ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ.

ಭಾಗ ೨.

(ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ.)

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ.

ಬೆಲೆ ೪॥ ರೂ.

Presented with best compliments

to Prof. B. M. Srikanthayya. M.A

by

Bijapur P. G. Halakatti

6-10-38

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಾ|| ಸಾ|| ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರು ವಿಜಾಪುರದ
ತಮ್ಮ "ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್ಸಿ" ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.
ಮತ್ತು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಉಪಲೀಬುರುಜ ರಸ್ತೆಯ
ಲ್ಲಿಯ ಮನೆ ನಂ. ೧೬೨೦ ಇದರಲ್ಲಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು.

ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ ನಂ. ೨೭

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ.

ಭಾಗ ೨.

(ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ.)

ಸಂಪಾದಕರು.

ರಾ॥ ಸಾ॥ ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ,

ಬಿ. ಎ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ.

ವಿಜಾಪುರ

೧೯೩೮.

ಬೆಲೆ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವು ೧೯೨೩ ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆ ಗ್ರಂಥದ ಉದ್ದೇಶವು ವಚನಗಳ ಸ್ವರೂಪನ್ನೂ, ಪುರಾತನ ವಚನಕಾರರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವದೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಪ್ರಕಟವಾದ ತರುವಾಯ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆಯೇ ವಚನಕಾರರ ಅನೇಕ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ವರೆಗೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ ಬಂದವು.

ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾಗಿರುವ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವದೇ ಈ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದುದು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧ ಇದರಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುವದು. ಈ ವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವೂ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವಂತೆ ಇವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಾದ್ಯಂತ ನಿರೂಪಣೆಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳನ್ನು ಅದರ ಎಲ್ಲ ಭಾಗ, ಉಪಭಾಗಗಳೊಡನೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುವ ಯಾವ ಗ್ರಂಥವೂ ನಮಗೆ ಈ ವರೆಗೂ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನದಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಗ್ರಂಥವು ದೊರೆಯಬಹುದೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ನಾವು ಈ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಈ ವರೆಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಕಾಲವಿಳಂಬವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರು ನಮಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ

ದೊರೆದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಶಕ್ಯವಿದ್ದ ಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆ, ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು, ಷಡಧ್ವಗಳು ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಗಳು ಈ ವಿಷಯಗಳು ೧ ರಿಂದ ೩೧ ಪುಟಗಳ ವರೆಗೆ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ವೀರಶೈವರು ಶೈವಾಗಮಗ ಳಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆವಶ್ಯಕ ಬದಲಾವ ಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇದರ ಮುಂದೆ 'ಕರಣಹಸಿಗೆ' ಎಂಬ ವಿಷಯವು ಬಂದಿದ್ದು ಅದರ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಕರಣಹಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದೇಹದ ಜ್ಞಾನವು ಹೇಳಲ್ಪಡು ತ್ತದೆ. ಕರಣಹಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ರಮ ಇವುಗಳು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಹು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳು ಪುಟ ೩೫ರಿಂದ ೧೫೪ರ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ವಿಷಯಗಳ ತರುವಾಯ ವೀರಶೈವ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ವಿವೇಚಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಗಳಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆಂಬದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವು ಈ ಪ್ರಕರಣದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕೀಲಗಳಲ್ಲ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ ರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಮತವು ಆಚಾರ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರು ವದಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ವೀರಶೈವನು ಶೂನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ವೀರಶೈವ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿವೇ ಚನೆಯು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳ ರೂಪವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷ ಯಗಳು ಪುಟ ೧೫೩ ರಿಂದ ೨೨೬ ವರೆಗೆ ಬಂದಿವೆ.

ಉಪನಿಷತ್ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಗಿರುತ್ತ ದೆಂಬದು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರರು ಈ ವಿಷ ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ಸಂಬಂ ಧಿಸಿದ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಉದಹರಿಸಿಲ್ಲ.

ಆದರಂತೆಯೇ ವಚನಕಾರರು ನೈತಿಕ ನಡೆಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ತುಂಬಾ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿವರಣೆಗಳಾದರೂ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಾಗಿ ಬಂದಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

'ಕ್ರಿಯೆ' ಈ ವಿಷಯದ ತರುವಾಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಮಾರ್ಗದ ಸವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವೇಚನೆಯು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆರಂಭದಿಂದ ೨೬ ಪುಟಗಳ ವರೆಗೆ ವಿವೇಚಿಸಿದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ತಳಹದಿಯಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ವಿವೇಚನೆಯು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ವಿವೇಚನೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧, ೨, ೩, ೬, ೧೮, ೩೬ ಹೀಗೆ ಸ್ಥಲಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂಬದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿವೇಚನೆಗಳು ಪುಟ ೨೯ ರಿಂದ ೩೪೦ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ ಅಥವಾ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳು ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲಗಳ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಹೋದಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನವು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅದರ ಭೇದವಿಭೇದಗಳ ವಿವೇಚನೆಯು ೩೪೩ ಪುಟದಿಂದ ೫೬೧ ಪುಟಗಳ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮರ್ಮ ಅಥವಾ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥೂಲ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ.

ಕಡೆಗೆ ಅನುಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆವಶ್ಯಕ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಸ್ಥೂಲವಿವೇಚನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ನಾವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಾಚಕರೆದುರಿಗೆ ಇಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ವಚನಕಾರರ ಉಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭೇದಾಭೇದಗಳಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸಾಮಾನ್ಯಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯುಗಳಿದ್ದುದು ನಮಗೆ ತೋರಿಬಂದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರ ಧೋರಣೆಯು ಪ್ರಕಾರ ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವದುಂಟು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಗುಬ್ಬಿ ಮಲುಹಣನು ತನ್ನ ವಿಚಾರಗಳ ಮೇರೆಗೆ ೧೦೧ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರುಹಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಈ ೧೦೧ ಸ್ಥಲಗಳು ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಲಿಂಗಲೀಲಾ ವಿಲಾಸವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತನಾದ ವಿದ್ಯಾನಗರದ ಕಲ್ಲುಮಠದ ಪ್ರಭುದೇವಾರ್ಯನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ೧೬ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಗೂ ವೀರಶೈವ ಸ್ಥಲಗಳಿಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಯ ಕರ್ತನು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ವೀರಶೈವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಶರಣರ ನಡೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳನ್ನೇ ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವದೆ. ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾರ ಭಾಗ ೧ ಇದನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆವೋ ಅವುಗಳನ್ನೇ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ೧ನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗಳೇ ಈ ೨ನೇ ಭಾಗದ ವಿಷಯುಗಳೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆದರೆ

ಈಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಗದ್ಯಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ವಚನಗಳೂ ದೊರೆತಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಹಾಯವಾಯಿತು.

ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವಾದ "ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆ" ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಗದ್ಯಾತ್ಮಕ ವಿವರಣೆಗಳು ದೊರೆತಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇವುಗಳೊಡನೆ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ವಚನಕಾರರ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆವು. ಇದರಿಂದ ಈ ವಚನಕಾರರ ಉಕ್ತಿಗಳೂ ಗದ್ಯ ಭಾಗಗಳೂ ಹೇಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಮ್ಮೇಳನ ಹೊಂದುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨ನೆಯ ಭಾಗವಾದ 'ಕರಣ ಹಸಿಗೆ' ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಐದು ಮಾತ್ರ. ಅವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರ ಹೆಸರುಗಳು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ಕರಣ ಹಸಿಗೆಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಮಹತ್ವವಲ್ಲದ ಪುನರುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಬಹಳ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಅನಾವಶ್ಯಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಾಚಕರೆದುರಿಗೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ.

೩ನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತಾತ್ವಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾದವೆಲ್ಲವೂ ಬಹುಶಃ ಆಚಾರ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ದೊರೆತವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿದ್ದಂಥ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೇರೆ ಇಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾದರೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಗೊಂದಲವಾಗಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿ ನಾವು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

೪ನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ದೊರೆತ

ಅನೇಕ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯ ವಚನಗಳನ್ನೇ ನಾವು ಆಯ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಅವು ಯಾವ ಯಾವ ವಚನಕಾರರವೆಂಬುದನ್ನು ಆ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳಿಂದಲೇ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗದ್ಯಾತ್ಮಕ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ವಾಚಕರು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವು ಯಾರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆಂಬದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ.

೫ನೆಯ ಭಾಗವು ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆದ ಮೂರು ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲದ ಮರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವದು ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅವಾಂತರ ಭೇದಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವೇನು, ಅವುಗಳಿಂದ ಮೂಲ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳನ್ನ ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೊಡಕಿನ ಪ್ರಶ್ನಗಳು ಇದಿರಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ತೋಚಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಗಥಳಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಲಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾವಶ್ಯಕ ವಿಷಯಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ವಾಚಕರ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದೇವೆ. ಹೀಗೆ ವಚನಗಳನ್ನ ಆರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸನಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ದೇವರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ೧೫ ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನ ಹೊಂದಿದ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಜ್ಞರು ಉದಯವಾಗಿ ಅವರು ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಈತನ ಉಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ.

ಒಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಆಯಾ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳಿಂದಲೇ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಂಬದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಪಡಿಸುವ ಭಾರವನ್ನು ವಾಚಕರ ಕಡೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಈ ವರೆಗೆ ನಾವು ಮಾಡಿದ ವಿವರಣೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಇತರ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಆವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ, ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಯಾವ ಧ್ಯೇಯವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು, ಅವರ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯ ತತ್ವಗಳಾವವು, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ವರೂಪು ಆವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದೆಂಬದು ವಾಚಕರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಾತ್ವಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಿದ ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳ ನಿಶ್ಚಿತ ಸ್ವರೂಪು, ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಮರ್ಮಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶಂಕೆಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸದೆ ಬಹು ದಿವಸ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಇದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ಒದಗದ್ದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟನೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಯುತ ಮಂಜಪ್ಪ ಹರ್ಡೇಕರ ಇವರಿಗೆ ನಾನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿ ಅವರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಕೇವಲ ಆಚಾರ ವಿಷಯಕವಾದ ನಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಾದುದೆಂದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಒಳಿಕ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮುಗ್ರಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುಂದೆ ದೊರೆಯಬಹುದೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸರಿಯಾದದ್ದೆಂದು ನಮಗೂ ತೋರಿ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದೆವು. ಆಗ ಶ್ರೀಯುತ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಕೂಡಲೇ ವಿಜಾಪುರ

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸಿ ಮುದ್ರಣ ಖರ್ಚಿಗೋಸ್ಕರ ೭೭೬ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಈ ಮಹನೀಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶ್ರಮಬಟ್ಟ ಶ್ರೀಯುತ ಮಂಜಪ್ಪನವರಿಗೂ ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಶ್ರೀಯುತ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಹೀಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಆಗ ತೋರಿಸದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಅನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕ ಅವಧಿಯ ವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗದೆ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಯುತ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಈ ನಿಧಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಾ. ೨೬-೮-೧೯೩೫ ನೇ ದಿವಸ ಶ್ರೀಯುತ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಬಸಪ್ಪ ಹಾಲಭಾವಿ ರಿಟಾಯರ್ಡ ಫರ್ಸ್ಟ್‌ಕ್ಲಾಸ ಸಬ್‌ಜಜ್ಜ ಧಾರವಾಡ ಇವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಆಗ ನಮಗೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ನಿಧಿಯು ಒಪ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟನಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಯುತ ಮಂಜಪ್ಪನವರಿಗೂ ಧನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಮಹನೀಯರಿಗೂ ನಾವು ಬಹು ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅಚ್ಚು ಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಪೂರ್ಣತೆಗಳಿರುವದು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳಹತ್ತಿತು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಕಾಲವಿಳಂಬವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹನೀಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ರೀತಿಯಂತೆಯೇ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪರವಾದ ಹಾಗೂ ಕೇವಲ ಆಚಾರ ವಿಷಯಕವಾದ ಬೇರೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥವೂ ಇದ್ದು ಅದನ್ನಾದರೂ ಕೂಡಲೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವೆವು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನ್ಯೂನತೆಗಳು ಇರುವವೆಂದು ನಾವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವರಿಂದ ಬಹು ಉಪಕೃತರಾಗುವೆವು. ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮುಂದಿನ ಮುದ್ರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯವಾಗುವದು.

ವಿಜಾಪುರ
ತಾ. ೧೫–೧–೧೯೩೮

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ
ಸಂಪಾದಕ.

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೨ ಇದರ ಮುದ್ರಣನಿಧಿ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಮಹನೀಯರ ಹೆಸರುಗಳುಃ—

ಬಾಗೇವಾಡಿ ಶ್ರೀ. ಬಸವೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ರೂ. ೧೦, ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನ ಸಂಗನಬಸವ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಬಂಥನಾಳ ರೂ. ೧೧.

ಬಾಗೇವಾಡಿ-- ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಎಸ್. ಚಿಟ್ಟಿಯವರು ಮಾಮಲೇದಾರರು (ಗೋಕಾಕ) ಶ್ರೀ. ದೇಸಾಯಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು. ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ಸಂಗನಗೌಡರು. ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ರಾಮನಗೌಡರು. ಶ್ರೀ. ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ವೀರಪ್ಪನವರು.

ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ಮಲ್ಲನಗೌಡರು ಗೂಗಿಹಾಳ, ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ಸಿದ್ಧನಗೌಡರು ದಿಂಡವಾರ, ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ಅಣ್ಣಪ್ಪಗೌಡರು ನೆಗಿನಾಳ,

ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ವೆಂಕನಗೌಡರು ಮುಳವಾಡ, ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ಭೀಮನ ಗೌಡರು ದೇಗಿನಾಳ.

ವಿಜಾಪುರ— ರಾ। ಬ। ಶಿ. ಜೆ. ದೇಶಮುಖ ಆಲಮೇಲರವರು ೨೦ ರೂ. ರಾ। ಬ. ಹಲಗಲಿ ಸರ್ ನಾಯಕರು, ಶ್ರೀ. ಎ. ಸಿ. ಅಂಗಡಿ ವಕೀಲರು, ಶ್ರೀ. ಎಂ. ಎಸ್. ಸಿಂಹಾಸನ ಇವರು, ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಂ. ಸಿಂತ್ರೆ ಬಿ. ಎ. ಬಿ. ಟಿ. ಶ್ರೀ. ಜಿ. ಎಸ್. ಸಜ್ಜನ ವಕೀಲರು, ಡಾಕ್ಟರ ಎಸ್. ಬಿ. ಪಾಟೀಲರು, ಶ್ರೀ. ತಾಳೀಕೋಟಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಸುಗಂಧಿ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಜತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕೋರಿ ಮಲಕಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕತ್ತಿ ಶಿವಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ಮುದಗೌಡಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕಾಕಂಡಕಿ ಪಾಂಡಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಹಿರೇಮಠದ ಗುರಯ್ಯನವರು, ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಹೇರಲಗಿಯ ವರು, ಶ್ರೀ. ಕೊಣ್ಣೂರು ಪಾಟೀಲ ಭೀಮನಗೌಡರು, ಶ್ರೀ. ಕೋರಿ ಮಹಂತಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಜಿ. ಬಿ. ಪುರಾಣಿಕ ಬಿ. ಎ. ಶ್ರೀ. ಆರ್. ಎಲ್ ಜವಳಿ ಬಿ. ಎಸ್. ಸಿ. ಬಿ. ಟಿ. ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಡಿ. ಬ್ಯಾಳಿ ಬಿ. ಎ. ಬಿ. ಟಿ. ಶ್ರೀ. ಎಂ. ಎಸ್. ಮಿಣಜಿಗಿ ಬಿ. ಎ. ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಜಿ. ಬಟಕುರ್ಕಿ ಬಿ. ಎಸ್. ಸಿ. ಶ್ರೀ. ಪಂಡಿತ ಬಸವರಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕೋಡಿಕೊಪ್ಪ, ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಡಿ. ಶಿರೋಳ ಮಾಸ್ತರರು.

ತಾಳೀಕೋಟಿ— ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನ ಶ್ರೀ ಖಾಸ್ಗತೇಶ ಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀ. ರೇವಪ್ಪ ಗುರುಸಂಗಪ್ಪ ಮೋಟಗಿ, ಶ್ರೀ. ಮುಸಳಿ ಶ್ರೀಶೈಲಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಪಾಲಕಿ ಬಸಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕಿಣಗಿ ಚನ್ನಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕತ್ತಿ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕಾಜಗಾರ ಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಮಲ್ಲಿಕಾ ರ್ಜುನಪ್ಪ ತಂಬಾಕೆ, ಶ್ರೀ. ಮಠಪತ್ತಿ ಬಸಯ್ಯನವರು, ಶ್ರೀ. ಸಾಲಂಕಿ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು.

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ— ರಾ। ಸಾ। ಮೋಟಗಿ ಗುರುಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಆರ್. ಸಿ. ಪುರಾಣಿಕರು, ಸ್ಪೆಶಲ್ ಮಾಮಲೇದಾರರು, ಶ್ರೀ. ನಾವ ದಗಿ ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ವಕೀಲರು, ಶ್ರೀ. ಉಮರಾಣಿ ಈಶ್ವರಪ್ಪನ ವರು ಸಬ್‌ರಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಶ್ರೀ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಯ್ಯನವರು ಹಿರೇಮಠ ಸಬ್

ಓವರ್ಶಿಯರು, ಶ್ರೀ. ಚಿನಿವಾಲ ವೀರಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಚಿನಿವಾಲ ಸಂಗಪ್ಪ ನವರು, ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ನಾಗಠಾಣ ಮಲ್ಲಿಕಾ ರ್ಜುನಪ್ಪನವರು, ಡಾಕ್ಟರ್ ಎಸ್. ಪಿ. ಬೆಳ್ಳುಣಕಿಯವರು, ಶ್ರೀ. ರೇವಡಿ ಸಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಮಾಸ್ತರ ಪರಪ್ಪನವರು.

ಶಿಂದಗಿ— ಶೀ. ಘನಲಿಂಗ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರಂಗಮಠದ ಶ್ರೀ. ಪಟ್ಟಾ ಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ಧರಾಮಪ್ಪನವರು ಇಂಜಿನೀರಿ ಸ್ಪೆಶಲ್ ಮಾಮ ಲೇದಾರರು, ಡಾಕ್ಟರ ಬಿ. ಎಂ. ಪಾಟೀಲರು, ಶ್ರೀ. ಗುಣಾರಿ ಸಾತಪ್ಪ ನವರು, ಶ್ರೀ. ಕಿಣಗಿ ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ಗಂಗಪ್ಪನ ವರು, ಶ್ರೀ. ಜೋಗೂರು ರುದ್ರಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ವಾರದ ಸಿದ್ಧರಾಮಪ್ಪ ನವರು, ಶ್ರೀ. ಕಮತಗಿ ಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ನೀಲಪ್ಪನ ವರು, ಶ್ರೀ. ಬಾಡದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಜುಗತಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪನವರು ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರರು.

ಮೋರಟಗಿ— ಶ್ರೀ. ಜೋನಾಳ ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕೋರಿ ಚನ್ನಪ್ಪನವರು.

ಆಲಮಟ್ಟಿ— ಶ್ರೀ. ಸಾ॥ ಮೋಟಗಿ ಶಾಂತವೀರಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಶಿಂದಿಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಣ್ಣನವರು.

ಕಮತಗಿ— ಶ್ರೀ. ಶೆಟ್ಟರ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಹುಚ್ಚಪ್ಪ ಬಂಡಿ, ಶ್ರೀ. ಹುಚ್ಚಪ್ಪ ಕೇಶೆಟ್ಟಿ, ಶ್ರೀ. ಗುರಪ್ಪ ಶಂಕರೆಪ್ಪ ಇಂಜೇನೇರಿ.

ಇಳಕಲ್ಲ— ಶ್ರೀ. ಮಹಂತೇಶ **ವಾಚನಾಲಯ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು**, ಶ್ರೀ. ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಶಿವಬಲ್ಲ–ಸಿದ್ಧರಾಮಪ್ಪ ಹರಿಹರ, ಶ್ರೀ. ಸಮಾಳದ ಸೋಮಣ್ಣನವರು, ಶ್ರೀ. ಕನಕೇರಿ ರಾಚಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಶಿವಪ್ಪ ಅಕ್ಕಿ– ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಗೊಂಗಡಶೆಟ್ಟಿ, ಶ್ರೀ. ರುದ್ರಯ್ಯನವರು ಮಠದ, ಶ್ರೀ. ಕಕ್ಕ ಸಗೇರಿ ರೇವಪ್ಪನವರು, ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಣಕಾರ ಅಪ್ಪಣ್ಣನವರು, ಶ್ರೀ. ಸೂಡಿ ಮಹಂತಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಪತ್ರಿಮಠ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ. ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಸಾಲಿಮಠ, ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಕಂಠಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ. ಚೆನ್ನವೀರಪ್ಪನವರು ಶೆಟ್ಟರು, ಶ್ರೀ. ಬಲುವಳ್ಳಿ ಶಂಕರೆಪ್ಪ ನವರು, ಶ್ರೀ ಕಲ್ಲನಗೌಡರು ರಾಯನಗೌಡರ ಬಿ. ಎ. ಶ್ರೀ. ಗೊಂಗ

ಡಶೆಟ್ಟಿ ಮಹಾಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಗುರುಬಸಪ್ಪನವರು ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಮುದಕಪ್ಪನವರು ಮಾಟೂರು.

ಹಿರೇಕೊಡಗಲಿ— ಶ್ರೀ. ಹವಾಲದಾರ ಸಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಅನ್ನದಾನಯ್ಯನವರು ಸೊಪ್ಪಿಮಠ, ಶ್ರೀ. ಕಂಪಲಿ ಜಡಿಯಪ್ಪನವರು.

ಚಿಕ್ಕಗುಡೂರು— ಶ್ರೀ. ಪಾಟೀಲ ರಾಮನಗೌಡರು, ಶ್ರೀ. ಅಡಗಿ ಲೋಕಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರರು.

ಹುನಗುಂದ— ಶ್ರೀ. ನಾಗರಾಳ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರು. ಶ್ರೀ. ಬಾಲಪ್ಪನವರು ಕರಕಪ್ಪನವರು ನಾಗರಾಳ. ಶ್ರೀ. ನಾಗರಾಳ ಬಸವರಡ್ಡೆಪ್ಪನವರು. ಶ್ರೀ. ಕಂಬಾಳಯ್ಯನವರು ಕಂಬಾಳಿಮಠ. ಶ್ರೀ. ಬಸವಶೆಟ್ಟೆಪ್ಪ ಬಳುಟಗಿ ಅಡತಿ ಅಂಗಡಿ ಇವರು, ಶ್ರೀ. ಇಳಕಲ್ಲ ಗುಂಡಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕೆಂದೂರು ಹುಚ್ಚಪ್ಪನವರು, ಡಾಕ್ಟರ್ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯನವರು ಹಿರೇಮಠ, ಶ್ರೀ. ಗುರುಬಸಯ್ಯನವರು ಮಠ ಮಾಸ್ತರರು, ಶ್ರೀ. ಹಾವರಗಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಸಬ್‌ಓವರ್ಸಿಯರು.

ಅಮೀನಗಡ— ಶ್ರೀ. ಗರಡಿ ಶೀಲವಂತಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕಂಬಳಿ ಸಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಬದಾಮಿ ಸಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಸಜ್ಜನರ ಬೆನಕಪ್ಪನವರು.

ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ—ಶ್ರೀ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪ ಘಟ್ಟದ, ಶ್ರೀ. ವೀರಪ್ಪ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ತಿಪ್ಪಾ, ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ವ್ಹಿ. ಗಿಡ್ನವರ ಚೀಫ್ ಆಫಿಸರರು, ಶ್ರೀ. ಮಂಟಾ ರಾಚಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಭಾವಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಆಡಿನ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಹುಂಡೇಕಾರ ತಿಪ್ಪಣ್ಣನವರು, ಶ್ರೀ. ಮೆಂತೇದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ ವಸ್ತ್ರದ ರಾಚಯ್ಯನವರು, ಶ್ರೀ. ಜುಮನಾಳ ರಾಚಯ್ಯನವರು, ಶ್ರೀ. ವ್ಹಿ. ಬಿ ಮಠ ಮಾಸ್ತರರು.

ಬಾಗಲಕೋಟೆ— ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿರಂಜನ ಶ್ರೀ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಸ್ವಾಮಿಗಳು ಟೀಕಿನಮಠ, ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನ ಶಿವಮೂರ್ತಿಸ್ವಾಮಿಗಳು ಚರಂತಿಮಠ, ಶ್ರೀ. ಪಂಡಿತ ಕಲಿಗಣನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಶ್ರೀ. ಶಿವಮೂರ್ತಯ್ಯನವರು ದೇಸಾಯಿಮಠ, ಶ್ರೀ. ಕಲ್ಲಬುರ್ಗಿ ಮಹಂತಪ್ಪನ

ವರು ವಕೀಲರು, ಶ್ರೀ. ಪಲ್ಲೇದ ಸಂಗನಬಸಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕುಪಸ್ತ ಶಿವಸಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಫ್. ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರು ಪ್ರಿ. ಬ. ಹೈಸ್ಕೂಲ, ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಟಿ. ಕಲ್ಲಾಪುರ ಮಾಸ್ತರರು, ಶ್ರೀ. ಬಸವೇಶ್ವರ ಹೈಸ್ಕೂಲ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು, ಶ್ರೀ. ನಾಡಗೌಡರ ಮಂಟಪ್ಪನವರು ವಕೀಲರು, ಶ್ರೀ. ಹತ್ತಿ ಸಂಗನಬಸಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಸಕ್ರಿ ಶಂಕ್ರಪ್ಪನವರ ಅಂಗಡಿ ಇವರು, ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿ ರುದ್ರಯ್ಯನವರು, ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಎಸ್. ದೇವೂರವರು ಜಿ. ಎಸ್. ಸಿ. ಶ್ರೀ. ಕಲಾದಗಿ ಗದಿಗೆಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕುಪಸ್ತ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ನಾಗರಾಳ ಬಸವಂತರಾಯರು, ಶ್ರೀ. ವಸ್ತ್ರದ ಶ್ರೀಶೈಲಯ್ಯನವರು, ಶ್ರೀ. ಶೆಟ್ಟರ ಸಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ನಾರಾ ಶಿವಸಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಬುಕ್ ಶೇಲರ್ ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಬಣಗಾರ ಪರ್ವತಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ತಪಶೆಟ್ಟಿ ಮಹಾಂತಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಸಾಬಾದಿ ಸೋಮಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ಕುಮಟಗಿ ಸಂಗಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ. ವೀರಾರ್ಯರು ಹಿರೇಮಠ ಸೂರಕೋಡ.

ಸೂಚನೆ— ಮೇಲಣ ಯಾವ ಮಹನೀಯರ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಲ್ಲವೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ೫ ರೂ. ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಪತ್ರಿಗಳು ತಾ. ೨೬-೮-೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದವುಗಳಿವೆ.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಭಾಗ ೧.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆ.

ಭಾಗ ೨.

ಕರಣಹಸಿಗೆ.

ದೇಹದ ಜ್ಞಾನ.

ಮನುಷ್ಯನ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ವಿವರಣೆ.

ಭಾಗ ೩.

ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಕೀಲಗಳು.

(೩) ಸಕೀಲಗಳು.

ಭಾಗ ೪.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು.

(೧) ಪ್ರವೃತ್ತಿ.

(೨) ನಿವೃತ್ತಿ.

ಭಾಗ ೫.

ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲ.

ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

(೧) ಭಕ್ತಸ್ಥಲ.

(೨) ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ

೩. ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ.

(೪) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ.

(೫) ಶರಣಸ್ಥಲ.

(೬) ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.

ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

(೧) ಆಚಾರಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(೨) ಗುರುಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(೩) ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(೪) ಜಂಗಮಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(ಕ) ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ

(ಡ) ಪಾದೋದಕಲಿಂಗ.

(೫) ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(ಅ) ನಿಷ್ಪತ್ತಿಲಿಂಗ.

(ಬ) ಆಕಾಶಲಿಂಗ.

(ಕ) ಪ್ರಕಾಶಲಿಂಗ.

(೬.) ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ಅನುಬಂಧಗಳು.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆ.

ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ

ಭಾಗ ೨.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆ.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ತರಗತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ. (೧) **ಶೂನ್ಯಲಿಂಗ.** ಇದರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವ ವೆಂದರೆಃ— ಸರ್ವಶೂನ್ಯ ನಿರಾಲಂಬ, ಶೂನ್ಯಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಿಃಕಲಲಿಂಗ. ಇವು ಶೂನ್ಯಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯ ತರಗತಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. (೨) **ಮಹಾ ಲಿಂಗ.** ಇದು ಪ್ರಣವ ರೂಪಾಗಿರುವದು. (೩) **ಸಾದಾಖ್ಯಗಳುಃ**— ಇವು ಮಹಾ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಮೂರ್ತ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಮೂರ್ತ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಕರ್ಮ ಸಾದಾಖ್ಯ ಎಂಬವಾಗಿದ್ದು ಇವಾದರೂ ಐದು ತರಗತಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ತರಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶೂನ್ಯಲಿಂಗಗಳು.

ಸರ್ವಶೂನ್ಯನಿರಾಲಂಬ.

(೧) ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು ಆಕಾಶ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮರೆಂಬ ಅಷ್ಟತನುಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಗೊಳ್ಳದಂದು, ನಾನು ನೀನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿ ಸೂತಕ ಪುಟ್ಟದಂದು, ನಾಮರೂಪ ಕ್ರಿಯೆಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು ಸರ್ವಶೂನ್ಯನಿರಾಲಂಬನಾಗಿರ್ದೆಯಲ್ಲಾ ನೀನು ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಆದಿ ಮಧ್ಯಾವಸಾನವಿಲ್ಲದಂದು, ಆದಿ ಅನಾದಿ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಗಳಿಲ್ಲದಂದು, ಸಾವಯವ ನಿರವಯವವಿಲ್ಲದಂದು, ತತ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿ ಲೋಕಾದಿ ಲೋಕಂಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು ನಿತ್ಯನಿರಂಜನ ಪರವಸ್ತು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಿಯಲ್ಲಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೩) ಆದಿ ಅನಾದಿ ಇಲ್ಲದಂದು, ಶೂನ್ಯ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯವಿಲ್ಲದಂದು, ಸುರಾಳ ನಿರಾಳ ಇಲ್ಲದಂದು, ಭೇದಾಭೇದಂಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ನಿಮ್ಮ ನೀವರಿಯದೆ ಇರ್ದಿರಲ್ಲಾ ಕಾಡಿನೊಳಗಾದ ಶಂಕರಪ್ರಿಯ ಚನ್ನಕದಂಬಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಾಯ ಪ್ರಭುವೆ.

(೪) ಅಷ್ಟ ತನುಯುಕ್ತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತೋರುವ ತೋರಿಕೆ ಏನೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು ಸರ್ವಶೂನ್ಯನಿರಾಲಂಬ ಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನೊಂದೇ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು.

ಶೂನ್ಯಲಿಂಗ.

(೧) ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಈಶ್ವರ ಸದಾಶಿವರೆಂಬ ಪಂಚಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಲ್ಲದಂದು, ಈ ಪಂಚೈವರ ಲಯ ಗಮನಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಂದು, ಈ ಶಿವಶಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸತ್ತುಚಿತ್ತಾನಂದ

ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂಬ ನಿಃಕಳ ಶಿವತತ್ವವಿಲ್ಲದಂದು, ನೀನು ಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಇರ್ದಿಯಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಆದಿ ಅನಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಂದು, ನಾದಬಿಂದುಕಳೆ ಮೊಳೆದೋರದಂದು, ದೇಹಿ ದೇಹಂಗಳು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಗದಂದು, ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರೆಂಬವರಿಲ್ಲದಂದು, ಸಕಲ ಚರಾಚರಂಗಳ ಸುಳುಹಿಲ್ಲದಂದು, ನೀನು ಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಇರ್ದಿಯಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೩) ಪಂಚಭೂತಂಗಳುತ್ಪತ್ಯವಿಲ್ಲದಂದು, ಅಂಡಜವಳಯ ರಚಿಸದಂದು, ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಂಗಳಿಲ್ಲದಂದು, ಪಂಚಾಶತ್‌ಕೋಟಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಅನಂತಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿ ಲೋಕಂಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ನಾನು ನೀನೆಂಬ ವಾಕ್ಕು ಹುಟ್ಟದಂದು, ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯ ಮಹಾಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಇರ್ದಿಯಲ್ಲಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ನಿಃಕಲಲಿಂಗ.

(೧) ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಾಗಮಂಗಳುದಯವಾಗದಂದು, ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವಿಲ್ಲದಂದು, ಶ್ವೇತ ಪೀತ ಹರಿತ ಕಪೋತ ಮಾಂಜಿಷ್ಟ ಮಾಣಿಕ್ಯ ವರ್ಣವೆಂಬ ಈ ಷಡ್ವರ್ಣ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಮಸ್ತವರ್ಣಂಗಳಿಲ್ಲದಂದು, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ನೀನೆಯಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ನೀನಾಶ್ರಯವಾಗಿ, ನಿನಗೊಂದಾಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ನೀನಾದಿಯಾಗಿ, ನಿನಗೊಂದಾಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ನಿರಾಧಾರಿಯಾದ ಕಾರಣ ನಿಃಕಲ ಶಿವತತ್ವವೆಂದೆನು ನೋಡಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಅಂಗವಾರು ಲಿಂಗವಾರು ಶಕ್ತಿಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಾರು ಇಂತಿವೆಲ್ಲವ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನಿತ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣ ನಿರಂಜನ ನೀನಾದ ಕಾರಣ ನಿನ್ನ ನಿಃಕಲ ಶಿವತತ್ವವೆಂದೆನು ಕಾಣಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೩) ತಂದೆ ಇಲ್ಲದ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಗುರುವಿಲ್ಲದ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಯೋನಿ ಇಲ್ಲದ ಅಯೋನಿ ಸಂಭವ ನೀನಾದ ಕಾರಣ

ನಿನ್ನ ನಾನು ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗವೆಂದೆನಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೪) ಚಿತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ ಹುಟ್ಟದಂದು, ಮನ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗ ಳುತ್ಪತ್ತಿ ಇಲ್ಲದಂದು, ಜ್ಞಾತೃ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞೇಯಂಗಳು ಇಲ್ಲದಂದು, ಜ್ಞಾನ ಸುಜ್ಞಾನ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಂದು, ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ದ್ವಯ ನಿಃಕಲ ನಿಜಜ್ಞಾನ ಮೂರ್ತಿ ನೀನೇ ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೫) ನಿರಾಧಾರ, ನಿರಾಲಂಬ, ಸರ್ವಾಧಾರ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಸರ್ವ ಗತ, ಸರ್ವೇಶ್ವರ, ನಿನ್ನ ನಿರವಯುವೆಂಬೆನು ಕಾಣಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ಮಹಾಲಿಂಗ.

ಮಹಾಲಿಂಗ

(೧) ನಿಃಕಲ ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಚಿತ್ತು ಉದಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಚಿತ್ತಿನಿಂದ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರಂಗಳೆಂಬ ಅಕ್ಷರತ್ರಯಂಗಳಾದವು. ಅಕಾರವೇ ನಾದ, ಉಕಾರವೇ ಬಿಂದು, ಮಕಾರವೇ ಕಳೆ, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ತಾಯಿ ಚಿತ್ತು. ಇಂತೀ ನಾಲ್ಕು ಒಂದಾದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ಓಂಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮವೇ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗ ನೋಡಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕಂಗಳ ಲಯುಗಮನಂಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ, ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ, ಸ್ಥಿರವಾಗಿ, ಸರ್ವಜ್ಞ ಸರ್ವಾತ್ಮಕ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿತ್ಯಾತ್ಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮಲಿಂಗವು. ॥ಗ್ರಂಥ॥ ಪರಂಗೂಢಂ ಶರೀರಸ್ಥಂ ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರಮನಾದಿವತ್-॥ ಏತಾನಿ ಈಶ್ವರಂ ತೇಜೋ ತಲ್ಲಿಂಗಂ ಪಂಚ ಸಂಜ್ಞಕಂ॥ ಎಂಬ ಪಂಚ ಸಂಜ್ಞೆಯನೊಳಕೊಂಡು, ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್ ಎಂದುದಾಗಿ, ಅಣುಲಿಂಗವು ಮಹತ್ತಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತಾಗಿಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗದ ನಿಲುಕಡೆ ಕಾಣಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಪ್ರಭುವೇ.

(೩) ಪಂಚ ಶಕ್ತಿಯನು ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯವನು ಪಂಚ ಕಲೆಗಳನು, ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳನು ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮನನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ಚಿದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾತ್ಮಕನಾಗಿ, ಚಿನ್ಮಯನಾಗಿ, ಚಿದ್ರೂಪನಾಗಿ, ಚಿತ್‌ಪ್ರಕಾಶನಾಗಿ, ಚಿದಾನಂದನಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಭಯಮೋಹಂಗಳ ಹೊದ್ದದೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಸರ್ವಚೈತನ್ಯಮಯನಾಗಿರ್ಪ ಪರಂಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವು ಮಹಾಲಿಂಗ ನೋಡಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಪ್ರಭುವೇ.

(೪) ಅಷ್ಟತನುಯುಕ್ತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತೋರುವ ತೋರಿಕೆ ಏನೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು ಸರ್ವಶೂನ್ಯನಿರಾಲಂಬಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನೊಂದೇ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದಿತ್ತು. ಅಂತಿರ್ದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು

ತಾನೊಂದೇ ಘೃತಕಾಠಿಣ್ಯವನ್ಮೂರ್ತಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ ಒಂದಾನೊಂದು ತಿಳಿದುಪ್ಪವೇ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಎರೆದುಪ್ಪವಾದ ಹಾಗೆ ನಿರಂಜನ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯಿತ್ತು. ಆ ನಿರಂಜನ ಬ್ರಹ್ಮವು ನೆನದ ನೆನಹೇ ನಿರಂಜನೋಂಕಾರಶಕ್ತಿ. ಆ ನಿರಂಜನೋಂಕಾರ ಶಕ್ತಿಯ ನೆನಹು ಮಾತ್ರದಿಂದವಾಚ್ಯಪ್ರಣಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗವು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಶೂನ್ಯಲಿಂಗಕ್ಕಂಗವಾಗಿರುವಂಥಾದ್ದೇ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಚಿತ್ತು. ಆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಚಿತ್ತಿನ ನೆನಹು ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕಲಾ ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿಃಕಲಬ್ರಹ್ಮವು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಂಗವಾಗಿರುವಂಥಾದ್ದೇ ಜ್ಞಾನಚಿತ್ತು. ಆ ಚಿತ್ತಿನ ಚಿನ್ನಾದವೇ ಬಕಾರ, ಚಿದ್ಬಿಂದುವೇ ಸಕಾರ, ಚಿತ್ಕಳೆಯೇ ವಕಾರ ಆ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು, ಚಿತ್ಕಳೆ ಮೂಲ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧವು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಖಂಡ ಗೋಳ ಕಾಕಾರ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು.

ಪ್ರಣಮು

(೧) ಓಂಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮುದಲ್ಲಿ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರ. ಈ ಮೂರು ಬೀಜಾಕ್ಷರ. ಆಕಾರವೇ ನಾದ ಉಕಾರವೇ ಬಿಂದು ಮಕಾರವೇ ಕಳೆ. ಮತ್ತಂ ಆಕಾರವೇ ರುದ್ರ, ಉಕಾರವೇ ಈಶ್ವರ, ಮಕಾರವೇ ಸದಾ ಶಿವ. ಇಂತೀ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರಕ್ಕೆ ನಾದಬಿಂದು ಕಳೆಯೇ ಆಧಾರ. ಆ ನಾದ ಬಿಂಮ ಕಳೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಆಧಾರ. ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಆಧಾರ, ಆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವೇ ಆಧಾರ.

(೨) ಅ ಎಂದಡೆ ಅನಾಹತ, ಉ ಎಂದಡೆ ನಾದ ಉಳಿಯಿತ್ತು. ಮ ಎಂದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಕೂಡಲು ಶಿವಶಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತ ಇಹಂತಹ ಓಂಕಾರ ವಾಯಿತ್ತು.

(೩) ಆಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಶ್ಚ ಋಗ್ವೇದಸ್ತಥಾ ರುದ್ರೋಧಿ ದೇವತಾ॥ ಅಕಾರಚಯಂ ಯಾತಿ ಪ್ರಥಮೇ ಪ್ರಣವಾಂಶಿಕೆ. ಉಕಾ ರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮುದಲ್ಲಿ ॥ಶ್ಲೋ॥ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಯಜುರ್ವೇದೋಭವೇತ್ ಓಂ

ಈಶ್ವರೋ ದೇವತಾಃ। ಉಕಾರೇಚ ಲಯಂ ಯಾತಿ ಪ್ರಥಮೆ ಪ್ರಣವಾಂಶಿಕೆ। ಮಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮುದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೇಷು ಸಾಮವೇದೋ ಭವೇತ್ ಓಂ ಸದಾಶಿವೋ ದೇವತಾಃ । ಮಕಾರೇ ಚ ಲಯಂ ಯಾತಿ ತೃತೀಯೇ ಪ್ರಣವಾಂಶಿಕೆ। ಅಕಾರೇ ಚ ಉಕಾರೇ ಚ ಮಕಾರೇ ಚ ಕೃತಿಯ್ಯಕೆ। ಇದಮೇಕ ಸಮುತ್ಪನ್ನಂ। ಓಂ ಇತಿ ಜ್ಯೋತಿ ರೂಪಕಂ। ಓಂಕಾರಂ ಪ್ರಭವಾವೇದಂ । ಓಂಕಾರಾತ್ಪ್ರಭವಾ ಸ್ವರಂ। ಓಂಕಾರಾತ್ಪ್ರಭವಂ ಸರ್ವಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಸಚರಾಚರಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವೋಂಕಾರಂ ಮಂತ್ರೋನ್ಯತ್ರ ನ ಶೋಭಯೇತ್। ಪ್ರಣವೋ ಹಿ ಪ್ರರಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಣವಂ ಪರಮಂ ಪದಂ॥ ಓಂಕಾರಂ ನಾದ ರೂಪಂಚ ಓಂಕಾರಂ ಬಿಂದು ರೂಪಕಂ। ಓಂಕಾರಂ ವ್ಯಾಪಿ ಸರ್ವತ್ರಂ ಓಂಕಾರಗೋಪ್ಯಮಾನಸಂ॥ ಎಂದಿದು ಪ್ರಣಮುದುತ್ಪತ್ತಿ.

(೪) ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕಂಗವಾಗಿ ಪೀಠವಾಗಿರುವ ಓಂಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಣವದ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಣವದಲುತ್ಪತ್ತಿಯಾದಂಥ ವಿಚಾರವು ಹೇಗೆಂದಡೆ, ತಾರಕಾಕೃತಿ, ದಂಡಕಾಕೃತಿ, ಕುಂಡಲಾಕೃತಿ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿ, ದರ್ಪಣಾಕೃತಿ, ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿಗಳೆಂಬ ಷಷ್ಠಾಕೃತಿಗಳೊಳಗೆ ಓಂಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಾಕೃತಿ ದಂಡಕಾಕೃತಿ ಗಳೆಂಬ ಉಭಯಾಕೃತಿಗಳನೊಳಕೊಂಡುತ್ಪತ್ತಿಯಾದಂಥಾದ್ದೇ ಅಕಾರಪ್ರಣವ. ಓಂಕಾರಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕೃತಿ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಗಳೆಂಬುಭಯಾಕೃತಿಗಳನೊಳಕೊಂಡುತ್ಪತ್ತಿಯಾದಂಥಾದ್ದೇ ಉಕಾರಪ್ರಣಮವು. ಓಂಕಾರಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿ ದರ್ಪಣಾಕೃತಿಗಳೆಂಬುಭಯಾಕೃತಿಗಳನೊಳಕೊಂಡುತ್ಪತ್ತಿಯಾದಂಥಾದ್ದೇ ಮಕಾರ ಪ್ರಣಮವು. ಈ ಮೂರು ಬೀಜಾಕ್ಷರ. ಅಕಾರಪ್ರಣಮವೇ ಚಿನ್ನಾದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಪ್ಪದು. ಓಂ ಓಂ ಓಂ ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿಹುದು ಅಂತಪ್ಪದೊಂದು ಸುನಾದಘೋಷವನುಳ್ಳುದೇ ಅಕಾರ ಪ್ರಣಮವೆಂಬುದೀಗ ಅಕಾರ ನಾದವು. ಉಕಾರ ಪ್ರಣಮವೇ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಸ್ವರೂಪಮಾಗಿರ್ಪುದು. ಜ್ವಲತ್ಸ್ತಂಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಝುಗಝುಗಿಸಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದೋ ಅಂತಪ್ಪದೊಂದು ಚಿದ್ಬಿಂದು ಪ್ರಕಾಶವನುಳ್ಳುದೇ ಉಕಾರ ಪ್ರಣಮವೆಂಬುದೀಗ ಉಕಾರವೇ ಬಿಂದು. ಮಕಾರ ಪ್ರಣಮವೇ ಚಿತ್ಕಳಾಸ್ವರೂಪಮಾಗಿರ್ಪುದು. ಒಂದಾನೊಂದು ಮಧ್ಯಾನ್ಹಕಾ

ಲದ ಚಂಡಸೂರ್ಯಕೋಟಿ ಪ್ರಕಾಶವನು ಕೀಳ್ಪಡಿಸಿ ಜೀಗಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶವನುಳ್ಳುದೇ ಮಕಾರ ಪ್ರಣವುವೆಂಬುದೀಗ ಮಕಾರ ಪ್ರಣಮವೇ ಕಳೆಯು.

(೫) ಅಕಾರ ಪ್ರಣಮವೇ ರುದ್ರ. ರುದ್ರತತ್ವ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಹಾರ ಕೃತ್ಯವನುಂಟು ಮಾಡಿ ನಡಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಉಕಾರ ಪ್ರಣಮವೇ ಈಶ್ವರ. ಈಶ್ವರತತ್ವ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನ ತಿರೋಧಾನ ಕೃತ್ಯವನುಂಟು ಮಾಡಿ ನಡಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಮಕಾರ ಪ್ರಣ ಮವೇ ಸದಾಶಿವ. ಸದಾಶಿವ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನನು ಗ್ರಹ ಕೃತ್ಯವನುಂಟು ಮಾಡಿ ನಡಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಣಮಂಗ ಳುದಯಾಧಾರ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಯೇ ಪರನಾದ ಪರ ಬಿಂದು, ಪರಕಳೆ ಎಂಬ ಬಸವಾಕ್ಷರತ್ರಯಂಗಳೇ ಆಧಾರ. ಆ ಬಸವಾಕ್ಷರ ತ್ರಯಂಗಳುದಯಾಧಾರ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಎಂಬುದು ಹೇಳು ತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ, ಆ ಸ್ವಭಾವ ಸಂಸಿದ್ಧರೂಪಿಣಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯೇ ಆಧಾರಾಸ್ಪದವಾಗಿಪ್ಪಳು.

(೬) ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗಾ ಸ್ವಭಾವ ಸಂಸಿದ್ಧರೂಪಿಣಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯು ಯಾಧಾರ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಶೂನ್ಯಲಿಂಗವೇ ಆಧಾರಾಸ್ಪದ ವಾಗಿಹುದು. ಆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಆ ಗುಣತ್ರಾಣಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಆಧಾರಾಸ್ಪದವಾಗಿರುತಿಹುದು. ಅ ಎಂಬ ಊರ್ಧ್ವಸ್ವರವು ಅನಾಹತವು ಎಂದಿಗೂ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಶಿವಾಕ್ಷರವು. ಉ ಎಂದೊಡೆ ನಾದ ಇಳಿಯಿತು. ಅ ಎಂಬ ಶಿವ ಸ್ವರವು ಉ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವು ಬ ಭವತಿ ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರ ವಿಭಾಗೆಯಿಂದ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಕೂಡಿ ಓಂಕಾರವಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರಣಮದ ಸಮಕ್ಷಮದೊಳಗೆ ಮಾ ಎಂಬ ಬಿಂದು ಬಂದು ಕೂಡಲು ಮಕಾರ ಪ್ರಣಮವೆಂಬುದು ಶಿವಶಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ತಾಯಿ ಚಿತ್ತು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಒಂದಾದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವ ಪರಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗುತ್ತಲಿರುವಂಥ ಓಂಕಾರವಾಯಿತ್ತು. ಓಂ ಎಂಬುದೂರ್ಧ್ವ ಸ್ವರೂಪನುಳ್ಳ ಷಟ್ಕೃತಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಸಾಕಲ್ಯ ಪ್ರಣಮವು ಸೌಜನ್ಯವಾಯಿತು.

(೭) ಅಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮದಲ್ಲಿ ವರ್ಣವೆಂದಡು ಬೀಜವೆಂದಡು, ಅನ್ನವೆಂದಡು, ಲಿಂಗವೆಂದಡು, ಮಾತೃಕವೆಂದಡು, ಒಂದೇ ನಾಮ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿಪ್ಪದು. ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಅಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಬ ಪ್ರಣಮದ ಅಕ್ಷರದೊಳಗೆ ಅಗ್ನಿಃ ತೇಜವೆಂಬುದೊಂದು ತತ್ವವು ಋಗ್ವೇದಃ ಋಗ್ವೇದವೆಂಬುವದೊಂದು ವೇದವು, ರುದ್ರಮೂರ್ತಿ ಎಂಬುವದೊಂದು ಅಧಿ ದೇವತೆಯು ಇಂದ್ರಾದಿ ನಿರ್ಜರರೆಂಬ ದೇವತೆಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದರು. ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಶಿವನ ಸಗುಣಾನಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸ ಉಂಟಾಗರುವ ಪರಿಯಂತರ ಉಂಟಾಗಿರ್ದು ಲೀಲೆ ಸಾಕಾದ ಬಳಿಕ ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣಮದ ಒಂದನೇ ಅಂಶವಾದ ಅಕಾರ ಪ್ರಣಮದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಐದುತ್ತಿಹವು. ಉಕಾರ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ವರ್ಣದೊಳಗಂತರಿಕ್ಷ, ಪಂಚಭೂತಗಳೊಳಗೆ ಆಕಾಶವೆಂಬುದೊಂದು ತತ್ವವು, ನಾಲ್ಕುವೇದಂಗಳೊಳಗೆ ಯಜುರ್ವೇದವೆಂಬುದೊಂದು ವೇದವು, ಈಶ್ವರನೆಂಬುದೊಂದಧಿದೇವತೆಯು, ಇಂದ್ರಾದಿ ಅಪ್ಸರರೆಂಬ ದೇವತೆಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯಾದವು. ಲೀಲೆ ಸಾಕಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಣಮದ ಎರಡನೇ ಅಂಶವಾದ ಉಕಾರ ಪ್ರಣಮದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಐದುತ್ತಿಹವು. ಮಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಣಮದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ವಿದ್ಯಾ ಸುಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮವೆಂಬುವದೊಂದು ತತ್ವವು, ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿಕಳಾ ವಿದ್ಯೆಗಳು, ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳನರಿವಂತಹ ಜ್ಞಾನವು, ಸಾಮವೇದವೆಂಬುವದೊಂದು ವೇದವು, ಸದಾಶಿವನೆಂಬುವಧಿದೇವತೆಯು, ಇಂದ್ರಾದಿ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲರೆಂಬಧಿದೇವತೆಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದವು. ಲೀಲೆ ಸಾಕಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಣಮದ ತೃತೀಯಾಂಶವಾದ ಮಕಾರ ಪ್ರಣಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಐದುತ್ತಿಹವು.

(೮) ಅಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮವು, ಉಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮವು, ಮಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮವು ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಣಮಂಗಳು ಒಂದೇಯಾಗಿ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಓಂ ಓಂ ಎಂಬ ಊರ್ಧ್ವಸ್ವರೂಪವನುಳ್ಳ ಷಟ್ಕೃತಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಸಾಕಲ್ಯ ಪ್ರಣಮವು. ಈ ಪ್ರಣಮದತ್ತಣಿಂದೇ ನಾಲ್ಕು ವೇದಂಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಉಪವೇದಂಗಳು. ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ನೂರೊಂದು ವೇದ, ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ನಿಗಮಂಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದವು. ಸಪ್ತ ಸ್ವರಂಗಳು, ನಾಲ್ಕು ವೇದಂಗಳ

ನೋದುವ ಸ್ವರಂಗಳು ೮೪ ಲಕ್ಷ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಸ್ವರಭೇದಂಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದವು. ಸಚರಾಚರ ಮೂರು ಭವನಂಗಳು ಸಪ್ತಭುವನಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದವು. ಅಕಾರ ಪ್ರಣವುದಿಂದ ಸ್ವರಾಕ್ಷರ ಹದಿನಾರು, ಉಕಾರ ಪ್ರಣವುದಿಂದ ವಿಸಲಾಕ್ಷರ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು, ಮಕಾರ ಪ್ರಣವುದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವ್ಯಾಪಕಾಕ್ಷರ ಹನ್ನೊಂದು, ಇಂತೀ ಐವತ್ತೆರಡಕ್ಷರಂಗಳಿಂದಾದ ಸಕಲ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನಂತ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಷಡಧ್ವ ಷಡ್ಗುಣ ವಸ್ತು ತತ್ವ ಪಂಚಕವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಮೂರು ಕಾರಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಣವುಂಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದವು.

(೯) ಓಂಕಾರಂ ಸಾಕಲ್ಯ ಪ್ರಣವುವೆಂಬುದು ತಾನು ಸಮಸ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿ ಹೊದಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಹುದು. ಪರಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವಂಥ ಮಹಾಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವೇ ಐದಿಹುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಲಾ! ಚಿನ್ನಾದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಷಡಕ್ಷರೀಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪುದು. ಸಪ್ತಕೋಟಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಂಗಳು ಮಂತ್ರ ಕೋಟಾನುಕೋಟಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವಾದಂಥಾದ್ದು ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ವೇಧಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪುದು. ಪರಶಿವನತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದ ನಿಜಚಿನ್ಮಯುವಪ್ಪ ಹೃದಯು ಮುಖವಾಗಿರುತಿಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ನಕಾರಾದಿ ಯಕಾರಾಂತ್ಯವಾದ ಪಂಚಪ್ರಣವುಂಗಳೇ ಸದಾಶಿವನ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದೀಶಾನಾಂತ್ಯವಾದ ಪಂಚಮುಖ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಣವುದುತ್ಪತ್ತಿ, ಪ್ರಣವುದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರಣವುದ ನಿರ್ದೇಶ, ಪ್ರಣವುದ ಲಕ್ಷಣ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದ ಕಾರಣ ಇದು ಪ್ರಣವೋತ್ಪತ್ತಿ.

ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು.

ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ.

(೧) ಅನಾದಿ ಪರಶಿವ ತತ್ವದಿಂದ ಚಿತ್ತು ಉದಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ನಿರ್ಮಲ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪವೇ ಬಸವಣ್ಣ ನೋಡಾ. ಆ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆ, ಆ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆ ಸಮರಸವಾಗಿ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಆ ಮಹಾಲಿಂಗದಿಂದ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಮೂರ್ತಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಇದುಕಾರಣ ಅನಾದಿ ಶರಣರು ಆದಿ ಲಿಂಗವೆಂದೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ಮಾಯೆ.

(೧) ವಸ್ತುವೆಂಬರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ನಾಮ. ಆ ವಸ್ತು ತನ್ನಿಂದ ಭಾವವ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ಭಾವದಿಂದ ಮಾಯೆಯ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹವ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ಮೋಹದಿಂದ ಸಕಲಪ್ರಪಂಚವ ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಆ ಪ್ರಪಂಚಿನಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ನೀನಾಗೆಂಬರೆ ಆದವು, ನೀ ಬೇಡೆಂಬರೆ ಹೋದವು ಕಾಣಾ ಮಹಾಲಿಂಗಗುರು ಶಿವಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಶಿವನುಂಟು, ಮಾಯೆಯುಂಟು. ಇಂತು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಜನನ ನೋಡಾ. ಅದನಾವರಿದೆವಯ್ಯಾ. ಆದಿ ಅನಾದಿ ಸುರಾಳ ನಿರಾಳವಿಲ್ಲದಂದು ಮಾಯೆಯನು ಕಾಣೆ, ಆತ್ಮನನು ಕಾಣೆ. ಮಹಾದೇವ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದನೆಂಬುದು ಕಾಣಬಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ ಶಿವ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಗೆ. ಆ ಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಿತದಿಂದ ಮಾಯೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ಮಾಯೆಯಿಂದ ತತ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿ ಲೋಕಾದಿ ಲೋಕಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು ನೋಡಾ. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ನೆನಹು ಮಾತ್ರದಿಂದ ತ್ರಿಜಗಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿಲಯಂಗಳಿಗೆ ನೀನೇ ಕಾರಣವಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೩) ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಹ್ಯಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಹೇಳಿಹೆ ಕೇಳಿರಯ್ಯಾ. ಆದಿ ಅನಾದಿಯಿಂದತ್ತತ್ತವಾದ ನಿರಾಕಾರ ಪರವಸ್ತು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವ ತಾನರಿಯದೆ ಅನಂತ ಕಲ್ಪಕಲ್ಪಾಂತರ ಇರ್ದು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿ ನಿಮಿತ್ಯವಾಗಿ ನೆನಹುದೋರಲು ಆ ನೆನಹೇ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಚಿತ್ತೆನಿಸಿತ್ತು. ಆ ಚಿತ್ತಿನಿಂದ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳೆಗಳೊಗೆದವು. ಆ ಚಿತ್ತು ತ್ರಿವಿಧ ಮೂಲಸಹವಾಗಿ ಚತುರ್ವಿಧವು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಅಖಂಡಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಮಹಾಲಿಂಗದಿಂದ ಆತ್ಮ ಜನನ. ಆತ್ಮನಿಂದ ಭಾವ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಭಾವದಿಂದ ಮೋಹ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಮೋಹವೆಂದಡೆ, ಮಾಯೆ ಎಂದಡೆ, ಆಶೆ ಎಂದಡೆ, ಮನವೆಂದಡೆ, ಏಕಪರಿಯರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಮೋಹದಿಂದ ತ್ರಿಲೋಕ ಮೊದಲಾಗಿ ಚತುರ್ದಶ ಭುವನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವೆ ಮೊದಲು ಆನೆ ಕಡೆ ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವ

ರಾಶಿಯೊಳಗೆ ದೇವದಾನವ ಮಾನವರು ಮೊದಲಾದ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಸಚರಾಚರಂಗಳೆಲ್ಲವು ಉತ್ಪತ್ಯವಾದವು. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ಪರಶಿವನ ನೆನಹು ಮಾತ್ರದಿಂದಲ್ಲ, ಮರೀಚಿಕಾಜಲದಂತೆ ಸೂರ್ಯಚಾಪದಂತೆ ತೋರಿ ತೋರಿ ಅಡಗುವವಲ್ಲದೆ, ನಿಜವಲ್ಲ. ಮಿಥ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಬಿಡುವಾತ ತಾನೇ ಪರಶಿವನೆಂದು ತಿಳಿವುದಯ್ಯಾ ಕಾಡಿನೊಳಗಾದ ಶಂಕರ ಪ್ರಿಯ ಚನ್ನಕದಂಬಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಾಯ ಪ್ರಭುವೇ.

ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು.

ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯ.

(೧) ನಿಃಕಲ ಶಿವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ ಉದಯವಾದಳು. ಆ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರಿ ಎಂಬ ಕಳೆ. ಆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರಿ ಕಳೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗ. ಆ ಮಹಾ ಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಶುಪತಿ ಎಂಬ ಕಲಾಮೂರ್ತಿ. ಆ ಪಶುಪತಿಯೆಂಬ ಕಲಾಮೂರ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವನೆಂಬ ಐಕ್ಯನು. ಆ ಶಿವನೆಂಬ ಐಕ್ಯನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು. ಇಂತು ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ.

ಆ ನಿಃಕಲ ಶಿವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ. ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಎಂಬ ಕಳೆ. ಆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತವೆಂಬ ಕಳೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ. ಆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ. ಆ ಶಿವ ಸಾದಾಖ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನೆಂಬ ಕಳಾಮೂರ್ತಿ. ಆ ಮಹಾ ದೇವನೆಂಬ ಕಳಾಮೂರ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನೆಂಬ ಶರಣ. ಆ ಶರಣನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನು. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ. ಇಂತು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ.

ಆ ನಿಃಕಲ ಶಿವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಕಳೆ. ಆ ಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಕಳೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ. ಆ ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ. ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮೇಶ್ವರ. ಭೀಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಕಳಾಮೂರ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ತಾರನೆಂಬ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ. ಆ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ. ಈಶ್ವರನ ಮಧ್ಯ ವಾಯು. ಇಂತು ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ.

ಆ ನಿಃಕಲ ಶಿವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ. ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಕಲೆ. ಆ ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಕಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ. ಆ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರುದ್ರನೆಂಬ ಕಳಾಮೂರ್ತಿ. ಆ ಮಹಾರುದ್ರನೆಂಬ ಕಳಾಮೂರ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಂಬ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಭಾವನೆಂಬ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು. ರುದ್ರನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ. ಇಂತು ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ.

ಆ ನಿಃಕಲ ಶಿವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಕಲೆ. ಆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಕಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ. ಆ ಗುರುಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ. ಆ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರ್ವನೆಂಬ ಕಳಾಮೂರ್ತಿ. ಆ ಶರ್ವನೆಂಬ ಕಳಾಮೂರ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯನೆಂಬ ಮಹೇಶ್ವರ. ಆ ಚೈತನ್ಯನೆಂಬ ಮಹೇಶ್ವರನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು. ಇಂತು ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ.

ಆ ನಿಃಕಲ ಶಿವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ. ಆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂಬ ಕಲೆ. ಆ ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂಬ ಕಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ. ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ. ಆ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭವನೆಂಬ ಕಳಾಮೂರ್ತಿ. ಆ ಭವನೆಂಬ ಕಳಾಮೂರ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಎಂಬ ಭಕ್ತ. ಆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಎಂಬ ಭಕ್ತನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ನರರು ಸುರರು ಅಸುರರು ಅಂಡಜ ಸ್ವೇದಜ ಉದ್ಭಿಜ ಜರಾಯುಜವೆಂಬ ಸಕಲ ಚರಾಚರಂಗಳೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ಶಿವನ ನೆನಹು ಮಾತ್ರದಿಂದಾದವೈ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಇಂತೀ ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನು ಹ್ಯಾಗಿಪ್ಪದೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡಡೆ, ಆ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಉಪರಿಯಾಗಿ ತೋರುವ ಪರವಸ್ತುವಪ್ಪ ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಿರಾಳ ಅಡಿಮುಡಿ ಒಡಲ ಘಾತವ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ತನು ಮನ ಕರಣ ಶೂನ್ಯವಾದ ಲಿಂಗವೇ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ತನ್ನ ಸಗುಣಾನಂದ ಲೀಲೆಗೊದಗಿದಂಥಾದ್ದೇ ಚಿತ್ತು. ಆ ಚಿತ್ತಿನ ವಿಲಾಸದಿಂದ ತಾನೇ ಆ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗವು, ಆ ಚಿತ್ತಿನ ಚಿನ್ನಾದವೇ ಸುನಾದ, ಆ ಚಿತ್ತುವಿನ ಚಿದ್ಬಿಂದುವೇ ಬಿಂದುಪ್ರಕಾಶ, ಆ ಚಿತ್ತುವಿನ ಚಿತ್ಕಳೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಈ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳೆ, ಮೂಲ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧವು ಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಖಂಡಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂದು, ಮಹಾಲಿಂಗವೆನಿಸಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ತಂಭಾಕಾರವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು ತಾನಂದೇ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ, ಕರ್ತುಸಾದಾಖ್ಯ, ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬೈದು ಸಾದಾಖ್ಯಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವ ತಳೆಯಿತು.

ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವೇ, ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶ, ಕರ್ತುಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶ, ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶ, ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶ, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವ ತಳೆಯಿತು.

ಈ ಐದುಲಿಂಗದ ಬೆಳಗೇ ಪಂಚಮುಖವೆಂದೆನಿಸಿತು, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಸದ್ಯೋಜಾತಮುಖ, ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ವಾಮದೇವ ಮುಖ, ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಅಘೋರ ಮುಖ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಈಶಾನ್ಯಮುಖ ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಳೆಯಿತು.

ಆ ಪಂಚ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖದಿಂದ ನಕಾರ ಪ್ರಣವುವು. ವಾಮದೇವ ಮುಖದಿಂದ ಮಕಾರ ಪ್ರಣವುವು. ಅಘೋರ ಮುಖದಿಂದ ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣವುವು. ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖದಿಂದ ವಕಾರ ಪ್ರಣವುವು. ಈಶಾನ್ಯ ಮುಖದಿಂದ ಮಕಾರ ಪ್ರಣವುವು ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳಿಂದಲೇ ಪಂಚಕಲೆಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯು ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಕಾರ ಪ್ರಣವುದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆ, ಮಕಾರ ಪ್ರಣವುದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆ, ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣವುದಿಂದ ವಿದ್ಯಾಕಲೆ, ವಕಾರ ಪ್ರಣವುದಿಂದ ಶಾಂತಿಕಲೆ, ಯಕಾರ ಪ್ರಣವುದಿಂದ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲೆ ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಆ ಪಂಚ ಕಲೆಗಳಿಂದಲೇ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಅದು ಹೇಗೆ? ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಯಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ. ವಿದ್ಯಾಕಲೆಯಿಂದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ. ಶಾಂತಿಕಲೆಯಿಂದ ಆದಿಶಕ್ತಿ. ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲೆಯಿಂದ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಆ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ಪಂಚಕರಣಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯು ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ತು, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಹಂಕಾರ, ಆದಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನ, ಪರಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕರಣಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಪಂಚಕರಣಂಗಳಿಂದಲೇ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ಗಂಧವಿಷಯವು, ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಕರಣದಿಂದ ರಸವಿಷಯವು, ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ರೂಪವಿಷಯವು, ಮನವೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶನವಿಷಯವು, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ಶಬ್ದವಿಷಯವು ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಆ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳಿಂದಲೇ, ಪಂಚಭೂತಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯು. ಗಂಧವಿಷಯದಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯು, ರಸವಿಷಯದಿಂದ ಅಪ್ಪು, ರೂಪವಿಷಯದಿಂದ ಅಗ್ನಿ, ಸ್ಪರ್ಶನವಿಷಯದಿಂದ ವಾಯು, ಶಬ್ದವಿಷಯದಿಂದ ಆಕಾಶವೆಂಬೈದು ತತ್ವಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿಗಳು.

(೧) ಅಖಂಡಮಯ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಸ್ವರೂಪವೇ ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮವು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪವೇ ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮವು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರವೇ ಕಲಾಬ್ರ ಹ್ಮವು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಕವೇ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಬ್ರಹ್ಮವು. ಆ ಪ್ರಣ ವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರವೇ ವಿಜ್ಞಾನಬ್ರಹ್ಮವು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂ ಪವೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು. ಈ ಆರು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಓಂ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯನಿರಾಲಂಬಮೂರ್ತಿ ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟ್ಯರ್ಥ ಕಾರಣವಾಗಿ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕಾರವಾದ ಮೂರ್ತಿಯ ಲೀಲಾಸಂಭವವಾದಲ್ಲಿ ಅಣುವಿಂಗೆ ಅಣು ಮಹತ್ತಿಂಗೆ ಮಹತ್ತು ಅಂಗ ಕರಂಡ ಆತ್ಮ ಸುಗಂಧ ನೀನಾದೆಯಲ್ಲಾ ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ.

ಅರ್ಥಃ— ಸಾಕಾರಂಗಳನವಲಂಬಿಸದೆ ನಿಃಕಲವಾಗಿದ್ದಿತ್ತು ಪರ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ ಓಂ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ನಿರಾ ಲಂಬ ಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಿಃಕಲವಾಗಿರ್ದ ಅಖಂಡ ಚೈತನ್ಯ ಜ್ಞಾನ ವಸ್ತು ತನ್ನ ತಾನೇ ಸೇವ್ಯ ಸೇವಕನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಲೀಲಾಚಿಂತನೆದೋರಿ ಅಖಂಡ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮಹಾಲಿಂಗ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಜಗತ್‌ಸೃಷ್ಟ್ಯರ್ಥಕಾರಣವಾಗಿ ತತ್ತ್ವದನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದವೇ ಪಂಚ ಸಾದಾಖ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಾಕಾರವಾದನೆಂಬುದೀಗ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಯಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮಹತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಲಿಂಗವು ಅಣುರೂಪ ವಾದ ಆತ್ಮನೆಂಬ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪ ತಾನೇಯಾದನೆಂಬುದೀಗ ಅಣುವಿಂಗೆ ಅಣು ಮಹತ್ತಿಂಗೆ ಮಹತ್ತು ಅಂಗಕರಂಡ ಆತ್ಮಸುಗಂಧ ನೀನಾದೆ ಯಲ್ಲಾ ಏಣಾಂಕಧರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೩) ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಿವನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು, ಕರ್ತ

ನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು, ಭಾವನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು, ಚೈತನ್ಯನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು, ಆಕಾಶ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಈ ಆರು ತತ್ವಂಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೪) ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರವಾಗಿಹ ವಿಜ್ಞಾನ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು, ಮಹದಾಕಾಶ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಶಬ್ದ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಜ್ಞಾನ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಶ್ರೋತ್ರ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ವಾಕ್ಕು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಈ ಯಾರು ತತ್ವಂಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೫) ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಕರೂಪವಾಗಿಹ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು, ವಾಯು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಸ್ಪರ್ಶನ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಮನ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ತ್ವಕ್ಕು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಪಾಣೀಂದ್ರಿಯ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಈ ಯಾರು ತತ್ವಂಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೬) ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿಹ ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು, ಅಗ್ನಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ರೂಪು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಅಹಂಕಾರ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ನೇತ್ರ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು, ಪಾದೇಂದ್ರಿಯ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಈ ಯಾರು ತತ್ವಗಳು ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ, ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೭) ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹ ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಉತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಅಪ್ಪು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ರಸ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಬುದ್ಧಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಜಿಹ್ವೆ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಗುಹ್ಯ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಈ ಯಾರು ತತ್ವಂಗಳು ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೮) ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹ ಮೂರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಪೃಥ್ವಿ ಉತ್ಪತ್ಯಯಾಯಿತ್ತು, ಗಂಧ ಉತ್ಪತ್ಯಯಾಯಿತ್ತು, ಚಿತ್ತ ಉತ್ಪತ್ಯಯಾಯಿತ್ತು, ಘ್ರಾಣ ಉತ್ಪತ್ಯಯಾಯಿತ್ತು, ಗುದ ಉತ್ಪತ್ಯಯಾಯಿತ್ತು. ಈ ಯಾರು ತತ್ವಂಗಳು ಮೂರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೯) ಸಹಜದಿಂದ ನಿರಾಲಂಬವಾಯಿತ್ತು. ನಿರಾಲಂಬದಿಂದ ನಿರಾಳವಾಯಿತ್ತು. ನಿರಾಳದಿಂದ ನಿರವಯವಾಯಿತ್ತು. ನಿರವಯದಿಂದ ಅನಾದಿಯಾಯಿತ್ತು. ಅನಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಯಾದನೊಬ್ಬ ಶರಣ. ಆ ಶರಣನ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಸದಾಶಿವನಾದ. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವನಾದ. ಆ ಶಿವನ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ರುದ್ರನಾದ. ಆ ರುದ್ರನ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಾದ. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಾದ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದಾದವು ಸಕಲ ಜಗತ್ತುಗಳೆಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರನ ಕರಸ್ಥಲದ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದರು.

ಟೀಕು:-- ಶಿವನ ಲೀಲಾಮೂರ್ತಿಗಳಾಗದೆ ನಿಃಕಲವಾಗಿಪ್ಪ ನಿಜವಸ್ತು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದ್ದುದೆ ಸಹಜವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ನಿಃಕಲ ವಸ್ತು ತನ್ನ ತಾನೇ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವಲೀಲಾ ಚಿಂತನದೋರಿ ನೆನೆದುದೀಗ ಚಿತ್ತುವಿನ ಜನಿತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತ್ತು. ಅಂತು ಜನಿಸಿದ ಚಿತ್ತು ಆ ಪರಶಿವನಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದನವಲಂಬಿಸುವದಿಲ್ಲವಾಗಿ ಆ ಚಿತ್ತುವಿನ ನಿರಾಲಂಬವೆಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಅಂತು ಸಹಜದಿಂದ ನಿರಾಲಂಬವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಿಃಕಲ ವಸ್ತು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವಲೀಲಾ ಚಿಂತನದೋರಿದ ಚಿತ್ತಿನ ಪ್ರಭಾವತೆಯ ಕೂಡಿ ಶಿವಚೈತನ್ಯ ಬೆಂಬಳಿವಿಡಿದು ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತಾಗಿ ನಿರಾಲಂಬದಿಂದ ನಿರಾಳವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ತೋರಿದ ಚಿತ್‌ಚೈತನ್ಯದ ಪ್ರಭಾಬೆಳಗಿನ ಕೂಡೆ ಶಿವಕಳೆದೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಿರಾಳದಿಂದ ನಿರವಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ನಿರಾಲಂಬವೆಂಬುದೇ ಚಿದ್ಬಿಂದು. ನಿರಾಳವೆಂಬುದೇ ನಿರಾಕಾರ ಚೈತನ್ಯವಪ್ಪ ನಾದ. ನಿರವಯವೆಂಬುದೇ ಶಿವಕಳೆ. ಅಂತಾದ ನಾದಬಿಂದುಕಳಾ ಬೆಳಗೆಲ್ಲ ಪುಟ್ಟ

ಗೋಳಕಾಕಾರವುಪ್ಪ ಲಿಂಗವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಿರವಯದಿಂದ ಅನಾದಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಾದ ಚಿಲ್ಲಿಂಗವೇ ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ಅವಯವಂಗಳಾಗಿ ತೋರಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅನಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಯಾದನೊಬ್ಬ ಶರಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಹಾಲಿಂಗವು ಅಖಂಡಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸದಾಶಿವಾದಿಯಾದ ರುದ್ರತ್ವ ಕಡೆಯಾದ ಶಿವಮೂರ್ತಿಗಳಾದನು. ಅಂತಾದ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪಗಳಾದ ಆ ಶಿವಮೂರ್ತಿಗಳ ಚಿತ್ಕಲಾಂಶಿಕವೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣ್ವಾದಿ ಸುರರು ಸಕಲ ಜೀವಂಗಳಾದವು. ಅಂತು ಮಹಾಲಿಂಗದ ಚಿದ್ಭಾವದಿಂದೊಗೆದ ಚಿನ್ಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಸದಾಶಿವಾದಿ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಗಳು. ಆ ಚಿನ್ಮೂರ್ತಿಗಳಪ್ಪ ಸದಾಶಿವಾದಿ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಚಿದ್ಭಾವದಿಂದೊಗೆದ ಚಿತ್ಕಲಾಂಶಿಕವೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾತ್ಮರುಗಳಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದವು. ಅಂತು ಎಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಲಿಂಗದ ಚಿದ್ಭಾವವೆಂಬ ಹಸ್ತದಿಂದೊಗೆವ ಚಿತ್ಕಲಾಂಶಿಕರೆಂಬುದೀಗ ಇವರೆಲ್ಲರು ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರನ ಕರಸ್ಥಲದ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೧೦) ಆದಿಯಲೊಬ್ಬ ಶರಣ ಮೂರ್ತಿಯಾದ. ಆತನ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಸದಾಶಿವನಾದ. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಾದಳು. ಆ ಸದಾಶಿವಂಗೆಯೂ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಶಿವನಾದ. ಆ ಶಿವಂಗೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಾದಳು. ಆ ಶಿವಂಗೆಯೂ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ರುದ್ರನಾದ. ಆ ರುದ್ರಂಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಾದಳು. ಆ ರುದ್ರಂಗೆಯೂ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಇಬ್ಬರಿಗೆಯೂ ವಿಷ್ಣುವಾದ. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಂಗೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದಳು. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆಯೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಬ್ಬರಿಗೆಯೂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯಾದಳು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆಯೂ ಸರಸ್ವತಿ ಇಬ್ಬರಿಗೆಯೂ ನರರು ಸುರರು ದೇವರ್ಕಳು ಹೆಣ್ಣುಗಂಡು ಸಚರಾಚರಂಗಳು ಸಹಿತವಾಗಿ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವಜಂತುಗಳು ತೋರುವ ತೋರಿಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯಾ.

(೧೧) ಅಖಂಡಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪ

ಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಸ್ವರೂಷದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಉತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೧೨) ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಸದಾಶಿವ ಈ ಯಾರು ಶಿವಾಂಗವು ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೧೩) ಅಖಂಡಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಮದೇವ ಮುಖೋತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಘೋರ ಮುಖೋತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖೋತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ಮುಖೋತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಾವ ಮುಖೋತ್ಪತ್ತಿ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪಂಚಭೂತಗಳು.

ಪಂಚಭೂತಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ.

(೧) ಅನಾದಿಯ ಮಗನು ಆದಿ, ಆದಿಯ ಮಗನತೀತ, ಅತೀತನ ಮಗನು ಆಕಾಶನು, ಆಕಾಶನ ಮಗನು ವಾಯು, ವಾಯುವಿನ ಮಗನು ಅಗ್ನಿ, ಅಗ್ನಿಯ ಮಗನಪ್ಪು, ಅಪ್ಪುವಿನ ಮಗ ಪೃಥ್ವಿ, ಪ್ರಥ್ವಿಯಿಂದ ಸಕಲ ಜೀವರೆಲ್ಲರ ಉದ್ಭವ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಸುಚೈತನ್ಯ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ ಆನಾದಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಚೈತನ್ಯ ಲಿಂಗದ ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾ ಬೆಳಗೇ ಮೂರ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆನಾದಿಯ ಮಗ ಆದಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗವು ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯ ಮುಖವನೆಯ್ದಿ ಪಂಚಕಲಾಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆತಿಘನತರವನುಳ್ಳ ಸದಾಶಿವನಾದನೆಂಬುದೀಗ ಆದಿಯ ಮಗನತೀತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಂತಪ್ಪ ಸದಾಶಿವನ ಪಂಚಮುಖಂಗಳಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳಾದವು. ಆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯದು ಜೀವನಾದ ಕಾರಣ ಪಂಚತತ್ವಂಗಳಿಂದ ಸಕಲ ಜೀವಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವೆಂಬುದು ಏಕಾರ್ಥ. ಅಂತಾಗಿ ಶಿವನ ಕಲಾಂಶಿಕವಾದ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮವೀಗ ಜಗತ್ತೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಏನೆಂದೆನಲಿಲ್ಲದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಸ್ವಯಂಭುಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಲಿಂಗದಿಂದಾಯಿತ್ತು ಶಿವಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮಕ. ಆ ಶಿವಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮಕದಿಂದಾದುದು ಆತ್ಮ. ಆತ್ಮನಿಂದಾದುದು ಆಕಾಶ. ಆಕಾಶದಿಂದಾದುದು ವಾಯು. ವಾಯುವಿನಿಂದಾದುದು ಅಗ್ನಿ. ಅಗ್ನಿಯಿಂದಾದುದು ಆಪ್ಪು. ಆಪ್ಪುವಿನಿಂದಾದುದು ಪೃಥ್ವಿ. ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದಾದುದು ಸಕಲ ಜೀವರೆಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ನೆನಹು ಮಾತ್ರದಿಂದಾದವು ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮಾ.

(೩) ಪರಾಪರವಾಗಿಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕಾದಿಲೋಕಂಗಳನು ಸೃಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ನೆನಹುಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಪರಾಪರವಾಗಿಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪರವಲ್ಲಿ ಶಿವನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯುತ್ಪತ್ಯವಾದಳು. ಆ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ

ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ನಾದ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ನಾದದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನು ಉತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಗೋಪ್ಯ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಉತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಈಶಾನ್ಯ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸದಾಶಿವನ ತತ್ಪುರುಷ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಅಘೋರ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಸದ್ಯೋಜಾತ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪರಶಿವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಚಕ್ಷುವಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಸದಾಶಿವನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾಗಿಹನು. ಆ ಸದಾಶಿವನಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನುತ್ಪತ್ಯವಾಗಿ ವಾಯುವಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾಗಿಹನು. ಆ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ರುದ್ರನುತ್ಪತ್ಯವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾಗಿಹನು. ಆ ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಗಿ ಅಪ್ಪುವಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾಗಿಹನು. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನುತ್ಪತ್ಯವಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾಗಿಹನು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಜೀವಗಳು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೪) ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ವಾಮದೇವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಘೋರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಈಶಾನ್ಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೫) ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹ ಪರಮ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನುತ್ಪತ್ಯವಾದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತೇಜ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೬) ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶವೆಂಬೈದು ತತ್ವಂಗಳು ಹುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣಮವೇ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿಪ್ಪುದು.

ಪ್ರಣವುಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಕೃತಿಗಳು. ಆ ಪಂಚಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳು, ಆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳೇ ಪಂಚ ಮುಖಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿ, ಪಂಚಕಲಾ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸದಾಶಿವನಾದನು. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಐದು ವದನಂಗಳಿಂದ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವಾದ ಕಾರಣ ಈ ಪಂಚಭೂತದ ಈ ಐದು ತತ್ವಂಗಳ ಜನನಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣವುವು.

ಆ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಯು ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖವೆಂಬ ವದನದೊಳಗೆ ಸರ್ವಾಧಾರಮಯವಾದ ಧರಣೀತತ್ವವು ಪುಟ್ಟಿತು. ವಾಮದೇವ ಮುಖವೆಂಬ ವದನದೊಳಗೆ ಅಪ್ಪು ಸರ್ವಪಾನ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನ ರೂಪ ಮಾದುದಕ ತತ್ವವು ಪುಟ್ಟಿತು. ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖವೆಂಬ ವದನದೊಳಗೆ ವಾಯು ಸರ್ವ ಚಾಂಚಲ್ಯಮಯವಾದ ಸಮೀರ ತತ್ವವು ಪುಟ್ಟಿತು. ಈಶಾನ್ಯ ಮುಖವೆಂಬ ವದನದೊಳಗೆ ಆಕಾಶ ಸರ್ವಾಕಾಶ ಪ್ರದವಾದ ವ್ಯೋಮ ತತ್ವವು ಪುಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದೀಗ ಈ ತತ್ವಂಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು.

ಪಂಚಭೂತಂಗಳ ಸ್ವಭಾವ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಿಲುಕಡೆಗಳು.

ಕ್ರಿಯಾಭೇದಗಳು.

(೧) ಚರಪ್ರಾಣಿಗಳ ಭಾರವೆಲ್ಲವ ತಳೆದುಕೊಂಡಿರುವಂಥಾದ್ದೇ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ಮಾಡುವಂಥ ಉದ್ಯೋಗವು. ಪಿಂಡೀಕರಣ, ಹುಡಿಹಿಟ್ಟು ಹುಡಿಮಣ್ಣು, ಧೂಳುಪಾಂಸಾದಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ದ್ರವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದೇ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವು. ಇದಿರಿಟ್ಟು ತರಗೆಲೆ ತೃಣಕಾಷ್ಠಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯು ಮಾಡಿ ಬಿಡುವಂಥಾದ್ದು ಮತ್ತು ತಾನಲ್ಲದೆ ಹದಿನೆಂಟು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪಾಕ ಪ್ರಯತ್ನವ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದೇ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವು. ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ಪ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪರ ಎಲ್ಲೆ, ಪರಮಂಡಲ, ಪರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆಯ್ದಿ ಹಾಕಿ ಬಿಡುವುದೇ ವಾಯು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವು. ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಚರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೆರಪು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವು. ಇವು ತಾವೇ ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳ ಕ್ರಿಯಾ ಭೇದಂಗಳ ನಿಲುಕಡೆಗಳು.

ಕಾಯಕಾಂತಿಗಳು.

(೨) ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವೆಂಬುದು ತಾನು ಹಳದೀ ವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಿಹುದು. ಅಪ್ಪು ತತ್ವವೆಂಬುದು ತಾನು ಧವಳ ವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಿಹುದು. ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವೆಂಬುದು ತಾನು ಶೋಣಿತ ವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಿಹುದು. ವಾಯು ತತ್ವವೆಂಬುದು ತಾನು ಪಚ್ಚೆ ವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಿಹುದು. ಆಕಾಶತತ್ವವೆಂಬುದು ತಾನು ಕಾಡಿಗೆ ವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಿಹುದು. ಇವು ತಾವೇ ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳ ಕಾಯಕಾಂತಿಗಳ ನಿಲುಕಡೆಗಳು.

ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತರುಗಳು.

(೩) ಧರಣೀ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಜನೇ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತರಾಗಿಪ್ಪನು. ಅಪ್ಪು ತತ್ವಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನೇ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತರಾಗಿಪ್ಪನು. ಹದಿನೆಂಟು

ಧಾನ್ಯಂಗಳಿಗೆ ಆಹುತಿಯನುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರುದ್ರ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಅಧಿಷ್ಠನಾಯಕನಾಗಿಪ್ಪನು. ವಾಯು ತತ್ವಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಅಧಿದೇವತೆಯಾಗಿಪ್ಪನು. ಅಂಬರ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಅಧಿಷ್ಠನಾಯಕನಾಗಿರ್ಪನು.

ಲೋಕೋತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುವಂಥ ಅಜನು, ಲೋಕದ ಸ್ಥಿತಿ ಭೋಗವ ನಡಿಸುವಂಥ ನಾರಾಯಣನು, ಲೋಕದ ಸಂಸಾರ ಕೃತ್ಯ ನಡಿಸುವಂಥ ರುದ್ರ ಮೂರ್ತಿಯು, ಲೋಕದ ತಿರೋಭಾವ ಕೃತ್ಯವ ನಡಿಸುವಂಥ ಈಶ್ವರ ಮೂರ್ತಿಯು, ಲೋಕದ ಅನುಗ್ರಹ ಕೃತ್ಯವ ನಡಿಸುವಂಥ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಯು ಪಂಚಭೂತಂಗಳಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತುಗಳಾಗಿರ್ಪರು.

ಗುಣಧರ್ಮಗಳು

ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಸರ್ವಾಧಾರಮಯವಾದ ಧರಣೀ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಗಡಗಡವೆಂಬ ಶಬ್ದವು, ಕಠಿಣಸ್ಪರ್ಶನವು, ಸಾಕಾರವಾದ ರೂಪು, ಸ್ವಾದ ರಸವು, ಸದ್ಗಂಧವು ಈ ಐದು ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣಗಳಾಗಿರುತಿಹವು. ಕಠಿಣತ್ವ ಬಿರುಸಾಗಿ ತಟ್ಟುವಂಥಾದ್ದೇ ಅದರ ಸ್ವಭಾವವು. ಧಾರಣಾದಿ ಕರ್ಮ, ತದಂಗಪೀತ ವರ್ಣ, ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತುವೇ ಅಜನು.

ಅಪ್ಪುವಿಗೆ ಸರ್ವಪಾನ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನರೂಪವಾದುದಕ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಇವು ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣಂಗಳಾಗಿಪ್ಪವು. ದ್ರವಿಸುವುದೇ ಧರ್ಮ. ತದಂಗ ಶ್ವೇತವರ್ಣ, ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತುವೇ ನಾರಾಯಣನು.

ಅಗ್ನಿಗೆ ಸರ್ವದಾಹಕ ಪಚನರೂಪವಾದ ಧನಂಜಯ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ ಈ ತ್ರಿವಿಧವೂ ಗುಣ. ಉಷ್ಣಿಸುವದೇ ಅದರ ಧರ್ಮ ಸ್ವಭಾವವು. ಆ ಅಗ್ನಿದೇಹವು ಶೋಣವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಿಹುದು. ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತುವೇ ಶ್ರೀರುದ್ರಮೂರ್ತಿಯು.

ವಾಯುವಿಗೆ ಸರ್ವ ಚಾಂಚಲ್ಯಮಯವಾದ ಸಮೀರ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ, ಶೀತ ಸ್ಪರ್ಶನವು, ಚರಿಸುವದೇ ಧರ್ಮ, ತದಂಗ ಹರಿತ ವರ್ಣ, ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತುವೇ ಈಶ್ವರನು.

ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಕಾಶ ಪ್ರದವಾದ ವ್ಯೋಮತತ್ವಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ ಒಂದೇ ಗುಣ, ಬಯಲಾಗಿರುವದೇ ಧರ್ಮ, ತದಂಗ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ, ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತುವೇ ಸದಾಶಿವನು.

ಉತ್ಪತ್ತಿ.

(೪) ಪಂಚಭೂತದುತ್ಪತ್ತಿಯುಃ— ಶ್ಲೋಕ ಸದ್ಯೋಜಾತಸ್ತಥಾ ಭೂಮಿರ್ವಾಮದೇವೋದ್ಭವಂ ಜಲಂ. ಅಘೋರಾದ್ವಹ್ನಿರುತ್ಪತ್ಯಂಸ್ತತ್ಪುರುಷಂ ವಾಯುರುಚ್ಯತೆ ಈಶಾನ್ಯದ್ಗಗನಾಕಾರಂ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮಯಂ ಜಗತ್ ಎಂದುದಾಗಿ, ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ವಾಮದೇವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಘೋರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಈಶಾನ್ಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದೆ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಂಗಳು - ಪುಟ್ಟಿದವು.

ಗುಣ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ವರ್ಣ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು.

ಈ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಂಗಳ ಗುಣ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ವರ್ಣಾಧಿದೇವತೆಗಳಾವವೆಂದಡೆ, ಶ್ಲೋಕ, ಶಬ್ದಾದಿ ಪಂಚವಿಷಯಂ। ಭೂಮವಶ್ಯಾಂಭವಂತಿ ಹಿ। ಅಪಾಂಚ ಚತುರ್ಗುಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಸ್ತ್ರೀಗುಣಂ ಪಾವಕೆ ಸ್ಮೃತಾಃ। ವಾಯೌಚ ದ್ವಿಗುಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಆಕಾಶೇಪ್ಯೇಕ ಮೇವ ಹಿ। ಎಂದಿವು ಗುಣಂಗಳು. ಕಠಿಣಂ ತತ್ ಪೃಥ್ವಿಶ್ಚ ಯದ್ಭವಂ ಜಲಮುಚ್ಯತೆ। ಯಥೋಷ್ಣಂ ಚ ವೀತಿ ಹೋತ್ರೋ ಯಶ್ಚಲೋಸ್ತಿ ತಥಾ ತೇಜಂ ವಾಯು ಸಂಚರತಿ॥ ಯೋವಾಕಾಶಸ್ಸ ಆಕಾಶಂ ಭೂತ ಧರ್ಮ ಮಿತಿ-ಸ್ಮೃತಃ॥ ಎಂದಿವು ಧರ್ಮಂಗಳು. ಧಾರಣಂ ಪಿಂಡೀಕರಣಂ ಪಚನಂ ಮೋಹನಾದಿ ಚ। ಸರ್ವಾಶ್ರಯುಂ ಚ ಸ್ಯಾದ್ಭೂತ ಕರ್ಮಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಃ। ಎಂದಿವು ಕರ್ಮಂಗಳು. ಪೀತಂ ಶ್ವೇತಂ ಚ ರಕ್ತಂ ಚ। ಹರಿತಂ ಕೃಷ್ಣ ಮೇವಚ। ಪೃಥ್ವ್ಯಾದಿ ಪಂಚಭೂತಾನಿ। ವರ್ಣ ಭೇದಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ। ಎಂದಿವು ವರ್ಣಂಗಳು. ಪೃಥ್ವ್ಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಲೆ ವಿಷ್ಣು ಸ್ತಥಾ ರುದ್ರೋ ಹುತಾಶನೆ। ಈಶ್ವರೋ ಪವನೋ ದೇವಾ। ಆಕಾಶೆ ತು ಸದಾಶಿವಃ। ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ರುದ್ರಶ್ಚ। ಈಶ್ವರಶ್ಚ ಸದಾಶಿವಃ। ಪೃಥ್ವ್ಯಾದೀನಾಂ

ದೇವತಾಸ್ಯಃ ಪೀತಾಧಿವರ್ಣ ಸಂಜ್ಞಕಂ। ಎಂದುದಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪು, ರಸ, ಗಂಧ ಈ ಐದು ಗುಣ, ಕಠಿಣತ್ವವೇ ಧರ್ಮ, ಧಾರಣಾದಿ ಕರ್ಮ, ತದಂಗ ಪೀತವರ್ಣ, ಅಧಿದೇವತೆ ಬ್ರಹ್ಮನು. ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ ರೂಪು ರಸ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಗುಣ. ದ್ರವಿಸುವದೇ ಧರ್ಮ, ಪಿಂಡೀಕರಣ ಕರ್ಮ, ತದಂಗ ಶ್ವೇತವರ್ಣ, ಅಧಿದೇವತೆ ವಿಷ್ಣು. ಅಗ್ನಿಗೆ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ ರೂಪು ಈ ಮೂರು ಗುಣ. ಉಷ್ಣಿಸುವುದೆ ಧರ್ಮ, ಪಚನಾದಿ ಕರ್ಮ, ತದಂಗ ರಕ್ತವರ್ಣ, ಅಧಿ ದೇವತೆ ರುದ್ರನು. ವಾಯುವಿಂಗೆ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ, ವಾಹನಾದಿ ಕರ್ಮ, ತದಂಗ ಹರಿತವರ್ಣ, ಅಧಿದೇವತೆ ಈಶ್ವರನು. ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ ಒಂದು ಗುಣ, ಬಯಲಾಗಿಹುದೇ ಧರ್ಮ, ಸುಳಿವುದಕ್ಕೆ ತೆರಹುಗುಡುವುದೇ ಕರ್ಮ, ತದಂಗ ಕೃಷ್ಣ ವರ್ಣ, ಅಧಿದೇವತೆ ಸದಾಶಿವನು ಎಂದಿದು ಪಂಚಭೂತದುತ್ಪತ್ಯಂ.

ಶಿವನ ಅಷ್ಟತನುಗಳು.

ಇನ್ನು ಜಗದುತ್ಪತ್ಯದಾದಿಯು--ಭೂಜಲಾಗ್ನಿ ಮರುದ್ವ್ಯೋಮ ಭಾಸ್ಕರಶ್ಯಶಿ ಚೇತನಃ। ದಿವಾ ಪ್ರಕಾಶತೆ ಸೂರ್ಯಃ। ರಾತ್ರೌ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶತೆ ॥ ಸರ್ವ ಚೇತನಮಾತ್ಮಾ ಚ ಶಿವಾಂಶೋಪ್ಯಷ್ಟ ಮೂರ್ತಯಃ॥ ಎಂದು ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಆತ್ಮ ಎಂಬಿವು ಶಿವನ ಅಷ್ಟ ತನುಗಳೇ ಜಗತ್ತಾಗಿಹವು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ, ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಂಗಳು, ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಂಗಳು, ಸಪ್ತದ್ವೀಪಂಗಳು, ಸಪ್ತಕುಲ ಪರ್ವತಂಗಳು, ಸಮಸ್ತಗ್ರಹಂಗಳು, ರಾಶಿ ತಾರಾಪಥಂಗಳು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹ್ಮಾಂಡವೆನಿಸಿತ್ತು ಎಂದಿದು ಜಗದುತ್ಪತ್ಯಂ.

ಗುಣಗಳು

(೫) ಸರ್ವಾಧಾರಮಯವಾದ ಧರಣೀ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು. ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಅಯ ಶಕಟ ಮುಸಲಾದಿಗಳ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವಂಥ ಗಡಗಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಉಂಟು. ಆ ಶಬ್ದಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶತತ್ವ ಉಂಟು. ಆ ಆಕಾಶ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದಿ ಐದುಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಬಿರುಸಾಗಿ ತಟ್ಟುವಂಥ ಕಠಿಣ ಸ್ಪರ್ಶನ ಉಂಟು.

ಸ್ಪರ್ಶನ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವ ಉಂಟು. ವಾಯು ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ವಾಯುತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧಾವನಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಸಾಕಾರವಾದ ರೂಪ ಉಂಟು. ಆ ರೂಪುಗುಣ ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿತತ್ವ ಉಂಟು. ಅಗ್ನಿತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಅಗ್ನಿತತ್ವಸಂಬಂಧ ವಾದ ಕ್ಷುಧಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಮಧುರ ರಸ ಉಂಟು. ರಸಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆ ಅಪ್ಪುತತ್ವ ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪುತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಸದ್ಗಂಧ ಉಂಟು. ಗಂಧಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಪೃಥ್ವೀತತ್ವ ಉಂಟು. ಮೂಲ ಪೃಥ್ವೀತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಲ್ಯಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಅಂತು ಐದು ಗುಣಂಗಳು ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಗುಣಂಗಳೆಂದೇ ಧರಣೀ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಸರ್ವಮಾನ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನ ರೂಪವಾದುದಕ ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿಂಶತಿ ಗುಣಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ಇಳಿ ಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವಾಗ ಹುಟ್ಟುವ ಬುಳು ಬುಳು ಚಳಚಳ ಭೋಭೋ ರೆಂಬ ಶಬ್ದ ಉಂಟು. ಶಬ್ದಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆಕಾಶ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ಶೈತ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶನ ಉಂಟು. ಸ್ಪರ್ಶನ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವ ಉಂಟು. ವಾಯು ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆ ವಾಯು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧಾವನಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಅಪ್ಪು ವಿಂಗೆ ನೀಲಾದಿ ವಿಚಿತ್ರ ಬಣ್ಣದ ರೂಪುಂಟು. ರೂಪುಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕ್ಷುಧಾದಿ ಐದು ಗುಣಂ ಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ಸ್ವಾದರಸ ಉಂಟು. ಆ ಸ್ವಾದರಸ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಉಂಟು. ಮೂಲ ಅಪ್ಪು ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಇಂತು ಅಪ್ಪು ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿಂಶತಿ ಗುಣಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಸರ್ವದಾಹಕ ಪಾಚಕ ರೂಪವಾದ ಧನಂಜಯ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ಗುಣಂಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ, ಅಗ್ನಿಗೆ ತೃಣ ಪುಂಜ ಗಳನಾವರಿಸಿ ಸುಡುವಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪಟಲ್, ಭುಗಿಲ್, ಚಟಚಟ ಎಂಬ

ಶಬ್ದ ಉಂಟು. ಆ ಶಬ್ದ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಅಗ್ನಿಗೆ ಉಷ್ಣ ಸ್ಪರ್ಶನ ಉಂಟು. ಸ್ಪರ್ಶನ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವ ಉಂಟು. ವಾಯು ತತ್ವ ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧಾವನಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಅಗ್ನಿಗೆ ಪ್ರಭಾವರ್ಣದ ರೂಪುಂಟು. ರೂಪು ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಮೂಲ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆ ಮೂಲ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕ್ಷುಧಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು.

ಸರ್ವಚಾಂಚಲ್ಯಮಯವಾದ ಸಮೀರ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಗುಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ, ವಾಯುವಿಂಗೆ ತರು, ಭಿತ್ತಿ, ಶಿಲಾದಿ ಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂಥ ಭಿಸ್ಸೆಂಬ ಶಬ್ದ ಉಂಟು. ಶಬ್ದಗುಣ ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆಕಾಶ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ವಾಯುವಿಂಗೆ ಅನುಷ್ಣ ಶೀತ ಸ್ಪರ್ಶನ ಉಂಟು. ಸ್ಪರ್ಶನ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ವಾಯು ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆ ಮೂಲ ವಾಯು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧಾವನಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು.

ಸರ್ವಾವಕಾಶಪ್ರದವಾದ ಅಂಗದ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಐದು ಗುಣಂಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಗಡಗಡವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಉಂಟು. ಶಬ್ದಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲಾಕಾಶ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆ ಮೂಲಾಕಾಶ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲಾಕಾಶ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ವಿಭೇದಗುಣಂಗಳು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಯಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯವಾಗಿರುವ ಗುಣಂಗಳು ತತ್ವಂಗಳು ಕೂಡಲಾಗಿ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಗುಣಂಗಳಾದವು. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವಂಥ ಇದು ತಾನೇ ಪಿಂಡಸಂಗ್ರಹ ಭೇದವು ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಗಳ ಸಮೂಹವು ಉಂಟಾದಂಥ ವಿಚಾರವು.

ಷಡಧ್ವಗಳು.

(೧) ಮಂತ್ರಾಧ್ವ, ಪದಾಧ್ವವ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಅನುಭವಿಸ ಬಲ್ಲಾತನೇ ಆಚಾರ್ಯನೆಂಬೆ. ವರ್ಣಾಧ್ವ ಭುವನಾಧ್ವವ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಅನುಭವಿಸ ಬಲ್ಲಾತನೇ ಆಚಾರ್ಯನೆಂಬೆ. ತತ್ವಾಧ್ವ, ಕಲಾಧ್ವವ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಅನುಭವಿಸ ಬಲ್ಲಾತನೇ ಆಚಾರ್ಯನೆಂಬೆ. ಈ ಷಡ್ವಿಧವ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಅನುಭವಿಸಲರಿಯದೆ ಆಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಅನಾಚಾರ್ಯರ ಮೆಚ್ಚುವನೇ ನಮ್ಮ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ?

(೨) ಈ ಷಡ್ವಿಧದಿಂದವೇ ಅನೇಕಾನೇಕ ವೇದಂಗಳೆಸಗಿತ್ತು. ಈ ಷಡ್ವಿಧದಿಂದವೇ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೆಸಗಿತ್ತು. ಈ ಷಡ್ವಿಧದಿಂದವೇ ಅನೇಕ ಪೌರಾಣಂಗಳೆಸಗಿತ್ತು. ಈ ಷಡ್ವಿಧದಿಂದವೇ ಅನೇಕಾಗಮಂಗಳೆಸಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಮಂತ್ರಾಧ್ವ.

(೧) ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ವರ್ಣದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಿರೋಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಶಿಖಾಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕವಚಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯಮುಖ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಘೋರಮುಖ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಮದೇವವಕ್ತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತವಕ್ತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೩) ಈಶಾನ್ಯ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ತತ್ಪುರುಷ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತತ್ಪುರುಷ ಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಅಘೋರ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಘೋರ ಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ವಾಮದೇವ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಮದೇವ ಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಸದ್ಯೋಜಾತ ವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮಂತ್ರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಈ ಹನ್ನೊಂದು ಮಂತ್ರವು ಸಪ್ತಕೋಟಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಂಗಳ ಸಾರುವಂಥಾದ್ದು. ಇವು ಮಂತ್ರಾರ್ಥ್ವ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪದಾರ್ಥ್ವ.

(೧) ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿಮಯವಾಗಿಹ ಮಹಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತೊಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೋಮವ್ಯಾಪಿ ಪದಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ತೊಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೋಮವ್ಯಾಪಿ ಪದಂಗಳ ವಿವರವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ವ್ಯೋಮವ್ಯಾಪಿನೆ, ವ್ಯೋಮರೂಪಾಯ, ಸರ್ವವ್ಯಾ ಪಿನೆ ಶಿವಾಯ; ಈಶಾನ ಮೂರ್ಧ್ನಾಯ, ತತ್ಪುರುಷ ವಕ್ತ್ರಾಯ, ಅಘೋರ ಹೃದಯಾಯ, ವಾಮದೇವ ಗುಹ್ಯಾಯ, ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮಂತ್ರಯೇ ಓಂ ನಮೋನಮಃ; ಗುಹ್ಯಾತೀತ ಗುಹ್ಯಾಯ, ಗೋಪ್ಯ ಅಭಿಧಾನಾಯ, ಸರ್ವಯೋಗಾದಿವ್ರತಾಯ, ಜ್ಯೋತಿರೂಪಾಯ, ಪರ ಮೇಶ್ವರಪರಾಯ, ಚೇತನ, ಅಚೇತನ, ವ್ಯೋಮಿನ್; ವ್ಯಾಪಿನೆ ಅರೂ ಪಿಣೆ, ನಿರೂಪಿಣೆ, ಪ್ರಥಮ, ಪ್ರಥಮತೇಜ ಸ್ಥಿತೇಜ, ಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಯೋತಿ ಅನುರೂಪ ಅನಿಲನ ಆಧೂಮ; ಅಭಸ್ಮ, ಅನಾದೆ, ಧನಾದೆ, ನಾ, ನಾ, ನಾ, ಧೂ, ಧೂ, ಓಂ, ಭೂಃ, ಓಂಭುವಃ, ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ, ಅನಿಧನ, ನಿಧನೋದ್ಭವ, ಶಿವ, ಶರ್ವ; ಪರಮಾತ್ಮನ್, ಮಹೇಶ್ವರ, ಮಹಾತೇಜ, ಯೋಗಾಧಿಪತೆ, ಮುಂಚ ಮುಂಚ, ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಥಮ, ಶರ್ವ ಶರ್ವ, ಭವ ಭವ, ಭವೋದ್ಭವ, ಸರ್ವಭೂತ, ಸುಖಪ್ರದ, ಸರ್ವ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಕರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ಪರ, ಅರ್ಚಿತಾರ್ಚಿತ, ಅಸ್ತು ತಾಸ್ತುತ, ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತ, ಸಾಕ್ಷಿ, ತರುತರು, ಪತಂಗ ಪತಂಗ, ಪಿಂಗ ಪಿಂಗ, ಜ್ಞಾನಜ್ಞಾನ, ಶಬ್ದಶಬ್ದ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಶಿವ, ಶರ್ವಶರ್ವ, ಓಂ ನಮಃಶಿವಾಯ, ಓಂ ನಮಃಶಿವಾಯ, ನಮೋನಮಃ, ಓಂ ಅಂತು ತೊಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೋಮವ್ಯಾಪಿ ಪದಂಗಳು. ಇವು ಪದಾರ್ಥ್ವ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ವರ್ಣಾರ್ಥ್ವ.

(೧) ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ನಕಾರದಲ್ಲಿ ನಕಾರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ಮಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಕಾರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ಶಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ವಕಾರದಲ್ಲಿ ವಕಾರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ಯಕಾರದಲ್ಲಿ ಯಕಾರ ಉತ್ಪತ್ತಿ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ತಂಭಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಹಂ ಕ್ಷಂ, ಹಂ ಳಂ, ಎಂಬ ಚತುರಾಕ್ಷರಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಯಕಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದ ಯಕಾರಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಌ ೡ ಏ ಐ ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ ಎಂಬ ಷೋಡಶಾಕ್ಷರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ವಕಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದ ವಕಾರ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ, ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ, ಟ ಠ ಎಂಬ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಶಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದ ಶಿಕಾರ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಡ ಢ ಣ ತ ಥ ದ ಧ ನ ಪ ಫ ಎಂಬ ದಶಾಕ್ಷರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಮಕಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದ ಆ ಮಕಾರ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಬ ಭ ಮ ಯ ರ ಲ ಎಂಬ ಷಡಕ್ಷರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ನಕಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದ ಆ ನಕಾರ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ವ, ಶ, ಷ, ಸ, ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಈ ಐವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಷರವು ವರ್ಣಾರ್ಥ್ವ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಭುವನಾರ್ಥ್ವ.

(೧) ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಹ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಜೀವಹಂಸ ಪರಮಹಂಸನುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಜೀವಹಂಸ ಪರಮಹಂಸನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಇನ್ನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಭುವನಂಗಳ ವಿವರವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಅನಾ

ಶ್ರಿತ, ಅನಾದ, ಅನಂತ ವ್ಯೋಮರೂಪ, ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಊರ್ಧ್ವಗಾಮಿನಿ, ಮೋಚಿಕ, ರೋಚಿಕ, ದಿಪಕೊ ದಿಪ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ, ಶಾಂತಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ನಿವೃತ್ತಿ, ಸದಾಶಿವ, ಅಚಿಂತ್ಯ; ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ವಾಮದೇವ, ಸತ್ಯಾನಂದ, ಸರ್ವೇಶ್ವರ, ಶಿವೋತ್ತಮ, ನಿತ್ಯಾನಂದ, ಏಕನೇತ್ರ, ಸದಾನಂದ, ಏಕರುದ್ರ, ನಿಜಾನಂದ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ, ಶ್ರೀಕಂಠ, ಶಿಖಂಡಿ, ವಾಮಜ್ಯೇಷ್ಠ. ರೌದ್ರಿ, ಕಲವಿಕರಿಣಿ, ಕಾಳಿ ಬಲವಿಕರಿಣಿ, ಸರ್ವಭೂತ ದಮನಿ, ಬಲಪ್ರಮಥಿನಿ, ಮನೋನ್ಮನಿ, ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರ ಭುವನ, ಮಹಾಭುವನ, ಏಕಾಶನ; ಏಕ, ಪಿಂಗಳೇಕ್ಷಣ, ಉದ್ಭವ, ಭವ, ವಾಮದೇವ, ಮಹಾದೇವ, ಶಿಖೇದ, ಏಕವೀರ, ಪಂಚಾಂತಕ, ಶೂರ, ಸಂವರ್ತನ, ಜ್ಯೋತಿ, ಚಂಡ, ಕ್ರೋಧಿ, ಅನಂತ, ಏಕನೇತ್ರಕ, ಭವ್ಯ, ಮಂಗಳ, ಅಜ, ಉಮಾಪತಿ, ಏಕಧೀರ, ಪ್ರಚಂಡ, ಈಶಾನ, ಉಗ್ರ, ಭೀಮ, ಭೌಮ, ಕಾಮಾರಿ, ವೈಷ್ಣವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವೈಭವ, ಧೃತ, ಅಕ್ರತ, ಯಾಮ್ಯ, ಪ್ರಜೇಶ, ಸೌಮ್ಯ, ಇಂದ್ರ, ಗಾಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪೈಶಾಚಿಕ; ಸ್ಥಲೇಶ್ವರ, ಸ್ಥೂಲೇಶ್ವರ, ಶಂಕುಕರ್ಣ, ಕಾಳಾಂಜನ, ಮಂಡಲೇಶ್ವರ, ಮಾಕೋಟ, ದ್ವಿರದ, ಭಗ, ಬಂಧ, ಸ್ಥಾಣು, ಸ್ವರ್ಣಾಕ್ಷ ಭದ್ರಕರ್ಣ ಮಹಾಲಯ. ಅವಿಮುಕ್ತ. ರುದ್ರಕೋಟಿ, ವಸ್ತ್ರಪಾದ, ಭೀಮೇಶ್ವರ, ಮಹೇಂದ್ರ, ಅಟ್ಟಹಾಸ, ವಿಮಲೇಶ್ವರ. ನಖಲ, ನಾಖಲ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಭೈರವ, ಕೈದಶ, ಮಹಾಬಲ, ಮಧ್ಯಮೇಶ್ವರ, ಮಹೇಂದ್ರಕೇಶ್ವರ, ಜಲಭೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಅಕುಲಿಶ, ಗ್ರಸನ, ಮುಂಡಿ, ಚಾರಭೂತಿ, ಆಷಾಢಿ, ಪೌಷ್ಕರ, ನೈಮಿಷ, ಪ್ರಭಾಸ, ಅಮರೇಶ್ವರ, ಭದ್ರಕಾಳಿ, ವೀರಭದ್ರ, ತ್ರಿಲೋಚನ, ವಿಷ್ಣು, ಭವ, ವಿವಾಹ, ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರ, ತ್ರ್ಯಕ್ಷ, ಗಣ; ದ್ರಕ್ಷ, ವಿಭು, ಶಂಭು, ದೌಷ್ಟ್ರಿ, ವಜ್ರಿ, ಫಣೀಶ, ಉದುಂಬರೀಶ, ಗ್ರಸನ, ಮಾರುತಾಶನ, ಕ್ರತುವರ್ಧನ, ಆನಂದ, ವೃಷಧರ, ಬಲಿಪ್ರಿಯ, ಭೂತಪಾಲ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಸರ್ವ, ಸುರೇಶಾನ, ವೇದಪಾಠಕ, ಜ್ಞಾನಭೂತ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಈಶ, ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಧಿಪ, ಪ್ರಕಾಮದ, ಪ್ರಸಿದಡನ, ಶ್ರೀಧರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರ, ಜಟಾಧರ, ಸೌಮ್ಯದೇಹ, ಧನ್ಯರೂಪ, ನಿಧೀಶ, ಮೇಘವಾಹನ, ಕಪರ್ದಿ, ಪಂಚಶಿಖಿ, ಪ್ರಪಂಚಾಂತಕ, ಕ್ಷಯಾಂತಕ, ಲಕ್ಷ್ಯ, ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮ, ವಾಯುವೇಗ, ಲಘು, ಶೀಘ್ರ, ಸುನಾದ,

ಮೇಘನಾದ, ಜ್ವಲಾಂತಕ, ದೀರ್ಘಬಾಹು, ಜಯ, ಭದ್ರ, ಶ್ವೇತ, ಮಹಾಬಲ, ಪಾಶಹಸ್ತ, ಅತಿಬಲ, ಮಹಾಬಲ, ವಾರುಣೀಶ, ಪೌಷ್ಟ್ರವ, ಲೋಹಿತ, ಧೂಮ್ರ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಊರ್ಧ್ವಶೇಷ, ಉಭಯಾನಖ, ಕ್ಷುರದೃಷ್ಟ, ಹಂತ, ಮಾರಣ, ನಿರುತಿ, ಧರ್ಮ, ಧರ್ಮಪರಿಣ, ನಿಯೋಕ್ತು, ಫಣಿತಾ ನಿಯೋಕ್ತಿ; ಕರ್ತೃ, ಹರ ಮೃತ್ಯ, ಯಾಮ್ಯ, ಕ್ಷಯಾಂತಕ, ಭಸ್ಮಾಂತಕ, ಬಭ್ರು, ದಹನ, ಜ್ವಲನ ಹರಿ, ಹರ ಖಾದಕ ಪಿಂಗ ಹುತಾಶನ ಜಯರುದ್ರ ತ್ರಿದಶಾಧಿಪ ಪಿನಾಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅವ್ಯಯ ವಿಭೂತಿ ಪ್ರಮರ್ದನ, ವಜ್ರದೇಹ ಬುಧ ಅಜಕಪಾಲಿ, ಈಶ್ವರ, ರುದ್ರ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಹಾಟಕ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡಕ, ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರ, ಪ್ರಳಯಕಾಲ ಮಹಾರುದ್ರ ಅಂತು ಇನ್ನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಭುವನಂಗಳು ಭುವನಾಧ್ವ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ತತ್ವಾಧ್ವ.

(೧) ಪರಶಿವ ತತ್ವ ತಾನೇ ತನ್ನ ಲೀಲಾವಿನೋದಕ್ಕೆ ನಿಃಕಲ ತತ್ವವಾಯಿತ್ತು. ಆ ನಿಃಕಲ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ದಶ ತತ್ವ ಉತ್ಪತ್ಯವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಪರಶಿವ ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಸದಾಶಿವ, ಈಶ್ವರ, ಶುದ್ಧವಿದ್ಯೆ, ಮಾಯೆ ಕಾಲ, ನಿಯುತಿ, ಕಲೆ, ವಿದ್ಯೆ, ರಾಗ, ಈ ದಶತತ್ವಂಗಳು ನಿಃಕಲ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯ ವಾಯಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಸಕಲ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿ ತ್ತೆಂದೊಡೆ, ಗುಣತ್ರಯ, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ, ಚೇತನ ಸಕಲ ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ಚಕ್ಷು, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ, ವಾಕ್ಕು, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಗುಹ್ಯ, ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ತೇಜ, ಅಪ್ಪು, ಪೃಥ್ವಿ, ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವಂಗಳು ಸಕಲ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸಕಲ ನಿಃಕಲ ತತ್ವವೊದಲಾಗಿ ರಾಗ ಪೃಥ್ವಿ ತತ್ವ ಕಡೆಯಾಗಿ ಈ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವವು ತತ್ವಾಧ್ವ ನೋಡಾ ಅಪ್ರ ಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಕಲಾಧ್ವ.

(೧) ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರಕಲೆಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲೆಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಕಲೆಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಕಲೆಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಅಂತು ಷಷ್ಠಕಲಾನಾಮಂಗಳು ಕಲಾಧ್ವ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಷಡಧ್ವವರ್ತನೆ.

(೧) ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ಚತುರ್ದಳ ಪದ್ಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಮಂತ್ರ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿಹ, ವ್ಯೋಮವ್ಯಾಪಿನೆ, ವ್ಯೋಮರೂಪಾಯ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿನೆ, ಶಿವಾಯವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪದ. ಅಲ್ಲಿಹ ವರ್ಣ, ವ, ಶ, ಷ, ಸ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣ. ಅಲ್ಲಿಹ ಭುವನ, ಅನಾಶ್ರಿತ, ಅನಾದ, ಅನಂತ, ವ್ಯೋಮರೂಪ, ವ್ಯಾಪಿನಿ, ಊರ್ಧ್ವಗಾಮಿನಿ, ಮೋಚಿಕ, ರೋಚಿಕಾದಿ, ಪಿಕೋದಿಪ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೆ, ಶಾಂತಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ನಿವೃತ್ತಿ, ಸದಾಶಿವ, ಅಚಿಂತ್ಯವೆಂಬ ಹದಿನಾರು ಭುವನ. ಅಲ್ಲಿಹ ತತ್ವ ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶವೆಂಬ ಪಂಚ ತತ್ವ. ಅಲ್ಲಿಹ ಕಲೆ ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ ಷಡುದಳ ಪದ್ಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಮಂತ್ರ ವಾಮದೇವ ಮಂತ್ರ. ಅಲ್ಲಿಹ ಪದ ಈಶಾನ ಮೂರ್ಧಾಯ, ತತ್ಪುರುಷ ವಕ್ತ್ರಾಯ, ಅಘೋರ ಹೃದಯಾಯ, ವಾಮ ದೇವ ಗುಹ್ಯಾಯ, ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮೂರ್ತಯೇ ಓಂ ನಮೋನಮಃ ಎಂಬ ಆರುಪದ. ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ಬ ಭ ಮಯ ರ ಲವೆಂಬ ಆರುವರ್ಣ. ಅಲ್ಲಿಹ ಭುವನ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ವಾಮದೇವ, ಸತ್ಯಾನಂದ, ಸರ್ವೇಶ್ವರ, ಶಿವೋತ್ತಮ, ನಿತ್ಯಾನಂದ, ಏಕನೇತ್ರ, ಸದಾನಂದ, ಏಕರುದ್ರ, ನಿಜಾ ನಂದ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ, ಶ್ರೀಕಂಠ, ಶಿಖಂಡಿ, ವಾಮಜ್ಯೇಷ್ಠ, ರೌದ್ರಿ, ಕಲ ವಿಕರಿಣಿ, ಕಾಳಿ, ಜಲವಿಕರಿಣಿ, ಸರ್ವಭೂತದಮನಿ, ಬಲಪ್ರಮಥಿನಿ, ಮನೋನ್ಮನಿ, ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರ ಭುವನ, ಮಹಾಭುವನ, ಏಕಾಶನ, ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಭುವನ. ಅಲ್ಲಿಹ ತತ್ವ, ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ ಗಂಧವೆಂಬ ಪಂಚತತ್ವ. ಅಲ್ಲಿಹ ಕಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಕಲೆ ನೋಡಾ ಅಪ್ರ ಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೩) ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೆಲೆ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದಳದ ಪದ್ಮ, ಆ ಪದ್ಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಮಂತ್ರ ಅಘೋರ ಮಂತ್ರ. ಅಲ್ಲಿಹ ಪದ, ಗುಹ್ಯಾತೀತ ಗುಹ್ಯಾಯ ಗೌಪ್ತ್ರ ಅಭಿಧಾನಾಯ, ಸರ್ವಯೋಗಾದಿ ಕೃತಾಯ, ಜ್ಯೋತಿರೂಪಾಯ, ಪರಮೇಶ್ವರಪರಾಯ, ಚೇತನ, ಅಚೇತನ,

ವ್ಯೋಮಿನ್ ಎಂಬ ಎಂಟು ಪದ, ಅಲ್ಲಿಹ ವರ್ಣ ಡ, ಢ, ಣ, ತ ಥ ದ ಧ ನ, ಪ ಫ ಎಂಬ ಹತ್ತು ವರ್ಣ, ಅಲ್ಲಿಯ ಭುವನ, ಏಕ, ಪಿಂಗಳೇಕ್ಷಣ, ಉದ್ಭವ, ಭವ, ವಾಮದೇವ, ಮಹಾದೇವ, ಶಿಭೇದ, ಏಕವೀರ, ಪಂಚಾಂತಕ, ಶೂರ, ಸಂವರ್ತನ, ಜ್ಯೋತಿ, ಚಂಡ, ಕ್ರೋಧಿ, ಅನಂತ, ಏಕನೇತ್ರಕ, ಭವ್ಯ, ಮಂಗಳ, ಅಜ, ಉಮಾಪತಿ, ಏಕಧೀರ, ಪ್ರಚಂಡ, ಈಶಾನ, ಉಗ್ರ, ಭ್ರಮು, ಭೌಮು, ಕಾಮಾರಿ, ವೈಷ್ಣವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವೈಭವ, ಧೃತ, ಅಕ್ರತ, ಯಾಮ್ಯ, ಪ್ರಜೇಶ, ಸೌಮ್ಯ, ಇಂದ್ರ, ಗಾಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪೈಶಾಚಿಕ ಎಂಬ ಸಾಲ್ವತ್ತು ಭುವನ; ಅಲ್ಲಿಯ ತತ್ವ ವಾಕ್ಕು, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಗುಹ್ಯ ಎಂಬ ಪಂಚತತ್ವ; ಅಲ್ಲಿಹ ಕಲೆ ವಿದ್ಯಾಕಲೆ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೪) ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ದ್ವಾದಶದಳ ಪದ್ಮ, ಆ ಪದ್ಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಮಂತ್ರ ತತ್ಪುರುಷ ಮಂತ್ರ, ಅಲ್ಲಿಹ ಪದ ವ್ಯಾಪಿನೆ, ಆರೂಪಿಣೆ, ನಿರೂಪಿಣೆ, ಪ್ರಥಮ, ಪ್ರಥಮ ತೇಜ, ಸ್ತಿತೇಜ, ಜ್ಯೋತಿ, ಜ್ಯೋತಿ ಅನುರೂಪ, ಅನಿಲಿಸ, ಅಧೂಮವೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಪದ. ಅಲ್ಲಿಹ ವರ್ಣ, ಕ, ಖ. ಗ ಘ ಙ, ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ, ಟ ಠ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಣ. ಅಲ್ಲಿಹ ಭುವನ ಸ್ಥಲೇಶ್ವರ, ಸ್ಥೂಲೇಶ್ವರ, ಶಂಕುಕರ್ಣ, ಕಾಳಾಂಜನ, ಮಂಡಲೇಶ್ವರ, ಮಾಕೋಟಿ, ದ್ವಿರದ, ಭಗ, ಬಂಧ, ಸ್ಥಾಣು, ಸ್ವರ್ಣಾಕ್ಷ, ಭದ್ರಕರ್ಣ, ಮಹಾಲಯ, ಅವಿಮುಕ್ತ, ರುದ್ರಕೋಟಿ, ವಸ್ತ್ರ, ಪಾದ, ಭೀಮೇಶ್ವರ, ಮಹೇಂದ್ರ, ಅಟ್ಟಹಾಸ, ವಿಮಲೇಶ್ವರ, ನಖಲ, ನಾಖಲ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಭೈರವ, ಕೈದಶ, ಮಹಾಬಲ, ಮಧ್ಯಮೇಶ್ವರ, ಮಹೇಂದ್ರಕೇಶ್ವರ, ಜಲಭೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಅಕುಲಿಶ, ಗ್ರಸನ, ಮುಡಿ, ಚಾರಭೂತಿ, ಆಷಾಢಿ, ಪೌಷ್ಕರ, ನೈಮಿಷ, ಪ್ರಭಾಸ, ಅಮರೇಶ್ವರ, ಭದ್ರಕಾಳ, ವೀರಭದ್ರ, ತ್ರಿಲೋಚನ, ವಿಷ್ಣು, ಭವ, ವಿವಾಹ, ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರ, ತ್ರ್ಯಕ್ಷ, ಗಣ ಎಂಬ ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು ಭುವನ. ಅಲ್ಲಿಹ ತತ್ವ ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ಚಕ್ಷು, ಜಿಹ್ವಾ, ಘ್ರಾಣವೆಂಬ ಪಂಚತತ್ವ. ಅಲ್ಲಿಹ ಕಲೆ ಶಾಂತಿ ಕಲೆ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೫) ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರ ಷೋಡಶ ದಳ ಪದ್ಮ ಆ ಪದ್ಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಮಂತ್ರ ಈಶಾನ್ಯಮಂತ್ರ. ಅಲ್ಲಿಹ ಪದ, ಅಭಸ್ಮ, ಅನಾದೆ, ಧನಾದೆ, ನಾ, ನಾ, ನಾ, ಧೂ, ಧೂ, ಓಂ ಭೂಃ ಓಂ ಭವಃ, ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ ಅನಿಧನ, ನಿಧನೋದ್ಭವ, ಶಿವ, ಶರ್ವ. ಎಂಬ ಹದಿನಾರು ಪದ. ಅಲ್ಲಿಹ ವರ್ಣ ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ, ಌ ೡ, ಏ ಐ, ಓ, ಔ, ಅಂ, ಅಃ ಎಂಬ ಹದಿನಾರು ವರ್ಣ. ಅಲ್ಲಿಹ ಭುವನ ದ್ರಕ್ಷ, ವಿಭು, ಶಂಭು, ದೌಷ್ಟ್ರಿ, ವಜ್ರಿ, ಫಣೀಶ, ಉದುಂಬರೀಶ, ಗ್ರಸನ, ಮಾರುತಾಶನ, ಕ್ರತುವರ್ಧನ, ಆನಂದ, ವೃಷಧರ, ಬಲಿಪ್ರಿಯ, ಭೂತಪಾಲ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಸರ್ವ, ಸುರೇಶಾನ, ವೇದಪಾಠಕ, ಜ್ಞಾನಭೂತ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಈಶಾನ, ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಧಿಪ, ಪ್ರಕಾಮದ, ಪ್ರಸಿದಡನ, ಶ್ರೀಧರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರ, ಜಟಾಧರ, ಸೌಮ್ಯದೇಹ, ಧನ್ಯರೂಪ, ನಿಧೀಶ, ಮೇಘವಾಹನ, ಕಪರ್ದಿ, ಪಂಚಶಿಖಿ, ಪ್ರಪಂಚಾಂತಕ, ಕ್ಷಯಾಂತಕ, ಲಕ್ಷ, ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮ, ವಾಯುವೇಗ, ಲಘು, ಶೀಘ್ರ, ಸುನಾದ, ಮೇಘನಾದ, ಜ್ವಲಾಂತಕ, ದೀರ್ಘಬಾಹು, ಜಯ, ಭದ್ರ, ಶ್ವೇತ, ಮಹಾಬಲ, ಪಾಶಹಸ್ತ, ಅತಿಬಲ, ಮಹಾಬಲ, ವಾರುಣೀಶ, ದೌಷ್ಟ್ರವ, ಲೋಹಿತ, ಧೂಮ್ರ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಊರ್ಧ್ವಕೇಶ, ಉಭಯಾನಖ, ಕ್ಷರದೃಷ್ಟ, ಹಂತ, ಮಾರಣ, ನಿರುತಿ, ಧರ್ಮ, ಧರ್ಮಪರಿಣ, ನಿಯೋಕ್ತ, ಫಣಿತಾನಿಯೋಕ್ತಿ ಎಂಬ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಭುವನ. ಅಲ್ಲಿಹ ತತ್ವ ಗುಣತ್ರಯ, ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ. ಚೇತನ, ಸಕಲವೆಂಬ ಪಂಚತತ್ವ. ಅಲ್ಲಿಕಲೆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಕಲೆ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೬) ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರದ ದ್ವಿದಳ ಪದ್ಮ. ಆ ಪದ್ಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಮಂತ್ರ ಹೃದಯ, ಶಿರ, ಶಿಖಿ, ಕವಚ, ನೇತ್ರ, ಅಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಆರು ಮಂತ್ರ. ಅಲ್ಲಿಹ ಪದ, ಪರಮಾತ್ಮನ್, ಮಹೇಶ್ವರ, ಮಹಾತೇಜ, ಯೋಗಾಧಿಪತೆ, ಮುಂಚಮುಂಚ, ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಥಮ, ಶರ್ವಶರ್ವ, ಭವಭವ, ಭವೋದ್ಭವ, ಸರ್ವಭೂತ, ಸುಖಪ್ರದ, ಸರ್ವ, ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಕರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ಪರ, ಅರ್ಚಿತಾರ್ಚಿತ, ಅಸ್ತುತಾಸ್ತುತ, ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತ, ಸಾಕ್ಷಿ, ತರುತರು, ಪತಂಗ ಪತಂಗ, ಪಿಂಗ ಪಿಂಗ, ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ, ಶಬ್ದ ಶಬ್ದ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಶಿವ, ಶರ್ವಶರ್ವ, ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ, ಓಂ ನಮಃಶಿವಾಯ, ನಮೋನಮಃ ಓಂ ಎಂಬ ನಾಲ್ವತ್ತು

ಪದ. ಅಲ್ಲಿಹ ವರ್ಣ ಹಂ ಳಂ, ಹಂ ಕ್ಷಂ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣ. ಅಲ್ಲಿಹ ಭುವನ, ಕರ್ತೃ, ಹರ, ಮೃತ್ಯು, ಯಾಮ್ಯ, ಕ್ಷಯಾಂತಕ, ಭಸ್ಮಾಂತಕ, ಬಭ್ರು, ದಹನ, ಜ್ವಲನ, ಹರಿ, ಹರ, ಖಾದಕ, ಪಿಂಗ, ಹುತಾಶನ, ಜಯರುದ್ರ, ತ್ರಿದಶಾಧಿಪ, ಪಿನಾಕಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಅವ್ಯಯ, ವಿಭೂತಿ, ಪ್ರಮರ್ದನ, ವಜ್ರದೇಹ, ಬುಧ, ಅಜ, ಕಪಾಲಿ, ಈಶ್ವರ, ರುದ್ರ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಹಾಟಕ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡಕ, ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರ, ಪ್ರಳಯಕಾಲ ಮಹಾ ರುದ್ರನೆಂಬ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಭುವನ. ಅಲ್ಲಿಹ ತತ್ವ ಪರಶಿವ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಸದಾಶಿವ, ಈಶ್ವರ, ಶುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆ, ಮಾಯೆ, ಕಾಲ, ನಿಯತಿ, ಕಲೆ, ವಿದ್ಯೆ ರಾಗವೆಂಬ ಹನ್ನೊಂದು ತತ್ವ. ಅಲ್ಲಿಹ ಕಲೆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಕಲೆ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಗಳು.

(೧) ಆತ್ಮ ತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು. ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ಹತ್ತು. ಶಿವತತ್ವ ಒಂದು. ಅದೇಂತೆಂದೊಡೆ, ಭೂತಾದಿ ಪಂಚಕಂಗಳೈದು, ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೈದು, ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳೈದು, ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು, ಮನವಾದಿ ಪಂಚಕಂಗಳೈದು, ಆತ್ಮ ತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ಕರ್ತುಸಾದಾಖ್ಯ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆ, ವಿದ್ಯಾಕಲೆ, ಶಾಂತಿ ಕಲೆ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲೆ. ಇಂತು ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ಹತ್ತು, ಶಿವತತ್ವ ಒಂದು ಇಂತು ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಂಗಳೊಡನೆ ಶಿವತತ್ವವೇ ತತ್‌ಪದ, ಆತ್ಮ ತತ್ವವೇ ತ್ವಂಪದ, ವಿದ್ಯಾತತ್ವವೇ ಅಸಿಪದ. ಅಕಾರದಲ್ಲಿ ತತ್ಪದ ಐಕ್ಯ ವಾಯಿತ್ತು. ಉಕಾರದಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ಪದ ಐಕ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಮಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಸಿಪದ ಐಕ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಮಕಾರ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ಪದ, ಅಸಿಪದವೇ ನಿಕ್ಷೇಪವಾಗಿಹುದು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಆತ್ಮತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತೂರ್ಯ ತತ್ವ, ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ಹತ್ತು ಭಾವತತ್ವ, ಶಿವತತ್ವ ಒಂದು, ಮೂವತ್ತಾರಾದವು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದವೇ ತತ್ ಶಿವ ತತ್ವ ಒಂದು, ತ್ವಂ ಆತ್ಮ ತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಅಸಿಯ ಭಾವವು ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ಹತ್ತು, ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪು. ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣವದಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟಂಥ ಅಕ್ಷರ ತ್ರಯಂಗಳು ಅ ಉ ಮಾಕ್ಷರ ತ್ರಯಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಧಾಯವಾಗಿರ್ಪವು. ಅದುಹೇಗೆಂದಡೆ, ಅನಂತ ತತ್ವ ಭುವನ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನು ತೂರ್ಯ ತತ್ವ ಒಳಕೊಂಡಿರ್ಪುದು. ಆ ತತ್ವಂಗಳನೇ ೩೬ ತತ್ವಂಗಳೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪವು. ಆ ೩೬ ತತ್ವಂಗಳನೇ ಪದತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪವು. ಆ ಪದತ್ರಯಂಗಳನೇ ಅ ಉ ಮಾಕ್ಷರ ತ್ರಯಂಗಳೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪವು. ಆ ಅ ಉ ಮಾಕ್ಷರ ತ್ರಯಂಗಳೇ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಧಾಯವಾದ ಅಕ್ಷರವು ವ್ಯಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೋರುತಿರ್ಪುದು. ಅಕಾರವೇ ಶಿವತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಉಕಾರವೇ ಆತ್ಮ ತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಮಕಾರವೇ ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ೧೦ರ

ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ತೂರ್ಯ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಭಾವತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ತತ್ ಪದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತ್ವಂ ಪದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಅಸಿಪದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಅ ಉ ಮಾಕ್ಷರ ತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಸವಾ ಕ್ಷರತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಅಂಗತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಗುರುತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಜಂಗಮತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಪ್ರಸಾದ ತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಪಾದೋದಕತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ವಿಭೂತಿತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷತ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಭಾವಾಚರಣೆ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಿಯಾ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ದೃಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಾನಾಶ್ರಯ ಮಾಗಿ ನಿರುಪಮಲಿಂಗ ವೇದ್ಯ ಶರಣನಲ್ಲಿ ಉಪಮಿಸಬಾರದ ಮಹಾ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಂಥ ಶಿವಶರಣನಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವವನೈದಿದ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವು ತನಗಾಶ್ರಯ ರಹಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಆಶ್ರಯ ವಾಗಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೀಕೃತವಾಗಿರ್ದ ತತ್ವ ನಿರ್ಣಯವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ತತ್ವ ಮೂರು ತೆರನಾಗಿಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿವರ, ಆತ್ಮ ತತ್ವ, ವಿದ್ಯಾತತ್ವ, ಶಿವತತ್ವ. ಅಂತು ತತ್ವ ಮೂರು ತೆರನು. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತೆರನು. ಅವಕ್ಕೆ ವಿವರ, ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಎಂಬ ಸ್ಥೂಲ ಭೌತಿಕ ಐದು, ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು, ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು, ಪ್ರಾಣಾದಿ ವಾಯುಗಳೈದು, ಅಂತಃಕ ರಣ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು ನಾಲ್ಕು, ಜೀವನೊಂದು, ಅಂತು ಆತ್ಮ ತತ್ವ ೨೫ ತೆರನು, ಯಜಮಾನ ತತ್ವವು ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಪ್ರಕಾರವು.

ಇನ್ನು ಇಸ್ವರ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ೧೦ ತೆರನು. ತೂರ್ಯ ತತ್ವವು ದಶವಿಧ ಪ್ರಕಾರವು. ಅವಕ್ಕೆ ವಿವರ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೆ, ಶಾಂತ್ಯಾ ತೀತಕಲಾ ಪರ್ಯಾಯವನುಳ್ಳ ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತಿ, ಕಲಾಪ ರ್ಯಾಯವನುಳ್ಳ ಆದಿಶಕ್ತಿ, ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯಾಕಲಾಪರ್ಯಾಯವನುಳ್ಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲಾಪರ್ಯಾಯವನುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ನಿವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲಾಪರ್ಯಾಯವನುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ. ಈ ಐದು ಈ ಪಂಚವಿಧವು.

ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗವು, ಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವು, ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯ ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರು ಲಿಂಗವು, ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರ ಲಿಂಗವು ಎಂದು ಹೇಳಿಸುವ ಸಾದಾಖ್ಯ ಲಿಂಗಗಳು ಪಂಚಕವು. ಅಂತು ಅದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ೧೦ ತೆರನು, ತೂರ್ಯತತ್ವವು ದಶವಿಧ ಪ್ರಕಾರವು, ಅಂತು ದ್ವಿತೀಯತತ್ವ ೩೫ ಇಂತಿವೆಲ್ಲಿವಕ್ಕೆಯು ಉತ್ತರ ತತ್ವವಾಗಿ ೩೫ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುತ್ತಿವಿಹ ಶಿವತತ್ವ ೧ ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವ ತತ್ವವು ಏಕವು ಅಂತು ತತ್ವ ೩೬ ತೆರನು. ಆತ್ಮತತ್ವ ೨೫ ವಿದ್ಯಾ ತತ್ವ ೧೦ ಶಿವತತ್ವ ೧ ಈ ಪ್ರಕಾರವೇ ತತ್ವಮಸ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವು ಕಾಣಲಾಯಿತ್ತು. ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ, ತತ್ಪದವೆಂದು ತ್ವಂ ಪದವೆಂದು, ಅಸಿಪದವೆಂದು ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಗವೆಂದು, ಜ್ಞಾತೃ, ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞೇಯವೆಂದು ಜೀವ ಪರಮೈಕ್ಯವೆಂದು, ಮನ ಮನನ ಮನನೀಯವೆಂದು, ದ್ವೈತಾ ದ್ವೈತ ಯೋಗಮಾರ್ಗವೆಂದು ೩ ತೆರನು. ಆ ಪದತ್ರಯದಲ್ಲಿ ತತ್ಪದವೆಂಬ ದರ್ಥವೇನಯ್ಯಾ ಎಂದೊಡೆ ಭಾವ ನಾಮ ಒಂದಾಗಿರ್ದ ಶಿವತತ್ವವು. ತ್ವಂ ಪದವೆಂಬುದರರ್ಥವೇನಯ್ಯ ಎಂದರೆ ಶಿವತತ್ವವೆಂಬಭಿಧಾನದೊ ಡನೆ ಏಕವಾಗಿರ್ದ ೨೫ ತೆರನಾಗುತ್ತಲಿರ್ದ ಆತ್ಮತತ್ವವು. ಅಸಿ ಪದ ವೆಂಬದರರ್ಥವೇನಯ್ಯ ಎಂದರೆ, ತೂರ್ಯ ನಾಮ ಒಂದಾಗಿರ್ದ ಶಿವತತ್ವ ಜ್ಞಾನವೆಂಬಭಿಧಾನದೊಡನೆ .ಏಕವಾಗಿರ್ದ ೧೦ ತೆರನಾಗು ತ್ತಿರ್ದ ವಿದ್ಯಾತತ್ವವು. ಈ ಪದತ್ರಯದ ಏಕಾರ್ಥವು.

ಆ ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ತೋರಿದಾತ್ಮ ತತ್ವವು ೨೫ ಆ ಶಿವತತ್ವದ ಪ್ರಕಾ ಶವು ವಿದ್ಯಾತತ್ವದ ಬಲದಿಂದ ಆ ಶಿವಪದ ತಾನೆಯಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಆ ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವಪದವು ಸ್ವಯವೆಯಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯುಹ ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಶಿವಪದದ ಘನದೃಕ್ಕು ಅನುಮಿಷ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಾದಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂದು ಶಿವತತ್ವದಿಂದಾದ ಆತ್ಮ ತತ್ವ ೨೫. ಆ ಶಿವತತ್ವದ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದಾದ ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ೧೦, ಅದರ ಬಲದಿಂದೆ ಚಿತ್ತೇ ಅಂಗ, ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣ ವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂದು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರು ನಿರೂಪಮಂ ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದರು.

ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅಡಗುವ ರೀತಿ.

(೧) ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಏನೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು ಮಹಾಘನ ಶೂನ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿದ್ದಡೂ ಅಂತಿರ್ದ ಪರವಸ್ತು ತಾನೇ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಾನಂದ ಸ್ವಲೀಲಾಭಾವದಿಂದಾದುದು. ಆತ್ಮ ತತ್ವವೆಂಬ ಅಂಗಸ್ಥಲ, ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬ ಅಂಗಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ತತ್ವಂಗಳಿಪ್ಪತ್ತೈದು, ಅವಾವೆಂದೊಡೆ, ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು, ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು, ಪ್ರಾಣಾದಿವಾಯುಗಳೈದು, ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳೈದು, ಪ್ರಾಣಾದಿವಾಯುಗಳೈದು, ಮನಬುದ್ಧಿಚಿತ್ತಹಂಕಾರ ಜೀವಂಗಳೈದು ತನ್ನೊಳಗೆ ಸಮರಸೈಕ್ಯವನ್ನೈದಲೋಸ್ಕರ ಭಕ್ತಿ ತದರ್ಥವಾಗಿ ಮಹಾಘನ ಪರಾತ್ಪರವಪ್ಪ ದಿವ್ಯಲಿಂಗವು ಹನ್ನೊಂದು ತತ್ವವಾಯಿತ್ತು. ಹನ್ನೊಂದು ತತ್ವವಾದ ಪರಿಕ್ರಮವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಶಾಂತ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತಿಗಳೈದು, ಶಿವಾದಿ ಕರ್ತೃಗಳೈದು, ಪರಶಿವ ತತ್ವ ಒಂದು, ಇಂತೀ ಅಂಗತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಲಿಂಗತತ್ವ ಹನ್ನೊಂದು, ಅಂಗತತ್ವ ಲಿಂಗತತ್ವವೆಂಬ ಉಭಯತತ್ವ ಮೂವತ್ತಾರು, ಇಂತಿವರ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಐಕ್ಯವೆಂತುಟಯ್ಯಾ ಎಂದೊಡೆ, ನಿವೃತ್ತಿಶಕ್ತಿಯನ್ನೈದಿ ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೈದು ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೈದಿ ಶಬ್ದ ವಿಷಯಂಗಳೈದು ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯವನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೈದಿ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯವನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ, ತೇಜತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು. ಶಾಂತಿಶಕ್ತಿಯನ್ನೈದಿ ಪ್ರಾಣಾದಿ ವಾಯುಗಳೈದು ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯವನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ವಾಯುತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು. ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೈದಿ ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತಹಂಕಾರ ಜೀವಂಗಳೈದು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳು ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾಗಲೊಡನೆ, ಆ ಲಿಂಗತತ್ವ ಹನ್ನೊಂದು ತಾವು ಒಂದೊಂದನೂಡಗೂಡಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಸ್ಥಳವಡಗಿತು. ಇಂತೀ ಕುಳಸ್ಥಳವಡಗಲೊಡನೆ, ಮಹಾಘನ ಪರಾತ್ಪರವಪ್ಪ ದಿವ್ಯಲಿಂಗವು ವಾರಿಕಲ್ಲು ಕರಗಿ ನೀರಾದಂತೆ ತನ್ನ ಪರಮಾನಂದದಿಂದವೇ ಸರ್ವಶೂನ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಶೃತಿ ಅನಾದಿಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಕರ್ತೃ ಕರ್ಮವಿವರ್ಜಿತಂ। ಸ್ವಯಮೇವ ಭವೇದ್ದೇಹೀ ತ್ವಯಮೇವಂ ವಿಲೀ

ಯತೆ ॥ ಅಂತಃಶೂನ್ಯಂ ಬಹಿಃಶೂನ್ಯಂ । ಶೂನ್ಯ ಶೂನ್ಯಂ ದಶ ದಿಶಂ । ಸರ್ವ ಶೂನ್ಯನಿರಾಲಂಬಂ । ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವಂ ಪರಮಂ ಪದಂ ॥ ಎಂದುದಾಗಿ ಇಂತೀ ಅಂಗತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಲಿಂಗತತ್ವ ಹನ್ನೊಂದು, ಇಂತೀ ಉಭಯ ತತ್ವ ಮೂವತ್ತಾರು ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಸರ್ವಶೂನ್ಯವನೈದಿ, ಪರಿಕ್ರಮದ ನಿರ್ಣಯದ ಬೆಡಗು ತತ್ವಮಸ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಯಿತ್ತು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ತತ್ಪದೇನೋಚ್ಯತೆ ಲಿಂಗಂ । ತ್ವಂಪದೇನಾಂಗಮೀರಿತಂ । ಉಭಯೋರೈಕ್ಯಭಾವೇನ । ದೋಷಪದಂ ಖಲು । ಎಂದುದಾಗಿ ತತ್‌ಪದವೇ ಲಿಂಗ, ತ್ವಂ ಪದವೇ ಅಂಗ, ಈ ಎರಡರ ಐಕ್ಯವೇ ಅಸಿ ಪದ ಎಂದುದಾಗಿ, ಇಂತು ಸಕಲವಾಗಬಲ್ಲ, ನಿಃಕಲವಾಗಬಲ್ಲ, ಸಕಲನಿಃಕಲಾತೀತನಾಗಿ ಏನೂ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ಮಹಾಘನ ಶೂನ್ಯಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿರಬಲ್ಲನೈಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗವು.

ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಚನಗಳು.

೧ ನೆಯ ವಚನ.

(೧) ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿರುವನೇ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿಯು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ಮೊದಲು ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವು. ಆ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಜ್ಞಾನಚಿತ್ತು. ಆ ಚಿತ್ತಿನಿಂದ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳೆಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ಆ ಚಿನ್ನಾದ, ಚಿದ್ಬಿಂದು, ಚಿತ್ಕಳೆ, ಮೂಲ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧವು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಅಖಂಡಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋ ಮೂರ್ತಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಯಿತು. ಆ ಮಹಾಲಿಂಗದಿಂದ ಒಂದಾ ನೊಂದು ಬೀಜದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷೋತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಹಾಗೆ ಪಂಚಮುಖವನುಳ್ಳ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಯಾದನು.

ಆ ಸದಾಶಿವನ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದೀಶಾನಾಂತ್ಯಮಾದೈದು ವದನಂಗ ಳಿಂದ ಪುಟ್ಟಿದ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಐದು ತತ್ವಂಗಳೇಕೀಕರಿಸಿ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಮೂಹವನುಳ್ಳ ವಿಶ್ವೋತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಕಾರಣ ಜಗದುತ್ಪ ತ್ತಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾಗಿರುವಂಥಾದ್ದೇ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಯು.

ಸದಾಶಿವನ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಪೃಥ್ವೀ, ವಾಮ ದೇವಮುಖದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಅಪ್ಪು, ಅಘೋರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಯು, ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ವಾಯು, ಈಶಾನ ಮುಖ ದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಆಕಾಶವು, ನಯನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಸೂರ್ಯನು, ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಚಂದ್ರನು, ಗೋಪ್ಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿ ದಾತ್ಮನು, ಈ ಅಷ್ಟತನುಗಳೊಳಗೆ ಪಂಚಭೂತಯುಕ್ತವಾದುದೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು.

ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳಗೆ ಹಗಲು ನಾಲ್ಕು ಜಾಮದಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯನು ಬೆಳಗುತಿಹನು. ಇರುಳು ನಾಲ್ಕು ಜಾಮದಲ್ಲಿ ಶಶಿಯು ಬೆಳಗುತಿಹನು. ಆತ್ಮನಾಯಿತ್ತಾದೊಡೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವನು.

ಸದಾಶಿವನ ಅಂಶಗಳಾದ ಅಷ್ಟತನುಗಳು ಪೃಥ್ವಿ ಸರ್ವಾಧಾರ ಮಯವಾದ ಧರಣೀತತ್ವವು, ಅಪ್ಪು ಸರ್ವಪಾನ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನ ರೂಪವಾದ

ಉದಕ ತತ್ವವು, ಅಗ್ನಿ ಸರ್ವದಾಹಕ ಪಚನ ರೂಪವಾದ ಧನಂಜಯ ತತ್ವವು, ವಾಯು ಸರ್ವ ಚಾಂಚಲ್ಯಮಯವಾದ ಸಮೀರ ತತ್ವವು, ಆಕಾಶ ಸರ್ವಾಕಾಶಪ್ರದವಾದ ಅಂಬರ ತತ್ವವು, ಸೂರ್ಯನು ದಿವಾಪತಿಯಾದ ಆದಿತ್ಯನು, ಚಂದ್ರ ನಿಶಾಪತಿಯಾದ ಶಶಿಯು, ಆತ್ಮ ಸರ್ವ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದಾತ್ಮನು ಎನಿಸಿಕೊಂಬ ಇವು ತಾವೇ ಸದಾಶಿವನ ಎಂಟಂಗವೇ ಜಗತ್ತಾಗಿಹವು. ಚತುರ್ದಶ ಭುವನ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಗಳ ಸಮೂಹವನುಳ್ಳ ವಿಶ್ವಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಅವಾವೆಂದೊಡೆ ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಂಗಳು, ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಂಗಳು, ಸಪ್ತ ದ್ವೀಪಂಗಳು, ಸಪ್ತ ಕುಲ ಪರ್ವತಂಗಳು, ನವಗ್ರಹಗಳು, ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳೇ ಆದಿಯಾದ ಅರುವತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳು ಆಕಾಶ ಮಂಡಲವನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆನಿಸಿತ್ತು, ಅಜಾಂಡವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮವೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಅಜನೇ ಪಡೆದು ರಚನೆಯ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಇದಕ್ಕಜಾಂಡವೆಂಬ ನಾಮವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇದು ತಾನೇ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಯ ಭೇದ.

೨ ನೆಯ ವಚನ.

(೨) ಉಡುತಡಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ಸುಮತಿಯರೆಂಬ ಶಿವಭಕ್ತರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿ ತನಗೆ ಮನವಿಟ್ಟ ಭವಿಯಾದ ಕೌಶಿಕರಾಯನಂ ತ್ಯಜಿಸಿ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ವಾಣಗುಣಶೀಲೆಯರಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥಗಣಂಗಳ ದರ್ಶನವಂ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗದ ಕರುಣವಂ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಮಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಕದಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾಗಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಪೋದ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕಗಳೆಂಬ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯರು ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಪರಿಕ್ರಮವಿಡಿದು ಉಪದೇಶಿಸಿದೂರ್ಧ್ವ ಸೃಷ್ಟ್ಯಧೋ ಸೃಷ್ಟಿಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವ ವಚನವು, ಮತ್ತಂತು ಮಲ್ಲದೆ ಅಂಗಲಿಂಗೋದ್ಭವಂಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯಾನುಭವವು.

ಆದಿ ಎಂದರೆ ಶಕ್ತಿ. ಶಕ್ತಿತತ್ವ. ಅನಾದಿ ಎಂದರೆ ಶಿವತತ್ವ. ಆಯಂಶಿಕ ನಾದಾತ್ಮನೇ ಶಾಶ್ವತನಾದಾತ್ಮನು. ಆ ಶಕ್ತ್ಯಂಶವಾದ ದೇಹವೇ ಅಶಾಶ್ವ ತವಾದುದು ಎಂಬ ನಿಲುಕಡೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲರಿಯದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ನುಡಿವಾತ್ಮಂಗೆ ತನುವಿಲ್ಲ ಕರಣವಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಂಗಳ ವ್ಯಾಪಾ ರಂಗಳಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಗಳಪುವ ವಾಯು ಪ್ರಾಣಿ ಗಳವರು ತಮಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತನುಕರಣೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸುಸುಳಿ ಚರಿಸುವ ಮಿಥ್ಯಾ ಜೀವರುಗಳು ತಾವು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗುಪರಿಯಾಗಿ ತೋರುವ ಪರವಸ್ತುವಿನ ನಿಜದ ನಿಲವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೆತ್ತಬಲ್ಲರೋ? ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಹೋದ ಹೊಲಬು ಬಂದ ನಿಲುಕಡೆಯನು ಏನೆಂದೂ ತಿಳಿಯರು. ಅವರು ತಿಳಿಯ ದಿರುವ ವಿಚಾರವು ಹೇಗಿಪ್ಪುದೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ,

ಆದಿ ಎಂದೊಡೆ ದೇಹ, ಅನಾದಿಯೆಂದೊಡೆ ನಿರ್ದೇಹವಾದಾತ್ಮನು. ಆದಿಯೇ ಸಕಲ ಸಾಕಾರವಾದುದು. ಅನಾದಿಯೇ ಆತ್ಮನ ನಿಃಕಲ ನಿರಾಕಾರವಾದಾತ್ಮನು. ಆದಿಯೇ ಅಚೇತನವಾದುದು. ಆತ್ಮನೇ ಜಡರಹಿತ ವಾದಾತನು. ದೇಹವೇ ಜೀವಂಗೊಡಲಾಗಿಹುದು. ಆತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಣ. ತದ್ದೇಹಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವನು. ಆ ದೇಹಾತ್ಮರುಗಳೆಂಬೆರಡರ ಕೂಟವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ತನ್ನ ಶ್ರುತಿ ಮತಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಿಳಿದು ನೋಡಲು ಆದಿ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಪ್ಪ ಭೂತಂಗಳು ಪೃಥ್ವೀ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು ಆಕಾಶವೆಂಬೈದು ತತ್ವಂ ಗಳು ನಾನಲ್ಲ, ನಿಜಾತ್ಮಸ್ವರೂಪು ಅಲ್ಲ. ದಶವಿಧೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ದಶವಾಯು ಗಳು ಅಂತರಂಗದಷ್ಟಮದಂಗಳು ಬಹಿರಂಗದಷ್ಟಮದಂಗಳು ಅಷ್ಟ ಮೂರ್ತಿಮದಂಗಳು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳು ಷಡೂರ್ಮಿಗಳು ಷಡ್ಭ್ರಮೆ ಗಳು ಷಡ್ಭಾವ ವಿಕಾರಗಳು ಅಸಿಮಸಿಕೃಷಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಯಾಚನ ಗೋಪಾಲ ತ್ವವೆಂಬಾರು ಕರ್ಮಗಳು ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಯಜನ ಯಾಜನ ಅಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನ ದಾನ ಪ್ರತಿಗ್ರಹವೆಂಬಾರು ಉದ್ಯೋಗಂಗಳು ರಸರುಧಿರ ಮಾಂಸಮೇದಸ್ಸು ಅಸ್ಥಿ ಮಜ್ಜೆ ಎಂಬಾರು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಧಾತುಗಳು ಸಪ್ತವ್ಯಸನಗಳು ತನುತ್ರಯಂಗಳು ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಜೀವಾತ್ಮ ಅಂತ ರಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರೆಂಬಾತ್ಮತ್ರಯಂಗಳು ಮನ ಮನನ ಮನನೀಯ ವೆಂಬ ಮನತ್ರಯಂಗಳು ಆಣವ ಮಾಯಾ ಕಾರ್ಮಿಕವೆಂಬ ಮಲತ್ರ

ಯಂಗಳು ಗುಣತ್ರಯಂಗಳು ಸದ್ಭಾವತ್ರಯಂಗಳು ದುರ್ಭಾವತ್ರಯಂಗಳು ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಂಗಳು ಇಹಲೋಕದ ತಾಪತ್ರಯಂಗಳು ಪರಲೋಕದ ತಾಪತ್ರಯಂಗಳು ಮನಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರಗಳೆಂಬ ಚತುಃಕರಣಂಗಳು ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು, ಇಪ್ಪತ್ತೈದೆಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳಾದಿಯಾಗಿ ತೋರುವ ತೋರಿಕೆ ಏನೋ ಈ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ಸಾಕಾರಂಗಳೊಂದು ನಾನಲ್ಲ, ನಿಜಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪು ಅಲ್ಲ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ತತ್ವಂಗಳಲ್ಲ, ಈ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳು ನನ್ನಾತ್ಮನ ಆಧೀನವಾಗಿಪ್ಪವು. ಚೈತನ್ಯವಿಡಿದು ಚೇಷ್ಟಿಸುತಿಹವು. ನಾನು ಆತ್ಮನು ಈ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳ ಅಧೀನವಿಡಿದು ಚೇಷ್ಟಿಸುವಾತನಲ್ಲ. ಆತ್ಮನು ಮತ್ತೆಂಥವನೈಯ್ಯ ಎಂದೊಡೆ, ತೂರ್ಯ ತೂರ್ಯಾತೀತವಪ್ಪ ತೂರ್ಯವೆಂದರೆ ಅರಿವು ಅತೂರ್ಯವೆಂದೊಡೆ ಮರವೆ ಅತೀತವಪ್ಪ ಅರಿವು ಮರವೆಗಳೆರಡನು ಮೀರಿ ತೋರುವ ಸತ್ತು ಉಂಟಾದ ಚಿತ್ತು ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಆನಂದ ಸುಖ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿತ್ಯ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಕತ್ವವನುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ಇರವೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಆ ತಿಳಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೆ ದೇಹದ ಬೆಸುಗೆಯಂ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಅಡಿ ಮುಡಿ ಒಡಲ ಘಾತವ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದೊಳಗೆ ತಾನೆಂಬ ಭಾವವನು ಏಕರಸವ ಮಾಡಿ ಕೂಡಲರಿಯದೆ ಮತ್ತೆಯೂ ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕಲೂ ತನಗೆ ಗುರುಕಾರಣ್ಯ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವು ದೊರೆಕೊಳ್ಳದ ಕಾರಣ ಪುನಃ ಪಂಚಭೂತಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿರುತಿರಲು ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೇಹಿಕನಾಗೊಪ್ಪುತಿರಲು ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವರುಗಳಿಗಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಹೋದ ಹೊಲಬು ಬಂದ ಬಟ್ಟೆ ನಿಂದ ನಿಲುಕಡೆ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಇಂತೀ ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನು ಹೇಗಿಪ್ಪದೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ,

ಆ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಿಗುಪರಿಯಾಗಿ ತೋರುವ ಪರವಸ್ತುವಪ್ಪ ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಿರಾಳ ಅಡಿಮುಡಿ ಒಡಲ ಘಾತವ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ತನುಮನ ಕರಣ ಶೂನ್ಯವಾದ ಲಿಂಗವೇ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ತನ್ನ ಸಗುಣಾನಂದ ಲೀಲೆಗೊದಗಿದಂಥಾದ್ದೇ ಚಿತ್ತು. ಆ ಚಿತ್ತಿನ ವಿಲಾಸದಿಂದ ತಾನೇ ಆ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವು ಆ ಚಿತ್ತಿನ ಚಿನ್ನಾದವೇಸುನಾದ ಆ ಚಿತ್ತುವಿನ ಚಿದ್ಬಿಂದುವೇ ಬಿಂದು ಪ್ರಕಾಶ. ಆ ಚಿತ್ತುವಿನ ಚಿತ್ಕಳೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಈ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳೆ ಮೂಲ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧವು ಘಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಅಖಂಡ ಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂದು ಮಹಾಲಿಂಗವೆನಿಸಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ತಂಭಾಕಾರವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು ತಾನೊಂದೇ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ಕರ್ತುಸಾದಾಖ್ಯ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬೈದು ಸಾದಾಖ್ಯ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವತಳೆಯಿತು.

ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶ. ಕರ್ತುಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶ. ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶ. ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶ. ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವ ತಳೆಯಿತು. ಆ ಐದು ಲಿಂಗದ ಬೆಳಗೇ ಪಂಚಮುಖವೆಂದೆನಿಸಿತು.

ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಸದ್ಯೋಜಾತಮುಖ. ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ವಾಮದೇವಮುಖ. ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಅಘೋರಮುಖ. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ತತ್ಪುರುಷಮುಖ. ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಈಶಾನ್ಯಮುಖ. ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ತಳೆಯಿತು.

ಆ ಪಂಚಮುಖದಿಂದಲೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖದಿಂದ ನಕಾರ ಪ್ರಣಮವು. ವಾಮದೇವ ಮುಖದಿಂದ ಮಕಾರ ಪ್ರಣಮವು. ಅಘೋರ ಮುಖದಿಂದ ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣಮವು. ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖದಿಂದ ವಕಾರ ಪ್ರಣಮವು. ಈಶಾನ್ಯ ಮುಖದಿಂದ ಯಕಾರ ಪ್ರಣಮವು ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳಿಂದಲೆ ಪಂಚಕಲೆಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯು ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಕಾರ ಪ್ರಣಮದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆ. ಮಕಾರ ಪ್ರಣಮದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆ. ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣಮದಿಂದ ವಿದ್ಯಾಕಲೆ. ವಕಾರ ಪ್ರಣಮದಿಂದ ಶಾಂತಿಕಲೆ ಯಕಾರ ಪ್ರಣಮದಿಂದ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಕಲೆ ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಆ ಪಂಚಕಲೆಗಳಿಂದಲೆ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಅದು ಹೇಗೆ? ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲೆಯಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಲೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ವಿದ್ಯಾ ಕಲೆಯಿಂದಿಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಶಾಂತಿಕಲೆಯಿಂದಾದಿಶಕ್ತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಕಲೆ ಯಿಂದ ಪರಾಶಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಆ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ಪಂಚಕರಣಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ತ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಹಂಕಾರ, ಆದಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನ, ಪರಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕರಣ ಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಪಂಚಕರಣಗಳಿಂದಲೆ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ಗಂಧವಿಷಯವು, ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ರಸವಿಷಯವು, ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ರೂಪು ವಿಷಯವು ಮನವೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶನ ವಿಷಯವು, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕರಣ ದಿಂದ ಶಬ್ದವಿಷಯವು ಪುಟ್ಟಿದವು.

ಆ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳಿಂದಲೆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯು. ಗಂಧ ವಿಷಯದಿಂದ ಪೃಥ್ವೀ, ರಸ ವಿಷಯದಿಂದ ಅಪ್ಪು, ರೂಪು ವಿಷಯದಿಂದ ಅಗ್ನಿ, ಸ್ಪರ್ಶನ ವಿಷಯದಿಂದ ವಾಯು, ಶಬ್ದ ವಿಷಯದಿಂದ ಆಕಾಶ ವೆಂಬೈದು ತತ್ವಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ಆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳೇ ಪಂಚೀಕರಣವನೈದಿ ಒಂದೊಂದು ತತ್ವಂಗಳು ಐದು ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಗಳಾಗಿ, ಆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವ ಯುಕ್ತವಾದ ಶರೀರವು ಶಿವಾಂಶಿಕನಾದ ಮೂಲಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧಿಸ್ಥಲ.

ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅರಿವು ರೂಪವಾದಿಂದ್ರಿಯಂಗಳು, ಕ್ರಿಯಾರೂಪ ವಾದಿಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಪ್ರತ್ಯಂಗವೆನಿಸಿತು. ದೇಹವಿದ್ದರೂ ಬೇರಾಗಿ ತೋರುತಿಹುದಾವ ಕಾರಣ ಪೃಥಕ್ಶರೀರವೆಂದೇ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧಿಸ್ಥಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟೀ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವನು ತನ್ನಯ ಚಿದಂಶೀ ಭೂತನಾದ ಮೂಲಾತ್ಮಂಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕೊಟ್ಟವನಾದ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪಿಂಡಸ್ಥಲ.

ಆ ಸ್ವಾಯತ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ದೇಹಸಂಬಂಧವಾದ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳು ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದುಂಟಾಯಿತ್ತು ಎತ್ತಣಿಂದ ಬಂದು ದೊರಕೊಂಡಿತು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನಿರಾಕಾರವಾದ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವು ಆ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಚಿತ್ತು, ಆ ಚಿತ್ತಿನಿಂದ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳೆಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ಆ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳೆ ಮೂಲ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧವು ಘಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಆ ಅಖಂಡ ಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೆ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯೆಂದೆನಿಸಿತು. ಆ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯವೆ ಪಂಚ ಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೆಂದೆನಿಸಿತು ಆ ಪಂಚಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೆ ಪಂಚಮುಖ ವೆನಿಸಿತು. ಆ ಪಂಚಮುಖದಿಂದಲೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪಂಚಾ ಕ್ಷರಂಗಳಿಂದಲೆ ಪಂಚಕಲೆಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪಂಚಕಲೆಗಳಿಂದಲೆ ಪಂಚಶಕ್ತಿ ಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೆ ಪಂಚಕರಣಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪಂಚ ಕರಣಂಗಳಿಂದಲೆ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳಿಂದಲೆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿ ಆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳೆ ಪಂಚಕರಣತ್ವವನೈದಿ ಒಂದೊಂದು ತತ್ವಂಗಳು ಐದು ಐದು ತತ್ವಂಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳಾಗಿ ಆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಶರೀರವು ತನಗೆ ಬಂದು ದೊರಕೊಂಡಿತಲಾ ಎಂದು ವಿವೇಕಿಸುವದೇ ಪಿಂಡ ಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ.

ಯದ್ದೃಷ್ಟಂ ತನ್ನಷ್ಟಂ ಎಂದು ಹೇಳುತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ, ಯಾವಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಸ್ತುವೆಂಬುದು ತಾನು ಅದರೊಳಗೆ ಅಡಗುತಿಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಆ ದೇಹಸಂಬಂಧವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳನ್ನೇ, ಪಂಚಭೂತಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚವಿಷಯಂಗಳನ್ನೇ, ಪಂಚಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚಕರಣಂಗಳನ್ನೇ, ಪಂಚಶಕ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ, ಪಂಚ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚಕಲೆಗಳನ್ನೇ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗ ಳನ್ನೇ, ಪಂಚಮುಖಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚಮುಖಂಗಳನ್ನೇ, ಪಂಚಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶಂಗಳನ್ನೇ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಂಗ

ಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳನ್ನೇ ಮೇಲಣ ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಮಾದ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿ, ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವೇ ತಾನು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೆ ಸಂಸಾರ ಹೇಯಸ್ಥಲ.

ಆ ಸಕಲ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯಂ ಮಾಡಲು ಆ ಉಪಾವಸ್ಥೆಗೋಸ್ಕರ ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವನು ತಾನೆ ಗುರು ವಾಗಿ ಬಂದು ಕ್ರಿಯಾಘನ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯಸ್ಥಲ.

ಆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಂತ್ರ ತತ್ವಂಗಳಾಗಳವ ಡಿಸಿ ಆ ಮಂತ್ರಾಂಗಕ್ಕೆ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವನ್ನು ವೇಧಿಸಿ ಭಾವಾದಿ ನಯನಂಗಳಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ತನುವಿನ ವಾಮಭಾಗದ ಕರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಲಕ್ಷಣವೆಂಬ ಕುಮಾರ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪುದುಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಚಿತ್ಕಲಾಲಿಂಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಲಿಂಗ ಧಾರಣಸ್ಥಲ.

ಆ ಚಿತ್ಕಲಾಲಿಂಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಇತ್ತ ಸದ್ಗುರು ದೇವನು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ, ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವಂತಹ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪರಿಕ್ರಮವು ತರುವಾಯದ ನಿಲುಕಡೆಯು ಹೇಗಿಪ್ಪ ವೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ,

ಮೂಲಾತ್ಮ ಸಹವಾಗಿ ಪಂಚಭೂತಂಗಳನ್ನೆ ಷಡಂಗವೆನಿಸಿ, ಅವರ ವರ ಮದಗುಣ, ಅಂಶಗುಣಂಗಳಳಿದು, ಆರು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಅಂಗಂಗ ಳಾಗಿರ್ಪುವೆಂದು ತಿಳಿಹಿ ಕೊಟ್ಟು, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯಳಿದು, ಚಿತ್ಪೃಥ್ವಿ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಭಕ್ತಂಗೆ, ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಳಿದು ಚಿದಾತ್ಮಸ್ವರೂ ಪಿನಿಂದೈಕ್ಯಂಗೊಡಲಾಗಿಪ್ಪುದೆಂದು ತಿಳಿಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಭಕ್ತಾದ್ಯೈಕ್ಯಾಂ ತವಾದ ಆರಂಗಕ್ಕೆ ನಿವೃತ್ತ್ಯಾದಿ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರಾಂತ್ಯಮಾದ ಆರು ಕಲೆಗಳೇ ಆರು ಪ್ರಕಾರಮಾದ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿರ್ಪುವೆಂದು ತಿಳಿಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು, ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲಾಪರಿಯಾಯನಾಮವನುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯೆ ಭಕ್ತಂಗೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಕಲಾಪರಿ

ಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯೈಕ್ಯಂಗೆ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರ್ಪಳೆಂದು ತಿಳಿಸಿ
ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಕ್ರಿಯಾದಿ ಚಿದಂತ್ಯಮಾದ ಆರು ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದಳವಡಿಸಿ, ಅಂಗವ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾ
ಭಕ್ತಿ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಗೆ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ
ಲಿಂಗವ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಶ್ರದ್ಧಾದಿ ಸಮರಸಾಂತಮಾದ ಆರು ಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ
ಭಾವ ಜ್ಞಾನ ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರಂಗಳೆಂಬ ಷಟ್ಕರಣಂಗಳು
ಷಡ್ವಿಧ ಹಸ್ತಂಗಳೆಂದೆನಿಸಿ ಅವರವರ ಪೂರ್ವ ಪ್ರವರ್ತನೆಯಳಿದು
ಆರು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಕರಣಂಗಳಾಗಿರ್ಪವೆಂದು ತಿಳುಹಿಕೊಟ್ಟು ಎಂಬಲ್ಲಿ
ಕುಚಿತ್ತವಳಿದು ಸುಚಿತ್ತವೇ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಾ
ವವಳಿದು ಸದ್ಭಾವವೇ ಸಮರಸಭಕ್ತಿಗೆ ಹಸ್ತವಾಗಿರ್ಪುದೆಂದು ತಿಳುಹಿ
ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಸುಚಿತ್ತಾದಿ ಸದ್ಭಾವಾಂತ್ಯಮಾದ ಆರು ಕರಕಮಲಂಗಳಿಗೆ,
ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಲಿಂಗಗಳನೆ ಐದು ತತ್ವ ಲಿಂಗ
ಗಳನೆ ಆರು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಲಿಂಗಂಗಳಾಗಿರ್ಪವೆಂದು ತಿಳುಹಿಕೊಟ್ಟು
ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವಿದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವ
ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಲಿಂಗವಾಗಿರ್ಪುದೆಂದು ತಿಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು
ಆಚಾರಾದಿ ಮಹಾಲಿಂಗಾಂತ್ಯಮಾದ, ಆರು ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಷಟ್ಪ್ರಣ
ವಂಗಳನ್ನೆ ಷಡ್ವಿಧಮಂತ್ರಂಗಳೆಂದೆನಿಸಿ ಆರು ಪ್ರಕಾರಮಾದ ಮಂತ್ರಂ
ಗಳಾಗಿರ್ಪವೆಂದು ತಿಳುಹಿಕೊಟ್ಟು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗವ ನೆನಹುದಕ್ಕೆ
ನಕಾರ ಪ್ರಣವವೇ ಮಂತ್ರ, ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವ ನೆನಹು
ದಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣವವೇ ಮಂತ್ರವಾಗಿರ್ಪುದೆಂದು ತಿಳುಹಿಕೊಟ್ಟು
ಆ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಹೃದಯೇಂ
ದ್ರಿಯ ಸಹವಾಗಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳನ್ನೆ ಆರು ಪ್ರಕಾರವಾದ ವದನಂ
ಗಳಾಗಿರ್ಪವೆಂದು ತಿಳುಹಿಕೊಟ್ಟು ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಕಾರ ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿ
ಯಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವೇ ಮುಖ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಓಂಕಾರ ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹೃದಯೇಂದ್ರಿಯವೇ
ವದನವಾಗಿರ್ಪುದೆಂದು ತಿಳುಹಿಕೊಟ್ಟು, ಆ ಷಡ್ವಿಧ ವದನಂಗಳಿಗೆ, ಷಡ್ವಿಧ
ವಿಷಯಂಗಳನ್ನೆ ದ್ರವ್ಯ ಪದಾರ್ಥಂಗಳೆಂದೆನಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯ ದ್ರವ್ಯಂಗಳಾಗಿ
ರ್ಪುದೆಂದು ತಿಳುಹಿಕೊಟ್ಟು, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ
ಗಂಧವಿಷಯವೇ ಪದಾರ್ಥ, ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೃದಯೇಂದ್ರಿಯ
ಮುಖಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿ ವಿಷಯವೇ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿರ್ಪುದೆಂದು ತಿಳುಹಿಕೊಟ್ಟು,

ಆ ದ್ರವ್ಯ ಪದಾರ್ಥಂಗಳೇ ಆ ನೈವೇದ್ಯ ದ್ರವ್ಯಂಗಳೇ ಆಯಾಯ ಮುಖದ ಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಷಡಿಂದ್ರಿಯಂಗಳನ್ನೇ ವದನವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳೊಳಗೆ ನಿರಂತರ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಂಗಳಿಂದರ್ಪಿತವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಣೆಯಾಗಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯಳಿದು ಚಿತ್ಪೃಥ್ವಿಯೇ! ಒಡಲಾದ ಭಕ್ತನು ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತದಿಂದ ಸುಗಂಧ ಪದಾರ್ಥವ ಪಿಡಿದು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಕಾರ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಳಿದು ಚಿದಾತ್ಮನೇ ಒಡಲಾದೈಕ್ಯನು ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಿಂದ ಸುತೃಪ್ತಿ ಪದಾರ್ಥವಿಡಿದು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೃದಯೇಂದ್ರಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಣೆಯಾಗಿ ಬೀಗಲೊಡನೆ ಅಂಗಲಿಂಗದಾಚರಣೆ ನಿಃಪತಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಅಂಗಸ್ಥಲಂಗಳಡಗಿ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಾಚರಣೆಯ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗಸ್ಥಲಂಗಳಳಿದು ತ್ರಿವಿಧಾಂಗಲಿಂಗಂಗಳಾಚರಣೆಯುಳಿದು ಅವಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಯ ಗುರು ಆಚಾರ ಗುರು ಸಂಬಂಧವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ ಅಂಗಾಪ್ತಸ್ಥಾನ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವ ನೆವದಿಂದ ಅಂಗವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಗುರುವಿಂಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು, ಆ ಗುರುವರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅಂಗವೆಲ್ಲ ಗುರುಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪುದು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಲಿಂಗ ಸಂಹಿತೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಂಗಳಂ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯ ನೆವದಿಂದ ಪ್ರಾಣ ದ್ರವ್ಯ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಆ ಲಿಂಗ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಾಣ ದ್ರವ್ಯ ಪದಾರ್ಥವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪುದು.

ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ (ಸುಜ್ಞಾನಂಜಂಗಮಶ್ಚೈವ) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ ಅನ್ನವಸ್ತ್ರ ಗಂಧ ಮಣಿ ಭೂಷಣ ತಾಂಬೂಲ ವನಿತಾ ಗೀತ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂಗಳಂ ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯ ನೆವದಿಂಪ ಜ್ಞಾನ ದ್ರವ್ಯ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಆ ಜಂಗಮ ವರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಜ್ಞಾನದ್ರವ್ಯ ಪದಾರ್ಥವೆಲ್ಲ

ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪುದು. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಪ್ರಸಾದ. ತನಗೆ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂದಅಂಗಕ್ಕೆಲಿಂಗಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಂಥ ಸದ್ಗುರುದೇವಂಗೆ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಆ ಗುರು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಗುರುಮುಖದಿಂದುಳುಮೆಯಾಗಿ ಬಂದುದೇ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದ. ಆ ಗುರುಮುಖದಿಂ ಬಂದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಕಲಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಆ ಲಿಂಗ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು ಆ ಲಿಂಗಮುಖದಿಂದುಳುಮೆಯಾಗಿ ಬಂದುದೇ ಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದ. ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ. ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೂ ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣ ಕಲಾಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಚರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಸಮ ರ್ಪಿಸಲು ಆ ಜಂಗಮವರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಜಂಗಮ ಮುಖದಿಂದು ಳಮೆಯಾಗಿ ಬಂದುದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳ ಲ್ಪಟ್ಟೀ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವು. ಈ ಶುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂಬ ಮೂರು ಪ್ರಸಾದಂಗಳು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಸಮರಸವಾಗಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವೇ ಸಿದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಚಿತ್ಕಲಾ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಸಮ ರಸವಾಗಿ ಮಹಾದೊಡ್ಡಿತ್ತಾದ ಘನ ಸಾಂದ್ರವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜಗ ದ್ವ್ಯಾಪಕತ್ವವನುಳ್ಳ ಪ್ರಸಾದಂ ಚಿತ್ಕಲಾ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಕೂಟವು ಅಳವಟ್ಟು ಅಂಗವಾದ ಶಿವಶರಣನು ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲ ಘಟಪಟಾದಿಗಳ ಇದಿರಿಟ್ಟು ಕೊಂಡರಿವೋಪಾದಿಯುಲ್ಲಿ ತನ್ನಿಂದ ವಸ್ತುವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ತಿಳಿವ·ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಯು ಅಲ್ಲ, ಅಜ್ಞಾನಿ ಮುನ್ನವೇ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನ ಲಿಂಗದ ನಿಜವನು ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವ ಮತ್ತಜ್ಞಾನಿಯು ಮುನ್ನವೇ ಅಲ್ಲ, ಶೂನ್ಯನಲ್ಲ, ಜೀವನ ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳಾತನು ಅಲ್ಲ, ನಿಶ್ಶೂನ್ಯ ಪರಮನ ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳಾತನು ಮುನ್ನವೇ ಅಲ್ಲ, ದ್ವೈತಿ ಯುಲ್ಲ, ಲಿಂಗಾಂಗವೆರಡಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆದನುಭವಿಸಿ ಭವವನ್ನೈಯ್ದಿ ಹೋಗುವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳಾ ತನು ಅಲ್ಲ, ಅದ್ವೈತಿ ಮುನ್ನವೇ ಅಲ್ಲ, ಆತ್ಮಾಯಃ ಕೇವಲಶ್ಶಿವಃ ಆತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ನುಡಿವ ವೇದಾಂತ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳಾತನು ಮುನ್ನವೇ ಅಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪೇಳಲ್ಪಟ್ಟೀ ಉಭಯಾತ್ಮಕ ತಾನೆಯಾಗಿ ಈ ಎರಡರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಶಿವಶರಣ ತಾನಾಗಿ ಇದು

ಕಾರಣ ಈ ಷಟ್ಸ್ಥಲಂಗಳು ಆಗು ಆಗೆ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಆ ಮಹಾ ಲಿಂಗದಿಂದ ಐಕ್ಯ, ಐಕ್ಯನಿಂದ ಶರಣ, ಶರಣನಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಸಾದಿಯಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರ, ಮಹೇಶ್ವರನಿಂದ ಭಕ್ತ, ಆ ಭಕ್ತನಿಂದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆ ಆದಂಥಾ ದ್ವೀಗ ಆಗು ಹೋಗು ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುವ ಪರಿಯಂತರವೂ ಆಚರಿಸಿ ಆ ಆಚರಣೆಯು ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆಯೆಲ್ಲ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಅಡಗಲು ಆ ಭಕ್ತನೇ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ, ಮಹೇಶ್ವರನೇ ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸಾದಿಯೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೇ ಶರಣನಲ್ಲಿ, ಶರಣನೇ ಐಕ್ಯನಲ್ಲಿ, ಆ ಐಕ್ಯನೇ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹೋದಂಥಾದ್ವೀಗ ಹೋಗು ಭಕ್ತನ ಅಷ್ಟವಿಧಸಕೀಲ, ಐಕ್ಯನ ಅಷ್ಟವಿಧಸಕೀಲ ಸಂಬಂಧವು.

ಭಕ್ತ ಅಷ್ಟವಿಧಸಕೀಲವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಶಕ್ತಿಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನ ಅಷ್ಟವಿಧಸಕೀಲವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಅಷ್ಟವಿಧಸಕೀಲವೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವರ್ತುಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಅಷ್ಟ ವಿಧಸಕೀಲವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಅಷ್ಟವಿಧಸಕೀಲವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತವಾಗಿರುವಂಥ ನಿಲುಕಡೆಯನು ಚನ್ನಕಾಯ ಕಾಂತಿಯ ಲಾವಣ್ಯವನುಳ್ಳಂಥ ಮಲ್ಲಿಕಾ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹುವ್ವಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಧವಳಾಂಗವನುಳ್ಳ ಅಯ್ಯಾ ಎಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬುದು ಸರಿ ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಚನ್ನಾ ಎಂದಡೆ, ಮಾದಾರ ಚನ್ನೈಯ್ಯಗಳು ಮಲ್ಲಿಕಾ ಎಂದಡೆ ಮಲ್ಲಿಕಾದೇವಿಯು, ಅರ್ಜುನೈಯ್ಯ ಎಂದಡೆ ಕಿರೀಟಿಯು, ಐಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರಾದ ಈ ಮುವ್ವರಭಿಧಾನದಿಂದ ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟೆಲೆ ಲಿಂಗವೆ ನಿಮ್ಮ ಶಿವಶರಣರೇ ತಿಳಿದಿರ್ಪರು. ಮಿಕ್ಕಿನ ಅಜ್ಞಾನ ಜೀವಿಗಳೊರ್ವರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥವು.

೩ ನೆಯ ವಚನ.

(೩) ಸ್ವತಂತ್ರ ಕರ್ತುವಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ನಿರಂಜನ ಗಣಾಧೀಶ್ವರನು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಚನ—

ಊರ್ಧ್ವ ಸೃಷ್ಟಿ ಅಧೋ ಸೃಷ್ಟಿಗಳ ಕ್ರಮುವನ್ನು ಹೇಳುವ ವಚನ ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಅಂಗಲಿಂಗೋದ್ಭವಂಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುವ ವಚನ.

ಮೊತ್ತ ಮೊದಲೊಳಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವು ಏನೇನು ಇಲ್ಲದಂದು ಅಪ್ಪತನು ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳ ಸಾಕಾರಗಳೊಂದು ಕುರುಹು ಕಾಣಿಸದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾದ ಘನ ಸಾಂದ್ರವಾದ ಶೂನ್ಯ ತನುಶೂನ್ಯ ಮನಶೂನ್ಯ ಕರಣ ಶೂನ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗೊಪ್ಪುತಿರ್ದುದು.

ಅಂತಿರ್ದ ಹಾಗೆ ನಿರವಯ ನಿರಾಕಾರ ವಾಗೊಪ್ಪುತಿರ್ದ ಪರವಸ್ತು ತಾನೆ ತನ್ನಯ ಮನೋಹರವಾದ ಸಗುಣಾನಂದ ಲೀಲಾವಿನೋದಕ್ಕೊ ದಗಿದಂಥಾದ್ದೇ ಸ್ವಲೀಲೆ, ಆ ಸ್ವಲೀಲೆಯೇ ಚಿತ್ತು, ಆ ಚಿತ್ತಿನ ಸ್ವಭಾವ ದಿಂದ ಆತ್ಮನೆಂದು ಮೂಲಾತ್ಮನೆಂದು ಹೇಳುವ ಅಂಗಸ್ಥಲ ಒಂದಾ ದುದು. ಅದು ಹ್ಯಾಗೆಂದೊಡೆ ಮೊದಲು ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವು. ಆ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಚಿತ್ತು. ಆ ಚಿತ್ತುವಿನಿಂದ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳೆ ಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ಆ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳೆ ಮೂಲ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧವು ಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಖಂಡ ಗೋಳಾಕಾಕಾರ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿ ಯಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಯಿತು. ಆ ಮಹಾಲಿಂಗದಿಂದ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಪುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಸದಾಶಿವನ ಪಂಚಮುಖದಿಂದ ಪಂಚಭೂ ತಂಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ಗೋಪ್ಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಪುಟ್ಟಿದನು. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಿಂದಾದ ಚಿದಾತ್ಮನೆಂದು ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನೆಂದು ಹೇಳುವ ಅಂಗಸ್ಥಲ ಒಂದಕ್ಕೆ ಕವಳಿಗೆಯಾಗಿ ಸೇರಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂ ಗಳು ಅವೆಂತಾವೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ,

ಅರಿವು ರೂಪವಾದ ಶ್ರವಣಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು, ಕರ್ಮಕ್ರಿಯಾ ರೂಪವಾದ ವಾಗಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು, ಶಬ್ದ ವಿಷಯವೇ ಮೊದ ಲಾದ ವಿಷಯಂಗಳೈದು. ಪ್ರಾಣಾದಿ ವಾಯುಗಳೈದು, ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರ ಮೂಲಾತ್ಮನೆಂಬ ಅಂತಃಕರಣಂಗಳೈದು ಈ ಪ್ರಕಾರ ದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವದೇ ಅಂಗವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥ ವಾಗಬೇಕೆಂಬ ನಿಮಿತ್ಯ ಭಕ್ತಿಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಜೀವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಕಾರಣಾ ರ್ಥವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನು ಉಪಾವಸ್ಥೆ ಭಕ್ತಿ ನಿಮಿತ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಂಬುವದು ಸರಿ.

ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲಡಿಗೆರಗಿ ಬಂದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೊಸ್ಕರ ಪರಾತ್ಪರವಪ್ಪ ಆವುದು ಪರವಾಗಿಹುದೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪರವಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು ತಾನೇ ಹನ್ನೊಂದು ತೆರನಾಯಿತು. ಏಕಾದಶ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಳೆಯಿತು. ಇಂತು ಏಕಾದಶ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ ಪರಿಕ್ರಮ ತರುವಾಯದ ನಿಲು ಕಡೆಯು ಹೇಗಿಪ್ಪುದೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ,

ಶಾಂತಿ ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಶಕ್ತಿಗಳೈದು, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ತೃಗಳೈದು, ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕುಪರಿಯಾಗಿ ತೋರುವ ಮೇಲಣ ಮಹಾಲಿಂಗ ತತ್ವ ತಾನೊಂದು, ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣವ ಪಾಲಿಸಿದ ಅಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ತತ್ವಂಗಳಿಪ್ಪತ್ತೈದು, ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ತತ್ವ ಗಳು ಹನ್ನೊಂದು, ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದುಭಯ ತತ್ವಂಗಳು ಕೂಡಿ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಂಗಳಾದವು. ಈ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಂಗಳ ಸಮರಸೈಕ್ಯವೆಂಬುವದು ಸರಿ. ಅಂಗತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕಲಾಶಕ್ತಿಯರ ಬಲದಿಂದ ಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗುವ ನಿಲುಕಡೆಯು ಹೇಗಿಪ್ಪು ದೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ, ಕರ್ಮ ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪಮಾದ ವಾಗಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು, ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲಾ ಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಿವ ಎಂಬುದೆ ವಾಕ್ಕು, ಶಿವಾ ಚಾರವನ್ನು ಧೃಡವಿಡುವುದೇ ಪಾಣಿ, ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಚರಿ ಸುವುದೇ ಪಾದ, ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿಸುವ ಮಲತ್ರಯಂಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಬಿಡುವುದೇ ಪಾಯು, ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳ ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಆನಂದಿ ಸುವುದೇ ಗುಹ್ಯವು, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿಕಲಾ ಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯು ನೈದಿ ಆ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗವನ್ನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು.

ಪೃಥ್ವಿಯಳಿದು ಚಿತ್ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಭಕ್ತಂಗೊಡಲಾ ಗಲು ಆ ಭಕ್ತನು ಆಚಾರಲಿಂಗದಂಗವಾಗಿ ಆಚಾರಲಿಂಗವಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದನು ಎಂಬುದರ್ಥ. ಶಬ್ದ ವಿಷಯವೇ ಮೊದಲಾದೈದು ತನ್ಮಾ ತ್ರೆಗಳು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲಾಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯನ್ನು

ಕೂಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗುರುಸ್ಪರ್ಶನ ಲಿಂಗರೂಪು ಶಿವಲಾಂಛನ ರಸ ಶಿವಪ್ರಸಾದ ಗಂಧ ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳೈದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲಾಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಕರ್ತುಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರು ಲಿಂಗವನ್ನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು.

ಅಪ್ಪುವಳಿದು ಚಿದಪ್ಪು ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರಂಗೊಡಲಾಗಲು ಆ ಮಹೇಶ್ವರನು ಗುರುಲಿಂಗವಾಗಿ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದನೆಂಬುದರ್ಥ. ಅರಿವು ರೂಪವಾದ ಶ್ರವಣಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿದ್ಯಾಕಲಾಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಕಥಾ ಶಿವಪುರಾಣಾದ್ಯರ ವಚನವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯಾಕುಶಾಸ್ತ್ರ ಕುಭಾಷೆಗಳಂ ಕೇಳದಿಹುದು. ತ್ವಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಶಿವಲಿಂಗಧಾರಣವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯಾಚೋಹಂಗಳಂ ಧರಿಸದಿಹುದು. ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯಾಕುಶಾಸ್ತ್ರ ಕುಭಾಷೆಗಳಂ ರೂಪುಗಳಂ ನೋಡದಿಹುದು. ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನೇತಿ ಸ್ವೀಕಾರವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂಗಳಂ ಭುಂಜಿಸದಿಹುದು. ಘ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಗಂಧವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯಾದುರ್ವಾಸನೆಯ ಘ್ರಾಣಿಸದಿಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಕಲಾಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು.

ಅಗ್ನಿಯಳಿದು ಚಿದಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಪ್ರಸಾದಿಗೊಡಲಾಗಲು ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಶಿವಲಿಂಗದಂಗವಾಗಿ ಆ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದನೆಂಬುದರ್ಥ. ಪ್ರಾಣವಾಯುವೇ ಮೊದಲಾದ ವಾಯುಗಳೈದು ಶಾಂತಿಕಲಾಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯುವೇ ಸತ್ತು, ಅಪಾನವಾಯುವೇ ಚಿತ್ತು, ವ್ಯಾನ ವಾಯುವೇ ಆನಂದ, ಉದಾನ ವಾಯುವೇ ನಿತ್ಯ. ಸಮಾನ ವಾಯುವೇ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾದಿ ವಾಯುಗಳು ಪಂಚ ಲಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಶಾಂತಿ ಕಲಾ ಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು

ಕೂಡಿ ಆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವನ್ನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು. ವಾಯುವಳಿದು ಚಿದ್ವಾಯು ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೊಡಲಾಗಲು ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕಂಗವಾಗಿ ಆ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದನೆಂಬುದರ್ಥ. ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರ ಮೂಲಾತ್ಮನೆಂಬೈದಂತಃಕರಣಂಗಳು ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಕಲಾ ಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಪರಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ, ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಂಚನೆ, ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹ, ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರಹಂಕಾರ, ಜೀವನಳಿದು, ಸಜ್ಜೀವ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸಾದಿ ಕರಣಂಗಳೈದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲಾಪರಿಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಪರಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವನ್ನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು.

ಆ ಆಕಾಶವಳಿದು ಚಿದಾಕಾಶ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಶರಣಂಗೊಡಲಾಗಲು ಆ ಶರಣನು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದನೆಂಬುದರ್ಥ. ಇಂತು ಈ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿವಾಗಿಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳು ಕಲಾದಿ ಶಕ್ತಿಯರ ಬಲದಿಂದ ಸಾದಾಖ್ಯಾದಿ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದಕೂಡಲೆ ಆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಹನ್ನೊಂದು ತತ್ವಂಗಳು ಒಂದೊಂದು ತತ್ವವು ಒಂದೊಂದು ತತ್ವದೊಡನೆ ಬೆರೆಯಲು ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಕಲಾ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯೇ ವಿದ್ಯಾಕಲಾ ಪರ್ಯಾಯನಾಮವನುಳ್ಳ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾಕಲಾಪರ್ಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯೆ ಶಾಂತಿಕಲಾ ಪರ್ಯಾಯ ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಾಂತಿಕಲಾ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಆದಿಶಕ್ತಿಯೆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲಾ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಪರಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಕಲಾ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆರಸೇಕಾರ್ಥವಾಗಿರ್ದಾಗ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗವೇ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರುಲಿಂಗವೆ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವೆ ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ

ಜಂಗಮಲಿಂಗವೇ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೇ ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಲು ಕುಳಸ್ಥಲ ಅಂಗ ಲಿಂಗದಾಚರಣೆಯಡಗಿತ್ತು, ನಿಃಪತಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತು.

ಇಂತು ಈ ಅಂಗಲಿಂಗದಾಚರಣೆಯು ನಿಃಪತಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಪರಾತ್ಪರವಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಒಂದಾನೊಂದು ಪಯೋಧರೋಪಲವು ನೋಡನೋಡುತ ಕರಗಿ ಶೀತಳ ನೀರಾದಂತೆ ತನ್ನ ಪರಮನಿರ್ಗುಣಾನಂದ ಲೀಲಾವಿಲಾಸದಿಂದಲೆ ತೋರಿಕೆಯನೆಲ್ಲ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೊಳಗೊಂಡು ತಾನೆಂದಿನಂತೆ ನಿರಾಕಾರವಾಯಿತ್ತು. ಆ ವಿಚಾರವು ಹೇಗಿಪ್ಪದೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ, ಗುರುವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ಹರವಾಕ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತಿಹರು.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಖಲದ ತಂಡುಲದೋಷಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಾವರಣವಿಲ್ಲದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು (ಕರ್ತಾಕರ್ಮವಿವರ್ಜಯೆತ್) ಕರ್ತಾ ಪೂಜಿಸುವಭಕ್ತನು, ಕರ್ಮ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು, ವಿವರ್ಜಯೇತ್ ಬಿಡಬೇಕು, ಅಂದರೆ ಇವೇನು ಇಲ್ಲದೆ ತಾನೊಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದಿತ್ತು ಹಾಗೆ ನಿರವಯ ನಿರಾಕಾರವಾಗೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನೆ ಹಾಗೆ ನಿರವಯನಿರಾಕಾರವಾಗೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನೆ ಸಾಕಾರವಾದ ಶರಣನಾದನು. ಸಾಕಾರವಾದ ಶರಣನಾಗಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತುವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ ಆ ಆಚರಣೆ ಸಮಾಪ್ತವಾದ ಬಳಿಕ ಸ್ವಯಮೇವ ಅವನೆಲ್ಲವ ತನ್ನಲ್ಲೊಳಕೊಂಡು ತಾನೆಂದಿನಂತೆ ನಿರಾಕಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಅಂತಿರ್ದ ಪರಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂತರಂಗವು ಬಹಿರಂಗವು ಭೂವ್ಯಾಕಾಶ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತುದಿಕ್ಕುಗಳು ಇಲ್ಲ. ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವಂ ಕರ್ತುಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಭೇದಪ್ರಪಂಚವಿಲ್ಲದಂಥಾದ್ದು, ಪರಮಂ ಪದಂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾದಂಥಾದ್ದು, ಹೀಗೆಂಬದಾಗಿ ಶೃತಿವಾಕ್ಯವು ಹೇಳುತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣವ ಪಾಲಿಸಿದ ಅಂಗಸಂಬಂಧವಾದ ತತ್ವಂಗಳಿಪ್ಪತ್ತೈದು, ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣವ ಪಾಲಿಸಿದ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾದ ತತ್ವಂಗಳು ಹನ್ನೊಂದು, ಈ ಉಭಯ ತತ್ವಂಗಳು ಕೂಡಿ ಮೂವತ್ತಾರು, ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಸಮರಸವಾಗಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಂಗ

ತತ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕಲಾಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಸಾದಾಖ್ಯ ಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಸರ್ವಶೂನ್ಯವನೈದಿದ ಸಮಸ್ತ ತೋರುವ ತೋರಿಕೆ ಎಲ್ಲ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಳಕೊಂಡು ತಾನೆಂದಿನಂತೆ ನಿರಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ ಪರಿಕ್ರಮದ ನಿರ್ಣಯದ ಬೆಡಗು ತತ್ವಮಸ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತತ್‌ತ್ವಂ ಅಸಿ ಎಂಬ ಪದತ್ರಯಂಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುವ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಯಿತ್ತು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ.

॥ಶ್ಲೋಕ॥ ತತ್ಪದೇನೋಚ್ಯತೆ ಲಿಂಗಂ, ತತ್ಪದದಿಂದ ಹೇಳುವದೇ ಲಿಂಗಂ, ಶಿವತತ್ವನೊಂದೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂದು ಉಚ್ಯತೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತ್ವಂ ಪದೇನಾಂಗಮೀರಿತಂ ತ್ವಂಪದದಿಂದ ಹೇಳುವದೇ ಅಂಗ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಶರೀರವೆಂದು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅನಯೋರೈಕ್ಯ ಭಾವೇನ ಸಂಬಂಧೋಸಿಪದೇನ ಚ ಅನಯೊಃ ಈ ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬೆರಡರ ಐಕ್ಯ ಭಾವೇನ ಕೂಟ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪದೇನ ಪದದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಃ ಸಮರಸವು ಅಸಿ ಆಗಿದ್ದಿತು, ಅಂತಹ ವಿದ್ಯಾತತ್ವವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಅಸಿಪದವಲಾ ಹೀಗೆಂದ ಶೃತಿವಾಕ್ಯವು ಹೇಳುವುದು. ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬುಭಯ ಪದದ ವಾಕ್ಯವೇ ಅಸಿಪದವು. ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾತತ್ವವ ಹತ್ತನೊಳಗೊಂಡು ತೋರುವ ಅಸಿಪದವೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪರಶಿವನಿಗೆ ವಿಶ್ವವ ಸೃಜಿಸಿ ವಿನೋದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಗುಣಾನಂದ ಲೀಲಾವಿಲಾಸದ ನೆನವು ತೋರಿದೊಡೆ, ಇದಂ ಭೂತ್ವಾ ಎಂದು ನೆನೆದಾಕ್ಷಣವೆ ಅನಂತಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ತಂಡಗಳಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿ ಅವರೊಳಗಿರುವ ದೇವದಾನವ ಮಾನವಾದಿಗಳೇ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ತಾನೇ ಕರ್ತನಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಪೂಜಾನಮಸ್ಕಾರವ ಕೈಕೊಂಡು ಅವರವರ ಮನೋಭೀಷ್ಟಂಗಳಂ ಕೊಟ್ಟು ವಿನೋದಿಸಬಲ್ಲನು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪರಶಿವಂಗೆ ಆ ಲೀಲೆ ಸಾಕಾದೊಡೆ ಹುತಭುಕ್ ಎಂದು ನೆನೆದಾಕ್ಷಣವೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಳಕೊಂಡು ತಾನೆಂದಿನಂತೆ ನಿರಾಕಾರವಾಗಿರಬಲ್ಲನು. ಸಾವಯುವ ನಿರವಯುವ ಲೀಲೆಗಳೆರಡನ್ನು ಮೀರಿದಾತನಾಗಿ ಏನೇನು ಇಲ್ಲದ ತೋರುವ ತೋರಿಕೆ ಒಂದಕ್ಕೂ ಕುರುಹುಗಾಣಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತಿರುವನು. ಎಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮ್ಮ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮ

ಗಳಿಗೆ ಕರ್ತನಾದ ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಸರ್ವರ ಹೃದಯಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಶಿವಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಯು ಎಂಬರ್ಥ.

ಪ್ರಭುದೇವರು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಚನವು ಸಮಸ್ತ ಶಿವಶರಣರ ಶ್ರೋತ್ರ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಪಾಠವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನ ಗುರುಗಳಿದ್ದಡಿಗೆ ಪೋಗಿ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರವಂ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯುಪಚಾರಂಗಳಿಂದ ಇದರರ್ಥಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಶ್ರೋತ್ರಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಮನೋ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾರೈಸಿ ಹೃದಯ ಮುಖದಲ್ಲಿಂಬುಗೊಂಡು ಅಂಗವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವ ಶಿವಶರಣರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿರತಿಶಯ ಜ್ಞಾನದ ನಿಜೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳುತಿಹರೆಂಬುದು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಫಲಶೃತಿಯು.

೪ನೆಯ ವಚನ.

(೪) ಕೇವಲ ಸದ್ರೂಪವಾದ ನಿಷ್ಕಳ ಶಿವತತ್ವ ತನ್ನೊಳ್ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂ ತನ್ನ ನಿಜಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಕಟನೆಗೋಸುಗ ತಾನೇ ಆತ್ಮನಾಗಿ, ಆತ್ಮನೇ ಆಕಾಶವಾಗಿ, ಆಕಾಶವೇ ವಾಯುವಾಗಿ, ವಾಯುವೇ ಅಗ್ನಿಯಾಗಿ, ಅಗ್ನಿಯೇ ಜಲವಾಗಿ, ಆ ಜಲವೇ ಪೃಥ್ವೀರೂಪವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು, ಆ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಜಲವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಆ ಜಲಕಗ್ನಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಆ ಅಗ್ನಿಗೆ ವಾಯುವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಆ ವಾಯುವಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಆ ಆಕಾಶಕ್ಕಾತ್ಮನೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ತಾವು ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರ್ಪ ಆತ್ಮಾದಿ ಷಡ್ಭೂತಂಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪ ಪರಮನು ಆತ್ಮಸಂಗದಿಂ ಜೀವಕೋಟಿಗಳಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವುಂ ಮಾಡಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರ್ದನದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಜಲವು ತಾನೇ ಪೃಥ್ವೀ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಲಿದು ಆ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೇ ತನಗಾಧಾರವಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಾನೇ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯಂ ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿರ್ಪ ಜಲವೇ ಪತಿಯಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿವ ಜಲವೇ ಸತಿಯಾಗಿರ್ಪ ಆ ಜಲಬಂಧದಿಂ ಕುಡ್ಯ ಸೌಧ ಗೃಹಾದಿ ನಾನಾ ಸ್ವರೂಪಂ

ಗಳಾಗಿ ನಿಂತು, ತನ್ನಲ್ಲಿರ್ಪ ಜಲವಾರಿ ಹೋಗಲು, ಆ ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯಿಂ ತಾಂ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು, ಜೀವರಿಗೆ ಜಲಹಿಂಸೆಯಂ ನಿವಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಆ ಜಲದಿಂದಲ್ಲೇ ತಾನು ಲಯವನ್ನೈದುತ್ತಿರ್ಪಂದದಿ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆತ್ಮನಂ ಸುತ್ತಿ, ಆತ್ಮನಲ್ಲೇ ಸುಳಿದು, ತಾನೇ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ತನ್ನಿಂದ ಬದ್ಧವಾಗಿರ್ಪ ಆತ್ಮಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜೀವಜಾಲಂಗಳಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಗೃಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ಶರೀರದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವಂದದಿ ಆತ್ಮನಿಂದ ಬೆಳೆದ ಕರ್ಮದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಜೀವಂಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ತದನುಭವಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ನಿಜಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಪ್ರಕಟನಮಂ ಮಾಡಿ ಯಾಡುತಿರ್ಪ ಭವನೇ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪುದಂ ಭಾವದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲವೂ ನೀನಾಗಿರ್ಪೆಯಲ್ಲುದೆ, ಪೆರತೊಂದುಂಟೇನಯ್ಯಾ? ನಿನ್ನ ಕ್ರೀಡಾನಿಮಿತ್ತ ನಾನೆಂಬ ಬರಿಯ ಭ್ರಮೆಯಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಕಷ್ಟ ಬಡಿಪುದೊಳ್ಳಿತ್ತೇನಯ್ಯಾ. ಅರಿಯದವನ ಮುಂದೆ ಇಂದ್ರಜಾಲವಂ ಮಾಡಲು, ಪರಿಶೋಭಿಸಬಲ್ಲದೇ? ನಿನ್ನ ಮಾಯೆ ಎನಗೆ ಮನೋರಥವಾಗಬಲ್ಲುದೇ? ಬೇರ ಬಲ್ಲವಂಗೆ ಎಲೆಯಂ ತೋರ ಹೋದರೆ, ಅಪಹಾಸ್ಯಕಾರಣವಾಗಿಹುದು. ಇದನರಿತು ನನ್ನಂ ಕಾಡದಿರು ಕಂಡ್ಯಾ ಮಹಾ ಘನದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರು ಪ್ರಭುವೇ.

ಪೃಥ್ವಿಯು ಜಲದಿಂದಲೇ ಪೂತವಾಗಿ, ಅದರಿಂದಲೇ ಪೆರ್ಚಿ, ಅದರಿಂದಲೇ ಲಯವಂ ಹೊಂದುವದು. ಅಗ್ನಿಯು ವಾಯುವಿನಿಂದಲೇ ಶುಚಿಯಾಗಿ, ಪೆರ್ಚಿ, ಅದರಿಂದಲೇ ಲಯವಂ ಹೊಂದುವದು. ಆಕಾಶ ರೂಪವಾದ ಸಕಲ ಗುಣಂಗಳು ಆತ್ಮನಿಂದಲೇ ಪೆರ್ಚಿ, ಆತ್ಮನಿಂದಲೇ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ, ಆತ್ಮನಿಂದಲೇ ಲಯವಂ ಹೊಂದುವಲ್ಲಿ, ಪೃಥ್ವಿಯು ಲಯಮಪ್ಪಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವು ನಷ್ಟವಪ್ಪಂತೆ, ಅಂತಪ್ಪ ಪೃಥ್ವೀ ನಷ್ಟವೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಲಯವು, ಅಗ್ನಿನಷ್ಟವೇ ರುದ್ರನಲಯವು, ಆಕಾಶನಷ್ಟವೇ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲಯವು, ಅಂತಪ್ಪ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾಯೆಯುನಳಿದ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮನೇ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಮೂಲ ದೇಹ ಮೂಲಗಳಾಗಿರ್ಪ ಜಲವಾಯುಗಳ ಸುಳುಹಡಗಿ, ನಾಹಂಭ್ರಮೆಯು ಡುಗಿರ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರು ಪ್ರಭುವೇ.

ಪೃಥ್ವಿವ್ಯಾಪ್ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಂಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಪ್ತೇಜಸ್ಸುಗಳು ಸಾಕಾರಗಳೂ, ವಾಯ್ವಾಕಾಶಂಗಳು ನಿರಾಕಾರಗಳೂ ಆಗಿ, ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣಂಗಳಾಗಿಹವು. ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲೈದು ಗುಣಗಳೂ, ಜಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಗಳೂ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗುಣಗಳೂ, ವಾಯುವಿನ ಲ್ಲೆರಡು ಗುಣಗಳೂ ಇರ್ಪವು. ಆಕಾಶದಲ್ಲೊಂದು ಗುಣವಿರ್ಪುದು. ಆತ್ಮನು ನಿರ್ಗುಣವಾಗಿ ಸಕಲ ಗುಣಂಗಳಿಗೂ ತಾನು ಕಾರಣವಾಗಿ ಹನು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ನಿರ್ಗುಣವಾದ ಬಿಂದು ಪದಾರ್ಥವು ಸಗುಣ ರೂಪವಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ತಾನು ಕಾರಣವಾಗಿರ್ಪಂದದಿ ಆತ್ಮನಿಹನು. ಪಂಚವರ್ಣಂಗಳು ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಂಗಳು ನಾದಬಿಂದು ಕಲೆಗಳು ಬಾಲ್ಯ ಯೌವ್ವನ ಕೌಮಾರ ವಾರ್ಧಕ್ಯಂಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಗುಣಂಗಳಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮನ ಗುಣವಲ್ಲ. ಅಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮನೇ ಶಿವನು, ಆಕಾಶವೇ ವಿಷ್ಣು, ವಾಯುವೇ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಇವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಹೇತುಗಳಾಗಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಯವನೈದುತ್ತಿಹವು. ಅಂತಪ್ಪ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಲ್ಲ. ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯಗೋಚರವಲ್ಲ. ಅದಾವುದೆಂದೊಡೆ, ವಾಯ್ವಾಕಾ ಶಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಗಳಾದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ವಾಯುರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಆಕಾಶರೂಪವಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಮಹಾದೇವಿಯು, ಆತ್ಮ ರೂಪವಾದ ಶಿವನೇ ಶಾರದೆಯು, ವಾಯುರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆತ್ಮ ರೂಪವಾದ ಶಾರದೆಯುನ್ನು ಕೂಡಿಹನು ಆಕಾಶರೂಪವಾದ ವಿಷ್ಣುವು ವಾಯುರೂಪವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಂ ಕೂಡಿಹನು. ಆತ್ಮರೂಪವಾದ ಶಿವನು ಆಕಾಶರೂಪವಾದ ಮಹಾದೇವಿಯಂ ಕೂಡಿಹನು. ಆತ್ಮನೇ ವಿವೇಕವೆಂದು ತಿಳಿವುದು. ವಿವೇಕವೇ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪು. ವಿವೇಕದಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯೆಯಾಗಿಹುದು. ಅಂತಪ್ಪ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಮಿಥ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರ್ಪ ವಿವೇಕವೇ ಮುಕ್ತಿಯು. ಆ ಮುಕ್ತಿಯೇ ಶಿವನು. ಅಂತಪ್ಪ ವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ನಾಹಂಭಾವವಡಗಿ ಅಂತಪ್ಪ ವಿವೇಕವೇ ಮಹಾ ಲಿಂಗವು. ಅಂತಪ್ಪ ವಿವೇಕವಿರ್ದಲ್ಲಿ, ಪಾಪಂಗಳು ಹೊಂದದೇ ಇಹವು. ಅದುಕಾರಣ ತಾನು ತಾನಾಗಿರ್ಪ ನಿಜಾನಂದ ಸುಖದೊಳೋಲಾಡು ತ್ತಿರ್ಪಂತೆ ಮಾಡಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಭುವೇ.

ಗೋಳಕಾಕಾರವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಬೀಜ. ಅದು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಕಲಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಕಾರಣ ವಾಗಿಹುದು. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಗುರುತಂತ್ರದಿಂ ಭಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನೊಂದೆರಡಾದಲ್ಲಿ, ಶಿವಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರ್ಣಶಾಖೆಗಳು ಅಭೇದ ವಾಗಂಕುರಿಸಿ, ಪರ್ಣದಿಂದ ಶಾಖೆಯು ಬಲಿದು, ಶಾಖೆಯಿಂದ ಪರ್ಣವು ಬಲಿದು, ಅಂತಪ್ಪ ಶಾಖಾರೂಪವಾದ ಮುಖಂಗಳಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ಪ ವೃಕ್ಷವೇ ರುದ್ರನು, ಆ ಪರ್ಣವೇ ವಿಷ್ಣು, ಫಲವೇ ಬ್ರಹ್ಮ, ಪುಷ್ಪವೇ ಪೃಥ್ವಿ, ಫಲವೇ ಜಲ, ಆನನೇ ಅಗ್ನಿ, ಪರ್ಣವೇ ವಾಯು, ಆ ವೃಕ್ಷವೇ ಆಕಾಶ, ಬೀಜವೇ ಆತ್ಮ ಅಂತಪ್ಪ ಬೀಜಕ್ಕೆ ನಿಂದಲ್ಲಿ ಫಲಪರ್ಣಶಾಖೆ ಗಳು ವರ್ಧಿಸಿ, ಸುಖವಂ ಕೊಡುತಿರ್ಪವು. ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಂ ಮಾಡಿ ದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ವರ್ಧಿಸುತಿರ್ಪರಾದ ಕಾರಣ, ವೀರಶೈವ ಮತದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಬೀಜ ಒಂದೆರಡಾದುದೇ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಗಳು ಫಲಮಧ್ಯದಲ್ಲನಂತರೂಪವಾಗಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವಂ ತನ್ನೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತಾನೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪರಮಾನಂದ ಮಹೀರುಹವು ಫಲಿಸಿ ತೃಪ್ತಿರೂಪವಾಗಿ ಆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಮಿಕ್ಕವೆಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಭಾವ ಲಿಂಗವು. ಅಂತಪ್ಪ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಗ ನಿರ್ಭಾವವಾದ ನಿತ್ಯಸುಖವನೆನಗಿತ್ತು ಸಲಹಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರು ಪ್ರಭುವೇ.

ಜೀವ ಪಶುಗಳಂ ಕೊಲ್ಪ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನಂ ಸಂಹರಿಸಿ, ತತ್ವರೂಪ ಮಪ್ಪ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣವಪ್ಪ ದಿಗ್ವಸನ ಮುಳ್ಳುದರಿಂ ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಾಂ ಬರಧಾರಿಯಾದೆ. ನಿನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಕರ್ಮಕೇಶಂಗಳಿಲ್ಲದೆ, ನವಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂ ಪರಿಶೋಭಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗಗನಕೇಶಿಯಾದೆ. ಅಸ್ಥಿರೂಪವಾದುದೇ ವಜ್ರವು, ಆ ವಜ್ರವೇ ಪುರುಷ ರತ್ನವು, ಅದು ಚ್ಯುತಿ ಯಿಲ್ಲದ್ದು, ರತ್ನಗಳೆಂಬ ಅವಯವಂಗಳಿಗೆ ಶಿರೋರೂಪವಾಗಿಹುದು, ಅದೇ ನಿರ್ಮಲ ಸ್ವರೂಪಮಪ್ಪ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಭಾವವು, ಅಂತಪ್ಪ ನಿರ್ಮಲ ಜ್ಞಾನದಿಂ ಶೋಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದರಿಂ ಅಸ್ಥಿಮಾಲಾಧರನಾದೆ. ಶೇಷನೇ ಮತಿ ಸ್ವರೂಪ, ಆ ಮತಿಯೇ ವಿವೇಕವು, ಅದಕ್ಕೆ ಭಾವವೇ ಶಿರಸ್ಸು, ಆ ಭಾವ ಸಹಸ್ರಮುಖದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಜ್ಞಾನರತ್ನಂಗಳಿಂ ಮನವೆಂಬ

ಸೃಷ್ಟಿಗಾಧಾರಮಾಗಿರ್ಪ ವಿವೇಕ ಸರ್ಪ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂ ನಾಗಾಭರಣನಾದೆ. ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಪಂಚಭೂತಂಗಳಿಗೊಡೆಯನಾದುದರಿಂದ ಭೂತಪತಿಯಾದೆ. ಕಾಲನಿಂ ಕೋಟಲೆಗೊಳುತ್ತಿರ್ಪ ಜೀವಂಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆಯಿಂ ಕಾಲಂಗೆ ಕಾಲರೂಪಮಾದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಮಂ ಸುಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಹಿಸಿ ತದ್ಭಸ್ಮಮಂ ಧರಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಭವತಾಪಮಂ ತಣ್ಣನೆ ಮಾಡಿ, ತತ್ಪ್ರಪಂಚ ಸಂಹಾರ ಸ್ಥಾನವಾಸಿಯಾಗಿರ್ಪುದರಿಂ ಭಸ್ಮಧಾರಿಯಾದೆ, ಸ್ಮಶಾನವಾಸಿಯೂ ಆದೆ. ನಾಲ್ಕು ವೇದಂಗಳು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಂಗಳಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ನಿರ್ಮಲ ಧರ್ಮರಥಾರೂಢನಾಗಿರ್ಪುದರಿಂದ ನಂದಿವಾಹನಾರೂಢನಾದೆ. ಇಂತಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಸುಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪಮಂ ನಾನರಿಯದೆ, ಅಮಂಗಲಗಳನ್ನೇ ಭಾವಿಸಿ, ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿರ್ಪೆನ್ನ ದುರ್ಗುಣಂಗಳಂ ನಿನ್ನಾಗ್ರಹವೆಂಬ ಚಿದಗ್ನಿಯಿಂ ದಹಿಸಿ, ಕೋಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪ ಪರಮಶಾಂತಿಯೊಳು ನನ್ನನಿಟ್ಟು ಸಲಹಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿ ಕಾರ್ಯ ಗುರು ಪ್ರಭುವೇ.

ಕರಣಹಸಿಗೆ.

ಕರಣಹಸಿಗೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಡುವದೇ ಕರಣಹಸಿಗೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ನಡೆದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಲಾರನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಮರ್ಮವು ಗೊತ್ತಾಗಲಾರದು.

ಕರಣಹಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. (೧) **ದೇಹದ ಜ್ಞಾನಃ**— ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವು ಹೇಗಾಯಿತು, ಅದರಲ್ಲಿ ಆವ ಆವ ಶಕ್ತಿಗಳಿವೆ, ಆ ಶಕ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತವೆ, ದೇಹದ ಸಹಜ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಾವವು, ಜೀವನ ಗುಣಗಳಾವವು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯುಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. (೨) **ಮನುಷ್ಯನ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳುಃ**— ದೇಹದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಅದರ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಹಜವಾದ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ದುರುಪಯೋಗಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿಯು ನಿಂತು ಹೋಗಿ ಅವನು ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿಯುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಜ್ಞಾನವಾದರೂ ಮನುಷ್ಯಗೆ ಅವಶ್ಯವು. ಈ ವಿಷಯುವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಕರಣಹಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವದುಂಟು. (೩) **ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರಣಹಸಿಗೆಯ ಉಪಯೋಗಃ**— ಕರಣಹಸಿಗೆಯ ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬದರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ಅವಶ್ಯವು. ಇದು ಸೂಚಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಕರಣದ ಕೊನೆಗೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಕರಣಹಸಿಗೆಯ ಅರ್ಥ.

ಕರಣಹಸಿಗೆ ಎಂಬ ಪ್ರಕರಣವು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತತ್ವಂಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ವಿಭಾಗದ ವಿವರಣೆ ಎಂಬ ನಾಮವು ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಿತೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ, ಕರಣವೆಂದೊಡೆ ತತ್ವಂಗಳು, ಹಸಿಗೆ ಎಂದೊಡೆ ವಿಭಾಗವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಹಲಾಯುಧನು ಮಳೆಯ ಹದದಿ ಭೂಮಿಯ ಬೆದೆಯನರಿದು ಎತ್ತು, ಕುಂಟೆ, ಕೂರಿಗೆ ನೊಗ, ನೇಗಿಲು, ಮಿಣಿ, ಬಾರಕೋಲು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೂಡಿ ಹೊಡೆದು ಹರಗಿ ಹಸನು ಮಾಡಿ ಹದಿನೆಂಟು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ, ಕಳೆಮೆಳೆಯಂ ತೆಗೆದು, ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಲಹಿ, ಫಲಪೂರಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಲವಿತ್ರವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಛೇದಿಸಿ, ಕಂತೆಯಂ ಕಟ್ಟಿ, ಬಣಬೆಯನ್ನೊಟ್ಟಿ, ಕಣನಮಾಡಿ, ಮೇಟಿಯನ್ನೆಟ್ಟಿ, ಒಡ್ಡನ್ನು ಹಾಕಿ, ತುಳಿಸಿ ಹಸನ ಮಾಡಿ ಒಕ್ಕಿ ತೂರಿ ರಾಶಿಯಂ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಳೆವಲ್ಲಿ ನೆಲ್ಲಿಷ್ಟಾಯಿತು, ಗೋದಿ ಇಷ್ಟಾಯಿತು, ಕಡಲೆ ಇಷ್ಟಾಯಿತು, ಅವರೆ ತೊಗರಿ ಹುರುಳಿ ವಿವಿಧ ಧಾನ್ಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟಾದವೆಂದು ಅಳೆದಳೆದು ಹಸಿಗೆಯಂ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ, ಇಂತೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಧಿಪತಿಯಪ್ಪ ಪರಶಿವನೆಂಬ ಹಲಾಯುಧನು ಅನಾದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಂಚಮುಖಗಳಿಂದ ಪಂಚಭೂತಂಗಳಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿ ಆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳ ತಾರತಮ್ಯದಿಂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿ ಆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವ ಯುಕ್ತವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ತನ್ನ ಗೋಪ್ಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿ, ಆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಆತ್ಮನು ಅದೇ ಅಹಂ ಭಾವದ ಮರವೆಯಿಂದ ತನ್ನ ನಿಜವಂ ಮರೆದು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಹುಟ್ಟಿ ಬರುವಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ದೇವತಾ ಜನ್ಮ, ಪಾಪದಿಂದ ಸ್ಥಾವರ ಜನ್ಮ, ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಂಗಳ ಸಮಾನತ್ವದಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವಹುದು, ಅಂತಪ್ಪ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯಾದಾತ್ಮನ ಸ್ಥೂಲವಲ್ಲದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಲ್ಲದ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿಹ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳಂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಸಿಗೆಯಂ ಮಾಡಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತತ್ವವಿಭಾಗವೆಂಬಭಿಧಾನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕರಣ ಹಸಿಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ದೇಹದ ಜ್ಞಾನ.

ಪಿಂಡಸಂಗ್ರಹ.

(೧) ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಯೋರೈಕ್ಯಂ ಎಂದುದಾಗಿ ಸ್ಥೂಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳಗುಳ್ಳ ಗುಣಂಗಳು ಪಿಂಡಾಂಡದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಿಂದೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತೋರ್ಪವು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ;- ಭೂತ ಪಂಚಕದೇಹಾನಾಂ ಎಂದುದಾಗಿ, ಆ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಂಗಳ ಪಂಚಾಂಶಿಕವಂ ಪಂಚೀಕೃತಿಯನೈದುತ್ತಿರಲು, ದೇಹವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪಂಚಭೂತಗಳಾವಾವೆಂದೊಡೆ, ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಇಂತಿವು ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಂಗಳು. ಇವರಂಶಿಕವಾವವೆಂದೊಡೆಃ-- ಗ್ರಂಥ॥ ಅಸ್ಥಿಮಾಂಸ ತ್ವಚೋನಾಡೀ। ರೋಮಶ್ಚೈವ ತು ಪಂಚಕಂ। ಕ್ಷಿತೇಃ ಪಂಚಗುಣಾಃಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತದಂಶಾ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ಎಂದು ಅಸ್ಥಿ, ಮಾಂಸ, ಚರ್ಮ, ನರ, ರೋಮ, ಈ ಐದು ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದಾದವು. ಶ್ಲೋ॥ ಲಾಲಾಮೂತ್ರಂ ತ್ವಥ ಸ್ವೇದಃ ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಮೇವ ಚ । ಅಪಾಂಚೈವಂ ವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥ ಎಂದು ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ಮೂತ್ರ, ಪಿತ್ತ, ಶುಕ್ಲ, ರಕ್ತ ಈ ಐದು ಅಪ್ಪುವಿನಿಂದಾದವು. ಶ್ಲೋ॥ ಕ್ಷುಧಾ ತೃಷ್ಣಾ ತಥಾ ನಿದ್ರಾಲಸ್ಯಂ ಸಂಗಂ ವಿಶೇಷತಃ। ಅಗ್ನೇಃ ಪಂಚ ಗುಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತದಂಶಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ॥ ಎಂದು ಕ್ಷುಧಾ, ತೃಷೆ, ನಿದ್ರೆ, ಆಲಸ್ಯ, ಸಂಗ ಈ ಐದು ಅಗ್ನಿಯಿಂದಾದವು. ಶ್ಲೋ॥ ಧಾವನಂ ವಲ್ಗನಂಚೈವ । ಕುಂಚನಂ ಚ ಪ್ರಚಾರಣಂ। ವಿಯೋಗಶ್ಚೇತಿವಿಜ್ಞೇಯೋ। ವಾಯೋಃ ಪಂಚಗುಣಾಸ್ಮೃತಾಃ ಎಂದು ಪರಿವ ಪಾರುವ ಸುಳಿವ ಅಗಲುವ ಈ ಐದು ವಾಯುವಿನಿಂದಾದವು. ಶ್ಲೋ॥ ರಾಗ ದ್ವೇಷ ಭಯಂ ಲಜ್ಜಾ । ಮೋಹಶ್ಚೈವ ಯಥಾ ತಥಾ । ನಭ ಪಂಚ ಗುಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತದಂಶಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ॥ ಎಂದು ರಾಗ ದ್ವೇಷ ಭಯ ಲಜ್ಜೆ ಮೋಹ ಈ ಐದು ಆಕಾಶದಿಂದಾದವು. ಇಂತೀ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಂಗಳಿಂದ ಪಂಚ ವಿಂಶತಿ ಗುಣಂಗಳಾದವು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಭೇದ ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ— ಪೃಥ್ವಿಗೆ ೨೫ ಗುಣ, ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ೨೦ ಗುಣ, ಅಗ್ನಿಗೆ ೧೫ ಗುಣ, ವಾಯುವಿಂಗೆ ೧೦ ಗುಣ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ೫ ಗುಣ, ಇಂತೀ ವಿಭೇದ ಗುಣಂಗಳು ಕೂಡಲಾಗಿ ೭೫ ಗುಣಂಗಳಾದವು.

(೨) ಇನ್ನು ಸದ್ಗುರು ದೇವನು ಮುಮುಕ್ಷುವಾದ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಪಿಂಡ ಸಂಗ್ರಹದ ಹಸುಗೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತಿಹರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸ್ತಂಭಾಂತ್ಯ ಮಾದ ಪಿಂಡವೂ ಶಿವಾದ್ಯವನೀಪರ್ಯಂತವಾದ ಅಜಾಂಡವೂ ಈ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ಪಿಂಡದ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಪಿಂಡಾಂಡ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಪಿಂಡವು ಪಂಚಭೂತ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಾತ್ಮಕವಾದಂಥಾದ್ದು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಪಂಚಭೂತ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಾತ್ಮಕವಾದದ್ದು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳಗುಂಟಾದ ಗುಣಂಗಳ ತತ್ವಂಗಳ ಆಶ್ರಯವು ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾರು, ಮೂರುವರೆ ಮೊಳೆ, ತೊಂಬತ್ತಾರು ಅಂಗುಳ ಪರಿಪ್ರಮಾಣವನ್ನುಳ್ಳ ಮನುಜ ದೇಹದೊಳಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪಿನಿಂದ ಪರಮಾಣು ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಆಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರವಡಗಿದ ಹಾಗೆಯೂ, ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಡಗಿದ ಹಾಗೆಯೂ, ಅಡಗಲ್ಪಟ್ಟವಾಗಿ ತೋರ್ಪುವು. ಪಿಂಡ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಕಾಣಬಾರದು. ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಾಣಬಹುದು. ಸ್ವಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತಿಹುದು. ಎಂತೆಂದೊಡೆಃ—

ಶರೀರಂಗಳಿಗೆ ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು ಆಕಾಶವೆಂಬ ಐದು ತತ್ವಂಗಳುಂಟಾಗಿಪ್ಪವು. ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಶರೀರಂಗಳು ಪಂಚಭೂತ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಯುಕ್ತವಾದಂಥಾದ್ದು. ಹೀಗೆಂದು ಶೃತಿವಾಕ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ತತ್ವಂಗಳ ಪಂಚ ಪಂಚಾಂಶಿತಂಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಂಚೀಕೃತಿಯನ್ನೈದುತಿರಲು ಒಂದೊಂದು ತತ್ವಂಗಳು ಒಂದೊಂದು ತತ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಐದುತಿರಲು ದೇಹವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಭೂತಂಗಳು ಆವಾವೆಂದೊಡೆ, ಸರ್ವಾಧಾರಮಯವಾದ ಧರಣೀತತ್ವವು, ಸರ್ವಪಾನ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನ ರೂಪವಾದ ಉದಕ ತತ್ವವು, ಸರ್ವದಾಹಕ ಪಾಚಕರೂಪವಾದ ಧನಂಜಯ ತತ್ವವು, ಚಾಂಚಲ್ಯಮಯವಾದ ಸಮೀರ ತತ್ವವು, ಸರ್ವಾಕಾಶ ಪ್ರದವಾದ ಅಂಬರ ತತ್ವವು, ಇವು ತಾವೇ ಐದು ಪ್ರಕಾರವಾದ ತತ್ವಂಗಳ ಅಭಿಧಾನಂಗಳು.

ಈ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಂಗಳ ಅಂಶಿಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ತತ್ವಂಗಳು ಆವಾವೆಂದೊಡೆ, ಅಸ್ಥಿ ಶಲ್ಯವು, ಮಾಂಸ ಪಲಲವು, ತ್ವಕ್ಕು

ನಾಡಿ ನರಗಳು, ರೋಮ ನಿವಿರುಗಳು ಎಂದು ಏವಂ ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪಂಚಕಂ ಈ ಐದು ಕ್ಷಿತಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಐದು ಗುಣಂಗಳು ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಸಃ ಆ ಗುಣವು ಅಂಶಃ ಪೃಥ್ವ್ಯಂಶ ಗುಣಂಗಳೆಂದು ಪ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೀರ್ತಿತಃ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ಪೃಥ್ವಿಯು ಕಠಿಣವಾದಂಥಾದ್ದು ಈ ಗುಣಂಗಳು ಕಠಿಣ ಸ್ವರೂಪವಾದಂತಹವು. ಅದು ಕಾರಣ ಈ ಐದು ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಣಂಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಲಾಲಾ ಕಫವು, ಮೂತ್ರ ಅಂಗದ ದುರ್ಜಲವು, ಪಿತ್ತ ಪಿತ್ತವು, ಶುಕ್ಲ ವೀರ್ಯವು, ಶೋಣಿತ ರಕ್ತವು ಏವಂ ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಪಾಂ ಅಪ್ಪುವಿನ ಪಂಚ ಗುಣಾಃ ಐದು ಗುಣಗಳು ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಅಪ್ಪು ಮೃದುಮಯವಾದಂಥಾದ್ದು ಈ ಗುಣಗಳು ಮೃದು ಸ್ವರೂಪವಾದಂಥವು, ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಈ ಅಪ್ಪುವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಣಂಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಬುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಕ್ಷುಧಾ ಹಸಿವು, ತೃಷೆ ನೀರಡಿಕೆ, ತಥಾ ಹಾಗೆ, ನಿದ್ರಾ ದೇಹದ ಅತಿ ಜಾಡ್ಯೆಯು, ಆಲಸ್ಯ ದೇಹದ ತಂದ್ರತ್ವವು, ಸಂಗ ಸ್ತ್ರೀಗೋಷ್ಠಿಯು ಏವಂ ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದೆ ಅಗ್ನೇಃ ತೇಜಸ್ತತ್ವದ ಪಂಚ ಗುಣಾಃ ಐದು ಗುಣಂಗಳು ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆ ಗುಣಗಳು ಅಂಶಾಃ ಅಗ್ನ್ಯಂಶ ಗುಣಗಳೆಂದು ಪ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ಆ ಅಗ್ನಿಯು ಉಷ್ಣಮಯವಾದಂಥಾದ್ದು. ಈ ಗುಣಂಗಳು ಉಷ್ಣಸ್ವರೂಪಮಾದಂಥವು. ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಈ ಐದು ಅಗ್ನಿ ತತ್ವದಿಂದ ಪುಟ್ಟಿದ ಗುಣಂಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಧಾವನಂ ಪರಿವ, ವಲ್ಗನಂ ಪಾರುವ, ಏವಂ ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕುಂಚನಂ ಚ ಸುಳಿವ, ಪ್ರಚಾರಣಂ ಕೂಡುವ, ವಿಯೋಗಃ ಅಗಲುವ ಇತಿ ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದೆ ವಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜ್ಞೇಯಂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು ವಾಯೋಃ ಮೃದುತನ ಪಂಚ ಗುಣಾಃ ಐದು ಗುಣಗಳು ಸ್ಮೃತಾಃ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ವಾಯುವು ಚಾಂಚಲ್ಯಮಯವಾದಂಥಾದ್ದು ಈ ಗುಣಂಗಳು ಚಂಚಲ ಸ್ವರೂಪವಾದಂಥವು. ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಈ ಐದು ವಾಯುವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಣಂಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ರಾಗ ಬಯಕೆಯು, ದ್ವೇಷ ಸಿಟ್ಟು, ಭಯ ಭೀತಿಯು, ಲಜ್ಜೆ ಅಭಿಮಾನವು, ಮೋಹ ಮಮಕಾರವು, ಏವಂ ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಯಥಾ ಹಾಗೆ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಐದೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟಾಗಿಪ್ಪವೋ ತಥಾ ಹಾಗೆ ನಭಸಃ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಪಂಚಗುಣಾಃ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟಾಗಿಪ್ಪವೆಂದು ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ತೇ ಆ ಗುಣಗಳು ಅಂಶಾಃ ಆಕಾಶದಂಶ ಗುಣಂಗಳಾಗಿಪ್ಪವೆಂದು ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಐದು ಅಂಬರ ತತ್ವದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಣಂಗಳು. ಹೇಗೆಂದಡೆ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಮೇಘ ಮಂಜು ಮೊದಲಾದ ಗುಣಂಗಳು ಆಗ ತೋರಿ ಬೇಗ ಅಡಗುತ್ತಿಹವು. ಈ ಗುಣಂಗಳು ಆತ್ಮಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗ ತೋರಿ ಬೇಗ ಅಡಗುತಿಹವಾದ ಕಾರಣ ಈ ಐದುತತ್ವ ಆತ್ಮಾಕಾಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಣಂಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ತತ್ವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದೆ ಐದು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಮಹತ್ತಾದ ಭೂತಂಗಳಿಂದೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳಾದವು. ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಂಗಳಿಗೆ ವಿಭೇದ ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಅವು ಆವವೆಂದೊಡೆ,

ಸರ್ವಾಧಾರಮಯವಾದ ಧರಣೀ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಗುಣವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅವಾವೆಂತೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡಡೆ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಆಯಸ ಶಕಟ ಮುಸಲಾದಿಗಳ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವಂಥ ಶಬ್ದ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಈ ಆಕಾಶ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ತಟ್ಟುವಂಥ ಸ್ಪರ್ಶನ ಉಂಟು. ಸ್ಪರ್ಶನ ಗುಣ ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವ ಉಂಟು. ವಾಯು ತತ್ವ ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ವಾಯು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧಾವನಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಸಾಕಾರವಾದ ರೂಪುಂಟು. ಆ ರೂಪು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕ್ಷುಧಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಮಧುರ ರಸ ಉಂಟು. ರಸ ಗುಣ ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆ ಅಪ್ಪು ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಸದ್ಗಂಧ ಉಂಟು. ಗಂಧ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ

ಉಂಟು. ಮೂಲ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಬ್ದಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳೆಂದೇ ಧರಣೀ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಸರ್ವಪಾನ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನ ರೂಪವಾದುದಕ ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿಂಶತಿ ಗುಣಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ಚರಿಸುವಾಗ ಶಬ್ದ ಉಂಟು. ಶಬ್ದಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆಕಾಶ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತವಾ ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ಸ್ಪರ್ಶನ ಉಂಟು. ಸ್ಪರ್ಶನ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವ ಉಂಟು. ವಾಯು ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಾವನಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತವಾ ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ನೀಲಾದಿ ವಿಚಿತ್ರ ಬಣ್ಣದ ರೂಪುಂಟು. ರೂಪು ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕ್ಷುಧಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತವಾ ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ಸ್ವಾದರಸ ಉಂಟು. ಸ್ವಾದರಸ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಉಂಟು. ಮೂಲ ಅಪ್ಪು ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾದಿ ಐದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಾ ಅಪ್ಪುವಿಂಗೆ ಹೈಗಗುಗ್ಗುಳ ಮೊದಲಾದ ಧೂಪಂಗಳ ಭಾವನವ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಮೊಲ್ಲೆಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಪುಷ್ಪಂಗಳನ್ನು ಲಾವಂಚ ಮುಡಿವಾಳದ ಬೇರುಗಳಂ ಹಾಕಿದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗಂಧ ಹುಟ್ಟುವುದಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಯವಾದ ಗಂಧ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಗಂಧಗುಣವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಲ್ಯಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ಅಂತೈದು ಗುಣ ಕಡಿಮೆಯಾದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕೈದುಗಳು ವಿಂಶತಿ ಗುಣಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಸರ್ವದಾಹಕ ಪಾಚಕ ರೂಪವಾದ ಧನಂಜಯ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ಗುಣವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ, ಅಗ್ನಿಗೆ ತೃಣಪುಂಜಗಳನಾವರಿಸಿ ಸುಡುವಲ್ಲಿ ಪಟಲ್ ಪಟಪಟ ಧಳಧಳ ಎಂಬ ಶಬ್ದವುಂಟು. ಆ ಶಬ್ದ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಆಕಾಶ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತವಾ ಅಗ್ನಿಗೆ ಉಷ್ಣ ಸ್ಪರ್ಶನವುಂಟು. ಸ್ಪರ್ಶನಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಯು

ತತ್ವ ಉಂಟು. ವಾಯು ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧಾವನಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಅಗ್ನಿಗೆ ಪ್ರಭಾವರ್ಣದ ರೂಪುಂಟು. ರೂಪುಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಮೂಲ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕ್ಷುಧಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು, ಮತ್ತಮಾ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸ್ವಯವಾದ ರಸ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ರಸ ಗುಣವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪು ತತ್ವವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾದ್ಯೈದುಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ಮತ್ತಮಾ ಅಗ್ನಿಗೆ ಧೂಪಂಗಳಂ ಹಾಕಿದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗಂಧ ಹುಟ್ಟುವುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯವಾದ ಗಂಧವಿಲ್ಲ. ಗಂಧ ಗುಣವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಲ್ಯಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ದಶವಿಧ ಗುಣ ಕಡಿಮೆ ಯಾಗಿ ಹೋಗಲು ಮುಂದೆ ಮೂರೈದುಗಳು ಪಂಚದಶಗುಣಂಗಳೇ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಸರ್ವ ಚಾಂಚಲ್ಯಮಯವಾದ ಸಮೀರ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಗುಣ ದಶವಿಧ ಗುಣಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ ವಾಯು ವಿಂಗೆ ಬೀಸಿದಲ್ಲಿ ಭಿಸ್ಸೆಂಬ ಶಬ್ದ ಉಂಟು ಶಬ್ದ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ವಾಯುವಿಂಗೆ ಅನುಷ್ಣ ಸೀತ ಸ್ಪರ್ಶನ ಉಂಟು. ಸ್ಪರ್ಶನ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ವಾಯು ತತ್ವಮುಂಟು. ಮೂಲ ವಾಯು ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲ ವಾಯು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧಾವನಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ವಾಯುವಿಂಗೆ ರೂಪಿಲ್ಲ. ರೂಪು ಗುಣವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಆ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕ್ಷುಧಾ ದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ಮತ್ತಮಾ ವಾಯುವಿಂಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ತಟಾ ಕಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿ ಬಂದು ತಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ದ್ರವ ಹುಟುವುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯ ವಾದ ರಸವಿಲ್ಲ. ರಸಗುಣವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪು ತತ್ವವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ಮತ್ತಮಾ ವಾಯುವಿಂಗೆ ವನಾಂತರಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿ ಬಂದು ತಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗಂಧ ಹುಟ್ಟುವುದಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಯವಾದ ಗಂಧವಿಲ್ಲ. ಗಂಧ ಗುಣವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಆ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ಸಂಬಂ ಧವಾದ ಕಠಿಣಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ಪಂಚ ದಶ ಗುಣಂಗಳು ಕಡಿಮೆ

ಯಾಗಿ ಹೋಗಲು ಮುಂದೆ ವಾಯು ತತ್ವಕ್ಕೆ ದಶವಿಧ ಗುಣಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಕಾಶ ಪ್ರದವಾದ ಅಂಬರ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಐದು ಗುಣ, ಪಂಚವಿಧ ಗುಣಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು. ಅವಾವೆಂದೊಡೆ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ ಉಂಟು. ಶಬ್ದ ಗುಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂಲಾಕಾಶ ತತ್ವ ಉಂಟು. ಮೂಲಾಕಾಶ ತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲಾಕಾಶ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳುಂಟು. ಮತ್ತಮಾ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶವಿಲ್ಲ. ಸ್ಪರ್ಶ ಗುಣವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ವಾಯು ತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಆ ವಾಯು ತತ್ವ ವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಆ ವಾಯು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧಾವನಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ಮತ್ತಮಾ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಾಕಾರವಾದ ರೂಪಿಲ್ಲ. ರೂಪು ಗುಣ ವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಆ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕ್ಷುಧಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ಮತ್ತಮಾ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ರಸವಿಲ್ಲ. ರಸಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪು ತತ್ವವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ಮತ್ತಮಾ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸದ್ಗಂಧವಿಲ್ಲ. ಗಂಧ ಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವಿಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಲ್ಯಾದ್ಯೈದು ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ವಿಂಶತಿ ಗುಣಂಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೋಗಲು ಮುಂದಾಕಾಶ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪಂಚವಿಧ ಗುಣಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ವಿಭೇದ ಗುಣಂಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯವಾಗಿರುವ ಗುಣಂಗಳು ತತ್ವಂಗಳು ಕೂಡಲಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಗುಣಂಗಳಾದವು. ಇದು ತಾನೇ ಪಿಂಡಸಂಗ್ರಹದ ಭೇದವು. ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಪಿಂಡಗಳ ಸಮೂಹವು ಉಂಟಾದಂತಹ ವಿಚಾರವು. ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಸ್ಥೂಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳಗುಳ್ಳ ಗುಣಂಗಳಾಶ್ರಯವೆಲ್ಲವೂ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪಿನಿಂದ ಅಡಗಿರುವಂತಹ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರವು ಎಂಬುದೀಗ ಪಿಂಡ ಸಂಗ್ರಹವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥವು.

ದೇಹದೇಹಿಕಂಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ.

ಶರೀರಾತ್ಮರುಗಳ ಜನನವು ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶವೆಂಬ ಸ್ಥೂಲ ಭೌತಿಕಂಗಳೈದು, ಪ್ರಾಣ ಅಪಾನ ವ್ಯಾನ ಉದಾನ ಸಮಾನವೆಂಬ ಮಾರುತಂಗಳೈದು, ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಹತ್ತು, ಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯವೆಂದು ಹೇಳುವ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತೀಕರವಾದಂಥಾದ್ದು ತಾನೇ ದೇಹವು, ಅನಾತ್ಮ ಜಡ ಶರೀರವು. ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವವಾಹಂಥ ಜ್ಞಾನಕಾರಣ ಸ್ವರೂಪನಾದಾತ್ಮನು ತಾನೇ ದೇಹಿ, ಅಂತಹ ದೇಹಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುತಿಹನು. ಈ ಚೇತನಾತ್ಮನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯವೇ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪು ಆಗಿಪ್ಪುದೆಂಬಲ್ಲಿ ಇದು ಸುಖ, ಇದು ದುಃಖ, ಇದು ಪುಣ್ಯ, ಇದು ಪಾಪ, ಇದು ಒಳ್ಳಿತು, ಇದು ಒಳ್ಳಿತಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತಿಹುದು. ಪರಶಿವನಧಿದೇವತೆ. ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಚೇತನಾತ್ಮಕನಾಗಿ ಬೆಳಗುತಿಹನು.

ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಗಳು.

(೧) ಪರಶಿವನ ಚಿತ್ ಕರಣಂಗಳು ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಶಿರೋಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿಂಬಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯಂಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪರಮಾತ್ಮನಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನ ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಯಿತ್ತು. ಅಂತರಾತ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನ ಹೃನ್ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿಂಬಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಜೀವಾತ್ಮನಾಯಿತ್ತು. ಆ ಜೀವಾತ್ಮನೇ ಘಟ, ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಣ, ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವ ಸಾಕ್ಷಿಕ. ಆ ಸಾಕ್ಷಿಕನೇ ವಸ್ತು. ಆ ಪರವಸ್ತುಜೀವಾಂತರಾದಿಗಳೆಂಬ ಅಂಗ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳೆಂಬ ತುಷಾಪಾಶಮಂ ತೊಡಿಸಿ ಅಂತದನೆ ಪಶುವೆನಿಸಿ ತಾನವಕೆ ಪತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವಿನೋದಂಗಳಂ ನೋಡಿ ವಿನೋದಿಸುತ್ತ, ಬಸವ ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಿಂತೀ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಗತ್ತು.

(೨) ಇನ್ನು ಭೂತಪಂಚಕ, ವಾಯುಪಂಚಕ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕ, ಕರಣಚತುಷ್ಟಯಂಗಳೆನಿಪ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ತತ್ವವಾಹಂ ತದೀಗ ದೇಹ, ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವವಾಹಂತಹ ಆತ್ಮನೇ ದೇಹಿ, ಆ ಆತ್ಮಂಗೆ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯವೇ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪು, ಪರಶಿವನಧಿದೇವತೆ, ಸರ್ವಾತ್ಮಹಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ತೊಳಗಿಬೆಳಗುತ್ತಿಹನು. ಇನ್ನು ಮಾನಸಾದಿ ಕರಣಂಗಳು ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪು, ಪ್ರಾಣಾದಿವಾಯುಗಳು ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಸ್ವರೂಪು, ಭೂತಾದಿ ಪಂಚಕಂಗಳು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪು, ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪು, ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪು, ಇಂತಿವು ಪಂಚಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪು ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳು.

(೩) ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವಗಂಗವಾದ ಪಂಚಶಕ್ತಿಯರಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಪಂಚಶಕ್ತಿಯರಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದು ಪಂಚಶಕ್ತಿಯರ ಅಧೀನವಿಡಿದೇ ಚೇಷ್ಟಿಸಿ, ಪಂಚಶಕ್ತಿಯರ ತದ್ರೂಪು ತದಾಕಾರವಾಗಿಯೇ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹವು. ಮನಸಾದಿ ಕರಣಂಗಳೈದು ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪು ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವಗಂಗವಾದ ಪರಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಪರಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದು ಪರಾಶಕ್ತಿಯಾಧೀನವಿಡಿದು ವರ್ತಿಸಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ತದ್ರೂಪು ತದಾಕಾರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದು.

ಪ್ರಾಣಭೂತ ಪಂಚಕಂಗಳನ್ನೇ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಐದು ವಿಷಯಂಗಳು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪು. ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವಗಂಗವಾದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದು, ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯಧೀನವಿಡಿದು ವರ್ತಿಸಿ, ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ತದ್ರೂಪು ತದಾಕಾರವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಶ್ರವಣೇಂದ್ರಿಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಅರಿವುರೂಪವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪು. ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವಗಂಗವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದು, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಾಧೀನವಿಡಿದು ವರ್ತಿಸಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ, ಆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ತದ್ರೂಪು ತದಾಕಾರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತಿಹವು.

ವಾಗಿಂದ್ರಿಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮ ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪು. ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವಗಂಗವಾದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದು, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಾಧೀನವಿಡಿದು ವರ್ತಿಸಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಡಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ತದ್ರೂಪು ತದಾಃಕಾರವಾಗಿರುತಿಹವು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಿಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಇವು ತಾವೇ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳ ಭೇದ ವಿಚಾಃರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

(೪) ಶಬ್ದವೆಂಬ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಈ ಷಟ್‌ಶಕ್ತಿಗಳು ಸರ್ವ ತತ್ವಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿಹವು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ ಸದಾಶಿವ ಈ ಯಾರು ಶಿವಾಂಗವು. ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಈ ಯಾರು ಭೂತಾಂಗವು. ಪರಾಶಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದವು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಗಂಧ, ರಸ, ರೂಪ, ಸ್ಪರ್ಶ, ಶಬ್ದ ಕರ್ತಾರ ಈ ಯಾರು ಯೋಗಾಂಗವು. ಆದಿಶಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಅಹಂಕಾರ, ಚಿತ್ತ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ಜ್ಞಾನ, ಭಾವ, ಈ ಯಾರು ಕಾಮಾಂಗವು. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಘ್ರಾಣ, ಜಿಹ್ವೆ, ನೇತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ಶ್ರೋತ್ರ, ಚೈತನ್ಯ ಈ ಯಾರು ವಿದ್ಯಾಂಗವು. ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದವು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪಾಯು, ಗುಹ್ಯ, ಪಾದ, ಪಾಣಿ, ವಾಕ್ಕು, ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಈ ಯಾರು ಕರ್ಮಾಂಗವು. ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದವು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಮಹಾಭೂತಂಗಳ ಪಂಚೀಕೃತಿಯು.

ಇನ್ನು ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಂಗಳ ಪಂಚೀಕೃತಿಯು ಆವವೆಂದೊಡೆ;- ವಿಜಯಭೈರವಿಯಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಂಥಃ-- ಚಿತ್ತಂಚ ಪ್ರಾಣವಾಯುಶ್ಚ ನಾಸಿಕಂ ಗಂಧ ಏವ ಚ ವಾಯುಃ ಪಂಚವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಿತ್ಯೇತದ್ಭೂಮಿ ಪಂಚಕಂ ಎಂದು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯ ಪೃಥ್ವಿ ಪಾಯುವಿಂದ್ರಿಯ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಪು ಗಂಧ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಗ್ನಿ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯ ವಾಯು ಪ್ರಾಣವಾಯು, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯ ಆಕಾಶ ಅಹಂಕಾರ ಈ ಐದು ಪೃಥ್ವಿಯ ಪಂಚೀಕೃತಿ.

ಶ್ಲೋ||. ಬುದ್ಧಿಶ್ಚಪಾನವಾಯುಶ್ಚ ಜಿಹ್ವಾಚ ರಸ ಏವ ಚ ಗುಹ್ಯೇ ಪಂಚವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಏ ತತ್‌ಸ್ಥಲ ಪಂಚಕಂ ಎಂದು ಉದಕದಲ್ಲಿಯ ಪೃಥ್ವಿ ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ, ಉದಕದಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಪು ರಸ, ಉದಕದಲ್ಲಿಯ ಅಗ್ನಿ ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯ, ಉದಕದಲ್ಲಿಯ ವಾಯು ಅಪಾನ ವಾಯು, ಉದಕವಲ್ಲಿಯ ಆಕಾಶ ಬುದ್ಧಿ, ಈ ಐದು ಉದಕದ ಪಂಚೀಕೃತಿ

ಶ್ಲೋ|| ಅಹಂಕಾರೋ ವ್ಯಾನವಾಯುರ್ನೇತ್ರಂ ರೂಪಂ ತಥೈವ ಚ ಪದಃ ಪಂಚ ವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಇತ್ಯೇತದಗ್ನಿ ಪಂಚಕಂ ಎಂದು ಅಗ್ನಿ

ಯಲ್ಲಿಯ ಪೃಥ್ವಿ ಪಾದೇಂದ್ರಿಯ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಪು ರೂಪು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯ ಅಗ್ನಿ ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯ ವಾಯು ಉದಾನವಾಯು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯ ಆಕಾಶ ಬುದ್ಧಿ, ಈ ಐದು ಅಗ್ನಿ ಪಂಚೀಕೃತಿ.

ಶ್ಲೋ॥ ಮನಸೋದಾನ ವಾಯುಶ್ಚ ಚರ್ಮಸ್ಪರ್ಶಂತಥೈವ ಚ ಪಾಣಿ ಪಂಚ ವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಇತ್ಯೇತದ್ವಾಯು ಪಂಚಕಂ ಎಂದು ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯ ಪೃಥ್ವೀ ಪಾಣೇಂದ್ರಿಯ, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಪು ಸ್ಪರ್ಶನ, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯ ಅಗ್ನಿ ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯ, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯ ವಾಯು ವ್ಯಾನವಾಯು, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯ ಆಕಾಶ ಮನಸ್ಸು, ಈ ಐದು ವಾಯುವಿನ ಪಂಚೀಕೃತಿ.

ಶ್ಲೋ॥ ಜ್ಞಾನಂ ಸಮಾನ ವಾಯುಶ್ಚ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಶಬ್ದಸ್ತಥೈವ ಚ। ವಾಕ್ಯಂ ಪಂಚವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಇತ್ಯೇತದ್ವ್ಯೋಮಪಂಚಕಂ॥ ಎಂದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಪೃಥ್ವಿ ವಾಗಿಂದ್ರಿಯ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ಪು ಶಬ್ದ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಅಗ್ನಿ ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ವಾಯು, ಸಮಾನ ವಾಯು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಆಕಾಶ ಜ್ಞಾತೃ ತತ್ವ ಈ ಐದು ಆಕಾಶದ ಪಂಚೀಕೃತಿ.

ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಗಳು.

(೧) ಇನ್ನು ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವಿಷಯ ಸದ್ಭೂತಾದಿ ದೇವತಾಸುಕರ್ಮವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಶ್ಲೋ॥ ಶ್ರೋತ್ರಂ ತ್ವಜ್ಞೇತ್ರನಹಾಂಶ್ಚ ಘ್ರಾಣಂ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಾಣಿಚ। ಆಕಾಶವಾಯುರಗ್ನಿಶ್ಚ ಪಯಃ ಪೃಥ್ವಿಕ ಮೇವಚ ಎಂದು ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ನೇತ್ರ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ, ಈ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ.

ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ, ದಶದಿಕ್ಕಧಿದೇವತೆ, ಅಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಿಷಯ, ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕ, ಅನಕ್ಷರಾತ್ಮಕ, ಈ ಐದು ಶಬ್ದ ಭೇದ.

ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ವಾಯುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ, ಚಂದ್ರನಧಿದೇವತೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶನ ವಿಷಯ, ಶೀತ, ಉಷ್ಣ, ಮೃದು, ಕಠಿಣ ಈ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಪರ್ಶನಭೇದ.

ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತ, ಸೂರ್ಯನಧಿದೇವತೆ, ಅಲ್ಲಿ ರೂಪು ವಿಷಯ, ಶ್ವೇತ, ಪೀತ, ಹರಿತ, ಕಪೋತ, ಕೃಷ್ಣ, ಮಾಂಜಿಷ್ಟ ಈ ಆರು ರೂಪಭೇದ.

ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ, ಅರುಣನಧಿದೇವತೆ ಅಲ್ಲಿ ರಸ ವಿಷಯ, ಮಧುರ ಆಮ್ಲ ತಿಕ್ತ ಕಟು ಕಷಾಯ ಲವಣ ಈ ಆರು ರಸಭೇದ.

ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವಿಯೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ, ಅಶ್ವಿನ್ಯಧಿದೇವತೆ ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧ ವಿಷಯ, ಸುಗಂಧ ದುರ್ಗಂಧ ಈ ಎರಡು ಗಂಧಭೇದ.

(೨) ಶ್ರವಣೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಅಂಬರ ತತ್ವವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪದು. ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ವಾಯು ತತ್ವವೇ ಮೂಲಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪದು. ನಯನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ತೇಜಸ್ತತ್ವವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪದು. ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪು ತತ್ವವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪದು. ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಧರಣೀತತ್ವವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪದು.

ಶಬ್ದ ವಿಷಯವನುಳ್ಳ ಶ್ರವಣೇಂದ್ರಿಯವು, ಸ್ಪರ್ಶನ ವಿಷಯವನುಳ್ಳ ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯವು, ರೂಪುವಿಷಯವನುಳ್ಳ ನಯನೇಂದ್ರಿಯವು, ರಸವಿಷಯವನುಳ್ಳ ರಸನೇಂದ್ರಿಯವು, ಗಂಧ ವಿಷಯವನುಳ್ಳ ನಾಸಿಕೇಂದ್ರಿಯವು, ಈ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅರಿವು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಹೃಷೀಕಂಗಳೆಂಬ ಅಭಿಧಾನಂಗಳು. ಇವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷಯಂಗಳನು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೆ ಗ್ರಹಿಸುವವಾದ ಕಾರಣ ಇವಕ್ಕೆ ಆ ನಾಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಆಕಾಶ ತತ್ವವು ಶ್ರವಣೇಂದ್ರಿಯದೊಳಗೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಶಬ್ದ ಕುಶಬ್ದಂಗಳ ಲಾಲಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರುವುದು. ಆತ್ಮನು ತಾನೆ ದಶದಿಕ್ಕೆಂಬ ಅಧಿದೇವತಾ ನಾಮದಿಂದ ಸದಾ ವಾಸವಾಗಿರುವನು. ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ವಾಯುವೆಂಬ ಭೂತವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪದು. ಅದು ವಾಸವಾಗಿರ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊಂದು ಸುಸ್ಪರ್ಶನ

ದುಃಸ್ಪರ್ಶನಂಗಳ ನವಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರನಾಗಿರುವದು. ಅದು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಲು ಗಜಚರ್ಮವ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಸುಸ್ಪರ್ಶನ ದುಃಸ್ಪರ್ಶನಂಗಳ ಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸುಕರವಾಗಿ ಬರಲರಿಯದು. ಆತ್ಮನು ತಾನೆ ಚಂದ್ರನೆಂಬಧಿದೇವತಾ ನಾಮದಿಂದ ಸದಾ ವಾಸವಾಗಿರುತಿಹನು. ನಯನವೆನಿಸಿಕೊಂಬುವದೊಂದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ತೇಜಸ್ತತ್ವವೆಂದು ಹೇಳುವ ಭೂತವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪದು. ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮೂಲ ಭೂತವು ನಯನೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊಂದು ಸುರೂಪುಕುರೂಪಂಗಳ ಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಮೂಲ ಭೂತವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಪೋಗಲು ಅದು ಸುರೂಪುಕುರೂಪುಗಳ ಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಲರಿಯದು. ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ಅಧಿದೇವತಾನಾಮದಿಂದ ವಾಸವಾಗಿರುತಿಹನು. ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪೆಂಬ ಭೂತವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪದು. ಅಪ್ಪುವೆಂಬ ಭೂತವು ರಸನೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊಂದು ಸುರುಚಿ ಕುರುಚಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವದು. ಆ ಇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿರ್ದ ಮೂಲ ಭೂತವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಪೋಗಲು ಆವುದಾನೊಂದು ಸುರುಚಿ ಕುರುಚಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರಲರಿಯದು. ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ವರುಣನೆಂಬ ಅಧಿದೇವತಾನಾಮದಿಂದ ವಾಸವಾಗಿರುವನು. ನಾಸಿಕವೆಂಬುದೊಂದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಭೂತವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪದು. ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಭೂತವು ನಾಸಿಕೇಂದ್ರಿಯದೊಳಗೆ ವಾಸವಾಗಿರ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊಂದು ಸುಗಂಧ ದುರ್ಗಂಧಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವದು. ಆವುದಾನೊಂದು ವೇಳೆ ಆ ಇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿರ್ದ ಮೂಲ ಭೂತವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಪೋಗಲು ಆವುದಾನೊಂದು ಸುಗಂಧ ದುರ್ಗಂಧಗಳ ಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರಲರಿಯದು. ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ಅಶ್ವಿನೀ ಎಂಬ ಅಧಿದೇವತಾನಾಮದಿಂದ ಸದಾ ವಾಸವಾಗಿರುವನು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂತಹ ಇವು ತಾವೇ ಅರಿವು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪಂಚಹೃಷೀಕಂಗಳ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು.

(೧) ಇನ್ನು ವಾಕ್ ಪಾದ ಪಾಣಿ ಪಾಯು ಗುಹ್ಯ ಈ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ—

ವಾಗೀಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ನಾಗ ವಾಯು ಸರಸ್ವತಿ ಅಧಿದೇವತೆ ಅಲ್ಲಿ ಸುವಾಕ್ಯ ದುರ್ವಾಕ್ಯ ವಿಷಯ. ಪಾಣೀಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಕೂರ್ಮ ವಾಯು ಇಂದ್ರನಧಿದೇವತೆ ಅಲ್ಲಿ ಆದಾನ ವಿಧಾನ ವಿಷಯ. ಪಾದೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಕೃಕರವಾಯು ವಿಷ್ಣುವಧಿದೇವತೆ ಅಲ್ಲಿ ಗಮನಾ ಗಮನ ವಿಷಯ. ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ದೇವದತ್ತ ವಾಯು ಮೃತ್ಯುವಧಿ ದೇವತೆ ಸರ್ಜನ ವಿಸರ್ಜನ ವಿಷಯ. ಪಾಯ್ವೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಧನಂಜಯ ವಾಯು ಬ್ರಹ್ಮನಧಿ ದೇವತೆ ಅಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಅನಾನಂದ ವಿಷಯ.

(೨) ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾದ ಪಂಚ ಹೃಷೀಕಂಗಳೆಂದುಂಟಾಗಿರುತಿಹವು. ಕಡಿವ ಕೊಯ್ಯುವ ಕಟ್ಟುವ ಬೀಸುವ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಒಬ್ಬಾತ್ಮಾಧೀನದಿಂದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಾಧೀನದಿಂದ ಚೇಷ್ಟಿಸಲರಿಯುವು. ಇವುಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷಯಂಗಳನ್ನು ಮನಸಾಧೀನದೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವಾಯುವಿನ ಚೈತನ್ಯ ಬಲದಿಂದಲೆ ಗ್ರಹಿಸುತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾದ ಪಂಚ ಹೃಷೀಕಂಗಳೆಂಬ ನಾಮವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ವಾಗಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ನಾಗವಾಯುವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಈ ವಾಯು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತು ಕಥೆ ಪ್ರಸಂಗವನಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರುತಿಹುದು. ಅದು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಲು ನಾಲಿಗೆ ಎಂಬುದು ತೊದಲು ಬಿದ್ದು ಮಾತು ಕಥೆ ಪ್ರಸಂಗವನಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರಲರಿಯದು. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ತಾನೆ ಸರಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಅಧಿದೇವತಾ ನಾಮದಿಂದ ಸದಾ ವಾಸವಾಗಿರುತಿಹನು.

ಹಸ್ತವೆನಿಸಿಕೊಂಬುವದೊಂದಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಕೂರ್ಮವಾಯುವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಈ ಮೂಲಭೂತವು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊಂದು ಆದಾನ ವಿದಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವದು.

ಅದು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಪೋಗಲು ತೋಳೆಂಬ ಬಂಧವು ಬೀಳು ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಆದಾನ ವಿದಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರಲರಿಯದು. ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ಇಂದ್ರನೆಂಬ ಅಧಿದೇವತಾ ನಾಮದಿಂದ ಸದಾ ವಾಸ ವಾಗಿರುತಿಹನು.

ಪಾದೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಕೃಕರ ವಾಯುವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಆ ಮೂಲ ಭೂತವು ಪಾದೇಂದ್ರಿಯದೊಳಗೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊಂದು ಹೋಹ ಬಾಹ ಎಡೆಯಾಟಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರು ವದು. ಮೂಲ ಭೂತವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಪೋಗಲು ಕಾಲುಗಳೆಂಬ ಬಂಧವು ಸರವೆಗಾಲು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆವುದಾನೊಂದು ಹೋಹಬಾಹ ಎಡೆ ಯಾಟಂಗಳಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರಲರಿಯದು. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ತಾನೆ ನಾರಾಯಣನೆಂಬಧಿದೇವತಾ ನಾಮದಿಂದ ಸದಾ ವಾಸವಾಗಿರುತಿಹನು.

ಗುದವೆಂಬುದೊಂದು ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾದ ಹೃಷೀಕಕ್ಕೆ ದೇವದ ತ್ತವಾಯುವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಆ ಮೂಲ ಭೂತವು ಗುದೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಜನ ವಿಸರ್ಜನ ಕ್ರಿಯೆಗ ಳಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರುವದು. ಆ ಮೂಲ ಭೂತವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಪೋಗಲು ಆವುದಾನೊಂದು ಸರ್ಜನ ವಿಸರ್ಜನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರ ಲರಿಯದು. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ಮೃತ್ಯುವೆಂಬಧಿದೇವತಾ ನಾಮದಿಂದ ಸದಾ ವಾಸವಾಗಿರುತಿಹನು.

ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಧನಂಜಯ ವಾಯುವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾ ಗಿಪ್ಪುದು. ಈ ಮೂಲ ಭೂತವು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆವುದಾ ನೊಂದು ಸಂಸಾರ ಮಥನಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರುವದು. ಅದು ನಷ್ಟ ವಾಗಿ ಪೋಗಲು ಆವುದಾನೊಂದು ಸಂಸಾರ ಮಥನಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬರಲರಿಯದು. ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ಅಜನೆಂಬಧಿದೇವತಾ ನಾಮದಿಂದ ವಾಸವಾಗಿರುತಿಹನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದೆ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾದ ಪಂಚಹೃಷೀಕಂಗಳ ಹಸಿ ಗೆಯ ವಿಚಾರವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ತತ್ವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಗಳು.

ಇನ್ನು ಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯು. ಆತ್ಮನು ಆಕಾಶವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಮಂ ಬೆರಸಿದಡೆ ಜ್ಞಾನ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆತನು ವಾಯುವೆಂಬ ಮಹಾ ಭೂತವಮಂ ಬೆರಸಿದೊಡೆ ಮನಸ್ಸು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆತ್ಮನು ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತವಮಂ ಬೆರಸಿದೊಡೆ ಅಹಂಕಾರ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆತ್ಮನು ಅಪ್ಪುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಮಂ ಬೆರಸಿದೊಡೆ ಬುದ್ಧಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆತ್ಮನು ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತವಮಂ ಬೆರಸಿದೊಡೆ ಚಿತ್ತು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಇಂತಿವು ಮನಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರಗಳೆಂಬ ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು. ಇವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷಯಂಗಳನ್ನು ಆತ್ಮನೊಳಗಿದ್ದು ಕೊಂಡೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತವಾದ ಕಾರಣ ಅವಕ್ಕೆ ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯ ವೆಂಬ ನಾಮವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಈ ಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳ ವಿವರ.

ಮನಸ್ಸಿಂಗೆ ವಾಯುವೆಂಬವು ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು, ಚಂದ್ರನಧಿ ದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪವಮಂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಮತ್ತಂತು ಮಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನವು ಅರಿವುಮರವೆಗಳೆಂಬೆರಡನ್ನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ತ್ತಿಹುದು. ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತ, ರುದ್ರನಧಿದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಹಂಭಾವದಿಂದ ಅಹಂಕರಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಪ್ಪುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ, ವಿಷ್ಣುವಧಿದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ನಿಶ್ಚೈಸುತ್ತಿಹುದು. ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತ, ಬ್ರಹ್ಮನಧಿದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಸ ತ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಸಂಸಾರಾದಿ ಪ್ರಪಂಚವು ನಿತ್ಯವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ವಧರಿಸಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಇಂತಿವು ಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು.

ದಶನಾಡಿಗಳು.

(೧) ಇನ್ನು ದಶ ನಾಡಿಗಳ ಭೇದವಮಂ ಪೇಳ್ವೆ. ಗ್ರಂಥ॥ ಈಡಾ ಚ ಪಿಂಗಳಶ್ಚೈವ ಸುಷುಮ್ನಾಚ ತೃತೀಯಕಂ। ಗಾಂಧಾರೀಹಸ್ತಿಜಿಹ್ವಾಚ ಪೂಷಶ್ಚೈವ ಪಯಸ್ವಿನೀ। ಅಲಂಬು ಲಕುಹಶ್ಚೈವ ಶಂಕಿನೀ ದಶ

ನಾಡಿಕಾಃ। ಎಂದು ಈಡಾ ಚಂದ್ರನಾಳ, ಪಿಂಗಳ ಸೂರ್ಯನಾಳ, ಸುಷುಮ್ನ ಮಧ್ಯನಾಳ, ಗಾಂಧಾರೀ ಬಲದ ನೇತ್ರ, ಹಸ್ತಿ ಜಿಹ್ವಾ ವಾಮ ನೇತ್ರ, ಪೂಷ ಬಲದಕರ್ಣ ಪಯಸ್ವಿನೀ ಎಡದ ಕರ್ಣ ಅಲಂಬು ಮೇಢ್ರ ನಾಳ, ಲಕುಹ ಗುದನಾಳ ಶಂಕಿನೀ ನಾಭಿನಾಳ ಇಂತಿವು ದಶ ನಾಡಿಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ಅಧಿದೇವತೆಗಳಾವವೆಂದಡೆ ಈಡೆಗೆ ಹರಿಯಧಿದೇವತೆ ಪಿಂಗಳೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಧಿದೇವತೆ ಸುಷುಮ್ನೆಗೆ ರುದ್ರನಧಿದೇವತೆ ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ಇಂದ್ರನಧಿ ದೇವತೆ. ಹಸ್ತಿ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ವರುಣನಧಿ ದೇವತೆ. ಪೂಷೆಗೆ ದಿಗ್ದೇವತಾಧಿದೇವತೆ ಪಯಸ್ವಿನಿಗೆ ಪದ್ಮೋದ್ಭವನಧಿದೇವತೆ, ಲಕುಹಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯಧಿದೇವತೆ ಅ ಲಂಬುವಿಂಗೆ ಸೂರ್ಯನಧಿದೇವತೆ ಶಂಕಿನಿಗೆ ಚಂದ್ರನಧಿದೇವತೆ. ಇಂತಿವು ದಶ ನಾಡಿಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು.

(೨) ಆ ಪಂಚ ವಿಂಶತಿ ತತ್ವಾತ್ಮಕ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣವಾದ ಅರಳಿಯ ಪರ್ಣ ದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತಿ ಹವು. ಅದರೊಳಗೆ ೭೨ ಸಾವಿರ ನಾಡಿಗಳೇ ಪ್ರಧಾನ ನಾಡಿಗಳಾಗಿರುತಿ ಹವು. ಅದರೊಳಗೆ ೧೫೦೦ ನಾಡಿಗಳೇ ಕಾರಣನಾಡಿಗಳಾಗಿರುತಿಹವು. ಅದರೊಳಗೆ ೭೦೦ ನಾಡಿಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ನಾಡಿಗಳಾಗಿರುತಿಹವು. ಅದ ರೊಳಗೆ ೧೦೦ ನಾಡಿಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ನಾಡಿಗಳಾಗಿರುತಿಹವು. ಅದರೊಳಗೆ ೫೦ ನಾಡಿಗಳೇ ಪ್ರಧಾನ ನಾಡಿಗಳಾಗಿರುತಿಹವು. ಅದರೂಳಗಿಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಾಡಿಗಳೇ ಪ್ರಯೋಜನ ನಾಡಿಗಳಾಗಿರುತಿಹವು. ಅದರೊಳಗೆ ದಶವಿಧ ಭೇದವಾದ ನಾಡಿಗಳೇ ಅತ್ಯಧಿಕ ನಾಡಿಗಳಾಗಿರುತಿಹವು. ಈಡಾ ಪಿಂಗಳ ಸುಷುಮ್ನವೆಂಬ ನಾಡಿಗಳು ಈ ದಶವಿಧ ಭೇದವಾದ ನಾಳಂಗಳೊ ಳಗೆ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ನಾಡಿಗಳತ್ಯಂತ ಬೀಜ ನಾಡಿಗಳಾಗಿರುತಿಹವು.

ಈಡಾ ಎಂಬ ನಾಡಿ ಆವುದೈಯ್ಯ ಎಂದೊಡೆ ಶಶಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಾಮಭಾಗದ ನಾಸಾಪುಟವು. ಪಿಂಗಳ ಎಂಬ ನಾಡಿ ಆದಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧ ವಾದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದ ನಾಸಾಪುಟವು. ಸುಷುಮ್ನವೆಂಬ ನಾಡಿ ಈಡಾ ಪಿಂಗಳೆಗೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾಗಿ ಉರ್ಧ್ವಗಾಮಿಯಾಗೈದಿದ ಪಶ್ಚಿಮನಾಸಾ ಪುಟವು. ಗಾಂಧಾರಿ ಎಂದೊಡೆ ಬಲದ ನೇತ್ರವು. ಹಸ್ತಿ ಜಿಹ್ವೆ ಎಂದೊಡೆ ಎಡದ ನೇತ್ರವು. ಪೂಷ ಎಂದೊಡೆ ಬಲದ ಕರ್ಣವು. ಪಯಸ್ವಿನಿ ಎಂದೊಡೆ ಎಡದ ಕರ್ಣವು. ಲಕುಹ ಎಂದೊಡೆ ಗುದನಾಳವು. ಅಲಂಬು ಎಂದೊಡೆ ಮೇಢ್ರನಾಳವು. ಶಂಕಿನಿ ಎಂದೊಡೆ ನಾಭಿನಾಳವು. ಇವು ತಾವೇ

ನಾಳಂಗಳಭಿಧಾನಂಗಳು. ಈಡೆಗೆ ಹರಿಯು. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ತಾವೇ ನಾರಾಯಣನೆಂಬಧಿದೇವತಾ ನಾಮದಿಂದ ೧೬ ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಯುವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ರೇಚಿಸುತಿಹನು. ಪಿಂಗಳೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಧಿದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಅಜನೆಂಬ ದೇವತಾನಾಮದಿಂದ ೧೨ ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಯುವಿನೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಯುವ ಕತ್ತರಿಸಿ ೧೨ ಅಂಗುಳ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಯುವಿನೊಳಕ್ಕೆ ಪೂರಿಸುವಂಥ ಕೃತ್ಯವ ನುಂಟು ಮಾಡುತಿಹನು. ಸುಷುಮ್ನೆಗೆ ರುದ್ರನಧಿದೇವತೆ. ಆಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ೧೨ ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಯುವಿನೊಳಗೆ ದ್ವ್ಯಂಗುಲವನುಳಿದು ದಶಾಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಯುವನ್ನು ಒಂದಾನೊಂದು ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭ ದಂತೆ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂಥ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಡಿಸುತಿಹನು. ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ಇಂದ್ರನಧಿದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊಂದು ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ರೂಪ ಗಳ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಡಿಸುತಿಹನು. ಹಸ್ತಿಜಿಹ್ವೆಗೆ ವರುಣನಧಿ ದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಎಡೆಗೆಡೆದು ಮಲಗುವಂತಹ ನಿದ್ರಾವ್ಯಸನದ ಕೃತ್ಯವನುಂಟುಮಾಡಿ ನಡಿಸುತಿಹನು. ಪೂಷಂಗೆ ದಿಗ್ದೇವತೆಗಳಧಿದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಆವುದಾನೊಂದು ನಾದಾದಿ ಶಬ್ದಂ ಗಳ ಲಾಲಿಸುವ ಕೃತ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ನಡಿಸುತಿಹನು. ಪಯಸ್ವಿನಿಗೆ ಪದ್ಮೋದ್ಭವನಧಿದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಆವುದಾನೊಂದು ಪಂಚಮಹಾ ವಾದ್ಯಂಗಳ ಲಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛಾ ಕೃತ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ನಡಿಸು ತಿಹನು. ಲಕುಹಂಗೆ ಭೂಮಿಯಧಿದೇವತೆ ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ದೇಹದ ಭಾರಣೆಯನೆಲ್ಲ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ಕೃತ್ಯವನುಂಟುಮಾಡಿ ನಡಿಸು ತಿಹನು. ಅಲಂಬುವಿಂಗೆ ಸೂರ್ಯನಧಿದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಕ್ಷುಧಾದಿ ಧರ್ಮಂಗಳ ನೆಗಳಿಸುವಂಥ ಕೃತ್ಯವನುಂಟುಮಾಡಿ ನಡಿಸುತಿಹನು. ಶಂಕಿ ನಿಗೆ ಚಂದ್ರನಧಿ ದೇವತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ತಾವೇ ನಾಡಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ವಾಗಿಯೂ ಗಡ್ಡೆಯಾಗಿಯೂ ಕ್ಷುಧಾದಿ ಧರ್ಮಂಗಳ ಶಾಂತಿಯ ನೈದಿ ಸುವಂತಹ ಉಪಶಮವಾದ ಕೃತ್ಯವನುಂಟುಮಾಡಿ ನಡಿಸುತಿಹನು. ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರವಾದ ನಾಳಂಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳ ಭೇದದ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರ ವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ದಶವಾಯುಗಳು.

ಇನ್ನು ದಶವಾಯುಗಳ ಸ್ಥಾನ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ವರ್ಣಂಗಳೆಂತೆಂದೊಡೆ—

ಪ್ರಾಣ ಅಪಾನ ವ್ಯಾನ ಉದಾನ ಸಮಾನ ನಾಗ ಕೂರ್ಮ ಕೃಕರ ದೇವದತ್ತ ಧನಂಜಯ ಇಂತಿವು ದಶವಾಯುಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—ಪ್ರಾಣವಾಯು ಇಂದ್ರನೀಲವರ್ಣ ಹೃದಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದು ಅಂಗುಷ್ಠ ತೊಡಗಿ ನಾಸಾಗ್ರ ಪರಿಯಂತರ ಸತ್ಪ್ರಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಉಶ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸವನಂಗೈಸಿ ಅನ್ನ ಜೀರ್ಣಕರಣಮಂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿಹುದು.

ಅಪಾನವಾಯು ಹರಿತವರ್ಣ ಗುದಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದು ಮಲಮೂತ್ರಂಗಳಂ ವಿಸರ್ಜನೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ಅಧೋದ್ವಾರಮಂ ಬಲಿದು ಅನ್ನರಸವಂ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿಹುದು.

ವ್ಯಾನವಾಯು ಗೋಕ್ಷಿರವರ್ಣ ಸರ್ವಸಂಧಿಯಲ್ಲಿರ್ದು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಗೊಂಡು ನೀಡಿಕೊಂಡು ಇಹುದನು ಮುದುಡಿ ಕೊಂಡಿಹುದು. ಅನ್ನಪಾನಮಂ ತುಂಬಿಸುತ್ತಿಹುದು.

ಉದಾನವಾಯುವು ಎಳೆ ಮಿಂಚಿನವರ್ಣ ಕಂಠಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದು ಸೀನುವ ಕೆಮ್ಮುವ ಕನಸು ಕಾಣುವ ಏಳಿಸುವ ಚರ್ದಿಸಿ ರೋಧನಂಗಳಂ ಮಾಡಿಸಿ ಅನ್ನರಸ ಆಹಾರ ಸ್ಥಾಪನಂಗೈಸುತ್ತಿಹುದು.

ಸಮಾನವಾಯು ನೀಲವರ್ಣ ನಾಭಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದು ಆಪಾದ ಮಸ್ತಕ ಪರಿಯಂತರ ಸತ್ಪ್ರಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅನ್ನರಸಮಂ ಎಲ್ಲ ರೋಮನಾಳಂಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕ್ಕುತಿಹುದು. ಈ ಐದು ಪ್ರಾಣಪಂಚಕಂ. ಆತ್ಮನು ಘಟವಿಡಿದು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಆತ್ಮನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿ ಆತ್ಮನು ಘಟದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರ್ಯಂತವು ಆತ್ಮನ ಸಕಲ ವ್ಯವಹಾರಂಗಳಿಗೆ ತಾವೇ ಸಹಾಯಗಳಾಗಿ ಆತ್ಮನು ಘಟವ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಂಗಳು ಸೂರ್ಯನೊಡನೈದುವ ಹಾಗೆ ಆತ್ಮನೊಡನೆ ಐದುತ್ತಿಹವಾದ ಕಾರಣ ಇವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣ ಪಂಚಕವೆಂಬಭಿಧಾನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ನಾಗವಾಯು ಪೀತವರ್ಣ ರೋಮ ನಾಳಂಗಳಲ್ಲಿರ್ದು ಚಲನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಆಡಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಕೂರ್ಮ ವಾಯು ಶ್ವೇತ ವರ್ಣ ಉದರ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿರ್ದು ಶರೀರ ಮುಂತಾಗಿ ದೇಹಮಂ ಪುಷ್ಟಿಯಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚುತ್ತ ತೆರಹುತ್ತ ನಯನದಲ್ಲಿ ಉನ್ಮೀಲನವಂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಕೃಕರ ವಾಯು ಅಂಜನ ವರ್ಣ ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿರ್ದು ಕ್ಷುಧಾದಿ ಧರ್ಮಂಗಳಂ ನೆಗಳಿಸಿ ಗಮನಾಗಮನಂಗಳಂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿಹುದು. ದೇವದತ್ತ ವಾಯು ಸ್ಫಟಿಕ ವರ್ಣ ಗುಹ್ಯ ಕಟಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದು ಕುಳ್ಳಿರ್ದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಮಲಗಿರ್ದಲ್ಲಿ ಏಳಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಚೇತರಿಸಿ ಒರಲಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಧನಂಜಯ ವಾಯು ನೀಲವರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮ ರಂಧ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದು ಸಮುದ್ರ ಘೋಷಮಂ ಘೋಷಿಸಿ ಮರಣ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿರ್ಘೋಷಮಪ್ಪುದು. ಇಂತಿವು ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ವಾಯುಗಳು. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣವ ಪಾಲಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಾದಿ ಐದು ವಾಯುಗಳು ಹೋದರೂ ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣವ ಪಾಲಿಸಿದ ನಾಗಾದಿ ಐದು ವಾಯುಗಳು ಹೋಗದೆ, ನಾಗ ವಾಯು ಆತ್ಮನು ಘಟವ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಒಂದನೇ ಗಳಿಗೆಗೆ ಹೋಗುವದು. ಕೂರ್ಮ ವಾಯು ಎರಡನೇ ಗಳಿಗೆಗೆ ಹೋಗುವದು. ಕೃಕರ ವಾಯು ಮೂರನೇ ಗಳಿಗೆಗೆ ಹೋಗುವದು. ದೇವದತ್ತ ವಾಯು ನಾಲ್ಕನೇ ಗಳಿಗೆಗೆ ಹೋಗುವದು. ಈ ನಾಲ್ಕು ವಾಯುಗಳು ಹೋದರೂ ಧನಂಜಯ ವಾಯುವೆಂಬುದು ತಾನು ನಿಕ್ಷೇಪಿಸುವಂತಹ ದೇಹವಾದರೆ ಆ ದೇಹವನ್ನೆಲ್ಲ ಉಕ್ಕಿಸಿ, ಬಾಯಿಸಿ, ಊದಿಸಿ, ಒಡಿಸಿ ಭೌತಿಕಾಗ್ನಿಯು ಕೂಡಿ ಹೋಗುವದು. ದಹನವಾಗುವ ಶರೀರವಾದಡೆ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟ ಬಳಿಕ ತಲೆಯನ್ನು ಘಟ್ಟೆಂದು ಒಡಿಸಿ ಮಹಾ ವಾಯುವ ಕೂಡಿ ಹೋಗುವದು.

ಅಷ್ಟಾತ್ಮಗಳು.

ಇನ್ನು ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ, ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮ, ಜ್ಞಾನಾತ್ಮ, ಮಹಾತ್ಮ, ಭೂತಾತ್ಮ, ಇಂತಿವು ಅಷ್ಟಾತ್ಮಂಗಳು.

ದೇಹಭಾವದ ವ್ಯವಹಾರದಿಂ ತನ್ನ ತಾ ಮರೆದಿರುವಾತ್ಮನೇ ಜೀವಾತ್ಮನು. ಆ ದೇಹದ ಜಡತ್ವಮಂ ಕಂಡು ತಾನಾರೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುವಾತ್ಮನೇ ಅಂತರಾತ್ಮನು. ತನ್ನ ತತ್ವವನರಿದು ಪರತತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರಮಕಾಷ್ಠೆಯನೈದಿರುವಾತ್ಮನೇ ಪರಮಾತ್ಮನು. ಆಣವಾದಿ ಮಲತ್ರಯಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರಂಗಳಿಗೆ ದೂರಸ್ಥನಾಗಿರುವಾತ್ಮನೇ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮನು. ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣ ದೇಹಿ ಎಂದು ಅಂತಶ್ಶುಚಿ ಬಹಿಶ್ಶುಚಿಯಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು. ಸದಾ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕ ವಿಚಾರ ಪರಾಂಬರಿಕೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವಾತ್ಮನೇ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನು. ಮಹಿಮಾಸ್ಪದನಾಗಿ ಮೆರೆವಾತ್ಮನೇ ಮಹಾತ್ಮನು. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವಾತ್ಮನೇ ಭೂತಾತ್ಮನು. ಈ ಎಂಟು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಆತ್ಮರುಗಳ ಹಸುಗೆಯು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾತ್ಮನೇ ಆಯಾಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಭೇದದಿಂದೆಂಟು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಆತ್ಮರುಗಳ ಹಸಿಗೆಯು ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಅಷ್ಟತನುಗಳು.

ಇನ್ನು ಸ್ಥೂಲತನು, ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು, ಕಾರಣತನು, ನಿರ್ಮಲತನು, ಆನಂದತನು, ಚಿನ್ಮಯತನು, ಚಿದ್ರೂಪತನು, ಶುದ್ಧತನು ಇಂತಿವು ಅಂತರಂಗದ ಅಷ್ಟತನುಗಳು.

ಪೃಥ್ವೀ ಅಪ್ಪು ತತ್ವಂಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತೀಕರವಾದುದೇ ಸ್ಥೂಲಶರೀರವು. ಅಗ್ನಿವಾಯು ತತ್ವಂಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತೀಕರವಾದುದೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವು. ಆಕಾಶ ಹಮ್ಮು ತತ್ವಂಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತೀಕರವಾದುದೇ ಕಾರಣ ತನುವು. ಪಂಚ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಂದಾದುದೇ ನಿರ್ಮಲ ತನುವು. ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳಿಂದಾದುದೇ ಆನಂದ ತನುವು. ಪಂಚ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಂದಾದುದೇ

ಚಿನ್ಮಯ ತನುವು. ಪಂಚ ಪ್ರಾಣ ವಾಯುಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತೀಕರವಾದುದೇ ಚಿದ್ರೂಪತನುವು. ಪಂಚ ಕರಣಂಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತೀಕರವಾದುದೇ ಶುದ್ಧ ತನುವು. ಅಂತಪ್ಪೆಂಟು ಪ್ರಕಾರವಾದಂಗಂಗಳ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಸಪ್ತಧಾತುಗಳುತ್ಪತ್ತಿ.

ಇನ್ನು ಸಪ್ತ ಧಾತುಗಳುತ್ಪತ್ತಿ ವರ್ಣಾಂಶಿಕದ ಭೇದವೆಂತೆಂದೊಡೆ,

ಶ್ಲೋ॥ ರಸೋ ರುಧಿರ ಮಾಂಸಂಚ । ಮೇದ ಮಜ್ಜಾಸ್ಥಿರೇತಸಃ ॥ ಧಾತವಃ ಸಪ್ತಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ । ಸರ್ವದೇಹ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ॥ ಎಂದು ರಸ ರುಧಿರ ಮಾಂಸ ಮೇದಸ್ಸು ಅಸ್ಥಿ·ಮಜ್ಜೆ ಶುಕ್ಲ ಇಂತಿವು ಸಪ್ತಧಾತುಗಳು. ವಿವರ—ಉಂಡನ್ನ ಎಳು ದಿನಕ್ಕೆ ರಸವಹುದು. ಆ ರಸ ಏಳು ದಿನಕ್ಕೆ ರುಧಿರವಹುದು. ಆ ರುಧಿರ ಏಳು ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾಂಸವಹುದು. ಆ ಮಾಂಸ ಏಳು ದಿನಕ್ಕೆ ಮೇದಸ್ಸಹುದು. ಆಮೇದಸ್ಸು ಏಳು ದಿನಕ್ಕೆ ಅಸ್ಥಿಯಹುದು. ಆ ಅಸ್ಥಿ ಏಳು ದಿನಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜೆಯಹುದು. ಆ ಮಜ್ಜೆ ಏಳು ದಿನಕ್ಕೆ ಶುಕ್ಲವಹುದು. ಇಂತಿವರ ತನುಚೇಷ್ಟಂಗಳೆಂತೆಂದೊಡೆ, ‘ರಸಕ್ಕೆ’ ಕಪಿಲ ವರ್ಣದ ಧಾತು ಪೃಥ್ವ್ಯಂಶಿಕ ದೇಹವನಲುಕಿಸುತಿಹುದು. ರುಧಿರಕ್ಕೆ ನೀಲವರ್ಣ ಧಾತು, ಅಪ್ಪುವಿನಂಶಿಕ ಶರೀರವನ್ನು ನಡುಗಿಸುತಿಹುದು. ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ರಕ್ತ ವರ್ಣದ ಧಾತು, ಅಗ್ನ್ಯಂಶಿಕ ಶರೀರವಂ ಕಳವಳಿಸುತಿಹುದು. ಮೇದಸ್ಸುವಿಂಗೆ ಮಾಂಜಿಷ್ಟ ವರ್ಣದ ಧಾತು ಮಾರುತನಂಶಿಕ ಶರೀರವಂ ಬೆದರಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಅಸ್ಥಿಗೆ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಧಾತು ಆಕಾಶದಂಶಿಕ ಶರೀರವುಂ ಎತ್ತರತತ್ತರವಂ ಮಾಡಿ ಮರುಳಾಗಿ ನುಡಿಸುತಿಹುದು. ಮಜ್ಜೆಗೆ ತಾಮ್ರವರ್ಣದ ಧಾತು ಸೂರ್ಯನಂಶಿಕ ಶರೀರವಂ ಒತ್ತರಿಸಿ ಕಳವಳಿಸಿ ನುಡಿಸುತಿಹುದು. ಶುಕ್ಲಕ್ಕೆ ಶ್ವೇತ್ರವರ್ಣ ಚಂದ್ರನಂಶಿಕ ಶರೀರವುಂ ಕಂಪಿಸಿ ಕಳವಳಿಸುತಿಹುದು. ಇಂತಿವು ಸಪ್ತಧಾತುಗಳ ಭೇದ.

ಪಂಚಕೋಶಗಳು.

ಇನ್ನು ಪಂಚ ಕೋಶಂಗಳು, ಅನ್ನಮಯ ಪ್ರಾಣಮಯ ಮನೋಮಯ ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಆನಂದಮಯ ಇಂತಿವು ಪಂಚಕೋಶಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ. ಅಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾಹಂಥ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹವೇ ಅನ್ನಮಯ ಕೋಶ. ಅದರೊಳಗಣ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಮುಟ್ಟಿದರರಿವುದು, ಕರೆದರೆ ಕೇಳುವುದು, ಕಣ್ದೆರೆದು ನೋಡುವದು ಮುಂತಾದ ಗುಣಂಗಳುಂಟಾಗಿರ್ದಲ್ಲಿ ಘಟದೊಳಗಿನ್ನು ಪ್ರಾಣವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿವುದು ಪ್ರಾಣಮಯ ಕೋಶ. ಅದರೊಳಗಣ ಚಿತ್ತ ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಂಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳೇ ಮನೋಮಯ ಕೋಶ. ನೆನೆಹುದು, ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು, ಆಧರಿಸುವುದು, ಅಹಂಕರಿಸುವುದು ಇವು ಮೊದಲಾದ ಗುಣಂಗಳುಂಟಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೊಳಿನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿವುದು. ಅದರೊಳಗಣ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯೇ ವಿಜ್ಞಾನಮಯಕೋಶ. ಆ ಬುದಿಯ ವೃತ್ತಿಯನಳಿದು ಬಾಹ್ಯವೇನೂ ತೋರದೆ ಆತ್ಮ ಸುಖ ವೆಗ್ಗಳಿಸಲು ಆನಂದಮಯ ಕೋಶ. ಇಂತಿವು ಪಂಚಕೋಶಂಗಳು.

ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳುತ್ಪತ್ತಿ.

ಇನ್ನು ಉದರಾಗ್ನಿ, ಮಂದಾಗ್ನಿ, ಕಾಮಾಗ್ನಿ, ಶೋಕಾಗ್ನಿ, ವಡಬಾಗ್ನಿ ಇಂತಿವು ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳು.

ಆತ್ಮನು ಅನುಭವಿಸಿದಂಥ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೀಕರಿಸಿ ಒಡಲ ತಾಪಿಸುವಂತಹ ದೀಪನ ತಾಪವೇ ಉದರಾಗ್ನಿಯು. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಶೈತ್ಯವಾವರಿಸಿ ಹಸಿವು ತೃಷೆಗಳು ನಿಂದ ನಿರ್ದೀಪನ ತಾಪವೇ ಮಂದಾಗ್ನಿಯು. ವಿಷಯ ವಿಕಾರದ ವಿರಹ ಸಂತಾಪವೇ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು. ನಾನಾ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ತಾಪವೇ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯು. ಮಹೇಶ್ವರ ಜ್ವರ ತಾಪವೇ ವಡಬಾಗ್ನಿಯು. ಇವು ತಾವೇ ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳ ಭೇದವು. ಉದರಾಗ್ನಿ ವೆಗ್ಗಳಿಸಿದರೆ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರವಪ್ಪುದು. ಮಂದಾಗ್ನಿ ವೆಗ್ಗಳಿಸಿದರೆ ಕಲುಕ ಕಷಾ

ಯಂಗಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರವುಪ್ಪುದು. ಶೋಕಾಗ್ನಿ ವೆಗ್ಗಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹೋದಂತಹ ವಸ್ತುವು ಮರಳಿ ದೊರೆಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರವುಪ್ಪುದು. ವಡಬಾಗ್ನಿ ವೆಗ್ಗಳಿಸುವದಿಲ್ಲ. ವೆಗ್ಗಳಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಲ್ಲದೆ ಮರಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ. ಈ ಐದು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಅಗ್ನಿಗಳ ಹಸುಗೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಅಂಗಚತುಷ್ಟಯಗಳು.

ಇನ್ನು ಅಂಗ, ಪ್ರತ್ಯಂಗ, ಸಾಂಗಾಂಗ, ಉಪಾಂಗ ಇಂತಿವು ಅಂಗಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ— ಆತ್ಮನು ಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆವಲ್ಲಿಯೂ ಆಯವಾದಂಗಂಗಳಾಗಿರುತಿಹವು. ಅಲ್ಲಿ ಶಿರಸ್ಸು, ಉರದ್ವಯ, ಭುಜದ್ವಯ ಇಂತಿವು ಅಂಗಂಗಳು. ವದನ, ನಾಸಿಕ, ಕರ್ಣ, ಅಧರ, ಕಂಗಳು, ಅಂಗುಲಿಗಳು ಇಂತಿವು ಪ್ರತ್ಯಂಗಗಳು. ಇವುಗಳು ಊನವಾದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಘಟವ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದೆ ಮುತ್ತೊಂದಭಿಧಾನವ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಘಟದೊಳಗೆ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಕರಣಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರಗಳೆಂಬ ಕರಣಂಗಳು ಸಾಂಗಾಂಗಗಳು. ಆತ್ಮನೊಡನೆ ಕೂಡಿದಂಗಂಗಳಾಗಿರುತಿಹವು. ಆತ್ಮನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿ ಆತ್ಮನು ಘಟವ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಗುವಾಗಲೂ ಆತ್ಮನೊಡನೈದಿ ಹೋಗುತಿಹವು. ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ, ಅನುಲೇಪನಾದಿಶೃಂಗಾರವೇ ಉಪಾಂಗಗಳು. ಇಂತಿವು ಅಂಗಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು.

ತನುತ್ರಯಗಳು.

ಇನ್ನು ಸ್ಥೂಲತನು, ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು, ಕಾರಣತನು ಇಂತಿವು ತನುತ್ರಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ—

(೧) ಪೃಥ್ವಿವ್ಯಾದಿ ಐದು ತತ್ವಗಳಿಂದಾದುದೇ ಸ್ಥೂಲತನು. ವಾಯು ಪಂಚಕ, ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಹತ್ತು, ಮನ ಬುದ್ಧಿ

ಈ ಎರಡು ಅಂತಃಕರಣಂಗಳು ಇಂತಿವು ಹದಿನೇಳು ಕೂಡಿ ಸಪ್ತದಶಕ, ಲಿಂಗಭೌತಿಕವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವಂತಹದ್ದು ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು. ಅಹಂಕಾರ, ಚಿತ್ತ, ಮೂಲಾತ್ಮ ಈ ತ್ರಿಕರಣಂಗಳ ಕೂಟದಿಂದಾದುದೇ ಕಾರಣತನು.

(೨) ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪೇಳಲ್ಪಡುಗುಂ. ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪುಗಳೆರಡು ತತ್ವಂಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತೀಕರವಾದುದೇ ಸ್ಥೂಲತನು. ಅಗ್ನಿವಾಯುಗಳೆರಡು ತತ್ವಂಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತೀಕರವಾದುದೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು. ಆಕಾಶ ಹಮ್ಮುಗಳೆರಡು ತತ್ವಂಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತೀಕರವಾದುದೇ ಕಾರಣತನು.

(೩) ಸರ್ವಾಧಾರಮಯವಾದ ಧರಣೀ ತತ್ವವು ಸರ್ವಪಾನ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನ ರೂಪವಾದುದಕ ತತ್ವಂಗಳೆರಡೂ ಕೂಡಿ ಸ್ಥೂಲವಾದ ದೇಹವು ಕಾಯಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತಿಹುದು. ದಾಹಕ ಪಾಚಕ ರೂಪವಾದ ಧನಂಜಯ ತತ್ವವು ಸರ್ವಚಾಂಚಲ್ಯಮಯವಾದ ಸಮೀರ ತತ್ವವು ಸರ್ವಾಕಾಶಪ್ರದವಾದಂಬರ ತತ್ವವು ಈ ಮೂರು ಕೂಡಿ ಜೀವನು ಜೀವಸ್ವರೂಪನಾಗಿಪ್ಪನು. ಆತ್ಮನು ಘಟದೊಳಗೆ ಜೀವಿಸಿರುವ ಪರ್ಯಂತವೂ ಪಂಚಭೂತಂಗಳು ಕೂಡಿ ಒಂದು ದೇಹವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಬರುತಿಹವು. ಆತ್ಮನು ಘಟವ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಲ್ಯಾದಿಗಳು, ಅಪ್ಪು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾದಿಗಳು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವವು. ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕ್ಷುಧಾದಿಗಳು ವಾಯುತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಲನಾದಿಗಳು ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ರಾಗಾದಿಗಳು ಆತ್ಮನೊಡನೈದುತಿಹವು. ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಎರಡೇ ಕಾಯಸ್ವರೂಪು, ಮೂರೇ ಜೀವಸ್ವರೂಪೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

(೪) ಪೃಥ್ವಿಯಪ್ಪುಗಳಿಂದ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವು, ಅಗ್ನಿ ವಾಯುಗಳಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು, ಆಕಾಶಾತ್ಮಗಳಿಂದ ಕಾರಣ ಶರೀರವು. ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ವಾಯು ರೂಪಿಯಾಗಿಹನು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಾಕಾಶರೂಪಾಗಿಹನು. ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾಗಿಹನು. ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವು ಪೂರ್ವ ಮುಖವಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಖ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಃಖಂಗಳನನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಕಾರಣ ಶರೀರವು ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖ ಕಾಲಂಗಳಿಲ್ಲದೆ, ನಿಜಸುಖವನನು

ಭವಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವು ಕ್ರಿಯಾಜನ್ಯವಾದುದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು ಕರ್ಮಜನ್ಯವಾದುದು. ಕಾರಣ ಶರೀರವು ಜ್ಞಾನಜನ್ಯವಾದುದು. ಅಂತಪ್ಪ ಕ್ರಿಯಾ ಜನ್ಯವೇ ಕರ್ಮ, ಕರ್ಮಜನ್ಯವೇ ಜ್ಞಾನ. ಇಂತು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯಾಗಿರ್ಪ ಎನ್ನ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣಂಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ, ನೀನು ನಾನು ಸುತ್ತಿ ಬಪ್ಪ ಠಾವೆಲ್ಲವಂ ನೀನು ಒತ್ತಿಲೆ ತೋರುತಿರ್ಪೆ. ಒತ್ತಿಲಿರ್ಪ ನಿನ್ನಂ ಕಾಣದೆ, ಸುತ್ತಿ ಬಳಲುತ್ತಿರ್ಪ ಕೋಟಲೆಗಲಿಸಿ, ಗುರುವೇ! ನಿನ್ನ ಕರುಣದಿಂ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗವಂ ಸೇರಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ, ಕರತಲಾಮಲಕ ದಂತೆ ನೀನು ಎನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದೆಯಯ್ಯಾ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಲ ಮೂರ್ತಿಯನು ಕರ್ಮರಹಿತ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ನಿಜಸುಖದೊಳೋಲಾಡಿಯಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಸಮರಸಸುಖಾನಂದದೊಳು ಬೆರೆದು, ಮರೆದಿರ್ಪುದೇ ನಿರ್ವಾಣವು. ಅಂತಪ್ಪ ಕೈವಲ್ಯ ಸುಖವನೆನಗಿತ್ತು ಸಲಹಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

ಗುಣತ್ರಯಗಳು.

ಇನ್ನು ಸತ್ವರಜತಮ ಇವು ಮೂರು ಗುಣ ತ್ರಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ—

(೧) ಸತ್ವಕ್ಕೆ ಶ್ವೇತವರ್ಣ, ರಜಕ್ಕೆ ರಕ್ತವರ್ಣ, ತಾಮಸಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪು ವರ್ಣ. ಗ್ರಂಥ॥ ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ತಪೋ ಮೌನಂ ತೋಷಃ ಶಾಂತಿರ್ವಿವೇಕತಾ। ಉತ್ಸಾಹೋ ನಿಶ್ಚಯೋ ಧೈರ್ಯಂ ಸಾತ್ವಿಕಸ್ಯ ಚ ಲಕ್ಷಣಂ॥ ಸತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ತಪ ಮೌನ ಹರುಷ ಕ್ಷಮೆ ಸಾಹಸ ನಿಶ್ಚಯ ಧೈರ್ಯ ವಿವೇಕ ಈ ಹತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಂಗಳು.

ಗ್ರಂಥ॥ ಗರ್ವಃ ಕ್ರೋಧೋತ್ಯಹಂಕಾರೋ ಸತೀಸಂಗಪ್ರಳಾಪನಂ। ಆಕ್ರಮ್ಯ ಡಂಭ ಮಾತ್ಸರ್ಯೋ ರಾಜಸಸ್ಯ ಚ ಲಕ್ಷಣಂ॥ ಗರ್ವ ಕ್ರೋಧ ಅಹಂಕಾರ, ವಿಷಯ, ವಾದ, ಅಪ್ರಿಯ ವಾಚಕ, ಉದ್ಯೋಗ, ಮತ್ಸರ ಕೋಪ ಇವು ಎಂಟು ರಾಜಸ ಗುಣಂಗಳು.

ಗ್ರಂಥ॥ ಅಜ್ಞಾನಂ ಮೋಹ ನಿದ್ರಾ ಚ ಚಾಪಲ್ಯಂ ಬುದ್ಧಿ ಹೀನಂಚ। ಪಾಪಿಷ್ಠ ಪರಭಾದತ್ವಂ ತಾಮಸಸ್ಯ ಚ ಲಕ್ಷಣಂ। ಎಂದು ಅಜ್ಞಾನ, ಮೋಹ, ನಿದ್ರಾ, ಚಾಪಲ್ಯ, ಹೀನವೃತ್ತಿ ಪರನಿಂದೆ ಹಿಂಸೆ, ಪಾಪಿಷ್ಠತ್ವ ಈ ಎಂಟು ತಾಮಸ ಗುಣಂಗಳು.

(೨) ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಂಗಳುಃ- ಸತ್ಯಃ— ನುಡಿದ ಮಾತಿಂಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಹಿಡಿದಾಚರಣೆಯ ಬಿಡದೆ ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆವಳಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆಚರಿಸುವುದೇ ಸತ್ಯವು. ಜ್ಞಾನಃ— ಕಾಕುಗೋಷ್ಠಿಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಸದಾ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕದ ಪರಾಂಬರಿಕೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವಂತಹದೇ ಜ್ಞಾನವು. ತಪಃ— ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಂ ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ನಾಗಿ ಸದಾಶಿವ ಜ್ಞಾನವ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಇರುವಂತಹದೇ ತಪವು. ಮೌನಃ— ಕಲಹ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ವಾಙ್ನೇಮವ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರುವುದೇ ಮೌನವು. ಹರ್ಷಃ—ಸುಖದುಃಖ ಬಂದು ತಟ್ಟಿದರೂ ಕಂದದೆ ಕುಂದದೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಲವಲವಿಕೆ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರುವಂತಹ ಸಂತೋಷವೇ ಹರ್ಷವು. ಕ್ಷಮೆಃ— ಅಂದಲ್ಲಿಯೂ ಆಡಿದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಂದಲ್ಲಿಯೂ ಬಡಿ ದಲ್ಲಿಯೂ ಜರಿದಲ್ಲಿಯೂ ಹ್ಯೇಯವನಿಕ್ಕಿ ನುಡಿದಲ್ಲಿಯೂ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತಹ ಸರ್ವ ಸಮ್ಮತ ಭಾವವೇ ಕ್ಷಮೆಯು. ಸಾಹಸಃ— ಸಾವಿರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಂಟಕವನ್ನಾದರೂ ಏಕ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಚಿ ಕಳೆವೆನೆಂಬಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಸಾಹಸವು. ನಿಶ್ಚಯಃ— ಅಂತರಂಗ ದಲ್ಲಿ ದೃಢಭಾವ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರುವಂತಹದೇ ನಿಶ್ಚಯವು. ಧೈರ್ಯಃ— ಹೆದರದೆ ಇರುವಂತಹ ಪರಮ ದಿಟ್ಟತನವೇ ಧೈರ್ಯವು. ವಿವೇಕಃ— ನಡೆವಲ್ಲಿಯೂ ನುಡಿವಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡುವಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಾ ವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಚಾರ ಪರಾಯಣನಾಗಿರುವಂತಹದೇ ವಿವೇಕವು. ಈ ಹತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಂಗಳು. ರಜೋಗುಣಂಗಳುಃ— ಗರ್ವಃ— ಅಯ್ಯ ಜೀಯ ಎಂದುದಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳಾತನಾಗಿ ನನಗಾರು ಸರಿ ಎಂದು ಇದಿರ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಇರುವಂತಹದೇ ಗರ್ವವು. ಕ್ರೋಧಃ— ಈ ಗರ್ವದಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂದು ಆರಾದರೂ ಸತ್ಪುರುಷರು ಪ್ರಸಂಗವ ಹೇಳಲು ಅವರ ಮೇಲೆ ಕಡುಗೋಪವ ಮುಂದುಗೊಂಡಿ ರುವಂತಹದೇ ಕ್ರೋಧವು. ಅಹಂಕಾರಃ-ವಿದ್ಯೆ, ಬುದ್ಧಿ, ಕುಲ, ಛಲ, ಪಂಥ, ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಗರ್ವಿಸುವುದೇ ಅಹಂಕಾರವು.

ವಿಷಯವಾದಃ— ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಿವಗೋಷ್ಠಿಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಸದಾ ಸ್ಮರಶಾಸ್ತ್ರಾನುಗ್ರಾಹಕದೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವುದೇ ವಿಷಯವಾದ. ಅಪ್ರಿಯವಾಚಕಃ— ನಿನ್ನ ಮಾತೆನಗೆ ಸೊಗಸದು ತೆಗೆ, ಎಂದು ಹಿತವಲ್ಲದ ಪ್ರಸಂಗವನಾಡುವಂತಹದೇ ಅಪ್ರಿಯ ವಾಚಕವು. ಉದ್ಯೋಗಃ—ಸದಾ ಒಂದು ವ್ಯವಸಾಯದೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವಂತಹದೇ ಉದ್ಯೋಗವು. ಮತ್ಸರಃ— ಓರೋರ್ವರುಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಲ್ಲಿ ದೇಹ ಧರ್ಮಗತಿಯಿಂದ ಬರುವದುಂಟಾದುದು ಎಂದು ನೀರ ಮೇಲಣ ಲಿಪಿಯಂತೆ ಹೋಗದೆ ಕಾಡು ಕೋಣನ ಹಾಗೆ, ಕಾಳೋರಗನ ಹಾಗೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ದ್ವೇಷವ ತಾಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹದ್ದೇ ಮತ್ಸರವು. ರೋಷಃ- ತೂಪುರದ ಕೊಳ್ಳಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಟಿಚಿಟಿ ಗುಟ್ಟುವಂಥ ಕಟ್ಟುಗ್ರದ ಕಡುಗೋಪವೇ ರೋಷವು. ಈ ಎಂಟು ರಾಜಸ ಗುಣಂಗಳಿರ್ಪವು.

ತಾಮಸಗುಣಂಗಳುಃ— ಅಜ್ಞಾನಃ- ತಾನಾರೆಂಬ ತನ್ನ ನಿಜವನರಿಯದಿಹತನವೇ ಅಜ್ಞಾನವು. ಮೋಹಃ– ಸದಾ ಸತಿಸುತಾದಿಗಳ ಮೇಲಣ ಮಮಕಾರವು ಮುಂದುಗೊಂಡಿರುವುದೇ ಮೋಹವು. ನಿದ್ರೆಃ- ಅನ್ನೋದಕಂಗಳಂ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಿವಾಕಾಲ ನಿಶಾಕಾಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಗೆಡೆದು ಮಲಗಿರುವುದೇ ನಿದ್ರೆ. ಚಾಪಲ್ಯಃ- ಸತ್ಪುರುಷರು ಪ್ರಸಂಗವನಾಡಿದರೆ ವಾಗ್ಬಂಧನವ ಮಾಡುವಂತಹ ವಾಕ್‌ಚಾತುರ್ಯವೇ ಚಾಪಲ್ಯವು. ಹೀನವೃತ್ತಿಃ- ವರ್ತನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೀನವರ್ತನೆಯ ವರ್ತಿಸುವುದೇ ಹೀನವೃತ್ತಿಯು. ಪರನಿಂದೆಃ- ಪಾತಕವಾವುದೆಂಬುದನು, ಒಬ್ಬರಲ್ಲೊಂದು ಗುಣವನು ನೋಡದೆ ಅವರ ಗುಣಾಗುಣಂಗಳನೆತ್ತಿ ದೂಷಣೆಯ ಮಾಡುವಂತಹದ್ದೇ ಪರನಿಂದೆಯು. ಹಿಂಸೆಃ- ನಿರಪರಾಧಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೊಲ್ಲುವಂತಹದ್ದೇ ಹಿಂಸೆ. ಪಾಪಿಷ್ಠತ್ವಃ- ನಿರಪರಾಧಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೊಂದರೆ ಪಾಪ ಬರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಕೊಂದಲ್ಲದೆ ಬಿಡೆನೆಂಬ ಪಾಪದ ಮೇಲಣ ಬಯಕೆಯೇ ಪಾಪಿಷ್ಠತ್ವವು. ಈ ಎಂಟು ತಾಮಸಗುಣಂಗಳು.

ಆತ್ಮತ್ರಯಗಳು.

ಇನ್ನು ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ ಇಂತಿವು ಆತ್ಮ ತ್ರಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ—

(೧) ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಸಂಸಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಹಂತಹ ಜೀವನ ಬೆರಿಸಲಾಗಿ ಜೀವಾತ್ಮನು. ಆತ್ಮನು ಸಂಸಾರವ ಹೊದ್ದಿಯೂ ಹೊದ್ದದಿಹನಾಗಿ ಅಂತರಾತ್ಮನು. ನಿಃಕಲನಾಗಿರಲು ಪರಮಾತ್ಮನು. ಇಂತಿವು ಆತ್ಮತ್ರಯಂಗಳ ಭೇದ.

(೨) ಶಿವಾಂಶಿಕನಾದಾತ್ಮನು ಶಿವನಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧಿಯಾದಾಗ ಆ ಆತ್ಮನು ಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾದಂಥ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸಕಲ ಸಂಸೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾದಂಥ ಜೀವನ ಬೆರಿಸಲಾಗಿ ಜೀವಾತ್ಮನ ವರ್ತನೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ತಾನು ಚರಿಸುವನಾಗಿ ಜೀವಾತ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂಗೆ ಕಿಂಚಿನ್ಮಾತ್ರ ವಿವೇಕ ತಲೆದೋರಿದಾಗ ಆ ವಿವೇಕಿಯಾದಾತ್ಮನು ಸಂಸಾರವ ಹೊದ್ದಿಯೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅರಿವು ಮಸಳಿಸಿ ಮರವೆ ಬಂದು ಮುಸುಕಿದಾಗ, ಸಕಲ ಸಂಸೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನ ಜೆರೆದಾತನಾಗಿಯೂ ಹೊದ್ದನಾಗಿ ಅವ ತಾನೇ ಅಂತರಾತ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂಗೆ ಜ್ಞಾನವು ನಿರ್ಧಾರವಾದಾಗ ಇಹಲೋಕದ ಪರಲೋಕದ ಸಕಲ ಸಂಸೃತಿಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ನಿಃಕಲನಾಗಿರಲು ನಿರಾತಂಕ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತಾನಾಗಿರಲು ಅವ ತಾನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು.

(೩) ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಬಹಿರಂಗ, ಆಕಾಶವೇ ಅಂತರಂಗ. ಆ ಅಂತರಂಗವುಪ್ಪ ಆಕಾಶದಲ್ಲ ನೀನಿರ್ಪೆ. ಬಹಿರಂಗವುಪ್ಪ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಿರ್ಪೆನು. ಅಂತರಂಗ ಜ್ಞಾನವು ನಿನಗೆ, ಬಹಿಜ್ಞಾನವೆನಗೆ. ನೀನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರುವೆ, ನಾನು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರ್ಪೆನು. ನಿನಗೆ ಅಂತರಂಗವೇ ನಿಜವಾಗಿರ್ಪುದು, ಎನಗೆ ಬಹಿರಂಗವೇ ನಿಜವಾಗಿರ್ಪುದು. ನೀನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಡೆವುತ್ತಿರ್ಪೆ, ನಾನು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ನಡವುತ್ತಿರ್ಪೆನು. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ

ನೋಟವು ನಿನಗೆ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ನೋಟವೆನಗೆ. ನಿನ್ನ ಸತ್ವವೆನ್ನ ಬಹಿರಂಗವನಾವರಿಸಿ, ಎನ್ನಂ ಮೋಹಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಎನ್ನ ಮನವು ನಿನ್ನ ಅಂತರಂಗವನಾವರಿಸಿ, ನಿನಗೆ ಆಗ್ರಹವಂ ಪುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿಹುದು. ನಿನಗೆ ಅಂತಶ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಕಾರಣ ನನ್ನ ತಮಸ್ಸನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದರಿಂದಲೇ ನನ್ನಂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಬಾಹ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಸತ್ವ ಗುಣವಂ ನಾನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲಾರದೆ, ಲಯವನೈದುತ್ತಿರ್ಪ ಸಕೀಲವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸತ್ವಗುಣವಂ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಕಂಡಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅಂತರಂಗವಾಗಿರ್ಪವನು ನಾನೆಂದು ನೀನು ಕಂಡಿರಯ್ಯಾ. ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎನಗೆ ಆಧಾರಮಾದಲ್ಲಿ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ನಾನೇ ಆಧಾರವಾದೆನಯ್ಯಾ. ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ನೀನೆನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ನಾನೇ ಶಕ್ತಿಯಾದೆನಯ್ಯಾ. ತಮೋ ಗುಣವಂ ಪಿಡಿದು ನನ್ನಂ ನೀನಾಡಿಸಿದೊಡೆ, ಸತ್ವ ಗುಣವಂ ಪಿಡಿದು, ನಿನ್ನಂ ನಾನಾಡಿಸುತ್ತಿರ್ಪೆನಯ್ಯಾ. ಕರ್ಪೂರವಪ್ಪಿದುರಿಯಾದೆ ಮಹಾ ಘನದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೪) ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಅರ್ಥವೇ ಜೀವನು ತಮೋರೂಪಮಾಗಿಹನು. ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿರ್ಪ ಅರ್ಥವೇ ಪರಮನು ಸತ್ವರೂಪಮಾಗಿಹನು. ಜ್ಞಾನಶರೀರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪರಮಾರ್ಥಭಾವನೆಂಬ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಮಪ್ಪ ಮುನ್ನೊನೆಯುಲಗಂ ಪಿಡಿದು, ಆ ಶಬ್ದ ಶರೀರಮಂ ಭೇದಿಸಿ, ತನ್ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಅರ್ಥವನ್ನು ಆ ಜ್ಞಾನವು ಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನಾರ್ಥದೊಳಗೆ ಬೆರೆದು, ಎರಡೂ ಒಂದಾಗಿ, ಆ ಅರ್ಥವೇ ಸತ್ಯವಾಗಿ, ಆನಂದಮಯಮಪ್ಪುದು. ಜ್ಞಾನವು ಗ್ರಹಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ ದುರರ್ಥಮಾಗಿ, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಜೀವನು, ಅದೇ ಪರಮನು. ತತ್ಪರಿಗ್ರಹವೇ ಐಕ್ಯಮಾದಲ್ಲಿ, ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರ್ಪುದು ಕಾಣಾ ಮಹಾಘನದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

ಜೀವತ್ರಯಗಳು.

ವಿಶ್ವ ತೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಇವು ತಾವೇ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು.

ಜೀವನು ಆಶಾಪಾಶ, ಕ್ಲೇಶಪಾಶ, ಮೋಹಪಾಶ, ಭವಪಾಶವೆಂಬ ಚತುಃ ಪಾಶಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಗಿವೊಡೆದಿರುವಂತಹ ಬದ್ಧಜೀವನು. ಬಹಿರಂಗದ ಷಟ್ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳೊಡನೆ ಚರಿಸಲು ಅವ ತಾನೇ ಬದ್ಧ ಜೀವನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಬನು. ಬದ್ಧ ಜೀವನು ತೈಜಸ ಸಂಬಂಧದಿಂ ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷಯಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಚರಿಸಲು ತೈಜಸ ಜೀವನೆಂದೇ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ತೈಜಸ ಜೀವನೆಂದೂ ಇಂದ್ರಿಯ ಜೀವನೆಂದೂ ಸ್ವಪ್ನಗ್ರಾಹಕನೆಂದೂ ಒಂದೇ ನಾಮ ಪರ್ಯಾಯಂಗಳಾಗಿಪ್ಪವು. ಬದ್ಧಜೀವನು ಲೇಸಾಗಿ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಕಾರಣತನುವಿನ ಮರವೆಯಲ್ಲಿರ್ದನಾಗಿ, ಮಗ್ನನಾಗಿರ್ದ ಕಾರಣ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಜೀವನೆಂದೇ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವು ತಾವೇ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ಭೇದದ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಗಳು.

(೧) ಇನ್ನು ಜಾಗ್ರ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ಇಂತಿವು ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—ಎಚ್ಚತ್ತಿಹುದೇ ಜಾಗ್ರ, ಅಲ್ಲಿ ಕನಸು ಕಾಂಬುದೇ ಸ್ವಪ್ನ, ಅಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆದಿಹುದೇ ಸುಷುಪ್ತಿ. ಇಂತಿವು ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಂಗಳ ಭೇದ. ಶ್ಲೋಕ। ತ್ರಿಪಂಚದ್ವಿಶತ್ ಸತ್ವಂ ಚತುಃಷಷ್ಟಿರಜಸ್ತಥಾ ಏಕಾಶೀತಿತಮಶ್ಚೈವ ದೋಷತ್ರಯಮಿದಂ ಶೃಣು.

(೨) ಆತ್ಮನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಸಮಷ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂದು ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನ ಮರವೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳಾತನಾಗಿ ಬಹಿರಂಗದ ದೃಶ್ಯವಾದ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದೊಡವೆ ಕೂಡಿ ಚರಿಸುವದೆಂಬುದೀಗ ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆ ಎನಿಸುವುದು. ಹದಿನೇಳು ತತ್ವಸಮಷ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂದು ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನ ಮರವೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯವಾದ ಕಲ್ಪಿತ ರೂಪಿನ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿಪ್ಪ

ಸುಖ ದುಃಖ ಮೋಹ ರೂಪಮಾದ ಸ್ವಪ್ನಂಗಳ ಕಾಣುವುದೇ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆ. ಪ್ರಾಣ, ವಾಯು, ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂಬ ಮೂರು ತತ್ವ ಸಮಷ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂದು, ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನ ಮರವೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನ ಅರಿವು ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಚರಣಾಯುಧನು ಪರಿದುಮೋವೃತ್ತಿಸ್ವ ಮರಿಗಳೆಲ್ಲವನು ತನ್ನ ಪಕ್ಕದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಗೆಯ್ವ ಹಾಗೆ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರದ ಸಂಬಂಧಮಾದ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನಾ ಮಾಯಾನಂದ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಪರ ವಶವನೈದಿರುವಂತಹದ್ದೇ ಸುಷುಪ್ತ್ಯಾವಸ್ಥೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

(೩) ಜಾಗ್ರದೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲೊಂದು ಪಾಲು ಸುಷುಪ್ತಿಯು, ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲೊಂದು ಪಾಲು ಸ್ವಪ್ನವು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ— ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರಿಲ್ಲದ ದಿನಂಗಳೇ ಸುಷುಪ್ತಿ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣವೂ, ಆ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗಿರ್ಪ ನಕ್ಷತ್ರ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಸ್ವಪ್ನ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಆಗಿ, ನಾಲ್ಕ ರಲ್ಲೊಂದು ಪಾಲನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯು ಜಯಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವರೂಪ ರಾದ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರ್ಪಂತೆ, ಜೀವನು ಜಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂ ಜಾಗ್ರದೊಳಗಣ ಸ್ವಪ್ನವೇ ನಿರಾಕಾರವು, ಸುಷುಪ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸ್ವಪ್ನವೇ ಸಾಕಾರವು. ನಿರಾಕಾರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಸಾಕಾರವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಸಾಕಾರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಶರೀರಾಕಾರಮಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಸ್ವಪ್ನವಿಲ್ಲದ ಜಾಗ್ರ ಸುಷುಪ್ತಿಗಳೇ ಕಾಲಾತೀತಮಾಗಿ, ಪರಮಾನಂದರೂಪಮಾ ಗೊಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದದೇ ಇಹವು. ಅವೇ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಗಳು. ತದ್ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬೀಜವೊಡೆದು ಮೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವೃಕ್ಷದಂತಿರ್ಪುದೇ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯು. ಅಂತಪ್ಪ ಜಾಗ್ರ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿಗಳನಳಿದ ತೂರ್ಯವೇ ನಿಜವು. ನಿಜವೇ ತಾನು. ತನ್ನಂ ತಾನರಿವುದೇ ಮೋಕ್ಷವು ಕಾಣಾ ಘನದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

ಸತ್, ಚಿತ್, ಆನಂದ.

(೧) ಸತ್ತೆಂದರೆ ಸತ್ತು, ಚಿತ್ತೆಂದರೆ ಚೇತನ, ಆನಂದವೆಂದರೆ, ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಕಾಶ. ಆ ಸದ್ಧರ್ಮವೇ ಸತ್ವ, ಆ ಸತ್ವವೇ ರಕ್ಷಣ ಕಾರಣವಾಗಿಹುದು. ಚಿತ್ತೇ ಸಂಹಾರಕಾರಣವಾಗಿಹುದು. ರಜಸ್ಸೆಂದರೆ ರಾಗ, ರಾಗವೆಂದರೆ ಆನಂದ, ಆ ರಜಸ್ಸೇ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣವಾಯಿತ್ತು. ಸಚ್ಚಿತ್ಸಂಗವೇ ಆನಂದವಾದುದರಿಂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದೆ ಭಾವಪರವಾಯಿತ್ತು. ಸತ್ತೇ ಶಕ್ತಿಯು, ಚಿತ್ತೇ ಶಿವನು, ಈ ಎರಡರ ಸಂಗವೇ ಆನಂದವು. ಸತ್ತೇ ಭಕ್ತಿಯು, ಚಿತ್ತೇ ಜ್ಞಾನವು, ಇವೆರಡರ ಸಂಗವೇ ಮುಕ್ತಿಯು, ಆ ಮುಕ್ತಿಯೇ ಆನಂದವು. ಸದ್ಭಕ್ತಿಕರಣವೇ ಕಾಯ, ಜ್ಞಾನಕರಣವೇ ಚೇತಸ್ಸು, ಮುಕ್ತ್ಯಾನಂದ ಕರಣವೇ ಭಾವವು. ಸತ್ತು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಹುದು, ಚಿತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಹುದು, ಆನಂದವು ಕಾರಣವಾಗಿಹುದು. ಈ ಆನಂದವು ಉತ್ತರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಹುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ರೂಪವಾಗಿಹುದು. ಆ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರಣಮೆಂತೆಂದೊಡೆ— ಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಮವೂ ಚಿತ್ತಿಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧವೂ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮೋಹವೂ, ಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲೋಭವೂ ಚಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮದವೂ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸರವೂ ಇರ್ಪುದು. ಸತ್ತೇ ಬಿಂದು ರೂಪು, ಚಿತ್ತೇ ನಾದ ರೂಪು, ಆನಂದವೇ ಕಳಾ ರೂಪು. ಕಾಮ ಮೋಹಂಗಳಿಂ ಸತ್ಕರ್ಮವೇ ದುಷ್ಕರ್ಮವಾಯಿತ್ತು. ಕ್ರೂರ ಮದವೇ ಚಿದಜ್ಞಾನವಾಯಿತ್ತು. ಲೋಭಮತ್ಸರಂಗಳಿಂ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಮೋಕ್ಷಾನಂದವೇ ಸೋಪಾಧಿಕ ಪ್ರಪಂಚಾನಂದವಾಗಿ ದುಃಖ ಹೇತುವಾಯಿತ್ತು. ಮದ ಬಿಂದುವರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಚಿಜ್ಜ್ಯೋತಿಯೊಡನೆ ಸೋಪಾಧಿಕವಾಗಿ ಕೂಡಿ ವಿಕಾರವಾಗಿರ್ಪುದೇ ಜೀವನು. ನಿತ್ಯ ಭಾಸ್ವರಮಯವಾಗಿರ್ಪುದೇ ಶಿವನು. ಅದರ ಸುಖವೇ ತನ್ನ ಸುಖವಾಗಿ, ಅದರ ದುಃಖವೇ ತನ್ನ ದುಃಖವಾಗಿ, ಅದರ ಮೋಳನವೇ ತನ್ನ ಮೋಳನವಾಗಿ, ಅದರ ಪ್ರಕಾಶವೇ ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣವೆಂಬುಪಾಧಿಯೊಳಗೆ ಕೂಡಿ, ಅದನು ಬಿಡದೆ, ಉಪಾಧಿಯು ಇದ್ದಂತಿರ್ಪುದೇ ಭವವು. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರಮೆಂತೆಂದೊಡೆ— ಚಿತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮನೋಮಲಿನವನ್ನು ಸತ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪರಿಹರಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಆ ಚಿತ್ಪ್ರಭೆಯಿಂ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾದಲ್ಲಿ, ಆ ಜ್ಞಾನದಿಂ

ಸತ್ತಿನಲ್ಲಿರ್ಪ ಕಾಮಾಹಂಗಳಳಿದು ಶರೀರವು ಪೂತಮಾದಲ್ಲಿ, ಸದ್ಭಕ್ತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಮಾಗಿ, ಕ್ರೋಧಮದಂಗಳಳಿದು, ಲೋಭ ಮತ್ಸರಂಗಳಳಿದು, ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಗಳಿಂ ಭಾವವು ಶುದ್ಧಮಾದಲ್ಲಿ, ಈ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲೋಭವಳಿದುದು. ಆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮತ್ಸರವಳಿದು, ಸ್ವಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಕಾಶಮಾಗಿ, ಶಿವಧ್ಯಾನ ಪರಾಯಣನಾಗಿರ್ಪಲ್ಲಿ, ಸದ್ರೂಪಮಾದ ಗುರುವು ಚಿದ್ರೂಪಮಾದ ಲಿಂಗವಂ ಆನಂದ ರೂಪಮಾದ ಜಂಗಮ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ, ಆ ಸತ್ತೇ ಇಷ್ಟಮಾಗಿ, ತನ್ಮಹಿಮೆಯೇ ಆನಂದಭಾವಮಾಗಿ, ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾ ಮುಖದಿಂ ಶರೀರವು ಸಮೆದ್ದು ಚಿತ್‌ಜ್ಞಾನೇಚ್ಛಾಮುಖದಿಂ ಮನಸ್ಸಳಿದು, ಸಚ್ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶಮಾದ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಂಗಳು ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಆನಂದಮಯವಾದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಒಂದೆಯಾಗಿ, ಆ ಮೋಕ್ಷಾನಂದದಲ್ಲಿ ಭಾವಂ ನಿರ್ಭಾವಮಾಗಿರ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು. ಅಂತಪ್ಪ ಮೋಕ್ಷಾನಂದ ಸುಖವನೆನಗಿತ್ತು ಸಲಹಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಸತ್ತೇ ಬಿಂದು ರೂಪಮಾದ ಶರೀರವು. ಚಿತ್ತೇ ನಾದರೂಪಮಾದ ಪ್ರಾಣವು. ಆನಂದವೇ ಕಳಾರೂಪಮಾದ ಮನಸ್ಸು. ನಾದರೂಪಮಾದ ಚಿತ್ತಿಗೆ ಸತ್ತೇ ಶಕ್ತಿಯು. ಬಿಂದು ರೂಪಮಾದ ಶಕ್ತಿಗೆ ಆನಂದವೇ ಶಕ್ತಿಯು. ಕಳಾರೂಪಮಾದ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವೇ ಶಕ್ತಿಯು. ಆನಂದಮಿಲ್ಲದ ಶರೀರವು ವ್ಯರ್ಥವು. ಜ್ಞಾನಮಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸು ವ್ಯರ್ಥವು. ಈ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಬಿಂದು ಮೂಲ, ಆ ಜೀವನಿಗೆ ನಾದವೇ ಮೂಲ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಳೆಯೇ ಮೂಲ. ಬಿಂದು ರೂಪಮಾದುದೇ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವು, ನಾದ ರೂಪಮಾದುದೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು, ಕಳಾರೂಪಮಾದುದೇ ಕಾರಣ ಶರೀರವು. ಆನಂದಶಕ್ತಿ ಸಂಗದಿಂ ಬಿಂದು ವರ್ತಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಸಂಗದಿಂ ಭಿನ್ನರೂಪಮಾದ ಸ್ವಸ್ತ್ರೀ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಬಿಂದುವನವಗ್ರಹಿಸಿ, ಆ ಸ್ತ್ರೀ ರೇತಸ್ಸೇ ಖನೀ ಭವಿಸಿ, ಪಿಂಡರೂಪಮಾಗಿ, ಅನೇಕಯಾತನೆ ಬಟ್ಟು, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲರೂಪಮಾಗಿ, ಜನಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಆನಂದವು ಕ್ರಿಯಾರೂಪಮಾದಂತೆ, ಸತ್ತೇ ಮಂತ್ರರೂಪಮಾಗಿಹುದು. ಆ ಸತ್ತೇ ತ್ವಕ್ಕಿನ ಸಂಗದಿಂ ಚಿದ್ರೂಪಮಾದ ನಾದವನನುವರ್ತಿಸಿ ಸ್ವ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವಾಮುಖದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸಲು ಸ್ವಕೀಯ ಕರ್ಮಾನಂದವಂ ಗ್ರಹಿಸಿ ಖನೀ ಭವಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು ಬೆಳಗುವದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು

ಸ್ಥೂಲಶರೀರವಂ ಬಿಟ್ಟು, ವೇದನೆ ಬಿಟ್ಟು ಪೋಪುದು. ಇಹಲೋಕದ ಸುಖ ದುಃಖಂಗಳಿಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವು ಕಾರಣವಾಗಿರ್ಪಂತೆ, ಪರಲೋಕ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು ಕಾರಣವಾಗಿರ್ಪುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಯಾಗಿ ಚಾಂಡಾಲ ಪರ್ಯಂತವಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಬಿಂದು ರೂಪು ಇಂದ್ರಾದಿಯಾಗಿ ಪಿಶಾಚ ಪರ್ಯಂತವಾದ ದೇವತೆಗಳು ನಾದರೂಪು. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಕಾರಣವಾಗಿಹುದು. ಮನುಷ್ಯರು ನಾದ ಕರ್ಮದಿಂ ಬದ್ಧವಾಗಿಹರು. ದೇವತೆಗಳು ಬಿಂದು ಕರ್ಮದಿಂ ಬದ್ಧವಾಗಿಹರು. ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿರ್ಪುದರಿಂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಆಹಾರವೇ ಕಾರಣವೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೈಥುನವೇ ಕಾರಣವೂ ಆಗಿಹುದು. ದೇವತೆಗಳು ಮಂತ್ರಪ್ರಸನ್ನರು, ಮನುಷ್ಯರು ತಂತ್ರಪ್ರಸನ್ನರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರ್ಪ ಅರ್ಥವೇ ಜೀವನವೂ ಭೂಷಣವೂ ಆಗಿಹುದು. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿರ್ಪ ಅರ್ಥವೇ ಭೂಷಣವೂ ಜೀವನವೂ ಆಗಿಹುದು. ಬಿಂದುರೂಪಾದ ಅರ್ಥವು ಆನಂದಮಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರ್ಪ ಅರ್ಥವು ಸತ್ಯರೂಪವಾಗಿಹುದು. ಕಳೆಯಲ್ಲಿರ್ಪ ಅರ್ಥವು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದು. ಸತ್ಯವುಳ್ಳ ಪುರುಷನು ದೇವತಾಶ್ರೇಷ್ಠನು. ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನೇ ಪ್ರಮಥ ಶ್ರೇಷ್ಠನು. ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸಂಗದಿಂ ಕಾರಣ ಕಳಾರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಲಯವಾದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಬಂಧಗಳಳಿದು, ಸದಾನಂದವೇ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ, ಸಚ್ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶವೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಾನಂದವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಶರೀರ ಜೀವ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮಿಥ್ಯಾಭ್ರಮೆಯು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದ ರೂಪವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಇಂತಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಾನೆಂಬ ಮಿಥ್ಯಾಭ್ರಮೆಯಳಿದಿರ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರು ಪ್ರಭುವೇ.

(೩) ಚಿತ್ತಿಗೆ ಸತ್ತೇ ತಮೋ ಗುಣವು, ಸತ್ತಿಗೆ ಚಿತ್ತೇ ಸತ್ವಗುಣವು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ-- ಚಿತ್ತೆಂದರೆ ಪ್ರಕಾಶವು, ಸತ್ತೆಂದರೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವು, ಅದರಿಂದುಂಟಾದ ವಸ್ತುವೇ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಮರೆಯಾಗಿ ಛಾಯಾ ಮಾಯಾ ಹೇತುವಾಗಿರ್ಪುದರಿಂ ಆ ಚಿತ್ತಿಗೆ ಆ ಸತ್ತೇ ತಮೋಗುಣವಾಯಿತ್ತು. ಅದರಿಂದುಂಟಾದ ವಸ್ತುವೇ ಚಿತ್ಪ್ರಭೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂದಾ ಸತ್ತಿಗೆ ಚಿತ್ತೇ ಸತ್ವಗುಣವಾಯಿತ್ತು. ಈ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳ ಕ್ರೀಡಾನಂದವೇ

ರಜೋಗುಣವಾಗಿ, ಅದೇ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೃವಾಗಿ, ಕರ್ಮಕಾರಣವಾಗಿ, ಆ ಕರ್ಮಮುಖದಲ್ಲುತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳೂ ತಾನೆಯಾಗಿ, ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಆ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳ ನಟನೆಯಲ್ಲದೆ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲವಾಯಿತ್ತು. ವಿಚಾರಿಸಲು ವಸ್ತು ಒಂದೇ. ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಗುಣವೇ ಶಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಪುರುಷನ ಗುಣಾನುವರ್ತಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ತನ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವಂತೆ, ಚಿತ್ತಿನ ಗುಣವಾದ ಸತ್ತಿನಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಿರ್ಪುದು. ನಿನ್ನ ಗುಣಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಗುಣವಾದುದರಿಂ ಸಕಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣಪದಾರ್ಥವು ನೀನೆಯಾಗಿ, ಮಹಾ ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿ ಭವನೆನಿಸಿರ್ಪ ನೀನು—"ಆತ್ಮಾವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣದಿಂ ನೀನೇ ನೀನಾಗಿ ಜನಿಸಿರ್ಪುದನರಿತು, ವಿಚಾರಿಸಿ, ಪೊರೆಯದಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತಾರೆನಗೆ ದಿಕ್ಕು? ಆದುದರಿಂ ನಿನಗೆ ಮೊರೆ ಇಡುತಿರ್ಪೆನು. ನೀನೇ ನೋಡಿ ಕೂಡಿ ಸಲಹಾ ಮಹಾಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

ಸದ್ಭಾವತ್ರಯಂಗಳು.

ಇನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನ, ಪ್ರವರ್ತನ, ಮೋಹನ ಇಂತಿವು ಸದ್ಭಾವತ್ರಯಂಗಳು.

ಅರಿವು ಮರವೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸದಾ ಬೆಳಗುವ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಪ್ರಕಾಶನವೆಂಬ ಭಾವವು. ಸತ್ಯಸದಾಚಾರ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಸದ್ವರ್ತನವಿಡಿದು ನಡೆವುದೇ ಪ್ರವರ್ತನವೆಂಬ ಭಾವವು. ನಿರಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮೋಹವಿಡಿವುದೇ ಮೋಹನವು. ಈ ಗುಣಂಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳಲ್ಲಿರಲಿ, ಪುರುಷರುಗಳಲ್ಲಿರಲಿ ಒಳ್ಳಿತಾದ ಭಾವಂಗಳಾಗಿರುತಿಹವು.

ಮನತ್ರಯಗಳು.

ಇನ್ನು ಮನ, ಮನನ, ಮನನೀಯ ಇಂತಿವು ಮನತ್ರಯಂಗಳು ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ—

ಮನವೆಂಬಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೇಳುವುದು. ಜ್ಞಾತೃಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮ ಲಕ್ಷಣ ಒಂದನ್ನೇ ಕುರುಹಿಡುವುದು. ಮನನವೆಂಬಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿಂದ ಅರಿವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಳುವುದು. ಅರಿವು ಲಕ್ಷಣ ಒಂದನ್ನೇ ಕುರುಹಿಡುವುದು. ಮನನೀಯವೆಂಬಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನಿಂದ ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತು ಒಂದನ್ನೇ ಹೇಳುವದು. ಘಟಪಟಾದಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಕುರುಹಿಡಿವುದು.

ಮನ ಮನನ ಮನನೀಯವೆಂದರೂ, ತತ್ಪದ ತ್ವಂಪದ ಅಸಿ ಪದವೆಂದರೂ, ತಾನು, ತನ್ನರಿವು, ಶಿವತತ್ವವೆಂದರೂ, ಆತ್ಮ ತತ್ವ, ವಿದ್ಯಾ ತತ್ವ, ಶಿವತತ್ವವೆಂದರೂ, ಜ್ಞಾತೃ, ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞೇಯವೆಂದರೂ ಒಂದೇ ನಾಮ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿಪ್ಪವು.

ತ್ರಿಕರಣಗಳು.

ಇನ್ನು ಮಾನಸ ವಾಚಕ ಕಾಯಕ ಇಂತಿವು ತ್ರಿಕರಣಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ.

ಮಾನಸವೆಂದಡೆ ಮನದಲ್ಲಿ ನನೆವುದು. ವಾಚಕವೆಂದಡೆ ನುಡಿವುದು. ಕಾಯಕವೆಂದಡೆ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು. ಇಂತಿವು ತ್ರಿಕರಣಂಗಳ ಭೇದ.

ಮಾನಸವೆಂದಡೆ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಹುದು. ಆವುದಾನೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತನ್ನಂತರಂಗದೊಳಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದು. ವಾಚಕವೆಂದಡೆ ತನ್ನಂತರಂಗದೊಳಗೆ ಯೋಚಿಸುವಂಥ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪರರ ಕೂಡೆ ಹೇಳು

ವುದು. ಕಾಯಕವೆಂದಡೆ ತನುಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು. ಅವರವರ ಕೂಡೆ ಹೇಳಿದಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತನ್ನಂಗವ ಬಳಲಿಸಿ ಆಯಾ ಸಂಬಟ್ಟು ಅನುಗೆಯ್ವುದು.

ಈ ತ್ರಿಕರಣಂಗಳು ಪರಶಿವನಿಂದುಂಟಾದ ಇಚ್ಛಾ, ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಗಳೇ ಲೋಕದ ಸಕಲಾತ್ಮರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನಸ, ವಾಚಕ, ಕಾಯಕ ವೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಂಗಳಾಗಿರುತಿಹವು.

ಷಟ್‌ಚಕ್ರಗಳು.

ಆಧಾರಾದಿ ಷಟ್‌ಚಕ್ರಂಗಳ ವಿವರಮೆಂತೆಂದೊಡೆ— ಆಚಾರಕ್ರಾ ಶ್ರಮಂಗಳೇ ಆಧಾರವು. ಅದು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿ ಚತುರ್ದಳಂಗಳಿಂದೊ ಪ್ಪುತ್ತಿಹುದು. ತದಾಚಾರ ಸೇವಕನೇ ಭಕ್ತನು, ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಚೈತನ್ಯವು, ಚಿತ್ತವೇ ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತವೆಂದರೆ ನಿಯಮ ಜ್ಞಪ್ತಿ ಜ್ಞಾನ. ಆಶ್ರಮಂಗಳಿಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಮೂಲ, ಇವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ನಾಸಿಕವನನು ಸರಿಸಿರ್ಪುದು. ಗುದವೇ ಸ್ಥಾನ, ಇದಕ್ಕೆ ವಾದಿಸಾಂತವೇ ಬೀಜವು. ಗುರು ವಿಗೆ ಷಟ್ಕರ್ಮಂಗಳೇ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನವು. ಯಜನಾದಿ ಷಡ್ದಳಂಗಳಿಂದೊ ಪ್ಪುತ್ತಿಹುದು. ಬಾದಿ ಲಾಂತವೇ ಬೀಜ, ತದ್ಗುರು ಸೇವಕನೇ ಮಾಹೇ ಶ್ವರನು, ನಿಷ್ಠೆಯೇ ಚೈತನ್ಯವು, ಬುದ್ಧಿಯೇ ಹಸ್ತವು. ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಜಲವೇ ಮೂಲವಾದುದರಿಂದ ಉಪದೇಶಕರ್ತೃವಾದುದರಿಂ ಜಿಹ್ವೆಯನನುಭವಿಸು ತ್ತಿರ್ಪುದು. ಪಾತ್ರಾಪಾತ್ರ ವಿವೇಕ ಪರಿಶುದ್ಧಿಯಿಂ ಗುಹ್ಯವೇ ಸ್ಥಾನ ವಾಯಿತ್ತು. ಶಿವನಿಗೆ ದಶೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಮಣಿಪೂರಕ. ಡಾದಿ ಫಾಂತ ವಾದ ಬೀಜದಿಂ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ದಶದಳಂಗಳಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದುದು. ತಚ್ಛಿವ ಪೂಜಕನೇ ಪ್ರಸಾದಿಯು. ವಿದ್ಯೆಯೇ ಚೈತನ್ಯವು, ಅಹಂಕಾರವೇ ಹಸ್ತವು, ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗಗ್ನಿಯೇ ಮೂಲ, ದಿಙ್ಮುಖದಿಂಬಂದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥ ಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯ ಮುಖಂಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂ ನೇತ್ರವನನು ಸರಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದರವೇ ಸ್ಥಾನ. ತತ್ಪೂರಣವೇ ಮಣಿಪೂರಕ. ಮಣಿಪೂರಕವೆಂದರೆ ತೇಜೋಭರಿತ. ತೇಜಸ್ಸೆಂದರೆ ಕಳಾಪದಾರ್ಥ,

ಕಳೆ ಎಂದರೆ ರುಚಿ, ಭರಿತವೆಂದರೆ ಅನುಭವ, ರುಚ್ಯನುಭವವೇ ಮಣಿ ಪೂರಕವು. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದ್ವಾದಶ ಭಾವಂಗಳೇ ಅನಾಹತವು. ತನ್ವಾದಿ ದ್ವಾದಶ ಭಾವಂಗಳೇ ದಳಂಗಳು. ಕಾದಿಠಾಂತವೇ ಬೀಜ, ತಜ್ಜಂಗಮ ಪೂಜಕನೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು, ಅನುಭಾವವೇ ಚೈತನ್ಯವು, ಮನವೇ ಹಸ್ತ, ಪ್ರಾಣವಾಯುವೇ ಮೂಲ, ದ್ವಾದಶ ಭಾವಂಗಳು ಅನುಭವ ಮಾಡುವ ರಿಂದ ತ್ವಕ್ಕನ್ನನುಸರಿಸಿರ್ಪುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮನೋನಿಗ್ರಹದಿಂ ಹೃದಯವೇ ಸ್ಥಾನವು. ಉಪದೇಶ ತತ್ವವೇ ಪ್ರಸಾದವು. ಆ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಷೋಡಶ ಪದಾರ್ಥವೇ ವಿಶುದ್ಧಿ, ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಮೇಯಾದಿ ಷೋಡಶ ಭೇದಂಗಳೇ ದಳಂಗಳು, ಅಕಾರಾದಿ ಷೋಡಶ ಸ್ವರಂಗಳೇ ಬೀಜ, ತತ್ಪ್ರಸಾದ ಸೇವಕನೇ ಶರಣನು, ಆನಂದವೇ ಚೈತನ್ಯವು, ಜ್ಞಾನವೇ ಹಸ್ತವು, ಆಕಾರವೇ ಮೂಲ, ಶಬ್ದ ಮುಖದಿಂ ತತ್ವವಂ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂ ಶ್ರೋತ್ರವನನುಸರಿಸಿರ್ಪುದು. ತಚ್ಛಬ್ದಂಗಳಿಗೆ ಕಂಠವೇ ಸ್ಥಾನವು. ಆ ಪರತತ್ವದಿಂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರ್ಪುದೇ ವಿಶುದ್ಧಿಯು. ಮಹ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಂಗಳೇ ಆಜ್ಞೇಯವು. ಬಹಿರಂತರ್ವ್ಯಾಪಕಂಗಳೇ ದಳಂಗಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಹಂಕ್ಷಂವೇ ಬೀಜ, ತದನು ಸಂಧಾನಿಯೇ ಐಕ್ಯನು, ಸಮರಸವೇ ಚೈತನ್ಯವು, ಭಾವವೇ ಹಸ್ತವು, ಆತ್ಮವೇ ಮೂಲ. ವಿವೇಕ ಮುಖ ದಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂ ಮನವನನುಸರಿಸಿರ್ಪುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಲಲಾಟವೇ ಸ್ಥಾನ, ನಮಸ್ಕಾರ ಭಸ್ಮಧಾರಣ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರ್ಪುವ ರಿಂದಲೂ, ಬೀಜಾಕ್ಷರಂಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರ್ಪುದರಿಂದಲೂ ಲಲಾಟವೇ ಕಾರಣವು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರ್ಪ ಆತ್ಮನನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯು ತಕ್ಕದ್ದೇ ಆಜ್ಞೇಯವು. ಆ ಮಹದಲ್ಲಿ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ ಬೆರೆಯಲು ಆಜ್ಞೇಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಂಗಳೆಂಬ ದ್ವಿದಳಂಗಳು ಪ್ರಕಾಶವಾದವು. ಪ್ರಸಾದದೊಳ್ಪರಾ ಶಕ್ತಿ ಬೆರೆಯಲು, ಷೋಡಶ ಪದಾರ್ಥಂಗಳೆಂಬ ಷೋಡಶ ದಳಂಗಳು ವಿಕಸನವಾದವು. ಸ್ಥಾಣುವಾಗಿರ್ಪ ಶಿವನು ಆದಿಶಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ಕೂಡಿ ಜಂಗಮ ರೂಪಾದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶ ಭಾವಂಗಳೆಂಬ ದ್ವಾದಶದಳಂಗಳು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದವು. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಶಿವನೊಳಗೆ ನೆರೆಯಲು, ದಶೇಂದ್ರಿಯಂಗ ಳೆಂಬ ದಶದಳಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದವು. ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಯಲು, ಷಟ್ಕರ್ಮಂಗಳು ಚೇತನವಾದವು. ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಆಚಾರ ದೊಳಗೆ ಬೆರೆಯಲು, ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮಂಗಳು ಸಾಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತಪ್ಪ

ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕರ್ಮವೇ ಕಾರಣವು. ಆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಕಾರಣವು. ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಭಾವವೇ ಕಾರಣವು. ಆ ಭಾವಕ್ಕೆ ತತ್ವವೇ ಕಾರಣವು. ಆ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಮಹಪ್ರಕಾಶವೇ ಕಾರಣವು. ಆ ಮಹ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತತ್ವವೇ ಮೂಲವು. ಆ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಜಂಗಮವೇ ಮೂಲವು. ಆ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವೇ ಮೂಲವು. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗುರುವೇ ಮೂಲವು, ಅಂತಪ್ಪ ಗುರುವಿಗೆ ಆಚಾರವೇ ಮೂಲವು, ಆಚಾರಕ್ಕೆ ನಿವೃತ್ತಿಯೇ ಕಳೆ, ಗುರುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೇ ಕಳೆ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಕಳೆ, ಜಂಗ ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯೇ ಕಳೆ, ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತವೇ ಕಳೆ, ಮಹಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವೇ ಕಳೆ. ಪೃಥ್ವೀ ಮೂಲವಾದ ಆಧಾರವೇ ಪಶ್ಚಿಮ, ಜಲ ಮೂಲವಾದ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನವೇ ಉತ್ತರ, ತೇಜೋಮೂಲವಾದ ಮಣಿ ಪೂರಕವೇ ದಕ್ಷಿಣ, ವಾಯು ಮೂಲವಾದ ಅನಾಹತವೇ ಪೂರ್ವ, ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರ್ಪ ಸಕಲ ಚಕ್ರಂಗಳಂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಆಕಾಶ ಮೂಲವಾಗಿ ಆಕಾಶದಂತೆ ವಿಶುದ್ಧವಾಗಿರ್ಪುದೇ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರವು. ಪೃಥ್ವೀ ಜಲ ಗಳೆರಡು ಸೃಷ್ಟಿ, ಅಗ್ನಿ ವಾಯುಗಳೆರಡು ಸ್ಥಿತಿ, ಆಕಾಶವೇ ಸಂಹಾರ, ಇಂತಪ್ಪ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಂಗಳಂ ಮೀರಿರ್ಪ ಆತ್ಮನೇ ಹೃದಯ ಮಧ್ಯದೊಳಾಜ್ಞೇಯದಲ್ಲಿ ಮಹವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪನು. ಅದೇ ತೂರ್ಯ. ಮಿಕ್ಕವೆಲ್ಲ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಂಗಳಾಗಿರ್ಪವು. ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ರೂಪವಾಗಿ ಆದ್ಯಂತಗಳನನುಸರಿಸಿರ್ಪ ಕಾದಿಠಾಂತ ವಶಾಂತಗಳೇ ಬೀಜಗಳಾದವು. ಮೊದಲನನುಸರಿಸಿರ್ಪುದೇ ದಕ್ಷಿಣವೂ, ಕಡೆಯನನುಸರಿಸಿರ್ಪುದೇ ಉತ್ತರವೂ ಆದುದರಿಂ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಂಗಳಲ್ಲಿರ್ಪ ಮಣಿಪೂರಕ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಂಗಳಿಗೆ ಡಾದಿಫಾಂತ ಬಾದಿಲಾಂತವೇ ಬೀಜಂ ಗಳಾಗಿರ್ಪವು. ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಣಗಳು ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರ್ಪಂತೆ ವ್ಯಂಜ ನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರಂಗಳು ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರ್ಪುದರಿಂ ವಿಶುದ್ಧಿಗೆ ಷೋಡಶ ಸ್ವರಂ ಗಳೇ ಬೀಜಂಗಳಾಗಿರ್ಪವು. ಅಂತ್ಯಕ್ಕೂ ಅಂತ್ಯವಾಗಿ ಅಮೃತಾರ್ಥವಂ ಕೊಡುತ್ತ ಪ್ರಪಂಚಾಕ್ಷರ ಪ್ರವಾಹಂಗಳಲ್ಲಿ ತಾನಿದಿರೇರಿ ಅಂತರ್ಮುಖ ವಾಗಿ ಪವಿತ್ರಮಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಮಂತ್ರ ಬೀಜಮಯವಾಗಿರ್ಪ ಹಂಕ್ಷಂ ಕಾರವೇ ಆಜ್ಞೇಯ ಬೀಜವಾಯಿತ್ತು. ಅಕ್ಷರಂಗಳು ಹೃದಯ ಮಧ್ಯ ವಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಂಗಳನನುಸರಿಸಿ ಜಿಹ್ವಾ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳನನುಸರಿಸಿ ಪಂಚವರ್ಗಗಳಾಗಿ, ಸಪ್ತ ವರ್ಣಂಗಳು

ಸಪ್ತ ಧಾತುಗಳಾಗಿ, ಷೋಡಶ ಸ್ವರಂಗಳು ಅವಯವಂಗಳಾಗಿ, ಅ ಹಂಕ್ಷಂವೇ ಜೀವ ಪರಮರಾಗಿ, ಸಕಾರವು ಚೈತನ್ಯರೂಪವಾಗಿರ್ಪುದು. ಹೃದಯವೇ ಪಿಂಡಾಂಡ, ಜಿಹ್ವೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ. ಪಿಂಡಾಂಡದೊಳ್ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿರ್ಪಂತೆ, ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚ ವರ್ಣಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿರ್ಪವು. ಇಂತಪ್ಪ ಮೂರ್ತಿಯೇ ನಾದ ಪುರುಷನು. ಇವಂಗೆ ಪ್ರಣವವೇ ಶಿಖೆಯೂ ಶಿವಾಯಾಕ್ಷರತ್ರಯಂಗಳೇ ಉಪವೀತವೂ ನಮಃವೇ ದಂಡ ಕಮಂಡಲುಗಳೂ ಆಗಿರ್ಪವು. ಇಂತು ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯುಕ್ತ ಮಾದ ನಾದ ಪುರುಷನೇ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ ವೇದ ಪುರುಷನಾಗಿ, ತನುಮನೋಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿಹನು. ಆಧಾರ ದಲ್ಲಾಚಾರರೂಪವಾಗಿರ್ಪ ಆಶ್ರಮವೇ ಅನಾಹತದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಕಾ ಶವಂ ಮಾಡಿತ್ತು. ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುರೂಪವಾದ ಕರ್ಮವೇ ಮಣಿಪೂರಕದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪ್ರಕಾಶವಂ ಮಾಡಿತ್ತು. ವಿಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾದ ತತ್ವವೇ ಆಜ್ಞೇಯದಲ್ಲಿ ಮಹ ಪ್ರಕಾಶವಂ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮಹವೇ ಸಹಸ್ರಮುಖವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪ ಭಾವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೆಯಾಗಿ, ತಾನೂ ಹೊಂದಿರ್ಪುದರಿಂ ಸಹಸ್ರದಳ ಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಭಾವಲಿಂಗ ವಾಯಿತ್ತು. ಉನ್ಮೀಲನಾಕ್ಷಿಗಳಿಂ ನಾಸಿಕಾಗ್ರವನೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನ ಗೋಚರವಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಭಾವ ಸಹಸ್ರ ಭೇದವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಂ ವಿಚಾರಿ ಸುವುದರಿಂ ಸಹಸ್ರದಳ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಶಿರಸ್ಸೇ ಸ್ಥಾನವಾಯಿತ್ತು. ಹೃದಯ ಮಧ್ಯಕ್ಕೂ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಏಕವಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿ ಸುತ್ತ ತತ್ವದಿಂ ತೋರುವ ಮಹ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಭಾವಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಭಾವ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಭಾವಲಿಂಗವು. ಶಿವನನ್ನು ಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಹೃತ್ಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು. ಆಚಾರವಿಡಿದು ಗುರುಮುಖದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಕರ್ಮ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು. ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಂ ಪೂಜಿಸುವ ಸ್ಥೂಲವೇ ವಿಶ್ವ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಂ ಪೂಜಿಸುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವೇ ತೈಜಸ, ಭಾವಲಿಂಗವಂ ಪೂಜಿಸುವ ಕಾರಣ ಶರೀರವೇ ಪ್ರಾಜ್ಞ. ಪ್ರಾಜ್ಞಕ್ಕೆ ಯೋಗವೇ ಮುಖ, ಈ ಮುಖದಲ್ಲಾ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಣವಾಗುವದು. ತೈಜಸಕ್ಕೆ ಭೋಗವೇ

ಮುಖ, ಈ ಮುಖದಲ್ಲಾ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಣವಾಗುತ್ತಿಹುದು. ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ತ್ಯಾಗವೇ ಮುಖ, ಈ ಮುಖದಲ್ಲಾ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಣವಾಗುವದು. ಆಚಾರ ಗುರು ಶಿವ ಚರ ಶೇಷ ಮಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ಭಾವದಲ್ಲೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೆಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದಮಯ ನಿರ್ವಾಣಸುಖವನೆನಗಿತ್ತು ಸಲಹಾ ಮಹಾ ಘನದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

ಮನುಷ್ಯನ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ವಿವರಣೆ.

ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಮದಂಗಳು.

ಇನ್ನು ಪೃಥ್ವಿ ಸಲಿಲ ಪಾವಕ ಪವನ ಅಂಬರ ರವಿ ಶಶಿ ಆತ್ಮರೆಂಬವು ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯ ಮದಂಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿವರ—

ಪೃಥ್ವಿ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ತನುಗುಣ ಭರಿತನಾಗಿ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಅನುಲೇಪನ ತಾಂಬೂಲವುಂ ಬಯಸುತ್ತಿಹನು.

ಸಲಿಲ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಭರಿತನಾಗಿ, ಎನಗೆ ಬೇಕು, ಮನೆಗೆ ಬೇಕು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹನು.

ಪಾವಕ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯರಸಭರಿತನಾಗಿ ಕರಿಸಬೇಕು, ನೋಡಬೇಕು, ನುಡಿಸಬೇಕು, ಆಲಿಂಗಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಿಹನು.

ಪವನ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಪಯಣ ಭರಿತನಾಗಿ, ಹೋಹೆ, ಬಂದಿಹೆ, ಕೊಂಡಿಹೆ, ಕೊಟ್ಟಿಹೆನೆನುತ್ತಿಹನು.

ಅಂಬರ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ವಾಹನಭರಿತನಾಗಿ, ಆನೆ ಬೇಕು, ಕುದುರೆ ಬೇಕು, ಅಂದಣ ಬೇಕು, ಸೇನೆ, ದಳ, ತಂತ್ರ, ಛತ್ರ, ಚಾಮರಂಗಳಂ ಬಯಸುತ್ತಿಹನು.

ರವಿಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಕೋಪಾಗ್ನಿಭರಿತನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿಹೆ, ಭೇದಿಸಿಹೆ, ಕೊಂದಿಹೆ, ತಿಂದಿಹೆನೆನುತ್ತಿಹನು.

ಶಶಿಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಭರಿತನಾಗಿ, ಆದೀತೋ, ಆಗದೋ, ಇದ್ದೀತೋ, ಇಲ್ಲವೋ, ಏನೋ, ಎಂತೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಹನು.

ಆತ್ಮಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಭರಿತನಾಗಿ, ಎನ್ನಿಂದ ಬಲ್ಲಿದರಿಲ್ಲ, ಎನಗಿನ್ನಾರು ಇದಿರಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಹಂಭಾವದಿಂದ ಅಹಂಕರಿಸುತ್ತಿಹನು.

ಈಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಭೂತಂಗಳನೇ ಆದಿಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೋರುವೆಂಟು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಮದಗುಣಂಗಳ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಅಂತರಂಗದಷ್ಟಮದಗಳು.

ಇನ್ನು ಸಂಸ್ಥಿತ ತೃಣೀಕೃತ ವರ್ತಿನಿ ಕ್ರೋಧಿನಿ ಮೋಹಿನಿ ಅತಿಚಾರಿಣಿ ಗಂಧಚಾರಿಣಿ, ವಾಸಿನಿ ಎಂಬಿವು ಅಂತರಂಗದಷ್ಟಮದಂಗಳು.

ಅಂತರಂಗದಷ್ಟಮದಂಗಳು ಆತ್ಮರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನದೊಳಗೆ ನೆನಹುರೂಪಿನಿಂದಿರುವೆಂಟು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಮದಗುಣಂಗಳು. ಶಿವಾಂಶಿಕನಾದಾತ್ಮನು ಶರೀರ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜವನ್ನು ಮರೆದು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಾಂತರ ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತಿಹನು. ಆ ಆತ್ಮನಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ದೇಹೋಹನೆಂಬ ಮೂಲಾಹಂಕಾರವು ಲೇಸಾಗಿ ಇರುವಂತಹದ್ದೇ ಸಂಸ್ಥಿತವೆಂಬ ಮದವು.

ಅಂತಪ್ಪ ಮೂಲಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಎಂತಪ್ಪರನ್ನಾದರೂ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗೆ ಸಮಾನ ಮಾಡಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿವಂತಹದ್ದೇ ತೃಣೀಕೃತವೆಂಬ ಮದವು.

ಪರಧನ ಪರಸತಿ ಪರದೈವ ಪರನಿಂದೆ ಪರಹಿಂಸೆ ಎಂಬ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಂಗಳೊಡನೆ ಚರಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ವರ್ತಿನಿ ಎಂಬ ಮದವು.

ಆರಾದರೂ ಸತ್ಪುರುಷರು ನಡವಳಿಯ ಹೇಳಿದರೆ ನೀನು ಮೇಲುಬುದ್ಧಿಯ ಹೇಳುವಾತನೇ ಎಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟುಗ್ರ ಕೋಪವ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರುವಂತಹದ್ದೇ ಕ್ರೋಧಿನಿ ಎಂಬ ಮದವು.

ಸದಾ ಸತಿಸುತಾದಿಗಳ ಮೇಲಣ ಮಮಕಾರವೇ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರುವಂತಹದ್ದೇ ಮೋಹಿನಿ ಎಂಬ ಮದವು.

ಆತ್ಮನಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಷಯೋದ್ರೇಕ ವೆಗ್ಗಳಿಸಿ ಸರ್ವದರಲ್ಲಿಯೂ ಮುಖದಪ್ಪಿ ವರ್ತಿಸುವಂತಹ ವರ್ತನ ಹೇಯತ್ವವೇ ಅತಿಚಾರಿಣಿ ಎಂಬ ಮದವು.

ಸದಾ ಆಣವಾದಿ ಮಲತ್ರಯಂಗಳ ದುರ್ವಾಸನೆಯ ಸ್ವೀಕಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಚರಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ಗಂಧ ಚಾರಿಣಿ ಎಂಬ ಮದವು.

ಆತ್ಮನಿದೊಂದು ವೇಳೆ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಂಗದಿಂದಲಾದರೂ ಶಿವಾನುಭವದ ಕೇಳಿಕೆಯಿಂದಲಾದರೂ ಮಲತ್ರಯಂಗಳ ಸುಖವನನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬ ನೆನಹು ಹೆರೆ ಹಿಂಗದಿರುವಂತಹದ್ದೇ ವಾಸಿನಿ ಎಂಬ ಮದವು.

ಇವು ತಾವೆಂಟು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಮದಗುಣಂಗಳ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಬಹಿರಂಗದಷ್ಟಮದಗಳು.

ಗ್ರಂಥ॥ ಕುಲಂ ಛಲಂ ಧನಂ ಚೈವ ರೂಪು ಯೌವ್ವನಮೇವ ಚ। ವಿದ್ಯಾರಾಜ್ಯಂ ತಪಶ್ಚೈವ ಏತೆ ಚಾಷ್ಟಮದಾಸ್ಮೃತಾಃ॥ ಎಂದು ಕುಲ ಛಲ ಧನ ರೂಪು ಯೌವ್ವನ ವಿದ್ಯಾ ರಾಜ್ಯ ತಪ ಇಂತಿವು ಬಹಿರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು.

ಸಕಲಾತ್ಮರುಗಳು ತಮ್ಮ ಮನದೊಳಗೆ ನೆನಹು ರೂಪಿಂದ ತೋರುವ ಮದಗುಣಂಗಳನೇ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ವಾಗ್ರೂಪಿನಿಂದ ಹೇಳುವೆಂಟು ಪ್ರಕಾರವಾದ ಮದಗುಣಂಗಳುಂಟಾಗಿರುತಿಹವು.

ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸತ್ಪುರುಷರು ಆಯಿತ್ತಾದೊಡೆ, ನಾವು ಮಹಾಕುಲೋತ್ತಮರು, ಮಿಕ್ಕಿನ ಮನುಜಗಳೋರ್ವರೂ ನಮಗೆ ಸಮಾನ ಬರಲರಿಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಬುದೇ ಕುಲಮದವು.

ಹೀಗೆ ಕಂಡು ಹೇಳಿಕೊಳುತಿರ್ದನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕುಲಾತಿಶಯವ ಏನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತಿದ್ದೀಯೋ ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಆಗ ಛಲಮದವೆಂಬುದು ತೋರಿ ಮಿಕ್ಕಿನವರಾರೂ ನನಗೆ ಸಮಾನಂಬರಲರಿಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಬುದೇ ಛಲಮದವು.

ಧನಾಢ್ಯ ಪುರುಷರಾಯಿತ್ತಾದರೆ, ನಾವು ಮಹಾ ದ್ರವ್ಯಸ್ತರು, ನಮ್ಮ ದ್ರವ್ಯಾಧಿಪತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಆರೂ ಸಮಾನಂಬರಲರಿಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ದ್ರವ್ಯಮದವು.

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವನುಳ್ಳ ಪುರುಷ ರಾಯಿತ್ತಾದೊಡೆ ನಮ್ಮ ಲಾವಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆರೂ ಸಮಾನಂಬರಲರಿಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಬುವುದೇ ರೂಪುಮದವು.

ಎಳೆಯ ಜವ್ವನ, ಮೊಳೆಯ ಜವ್ವನ, ತುಂಬು ಜವ್ವನ, ಸೊಕ್ಕು ಜವ್ವನವನುಳ್ಳ ಪ್ರಾಯ ಸಮರ್ಥರಾದ ಪುರುಷರು ನಮ್ಮ ಯೌವ್ವ ನಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿನವರಾರೂ ಸಮಾನಂಬರಲರಿಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಬು ವುದೇ ಯೌವ್ವನ ಮದವು.

ಚೌಷಷ್ಟಿ ವಿದ್ಯಂಗಳ ಬಲ್ಲಂತಹ ಮಹಾ ಪ್ರವೀಣ ಪುರುಷನಾ ಯಿತ್ತಾದೊಡೆ, ನಾವು ಮಹಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಆರೂ ಸಮಾನಂಬರಲರಿಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಬುವುದೇ ವಿದ್ಯಾಮದವು.

ಈ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದೇ ಕೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುವಂತಹ ಏಕಛತ್ರಾಧೀಶ್ವರರು ಮಹಾರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳಾಯಿತ್ತಾದೊಡೆ ನಾವು ಮಹಾರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳು ಎಂದು ರಾಜ್ಯಮದವೆಂಬುದು ತಲೆ ದೋರಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮಾನಂಬರಲರಿಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಂಬುವುದೇ ರಾಜ್ಯಮದವು.

ಉಗ್ರ ತಪವಂ ಮಾಡುವ ತಪಸ್ವಿಗಳು ನಮ್ಮ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಆರೂ ಸಮಾನ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಬುವುದೇ ತಪೋ ಮದವು.

ಇವು ತಾವೇ ಬಹಿರಂಗದ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು. ಸಕಲಾತ್ಮರುಗಳು ತಮ್ಮ ಮನದೊಳಗೆ ತೋರಿಪ ಮದಗುಣಂಗಳನ್ನೇ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಹೇಳುವಂತಹ ಮದಗುಣಂಗಳ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರಮಂ ತಿಳಿವುದು ತತ್ವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಸಪ್ತವ್ಯಸನಗಳು.

ಇನ್ನು ಸಪ್ತವ್ಯಸನಂಗಳ ವಿವರಃ— ತನುವ್ಯಸನ, ಮನವ್ಯಸನ, ಧನವ್ಯಸನ, ರಾಜ್ಯವ್ಯಸನ, ವಿಶ್ವವ್ಯಸನ, ಉತ್ಸಾಹವ್ಯಸನ, ಸೇವಕವ್ಯಸನ, ಇಂತಿವು ಸಪ್ತವ್ಯಸನಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ— ತನುವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ದೇಹ ಬಡವಾಯಿತೆನುತಿಹನು. ಮನವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಹುಸಿ ಕಳವು ಪರದಾರಮಂ ಬಯುಸುತ್ತಿಹನು. ಧನವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಂ ಬಯುಸುತ್ತಿಹನು. ರಾಜ್ಯವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ವಾಹನ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಅನುಲೇಪನ ತಾಂಬೂಲಂಗಳಂ ಬಯುಸುತ್ತಿಹನು, ವಿಶ್ವವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಗೃಹ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸೀಮೆಯುಂ ಬಯುಸುತ್ತಿಹನು. ಉತ್ಸಾಹವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳಂ ಬಯುಸುತ್ತಿಹನು. ಸೇವಕವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಹೋದಿಹೆ, ಕೊಂದಿಹೆ, ಕೊಟ್ಟಹೆನೆನುತ್ತಿಹನು.

ಷಡೂರ್ಮಿಗಳು.

ಇನ್ನು ಷಡೂರ್ಮಿಗಳ ಭೇದಃ— ಗ್ರಂಥ॥ ಬುಭುಕ್ಷಾ ಚ ಪಿಪಾಸಾ ಚ ಪ್ರಾಣಸ್ಯವ ಮನಸಃಸ್ಮೃತಾಃ। ಶೋಕ ಮೋಹ ಶರೀರಸ್ಯ ಜನ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಷಡೂರ್ಮಯಃ ॥ ಎಂದು ಕ್ಷುತ್ತು ಪಿಪಾಂಸೆ ಶೋಕ ಮೋಹ ಜನನ ಮರಣ ಈ ಆರು ಷಡೂರ್ಮಿಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ— ಕ್ಷುತ್ ಪಿಪಾಂಸೆ ಈ ಎರಡು ಪ್ರಾಣಧರ್ಮ. ಶೋಕ ಮೋಹ ಇವು ಮನಧರ್ಮ. ಜನನ ಮರಣ ಈ ಎರಡು ದೇಹಧರ್ಮ. ಇಂತಿವು ಷಡೂರ್ಮಿಗಳು.

ಕ್ಷುತ್, ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಪಾನಂಗಳನನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬುದುದರಾಗ್ನಿ. ಪಿಪಾಂಸೆ ಪಾನ್ಯದ್ರವ್ಯಂಗಳನೀಂಟಬೇಕೆಂಬುದು ನೀರಡಿಕೆಯು. ತನಗಿಷ್ಟವಾದ ವಸ್ತು ತನ್ನಿಂದಗಲಿ ಹೋದಲ್ಲಿ ನೆನೆನೆನೆದು ದುಃಖಿಸುವಂತಹ ದುಃಖವೇ ಶೋಕವು. ಹೋದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮರಳಿ ದೊರೆಕೊಂಡಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಮಮಕರಿಸುವಂತಹ ಮಮಕಾರವೇ ಮೋಹವು. ಸ್ಥೂಲ ಮಾನ

ವರ ಪಿಂಡವು ನಾನಾ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವಂತಹದ್ದೇ ಜನನವು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರುಜೆಗಳಿಂದ ಸಣ್ಣಿಸಿ ಮೃತಿಯನೈದಿ ಹೋಗುವಂತಹದ್ದೇ ಮರಣವು.

ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳು.

ಇನ್ನು ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹ ಮದ ಮತ್ಸರ ಇಂತಿವು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳು.

ಕಾಮ, ಗುರುದಾರ ಪರದಾರ ಗಮನಂಗಳಿಗೆ ಎಳಿಸುವುದೇ ಕಾಮವು. ಒಡಲೊಡವೆಯ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವುದೇ ಕೋಪವು. ಇಹ ಪರ ಸಿದ್ಧಿಯ ಕೆಡಿಸಿ ಭವಕ್ಕೆ ತರುವುದೇ ಲೋಭವು. ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕವ ಕೆಡಿಸಿ ಅನಿತ್ಯ ದೇಹವ ಮಾಳ್ಪುದೇ ಮೋಹವು. ನೀತಿಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಅನೀತಿತನವ ಮಾಡುವುದೇ ಮದವು. ಪರರ ಗುಣವ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಮಾಡುವುದೇ ಮತ್ಸರವು. ಇವು ತಾವೇ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳು.

ಷಡ್ಭ್ರಮೆಗಳು.

ಇನ್ನು ಷಡ್ಭ್ರಮೆಗಳು. ಜಾತಿ ವರ್ಣ ಆಶ್ರಮ ಕುಲ ಗೋತ್ರ ನಾಮಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ — ಬ್ರಹ್ಮ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿ ಭ್ರಮೆ. ವರ್ಣ ಹದಿನೆಂಟರೊಳಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂಬುದು ವರ್ಣಭ್ರಮೆ. ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಕುಟೀಚ, ಅವಧೂತ ಈ ಚತುರ್ವಿಧವು ಆಶ್ರಮ ಭ್ರಮೆಯು. ತಾವು ನಿಂದ ಸ್ಥಲಂಗಳೇ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವರು. ಕನ್ನಡಿಗ ವಾಣಿಜ ಕಮ್ಮೆ ತಿಗಳ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕುಲಭ್ರಮೆ. ತಮ್ಮ ಕುಲಾವಳಿಯೇ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುತಿಹರು. ಕಶ್ಯಪ ಭಾರದ್ವಾಜ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿ ಸಮೂಹವೇ ಗೋತ್ರ ಭ್ರಮೆ. ನಾರಾಯಣ

ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದುವು ನಾಮ ಭ್ರಮೆ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಧಾನವೇ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುತಿಹರು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಭ್ರಾಂತಿ ಗುಣಂಗಳ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಷಡ್ಭಾವ ವಿಕಾರಗಳು.

ಇನ್ನು ಷಡ್ಭಾವ ವಿಕಾರಂಗಳು— ಅಸ್ತಿತೆ, ಜಾಯತೆ, ವಿಪರಿಣತೆ, ವಿವರ್ಧತೆ, ಅಪಕ್ಷತೆ, ವಿನಶ್ಯತೆ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ— ಅಸ್ತಿತೆ, ಗರ್ಭ ಉಂಟೆನಿಸುವುದು. ಜಾಯತೆ ಜನನಿಯ ಜಠರದಿಂದೆ ಪೊರಮಡುವುದು. ವಿಪರಿಣತೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮುದ್ದಿನ ಸುಖವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಿಸುವುದು. ವಿವರ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವುದು. ಅಪಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧತೆಯಿಂದ ಕುಸಿವುದು. ವಿನಶ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಡುವುದು. ಇಂತಿವು ಷಡ್ಭಾವ ವಿಕಾರಂಗಳು.

ಪಂಚಕ್ಲೇಶಗಳು.

ಇನ್ನು ಪಂಚಕ್ಲೇಶಂಗಳು— ಅನಾದಿಪ್ರಕೃತಿ ನೀರನಾದಿಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾಂಸೆ ತೋರುವ ಹಾಗೆ ಆತ್ಮನಾದಿಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೋರುವುದೇ ಅನಾದಿ ಮಾಯೆಯು. ಆ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರಕಳತ್ರಾದಿ ಸಂಸೃತಿಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಪಂಚಕ್ಲೇಶವೇ ಮೂಲ. ಅವಾವೆಂದಡೆ, ಅವಿದ್ಯೆ, ಅಸ್ಮಿತೆ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಅಭಿನಿವೇಶ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ, ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯೆ ಎಂತೆಂದೊಡೆ, ಚಿದ್ರೂಪನೆಂಬುದಂ ಕೆಡಿಸಿ, ಆನಂದವೆಂಬ ಸುಖಮಂ ಮರೆಯಿಸಿ ಎಡೆಬಿಡವಿಲ್ಲದೆ ಅರುಹೇ ತಾನೆಂಬುದಂ ಬಿಡಿಸಿ, ನಾನು ಜೀವನು, ನಾನು ಸಂಸಾರಿ, ನಾನು ಪಾಶಬದ್ಧನು, ನಾನು ಪಶುವು ಎನಿಸುವ ಅಜ್ಞಾನವೀಗ ಅವಿದ್ಯೆ. ಈ ಅಜ್ಞಾನದಿಂ ತೋರಿದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಸುಖವ

ನಾನೆಂದೂ ಬಿಡದೆ ಅಹಂಭಾವದ ತೊಡಕಿನ ಸುಖವೇ ಅಸ್ಮಿತೆ. ಇಂತೀ ವಿಷಯ ಸುಖಮಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಿಡಲಾರದೆ ಚಿಂತಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯನುಳ್ಳುದೇ ಅದಕೊಂದು ಯತ್ನ ಉಂಟಾದುದೇ ರಾಗ. ಈ ಸಂಸಾರವ ಪ್ರಿಯದಿಂದೆ ಹಿಡಿದು ಬಿಡದೆ ನೋವ ದುಃಖವನುಳ್ಳುದೇ ದ್ವೇಷ. ಇಂತಿವು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ವಿಷಯ ಸುಖಮಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಿಡಲಾರದೆ ಮನದ ದುಃಖವೇ ಅಭಿನಿವೇಶ. ಇಂತೀ ಪಂಚಕ್ಲೇಶವೇ ಸರ್ವ ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆದು ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿಹವು. ಇಂತಿವು ಪಂಚಕ್ಲೇಶಂಗಳು.

ಅಹಂಕಾರ ತ್ರಯಗಳು.

ರಾಜಸಾಹಂಕಾರ, ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರ, ತಾಮಸಾಹಂಕಾರ ಇಂತಿವು ಅಹಂಕಾರ ತ್ರಯಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ—ರಾಜಸಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಸೂರ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ತಾಮಸಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು.

ರಾಜಸಾಹಂಕಾರ ಮೊದಲು ನಿರಾಕಾರ ಪರವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಶಾಂತಿ ಶಕ್ತಿ, ಆ ಶಾಂತಿ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು, ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಚಿತ್ತು, ಆ ಚಿತ್ತಿನಿಂದ ಅಮೃತಮಯಮಪ್ಪ ಕಲೆ, ಆ ಕಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ, ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಮಹತ್ತು, ಆ ಮಹತ್ತಿನಿಂದ ಮೂಲಾಹಂಕಾರವು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಂತಪ್ಪ ಮೂಲಾಹಂಕಾರವೇ ರಜೋಗುಣವ ನೆಮ್ಮಿದಲ್ಲಿ ರಾಜಸಾಹಂಕಾರವೆಂದು, ತಮೋಗುಣವ ನೆಮ್ಮಿದಲ್ಲಿ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರ ವೆಂದು, ಸತ್ವಗುಣವ ನೆಮ್ಮಿದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವೆಂದು, ಇವು ತಾವೇ ಅಹಂಕಾರ ತ್ರಯಂಗಳು.

ರಾಜಸಾಹಂಕಾರ ತಲೆದೋರಿದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ವಿಷಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳು ಐದು ತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂ ಕಾರ ತಲೆದೋರಿದಲ್ಲಿ, ಅಹಂಕಾರವೇ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು, ಆ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು ಮುಂದುಗೊಂಡಲ್ಲಿ ದೇವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುತಿಹನು. ತಾಮಸಾಹಂಕಾರ

ದಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳೇ ಜಡ. ಆ ಜಡವೇ ಅಜ್ಞಾನ ಅಹಂಕಾರವು ಪುಟ್ಟಿತು.

ರಾಜಸಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಶಬ್ದ ವಿಷಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚ ವಿಷಯಗಳು ತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಸೂರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಆತ್ಮಾಧಿಷ್ಠಾನ ಕರ್ತೃಗಳು ಪುಟ್ಟಿದರು. ತಾಮಸಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಪಂಚ ಭೂತಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಳಯ ಚತುರ್ದಶಭುವನ ಸಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಮೂಹಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪುಟ್ಟಿದವು.

ಇಹಲೋಕದ ತಾಪತ್ರಯುಗಳು.

ಇನ್ನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ, ಇಂತಿವೀ ಇಹ ಲೋಕದ ತಾಪತ್ರಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ—ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದಲ್ಲಿ ಶಾರೀರವೆಂದು ಮಾನಸವೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರ. ಅಲ್ಲಿ ಜ್ವರ, ಗುಲ್ಮ, ಶೂಲಿ, ತ್ರಿದೋಷ, ನವಗ್ರಹ, ಗೋವು, ಪಕ್ಷಿ, ರಾಜ, ಇದರಿಂದಾದ ದುಃಖ ಶಾರೀರವೆಂಬುದು; ದೇಹ ಒಂದಕ್ಕೆ ತಟ್ಟುವಂತಹ ದುಃಖವು. ಅಸೂಯೆ, ನಾಸೂಯೆ, ಮದ, ಮತ್ಸರ, ಚಿಂತೆಗಳಿಂದಾದ ದುಃಖವು ಮಾನಸವೆಂಬುದು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ತಟ್ಟುವಂತಹದು. ಈ ಎರಡು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೆಂಬುದು.

ಸೀತ, ಉಷ್ಣ, ವಾಯು, ಸಿಡಲು, ಮಿಂಚುಗಳಿಂದಾದ ದುಃಖವು ಆಧಿಭೌತಿಕವೆಂಬುದು. ತನ್ನ ಅಂಗಸಂಬಂಧವಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಬಂದು ತಟ್ಟುವಂತಹ ದುಃಖವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು.

ಜನನ, ಮರಣ, ಸೆರೆ, ತೆರೆ, ಹಸಿವು, ತೃಷೆ, ಇಂತವುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನೋವನ್ನು ಆಧಿದೈವಿಕವೆಂಬುದು. ಅನಾದಿ ಪರಶಿವನಿಂದ ಬಂದು ತಟ್ಟುವಂತಹ ದುಃಖವು. ಇಂತಿವು ತಾಪತ್ರಯಂಗಳ ಭೇದ.

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ತಾಪತ್ರಯಗಳು.

ಇನ್ನು ಕ್ಷಯ, ಅತಿಶಯ, ಸಾಹಸ ಪತನ ಇಂತಿವು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ತಾಪತ್ರಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ--ಕ್ಷಯುವೆಂದೊಡೆ ಸುಕೃತ ತೀರುವುದು. ಆತ್ಮನಿಹದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತವು ತೀರಿದಲ್ಲಿ ಪರಲೋಕದ ಸುಖವನುಂಡು ತೀರ್ಗಡೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕ್ಷಯುವು. ಆತಿಶಯುವೆಂದೊಡೆ ತನಗಿಂತಲೂ ಬಲ್ಲಿದರ್ಬಹಳವಾಗಿ ಸುಕೃತಾನುಸಾರ ಮಾಡುವಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರುಗಳುಂಟೇ ಎಂಬುದು. ಸಾಹಸಪತನವೆಂದೊಡೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಬಿಡುವುದು. ಈ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರವಾದ ದುಃಖಗಳ ಹಸಿಗೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ದುರ್ಭಾವತ್ರಯುಗಳು.

ಇನ್ನು ಜ್ಞಾನವಿಕೃತಿಭಾವ, ವರ್ತನ ವಿಕೃತಿಭಾವ, ಮೋಹನ ವಿಕೃತಿಭಾವ ಇಂತಿವು ದುರ್ಭಾವತ್ರಯಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ-ಅರುಹಿಂದ ಅಹಮೆಂಬ ಜಡಭಾವದಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದ್ಯನೇಕ ಅಹಂಕಾರವನೆಯ್ದಿಹನಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ವಿಕೃತಿಭಾವ. ಜಡಾಜಡ ಮಿಶ್ರದಿಂ ದೇಹದಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ದಂಡಲೆದು ದುರ್ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿಹನಾಗಿ ವರ್ತನ ವಿಕೃತಿಭಾವ. ನಿಜವ ಮರೆದು ಜಡಭಾವದಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ಭಾವವನೊಮ್ಮೆಯೂ ಬಿಡದಿಪ್ಪ ಕಥನದಿಂ ಮೋಹನ ವಿಕೃತಿಭಾವ. ಇಂತಿವು ದುರ್ಭಾವಂಗಳ ಭೇದ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕಾರದಿಂ ಪೇಳಲ್ಪಡುಗುಂ.

ಸದ್ಭಾವತ್ರಯಂಗಳೆಲ್ಲವನು ವಿಕರಿಸಿ ಕೆಟ್ಟು ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೊಳಗಾದುದೇ ಜ್ಞಾನವಿಕೃತಿಭಾವ. ಸದಾಚಾರ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಸದ್ವರ್ತನೆಗಳೆಲ್ಲ ವಿಕರಿಸಿ ಕೆಟ್ಟು ದುರಾಚಾರ ದುರ್ಮಾರ್ಗ ದುರ್ವರ್ತನೆಗೊಳಗಾದುದೇ ವರ್ತನವಿಕೃತಿಭಾವ. ತಮ್ಮ ಕುಲಗುರು ಇಷ್ಟದೈವದ ಮೇಲಣ ಮಮಕಾರವೆಲ್ಲ ವಿಕರಿಸಿ ಕೆಟ್ಟು ದುರ್ಮಾರ್ಗದೊಳಗಾದುದೇ ಮೋಹನವಿಕೃತಿಭಾವ. ಇವು ತಾವೇ ದುರ್ಭಾವತ್ರಯಂಗಳು.

ತ್ರಿದೋಷಗಳು.

ಇನ್ನು ವಾತ, ಪಿತ್ತ, ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ಇಂತಿವು ತ್ರಿದೋಷಂಗಳು.

೩೬೦ ವ್ಯಾಧಿರೂಪವಾದ ತ್ರಿದೋಷಂಗಳು ಕೂಡಿ ಒಂದು ಶರೀರಾಕೃತಿಯಾಗಿಹುದು. ಈ ತ್ರಿದೋಷಂಗಳು ಕಾಲತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೀಡಿಸುತಿಹವು. ಇವು ಕ್ರೋಧ ಮೂಢ ಶಾಂತತ್ವದಿಂದಲೊಪ್ಪುವವು. ವಾತರೋಗಿಯಾದ ಪುರುಷನು ಮೂಢನಾಗಿರುತಿಹನು. ಪಿತ್ತರೋಗಿಯಾದ ಪುರುಷನು ಕೋಪಿಯಾಗಿರುತಿಹನು. ಶ್ಲೇಷ್ಮರೋಗಿಯಾದ ಪುರುಷನು ಶಾಂತನಾಗಿರುತಿಹನು. ಬಾಲನಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾತರೋಗ ಪೀಡಿಸುತಿಹುದು. ಯೌವ್ವನನಾಗಿದ್ದಾಗ ಪಿತ್ತರೋಗ ಪೀಡಿಸುತಿಹುದು. ವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೇಷ್ಮರೋಗ ಪೀಡಿಸುತಿಹುದು. ಇವು ತಾವೇ ತ್ರಿದೋಷಂಗಳ ಭೇದವನ್ನು ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಕರಣಹಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮ್ರಸ್ಯ.

ಈ ವರೆಗೆ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವೂ, ಜೀವವೂ, ಜಗತ್ತೂ ಹಾಗೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನರಿದರೆ ತಾನೇ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಅದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. (೧-೪) ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮನುಷ್ಯನು ವ್ಯಸನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಕಾರಗಳನ್ನೂ ಜೀವಭಾವವನ್ನೂ ತೊರೆಯಬೇಕು, ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಗಬೇಕು (೫-೯) ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮ್ರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕರಣ ಹಸಿಗೆಯ ಜ್ಞಾನವು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾದುದೆಂದು ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

(೧) ಅಯ್ಯಾ! ವರಕುಮಾರ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮನೇ ಕೇಳಾನಂದೀಶಾ. ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಅನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಗುರುಬಸವೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ನಿರ್ಲಜ್ಜಶಾಂತಲಿಂಗ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮನ ಮುಖವಚನದಲ್ಲಿ, ಸಕಲ ಪ್ರಮಥಗಣಂಗಳೆಲ್ಲ ನಿಃಕಳ ಲಿಂಗಾನುಭಾವವ ಬೆಸಗೊಂಡ ಮಹ ಪ್ರಸಾದವ ನಿನಗೆ ಕರುಣಿಸಿಕೊಟ್ಟೆಹೆವು ನೋಡಾ. ಆ ನಿಲುಕಡೆ ಎಂತೆಂದೊಡೆಃ-- ಅಯ್ಯಾ ಅನಾದಿ ಶಿವತತ್ವ, ಈಶ್ವರ ತತ್ವ, ಮಹೇಶ್ವರತತ್ವ, ಈ ಅನಾದಿ ತತ್ವತ್ರಯಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಆದಿ ಶಿವತತ್ವ, ಈಶ್ವರತತ್ವ, ಮಹೇಶ್ವರತತ್ವ ಈ ಆದಿ ತತ್ವತ್ರಯಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಶಂಕರ, ಶಶಿಧರ, ಗಂಗಾಧರ, ಗೌರೀಶ, ತ್ರಿಶೂಲ ಖಟ್ವಾಂಗಧರ, ವೃಷಭವಾಹನ ರುದ್ರ, ವಿಶ್ವಾದಿ ಮಹರುದ್ರ, ಅನೇಕಪತಿ, ಉಮಾಪತಿ, ಪಂಚಮುಖ, ಅನೇಕ ಮುಖವಾಗಿಹ ವಿಶ್ವರೂಪುಳ್ಳ ಗಣಾಧೀಶ್ವರನೆಂಬ ಮಹಾಗಣಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಸಹಸ್ರಶಿರ, ಸಹಸ್ರಚಕ್ಷು ಸಹಸ್ರಬಾಹು, ಸಹಸ್ರಪಾದವನುಳ್ಳ ವಿರಾಟ ಪುರುಷ ತಾನಲ್ಲ. ಪಶು ಪತಿ ಪಾಶ ತಾನಲ್ಲ. ತತ್ಪದ, ತ್ವಂಪದ, ಅಸಿಪದತ್ರಯಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಜೀವ ಹಂಸ, ಪರಮಹಂಸ, ಪರಮ ಪರತರ ಹಂಸತ್ರಯಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಪಂಚಮೂರ್ತಿ ತಾನಲ್ಲ. ಆ ಸದಾಶಿವನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವ ಪೇಳ್ವೆ ಈ ಕರಣ ಹಸಿಗೆಯೊಳು ಶಿವಶರಣ ಗಣಂಗಳಾಲಿಸುವುದಯ್ಯ. ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು ಆಕಾಶ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಆತ್ಮರೆಂಬ ಅಷ್ಟತನು ಮೂರ್ತಿಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿ, ಮಾಂಸ, ಚರ್ಮ, ರೋಮ,

ನರ ಈ ಐದು ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದಾದವು. ಇನ್ನು ಪಿತ್ತ, ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ರಕ್ತ, ಶುಕ್ಲ, ಮೂತ್ರ ಈ ಐದು ಅಪ್ಪುವಿನಿಂದಾದವು. ಕ್ಷುತ್, ತೃಷೆ, ನಿದ್ರೆ ಆಲಸ್ಯ, ಸಂಗ ಈ ಐದು ತೇಜದಿಂದಾದವು. ಪರಿವ ಪಾರುವ ಸುಳಿವ ಕೂಡುವ ಅಗಲುವ ಈ ಐದು ವಾಯುವಿನಿಂದಾದವು. ವಿರೋಧಿಸುವ ಅಂಜುವ, ನಾಚುವ, ಮೋಹಿಸುವ, ಆಹುದಾಗದೆಂಬುವ ಈ ಐದು ಆಕಾಶದಿಂದಾದವು. ಇಂತೀ ಪಂಚಭೂತದ ಕಾರ್ಯಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಶ್ರೋತೃ ತ್ವಕ್ಕು ನೇತ್ರ ಜಿಹ್ವೆ ಘ್ರಾಣವೆಂಬ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ವಾಕ್ಕು ಪಾಣಿ ಪಾದ ಗುದ ಗುಹ್ಯವೆಂಬ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿ ಯಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ ರೂಪು ರಸ ಗಂಧ ಪದಾರ್ಥಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ವಚನ ಗಮನ ದಹನ ವಿಸರ್ಜನ ಆನಂದವೆಂಬ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿ ಯಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪಂಚಕರಣಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಈಡಾ, ಪಿಂಗಳ, ಸುಷುಮ್ನ, ಗಾಂಧಾರಿ, ಹಸ್ತಿ, ಜಿಹ್ವೆ, ಪೂಷ, ಪಯಸ್ವಿನಿ, ಅಲಂಬು, ಲಕುಪವೆಂಬ ದಶ ನಾಡಿಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕರ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯವೆಂಬದಶವಾಯುಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣ, ಆನಂದ, ಚಿನ್ಮಯ, ಚಿದ್ರೂಪ, ಶುದ್ಧ, ನಿರ್ಮಲವೆಂಬ ಅಷ್ಟತನುಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತ ರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ, ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮ, ಜ್ಞಾನಾತ್ಮ, ಭೂತಾತ್ಮ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮ, ಮಹಾತ್ಮ, ಚಿದಾತ್ಮರೆಂಬ ನವ ಆತ್ಮರು ತಾನಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಥಿತ ತೃಣೀಕೃತ, ವರ್ತಿನಿ, ಕ್ರೋಧಿನಿ, ಮೋಹಿನಿ, ಅತಿಚಾರಿಣಿ, ಗಂಧ ಚಾರಿಣಿ, ವಾಸಿನಿ, ಎಂಬಂತರಂಗದಷ್ಟ ಮದಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಕುಲ ಛಲ ಧನ, ರೂಪು, ಯೌವ್ವನ, ವಿದ್ಯೆ, ರಾಜ್ಯ. ತಪವೆಂಬ ಬಹಿರಂಗ ದಷ್ಟಮದಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ರಸ, ರುಧಿರ, ಮಾಂಸ, ಮಜ್ಜ, ಮೇದಸ್ಸು, ಅಸ್ಥಿ, ಶುಕ್ಲವೆಂಬ ಷಡೂರ್ಮೆಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರವೆಂಬ ಅರಿ ಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಜಾತಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಕುಲಗೋತ್ರ ನಾಮವೆಂಬ ಷಡ್ಭ್ರಮೆಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಅನ್ನಮಯ, ಪ್ರಾಣಮಯ, ಮನೋಮಯ, ವಿಜ್ಞಾನಮಯ, ಆನಂದಮಯವೆಂಬ ಪಂಚಕೋಶಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಸತ್ವರಜತಮವೆಂಬ ಗುಣತ್ರಯಂಗಳು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕವೆಂಬ ತಾಪ ತ್ರಯಂಗಳೂ, ವಿಶ್ವ ತೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞವೆಂಬ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳೂ ತಾನಲ್ಲ.

ವಾತ ಪಿತ್ತ ಶ್ಲೇಷ್ಮವೆಂಬ ದೋಷತ್ರಯಂಗಳೂ, ಆಣವ ಮಲ, ಮಾಯಾಮಲ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಲತ್ರಯಂಗಳೂ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮಂಡಲತ್ರಯಂಗಳೂ ತಾನಲ್ಲ. ಸುಖ ದುಃಖ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ಮೋಹಗಳೆಂಬ ಪಂಚಪಾಶಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆಗಾಮಿ ಎಂಬ ಕರ್ಮತ್ರಯಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಆಧಾರ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಮಣಿಪೂರಕ ಅನಾಹತ ವಿಶುದ್ಧಿ ಆಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ತೂರ್ಯ ತೂರ್ಯಾತೀತವೆಂಬ ಪಂಚಾವಸ್ಥೆಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಜ್ಞಾತೃ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞೇಯವೆಂಬ ಜ್ಞಾನತ್ರಯಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಯಮ ನಿಯಮಾಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣ ಸಮಾಧಿ ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಂಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಗಳು ತಾನಲ್ಲ. ಊರ್ಧ್ವಶೂನ್ಯ, ಅಧೋಶೂನ್ಯ, ಮಧ್ಯಶೂನ್ಯ, ಸರ್ವಶೂನ್ಯವಾಗಿಹ ಸಹಜ ನಿರಾಲಂಬವೇ ತಾನೆಂದರಿದ ಮಹಾ ಶರಣಂಗೆ ನಾಮರೂಪು ಕ್ರಿಯಾತೀತವಾಗಿಹ ಚಿದ್ಘನವೇ ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸು, ವಾಙ್ಮನಕ್ಕೆ ಗೋಚರಾತೀತವೇ ತನ್ನ ಕಂಗಳು, ಅಚಳಪದವೇ ತನ್ನ ಹಣೆ, ಅಚಲಾತೀತವೇ ತನ್ನ ಹುಬ್ಬು, ನಿರಾಳ ಪದವೇ ತನ್ನ ನಾಸಿಕ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ತನ್ನನ್ಮನಿ, ನಿಗಮಾತೀತವೇ ತನ್ನ ಕರ್ಣದ್ವಯ, ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೇ ಕುಚದ್ವಯ, ವೇದಂಗಳೇ ತನ್ನ ಮುಖ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೇ ತನ್ನ ಗಡ್ಡಗಳು, ಪುರಾಣಂಗಳೇ ತನ್ನ ಮೀಸೆ, ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳೆಗಳೇ ತನ್ನ ಚಿತ್ತಿನ ಕಳತ್ರಯ ಸಂಪುಟಂಗಳು, ತಾರಕಾಕೃತಿ, ದಂಡಕಾಕೃತಿ, ಕುಂಡಲಾಕೃತಿ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿ, ದರ್ಪಣಾಕೃತಿ, ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿ, ಅಖಂಡಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿ, ಅಖಂಡಮಹಾಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿ, ಅಖಂಡ ಮಹಾ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿ, ನಿಃಕಳಾಕೃತಿ, ನಿಃಶೂನ್ಯಾಕೃತಿ, ನಿರಾಲಂಬಾಕೃತಿ, ನಿಃಪ್ರಪಂಚಾಕೃತಿ, ನಿಜಾನಂದಾಕೃತಿ, ನಿಃಕಾಮ್ಯಾಕೃತಿ, ನಿರಂಜನಾಕೃತಿ, ಇಂತೀ ಷೋಡಶಾಕೃತಿಗಳೇ ತನ್ನ ಷೋಡಶ ತತ್ವಂಗಳು ನೋಡಾ. ತನ್ನ ಅಂಡಗಳೇ ಅನಂತ ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚುಗಳು, ತನ್ನ ಕೊರಳೇ ನಿರಾಕುಳ, ತನ್ನ ಭುಜಂಗಳೇ ಅಪ್ರಮಾಣ ಅಗೋಚರ, ತನ್ನ ಹಸ್ತಾಂಗುಲಿಗಳೇ ಪರತತ್ವ, ಶಿವತತ್ವ, ಗುರುಲಿಂಗ ಚರತತ್ವ ಕರಣತತ್ವ, ಕೃಪಾತತ್ವ, ಚಿತ್ಕಳಾತತ್ವ, ಚಿನ್ಮಣಿತತ್ವ, ಚಿನ್ಮಂತ್ರ ತತ್ವಂಗಳು ನೋಡಾ. ಚಿಚ್ಚಂದ್ರ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯ ಚಿದಗ್ನಿ ತತ್ವಂಗಳೇ ತನ್ನ ಮಣಿಮಾಲಿಕೆ

ನೋಡಾ. ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತನ್ನ ಮುಂಭಾಗ. ಮಹಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತನ್ನ ಅಪರ ಭಾಗ. ಮಹ ನಿಜ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಕರಸ್ಥಲದ ಮೂರ್ತಿ. ಮಹಪರಿಪೂರ್ಣ ನಿಜ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಮನಸ್ಥಲದ ಮೂರ್ತಿ. ನಿಃಕಲಪ್ರಣಮ, ನಿಃಶೂನ್ಯ, ಪ್ರಣಮ, ನಿರಂಜನ ಪ್ರಣಮ, ಅವಾಚ್ಯ ಪ್ರಣಮ, ಚಿದ್ರೂಪ, ಪ್ರಣಮ ಚಿನ್ಮಯ ಪ್ರಣಮ, ಮಹಾ ಪ್ರಣಮ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲವು ತನ್ನ ಸಪ್ತ ಸ್ವರಂಗಳು ನೋಡಾ. ಆ ಸ್ವರಂಗಳೇ ಸಪ್ತಕೋಟಿ ಘನ ಮಹಾ ಮಂತ್ರವು. ಆಕಾಶವೇ ತನ್ನ ಧ್ವನಿ, ಚಿದಾಕಾಶವೇ ತನ್ನ ಅಕ್ಷಿಗಳು, ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶವೇ ತನ್ನ ಶ್ರೋತ್ರಗಳು, ಮಹದಾಕಾಶವೇ ಮಂತ್ರಘೋಷ, ಪೂರ್ಣಾಕಾಶವೇ ತನ್ನ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಜ್ಞಾನ ನೋಡಾ. ಇಂತೀ ಪಂಚಾಕಾಶವೇ ತನ್ನ ಉನ್ಮನಿಯು. ಅಖಂಡಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಲಿಂಗವೇ ತನ್ನ ಗರ್ಭ. ಆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಸೋಮ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿಹುದು ನೋಡಾ. ಆ ಪ್ರಕಾಶದೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಈಶ್ವರ ರುದ್ರರು, ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮರು, ಮುನಿಜನ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯ ದೇವರ್ಕಳು, ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳಡಗಿರ್ಪವು ನೋಡಾ. ತನ್ನ ನಡುವೇ ಏಕಾಕ್ಷರ, ಕಟಿಯೇ ತ್ರ್ಯಕ್ಷರ, ಪಾದಂಗಳೇ ಪಂಚಾಕ್ಷರ, ಮೊಳ ಪಾದಂಗಳೇ ಷಡಕ್ಷರಂಗಳು ನೋಡಾ. ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳೇ ಷಡ್ವಿಧ ಸಕೀಲು, ಬಾಹುಗಳೇ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲು, ತನ್ನ ಕಂಠಾಭರಣವೇ ಮಹಾಶೇಷ, ತನ್ನ ನಡೆಯೇ ಶಕ್ತಿ ರೂಪು, ನುಡಿಯೇ ಶಿವರೂಪು, ತನ್ನಾತ್ಮಂಗಳೇ ಸಿಂಹಾಸನ, ತನ್ನ ಸ್ವರವೇ ಪರಾತ್ಪರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ನೋಡಾ. ಚಿನ್ಮಯ ಚಿದ್ರೂಪ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶವೇ ತನ್ನ ಹೊದಪು. ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗ, ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವ ಲಿಂಗ, ಚರಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಲಿಂಗಷಟ್‌ಸ್ಥಲವೇ ತನ್ನ ತತ್‌ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವಾಭರಣ ನೋಡಾ. ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೇ ಜಡೆ ಮುಡಿಗಳು. ತನ್ನ ತಾನರಿದ ನಿಜ ಪರಶಿವ ಜ್ಞಾನವೇ ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶ ಚಿದ್ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಹಾಮಂತ್ರ ನೋಡಾ. ತನ್ನ ಚಿದಂಗ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವರಿದ ನೈಷ್ಠೆ ಜ್ಞಾನಾನುಭಾವ. ಕರುಣ ಕೃಪೆಯೇ ಪರಮ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ನೋಡಾ. ತನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತನ್ನ ತಾನರಿದರೆ, ನಾದ ಬಿಂದುಗಳಿಗತೀತ. ತತ್ವಮಸಿ

ವಾಕ್ಯಂಗಳ ಮೀರಿ ತೋರುವ ಅನಾದಿ ಶರಣ ನೋಡಾ. ತಾನೇ ನಿಃಶಬ್ದ ನಿಃಕಳಂಕ ನಿಃಶೂನ್ಯ ನಿರಂಜನ ನಿರಾಲಂಬ ನಿರವಯ ಬಯಲೊಳಗಣ ಮಹಾಬಯಲು ನೋಡಾ. ತನ್ನಿಂದನ್ಯವಾದ ಪರವಸ್ತು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ತಾನೇ ಸ್ವಯಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಪರತತ್ವ ಮೂರ್ತಿ ಅನಾದಿ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪು ಅಗಮ್ಯ ಅಗೋಚರ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಅಯ್ಯಾ, ಸರ್ವಲೋಕ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ತನ್ನಿಂದಧಿಕ ವಸ್ತು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಎಲ್ಲವು ತನ್ನಾಧೀನವಲ್ಲದೆ ಅದರಾಧೀನ ತಾನಲ್ಲ ನೋಡಾ! ಅಯ್ಯಾ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಪರವಸ್ತು ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ೮೮ ಸಾವಿರ ಮುನಿಗಳೂ, ೩೩ ಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳೂ, ಅಷ್ಟಾತ್ಮ ಅಷ್ಟತನು ಮೂರ್ತಿಗಳೂ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪಸಾಗರಗಳೂ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ವೇದಾಗಮ ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳೂ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಸಪ್ತಕೋಟಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಗಳೂ, ಅಕಾರಾದಿ ಕ್ಷಕಾರಾಂತ್ಯವಾದ ೫೨ ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ೨೧೬ ಭುವನ ;ಸ್ಥಲಂಗಳೂ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಅಂಗತತ್ವ ೨೫ ಲಿಂಗತತ್ವ ೧೧ ಇಂತೀ ೩೬ ತತ್ವಂಗಳು ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಷಟ್ಕಳೆ ದ್ವಾದಶ ಕಳೆ ಷೋಡಶ ಕಳೆ ಚೌಷಷ್ಟಿ ಕಳೆಗಳು ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ತನ್ನಿಂದಧಿಕವಪ್ಪ ವಸ್ತು ಒಂದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ತಾನೇ ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಶಿವತತ್ವ ನೋಡಾ ಅಗಮ್ಯ ಅಗೋಚರ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ!

(೩) ಅಯ್ಯಾ ಅನಂತಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ದೇವರ್ಕಗಳು ಮನು ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲ ಭವ ಸಂಸಾರದೊಳಗಾದರು ನೋಡಾ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆಃ— ಬ್ರಹ್ಮನುತ್ಪತ್ಯವೆಂಬ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ. ವಿಷ್ಣು ಸ್ಥಿತಿ ಎಂಬ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ. ರುದ್ರನು ಸಂಹಾರವೆಂಬ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ. ಈಶ್ವರ ತಿರೋಭಾನವೆಂಬ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ. ಸದಾಶಿವನು ಅನುಗ್ರಹವೆಂಬ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ. ಮನುಮುನಿಗಳೆಲ್ಲ ಹಠಯೋಗವೆಂಬ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲ ಅಷ್ಟಭೋಗೈಶ್ವರ್ಯವೆಂಬ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾದರು ನೋಡಾ. ಇಂತೀ ಭವ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ, ನಮ್ಮ ಶರಣ ಗಣಂಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಾವರಿದು, ತಮ್ಮ ನಿಜ ಚಿದ್ಬೆಳಗ ಬೆರಿಸಿ, ಗುಹ್ಯಾಲಂಪಟ ಜಿಹ್ವಾಲಂಪಟದಲ್ಲಿ ಬೀಳದೆ, ಅವಿರಳಾನಂದ ಬೆಳಗಿ

ನೊಳಗೆ ಸಂತೃಪ್ತರಾಗಿ, ಭವರೋಗವೈದ್ಯ ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಾಮಣಿಗಳೆಂದು, ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮ ಪುರಾಣಂಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿ, ಅಯೋನಿ ಸಂಭವರೆನಿಸಿ, ಪಾವನಾರ್ಥವಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಿಜ ಚಿದ್ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಮತ್ತೆಂದಿನಂತೆ ಬಯಲೊಳಗೆ ಮಹಾ ಬಯಲಾದರು ನೋಡಾ. ಅಯ್ಯಾ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಂಗಳು ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಅವು ತನ್ನಾಧೀನದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿಹವಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲ. ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಕಾಣಾ. ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಮರ ಪಂಚ ಲೋಹದ ದೇವರು ದೇವರಲ್ಲ. ಕಾಶೀ, ರಾಮೇಶ್ವರ, ಗೋಕರ್ಣ, ಕೇದಾರ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳು ದೇವರಲ್ಲ. ತನ್ನ ತಾನರಿದು ತಾನಾರೆಂಬ ತಿಳಿವುಂಟಾದರೆ, ತಾನೇ ದೇವಾದಿ ದೇವ ಸಕಲಾದಿನಾಥ ಪರಶಿವಲಿಂಗ ನೋಡಾ ಅಗಮ್ಯ ಅಗೋಚರ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೪) ಅಯ್ಯಾ ನಾಸಿಕದ ತುದಿಯಲ್ಲಾಡುವ ಪ್ರಾಣವಾಯು ದೇವರೆಂಬರು. ಅದು ದೇವರಲ್ಲ ನೋಡಾ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಪ್ರಾಣವಾಯು ನಾಸಿಕದಿಂದ, ಹನ್ನೆರಡಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣ ಹೊರಹೊರಟು, ಎಂಟಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತಿರುಗಿ, ನಾಲ್ಕಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಖಂಡಿಸಿ ಬಡಿದು ತಿರುಗುವುದು ನೋಡಾ. ಇಂತು ದಿನ ೧ಕ್ಕೆ ೨೧೬೦೦ ಸ್ವರಗಳು ತಿರುಗಿ, ೭೨೦೦ ಸ್ವರಗಳು ಖಂಡಿಸಿ, ಮೃತವಾಗುವ ಪ್ರಾಣವಾಯುವ ದೇವರೆಂಬುವ ಗುರುದ್ರೋಹಿಗಳಂ ಎನಗೊಮ್ಮೆ ತೋರದಿರಯ್ಯ. ಈಡಾ ಪಿಂಗಳ ಸುಷುಮ್ನ ನಾಳದಲ್ಲಾಡುವ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ಸ್ವರ ಜೀವನೇ ದೇವರೆಂಬರು. ಅದು ದೇವರಲ್ಲ. ಜೀವಸ್ವರಂಗಳಿಗೆ ಸೂತ್ರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ತಾನೆಂದರಿದೊಡೆ ತಾನೇ ದೇವ ನೋಡಾ. ಅಯ್ಯಾ! ಷಟ್ಚಕ್ರದೊಳಗಣ, ಅಕ್ಷರ, ಅಧಿದೇವತೆ, ಶಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳು ದೇವರೆಂಬರು. ಅವು ದೇವರಲ್ಲ ನೋಡಾ. ಬ್ರಹ್ಮ ಚಕ್ರ ಸಹಸ್ರದಳ ಪದ್ಮದೊಳು ದೇವರಿಹುದು, ಆ ದೇವರ ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿಹ ಅನ್ನಪಾನಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು, ತನುವ ದಂಡಿಸಿ, ಸ್ವಸ್ಥ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು, ಮೂಲವಾಯುವಂ ಬಂಧಿಸಿ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯನೆಬ್ಬಿಸಿ, ಸುಷುಮ್ನ ನಾಳತುದಿಯನಡರಿಸಿ, ಅಮಳೋಕ್ಯದ್ವಾರದಿ ಜಿಹ್ವೆಯ ತುದಿಯನೇರಿಸಿ ಅಮೃತವನುಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ದೇವರ ಕಾಣದೆ, ವಾತ ಪಿತ್ತ ಶ್ಲೇಷ್ಮಂಗಳಂ ಕುಡಿವ ಸತ್ಕರ್ಮ

ಯೋಗಿಗಳು ಕೋಟಾನುಕೋಟಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಶಿಖಾಚಕ್ರ ತ್ರಿದಳದೊಳು ದೇವರಿಹುದೆಂದು, ಈಡಾ ಪಿಂಗಳ ಸುಷುಮ್ನನಾಯು ಸೂಸಲೀಯದೆ, ಕುಲಾಲನ ಚಕ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುತ್ತುಬಾಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಸುತ್ತಿನಿಂದ ಮನವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆ ಮನ ಪವನ ಸಂಯೋಗದಿಂದ, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿ, ದೇವರ ಕಂಡೆಹೆವೆಂದು ನೋಡಿದವರು ಆ ದೇವರ ಕಾಣದೆ ಹೋದ ಲಂಬಿಕಾಯೋಗಿಗಳು ಕೋಟಾನುಕೋಟಿ. ಅದರಿಂ ಮೇಲೆ, ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರ ಮೇಲುಗಿರಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ದೇವರನ್ನು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ನೋಡಿಹೆನೆಂಬರು. ಆ ದೇವರ ಕಾಣದೆ ಕೆಟ್ಟಿಳಿದ ಭಿನ್ನಯೋಗಿಗಳು ಕೋಟಾನುಕೋಟಿ. ಇಂತೀ ಕರ್ಮಯೋಗಿ, ಲಂಬಿಕಾಯೋಗಿ, ಭಿನ್ನಯೋಗಿ, ಧ್ಯಾನಯೋಗಿಗಳು, ಯೋಗಂಗಳಂ ಸಾಧಿಸಿ, ದೇವರ ಕಂಡೆಹೆವೆಂದು ಹೋದವರು ಆ ದೇವರ ಕಾಣದೆ ಹೋದರು ನೋಡಾ. ಅಯ್ಯಾ! ಅಣುಚಕ್ರ ದೇವರಲ್ಲ. ಕೋದಂಡ ಚಕ್ರ ದೇವರಲ್ಲ. ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ನೋಡುವ, ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ನೋಡುವ, ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ನೋಡುವ ದೇವರು ದೇವರಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ದೇವರಂತೆಂದೊಡೆ:— ಅಖಂಡ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಪರಶಿವಲಿಂಗವ ತಾನೆಂದರಿದೊಡೆ, ತಾನೇ ಪರಾತ್ಪರ ದೇವ ನೋಡಾ ಅಗಮ್ಯ ಅಗೋಚರ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೫) ಮತ್ತೊಂದು ವೇಳೆ ಸಪ್ತಧಾತು, ಸಪ್ತವ್ಯಸನವ ಕೂಡಿ ವರ್ತಿಸುವುದಯ್ಯ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ರಸ, ರುಧಿರ, ಮಾಂಸ, ಮೇದಸ್ಸು, ಅಸ್ಥಿ, ಮಜ್ಜೆ, ಶುಕ್ಲವೆಂಬ ಧಾತುಗಳ ಅನ್ನ ನೀರಿನಿಂದ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು, ತನುವ್ಯಸನ, ಮನವ್ಯಸನ, ಧನವ್ಯಸನ, ರಾಜ್ಯವ್ಯಸನ, ಉತ್ಸಾಹವ್ಯಸನ, ವಿಶ್ವವ್ಯಸನ, ಸೇವಕವ್ಯಸನವೆಂಬ ಸಪ್ತವ್ಯಸನಿಯಾಗಿ ಷಡೂರ್ಮಿ ಷಡ್ಭಾವ ವಿಕಾರದಿಂದ ಎನ್ನ ತೊಳಲಿಸಿ, ಬಳಲಿಸಿ, ಅಳಲಿಸಿತಯ್ಯ ಕುಲಗೇಡಿ ಜೀವ ಮನವು! ಈ ಜೀವ ಮನದ ಸಂಗವ ಪರಿಹರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯ ದುರಿತಹರಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೇ.

(೬) ಪಾದೇಂದ್ರಿಯ ಪಾಯ್ವಿಂದ್ರಿಯ ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ, ಪಾಣೀಂದ್ರಿಯ ವಾಗೇಂದ್ರಿಯ, ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ, ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯ, ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯ ಮೊದ

ಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಹುಸಿ, ಕಳವು, ಪರದಾರ, ಪರನಿಂದೆ, ಪರಹಿಂಸೆ, ಪರದ್ರೈವ, ಪರಕಾಂಕ್ಷೆ, ಅನೃತ, ಅಪಶಬ್ದ ಮೊದಲಾದವಕ್ಕೆ ಪರಮ ಪಾತಕತನದಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡಿ, ಅರ್ಥಪ್ರಾಣಾಭಿಮಾನವ ಕಳಕೊಂಡು ಭವಭಾರಿಯಾಗಿ, ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತಯ್ಯ ಎನ್ನ ಹೃದಯೇಂದ್ರಿಯ. ಇಂತು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ದುಃಸಂಗದಿಂದ ಜಡ ಶರೀರಿಯಾಗಿ, ನಿಮ್ಮ ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ಮರೆದೆನಯ್ಯ. ಪರಮಾರಾಧ್ಯರಿರವೇ ಇನ್ನೆನಗೆ ಗತಿಪಥವ ತೋರಿಸಯ್ಯ ಮಹಾಪ್ರಭು ಶ್ರೀಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮವೇ.

(೭) ಮತ್ತೊಂದು ವೇಳೆ ಕಾಮವಿಕಾರದಿಂದ ತೊಳಲಿಸಿತಯ್ಯ. ಕ್ರೋಧದ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ಕೆಡಹಿತಯ್ಯ. ಲೋಭದ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ನೂಂಕಿಸಿತಯ್ಯ. ಮೋಹ ಮದ ಮತ್ಸರದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಕಿಸಿತಯ್ಯ. ಸತ್ವ, ರಜ, ತಮಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಗುಣಂಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುನುರಿ ಮಾಡಿತಯ್ಯ. ಗಂಧ, ರಸ, ರೂಪು, ಸ್ಪರ್ಶ, ಶಬ್ದ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಿ ಕುಂದಿಸಿತಯ್ಯ. ಇಂತಹ ದುರಾಚಾರ ದುರ್ಜೀವ ಮನವ ಎಂದಿಂಗೆ ಪರಿಹರಿಸಿಹೆಯೋ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೇ.

(೮) ಅಯ್ಯಾ. ಒಂದು ಜೀವಾತ್ಮನೇ ನಾಲ್ಕು ತೆರನಾಗಿರ್ಪನಯ್ಯ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಒಂದು ಜೀವನೇ ಅಂಡಜಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿರ್ಪುದಯ್ಯ. ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವನೇ ಪಿಂಡಜ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿರ್ಪುದಯ್ಯ. ಬಳಿಕೊಂದು ಜೀವನೇ ಉದ್ಭಿಜಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿರ್ಪುವಯ್ಯ. ಮಿಗಿಲೊಂದು ಜೀವನೇ ಜರಾಯುಜಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿರ್ಪುದಯ್ಯ. ಈ ಚತುರ್ವಿಧ ಜೀವನೊಳಗೆ ಏಳು ಲಕ್ಷ ಮಲಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ಜಡಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳುಲಕ್ಷ ಕುಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ದುರ್ಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ಕಪಟ ಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ಸಂಚಲ ಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ವಂಚಕ ಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ನಿರ್ಮಳ ಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ಅಜಡ ಚೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ಸುಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ಸಜೀವನಯ್ಯ. ಏಳು ಲಕ್ಷ ಪರಮ ಜೀವನಯ್ಯ. ಈ ತೆರದ ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಶಿವನ ಪೂರ್ವಭಾಗ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾಪಕೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿಪ್ಪವಯ್ಯ. ಆ ದ್ವಾಪಕ

ಜೀವನವರ್ತನ ಭೇದದಿಂದ ಒಂದು ಜೀವನೇ ಹನ್ನೆರಡು ತೆರನಾಗಿರ್ಪನಯ್ಯಾ. ಅದರ ಗುಣಭೇದವೆಂತೆಂದೊಡೆ:— ಉಚ್ಛಿಷ್ಟವ ತಿಂದು ಬದಕುವ ಜೀವನೇ ಮಲಜೀವನಯ್ಯಾ. ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಬದುಕುವ ಜೀವನೇ ಜಡಜೀವನಯ್ಯಾ. ಚೋರತನದಿಂದ ಬದುಕುವ ಜೀವವೇ ಕುಜೀವನವಯ್ಯಾ. ಚಾಡಿಛಿದ್ರ ಚೋರತನದಿಂದ ಬದುಕುವ ಜೀವನೇ ದುರ್ಜೀವನಯ್ಯಾ. ಕಡಿದು, ಹೊಡೆದು, ಬಡಿದು, ಬಂಧಿಸಿ, ಬದುಕುವ ಜೀವನೇ ಕಪಟ ಜೀವನಯ್ಯಾ. ಗಾರುಡಿಗ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ಜೀವನೇ ಸಂಚಲ ಜೀವನಯ್ಯಾ. ದೇಶಕ್ಕೊಂದು ಭಾಷೆ ವೇಷವ ಧರಿಸಿ ಅಜಾತತನದಿಂದ ಬದುಕುವ ಜೀವನೇ ವಂಚಕ ಜೀವನಯ್ಯಾ. ಷಟ್ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರದೊಳಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಸತ್ಯದಿಂದ ಬದುಕುವ ಜೀವನೇ ನಿರ್ಮಲ ಜೀವನಯ್ಯಾ. ಆವ ಮತವಾದರೇನು, ಆವ ಜಾತಿಯಾದರೇನು, ಮಲಮಾಯಾ ಸಂಸಾರ ಬಂಧಮಂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಿಯೇ ಅಜಡ ಜೀವನೆನಿಸುವನಯ್ಯಾ. ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಮಂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಶ್ರೀಗುರು ಪರಮಾರಾಧ್ಯನು ಉಪಾವಸ್ಥೆಯಂ ಮಾಡುವ ಜೀವನೇ ಸುಜೀವನಯ್ಯಾ. ಚಿದ್ಘನ ಶ್ರೀಗುರುದೇವನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಘನ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠ್ಯತ್ವವುಳ್ಳಾತನೇ ಸಜೀವನೆನಿಸುವನಯ್ಯಾ. ಶ್ರೀಮದ್ಘನ ಗುರುವಿನ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವಲಿಂಗವ ಪಡೆದಾತನೇ ಪರಮ ಜೀವನೆನಿಸುವನಯ್ಯಾ. ಇಂತೀ ಜೀವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಗುರು ಕಟಾಕ್ಷದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ, ತ್ರಿವಿಧಾಂಗವೆಲ್ಲ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಮನವೆಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ, ಭಾವತ್ರಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಮೋಕ್ಷತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ, ಸತ್ಯವಾಣಿ, ಸತ್ಯಕ್ರಿಯೆ, ಉಳಿದವಯವಂಗಳೆಲ್ಲ ಸತ್ಯವೆನ್ನೇ ಹಾಸಿ, ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೊದ್ದು, ಸತ್ಯಕಾಯಕವನೇ ಮಾಡಿ, ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದೂ ಬಾರದಂತೆ, ಸತ್ಯ ಸದಾಚಾರದಿಂದ ನಡೆನುಡಿ ಸಂಪನ್ನರೇ ಕೇವಲ ಪರಶಿವ ಗುಣಂಗಳು ನೋಡಾ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರಾ.

(೯) ಅಯ್ಯಾ ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವ ತತ್ವ ಮಹಾಘನ ಚಿದಾವರಣವ ಸ್ವರೂಪ ಪರಶಿವಲಿಂಗ ಸದ್ಗುರು ಮುಖದಿಂ ತಮ್ಮ ಭಾವ, ಮನ ಹೃದಯ, ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ನೇತ್ರ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ, ಕರಕಂಜ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಪರಿಪರಿಯಿಂದರ್ಚಿಸಿ, ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವದಿಂದ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣಾಭಿಮಾನಂಗಳಂ

ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ದೃಢಚಿತ್ತದಿಂದ ನಿಂದ ಮಹಂತ ಸದ್ಭಕ್ತ ಶಿವಶರಣನಿರ್ದ ಲೋಕವೇ ರುದ್ರಲೋಕ, ಶಿವಲೋಕ, ನಾಗಲೋಕ, ಶಾಂಭವಲೋಕವಯ್ಯ. ಆತನ ಭಕ್ತ ಪ್ರಿಯರೇ ರುದ್ರಗಣಂಗಳು, ಶಿವಗಣಂಗಳು, ದೇವಗಣಂಗಳು ಶಾಂಭವ ಮಹಾ ಗಣಂಗಳಯ್ಯ. ಆತನಿರ್ದ ಊರೇ ಶಿವಮಂದಿರ ಶಿವಾಲಯ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರ ವಯ್ಯ. ಆತನ ನಡೆ ನುಡಿ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಲ್ಲಿ ಒಡವೆರೆದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯೇ ನಾಗಕನ್ಯೆ, ರುದ್ರಕನ್ಯೆ. ಆತನ ಅರ್ಚನಾರ್ಪಣ ಸ್ಥಲವೇ ಮಹಾ ಘನ ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವಯ್ಯ. ಆತನಾಚರಣೆಯಿಂದಡಿಯಿಟ್ಟ ಜಲವೇ ದೇವಗಂಗೆ, ಶಿವಗಂಗೆ, ಪಾವನಗಂಗೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣಗಂಗಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಗಂಗಾತೀರ್ಥವಯ್ಯ. ಆತನು ದಯೆವಿಟ್ಟು ಪರುಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ್ದು ತಟ್ಟು ಮುಟ್ಟು ಸೋಂಕುಗಳೆಲ್ಲ ನಿಜಮೋಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪ ನೋಡಾ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರಾ.

(೧೦) ನಾವು ಶಿವಭಕ್ತರೆಂದು ಹೇಳುವ ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ಶಿವಭಕ್ತರಾಗುವ ನೆಲೆಕಲೆಯ. ಅರಿವೈರಿಗಳ ಹೆಡೆಮುಡಿಗಟ್ಟಿ, ಅಷ್ಟ ಮದವ ಜೊಳ್ಳುಮಾಡಿ, ತೂರಿ, ಸಪ್ತವ್ಯಸನಂಗಳ ಕಂಕಣವ ಮುರಿದು, ಸದ್ಭಕ್ತಿ ನೆಲೆಕಲೆ ತಿಳಿದು, ಅಷ್ಟಾವರಣದ ಗುಟ್ಟ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ, ಪಂಚಾಚಾರದ ಭೇದವನರಿದು, ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗದ ಮೂಲವ ತಿಳಿದು, ಷಡ್ವಿಧ ಅರ್ಪಿತ ಅವಧಾನವನಾಚರಿಸಿ, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವ ಹಿಡಿದಾ ಚರಿಸುವ ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅತಿಭೃತ್ಯನಾಗಿ, ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಡೆನುಡಿ ಸಂಪನ್ನರಾದವರೇ ಸದ್ಭಕ್ತರು ಕಾಣಾ ಕಲಿದೇವರದೇವಾ.

(೧೧) ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವಲೀಲಾನಿಮಿತ್ತ ಸಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ಪಂಚವಕ್ತ್ರ ದಶಭುಜಂಗಳನು ಧರಿಸಿ, ತನ್ನ ನಿಜ ಧರ್ಮವನೇ ತನಗಾ ಧಾರಮಪ್ಪ ವಾಹನಮಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪಂಚಮುಖಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳಿಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅವನೇ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಲೀಲಾ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗದಿಂದ ಅನಂತಕೋಟಿ ಜೀವಂಗಳಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ತನ್ನ ಗೂಢಮಪ್ಪ ಮನೋಭಂಡಾರವಂ ತೆಗೆದು, ಆ ಜೀವಂಗಳಿಗವನೇ ಜೀವನವಂ ಮಾಡಿ, ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೂ ಈ ಜೀವ ಜಾಲಕ್ಕೂ ನಿಜಮನೋ ಭಂಡಾರವನೆ ಆಧಾರಮಂ ಮಾಡಿ, ತಾನೇ

ಸೇವ್ಯನಾಗಿ ಜೀವಂಗಳೇ ಸೇವಕರಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರಲಾ ಪರಮಾತ್ಮ
ನಿಂದ ಸಲಿಗೆವಡೆದ ಕೆಲವು ಜೀವಂಗಳು ಅಹಂಕರಿಸಿ, ಆ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿರ್ಪ
ಮನೋಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು,
ತತ್ಪ್ರಪಂಚನಾ ಮನದಿಂ ಪಂಚಭೂತಂಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಆದರಿಂದ ಒಂದು
ಪಿಂಡಾಂಡವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣಮಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ
ಕೊತ್ತಲಗಳಂ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಆಶೆಯೆಂಬಾಳ್ವೇರಿಯುಂ ಸೃಜಿಸಿ, ತನ್ಮಧ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಅರಮನೆಯುಂ ಕಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿರ್ದುಕೊಂಡು,
ಜೀವನು ತನ್ನ ಮನೋಪ್ರಪಂಚನಾಭಂಡಾರವಂ ವೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ, ವಿಷಯಂಗ
ಳೆಂಬ ಮನ್ನೆಯರಂ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ನಿಜಪುರದ್ವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಹನಿಟ್ಟು,
ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಮೆಂಬ ಶಿರಃಪ್ರಧಾನರಂ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ತನ್ಮಂ
ತ್ರಾಲೋಚನೆಯಿಂ ಸಾಮ, ಭೇದ, ದಾನ, ದಂಡವೆಂಬ ಕರಿ, ತುರಗ,
ರಥ, ಪದಾತಿಗಳಂ ಕೂಡಲಿಟ್ಟು, ಕರ್ಮವೆಂಬ ಸೇನಾನಿಗೆ ಪಟ್ಟಮಂ
ಕಟ್ಟಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿರ್ಪ ನಾನಾ ದಳಂಗಳಂ ಸೇನಾಪತಿಯ ವಶಮಂ ಮಾಡಿ,
ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಗಳೆಂಬ ಶಕ್ತಿಗಳಂ ಪರಿಣಯಮಾಗಿ, ಜಾಗ್ರತ್
ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿಗಳೆಂಬರಮನೆಗಳೊಳಗೆ ಕಳೆಯ ನಾದದಲ್ಲಿ ಕೆಲೆವುತ್ತಂ
ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಫಲಿಸಿ, ಫಲ ಸುಖಂಗಳನನುಭವಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಜೀವನೆಂಬರ
ಸಿನನುಮತವಿಡಿದು, ಕರ್ಮಸೇನಾನಿಯು ಸಕಲ ದಳಂಗಳೊಳಗ ಕೂಡಿ
ವಿಷಯಂಗಳೆಂಬ ಮನ್ನೆಯರಂ ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಪಂಚ
ವೆಂಬ ರಾಜ್ಯವಂ ಸಾಧಿಸಿ, ತದ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ,
ಕಳತ್ರ ಧನ ಧಾನ್ಯ ವಸ್ತು ವಾಹನಾಲಂಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಯಪುರಕ್ಕೆ
ತಂದು, ಜೀವನೆಂಬರಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಯಿಸುತ್ತಿರಲು, ಜೀವನು ಸಂತೋಷಿಸಿ,
ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಕಲ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಮೂಲ ಮನೋ
ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಬೆರಿಸಿ, ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಅಹಂಕರಿಸಿ, ಸಕಲಕ್ಕೂ ತಾನೇ
ಕರ್ತೃವೆಂದು ಬೆರೆತು, ಪರಮಾತ್ಮನಂ ಬೆರೆತು, ಸೇವ್ಯಸೇವಕರೆಂಬ
ವಿವೇಕವನರಿತು, ಅಧರ್ಮ ವಾಹನಾರೂಢನಾಗಿ, ತನ್ನ ತಾನರಿಯದೆ,
ಕಾಮವಶನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತಿರ್ಪ ಈ ಜೀವನ ಅಹಂಕಾರಮಂ ಸಂಹರಿ
ಸುವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಾಲನಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ವ್ಯಾಧಿ ಪೀಡನ
ಗಳೆಂಬ ಬಲಂಗಳಂ ಕೂಡಲಿಟ್ಟು, ದುಃಖವೆಂಬ ಸಾಮಗ್ರಿಯುಂ ಒದಗಿಸಿ
ಕೊಟ್ಟು, ಕ್ರೋಧವೆಂಬ ಮನೆಯಾಳಿಂಗೆ ತಮೋಗುಣಂಗಳೆಂಬ ಬಲುಹ

ಗಾರರಂ ಕೂಡಿಕೊಟ್ಟು, ಈ ಕಾಯಪುರಮಂ ಸಾಧಿಸೆಂದು ಕಳುಹಲು, ಆ ಸದಾಶಿವನಾಜ್ಞಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಲನು ಸಕಲ ಬಲ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು, ಕಾಯಪುರಕ್ಕೆ ಸಲುವ ಪ್ರಪಂಚ ರಾಜ್ಯಮಂ ನೆರೆ ಸೂರೆ ಮಾಡಲು, ಕರಣಂಗಳೆಂಬ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕೆಟ್ಟೋಡಿ ಬಂದು, ಜೀವನೆಂಬ ಅರಸಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಲು, ಅದಂ ಕೇಳಿ ಆಗ್ರಹಪಟ್ಟು, ಕರ್ಮಸೇನಾನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲು, ತತ್ಸೇನಾನಿಯು ಕಾಯಪುರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಸಕಲದಳ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು, ಕಾಲನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಂ ಮಾಡಿ, ಜಯಿಸಲಾರದೆ ವಿಮುಖನಾಗಿ ಉಪಭೋಗಾದಿ ಸಕಲ ಸುಖಂಗಳಂ ಕೋಳುಕೊಟ್ಟು ಬಂದು ಕೋಟೆಯಂ ಹೊಗಲು, ಜೀವನು ಪಶ್ಚಾತಾಪದಿಂ ಸಂಶಯ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ ಕಾಲ ಕಾಯಪುರಮಂ ಒತ್ತರಿಸಿ ಮುತ್ತಿಗೆಯಂ ಹಾಕಿ, ವಿಷಯಮನ್ನೆಯರಂ ಹಸಗೆಡಿಸಿ, ಕೊಂದು, ಕರ್ಮವಂ ನಿರ್ಮೂಲವಂ ಮಾಡಿ, ಅಂತರಂಗ ಮನೆಯಂ ಕೊಳ್ಳೆಯಂ ಮಾಡಿ, ನಾದಬಿಂದು ಕಳಾಶಕ್ತಿಯಂ ಸೆರೆವಿಡಿದು, ಕಾಯಪುರಮಂ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು, ಜೀವನು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಆ ಮೂಲ ಮನೋಭಂಡಾರ ಮಾತ್ರಮಂ ಕೊಂಡು, ತತ್ಪುರಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಅನೇಕ ಯಾತನೆ ಪಟ್ಟು, ಓಡಿ, ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಜೀವನು ಪುರಂಗಳಂ ಸಂಪಾದಿಸಲು, ತತ್ಸಂಪಾದಿತ ಪುರಂಗಳಂ ಕಾಲನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರಲು, ಜೀವನು ಅಹಂಕಾರವಳಿದು, ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಕರ್ತೃವಾರೆಂಬುದಂ ಕಾಣದೆ, ವಿಚಾರಪಟ್ಟು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಜೀವನಿಗೆ ಕರುಣದಿಂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಂ ಕೊಡಲು ತದ್ಬಲದಿಂ ಶಿವನೇ ಕರ್ತೃ, ತಾನೇ ಭೃತ್ಯನೆಂಬುದಂ ತಿಳಿದು, ಶಿವಧ್ಯಾನಪರಾಯಣನಾಗಿ, ಶಿವಧಾರಣ ಧರ್ಮಮಮಂ ಪಿಡಿದು ಪಳಗುತ್ತಿರಲು, ತದ್ಧರ್ಮವೇ ಗುರುರೂಪಮಾಗಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿರ್ಪ ಶಿವನಂ ಜೀವಂಗೆ ತೋರಿಸಲು, ಜೀವಂ ಹಿಗ್ಗಿ, ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪುರವನೇ ಶಿವಪುರವಂ ಮಾಡಿ, ಧರ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ವಿಷಯ ಬಲಂಗಳಂ ಶಿವನ ವಶಂಮಾಡಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಯಿಂಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಂತರಂಗದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಶಿವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ತಾನು ಸತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮನೋಭಂಡಾರಮಂ ಶಿವನಡಿಯಂ ಸೇರಿಸಲು, ಸದಾಶಿವನು ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖನಾಗಿ, ದಯೆಯಿಂ

ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಜೀವನನು ಸಜ್ಜೀವನನು ಮಾಡಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೧೨) ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಲಯವಂ ಹೊಂದಿ, ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಪ್ಪ ನಾದವೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮನೋರೂಪ ಮಾಗಿಹುದು. ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಗುಹ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಪ್ಪ ಬಿಂದುವೇ ಸ್ಥೂಲಶರೀರ ರೂಪವಾಗಿಹುದು. ಬಿಂದುವಿನ ಲಯಕ್ಕೂ, ನಾದದ ಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಜಿಹ್ವೆಯೇ ಕಾರಣ ಕಳಾರೂಪವಾಗಿಹುದು. ನಾದದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸೇ ಶರೀರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಪರಮನು. ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಲಿಂಗಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಕರ್ಮಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ತೇಜಸ್ಸೇ ಶರೀರವಾಗಿ ತೋರುವನೇ ಜೀವಾತ್ಮನು. ಇಂತಪ್ಪ ಬಿಂದುವನ್ನು ಕರ್ಮಕಾರಣ ಮಾದ ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಆ ಸತ್ಸಂತಾನದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಭೋಗಂಗಳಂ ಪಡೆವಂದದಿ, ಜ್ಞಾನ ಕಾರಣಮಪ್ಪ ಪುರುಷನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕವೆಂಬ ಪುತ್ರನಂ ಪಡೆದು, ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆಯ ಮಾಡಿಕೊಂಬನೇ ಪರಮನು. ಇಂತಪ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಿಯಾದ ನಾದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ನಿನಗೂ ಸ್ಥೂಲಶರೀರಿಯಾದ ಬಿಂದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ನನಗೂ, ಜಿಹ್ವಾರೂಪಮಪ್ಪ ಮಹಾಗುರುವಿನ ಕರುಣದಿಂ ಸಂಬಂಧ ಮಾಗಿ, ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ನೀನೇ ಪತಿ ನಾನೇ ಸತಿಯಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಪರಮಾನಂದ ರತಿ ಸುಖದಲ್ಲಿ ನಾನು ಲೀನನಾದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧಮಪ್ಪ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧಮಪ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಲೀನಮಪ್ಪುದೇ ಕೈವಲ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿ ಕಾರ್ಯಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೧೩) ಸತ್ಯವೇ ಪರಮನು, ಜ್ಞಾನವೇ ಜೀವನು, ಆನಂದವೇ ಶರೀರವು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಶರೀರಾದಿ ಸಕಲಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಜ್ಞಾನವೇ ಮೂಲವಾಗಿರ್ಪುದು. ಆನಂದಮುಖದೊಳ್ ಬಿಂದು ಜನಿಸಿ, ಆ ಬಿಂದುವೇ ಪೃಥ್ವಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಖನೀಭವಿಸಿ, ಪಿಂಡಾಕಾರವಾಗಿ ಶರೀರ ಮಪ್ಪಂತೆ, ಜ್ಞಾನಮುಖದಲ್ಲಿ ವಾಯುವು ಜನಿಸಿ, ತೇಜೋ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಖನೀಭವಿಸಿ, ಜೀವನಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿಜದಲ್ಲಾತ್ಮನು ಜನಿಸಿ, ಆಕಾಶ

ರೂಪದಲ್ಲಿ ಖನೀಭವಿಸಿ, ಪರಮನಾಗಿರ್ಪನು. ಆನಂದ ಬಿಂದು ಮುಖ ದಿಂದ ಅಹಂಕಾರವು ಜನಿಸಿ, ಜ್ಞಾನ ವಾಯುಗಳ ಸಂಗದಿಂ ಮನವು ಪುಟ್ಟಿತು. ನಿಜಾತ್ಮಗಳ ಸಂಗದಿಂ ಭಾವವು ಪುಟ್ಟಿತು. ತತ್ಸಾಧ್ಯ ಕ್ಷವೇ ಸಾಧನಗಳಾಗಿರ್ಪುದರಿಂ ಇವೇ ಕರಣಂಗಳಾಗಿ, ಅವೇ ಕಾರ ಣಂಗಳಾಗಿರ್ಪವು. ಪ್ರಥಿವೀ ಬೀಜಗಳ ಸಂಗದಿಂದ ಬೀಜಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷವು ಜನಿಸಿತ್ತು. ವೃಕ್ಷವು ಬಲಿದಲ್ಲಿ ಬೀಜವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ತದಗ್ರ ದಲ್ಲಿರ್ಪ ಫಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮುಖವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪಂತೆ, ಜ್ಞಾನ ವಾಯುಗಳ ಸಂಗದಿಂ ಜ್ಞಾನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿ, ಅದು ಬಲಿದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನವಳಿದು, ತತ್ಫಲರೂಪವಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಜಲವು ಆ ಬೀಜವಂ ಭೇದಿಸಿ, ತನ್ಮ ಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷವಂ ನಿರ್ಮಿಸುವಂತೆ ಮನಸ್ಸೇ ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಭಿನ್ನವಂ ಮಾಡಿ, ತನ್ಮಧ್ಯದಲ್ಲಾನಂದವಂ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಆನಂದವು ನಿರಾಕಾರವೂ, ಬಿಂದುವು ಸಾಕಾರವೂ ಆಮದರಿಂದ ಆನಂದವಂ ಬಿಂದುವು ಬಂಧಿಸಿರ್ಪಂತೆ, ವಾಯುವು ಜ್ಞಾನವಂ ಬಂಧಿ ಸಿರ್ಪುದು. ಆನಂದವು ಜ್ಞಾನದೊಳ್ಬೆರೆದಲ್ಲಿ ಶರೀರವು ಜೀವನೊಳೈಕ್ಯ ಮಾಯಿತ್ತು. ಆ ಜ್ಞಾನವು ನಿಜದೊಳ್ಬೆರೆದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಪರಮನೊಳೈ ಕ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ನಿಜಾನಂದ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳೇಕವಾದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವದರೊ ಳಗೆ ಬೆರೆದು, ಭೇದವಡಗಿ, ಅವೆರಡರ ಸಂಯೋಗ ವಿಯೋಗಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ನಿಜಾನಂದವೇ ತೋರುತ್ತ ತಾನೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾಘನದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೧೪) ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಮೆಯೂ ತನ್ನಲ್ಲುಳ್ಳ ಮಹಾಸತ್ತೇ ನಿಜವು. ಅದು ಸಾಕಾರಕ್ಕೆ ಬಪ್ಪಲ್ಲಿ ಆ ನಿಜವೇ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಿ ಮೆಯೇ ಸತ್ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಜ್ಞಾನರೂಪನಾದ ಶಿವನು ಸತ್ಸ್ವ ರೂಪವಾದ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ರಜೋ ಮೂರ್ತಿಯುತ್ಪನ್ನವಾಯಿತ್ತು. ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಮಾದ್ಯರಿಷಡ್ವ ರ್ಗಂಗಳುದಿಸಿ, ಬಹುವಿಧ ಕರ್ಮಂಗಳಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು, ಆ ಕರ್ಮಂಗಳಿಂ ಅಜ್ಞಾನ ಕೆಡುತ್ತಿರಲು, ಶಿಲಾಬದ್ಧ ಪುರುಷರತ್ನದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದಿ ಹೊದ್ದದೆ ಭೇದಿಸಿ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜಮಹಿಮೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ, ಸಕಲಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಲಯಕರ್ತೃವಾಗಿ ಚ್ಯುತಿ ಇಲ್ಲದಿರ್ಪ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೇ

ಶಿವನು, ಅಸತ್ವವೇ ವಿಷ್ಣುವು, ಅಹಂಕಾರವೇ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಸತ್ವರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಶರೀರ ಕರ್ತೃವೂ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಶಿವನು ಜೀವಕರ್ತೃವೂ, ಅಹಂಕಾರರೂಪನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕರ್ಮಕರ್ತೃವೂ ಆಗಿಹನು. ಅಹಂಕಾರವು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಲಯವೂ, ಸತ್ವವು ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಶರೀರ ಲಯವೂ, ಜ್ಞಾನವಧಿಕವಾದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಲಯವೂ ಆಗುವದು. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಲಯವೇ ಮೋಕ್ಷವು. ಅಂತಪ್ಪ ಮೋಕ್ಷಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ಪ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವೇ ಮಹಾಗುರು ದಕ್ಷಿಣಾ ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಅಂತಪ್ಪ ಮೂರ್ತಿಯ ಹೃದಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವ ಚಿನ್ನಾದವೇ ಪ್ರಣವವು, ಅಂತಪ್ಪ ಪ್ರಣವವೇ ಮೂಲವಾಗಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳೆಂಬ ಪಂಚಶಾಖೆಗಳಿಂದಲೂ, ಪರ್ಣಫಲಂಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ವೇದವೆಂಬ ಮಹಾವಟವೃಕ್ಷದ ಮೂಲವಪ್ಪ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಹೃತ್ಕೋಟರದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ವಾಸನೆ ವಿಡಿದ ಅಷ್ಟದಳ ಕರ್ಣಿಕಾ ಮಂಗಳಪೀಠದಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಸನಾಸೀನನಾಗೊಪ್ಪುವ ಮಹಾ ಗುರುವು ತನ್ನ ನಿಜ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಪ್ರಕಟನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಂಗಳಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಂಚಮ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಾನು ಈಶಾನರೂಪನಾಗಿ, ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಂಗಳೇ ಚತುರಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ನಾಲ್ಕಾಶ್ರಮಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುರೂಪದಲ್ಲಿ ಜೀವರ ದುಃಖಂಗಳಂ ಕಳೆದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಪದಾರ್ಥಂಗಳನ್ನು ತಾನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತ, ತದ್ವಟ ಮೂಲ ವಾಸಿಯಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾಗುರುವೇ ಶಿವನು ಆ ವಟಪರ್ಣವಾಸಿಯಾಗಿರ್ಪವನೇ ವಿಷ್ಣುವು, ಆ ವಟಫಲದಳಿತರಸವೆಂಬ ಜಲಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತ ಮುಳುಗುತ್ತ ಇರ್ಪವನೇ ಬ್ರಹ್ಮನು. ಮಹಾ ವಟವೃಕ್ಷ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಕರ್ತೃವಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾ ಗುರುವಿನ ವಾಕ್ಯವೇ ಮಂತ್ರವು. ಲೀಲಾಸಮಾಪ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚ ಕಾಮಸಂಹಾರ ಭಸ್ಮವೇ ಭಸ್ಮವು. ಅಂತಪ್ಪ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತನ್ನ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿರ್ಪ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನೇತ್ರಾನಂದಕಣಗಳೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಣಿರೂಪವಾಗಿ, ಆ ಸದಾಶಿವನಿಗೆ ಆಭರಣವಾಯಿತ್ತು. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ನಟನೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಹಾನಾಟ್ಯವನ್ನೆಸಗುತ್ತಿರಲಾಗ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಗಂಗೆ ತುಳುಕಿ ಬಿದ್ದು, ಧಾರಾರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರಲದೇ ಪಾದೋದಕವಾಯಿತ್ತು. ಅಂತಪ್ಪ ಪಾದೋದಕ

ದಿಂದ ಪೂತವಾಗಿ ಲಲಾಟಾಗ್ನಿಯಿಂದ ತಪ್ತನಾಗಿ ಪರಿಪಕ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ದಿವ್ಯರುಚಿಯಿಂ ಕೂಡಿ, ನಿಜವಾಸನೆವಿಡಿದಿರ್ಪ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೃಪಾಕರದಲ್ಲಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಬುದೇ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವು. ಇಂತಪ್ಪ ಪ್ರಸಾದ ಭೋಗದಿಂ ತೃಪ್ತಿವಡೆದು, ಆ ತೃಪ್ತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಮಹಾಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಮೂಲ ವಾಗಿರ್ಪ ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶಿವಭಕ್ತನಿಗೆ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂ ಪನಾದ ಶಿವನೇ ಆವರಣ ರೂಪನಾಗಿರುವ ಕಾರಣ, ಅವನೇ ಪರಮ ಪವಿತ್ರನು. ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಮಂತ್ರ, ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಗಳೈದೂ ಐದು ಮುಖಂಗಳು. ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ ಈ ಮೂರು ಮೂರಂಗಳು, ಇಂತಪ್ಪ ಭಕ್ತನು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರವನೂ ಜಂಗಮನಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನವನೂ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಸುಷುಪ್ತಿಯನೂ ಹೊಂದಿರ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೧೫) ಕರಣಂಗಳೇ ಸ್ಥೂಲರೂಪದ ಶರೀರವಾಗಿ, ತತ್ಸಂಬಂಧ ವಾದ ವಿಷಯಂಗಳೇ ಕಾರಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನವಾಗಿ, ಇಂತಪ್ಪ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಧಾತುಗಳೂ, ಮನದಲ್ಲಿ ಗುಣಂಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಧಾತುಗಳು ಗುಣಂಗಳನವಗ್ರಹಿಸಿ, ಗುಣಂಗಳು ಧಾತುಗಳನವಗ್ರಹಿಸಿ, ಧಾತು ಗುಣಂಗಳು ಗುಣ ಧಾತುಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಭೇದವಡೆದು, ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯವೆನಿಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ನೆಲಸಿ, ಕರಣನಿಕರಂಗ ಳಿಗೆ ತಾನೇ ಕರ್ತೃವಾಗಿ, ಕರಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಕಾರಣವೇ ಬಾಲ್ಯವಾಗಿ, ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಕಾರಣವೇ ಪಯಸ್ಸಾಗಿ, ಈ ಎರಡರ ನಷ್ಟವೇ ವಾರ್ಧಿಕ್ಯವಾಗಿ ಅಂತಪ್ಪ ವಾರ್ಧಿಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾತುಗುಣಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಗುಣಧಾತುಗಳನನುಸರಿಸಿ, ಕರಣಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು, ಕಾರಣಂಗಳೊಳಗೆ ಕೂಡಿ, ಅಗ್ನಿಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಯವನೈದಿ ಪೋದಲ್ಲಿ, ಮರಳಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಯಪ್ಪ ಪರಿಯೆಂತೆಂದೊಡೆ— ಆ ಕಾರಣ ವಿಷಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಜಲಮುಖ ದಲ್ಲಿ ದ್ರವಿಸಿ, ಆ ಗುಣಂಗಳಿರ್ಪ ಧಾತುಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ, ತದ್ವಾ ಸನೆವಿಡಿದು ಬಿಂದು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಶರೀರಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಸೃಷ್ಟಿಯು. ಇಂತಪ್ಪ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಂಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಕರ್ತೃವಾಗಿ, ವಿಷಯಂಗಳಿಂದ ಆ ಮನವನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಂದ ತನುವನ್ನೂ

ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಅಂತಪ್ಪ ನಾದಬಿಂದುಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಕಳಾಸ್ವರೂಪವಾಗಿರ್ಪ
ಜೀವನು ಅಗ್ನಿಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನೂ ಜಲಮುಖದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ
ಹೊಂದುತ್ತಿರ್ಪ ಕೋಟಲೆಯಂ ಕಳೆವುದಕ್ಕುಪಾಯಮಂ ಕಾಣದೆ, ಭವ
ಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಳವಳಿಸಿ ಬಳಲುತ್ತಿರಲಾ ಜೀವನಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ,
ನಾದರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗಮಂ ಮನದೊಳಗೆ, ಬಿಂದುರೂಪವಾದಿ
ಷ್ಟಲಿಂಗಮಂ ಶರೀರದೊಳಗೆ, ಗುಣಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವಸೆಜ್ಜೆಗಳೊಳಿಟ್ಟು
ಧರಿಸಲು, ಜೀವನು ತಾನು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ಕೂಡಿ ಕರಣಂಗಳ
ಲ್ಲಿಹ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಕಾರಣದಲ್ಲಿರ್ಪ
ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಾವಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಬೆರಸಿ, ಆಯಾ ಶಕ್ತಿ ಮುಖಂಗ
ಳಲ್ಲಿ ಆ ಲಿಂಗಂಗಳಂ ಪ್ರಸನ್ನವಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ
ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಬಿಂದು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತನುಮುಖದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿಸಲು, ಧಾತುರೂಪವಾಗಿ ಧಾತುವಿನೊಳಗಿರ್ಪ ತಮಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿ
ಸಲು, ಅಗ್ನಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬರ್ಪ ಲಯವಡಗಿತ್ತು. ಭಾವಲಿಂಗಮುಖ
ದಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧಮಪ್ಪ ಶಬ್ದಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಮನೋಮುಖದಲ್ಲಿ ಸೇವಿ
ಸಲು, ಅವೇ ಗುಣಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಗುಣದೊಳಗಿರ್ಪ ತಮಸ್ಸಂ ಕೆಡಿ
ಸಲು, ಜಿವನಂ ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿರ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವೇ ತೇಜೋರೂಪ
ವಾಯಿತ್ತು. ತದಾಧಾರಮಪ್ಪ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವೇ ವಿಶ್ವವಾಯಿತ್ತು. ತತ್ಕಾ
ರಣಮಪ್ಪ ಕಾರಣ ಶರೀರವೇ ಪ್ರಾಜ್ಞವಾಯಿತ್ತು. ಅಂತಪ್ಪ ಕಾರಣದಲ್ಲಿರ್ಪ
ಭಾವಲಿಂಗವು ಶರೀರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಎಂಬ ಸುವರ್ಣ ವಸ್ತು
ಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಹೃದಯ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಳ ಕರ್ಣಿಕೆ
ಎಂಬ ಮೂಸೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು, ಕರ್ಮಸಮಿಧೆಯಲಿ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯನ್ನು
ಹೊತ್ತಿಸಿ, ತಾನೆಂಬ ಬೆಳುಗಾರದಿಂ ಕರಗಿಸಲು, ಎರಡೂ ಒಂದಾಗಿ,
ಅಲ್ಲಿರ್ಪ ಕಳಂಕವೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಯವಂ ಪೊಂದಿ ಘಟ್ಟಿ
ಗೊಂಡಲ್ಲಿ, ಆ ಬೆಳುಗಾರವವರೊಳಗೆ ಬೆರೆದು ಕಾಣಬಾರದಿರ್ಪಂತೆ,
ಅಹಂಭಾವವು ಲಿಂಗದೊಳಡಗಿ, ಭೇದದೋರದಿರ್ಪುದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ
ಸ್ಥಲವು. ಇಂತಪ್ಪ ಸುಖವನ್ನು ನನಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯಪ್ಪಂತೆ ಮಾಡಿ ಸಲಹಾ
ಮಹಾಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೧೬) ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವೇ ಬಹಿರಂಗವು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವೇ ಅಂತ
ರಂಗವು. ಜೀವನು ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗ ಕರ್ಮವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಚ

ರಿಸುತ್ತಿರ್ಪನು. ಅಸ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದ ಅರಮನೆಯಂ ಸೇರಿ ಅಂತಃ ಕರ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಬಹಿಃ ಕರ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅಂತರಂಗಮಂ ಬಿಟ್ಟು, ಬಹಿರಂಗಮಪ್ಪ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆಗತನಿರ್ಗತಂಗಳೇ ಭವವೆನಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದು. ತದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಕೋಟಲೆಗೆ ಸುಖದುಃಖಂಗಳೆನಿಸುತ್ತಿರ್ಪವು. ಇವಕೆ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಕಾರಣಮಾಗಿಹುದು. ಅಂತಪ್ಪ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಜೀವನು ನೇತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಸಮನಶ್ಚಯಾಮೋದ ಭರಶುಚಿವಿರಚಿತಶಯನದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ನಿರ್ವಾಣ ರತಿಸುಖಾನಂದದೊಳಗೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಾಶ್ರಯ ಪದವೆನಿಸಿರ್ಪುದು ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೧೭) ಮನಸ್ಸೇ ಅಂತಃಕರಣವಾಗಿಯೂ, ಶರೀರವೇ ಕರಣವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಪಂಚವೇ ಉಪಕರಣವಾಗಿಯೂ ಇರ್ಪ ಜೀವನು ಉಪಕರಣದಲ್ಲಿರ್ಪ ಕಳೆಯನ್ನೂ ಕರಣದಲ್ಲಿರ್ಪ ಬಿಂದುವನ್ನೂ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿರ್ಪ ನಾದವನ್ನೂ ಮಿಥ್ಯದಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚಿಸಿ, ತದ್ದುಃಖಾನುಭವಕ್ಕೆ ತಾಂ ಕಾರಣವಾಗಿರಲಾ ಜೀವಂಗೆ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವರೂಪವಾದ ಉಪಕರಣಂಗಳೇ ಸ್ಥೂಲವೂ, ಸಪ್ತಧಾತು ದಶೇಂದ್ರಿಯ ರೂಪವಾದ ಕರಣವೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ, ಅಹಂಕಾರ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಅಂತಃಕರಣವೇ ಕಾರಣವೂ ಆಗಿ, ಕರಣಕ್ಕುಪಹತಿ ಬಂದರೆ, ಉಪಕರಣಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು, ಆಯಾ ಕರ್ಮ ವಾಸನೆಯಂ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಮರಳಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದೆನು ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂ ಕುದಿದು ಕೋಟಲೆಗೊಂಡು, ತೊಳಲುತ್ತಿರ್ಪುದೇ ಭವವು. ಇಂತಪ್ಪ ಭವಕೋಟಲೆಗೆ ಹೇಸಿ, ಮಹಾ ಗುರುವಿನ ಮರೆಹೊಕ್ಕು, ಆ ಗುರುವಿತ್ತ ಮಹಾಲಿಂಗದಿಂ ಇಂತಪ್ಪ ಕರಣಂಗಳಂ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿರ್ಪ ನಾದ, ಬಿಂದು, ಕಳೆಗಳಂ ತಲ್ಲಿಂಗ ಮುಖಮಂ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸುಖವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ, ತತ್ಪ್ರಸಾದಾನುಭವ ಪ್ರವರ್ಧನವಾಗುತ್ತಿರಲು, ನಾಹಂ, ಕೋಹಂ, ಸೋಹಂ ಭ್ರಮೆಗಳಡಗಿ, ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ತನುತ್ರಯಂಗಳುಡುಗಿ, ಲಿಂಗವೇ ಅಂಗವಾಗಿ, ಲಿಂಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿರ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರು ಪ್ರಭುವೇ.

(೧೮) ಸೂಕ್ಷ್ಮದಿಂದಲೇ ಸ್ಥೂಲವುದಿಸಿ, ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವು ಕಾಣಿಸದೆ, ಸ್ಥೂಲವು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರಯಾತನೆ ಬಿಡಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಆ ಸ್ಥೂಲವುಂ ಬಿಟ್ಟು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರೋಚರವಾಗಿರ್ಪ ಲಯಂ ತಾನೇ ಗೋಚರವಾಗಿ, ತಾನೇ ಪುನಸ್ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರಣವಾಗಿರ್ಪುದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಬೀಜದಿಂದಲೇ ಪೈರು ಪುಟ್ಟಿ, ಆ ಬೀಜಂ ಕಾಣಿಸದೆ, ಪೈರೇ ಕಾಣಿಸಿ, ಆ ಪೈರಂ ಕೊಯ್ದು ತುಳಿದು ಒಕ್ಕಿದಲ್ಲಿ, ಆ ಪೈರಂ ಬಿಟ್ಟು, ಬೀಜವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಫಲಯಾತನೆಗೊಳಗಾಗಿ, ಪುನಸ್ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರಣವಾಗಿರ್ಪಂದದಿ ಸ್ಥೂಲದೊಳಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮದೊಳಗೆ ಸ್ಥೂಲವೂ ಅಡಗಿ, ಒಂದು ಕಾಣಿಸಲೊಂದು ಕಾಣಿಸದಿರ್ಪ ಈ ದಂದುಗವಂ ಬಿಡಿಸಿ, ಸಲಹುವಿಯೋ ಎಂಬೀ ಸಂದೇಹದಿಂ ಹಿಂದುಮುಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಮುಂದುಮತಿಯಾಗಿರ್ಪೆನ್ನ ಬಂಧನವಂ ಬಿಡಿಸಿ, ನಿನ್ನಡಿ ಕೆಂದಾವರೆಯೊಳು ಸಂಬಂಧಿಸುವುದೆಂದಿಂಗೆ ಹೇಳಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರು ಪ್ರಭುವೇ.

(೧೯) ಘ್ರಾಣ ಜಿಹ್ವಾ ತ್ವಕ್ ಶ್ರೋತ್ರಮಾನಸಾದಿ ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಾತ್ಮಾದಿ ಷಡ್ಭೂತಂಗಳು ವಿಪರೀತ ಸಂಬಂಧಂಗಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯು ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರಣವಾಗಿಹುದು. ಶ್ರೋತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಲವು ಸಂರಕ್ಷಣ ಕಾರಣವಾಗಿ ಶುಚಿಯಾಗಿಹುದು. ತ್ವಗ್ವಿಷಯದಲ್ಲಗ್ನಿಯು ಸಂಹಾರ ಕಾರಣವಾಗಿಹುದು. ನೇತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾಯುವು ಚಂಚಲ ಕಾರಣವಾಗಿಹುದು. ಜಿಹ್ವಾ ವಿಷಯದಲಾಕಾಶವು ಶಬ್ದ ಕಾರಣವಾಗಿಹುದು. ನಾಸಿಕವಿಷಯದಲ್ಲಾತ್ಮನು ಚೈತನ್ಯಕಾರಣವಾಗಿಹನು. ವಾಯುವಿನೊಳಗೆ ಬೆರೆದ ಆತ್ಮನೇ ಜೀವನು. ಆತ್ಮನೊಳಗೆ ಬೆರೆದ ವಾಯುವೇ ಮನಸ್ಸು. ಪಂಚರೂಪ ಭೂತಮಾದ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಜೀವನು ಕರ್ತನಾದಂದದಿ ಪಂಚಭೂತ ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳಾದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸೇ ಕರ್ತೃವಾಗಿ, ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಹೋದಲ್ಲಿಗೆ ಶರೀರವು ಹೋಗುವಂದದಿ, ಆ ಮನಸ್ಸೇ ಜೀವನಾಗಿ, ಆ ಮನಸ್ಸು ಹೋದಲ್ಲಿಗೆ ಜೀವನು ಹೋಗುತ್ತಿಹನು. ಅಂತಪ್ಪ ವಾಯು ಸಂಗವಳಿದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಮನಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಮಿಥ್ಯಾಕಲ್ಪನೆಯಳಿದು, ಆತ್ಮನೇ ನಿಜಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೨೦) ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಯೋನಿ ಜಲಕ್ಕೆ ಶರೀರವೆಲ್ಲ ಕಾಲು ಅಗ್ನಿಗೆ ಶರೀರವೆಲ್ಲ ಬಾಯಿ ವಾಯುವಿಗೆ ತನುವೆಲ್ಲ ಮೂಗು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಕಾಯವೆಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣು, ಪ್ರಥ್ವಿಗೆ ಘ್ರಾಣವೇ ಇಂದ್ರಿಯ ಗಂಧವೇ ವಿಷಯ, ಜಲಕ್ಕೆ ಜಿಹ್ವೆಯೇ ಇಂದ್ರಿಯ ರುಚಿಯೇ ವಿಷಯ, ಅಗ್ನಿಗೆ ನೇತ್ರವೇ ಇಂದ್ರಿಯ ರೂಪೇ ವಿಷಯ, ವಾಯುವಿಗೆ ತ್ವಕ್ಕೇ ಇಂದ್ರಿಯ ಸ್ಪರ್ಶನ ವಿಷಯ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಶ್ರೋತ್ರವೇ ಇಂದ್ರಿಯ ಶಬ್ದವೇ ವಿಷಯ, ಆತ್ಮನಿಗೆ ಮನಸ್ಸೇ ಇಂದ್ರಿಯ ಭಾವವೇ ವಿಷಯ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿರ್ಪ ಗಂಧಕ್ಕೆ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವೇ ಕಾರಣವಾಯಿತ್ತು. ಜಲದೊಳಗಿರ್ಪ ರುಚಿಗೆ ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಅಗ್ನಿಯೇ ಕಾರಣವಾಯಿತ್ತು. ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿರ್ಪ ರೂಪಿಗೆ ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಜಲವೇ ಕಾರಣವಾಯಿತ್ತು. ವಾಯುವಿನೊಳಗಿರ್ಪ ಸ್ಪರುಶನಕ್ಕೆ ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಕಾರಣವಾಯಿತ್ತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರ್ಪ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಆಕಾಶವೇ ಕಾರಣವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತಪ್ಪ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಲು, ಮನವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಲು, ಶ್ರೋತ್ರವೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಸ್ಪರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಲು, ಘ್ರಾಣವೇ ಆಚಾರಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯವಾಯಿತ್ತು. ಬಿಡುವುದೇ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತಪ್ಪ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪಗಳಾಗಿ, ವಿಷಯಂಗಳೇ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾ ಪುರುಷನ ಸ್ವರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ನೆಲೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ, ಆ ಲಿಂಗದ ಮೊಹವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಲಿಂಗದ ವಿಚಾರವೇ ಭಾವಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಭೂತಂಗಳೇ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಂತರಂಗಗಳಾದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರ್ಪ ಲಿಂಗಂಗಳೇ ಭೂತಂಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಣಂಗಳಾಗಿ, ಆ ಲಿಂಗಂಗಳೇ ಶರಣನಂಗಂಗಳಾಗಿ ಲಿಂಗಂಗಳೇ ಶಿವನಾಗಿ, ಶರಣನೇ ಸತಿ ಲಿಂಗವೇ ಪತಿಯಾಗಿ, ಇಬ್ಬರ ಸಮರಸ ಭಾವವೇ ಪರಮಾನಂದರತಿ ಸುಖವಾಗಿ, ಆ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಎರಡುಂ ಏಕವಾಗಿ, ಭೇದದೋರದೆ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿರ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೨೧) ಇಂದ್ರಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತನುವೇ ಜಾಗ್ರವು. ವಿಷಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನವೇ ಸ್ವಪ್ನವು. ಅನುಭವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜೀವ

ನಲ್ಲಿ ಸುಷುಪ್ತಿಯು ಪಾಪವೆಂಬ ಪಂಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆಶೆಯೆಂಬ ಬಿಸದೊಳಗೆ ಕೂಡಿ ಅಷ್ಟಭೂತಂಗಳೆಂಬಷ್ಟದಳಂಗಳಿಂ ಚಿತ್ತವೆಂಬ ಮೇರುವಿನಿಂ ಯುಕುತವಾಗಿರ್ಪ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಸುಷುಪ್ತಿಯುಂ ಹೊಂದಿ, ತನುವಿನ ಜಾಗ್ರವು ಮನದ ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ನಿಜವೆಲ್ಲವೂ ಸುಷುಪ್ತಿಯುಂ ಹೊಂದಿ ತನು ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ತಿಳಿವುತ್ತಂ, ಮರಳಿ ನಿದ್ರಾರೂಪದಿಂ ಮರೆಯುತ್ತಲಿರ್ಪ ಜೀವನ ಪರಿಯ ನೋಡಾ. ಇಂತು ಭವಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವ ಜೀವಂಗೆ ಗುರುಸಂಸ್ಕಾರದಿಂ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಪೂರ್ವಾಚಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾರ್ಕೋದಯವಾಗಿ, ಭಾವವೆಂಬ ವ್ಯೋಹ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುತ್ತಿರಲು, ಹೃತ್ಕಮಲಂ ವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಆನಂದ ಮಕರಂದದೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಗುರುಮಂತ್ರಮಲಯಾನಿಲನು ನಿಜವಾಸನೆ ವಿಡಿದು ಬೀಸುತ್ತಿರಲು, ಜೀವನ ಸುಷುಪ್ತಿ ಭ್ರಾಂತಿಯಳಿದು, ಪರಮ ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವರೂಪನಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿ, ತನುವಿನ ಜಾಗ್ರ ಮನದ ಸ್ವಪ್ನಗಳಳಿದು, ಪರಮನ ಮಧ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಲು, ಅಷ್ಟಭೂತಂಗಳುಂ ಅಷ್ಟಾವರಣಂಗಳಾದವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಭಸ್ಮವು ಜಲವೇ ಪಾದೋದಕವು ಅಗ್ನಿಯೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷವು ವಾಯುವೇ ಪ್ರಸಾದವು ಆಕಾಶವೇ ಮಂತ್ರವು ಅಹಂಕಾರವೇ ಲಿಂಗವು ಮಹವೇ ಗುರುವು ಚಿತ್ತವೇ ಜಂಗಮವು ನಿಜವು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಮನವೇ ವೃಷಭೇಶ್ವರನಾಗಿ ತನುವೇ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವಾಗಿ ಸಕಲ ಗುಣಂಗಳೇ ಶಿವಗಣಂಗಳಾಗಿ ಸಕಲ ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ ಪ್ರಪಂಚ ಪರದೊಳಡಗಿತ್ತೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳಡಗಿ ರೂಪು ದೋರದಿರ್ಪಂತೆ, ಚಿದಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ, ತಾನೇ ಶಿವನಾಗಿ, ಅಭೇದ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯಿತ್ತೆಂತೆಂದೊಡೆ, ವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುವರ್ಣವ ಕಾಸಿ, ಕರಗಿಸಿ, ಉಳಿದ ನಿಜಮಂ ತೆಗೆದು ಬೆಳುಗಾರಮಿಕ್ಕಿ, ಮಹದೊಳಗೆ ಬೆರಿಸಿ, ಎರಡನ್ನು ಒಂದು ಮಾಡಿ, ತಾನದರೊಳಗೆ ಬೆರೆದು ಭೇದದೋರದಿರ್ಪಂತೆ, ಮನಸ್ಸು ಜೀವ ಪರಮರನೊಂದುಮಾಡಿ, ತಾನದರೊಳಗೆ ಬೆರೆದು, ಭೇದದೋರದಿರ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿ ಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೨೨) ಗುರುವೇ! ನಿನ್ನ ಕರದಲ್ಲೆನ್ನಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿ, ಮಂತ್ರವೆಂಬ ಜನನಿಯ ವಿವೇಕವೆಂಬ ಸ್ತನಗಳೊಳ್ ತುಂಬಿರ್ಪ ಅನುಭವಾಮೃತ ರಸವನೆರೆದು, ಆಚಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅನೇಕ ಕಳೆಗಳಿಂ

ಕೂಡಿದ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಯೌವ್ವನಂ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿ, ಸತ್ಕರ್ಮ ವಾಸನೆಯಿಂ ಪ್ರೋಷಿತನಾಗಿರ್ಪೆನಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಒಲಿದು, ನಿನ್ನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕೇಳಲು, ನೀನು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರಮಂ ಕಟ್ಟಿ, ಕಲಶ ಕನ್ನಡಿಗಳನಿಕ್ಕಿ, ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣಮಂ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ, ರತಿಯನನುಭವಿಸಿ, ಲಿಂಗ ಸುಖಮಂ ತನಗೀವುತ್ತಿರ್ಪನಯ್ಯಾ. ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮನದ ಹೆದರಿಕೆಯಂ ಬಿಡಿಸಿ, ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ನಿಜ ಪ್ರಸಾದ ರಸದಂಬುಲವನಿತ್ತು, ತನ್ನೊಡನೆ ಕೂಡುವ ಚಾತುರ್ಯ ಮಾರ್ಗಂಗಳಂ ಕಲಿಸುತ್ತ ಆ ಲಿಂಗಂ ತಾನೇ ತನಗೆ ಗುರುವಾದನಯ್ಯಾ. ಆ ಮೇಲೆ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೂಡಣ ಚಲ್ಲಾಟದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ತಾನೇ ಜಂಗಮವಾದನಯ್ಯಾ. ತನ್ನ ಭಾವದಲ್ಲಿರ್ಪ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳಾದವಯ್ಯಾ. ಶರೀರವೇ ವಿಶ್ವವಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ. ತಾನೇ ವಿಶ್ವನಾಥನಯ್ಯಾ. ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳೇ ಪಂಚಕೋಶವಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ. ಆ ಲಿಂಗಾನಂದವೇ ಭಾಗೀರಥಿಯಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ. ಆ ಲಿಂಗದೊಳಗಣ ವಿನಯವೇ ಸರಸ್ವತಿಯಾಗಿ ಆ ಲಿಂಗದ ಕರುಣವೇ ಯಮುನೆಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಶರೀರವೆಂಬ ದಿವ್ಯ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೃದಯವೆಂಬ ತ್ರಿವೇಣೀಮಣಿ ಕರ್ಣಿಕಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಸಕಲ ಗುಣಂಗಳೆಂಬ ಪುರುಷ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನನ್ನೊಳಗೆ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿರ್ದನಯ್ಯಾ. ತನ್ನ ನಿಜ ಮತದಿಂ ವಿಶ್ವ ಸ್ವರೂಪ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾಭವಾನಿಗೂ, ತನಗೂ, ಮತ್ಸರಮಂ ಬಿಡಿಸಿ, ತನಗೆ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾಭವಾನಿಯೇ ಆಸ್ಪದವಾಗಿ, ಆ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆಗೆ ತಾನೇ ಆಸ್ಪದವಾಗಿರ್ಪಂತನುಕೂಲವಿಟ್ಟು ನಡಿಸಿದನಯ್ಯಾ. ಇಂತಪ್ಪ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ಆ ಪರಮನೊಳಗೆ ಅಂತರಂಗದರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣರತಿ ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತ ಶಾಶ್ವತ ಪರಮಾನಂದರತಿ ಸುಖದೊಳೋಲಾಡುತಿರ್ದೆನಯ್ಯ ಮಹಾ ಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿ ಕಾರ್ಯ ಗುರು ಪ್ರಭುವೇ.

(೨೩) ಸೃಷ್ಟಿ ಹೇತುವಾದ ಸಂಸಾರವೇ ಪೃಥ್ವಿಯು, ತದ್ರಕ್ಷಣ ಹೇತುವಾದುದೇ ಜಲವು. ಇವೆರಡನ್ನೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಏಕವಾಗಿ ಖಿಸೀ ಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ತತ್ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಾರಣವಾಗಿರ್ಪ

ಮನಸ್ಸೇ ಅಗ್ನಿಯು. ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿ ಅದರೊಳಗೆ ಕೂಡಿ ಅಭೇದವಾಗಿರ್ಪ ಜೀವನೇ ವಾಯುವು. ಅಗ್ನಿಯು ಪೃಥ್ವಿಯೊಳಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರ್ಪಂತೆ, ಮನವು ಸಂಸಾರ ಬದ್ಧವಾಗಿರ್ಪುದು. ವಾಯುವು ಜಲದೊಳಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರ್ಪಂತೆ, ಜೀವನು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧವಾಗಿರ್ಪನು. ಜೀವನು ತಾನು ಸಂಸಾರದೊಳ್ಕೂಡಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಯೂ, ಮನದೊಳ್ಕೂಡಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೂ ಇರ್ಪನು. ಸಂಸಾರ ಶರೀರ ಮನೋಜೀವಂಗಳಿಗಾಧಾರವಾಗಿರ್ಪ ಕರ್ಮವೇ ಆಕಾಶವು. ಆ ಕರ್ಮವನಾವರಿಸಿರ್ಪ ಮಹಾ ಮೋಹವೆಂಬ ಸುಷುಪ್ತಿಯ ಒಳಹೊರಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ ಜ್ಞಾನಂಗಳೇ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು. ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯು ಜೀವಾನಿಲನಿಂ ಪಟುವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಶರೀರಂಗಳಂ ಕೆಡಿಸಿ, ಕರ್ಮವೆಂಬಾಕಾಶದೊಳಗೆ ಜೀವಾನಿಲನಿಂ ಕೂಡಿ ಧೂಮರೂಪವಾಗಿ ಶರೀರಸಂಸಾರಂಗಳೆಂಬ ಮೇಘಜಲವರ್ಷವಂ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಜೀವನಿಗವಕಾಶವಂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ತಾನಲ್ಲಿಯೇ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಜೀವನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತಿರ್ಪುದು. ಇಂತಪ್ಪ ಕರ್ಮವೆಂಬಾಕಾಶಕ್ಕೆ ಜೀವನೆಂಬ ವಾಯುವೇ ಕಾರಣವು. ಇವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣವಾಗಿ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ ಹೇತುಗಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತ, ಅಡಗುತ್ತ, ಬಳಲುತ್ತ, ತೊಳಲುತ್ತಿರ್ಪ ಭವರೋಗದಲ್ಲಿ ಜೂಗುತ್ತಿರ್ಪ ಬಂಧನದ ಈ ದಂದುಗವಿನ್ನೆಂದಿಂಗೆ ಪೋಪುದು ಎಂದು ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಇರ್ಪೆನ್ನ ತಾಪವಂ ನೀಂ ದಯೆಯಿಂ ತಣ್ಣನೆ ಮಾಳ್ಪೊಡೆ, ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿಜವೂ, ನಿಜದಿಂದಾನಂದವೂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರ್ಪಂತೆ, ಗುರುವಿನಿಂದ ಲಿಂಗವಂ ಲಿಂಗದಿಂದ ಜಂಗಮವಂ ಕಂಡೆನು. ಅಂತಪ್ಪ ನಿಜಾತ್ಮಲಿಂಗವನು ಕರ್ಮವೆಂಬ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೆರಿಸಲು ಅದೇ ಕಾರಣವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಕರ್ಮವೆಂಬ ಶಕ್ತಿಯು ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಿವನೊಳಗೆ ಕೂಡಲು, ಲಿಂಗತೇಜಸ್ಸಿನಿಂ ಕರ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಪುನರ್ಭವ ವಾದುದರಿಂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಮಹಾಲಿಂಗದಿಂ ಜನಿಸಿದ ಕರ್ಮವೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಆ ಕರ್ಮದಿಂ ಜನಿಸಿದ ಜೀವನೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಅಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗದಿಂದುದಿಸಿದ ಮನಸ್ಸೇ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಅಂತಪ್ಪ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರ್ಪ ಶರೀರವೇ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಅಂತಪ್ಪ ಗುರುಲಿಂಗವಾ

ಗಿರ್ಪ ಶರೀರದಿಂದನುಭವಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಸಂಸಾರವೇ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಇಂತು ಸಂಸಾರ ಶರೀರಂಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಕಾರಣವೂ, ಮನೋಜೀವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಕಾರಣವೂ ಆಗಿ, ಕರ್ಮಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಭಾವಲಿಂಗಂಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಕಾರಣವೇ ಐಕ್ಯಸ್ಥಾನವಾದುದರಿಂ ಸಂಸಾರ ಶರೀರಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದೊಳಗೂ, ಮನೋಜೀವಂಗಳು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದೊಳಗೂ ಐಕ್ಯವಂ ಹೊಂದಿದವು. ಕರ್ಮಲಿಂಗಂಗಳು ಭಾವಲಿಂಗದೊಳಗೈಕ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣವು ಭಾವದೊಳಗೆ ಜಿರಿದು, ಭೇದವಡಗಿ ತಾನು ತಾನಾಗಿಪ್ಪುದೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ ಮಹಾಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೨೪) ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪಾಲನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಹೆಪ್ಪುಗೊಟ್ಟು, ಅದರಿಂ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡ ದಧಿಯನ್ನು ಶರೀರವೆಂಬ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ತತ್ವವೆಂಬ ಮಂತುಗೋಲಿನಿಂ ಮಥಿಸಲು, ಲಿಂಗವೆಂಬ ನವನೀತವು ಕಾಣಿಸಲಾಗಿ ಅದಂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ವವಂ ಮಾಡಲು ನಿಜವಾಸನೆಯಿಂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹ ತದ್ಘೃತ ಸೇವನಾಬಲದಿಂದ ಆತ್ಮನೇ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಾ ಮಹಾಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರು ಪ್ರಭುವೇ.

(೨೫) ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ಭಕ್ತನು. ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನೇ ಗುರುವು. ಆನಂದಸ್ವರೂಪವಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವೇ ಜಂಗಮವು. ಇಂತಪ್ಪ ಗುರುಜಂಗಮ ಭಕ್ತರೆಂಬ ಮಹಾನದಿಗಳು ತ್ರಿಪಥಗಾಮಿನಿಗಳಾಗಿ, ಮಚ್ಛರೀರವೆಂಬ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿದು ಪವಿತ್ರವಂ ಮಾಡಿ, ಎನ್ನ ಹೃದಯವೆಂಬ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾಸ್ಥಾನದೊಳ್ಮೂರೊಂದಾಗಿ ಕೂಡಲು, ಸತ್ಯವೇ ಕಂಠ, ಜ್ಞಾನವೇ ಗೋಮುಖ, ಆನಂದವೇ ಗೋಳಾಕಾರವಾಗಿರ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂಬ ತ್ರಿವೇಣೀಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ನಾಂ ಮುಳುಗಿ, ನಿರ್ವಾಣದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಿನಂತಿರ್ದೆನು ಕಾಣಾ ಮಹಾಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಕೀಲಗಳು.

ಕ್ರಿಯೆಗಳು.

ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ **ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಿಯೆ** ಗಳೂ **ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆ** ಗಳೂ ಎಂದು ಎರಡು ಭೇದಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಯೂ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೂ ಇರುವವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ವಿಷಯ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಉದ್ದೇಶ, ಸ್ವರೂಪ, ಕ್ರಮ, ರೀತಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ೯ ತರಗತಿಗಳಿರುತ್ತವಷ್ಟೇ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ೯ ತರಗತಿಗಳುಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಅವನ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವು ಅವನಲ್ಲಿ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆಂದು ವಚನಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಸಕೀಲಗಳು:— ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪದೊಡನೆ ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೂ ಅವಶ್ಯಕವು. ಇದಕ್ಕೆ ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಕೀಲಗಳ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹೆಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಈ ಭಾಗದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ (೧) **ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆ** ಗಳು (೨) **ಮೀರಿದಕ್ರಿಯೆ** ಗಳು (೩) **ಸಕೀಲಗಳು** ಎಂಬ ಮೂರು ಭಾಗಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಿಯೆಗಳು.

ಪೂಜಾರಿಗಳು.

ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಈಶ್ವರ ಸದಾಶಿವ ಮಹೇಶ್ವರ ಪರಮೇಶ್ವರ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಮಹಾದೇವರೆಂದು ಒಂಬತ್ತು ಪುಜಾರಿಗಳು.

ಬ್ರಹ್ಮನ ವಿವರವುಃ— ಅನಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇರುಹೆ ಮೊದಲು ಆನೆ ಕಡೆಯಾದ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವರ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕರ್ತೃವೆಂಬುದೀಗ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿವರವುಃ— ಅನಾದಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇರುಹೆ ಮೊದಲು ಆನೆ ಕಡೆಯಾದ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವ ಜಂತುಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕರ್ತನೆಂಬುದೀಗ ವಿಷ್ಣುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ರುದ್ರನ ವಿವರವುಃ— ಅನಾದಿ ರುದ್ರನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇರುಹೆ ಮೊದಲು ಆನೆ ಕಡೆಯಾಗಿ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವಜಂತುಗಳ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಕರ್ತನೆಂಬುದೀಗ ರುದ್ರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಈಶ್ವರನ ವಿವರವುಃ— ಅನಾದಿ ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇರುಹೆ ಮೊದಲು ಆನೆ ಕಡೆಯಾದ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕು ವಾಯುಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಾದಿಗಳ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಅವರವರ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸುಖದಃಖಂಗಳನಿತ್ತು. ಮರಳಿಸುವಂತಹ ತಿರೋಧಾನ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕರ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಈಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸದಾಶಿವನ ವಿವರವುಃ— ಅನಾದಿ ಸದಾಶಿವನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇರುಹೆ ಮೊದಲು ಆನೆ ಕಡೆಯಾದ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವರಾಶಿಗಳೊಳಗೆ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಹೇವರಿಸಿ ಶಿವಸ್ಮರಣೆಯ ಮಾಡುವಂತಹ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗವ ಪಾಲಿಸುವಂತಹ ಅನುಗ್ರಹ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕರ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಸದಾಶಿವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹೇಶ್ವರನ ವಿವರವುಃ— ಅನಾದಿ ಮಹೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ ಶಿವಪ್ರಸಂಗ ಶಿವಕಥಾಲಾಪ ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರ ಶಿವಾ

ಗಮು ಶಿವಗಣ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕರ್ತನೆಂಬು ದೀಗ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪರಮೇಶ್ವರನ ವಿವರವುಃ— ಅನಾದಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಯಮ ನಿಯಮ ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ ಧ್ಯಾನಧಾರಣ ಸಮಾಧಿ ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಾಪರವನುಳ್ಳ ಸಜೀವಂಗೆ ಪರಮಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಗುರುರೂಪವ ತಾಳಿ ಅಂಗದ ಮಾಲಿನ್ಯ ಭಾವ ಲಿಂಗದ ಶಿಲಾಭಾವವ ಕಳೆದು ಭವಿ ಮಾರ್ಗವ ನಳಿದು ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗವ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕರ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ವಿವರವುಃ— ಅನಾದಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಾಪರವನುಳ್ಳ ಭಕ್ತಂಗೆ ಶಿಕ್ಷಾ ಮಾರ್ಗವ ತೋರಿಸುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಾ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕರ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹಾದೇವನ ವಿವರವುಃ— ಅನಾದಿ ಮಹಾದೇವನ ಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮೋಹವನುಳ್ಳ ಸದ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಪ್ರಮಥಗಣ ಮಾರ್ಗವ ತೋರಿಸುವಂತಹ ಮೋಕ್ಷ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕರ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾದೇವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಅನಾದಿವಿಡಿದು ಸಾಕಾರಲೀಲೆಯಂ ಧರಿಸಿ ತಮ್ಮಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಅನಾದಿವಸ್ತುವ ತಂದು ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದರಿದು ಪೂಜಾನಮಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿ ಅನಾದಿ ಶರಣಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ಪೂಜಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರು.

ಅಂಗಗಳು.

ಇನ್ನು ಅಂಗಗಳ ವಿವರವು:—

ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಅಂಗದ ವಿವರವು— ಅಂಡಜ ಪಿಂಡಜ ಉದ್ಭಿಜ ಜರಾಯುಜ ಮೊದಲಾದ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಆತ್ಮಂಗಳ ಆಚಾರ ಅನಾಚಾರಂಗಳ ನೋಡದೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರವರಂತೆ ಇಪ್ಪದೀಗ ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಪ್ಪುವೆಂಬಂಗದ ವಿವರವು:— ಸಕಲಾತ್ಮರ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ಆಚಾರ ಅನಾಚಾರಂಗಳ ನೋಡದೆ ಅವರವರಂತೆ ತಾನು ತನ್ನಂತೆ ಹೊದ್ದಿಯೂ ಹೊದದೆ ಪರೋಪಕಾರಿಯಾಗಿ ತಾ ಬಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಹಿಡಿದು ಚರಿಸುವಂತಹದೇ ಅಪ್ಪುವೆಂಬಂಗದ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಗ್ನಿ ಎಂಬಂಗದ ವಿವರವು:— ಸಪ್ತಧಾತು ಯುಕ್ತವಾದ ಜೀವ ನಿರ್ಜೀವಂಗಳ ನೋಡದೆ ಅವರವರ ಗುಣಂಗಳ ವಿಚಾರಿಸದೆ ಅವರ ಸ್ಥಲಂಗಳ ನೋಡದೆ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಪಾಪ ಪಕ್ವಂಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ರೂಪಕವ ಮಾಡಿ ಸುಖವನೇ ಕೊಟ್ಟು ತಾನೆಂದಿನಂತೆ ತನ್ನ ಪೂರ್ವವ ಕೂಡುವಂತಹದೇ ಅಗ್ನಿ ಎಂಬಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ವಾಯುವೆಂಬಂಗದ ವಿವರವು:— ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ಮೊದಲಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದುರ್ವಾಸನೆ ಸದ್ವಾಸನೆ ಎಂಬ ಉಭಯ ಬಂಧ ಕರ್ಮಂಗಳಿಗೊಳಗಾಗದೆ ಧರೆಯಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೀತೋಷ್ಣಂಗಳೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಜನಿತ ಸ್ಥಾನವಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗುಂದದಿರುವಂತಹದ್ದೇ ವಾಯುವೆಂಬಂಗ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆಕಾಶವೆಂಬಂಗದ ವಿವರವು:— ಭೂಮಿ ಜಲ ಅಗ್ನಿ ಮರುವಂಗಳಿಂದ ಮರದ ಹೊಗೆ ಧೂಮಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಶಶಿ ರವಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚು ಮೊದಲಾದವಯವಂಗಳಂ ತನ್ನೊಳಗಿಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರೋಪಕಾರ ಶರೀರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿರುವಂತಹದ್ದೇ ಆಕಾಶವೆಂಬಂಗದ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆತ್ಮಾಂಗದ ವಿವರವು:—ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಂಧದ ಪರಿಣಾಮ, ಅಪ್ಪುವಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಸದ ರುಚಿ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರೂಪಿನ ಉಷ್ಣ,

ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಪರ್ಶನದ ಸೀತ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಬ್ದ ಸಂತೋಷಂಗಳ ಚಿದ್ರೂಪವಾಗಿರ್ದ ಶರೀರವುಳ್ಳಾತನೇ ಈ ಪಂಚ ವಿಧದ ಭೋಗಂಗಳನೊಡಗೂಡಿ ಸಾಕುಬೇಕೆಂಬ ಬಂಧನಂಗಳಿಂದ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಉಪಕಾರಿ ಬೇಡವಾದರೆ ಅಪಕಾರಿಯಾಗಿ ಚರಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ಆತ್ಮನೆಂಬಂಗದ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ತ್ಯಾಗಾಂಗದ ವಿವರವುಃ— ಮಲಮಯಾಕರ್ಮಂಗಳ ದುರಾಚಾರ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವನು ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕರಣ ಒಬ್ಬಳಿಯಾಗಿ ತೊಲಗಿಸಿ ನಿರಾಕಾರತ್ವದಿಂದ ಶ್ರೀಗುರೂಪಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತದ್ಗತನಾಗಿ ಅಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವನುಳ್ಳಂತಹದ್ದೇ ತ್ಯಾಗಾಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಭೋಗಾಂಗದ ವಿವರವುಃ— ರೂಪು ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿ ಪರಿಮಳ ಶಬ್ದ ಪ್ರವ್ಯವನು ಆಭರಣ ವಸ್ತ್ರ ಅಲಂಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥ ವನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಣಂಗೈದು ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವದಿಂದ ಷಡ್ವರ್ಗ ಷಡೂರ್ಮಿ ಷಡ್ಭಾವ ವಿಕಾರಂಗಳ ತನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದು ನಿಷ್ಕಾಮರವ ನುಳ್ಳಂತಹದ್ದೇ ಭೋಗಾಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಯೋಗಾಂಗದ ವಿವರವುಃ— ಶ್ರೀಗುರುದೇವನ ಕರುಣಾ ಕಟಾಕ್ಷ ದಿಂದ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಂಗಳ ತನ್ನಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಅಂಗಂಗಳಿಗೆ ಹರಣ ಕರಣ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದಂತಹ ನಿರಂಜನಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಂತ್ರವೆಂಬ ನಿಜ ಸಂಪದಂಗಳಂ ಪಡೆದು ಅಂತ ರಂಗ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕ ಸೂತಕ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮು ಗಳ ಜಯಿಸಿ ಧ್ಯಾನ, ಮೌನ, ನೇಮ, ನಿತ್ಯ, ಸತ್ಯ, ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಯೋಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಾ ತನ್ನನರಿಯದೆ ಮನೋಲ್ಲಯವನೈದುವಂತಹದೇ ಯೋಗಾಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತುಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿಜಾಂಗಗಳಾಗಿ ಆದಿವಿಡಿದು ಬಂದು ಸಾಕಾರಲೀಲೆಯಂ ಧರಿಸಿ ಪರಶಿವಲಿಂಗವಿರಿಸಿದಂತೆ ಅನಂತ ರೂಪದಿಂದ ನಾಂಟ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂದು ಅನಾದಿಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧಲಿಂಗಂಗಳಾಗಿರ್ಪವು.

ತನುಗಳು.

ಇನ್ನು ನವವಿಧತನುಗಳ ವಿವರವು:—

ಸ್ಥೂಲತನುವಿನ ವಿವರವು:— ಪೃಥ್ವಿಸಂಬಂಧವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಗಳಿಂದ ಪರ್ವತದಷ್ಟು ದುಃಖ ಅಣು ಮಾತ್ರ ಸುಖಂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ಸ್ಥೂಲತನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನ ವಿವರ:— ಅಪ್ಪು ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತು ತತ್ವಗಳಿಂದ ನೂರುಪಾಲು ದುಃಖ ಎಂಬತ್ತು ಪಾಲು ಸುಖಂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕಾರಣ ತನುವಿನ ವಿವರ:- ಅಗ್ನಿಸಂಬಂಧವಾದ ಹದಿನೈದು ತತ್ವಗಳಿಂದ ನೂರುಪಾಲು ದುಃಖ ನೂರುಪಾಲು ಸುಖ, ಸುಖದುಃಖಂಗಳು ಸಮಾನಂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ಕಾರಣ ತನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರ್ಮಲ ತನುವಿನ ವಿವರವು:— ವಾಯು ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಹತ್ತು ತತ್ವಗಳಿಂದ ಎಂಬತ್ತುಪಾಲು ದುಃಖ ನೂರುಪಾಲು ಸುಖಂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ನಿರ್ಮಲ ತನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆನಂದ ತನುವಿನ ವಿವರವು:— ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಐದು ತತ್ವಗಳಿಂದ ಅರವತ್ತುಪಾಲು ದುಃಖ ನೂರು ಪಾಲು ಸುಖಂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ಆನಂದ ತನುವಿನ ವಿವರವು.

ಶುದ್ಧ ತನುವಿನ ವಿವರವು:— ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ತೂರ್ಯ ತೂರ್ಯಾತೀತ ನಿರವಯವೆಂಬ ಷಡ್ವಿಧಾವಸ್ಥೆಗಳನೊಳಕೊಂಡು ನಾಲ್ವತ್ತು ಪಾಲು ದುಃಖ ನೂರುಪಾಲು ಸುಖಂಗಳಿಂದ ಸಕಲಾತ್ಮರ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಂಗಳೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವಂತಹ ಸೂರ್ಯನೆಂಬುದೀಗ ಶುದ್ಧತನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಚಿದ್ರೂಪ ತನುವಿನ ವಿವರವು:— ವಿಶ್ವ ತೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಅಂಡ ಅಜಾಂಡ ಅಕಳಂಕವೆಂಬ ಷಡ್ಭೂತಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತು

ಪಾಲು ದುಃಖ ನೂರು ಪಾಲು ಸುಖಂಗಳಿಂದ ಸರ್ವಾತ್ಮರ ವ್ಯವಹಾರಂಗಳೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವಂತಹ ಚಂದ್ರನೆಂಬುದೀಗ ಚಿದ್ರೂಪ ತನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಚಿನ್ಮಯ ತನುವಿನ ವಿವರವುಃ— ಮಲತ್ರಯ ಗುಣತ್ರಯ ಮನತ್ರಯ ಕರಣತ್ರಯ ಭೋಗತ್ರಯ ಯೋಗತ್ರಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಪಂಚುಗಳಿಂದ ಹೊದ್ದಿಯೂ ಹೊದ್ದದೆ ಸುಖವೇ ಪರ್ವತದಷ್ಟಾಗಿ ದುಃಖವೇ ಅಣುಮಾತ್ರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವಂತಹ ಆತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ ಚಿನ್ಮಯ ತನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರ್ಮುಕ್ತ ತನುವಿನ ವಿವರವು— ಪೃಥ್ವೀ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು ಆಕಾಶ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಆತ್ಮರ ಸುಖ ದುಃಖ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಂಗಳಿಗೆ ಹೊರಗಾಗಿ ತನಗೊಂದು ಜಡವಾಗಿ ತೋರುವ ತನಗೊಂದು ಆಶ್ರಯಂಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕಪಟನಾಟಕ ರೂಪಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹ ಕಾಳರಾತ್ರಿ ಎಂಬುದೀಗ ನಿರ್ಮುಕ್ತತನುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ತೆರದಿಂದ ತನುರೂಪಿಗಳಾಗಿ ಆದಿನಿಡಿದು ಬಂದು ಸಾಕಾರಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ಶಿವನಾಂಟ್ಯದ ಚಿತ್ತದ ಬೊಂಬೆಗಳಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತಗಣಂಗಳ ನೋಟಕ್ಕೆ ಬಹು ನೂತನತರವಾದ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರಂಗಳಾಗಿ ಅನಾದಿಶರಣ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ತನುಗಳಾಗಿರ್ಪರು.

ಗಣಂಗಳು.

ಭಕ್ತನ ವಿವರ— ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕ ಸೂತಕಾದಿಗಳ ತನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವ ಪಡೆದು ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವದಿಂದ ಸತ್ಯಕಾಯಕವ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಂಗಳ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಭವಿಮಾರ್ಗವನುಳಿದು ಸತಿ ಸುತ ಒಡಹುಟ್ಟಿದರು ಬಾಂಧವರು ಮೊದಲಾಗಿ ಸದಾಚಾರ ಲಿಂಗಾ

ಚಾರ ಶಿವಾಚಾರ ಗಣಾಚಾರ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರ್ಪಾತನೆಂಬುದೀಗ ಭಕ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹೇಶ್ವರನ ವಿವರ— ಷಡೂರ್ಮಿ ಷಡ್ವರ್ಗ ಷಡ್ಭಾವ ವಿಕಾರಂಗಳು ಮುಂತಾದ ದುರ್ಮಾರ್ಗ ಅನಾಚಾರವಂ ತನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತ ಮದಂಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯಾಯೊಗ್ಯವ ತಿಳಿದು ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಪಂಚಾಚಾರಂಗಳ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಂಗಳ ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವದಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಜ್ಞಾನಾಚಾರ ಭಾವಾಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರ್ಪಾತನೆಂಬುದೀಗ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪ್ರಸಾದಿಯ ವಿವರಃ— ಸಪ್ತ ವ್ಯಸನ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಾಂಗಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಮಹೇಶ್ವರರ ಸನ್ಮಾರ್ಗಾಚಾರಂಗಳೇ ತನಗಂಗವಾಗಿ ರೂಪು ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿಗಳೇ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದ ಮುಖಂಗಳನು ಗುರುಮಾರ್ಗದಿಂದರಿತು ಮಿಶ್ರಂಗಳ ತಾನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಿರ್ವಂಚಕ ನಿಷ್ಕಳಂಕನಾಗಿ ಸತ್ಯ ನಿತ್ಯ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸರ್ವಾಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರ್ಪಾತನೆಂಬುದೀಗ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ವಿವರಃ— ದಶವಾಯುಗಳ ದುರ್ವರ್ತನ ಗುಣಂಗಳನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡಿಸಿ ಶುಚಿತ್ವದಿಂದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಗುರುಕೃಪಾವಂತನಾಗಿ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸ್ಥಲವು ತನಗೆ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರದ ಆರು ನೂರು ಜಪದಲ್ಲಿ ಮನ ಮಗ್ನವಾಗಿರ್ಪಾತನೆಂಬುದೀಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶರಣನ ವಿವರಃ— ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಂಗಳ ದುರ್ವರ್ತನ ಗುಣಂಗಳ ತನ್ನ ಸ್ವಾನುಭಾವಜ್ಞಾನದಿಂ ಹೇಯವಂತನಾಗಿ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳಾ ಸದ್ಗುರು ಮೂರ್ತಿ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾವನ ಸತ್ಯ ಸದ್ಗುಣಾನಂದ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಪಂಚವಿಧ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಶರಣ ಗಣ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ

ಜಂಗಮ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಿವೇದಿಸಿ ನಿರ್ಮಾಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಪ್ಪಾತನೆಂಬುದೀಗ ಶರಣನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಐಕ್ಯನ ವಿವರಃ— ಕುಚಿತ್ತ ಕುಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ ಕುಮನ ಅಜ್ಞಾನ ದುರ್ಭಾವ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಕರಣಂಗಳ ದುರ್ಮಾರ್ಗ ದುರಾಚಾರ ನಡೆನುಡಿಗಳಂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಆಚಾರ ಮನಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರ ಭವಕ್ಕೆ ಆಚರಣೆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವನರಿತು ಭಕ್ತಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಸ್ಥಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹವುಳ್ಳಾತನಾಗಿ ಅವರಾಚಾರ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ತನ್ನವಾಗಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಜನಿಷ್ಠನೆಂಬುದೀಗ ಐಕ್ಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಷ್ಕಲಂಕನ ವಿವರಃ— ವಾಚಕ ಮಾನಸ ಕಾಯಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಲ ಮಾಯಾ ಭೋಗಂಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಯುಳ್ಳಾತನಾಗಿ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮೂರ್ತಿ ಅಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಗುರುವೇ ತಾನಾಗಿ ನೆಲಸಿರ್ಪಾತನೆಂಬುದೀಗ ನಿಷ್ಕಳಂಕನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಶ್ಶೂನ್ಯನ ವಿವರವುಃ— ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ ರುದ್ರನ ಲಯ ಈಶ್ವರನ ತಿರೋಭಾವ ಸದಾಶಿವನ ಅನುಗ್ರಹ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಕೃತ್ಯಂಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಮನುಮುನಿ ದೇವ ದಾನವ ಮಾನವರಿಗೆ ಮೀರಿ ತೋರುವ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಭಕ್ತ ಗಣಾರಾಧ್ಯರ ಕರ ಮನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ಚಿದ್ಘನ ವಸ್ತುವೆಂಬುದೀಗ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರಂಜನನ ವಿವರಃ— ಸಕಲಾಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ತರ್ಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಉಪನಿಷತ್ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಮೀರಿ ತೋರುವ ಪ್ರಮಥ ಗಣಾರಾಧ್ಯರ ರೂಪು ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪಾತನೆಂಬುದೀಗ ನಿರಂಜನನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪಾವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ಪರಶಿವ ಗಣಾರಾಧ್ಯರೆನಿಸಿ ಪೂಜ್ಯ ಪೂಜಕನೆಂಬುಭಯ ವರ್ತನೆಗಳ ತಮ್ಮ ತಾವೇ ರಚಿಸಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬೆಳಗಿಂಗೆ ಬೆಳಗಾಗಿ ಅನಾದಿಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧಗಣಂಗಳಾಗಿರ್ಪರು.

ಹಸ್ತಗಳು.

ಹಸ್ತಂಗಳ ವಿವರ—

ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತದ ವಿವರ— ಅಧೋಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಾಯಾಂಗನೆಯು ಅರು ಸಣ್ಣ, ಅರು ದೊಡ್ಡ, ಅರು ತುಂಬುಳ್ಳಂಗನೆಯು ಹಾವ ಭಾವ ವಿಲಾಸಂಗಳಿಗೆ ರತಿಕಾಮದಿಂದ ಇಚ್ಛೈಸದೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮವುಳ್ಳಾತನೆಂಬುದೀಗ ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸುಬುದ್ಧಿ ಹಸ್ತದ ವಿವರ— ಆದಿಗಣಂಗಳು ಅನಾದಿಗಣಂಗಳು ನೂರೊಂದು ವಿರಕ್ತರು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮಹಾಗಣಂಗಳು ಮಹಾ ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಬಂಧನಂಗಳಿಂದ ಭಾವಿಸಿದರೂ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಮರ್ತ್ಯದ ಜಡಾತ್ಮರಿಂದ ಕುಂದು ನಿಂದೆಗಳು ಬಂದು ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕೋಪವ ಮಾಡದೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಧ್ಯಾನ ಮೌನದಲ್ಲಿ ನಿಃಕ್ರೋಧನಾಗಿ ಇರುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ಸುಬುದ್ಧಿ ಹಸ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತದ ವಿವರ— ಶಿವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅಷ್ಟ ಭೋಗ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಂಗಳು ಬಂದು ಒದಗಿದಲ್ಲಿ ಮೂಲಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಸಕಲಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ದುರ್ಗುಣಿಯಾಗದೆ ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತ ಶರಣ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರೇಮ ಜಂಗಮದಾಸೋಹದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ನಿರ್ಲೋಭವುಳ್ಳಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸುಮನ ಹಸ್ತದ ವಿವರ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಲೋಕದ ಜಡಾತ್ಮರಂತೆ ವಾರ ತಿಥಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಶುಭಾಶುಭ ಹೋಮ ನೇಮ ಯಾತ್ರೆ ಹಠಯೋಗ ಶೈವಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಮತಗಳ ಪೋಷಿಸದೆ ಸದ್ಭಕ್ತ ಶರಣ ಗಣ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಮೋಹವುಳ್ಳಾತನೆಂಬುದೀಗ ಸುಮನ ಹಸ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತದ ವಿವರ— ಅಂಗವಿಷಯಂಗಳ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೃತ್ಯರಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಾದಿ ವಾಯುಗಳ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದಾಸರಿಸಿ,

ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಕಿರಣಗಳಾಗಿ, ಭದ್ರಗಜದಂತೆ ವೀರ ಶೈವಮತದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿ, ಬಳಲಿಸುವ ಪರವಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಂಕುಶನಾಗಿ ರುವಂತಹದ್ದೆಂಬುದೀಗ ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದ ವಿವರಃ.- ವೇಧಾ ಮಂತ್ರ ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಹೊರಗಾದ, ಭೂಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೇ ದೈವವೆಂದು ಆರಾಧಿಸುವ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ವಂದಿಸದೆ, ಅವರುಗಳ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಕ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಕಂಡು, ಚಿದ್ಘನ ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಶೇಷಾನಂದದಲಿ ಲೋಲುಪ್ತಿಯಾಗಿರುವಂತಹದೇ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರ್ಮಾಮ ಹಸ್ತದ ವಿವರ--- ಅಷ್ಟಾವರಣವೇ ಅಂಗವಾಗಿ ಪಂಚಾ ಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಅರ್ಚನಾರ್ಪಣಾವಧಾನಂಗಳೇ ಭಾವವಾಗಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಂಪನಾರಾಧಿಸಿ ಅವರ ಕೃಪಾಪಾತ್ರರಾದ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಬೆಳಗಾಗಿ ಪ್ರಮಥಗಣ ಮಾರ್ಗವ ನರಿಯದ ಪಾಶಾಬದ್ಧ ಮೂಢಾತ್ಮರ ತೃಣಕ್ಕೆ ಸಮವೆಂದು ಬಿಡುಗಡೆ ಯಿಂದ ಸಗುಣಾನಂದ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪ್ತಿಯಾಗಿರುವಂತಹದ್ದೆಂಬು ದೀಗ ನಿರ್ಮಾಮಹಸ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಹಸ್ತದ ವಿವರಃ--- ಶ್ರೀಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಕರುಣಾ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ದಶವಿಧಪಾದೋದಕ ಏಕಾದಶ ಪ್ರಸಾದ ಪಂಚವಿಧ ಚಿದ್‌ಭಸಿತ ತ್ರಿವಿಧವರ್ಣ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ತ್ರ್ಯಕ್ಷರ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತಕೋಟಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಂಗಳು ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲದಾಚರಣೆ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸ್ಥಲದ ಸಂಬಂಧವ ಶಿವಾನುಭಾವಸೂತ್ರದಿಂದರಿದು ಆಚಾರ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಶರಣಗಣಂಗಳ ಚರಣಕಮಲಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತ ವಾದ ಹಸ್ತಕಮಲಂಗಳೇ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದರಿದು ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾ ದವನರ್ಪಿಸಿ ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಗುಣಾನಂದ ಕಮಲವಾಗಿರ್ಪು ದೆಂಬುದೀಗ ನಿಃಕಳಂಕ ಹಸ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರಾಳ ಹಸ್ತದ ವಿವರಃ--- ಆ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗದ ಚಿನ್ಮಯಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಆ ಸದ್ರೂಪ ಚಿದ್ರೂಪ ಚಿನ್ಮಯ ರೂಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿದಾ ನಂದ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ತನ್ನ ತಾನೇ ಸದ್ರೂಪ ಚಿದ್ರೂಪ ಚಿನ್ಮಯರೂಪ ಚಿದಾನಂದದಿಂದ ನೆಲಿಸಿ ತನ್ನ ತಾನರ್ಪಿಸಿ ತನ್ನ ತಾನ

ರಿದಾನಂದಿಸಿ ಮಹಾಘನ ಅನಾದಿಶರಣ ನಿರಂಜನನ ಬೆಳಗಿಂಗೆ ಬೆಳಗಾಗಿ ನವ ವರ್ಣದ ಆರತಿಯ ಪಿಡಿದು ಶುಭ ಮಂಗಲ ಜಯಮಂಗಲವೆಂದು ಪಾಡುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ನಿರಾಳ ಹಸ್ತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪಾವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಕಿರಣಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ಮಹಾಪ್ರಮಥಗಣ ಚರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಪರಮಾನಂದ ಚಿದಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಲ ಶುಭ ಮಂಗಲ ಜಯ ಮಂಗಲವೆಂದು ಶೋಭಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನವವಿಧ ಹಸ್ತಂಗಳಾಗಿರ್ಪವು.

ಭಕ್ತಿಗಳು.

ಭಕ್ತಿಗಳ ವಿವರವು:—

ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯ ವಿವರವು:— ಸತ್ಯಸನ್ಮಾರ್ಗದ ನಡವಳಿಯ ತನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದರಿದು ಪಾಪವನುಳಿದು ಪುಣ್ಯವನೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಸದ್ಗುಣಿಗಳ ಅಂತರಂಗದಿ ಪುಷ್ಪದೊಳಗೆ ಪರಿಮಳವೆರಸಿದಂತೆ ಸರ್ವಾಂಗವನೆಲ್ಲವಂ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಶಿಕ್ಷಾಗುರು ಮೋಕ್ಷಾಗುರುವಿನ ಚರಣ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದೆನಿಸುವ ಅರಿವು ಎಂಬುದೀಗ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ:— ದೀಕ್ಷಾಗುರುವಿಗೆ ತನುವ ಕೊಟ್ಟು ಶಿಕ್ಷಾಗುರುವಿಗೆ ಮನವ ಕೊಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷಾಗುರುವಿಗೆ ಧನವ ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ತನುವ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಹ ಅರುಹೆಂಬುದೀಗ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ:— ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವ ಲಿಂಗಮಯವೆನಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹರಣ ಕಿರಣ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕ್ರಿಯಾ

ಜಂಗಮ ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಿಸಿದಂತಹ ಅರುಹೆಂಬುದೀಗ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರಃ— ಇಂತು ತ್ರಿವಿಧ ರೂಪಕದಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಿಸಿ ಅವರಿಂದ ವೇಧಾ ಮಂತ್ರ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಇಡಕಲಿಸಿದ ವಿಭೂತಿ ತೊಡ ಕಲಿಸಿದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಶಿವಮಂತ್ರವ ನುಡಿಗಲಿಸಿದಂತಹ ಮಹ ದರುಹೆಂಬದೀಗ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರಃ— ಅಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗ ಳಿಗೆ ಚಿದ್ವಿಭೂತಿಯ ಧರಿಸಿ ವಿಷಯಂಗಳಿಗೆ ಚಿದ್ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಧಾರಣವ ಮಾಡಿ ಕರಣಂಗಳನೆಲ್ಲವ ಮಂತ್ರಮಯವೆನಿಸಿ ಚಿತ್ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾ ದವೆಂದೆನಿಸಿದಂತಹ ಪೂರ್ಣದರುಹೆಂಬುದೀಗ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ— ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆಯ ಚಿದಂಗವೆಂದೆನಿಸಿ ದಶವಿಧ ಪಾದೋದಕ ಏಕಾದಶ ಪ್ರಸಾದ ಸಪ್ತ ಕೋಟಿ ಮಹಾ ಮಂತ್ರಂಗಳ ಚಿತ್ಪ್ರಾಣವೆಂದೆನಿಸಿ ಸಾಕಾರವಾದ ಚಿಪ್ಪನ ಲಿಂಗ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಚಿನ್ಮಂತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾನರ್ಚಿಸಿ ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ ಭಾವವನಿತ್ತು ನಿಜ ಚಿನ್ಮಯವೆಂಬ ಶಿಶುವ ಜೋಗು ಳವ ಪಾಡಿ ಶೋಭನಂಗಳ ಜಯ ಮಂಗಲವ ಪಾಡುವಂತೆ ನಿಜ ಸಂಯೋಗವ ತೋರಿದ ಘನಮಹದರಿವು ಎಂಬುದೀಗ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ— ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವನೊಳಕೊಂಡು ಅನಾದಿಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವನೊಳಕೊಂಡು ಅನಾದಿ ಜಂಗಮದ ಲಿಂಗವ ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ರತ್ನವ ಹುದುಗಿಸಿದಂತೆ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಹುದುಗಿಸಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ರಂಜಿಸುವಂತಹ ನಿಜ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗ ದರುಹೆಂಬುದೀಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಪ್ರಮಾಣ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರಃ— ಸದಾಚಾರವನ್ನು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಗುರುವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು. ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಚಿದ್ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಂತ್ರಂಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಶರಣಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ನಿರವಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶರಣ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ತಾನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರದೊಳು ಘೃತವಡಗಿ ನೀರು ಮುತ್ತಿನೊಳಗಡಗಿ ಬೀಜದೊಳು ವೃಕ್ಷವಡಗಿ ವೃಕ್ಷದೊಳು ಬೀಜವಡಗಿದಂತೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರ್ಪ ಮಹಾ ಚಿದ್ಘನವರುಹೇಂಬುದೀಗ ಅಪ್ರಮಾಣ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರವಯ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರಃ— ಕಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಆವರ್ಣ ಆಚಾರದ ಸ್ಥಲಕುಳಂಗಳ ಮನಕ್ಕೆ ತೋರಿ ಮನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಜ ಸಂಗ ಸರಸದಿಂದ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರ್ಪ ಮಹಾ ಚಿದ್ಘನ ಪರವಸ್ತು ಅರುಹೆಂಬುದೀಗ ನಿರವಯ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ ನಿಃಶ್ಶೂನ್ಯ ನಿಃಕಲ ನಿರಂಜನ ಮೊದಲಾದ ಶರಣಗಣ ಮಧ್ಯದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯಿಂದ ತನ್ನ ತಾನೇ ರಾಜಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಾಗಿರ್ಪವು.

ಶಕ್ತಿಗಳು.

ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರವು:— ಸದ್ಭಕ್ತ ಗಣಂಗಳ ಚಿತ್ ಪೃಥ್ವಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಕಟಿಸ್ನಾನ ಮುಂಡೆಸ್ನಾನಂಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃವಾಗಿರ್ಪಳು ಎಂಬುದೀಗ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರವು:--- ಸದಾ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಗಣಂಗಳ ಚಿದಪ್ಪು ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಜ್ಞಾನಾಚಾರವಿಡಿದು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ ಮಿಶ್ರವಾದ ಚಿದ್ಭಸಿತದಿಂದ ಸ್ನಾನ ಧೂಳ ಧಾರಣಂಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೆಳಾಗಿರ್ಪಳು ಎಂಬುದೀಗ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ:--- ಆದಿ ಪ್ರಸಾದಿ, ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿ, ಸೇವ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿಗಳ ಚಿದಗ್ನಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಾವಾಚಾರವಿಡಿದು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಪತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸತ್ಕಾಯಕದಿಂದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವ ಗಳಿಸಿ ಶುಚಿ ರುಚಿ ಪಾಕವ ಮಾಡಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆ ಸವ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವದಿಂದ ನಡೆನುಡಿ ಹಸ್ತನೋಟ ಭಾವ ಪರುಷಂಗಳಿಂದ ರಮಣನೊಡಗೂಡಿ ಪತಿವ್ರತತ್ವದಿಂದ ರೂಪು ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿಗಳ ಸಮ ಭಾಜನದಿಂದ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃತ್ವವುಳ್ಳುದೆಂಬುದೀಗ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆದಿ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರವು:--- ಚಿಸ್ಥನ ಗಂಭೀರ ಮಹೇಶ್ವರರುಗಳ ಚಿದ್ವಾಯು ಸಂಬಂಧವಾದ ದಶವಾಯುಗಳ ಅಂಗಲಿಂಗಾಚಾರವಿಡಿದು ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿದಂತಹ ರಮಣ ನಡೆದಂತೆ ನಡೆದು ನುಡಿದಂತೆ ನುಡಿದು ಕೊಂಡಂತೆ ಕೊಟ್ಟು ನಿಜಶಿವಯೋಗಾ ನಂದ ರತಿಕೂಟಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವುಳ್ಳಂತಹಳು ಎಂಬುದೀಗ ಆದಿ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ವಿವರಃ--- ನಿಜ ಪರಾಕ್ರಮಾರಾಧ್ಯ ಗಣಂಗಳ ಚಿದಾ ಕಾಶ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕರಣಂಗಳ ಸದಾಚಾರವಿಡಿದು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಿಂದ ವೇಧಾ ಮಂತ್ರ ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸರ್ವಾ ಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆಯು ಸತಿಪತಿಗಳೀರ್ವರು ಪಡೆದು ಅವನನು ಭವಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸುಖ ದುಃಖ ನಿಂದೆ ಸಿರಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಆಧಿ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಹರುಷ ಚಿಂತೆಗಳು ಶತ್ರುಮಿತ್ರ ಉಪವಾಸ ತೃಪ್ತಿಗಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಬಂದು ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರ ಕ್ಷೀರ ಬೆರೆದಂತೆ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಅಭಿನ್ನಳಾಗಿರ್ಪಳು ಎಂಬುದೀಗ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರಃ—ಸದ್ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರಾಚಾರದ ಗಣಂಗಳ ಚಿದಾತ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪಂಚಾವಸ್ಥೆಗಳ ಶಿವಾಚಾರ ವಿಡಿದು ಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ರಮಣನ ಮಾನ ಅಭಿಮಾನ ಅವಮಾನಂಗಳೆಲ್ಲ ತನ್ನವಾಗಿ ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವದಿಂದ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣ ಅಭಿಮಾನಂಗಳ ಏಕ ರೂಪದಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವರೊಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕುದ ಹಾರೈಸಿ ಪ್ರಮಾದ ಪಶದಿಂದ ರಮಣನು ಆಶೆ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಮಲ ಮೂತ್ರವ ತುಳಿದರೆ ಎಚ್ಚರ ಜಲದಿಂ ತೊಳೆದು ಪಾವನವೆನಿಸಿ ಶರಣ ಗಣ ಮಾರ್ಗವ ಅರುಹಿಕೊಡುವಂತಹಳೇ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರಾಲಂಬ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ:—ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ ಶರಣ ಗಣಂಗಳ ಚಿತ್‌ಸೂರ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ಗಣಾಚಾರ ವಿಡಿದು ಜ್ಞಾನ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸತಿಪತಿ ಭಾವವಳಿದು ಏಕ ರೂಪದಿಂದ ರೂಪು ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿಗಳಿಂದೆಲ್ಲವನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವರ ಸ್ವಾನು ಭಾವ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಎರಕತ್ವವನುಳ್ಳಹಳೇ ನಿರಾಲಂಬ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಭ್ರಾಂತ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರಃ—ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಳಾಸ್ವರೂಪ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಶರಣ ಗಣಂಗಳ ಚಿಚ್ಚಂದ್ರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮನತ್ರ ಯಂಗಳ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವಿಡಿದು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರೆಂಬ ಉಭಯನಾಮ ರೂಪು ಕ್ರಿಯೆ ಕಾಯುವಳಿದು ಪರಮಾ ನಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಿಜಾನಂದ ಪ್ರಸಾದವ ಪಡೆದು ಮಹ ಪ್ರಸಾದವೇ ತಾನಾಗಿ ಇರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ನಿಭ್ರಾಂತಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರವಯ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರವುಃ— ಅಗಣಿತ ಪ್ರಮಾಣ ಅನುಪಮ ಆನಂದ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಶರಣಗಣಂಗಳ ಚಿದಗ್ನಿ ಮಂಡಲ ಸಂಬಂ ಧವಾದ ಭಾವತ್ರಯಂಗಳ ಸತ್ಯ ನಿತ್ಯ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸರ್ವಾಚಾರವಿಡಿದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಉಭಯ ಭಿನ್ನ ಭಾವವನಳಿದು ನಿಜ ಚಿತ್ಕಳಾ ಪದಾರ್ಥವ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಚಿದ್ಘನ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಸಾದವ ಪಡೆದು ಚಿದ್ಘನ ಮಹಾ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಮಹಾ ಬೆಳಗಾಗಿರ್ಪಳು ಎಂಬುದೀಗ ನಿರವಯ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸದ್ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ ನಿರುಪಮ ನಿರಾನಂದ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಘನ ಶರಣ ಗಣಂಗಳ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಆಚಾರ ನಡೆ ನುಡಿ ಅರ್ಪಿತ ಅವಧಾನಕ್ಕ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾಗಿ ಪರಶಿವಲಿಂಗ ನಾಂಟ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂದು ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿರ್ಪರು.

ಚಕ್ರಗಳು.

ಇನ್ನು ಚಕ್ರಂಗಳ ವಿವರವು:—

ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ವಿವರವು:— ಪಂಚಕೃತ್ಯದಿ ಪತಿಯ ನಿರೂಪಣದಿಂ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂ ಜನಿತರಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಸಕಲಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ತೃಷೆಯು ವಿಷಯ ವ್ಯಸನಂಗಳೆಂಬ ದುರ್ವಾಸನೆ ಯುಕ್ತಮಾಗಿರ್ಪುದು. ಇಂತು ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಕ್ರೂರಮಾರ್ಗವನುಳಿದು ಶ್ರೀಗುರುಕರಜಾತನಾಗಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ಸದ್ಭಕ್ತ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯಂಗಳಿಗೆ ಅಂಗ ಆಪ್ತ ಸ್ಥಾನ ಸದ್ಭಾವಂಗಳೆಂಬ ಸದ್ವಾಸನೆ ಯುಕ್ತಮಾಗಿರ್ಪುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಮುಖ ಅಧೋಮುಖ ಸೂರ್ಯಸಖ ಚತ್ಸೂರ್ಯಸಖಂಗಳಿಂದರಳಿ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ದ್ವೈವಂಗಳಿಗರ್ಪಿತವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ಆಧಾರ ಚಕ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ ವಿವರವು:— ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂ ಜನಿತರಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭವಿಮಾರ್ಗದಿಂ ಚರಿಸುವ ಜಡಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹ ಮದ ಮತ್ಸರವೆಂಬ ದುರ್ವಾಸನೆ ಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ನಿವೃತ್ತಿ ಭಕ್ತ ಗಣ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಅಜಡ ಸ್ವರೂಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನ ಅನುಭಾವ ಆನಂದ ಸಮರಸಗಳೆಂಬ ಸದ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಊರ್ಧ್ವ

ಮುಖ ಅಧೋಮುಖ ಸೂರ್ಯಸಖ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯ ಸಖಂಗಳಿಂದರಳಿ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ಶೈವಂಗಳಿಗರ್ಪಿತವಾಗಿ ಇರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದ ವಿವರವು:— ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭವಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಮೂಢಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ನಾಗ ಕೂರ್ಮ ಕ್ರಕರ ದೇವದತ್ತ ಧನಂಜಯ ಪ್ರಾಣ ಅಪಾನ ವ್ಯಾನ ಉದಾನ ಸಮಾನವೆಂಬ ದಶವಾಯುಗಳ ದುರ್ವರ್ತನ ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿಜ ವೀರಶೈವೋದ್ಧಾರಕ ಶ್ರೀ ಗುರುಕರಜಾತ ನಿವೃತ್ತಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಸ್ವಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ದಶವಿಧ ಪಾದೋದಕಂಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಆನಂದಭಕ್ತಿ ಸಮರಸಭಕ್ತಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಸದ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಮುಖ ಅಧೋಮುಖ ಸೂರ್ಯಸಖ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯಸಖಂಗಳಿಂದರಳಿ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ದೈವಂಗಳಿಗರ್ಪಿತವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ವಿವರವು:— ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಶಿಕರಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭವಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸಂಬಂಧವಾದ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಪವನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪಾರವೆಂಬ ದುರ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಶ್ರೀಗುರುಕರಜಾತ ನಿವೃತ್ತಿ ಭಕ್ತಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶ ಮೂಲಪ್ರಣವ ಪ್ರಸಾದಂಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾ ಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಸದ್ವಾಸನೆ ಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಧೋಮುಖ ಊರ್ಧ್ವಮುಖ ಸೂರ್ಯಸಖ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯಸಖಂಗಳಿಂದರಳಿ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ದೈವಂಗಳಿಗರ್ಪಿತವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದ ವಿವರವು:— ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಂಗವ ಧರಿಸಿದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭವಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಜಡಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲಾದಿ ಮದವೆಂಬ ವರ್ತನೆಯಾದಿ ಮದವೆಂಟು ಇಂತೀ ಷೋಡಶ ಮದಾಂಧಕಾರವೆಂಬ ದುರ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಶ್ರೀಗುರುದೇವನಿಂದ ಸಾಕಾರಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿರ್ದ ನಿವೃತ್ತಿ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಚರಿ

ಸುವ ನಿಜಾನಂದ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಷೋಡಶ ವರ್ಣಂಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾಗಿ ನಿರಂಜನ ನಿರವಯ ಭಕ್ತಿಯಾದ ಷೋಡಶ ಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಸದ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದೆ ಅಧೋಮುಖ ಊರ್ಧ್ವಮುಖ ಸೂರ್ಯಸಖ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯಸಖಂಗಳಿಂದರಳಿ ಶೈವ ವೀರ ಶೈವ ದೈವಂಗಳಿಗರ್ಪಿತವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ವಿಶುದ್ಧಿಚಕ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದ ವಿವರಃ— ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ಯ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ ರುದ್ರನ ಮರಣಂಗಳಿಂದ ತೊಳಲುವಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪುರುಷಂಗೆ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರವೆಂಬ ದುರ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ನಿಜೈಕ್ಯವಾದಂತಹ ನಿವೃತ್ತಿ ಭಕ್ತ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಿಂಗಸ್ಥಲವನೊಳಕೊಂಡು ಚಿದ್ಘನ ಶರಣ ಐವತ್ತೇಳು ಲಿಂಗಸ್ಥಲವನೊಳಕೊಂಡು ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗದೇವಂಗೆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ಭಕ್ತಿ ಮೀರಿದಕ್ರಿಯಾಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಸದ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತ ವಾಗಿರ್ಪುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಧೋಮುಖ ಊರ್ಧ್ವಮುಖ ಸೂರ್ಯ ಸಖ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯಸಖಂಗಳಿಂದರಳಿ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ದೈವಂಗಳಿಗರ್ಪಿತ ವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರದ ವಿವರವುಃ— ಸಕಲಾತ್ಮರಿಗೆ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾದಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಮ ವಿಲೋಮಂಗಳಿಗೆ ಶತಸಹಸ್ರದಳ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ ದಶವಾಯು ದ್ವಾದಶ ಇಂದ್ರಿಯ ಷೋಡಶ ಮದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರವೆಂಬ ಐವತ್ತು ದಳಂಗಳ ಲೋಮ ವಿಲೋಮವೆಂಬ ಶತಸಹಸ್ರ ದುರ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿಜ ವೀರಶೈವ ಸದ್ಭಕ್ತಗಣಂಗಳಿಗೆ ಜನನಸ್ಥಾನವಾದಂತಹ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಶ್ರೀಗುರುದೇವನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಮವಿಲೋಮಂಗಳಿಂದೆ ಶತಸಹಸ್ರದಳಯುಕ್ತವಾದ ಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧಸಾರಾಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಮೂರ್ತಿಗಳು ದಶವಿಧ ಪಾದೋದಕ ದ್ವಾದಶಪ್ರಣಮ ಪ್ರಸಾದ ಷೋಡಶವರ್ಣ ಚಿದ್ಘನ ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿಗಳಿಗೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿ ದಶವಿಧಭಕ್ತಿ ದ್ವಾದಶ ಭಕ್ತಿ ಷೋಡಶ ಭಕ್ತಿ ಉಭಯ ಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಐವತ್ತು ದಳಂಗಳೇ ಪಂಚಾ

ಕ್ಷರ ಷಡಕ್ಷರಂಗಳಿಂದೆ ಲೋಮ ವಿಲೋಮವೆಂಬ ಶತಸಹಸ್ರ ಸದ್ವರ್ತನ ಗುಣಂಗಳೇ ವೆಗ್ಗಳವಾದ ಸದ್ವಾಸನೆ ಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಧೋಮುಖ ಊರ್ಧ್ವಮುಖ ಸೂರ್ಯಸಖ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯಸಖಂಗಳಿಂದರಳಿ ಭೂಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯವಾದ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ದೈವ ಶಿವಾಚಾರಂಗಳ ಕರಸ್ಥಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೊಂಬ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಮದಿಂ ಕುಹಸ್ತ ಸುಹಸ್ತಂಗಳಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶಿಖಾಚಕ್ರದ ವಿವರವು:— ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದ ಸಕಲಾತ್ಮರಿಗೆ ಸುಖಭೋಗವನಿತ್ತು ಸಲಹುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಾಯ ಮನ ವಾಚಕವೆಂಬ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ವ ರಜ ತಮವೆಂಬ ಗುಣ ದುರ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಶ್ರೀಗುರುವಿನಿಂದ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನಿಗೆ ಸುಖಭೋಗವನಿತ್ತು ಸಲಹುವಂತಹ ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವಾದಂತಹ ಶ್ರೀಮದ್ಘನ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಕಾಯಕ ವಾಚಕ ಮಾನಸಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿಃಕಲ ನಿಃಶೂನ್ಯ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮದೊಳು ಅತಿ ಮೋಹದಿಂದ ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಾನಂದ ಸುಖಾಬ್ಧಿ ಎಂಬ ಸದ್ವಾಸನೆ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿಪ್ಪುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಅಧೋಮುಖ ಊರ್ಧ್ವಮುಖ ಸೂರ್ಯ ಸಖ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯ ಸಖಂಗಳಿಂದರಳಿ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ದೈವಂಗಳಿಗೆ ಅಪಾತ್ರ ಸತ್ಪಾತ್ರಂಗಳಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ಶಿಖಾಚಕ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರದ ವಿವರವು:— ಷಣ್ಮತಕ್ಕಧಿಪತಿಗಳಾದಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದ ವೇದಾಂತಿ ಭಿನ್ನಯೋಗಿಗಳ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಆತ್ಮನೇ ದೈವವೆಂಬ ಹಠ ಕರ್ಮ ಕ್ರಿಯಾಯೋಗದಿಂದ ದುರ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗಕ್ಕಧಿಪತಿಗಳಾದಂತಹ ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಆದಿ ಪ್ರಸಾದಿ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿ ಸೇವ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿಗಳ ಆಪಾದ ಮಸ್ತಕ ಪರಿಯಂತರವು ಜಂಗಮವೇ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಸ್ತುವೆಂದು ನಿಜ ಶಿವಯೋಗಾನಂದ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸದ್ವಾಸನೆಯುಕ್ತವಾಗಿರ್ಪುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಧೋಮುಖ ಊರ್ಧ್ವಮುಖ ಸೂರ್ಯ ಸಖ

ಚಿತ್ಸೂರ್ಯ ಸಖಂಗಳಿಂದರಳಿ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ದೈವಕ್ಕೆ ಅಪಾತ್ರ ಸತ್ಪಾತ್ರಂಗಳಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಕಮಲಂಗಳು ಕೆಲವು ಪ್ರಕಾರಂಗಳಾಗಿ ಆದಿವಿಡಿದು ಬಂದು ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ಪರ ಶಿವಲಿಂಗವಿರಿಸಿದಂತೆ ಅನಂತ ರೂಪದಿಂದ ನಾಂಟ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂದು ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಚಕ್ರಂಗಳಾಗಿರ್ಪುದು.

ವರ್ಣಗಳು.

ವರ್ಣಂಗಳ ವಿವರವುಃ—

ಪೀತ ವರ್ಣದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ಶೈವನ ಆಧಾರ ಚಕ್ರವು ಮಣ್ಣಿಂಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ವೀರಶೈವನಾಧಾರ ಚಕ್ರ ಗುರುಭಕ್ತಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ಆ ಚಕ್ರಂಗಳ ರೂಪು ಬಿಟ್ಟದಾವರೆಯ ಪುಷ್ಪದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಇರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಪೀತವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶ್ವೇತ ವರ್ಣದ ವಿವರವುಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ಶೈವನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಚಕ್ರ ಮಣ್ಣಿಂಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ಶಿವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ವೀರಶೈವನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ಆ ಚಕ್ರಂಗಳ ರೂಪು ದುಂಡು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪುಷ್ಪದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಶ್ವೇತವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಹರಿತ ವರ್ಣದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಶೈವಮನುಜನ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರ ಹೊನ್ನಿಂಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ನಿಜವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಭಕ್ತನ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರ ಜಂಗಮದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ಆ ಚಕ್ರಂಗಳ ರೂಪು ಎಳೆಯ ಮುಗುಳು ಬಿಲ್ವಪತ್ರಿಯ ದಳದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಹರಿತವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಾಂಜಿಷ್ಟ ವರ್ಣದ ವಿವರಃ- ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವೇದಾಂತಿ ಶೈವಾತ್ಮನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರ ಪನ್ನಿರು ಎಳನೀರು ಸಿದ್ಧರಸಂಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ನಿಜ ವೀರಶೈವನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರ ಶ್ರೀಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಪರಮ ಪಾದೋದಕ ರತಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ಆ ಚಕ್ರಂಗಳ ರೂಪು ಮೋಪಾದ ಬಿಳಿಯ ಸೇವಂತಿ ಕೆಯ ಪುಷ್ಪದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಮಾಂಜಿ ಷ್ಟವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕಪೋತ ವರ್ಣದ ವಿವರಃ—ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ ಶೈವ ಭಿನ್ನಯೋಗಿಯ ವಿಶುದ್ಧಿಚಕ್ರ ಪರಮಾನ್ನ ಪಂಚ ಕಜ್ಜಾಯ ಫಲಾರಂಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ನಿಜವೀರಶೈವ ಸಹಜ ಸದ್ಭಕ್ತನ ವಿಶುದ್ಧಿಚಕ್ರ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಚಿದ್ಘನ ಪ್ರಸಾದದ ಮೇಲೆ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ಆ ಚಕ್ರಂಗಳ ರೂಪು ಹಿರೇಮುತ್ತುಕದ ಪುಷ್ಪದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪು ದೆಂಬುದೀಗ ಕಪೋತವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಾಣಿಕ್ಯ ವರ್ಣದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾವಂತನ ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರ ಗಂಧ ಕಸ್ತುರಿ ಪುನುಗು ಜವಾದಿಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ನಿಜ ವೀರಶೈವ ಪರಮ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಚಿದ್ ಪ್ರಕಾಶ ಚಿದ್‌ಭಸಿತದ ಮೇಲೆ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ಆ ಚಕ್ರಂಗಳ ರೂಪು ಕೆಂದಾವರೆಯ ಪುಷ್ಪದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪುಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಮಾಣಿಕ್ಯವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿಶೈವ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವಂತನ ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರ ಪರರಾಜ್ಯ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರದ್ರವ್ಯ ಪರಧ್ಯಾನ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಂಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವನ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರವು ಪರಮಾರಾಧ್ಯ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಂತ್ರಂಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಭಾವ ಆನಂದ ಸಮರಸವೆಂಬ ಸುಧಾರಸಕ್ಕೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು.

ಆ ಚಕ್ರಂಗಳ ರೂಪು ಸ್ಫಟಿಕ ಘಟದೊಳಗಣ ದೀಪದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣವೆಂಬ 'ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವಮಾರ್ಗದ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಹೀನನ ಶಿಖಾಚಕ್ರ ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕಂಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನವಂತನ ಶಿಖಾಚಕ್ರ ಪಂಚಾಚಾರ ಪಂಚಪರುಷಂಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ಆ ಚಕ್ರಂಗಳ ರೂಪು ಅಂಧಕಾರದೊಳಗಣ ಚಂದ್ರಜ್ಯೋತಿಯ ಪ್ರಕಾಶದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಗಣಿತ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವ ಮಾರ್ಗದ ನಡೆನುಡಿ ಹೀನನ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರ ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನಂಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಸತ್ಯ ನಡೆನುಡಿ ಸಂಪನ್ನನ ಪಶ್ಚಿಮಚಕ್ರ ಏಕಮೇವ ಪರಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿ ಜಂಗಮವೆಂಬ ಮಹಾಜ್ಞಾನಂಗಳಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ಅರಳಿರ್ಪುದು. ಆ ಚಕ್ರಂಗಳ ರೂಪು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಅಗಣಿತ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾಶಂಗಳಿಂದ ಆದಿ ವಿಡಿದು ಬಂದು ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ಪರಶಿವಲಿಂಗವಿರಿಸಿದಂತೆ ಆನಂತ ವರ್ಣಂಗಳಿಂದ ನಾಂಟ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂದು ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧವರ್ಣಂಗಳಾಗಿರ್ಪವು.

ಅಧಿದೇವತೆಗಳು.

ಇನ್ನು ನವವಿಧ ಅಧಿದೇವತೆಗಳ ವಿವರಃ—

ಬ್ರಹ್ಮನಧಿದೇವತೆಯ ವಿವರವುಃ— ಶಿವಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತ ಶರಣ ಗಣಂಗಳ ಮನೆಯ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ಆನಂದಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ ಬ್ರಹ್ಮನಧಿದೇವತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ವಿಷ್ಣುವಧಿದೇವತೆಯ ವಿವರವುಃ— ವೀರಮಹೇಶ್ವರ ಗಣಂಗಳ ಮನೆಯ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ಆನಂದ ಕೃತ್ಯಂಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ ವಿಷ್ಣುವೇ ಅಧಿದೇವತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ರುದ್ರನಧಿದೇವತೆಯ ವಿವರವುಃ— ಅಚ್ಚ ಪ್ರಸಾದಿ ಗಣಂಗಳ ಮನೆಯ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ನಿಜಾನಂದ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಭದ್ರಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ ರುದ್ರನಧಿದೇವತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಈಶ್ವರನಧಿದೇವತೆಯ ವಿವರವುಃ— ನಿಜಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳ ಮನೆಯ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ಪರಮಾನಂದ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾಳೀ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ ಈಶ್ವರನಧಿದೇವತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸದಾಶಿವನಧಿದೇವತೆಯ ವಿವರಃ— ಶಿವಶರಣ ಗಣಂಗಳ ಮನೆಯ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆನಂದ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಂಕಾಳಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ ಸದಾಶಿವನಧಿದೇವತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹೇಶ್ವರನಧಿದೇವತೆಯ ವಿವರವುಃ— ಶಿವೈಕ್ಯಗಣಂಗಳ ಮನೆಯ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ನಿಃಕಲಾನಂದ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಣಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ ಮಹೇಶ್ವರನಧಿದೇವತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪರಮೇಶ್ವರನಧಿದೇವತೆಯ ವಿವರವು:— ಶಿವಯೋಗಾನಂದ ಗಣಂಗಳ ಮನೆಯ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ನಿಃಶೂನ್ಯಾನಂದ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಶಂಕರಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ ಪರಮೇಶ್ವರನಧಿದೇವತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸರ್ವೇಶ್ವರನಧಿದೇವತೆಯ ವಿವರಃ— ನಿಜ ಶಿವಾನುಭವ ಗಣಂಗಳ ಮನೆಯ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ಅವಿರ ಅವಿರಳಾನಂದ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಶರ್ವಾಣಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಧಿದೇವತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ಬಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹಾದೇವನಧಿದೇವತೆಯ ವಿವರಃ— ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಪರಮಾನುಭವ ಗಣಂಗಳ ಮನೆಯ ಭೃತ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ಅನುಪಮಾನಂದ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರೀ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾದೇವನಧಿದೇವತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ತರದ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು ಆದಿವಿಡಿದು ಬಂದು ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ಶಿವಭಕ್ತ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಥ ಗಣಂಗಳ ಭೃತ್ಯಾಚಾರ ಸೇವೆಯ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದರಿದು ಸೇವಾನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿ ಅನಾದಿಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ಅಧಿದೇವತೆಗಳಾಗಿರ್ಪರು.

ಲಿಂಗಗಳು.

ಲಿಂಗಗಳ ವಿವರಃ—

ಆಚಾರಲಿಂಗದ ವಿವರಃ— ಪೂರ್ವವಳಿದು ಪುನರ್ಜಾತನಾಗಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸೂತಕ ಪಾತಕಾದಿಗಳ ನೀಗಿ ಆಚಾರವೇ ಲಿಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ನಿಜ ವೀರಶೈವ ಸದ್ಭಕ್ತಗಣಂಗಳ ಆಧಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚೌದಳಯುಕ್ತವಾದ ಸುಚಿತ್ತ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವಾತನೆಂಬುದೀಗ ಆಚಾರಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ಬಕ್ಕರ್ಥ.

ಗುರುಲಿಂಗದ ವಿವರಃ— ಮಾತೃ ಪಿತೃ ಪತಿ ದ್ರೋಹ ಮೊದಲಾದ ಪರಮ ಪಾತಕದೊಳು ಚರಿಸದೆ ಆವ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿತನಾದಡೇನು, ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಗುರುಕರ ಜಾತರಾಗಿ ಮಂತ್ರವೇ ಮನವಾದ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ಗಣಾರಾಧ್ಯರ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಸಂಬಂಧ ಷಡ್ದಶಯುಕ್ತವಾದ ಸುಬುದ್ಧಿ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವಾತನೆಂಬುದೀಗ ಗುರುಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶಿವಲಿಂಗದ ವಿವರಃ— ಸದ್ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವಿಡಿದು ನ್ಯೂನ ಊನಂಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಮಥಗಣಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸತ್ಯ ಕಾಯಕದಿಂದ ಭವಿತನವ ಕಳೆದು ಭಕ್ತಿ ಪದಾರ್ಥವೆನಿಸಿ ದೀಕ್ಷಾಪಾದೋದಕದಿಂದ ಪಾಕವ ಮಾಡಿ ರೂಪ ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿಗಳ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವ ಪಡೆದು ಅನುಭವಿಸುವ ಶಿವಪ್ರಸಾದ ಗಣಂಗಳ ಮಣಿಪೂರಕ ಸಂಬಂಧ ದಶದಳಯುಕ್ತವಾದ ನಿರಹಂಕಾರ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವಾತನೆಂಬುದೀಗ ಶಿವಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ವಿವರಃ— ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವ ಸದ್ಗುರು ಕೃಪೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮಂತ್ರಂಗಳೊಡಗೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರದ ಆರುನೂರು ಜಪದಾದಿ ಅಂತ್ಯವನರಿದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಗಣಾರಾಧ್ಯರ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರಸಂಬಂಧವಾದ ದ್ವಾದಶದಳಯುಕ್ತವಾದ ಸುಮನ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವಾತನೆಂಬುದೀಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದ ವಿವರಃ— ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಬಳಿವಿಡಿದ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವ ಸದ್ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದರಿದು ಆದ್ಯರ ವಚನ ಮೊದಲಾದ ಶಿವ ಶಾಸ್ತ್ರದನುಭಾವವ ಬೆಸಗೊಂಡು ಮಿಶ್ರಾಮಿಶ್ರಂಗಳರ್ಪಿತಾವಧಾನ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಉದ್ಧರಣೆಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುವ ಶಿವಶರಣಗಣಂಗಳ ವಿಶುದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಷೋಡಶದಳಯುಕ್ತವಾದ ಸುಜ್ಞಾನಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವಾತನೆಂಬುದೀಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹಾಲಿಂಗದ ವಿವರವು:— ಅನಾದಿ ಪ್ರಮಥ ಗಣಾರಾಧ್ಯರ ಬಳಿ ವಿಡಿದು ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣಸ್ಥಲವ ಚಿದ್ಘನ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದರಿದು ಇಂತೀ ಮೊದಲಾದ ಚಿದ್ಘನ ಪ್ರಕಾಶಂಗಳ ಬೆಸಗೊಂಡು ಆ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದ ನಿಜೈಕ್ಯ ಗಣಂಗಳ ಆಜ್ಞಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ದ್ವಿದಳಯುಕ್ತವಾದ ಸದ್ಭಾವ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತ ಗೊಂಡಿರುವಾತನೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಃಕಲಲಿಂಗದ ವಿವರಃ— ಇಂತು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗತ್ವದಿಂ ಚಿದ್ರೂಪ ಘನ ಗುರುವಿನಿಂದರಿದು ಮೊದಲಾದ ಚಿದ್ರೂಪ ಚಿದಾನಂದ ಪ್ರಭೆಗಳ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಮೂಲ ಚಿತ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಂದ ನಿಃಕಳಂಕ ಗಣಂಗಳ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಷಟ್‌ಚಕ್ರ ಸಂಬಂಧ ಐವತ್ತು ದಳಯುಕ್ತವಾದ ಲೋಮ ವಿಲೋಮ ಶತಸಹಸ್ರ ದಳ ಯುಕ್ತವಾದ ನಿರ್ಮಾಯ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವಾತನೆಂಬುದೀಗ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಃಶೂನ್ಯಲಿಂಗದ ವಿವರಃ— ಇಂತು ಆದಿ ಅನಾದಿ ಪರಶಿವನ ಲೀಲೆ ವಿಡಿದು ನಿರಂಜನ ಚರರೂಪು ಚಿದ್ಘನ ಗುರುವಿನಿಂದೆ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲವೆ ಮೊದಲು ನಿರವಯಸ್ಥಲವೇ ಕಡೆಯಾದ ಸ್ಥಲ ಕುಳವ ಬೆಸಗೊಂಡು ನಿರಂಜನ ಚರ ರೂಪು ಚಿದ್ಘನ ಗುರುವೇ ತಾನಾಗಿ ಇಹ ಪರಂಗಳಿಗೆ ಮೀರಿ ರಂಜಿಸುವ ನಿಃಶೂನ್ಯ ಗಣಂಗಳ ಶಿಖಾ ಸಂಬಂಧ ತ್ರಿದಳಯುಕ್ತವಾದ ನಿಃಕಲ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವಾತನೆಂಬುದೀಗ ನಿಃಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರಂಜನ ಲಿಂಗದ ವಿವರಃ— ಇಂತು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವೆಂಬ ಉಭಯ ಬಂಧನಂಗಳ ಮೀರಿ ತೋರುವ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ ನಿಃಕಲಂಕ ನಿಃಶೂನ್ಯ ಗಣಾರಾಧ್ಯರ ಚೌದಳ ಷಡ್‌ದಳ ದಶದಳ ದ್ವಾದಶದಳ ಷೋಡಶದಳ ತ್ರಿದಳ ದ್ವಿದಳ ಯುಕ್ತವಾದ ಆ ಪದ್ಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು ರಾಜಿಸುವ ಅಷ್ಟ ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳ ನಾಳ ಗೋಳಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಂಬಂಧ ಏಕದಳ ಯುಕ್ತವಾದ ನಿರಾಳಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ರೂಪು ಪ್ರಸಾದದೊಳಗಣ ರುಚಿಯಂತೆ ಗೌಪ್ಯದಿಂದ ನೆಲಸಿರ್ಪರು ಎಂಬುದೀಗ ನಿರಂಜನಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪಾವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಚಿದ್ರೂಪ ಚಿನ್ಮಯರೂಪ ಚಿತ್‌ಕಲಾರೂಪಿಂಗೆ ಆರಳಿರುವ ಪದ್ಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ಮಹಾಪ್ರಮಥಗಣಂಗಳ ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಂಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃಗಳಾಗಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧಲಿಂಗಂಗಳಾಗಿರ್ಪರು.

ಆತ್ಮರುಗಳು.

ಇನ್ನು ಆತ್ಮಂಗಳ ವಿವರವು:—

ಜೀವಾತ್ಮನ ವಿವರವು:—ಅಷ್ಟಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಂಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಷ್ಟ ಮದಂಗಳೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನಪಾಶ ಬಂಧತ್ವದಿಂದ ಜನ್ಮ ಜರೆ ಮರಣಂಗಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ಜಡಪ್ರಾಣಿ ಎಂಬುದೀಗ ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಂತರಾತ್ಮನ ವಿವರವು:— ಒಂದು ತಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅನಂತ ದಿಕ್ಕುಗಳಿರುವಂತಹ ಮಹಾಭೋಗಂಗಳ ಕಂಡು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಭೋಗಿಸಿದಂತಹ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿರುವಂತಹದೇ ಹಂಸವೆಂಬುದೀಗ ಅಂತರಾತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿವರವು:— ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟದೆ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಕೇಳದೆ ತನ್ನ ಕುಟಿಲ ಕುಹಕ ಗಾರುಡ ವಿದ್ಯಂಗಳಿಂದ ಬಹು ದೊಡ್ಡಾತನೆಂಬುವ ಹಂಸನೆಂಬುದೀಗ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮನ ವಿವರವು:—ಅಷ್ಟಮಹದೈಶ್ವರ್ಯ ಫಲಪದ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಬಯಕೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಅನಂತ ದೈವಂಗಳ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಂಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದ್ದೇ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳದು ಶರೀರ ಶುಷ್ಕವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ವಿವರವು:— ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಪದ ಮೋಕ್ಷಗಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅನ್ಯ ಭಜನೆಯ ಹಿಂದುಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗುರುದೇವನ ಭಜನೆ ಮಲಮಾಯಾಭೋಗ ವಿರಹಿತಂಗಳ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೀಗ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನ ವಿವರವುಃ— ತನ್ನಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಮಹದರಿವನೇ ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಸಕಲಭೋಗಂಗಳನು ಆ ಮಹದರುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೇ ಭೋಗಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹದರುವೇ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ಗುರುರೂಪದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಲು ಆ ಗುರುದೇವಂಗೆ ಅರ್ಥಪ್ರಾಣಾಭಿಮಾನಂಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಆ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ವೈಮರೆದಿಪ್ಪುದೇ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹಾತ್ಮನ ವಿವರವುಃ— ಹಗಲಿರುಳು ಎನ್ನದೆ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಂಗಳಿಗೆ ಮೋಹಿಸದೆ ಸರ್ವಸ್ಥಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿನಂತೆ ಏಕತ್ವವನುಳ್ಳಂತಹದೇ ಮಹಾತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ದಿವ್ಯಾತ್ಮನ ವಿವರವುಃ— ಬಹು ಜನ್ಮಾಂತರದ ತಪಸ್ಸಿನ ಬಲದಿಂದ ಪುಣ್ಯವೇ ಒಬ್ಬುಳಿಯಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಮಹಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕಂಗಳ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿಪ್ಪುದೇ ದಿವ್ಯಾತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಚಿನ್ಮಯಾತ್ಮನ ವಿವರವುಃ— ಷಟ್‌ಕೃತಿಯಾಂತು ಬೆಳಗುವ ಚಿದ್ಘನ ಮಹಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಜಶಿವಯೋಗದ ಬೆಳಗಂ ಕಂಡು ಆ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಬೆಳಗಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ಸರ್ವ ಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗವೆಂಬ ಪರುಷದ ಒಪ್ಪುಗಲ್ಲಿಂಗೆ ಭಾವನಂ ಕೊಂಡು ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಸಮನಾದಂತಹದ್ದೇ ಚಿನ್ಮಯಾತ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಆತ್ಮರೂಪಾಗಿ ಆದಿವಿಡಿದು ಬಂದು ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯಂ ಧರಿಸಿ ಪರಶಿವಲಿಂಗವಿರಿಸಿದಂತೆ ಅನಂತ ರೂಪದಿಂದೆ ಸಾಂಟ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂದು ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ಆತ್ಮರಾಗಿರ್ಪರು.

ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು.

ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು.

ಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳ ವಿವರಃ—

ಕರ್ಮ ಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಃ—ಕುಚಿತ್ತ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಅಜ್ಞಾನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಗುರುಭಕ್ತಿಯು ಮಾಡಿ ಗುರುಕರುಣವ ಪಡೆದು ಬಹು ಜನ್ಮದ ಪಾತಕ ಸೂತಕ ಕರ್ಮಾದಿಗಳ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ವಾಗಿ ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ನಿರ್ವಾಣಿಯಾಗಿ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆಗಾಮಿ ಎಂಬ ಕರ್ಮತ್ರಯಂಗಳನ್ನು ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನಕಲಾ ತ್ಮಂಗೆ ಕರ್ಮತ್ರಯವ ನೀಗಿರುವುದು ಎಂಬುದೀಗ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಃ— ಕುಬುದ್ಧಿ ಅತಿ ಆಸೆ ಅಜ್ಞಾನ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಮಾಡಿ ಲಿಂಗದೊಲುಮೆಯು ಪಡೆದು ಷಣ್ಮತಂಗಳಿಗೆ ಉಪರಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂಬವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಕಿಂಕುರ್ವಾಣ ಸತ್ಕಾಯಕ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸದಾಚಾರ ಮುಂದುಗೊಂಡು ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚಿಯಾಗಿ ಚಿದಂಗ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗದ ಮರ್ಮಾಮರ್ಮವನರಿದು ಅರ್ಚಿಸಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾಪರತ್ವದಿಂದ ಇಹ ಪರಂಗಳಿಗೆ ಮೀರಿ ತೋರುವವೆಂಬುದೀಗ ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಃ— ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಅಹಂಕಾರ ದಿಂದ ಅಷ್ಟಭೋಗದ ಮದ ತಲೆಗೇರಿ ಅಜ್ಞಾನ ಮುಂದುಗೊಂಡು ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಿ ಉಪರಿಯಾದ ಸೋಹಂ ಭಾವಿಯಾದೆನೆಂಬವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಇಂದು ನಾಳಿಂಗೆಂಬ ಸಂದೇಹದ ಕೀಲನು ಕಳೆದು ನಿರ ಹಂಕಾರಿಯಾಗಿ ಈಷಣತ್ರಯದಲಾಸೆಯು ಮಾಡದೆ ನಿರಾಶಿಕನಾಗಿ ತನುಮನವ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಸೋಹಂಭಾವಿಯಾಗಿರುವದು ಎಂಬುದೀಗ ಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಃ— ಘೋರೆಂಬ ನಾದವೇ ಬ್ರಹ್ಮ ನೆಂಬ ಕುಮನದಿಂದ ತೊಳಲುವವರಿಗೆ ಅಂತರಂಗದ ಪ್ರಸನ್ನಮೂರ್ತಿ

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ನಿಜನೈಷ್ಠೆ ಕರಿಗೊಂಡು ಸ್ವಯಂ ಚರ ಪರವೇ ತಾನಾಗಿ ಆ ಅರಿದುದೇ ತಾನು ತನ್ನರಿವು ಶಿವತತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪರಮಾಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದಿರುವದು ಎಂಬುದೀಗ ಅನುಭೂತಿ ಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಃ-- ಕುಲ ಛಲವೆಂಬ ನಾಮ ರೂಪ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಅಜ್ಞಾನಪಾಶ ಬದ್ಧತ್ವದಿಂದ ಶಿವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗವನರಿಯದೆ ವೀರಶೈವದ ಗೊತ್ತು ತಿಳಿಯದೆ ಶಿವಭಕ್ತರೆಂದು ವಾಗ್ಜಾಲದಿಂದ ನುಡಿವ ಜಾಣರಿಗೆ ಅತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲದಿಂದಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗಾಂಗ ವಿಚಾರವ ನಿಜ ಜಂಗಮದಿಂತೆ ಬೆಸಗೊಂಡು ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗ ಪತಿ ಭಾವದಿಂದ ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು ಲಿಂಗಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಎವೆ ಹಳಚದೆ ಪರತತ್ವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಜಂಗಮದ ಕರುಣಾಜಲ ಕೃಪಾ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವದು ಎಂಬುದೀಗ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹಾ ಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಃ-- ನಾವು ಸಮಸ್ತ ಮತಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದರು ನಮ್ಮ ಶೈವಾಚಾರವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಮತಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ದುರ್ಭಾವದಿಂದ ನಾವು ಧರಿಸಿದ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಂತ್ರವೇ ಘನವೆಂದು ಬೀದಿ ಪಸಾರವ ಮಾಡಿ ಬಳಸುವ ರಂಜನೆಯ ಅದ್ವೈತರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಮಥಗಣ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬ ಉಭಯ ಭಿನ್ನ ಭಾವವಳಿದು ಚಿದ್ಭೂತಿರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮಂತ್ರವೇ ಚಿದಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ, ಅತಿ ಸೌಖ್ಯದಿಂದ ಶಿಶುವು ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ ಮೌನಿಯಾಗಿ ಉರಿ ಉಂಡ ಕರ್ಪುರದಂತೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪರ ಪರಿಯದಿರುವುದು ಎಂಬುದೀಗ ಮಹಾ ಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಗಮ್ಯ ಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಃ-- ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಘನವೆಂದು ತರ್ಕಂಗಳಿಂದ ವಾದಿಗಳಾಗಿ ಒಬ್ಬರೆಂಜಲ ಮಾತ ಕಲಿತು ನಿಜಗೆಟ್ಟು ಶಿವ ಸನ್ಮಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಂಕರಿಸುವ ದುಷ್ಟರಿಗೆ ನಿಷ್ಕಲ ಪರವಸ್ತು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ತು ಚಿತ್ತಾನಂದ ನಿತ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣ ಅವಿರಳ ಗುರು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರವ ಬೆಸಗೊಂಡು ಬಯಲು ಭಾನುವ ನುಂಗಿ ನಿಲವು ನೆಳಲ ನುಂಗಿದ ತೆರನೊಳು ವಾಚಾತೀತನಾಗಿ ಕಿಂಕರ ಭಾವ

ಮುಂದುಗೊಂಡಿರುವಾತಂಗೆ ನಿಃಕಲ ಪರವಸ್ತು ಮರೆಗಟ್ಟಿರ್ಪ ನಿಲುಕಡೆ ಎಂಬುದೀಗ ಅಗಮ್ಯ ಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಗೋಚರ ಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಃ—ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿವನ ಮಂದಿರವ ಪ್ರದಕ್ಷಿಸಿ ಶರಣುವೊಕ್ಕ ಹಸ್ತಂಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ಕಂಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಮನದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಶಿವನನ್ನೊಳಗಾದ ನಾವು ಶಿವನೊಳಗಾದೆವು ಎಂಬ ನುಡಿ ಜಾಣರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞಂ ಸುಗುಣಂ ಭೃತ್ಯಂ ಸರ್ವಸಂಗ ವಿವರ್ಜಿತಂ ಎಂಬ ಶೃತಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನೀ ಜನಿಸಿದಂತೆ ಜನಿಸಿದೆ, ನೀ ನುಡಿಸಿದಂತೆ ನುಡಿದೆ, ನೀ ನಡಿಸಿದಂತೆ ನಡಿದೆ, ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಭೋಗವನುಂಡೆ, ನೀನಿರಿಸಿದಂತೆ ಇರ್ದೆ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಗಣಂಗಳ ಭೃತ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕಂಡೆನೆಂದು ಅಂತರಂಗ ಭರಿತವುಳ್ಳ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಇಂಬಾಗಿರ್ಪನಪರ ಶಿವನು ಎಂಬುದೀಗ ಅಗೋಚರ ಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಪ್ರಮಾಣ ಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಃ— ಇನ್ನು ಕುಚಿತ್ತ ಕುಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ ಕುಮನ ಅಜ್ಞಾನ ದುರ್ಭಾವ ಆಸೆ ಆಮಿಷವೆಂಬ ಅಷ್ಟ ಪಾಶಂಗಳಿಂದ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಸಾಧನಂಗಳಿಂದ ಚಿದ್ಘನ ನಿರಂಜನ ವಸ್ತುವು ಸಣ್ಣದು ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ನುಡಿವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಕಿಂಕುರ್ವಾಣ ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಶರಣ ಐಕ್ಯ ನಿಃಕಲಂಕ ನಿರಾಲಂಬ ನಿರವಯ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪದೊಳಗಣ ಪರಿಮಳದಂತೆ ಸಮುದ್ರದೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಪಾಷಾಣದೊಳಗಣ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಕರಮನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಿದ್ಘನ ನಿರಂಜನ ವಸ್ತು ನೆಲಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗನೆಲ್ಲ ತಾವಾಗಿರ್ಪರು ಎಂಬುದೀಗ ಅಪ್ರಮಾಣ ಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವನಪ್ಪಣೆವಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ನವವಿಧ ಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳಿಂದೆ ಅವರವರಂತೆ ಪರಿಶೋಭಿಸಿ ಆನಂದದಿಂದ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ಚಿದ್ಘನ ಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧಮಾಗಿರ್ಪವು.

ಪ್ರಣವುಗಳು.

ಪ್ರಣಮಂಗಳ ವಿವರಃ—

ನಕಾರ ಪ್ರಣವುದ ವಿವರಃ— ಭಕ್ತಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಜನನಿ ಜನಕವಾಗಿ ಸಾವಿರದ ಏಳನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಲಿಂಗಮಂತ್ರಂಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಅರುವತ್ತು ಕೋಟಿ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ವೃತ್ತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ನಕಾರ ಪ್ರಣವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಕಾರ ಪ್ರಣವುದ ವಿವರಃ— ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮಾತಾಪಿ ತವಾಗಿ ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಐದುನೂರು ತೊಂಬತ್ತೆರಡು ಲಿಂಗಮಂತ್ರಂಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಪ್ಪತ್ತುಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾ ಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಕಟಿಸ್ಥಾನ ದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಮಕಾರ ಪ್ರಣವುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣವುದ ವಿವರಃ— ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಂದೆ ತಾಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದ ಮೂರುನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರಂಗಳ ಗರ್ಭೀ ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ವರ್ತುಳದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣವುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ವಕಾರ ಪ್ರಣವುದ ವಿವರಃ— ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಹೆತ್ತ ತಂದೆ ಹೆತ್ತವ್ವೆಯಾಗಿ ಐದು ಸಾವಿರದ ನೂರು ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರಂಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತೊಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ವಕಾರ ಪ್ರಣವುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಯಕಾರ ಪ್ರಣವುದ ವಿವರಃ— ಶರಣಸ್ಥಲವೆಂಬ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಚಿದ್ಭೂ ಮಿಯಾಗಿ ಆರು ಸಾವಿರದ ಒಂಬೈನೂರು ಹನ್ನೆರಡು ಲಿಂಗಪ್ರಣವು ಮಂತ್ರಂಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನೂರು ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ

ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ನಾಳ ದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಯಕಾರ ಪ್ರಣಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣಮದ ವಿವರಃ— ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವೆಂಬ ಭುಜಂಗನಿಗೆ ಬಾವನ್ನ ವೃಕ್ಷವಾಗಿ ಎಂಟುನೂರು ಅರವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರಂಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾ ಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಗೋಳಕ ದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಬಕಾರ ಪ್ರಣಮದ ವಿವರಃ— ನಿರಾಲಂಬ ಸ್ಥಲವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯನಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರದ ಆರು ನೂರು ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರಂಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಲಲಾ ಟದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಬಕಾರ ಪ್ರಣಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕ್ಷಕಾರ ಪ್ರಣಮದ ವಿವರಃ— ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಸ್ಥಲವೆಂಬ ನೈದಿಲೆಗೆ ಚಿಚ್ಚಂದ್ರನಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಲಕ್ಷದ ಆರು ಸಾವಿರದ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರಂಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಟಾನುಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾ ಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಶಿಖೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಕ್ಷಕಾರ ಪ್ರಣಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಹಕಾರ ಪ್ರಣಮದ ವಿವರಃ— ನಿರವಯ ಸ್ಥಲವೆಂಬ ಧಾನ್ಯಂಗಳ ನಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಚಿದಗ್ನಿಯಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕೋಟಿ ಆರು ಲಕ್ಷ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರಂಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಗಣಿತ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಪಶ್ಚಿ ಮದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ವ್ಯಂಜನ ಪ್ರಣಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿರಾಲಂಬ ಪರಶಿವನಪ್ಪಣೆ ವಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ನವವಿಧ ಪ್ರಣಮ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಚಿದ್ಘನ ಇಷ್ಟ ಮಹಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ನವ ಸ್ಥಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಪರಿಶೋಭಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ಪ್ರಣಮಂಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪವು.

ಆಕೃತಿಗಳು.

ಆಕೃತಿಗಳ ವಿವರಃ.

ತಾರಕಾಕೃತಿಯ ವಿವರಃ— ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಆಧಾರ ಚಕ್ರವ ಬಳಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚತುಃಕಮಲಂಗಳು ದುಂಡಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪುಷ್ಪದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬಟುವಾಗಿರ್ಪವು. ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಚತುರ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ಪರ್ಶನೋದಕ ಸುಗಂಧ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರವ ಭೋಗಿಸಿ ನಕ್ಷತ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ದುಂಡಾಗಿರ್ಪವು ಎಂಬುದೀಗ ತಾರಕಾಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ದಂಡಕಾಕೃತಿಯ ವಿವರಃ— ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರಪದ್ಮವ ಬಳಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಷಟ್ಕಮಲಂಗಳು ಜಾಲದ ಪುಷ್ಪದ ಕೊಂಗುಲಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನೀಳವಾಗಿರ್ಪವು. ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ಅವಧಾನೋದಕ ಸುರಸ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರವ ಭೋಗಿಸಿ ಇಕ್ಷುದಂಡದ ಗಣ್ಣಿನೋಪಾದಿಯುಲ್ಲಿ ನೀಳವಾಗಿರ್ಪವು ಎಂಬುದೀಗ ದಂಡಕಾಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಕುಂಡಲಾಕೃತಿಯ ವಿವರಃ— ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರಪದ್ಮವ ಬಳಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ದಶ ಕಮಲಂಗಳು ಸರ್ಪನ ಹೆಡೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ತಾವರೆ ಕಮಲದ ಹಾಗೆ ಇರ್ಪವು. ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ದಶವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ಆಪ್ಯಾಯನೋದಕ ಸುರೂಪು ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರವ ಭೋಗಿಸಿ ರಂಭಾ ಕುಸುಮದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಎಸಳುಗಳೆಲ್ಲ ಸೂಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತಿರ್ಪವು ಎಂಬುದೀಗ ಕುಂಡಲಾಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯ ವಿವರಃ— ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರಪದ್ಮವ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ದ್ವಾದಶ ದಳ ಕಮಲಂಗಳು ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರಮನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನೈದಿಲೆಯ ಕಮಲದ ಹಾಗೆ ಇರ್ಪವು. ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ದ್ವಾದಶ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ಹಸ್ತೋದಕ ಸುಸ್ಪರ್ಶನ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರವ ಭೋಗಿಸಿ ಹೆದ್ದುಂಬೆ ಪುಷ್ಪದ ಹಾಗೆ ಎಸಳುಗಳೆಲ್ಲ ಕರವೀರ ಕುಸುಮದ ಅರಳುಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ದರ್ಪಣಾಕೃತಿಯ ವಿವರಃ— ಆ ವಸ್ತುವಿನ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರಪದ್ಮವ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಷೋಡಶ ದಳ ಕಮಲಂಗಳು ಕಂಚಿನ ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ ಕಮಲದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರ್ಪವು. ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಷೋಡಶ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿಣಾಮೋದಕ ಸುಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರವ ಭೋಗಿಸಿ ಸಂಪಿಗೆ ಪುಷ್ಪದ ಹಾಗೆ ಎಸಳುಗಳೆಲ್ಲ ಹಿರಿಯ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪುಷ್ಪದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ ದರ್ಪಣಾಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿಯ ವಿವರಃ— ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರ ಪದ್ಮವ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ದ್ವಿದಳ ಕಮಲಂಗಳು ಸ್ಫಟಿಕದ ತಳಿಗೆಯಲುರಿವ ದೀಪದಂತೆ ಸೇವಂತಿಗೆಯ ಪುಷ್ಪದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರ್ಪವು. ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ದ್ವಿದಳ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ನಿರ್ನಾಮೋದಕ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರವ ಭೋಗಿಸಿ ಕೆಂದಾವರೆ ಪುಷ್ಪದ ಹಾಗೆ ಎಸಳುಗಳೆಲ್ಲ ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಅರಳುಗಳಂತಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಷ್ಕಳಾಕೃತಿಯ ವಿವರಃ— ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಚಕ್ರ ಪದ್ಮವ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶತ ಸಹಸ್ರ ದಳ ಕಮಲಂಗಳು ಆಕಾಶದೊಳಗಣ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರ ಅಭ್ರಚ್ಛಾಯೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮೂಹದಂತೆ ಅನಂತ ಪುಷ್ಪಂಗಳು ತುಂಬಿಟ್ಟ ತಳಿಗೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರ್ಪವು. ಆ ಶತಸಹಸ್ರ ಕಮಲಂಗಳಲ್ಲಿರ್ಪ ಸಹಸ್ರ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ಕರುಣಾಮೃತೋದಕ ತೃಪ್ತಿ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರವ ಭೋಗಿಸಿ ಅಷ್ಟವಾದ್ಯ ಚಂದ್ರ ಜ್ಯೋತಿ ಮೇಳ ಸಮ್ಮೇಳನಂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸು ಜಂಗಮದ ಮೆರವಣಿಗೆಯಂತಿರ್ಪವು ಎಂಬುದೀಗ ನಿಷ್ಕಳಾಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಃಶೂನ್ಯಾಕೃತಿಯ ವಿವರಃ— ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಶಿಖಾಚಕ್ರ ಪದ್ಮವ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ತ್ರಿದಳ ಕಮಲಂಗಳು ನವರತ್ನ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಮಂಡಲತ್ರಯಂಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರ್ಪವು. ಆ ಕಮಲಂಗಳಲ್ಲಿರ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ವಿನಯಾಮೃತೋದಕ ಮಹಾ ತೃಪ್ತಿ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರವ ಭೋಗಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಣ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರದಂತೆ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ ನಿಃಶೂನ್ಯಾಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರಂಜನಾಕೃತಿಯ ವಿವರಃ-- ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರ ಪದ್ಮ ಅಷ್ಟವಿಧ ಕಮಲಾಕೃತಿಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಅಣುವಿಂಗೆ ಅಣುವಾಗಿ ಮಹತ್ತಿಗೆ ಮಹತ್ತಾಗಿ ಒಂದರೊಳಗೂ ಕೂಡಿ ಕೂಡದಂತೆ ಬಹು ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ, ಚೋದ್ಯಕ್ಕೆ ಚೋದ್ಯ, ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಅಪ್ರಮಾಣ, ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಅಗಣಿತ, ರೂಪಿಂಗೆ ಚಿದ್ರೂಪು, ಅನಂತ ಕಮಲಂಗಳಲ್ಲಿರ್ಪ ಅನಂತ ಚಿದ್ಘನ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ಸಮತಾಮೃತೋದಕ ನಿಜ ಮಹಾ ಚಿದ್ಘನ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಪ್ರಸಾದದ ಮಂತ್ರವ ಭೋಗಿಸಿ ಅರುಹಿಂಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮರಹಿಂಗೆ ಬಯಲಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ನಿರಂಜನಾಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸಾಕಾರ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಶಿವನಪ್ಪಣೆವಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ನವವಿಧ ಆಕೃತಿಗಳ ತಳೆದು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಮಥ ಗಣಂಗಳ ಪರಚೌಕ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಣ ಬಿಂಬದೋಳ್ಪರಿಶೋಭಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧಾಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪವು.

ದಿಕ್ಕುಗಳು.

ಇನ್ನು ದಿಕ್ಕುಗಳ ವಿವರಃ—

ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ವಿವರಃ— ಇಂದ್ರಂಗೆ ಮಂದಿರವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಉದಯಸ್ಥಾನವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನ ವಿವರಃ- ವರುಣಂಗೆ ಮಂದಿರವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಅಸ್ತಮಾನವಾಗಿ ನೆಲೆಯಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನ ವಿವರಃ- ಕುಬೇರಂಗೆ ಮಂದಿರವಾಗಿ ಕೆಂಪಿನ ವರ್ಣದ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಹರಳು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಜನನಸ್ಥಾನವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ವಿವರಃ— ಯಮಂಗೆ ಮಂದಿರವಾಗಿ ಬಿಳಿಯ ವರ್ಣದ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಹರಳು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಜನನ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರ್ಪು ದೆಂಬುದೀಗ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಊರ್ಧ್ವದಿಕ್ಕಿನ ವಿವರಃ— ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಕಳೆಯುಳ್ಳ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಮಂದಿರವಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳಿಗೆ ಜನನ ಸ್ಥಾನ ವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಊರ್ಧ್ವದಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪಾತಾಳದಿಕ್ಕಿನ ವಿವರಃ— ವಾಯುವಿಂಗೆ ಮಂದಿರವಾಗಿ ಹವಳ ನೀಲಂಗಳಿಗೆ ಜನನ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಪಾತಾಳ ದಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪಾಯು ದಿಕ್ಕಿನ ವಿವರಃ— ಈಶಾನ್ಯಂಗೆ ಮಂದಿರವಾಗಿ ಮನು ಮುನಿ ದೇವ ದಾನವ ಮಾನವರಿಗೆ ಜನನ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬು ದೀಗ ಶುದ್ಧ ಪಾಯು ದಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ದಿವ್ಯಾನಂದ ಘೋಷ ದಿಕ್ಕಿನ ವಿವರಃ— ನೈಋತ್ಯಂಗೆ ಮಂದಿ ರವಾಗಿ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚು ಸಿಡಿಲು ಮೊದಲಾಗಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಕಡೆ ಯಾದರ್ಗೆ ಜನನ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ದಿವ್ಯಾನಂದ ಘೋಷ ದಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಹೃತ್ಕಮಲ ದಿಕ್ಕಿನ ವಿವರಃ— ಇರುಹೆ ಮೊದಲು ಆನೆ ಕಡೆ ಯಾದ ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವಾತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಜನನ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಶಿವ ಶರಣ ಭಕ್ತ ಗಣಂಗಳ ಲೀಲಾ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಧನ ಧಾನ್ಯಂಗಳ ನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಹೃತ್ಕಮಲ ದಿಕ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಸೃಷ್ಟಿ ಅಧೋ ಸೃಷ್ಟಿ ಗಳಿಗೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂಬ ಉಭಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ನವ ದಿಗಂತ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಪರಶಿವನಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ನಾಂಟ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂದು ಶಿವಗಣ ಸೇವೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿ ನವವಿಧ ದಿಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪವು.

ವೇದಗಳು.

ಇನ್ನು ವೇದಂಗಳ ವಿವರ:—

ಋಗ್ವೇದದ ವಿವರಃ— ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಲಿಂಗವ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗಮುಖಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶವ ಮಾಡಿದಂತಹದ್ದು ಪರಶಿವನು ಎಂಬುದೀಗ ಋಗ್ವೇದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಯಜುರ್ವೇದದ ವಿವರಃ— ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಾಮದೇವಲಿಂಗವ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗಮುಖಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶವ ಮಾಡಿದಂತಹದ್ದು ಪರಶಿವನು ಎಂಬುದೀಗ ಯಜುರ್ವೇದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸಾಮವೇದದ ವಿವರಃ— ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜನಕನಾದ ಕಮಲೋದ್ಭವನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಘೋರ ಲಿಂಗವ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗಮುಖಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶವಾದಂತಹದ್ದು ಪರಶಿವನು ಎಂಬುದೀಗ ಸಾಮವೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಥರ್ವ ವೇದದ ವಿವರಃ— ಶಾರದೆಗೆ ವಲ್ಲಭನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತತ್ಪುರುಷ ಲಿಂಗವ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗ ಮುಖಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶವ ಮಾಡಿದಂತಹದ್ದು ಪರಶಿವನು ಎಂಬುದೀಗ ಅಥರ್ವಣವೇದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಜಪವೇದದ ವಿವರಃ— ಸರಸ್ವತೀ ರಮಣನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸದ್ಘೋಷ ದಿಕ್ಕಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಲಿಂಗವ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆಯ ಮಾಡಿದಂತಹದ್ದು ಪರಶಿವನು ಎಂಬುದೀಗ ಅಜಪವೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಗಾಯತ್ರೀ ವೇದದ ವಿವರಃ— ಇಂತಹ ಪಂಚಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಬಂಧುಗಳಾದ ನವಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಹಿಮಗಿರೀಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಅಪರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗಮುಖದಿಂದ ನವಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮ

ರಿಗೆ ಉಪದೇಶಕ್ರಿಯೆಗಳ ಬೋಧಿಸಿದಂತಹದ್ದು ಪರಶಿವನು ಎಂಬುದೀಗ ಗಾಯತ್ರೀವೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಧನುರ್ವೇದದ ವಿವರಃ— ಇಂತು ಅನಂತ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮರಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತ್ಯವಾದ ಅನಂತಕೋಟಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಕಲಸ್ಥಿತಿ ಭೋಗಂಗಳನಿತ್ತು ರಕ್ಷಕರಾದ ನವಕೋಟಿ ವಿಷ್ಣುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಧಿಕಲಿಂಗವ ಅವರಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗಮುಖದಿಂದ ನವಕೋಟಿ ವಿಷ್ಣುಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಕ್ರಮವ ಅರುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತಹದ್ದು ಪರಶಿವನು ಎಂಬುದೀಗ ಧನುರ್ವೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಗಂಧರ್ವವೇದದ ವಿವರಃ—ಅಷ್ಟ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಂಗಳಿಂದ ಮಹಾ ಭೋಗಿಗಳಾಗಿ ಮನು ಮುನಿ ದೇವ ದಾನವ ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಗುಹ್ಯಕರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಆತ್ಮಾರಾಮಲಿಂಗವ ಅವರಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗಮುಖದಿಂದ ಸಮಸ್ತರಿಗೆ ಉಪದೇಶವ ಕರುಣಿಸಿದಂತಹದು ಪರಶಿವನು ಎಂಬುದೀಗ ಗಂಧರ್ವವೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸದ್ಯೋಷವೇದದ ವಿವರಃ— ಬ್ರಹ್ಮರಿಂದ ಜನಿತ ವಿಷ್ಣುಗಳಿಂದ ವರ್ಧನವಾದ ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರಿಗೆ ಕಾಲಾಂತಕ ಲಿಂಗವ ಅವರಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗಮುಖದಿಂದ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರಿಗೆ ಉಪದೇಶವ ಕರುಣಿಸಿದಂತಹದು ಪರಶಿವಲಿಂಗನು ಎಂಬುದೀಗ ಸದ್ಯೋಷವೇದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಶೈವಮಾರ್ಗದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಮನು ಮುನಿ ದೇವ ದಾನವ ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಗುಹ್ಯಕರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸಪ್ತಾವರಣ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಶ್ರೀಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಥ ಗಣ ನಿರೂಪದಿಂದ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಪರಶಿವನು ಅವರವರ ಮನ ಭಾವದಂತೆ ದೀಕ್ಷೋಪದೇಶಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಂಕುರಿಸಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಪಾವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವ ವಿಧ ವೇದಂಗಳಾಗಿರ್ಪವು.

ಕಲೆಗಳು.

ಇನ್ನು ಕಲೆಗಳ ವಿವರಃ--

ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಯ ವಿವರಃ- ವಾಕ್ಕು ಪಾಣಿ ಪಾಯು ಗುಹ್ಯ ಪಾದಂಗಳ ಮೃತ್ತಿಕಾ ಶೌಚದಿಂದ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಮಲಿನವ ಕಳೆದು ನಿರ್ಮಲ ರೂಪವ ಮಾಡುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆಯ ವಿವರಃ-- ಜಿಹ್ವೆ ಘ್ರಾಣ ನೇತ್ರ ತ್ವಕ್ಕು ಶ್ರೋತ್ರಂಗಳ ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಲಿನವ ದಂತಧಾವನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ತೊಳೆದು ನಿರ್ಮಲ ರೂಪವ ಮಾಡುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ವಿದ್ಯಾ ಕಲೆಯ ವಿವರಃ-- ಆಪಾದ ಮಸ್ತಕ ಪರಿಯಂತರವು ಗುರುಪಾದೋದಕ ಮಂತ್ರ ಮಿಶ್ರಂಗಳಿಂದ ಕಟಿಸ್ನಾನ ಕಂಠಸ್ನಾನ ಮಂಡೆಸ್ನಾನಂಗಳ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಲಾಂಗವೆನಿಸುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ವಿದ್ಯಾಕಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶಾಂತಿಕಲೆಯ ವಿವರಃ- ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಪರಿಣಾಮಕರವಾಗಿ ತೋರುವ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ರೋಮ ಶಾಟಿ ಕಪ್ಪಟ ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ದೊರೆದಂತಹದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಸನವ ರಚಿಸಿ ಕಟಿಸೂತ್ರ ಕೌಪೀನ ವಸ್ತ್ರ ಪಾವುಡ ಮುಡಿ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಪಾವನವೆನಿಸಿ ಲಿಂಗ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂ ಧರಿಸಿ ಪುಷ್ಪ ಪತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಉಪಚಾರಂಗಳಿಂದ ರಚಿಸಿ ಪಾದಗೊರಡನು ಮೆಟ್ಟಿ ಮಂತ್ರ ಧ್ಯಾನ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಂಗಳಿಂದ ಕ್ಷಮೆ ದಮೆಗಳಿಂದ ಮೂರ್ತವ ಮಾಡುವುದು ಎಂಬುದೀಗ ಶಾಂತಿ ಕಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಕಲೆಯ ವಿವರಃ-- ಇಂತು ಪರಿಪಕ್ವರಾದ ಶರಣಗಣಂಗಳು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ ಶಿಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ ಮಂತ್ರಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿದ್ಭಸಿತದಿಂದ ಲಿಂಗಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆ ಮುಂದು

ಗೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಧೂಳನ ಧಾರಣವ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು ಸ್ಥಾನಂ
ಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರಣದಿಂ ಚಿದ್ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳ ಧರಿಸಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾಮೂರ್ತಿಯಾ
ಗಿರುವುದು ಎಂಬುದೀಗ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಕಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಕಲೆಯ ವಿವರಃ— ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ವೀರ
ಶೈವ ಮಾರ್ಗವನರಿದು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಇದ
ರಿಟ್ಟಾಚರಣೆ ಸಂಬಂಧದ ಲಿಂಗಜಂಗಮ ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ನಿಲು
ಕಡೆಯನರಿದು ದಶವಿಧ ಪಾದೋದಕ ಏಕಾದಶ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರಂಗ
ಳಿಂದ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣಾಮೂರ್ತಿಯಾಗಿರುವುದು ಎಂಬುದೀಗ ಶಾಂತ್ಯಾತೀ
ತೋತ್ತರ ಕಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅನಾದಿ ಕಲೆಯ ವಿವರಃ— ಇಂತು ತ್ರಿವಿಧ ದೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದ
ಷಟ್ಕಲೆಗಳಾನಂದ ಸದ್ಭಕ್ತ ಶರಣಗಣಂಗಳ ಉದಯಾಸ್ತಮಾನವೆನ್ನದೆ
ಪರತತ್ವ ಲಿಂಗಾನುಭಾವ ಸಮರತಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿರುವುದೆಂಬು
ದೀಗ ಅನಾದಿಕಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರ್ಮಾಯ ಕಲೆಯ ವಿವರಃ— ಅಂತರಂಗದ ಪಂಚ ಮಹಾ
ಪಾತಕ ಸೂತಕ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ ಷಡೂರ್ಮಿ ಷಡ್ಭಾವ ವಿಕಾರಂ
ಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ವಾಯು ಕರಣಂಗಳ ಮಲ ಮಾಯಾ ಆಶಾಪಾಶಂ
ಗಳ ತನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ದಗ್ಧ ಪಟ ಉರಿ ಕರ್ಪುರ
ದಂತೆ ಎನಿಸುವಂತಹದ್ದು ಎಂಬುದೀಗ ನಿರ್ಮಾಯ ಕಲೆ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯ ಕಲೆಯ ವಿವರಃ— ಉನ್ಮನಿ ಮಂಡಲಂಗಳ ಮೀರಿ
ತೋರುವವರ ಚೌಕ ರಂಗಮಂಟಪ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ತಾನೇ ಚಿದ್ವಿಲಾಸದೋರಿ ಜೋಗುಳದಿಂದ ತೂಗಾಡುವ ಜ್ಯೋತಿ
ರ್ಮಯ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ಕಂಡು ಕಂಗಳು ತುಂಬಿ
ಮೈಮರೆದು ಮನೋರ್ಲಯವನೈದುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಅನಿ
ರ್ವಾಚ್ಯ ಕಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪರಮಾನಂದ ಪರಶಿವನ
ಪ್ಪಣೆವಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ನವವಿಧ

ಚಿತ್ಕಲೆಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವೀರಶೈವ, ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವ, ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವ, ನಿರ್ವಾಣ ವೀರಶೈವ, ನಿರಾವರಣ ನಿಜಾನಂದ ನಿರಾತಂಕ ನಿಃಕಲ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗವನುಳ್ಳ ಆದಿಗಣ ಅನಾದಿ ಗಣ ಶರಣ ಪ್ರಮಥ ಗಣಾರಾಧ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧದಾಚರಣೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧಕಲೆಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪವು.

ಮುಖಗಳು.

ಇನ್ನು ಮುಖಂಗಳ ವಿವರಃ—

ಘ್ರಾಣ ಮುಖದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಗಂಧ ಮೊದಲಾದ ಭೌಕ್ತಿಕ ಜಡಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವಾ ಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ಮೂರ್ತಿ ಆಚಾರಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃ ಬಸವ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಭಕ್ತ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮಂತ್ರ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಸುಗಂಧ ಮೊದಲಾದ ಪವಿತ್ರ ಅಜಡ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಭಯ ವರ್ತನ ರೂಪದಿಂದಿರ್ಪುದೀಗ ಘ್ರಾಣ ಮುಖ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಜಿಹ್ವೆಮುಖದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮ ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ರಸ ಮೊದಲಾದ ಭೌಕ್ತಿಕ ಜಡಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ಮಂತ್ರ ಗುರುಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃ ಮಡಿವಳ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲಗಣಂಗ ಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮಂತ್ರ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಸುರಸ ಮೊದಲಾದ ಪವಿತ್ರ ಅಜಡ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಭಯ ವರ್ತರೂಪದಿಂದಿರ್ಪು ದೆಂಬುದೀಗ ಜಿಹ್ವೆ ಮುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನೇತ್ರಮುಖದ ವಿವರಃ-- ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ದೇವ ದಾನವ ಮೊದಲಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ರೂಪು ಮೊದಲಾದ ಭೌಕ್ತಿಕ ಜಡ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರ ಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಮೂರ್ತಿ ಶಿವಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃ ಮರುಳಶಂಕರ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಸುರೂಪು ಮೊದಲಾದ ಪವಿತ್ರ ಅಜಡ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಭಯ ವರ್ತನರೂಪದಿಂದಿರ್ಪುದೀಗ ನೇತ್ರ ಮುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ತ್ವಕ್ಕು ಮುಖದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ಮನು ಮುನಿ ಮೊದಲಾದ ವೇದಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಭೌಕ್ತಿಕ ಜಡ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ಯಜನಮೂರ್ತಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಗಣಾರಾಧ್ಯರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಸುಸ್ಪರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಪವಿತ್ರ ಅಜಡ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಭಯ ವರ್ತನದಿಂದಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ತ್ವಕ್ಕು ಮುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶ್ರೋತ್ರ ಮುಖದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಮೊದಲಾದ ಭಿನ್ನ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಶಬ್ದ ಮೊದಲಾದ ಭೌಕ್ತಿಕ ಜಡ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ಈಳನ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಶರಣಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃ ಚನ್ನಬಸವ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಸುಶಬ್ದ ಮೊದಲಾದ ಪವಿತ್ರ ಅಜಡ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಭಯ ವರ್ತನ ರೂಪದಿಂದಿರ್ಪುದೀಗ ಶ್ರೋತ್ರ ಮುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಹೃದಯ ಮುಖದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ಗೌತಮ ವಶಿಷ್ಠ ಮೊದಲಾದ ಹಠಯೋಗ ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಪಂಚ ಪದಾರ್ಥದೊಳಗಣ ಪರಿಣಾಮ ಭೌಕ್ತಿಕ ಜಡ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ

ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ವೇದ ಮೂರ್ತಿ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃ ಅಜಗಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಥ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಪಂಚ ಸುಪ್ರಸಾದ ಮೊದಲಾದ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಅಜಡ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಭಯವರ್ತನದಿಂದಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಹೃದಯ ಮುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಮುಖದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ಸನಕಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಹಠಯೋಗ ದೊಳು ಶ್ಲೇಷಾಮೃತ ಮೊದಲಾದ ಭೌತಿಕ ಜಡ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗದ ವೇಧಾ ಮಂತ್ರ ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆ ಕಾರಣ ಮೂರ್ತಿ ನಿಷ್ಕಲ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ನಿರಾಲಂಬ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕರ್ತೃ ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಯೋ ಗಾನಂದಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ·ಶಿವಾನುಭವ ಪ್ರಸಂಗದೊಡನೆ ಉಕ್ಕೇರಿಸುವ ಸಮತೆ ಸದ್ಭಾವ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದ ಮೊದಲಾದ ಪರಮಾಮೃತ ಸುಧಾ ರಸ ಅಜಡ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೊಗ್ಯ ವಾಗಿ ಉಭಯ ವರ್ತನದಿಂದಿರ್ಪುದೀಗ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಮುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಉನ್ಮನಿ ಮುಖದ ವಿವರಃ— ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವಾಚಾರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮುಖ ಗಜಮುಖ ಗರುಡಮುಖವುಳ್ಳ ಮಾಂಧಾತರುಗಳಲ್ಲ ಫಲಪದ ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷಿಗಳೆಂದ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ತಲೆ ಅಡಿಯಾಗಿ ಪಾದ ಮೇಲಾಗಿ ಕಿರು ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗವ ನಿಲಿಸಿ ಉಗ್ರತಪದಿಂದ ಮನ ಪವನವೆಂಬ ಭೌತಿಕ ಜಡಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗದ ಪರಮಾನುಭವ ಕಾರಣ ಮೂರ್ತಿ ನಿಃಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕರ್ತೃ ಘಟ್ಟಿವಾಳ ಶರಣ ಮೊದಲಾದ ಪರಮಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರ ಮಿಶ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಪರಮಾನುಭವ ಪ್ರಸಂಗದೊಡನೆ ಸಮರಸ ವಾಗಿರುವ ಚಿತ್ಕಲಾ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶ ಚಿದಾನಂದ ಸುಧಾಬ್ಧಿ ಅಜಡ ಪ್ರಸಾ ದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಭಯವರ್ತನದಿಂದಿರ್ಪುದೀಗ ಉನ್ಮನಿ ಮುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖದ ವಿವರಃ— ಅನಂತ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ರುದ್ರ ಈಶ್ವರ ಸದಾಶಿವ ಪರಮೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮರವೆಗಳಿಂದ ಜಡಾಜಡ ಪದಾರ್ಥ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ನಿವೃತ್ತಿ ಪರಮ ನಿಜವೀರಶೈವಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ ನಿರಾಲಂಬ ನಿಃಕಲಂಕ ನಿಃಶೂನ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಥ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಹಾಲಿಂಗ ನಿಃಕಲಲಿಂಗ ತ್ರ್ಯಕ್ಷರ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಷಡಕ್ಷರ ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಣವ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತ ಕೋಟಿ ಮಹಾ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಗಳಿಂದ ಅನಂತ ಯುಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯಾಸ್ತಮಾನವೆಂಬ ಭಿನ್ನವರ್ತನೆಯಳಿದು ಅಷ್ಟವಿಧ ಶರಣಗಣ ಲಿಂಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನು ಚಿನ್ಮಯ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತಾನೇ ಗುರು ತಾನೇ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಸಾದವೇ ಚಿದ್ಘನ ಗಂಭೀರ ಅಜಡ ಅಗಮ್ಯ ಅಪ್ರಮಾಣ ಅಖಂಡ ತೇಜೋಮಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಭಯ ವರ್ತನದಿಂದ ಇರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವನಸ್ಪಣೆವಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ನವವಿಧ ಮುಖಂಗಳಿಂದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಶೈವ ವೀರಶೈವವೆಂಬ ಉಭಯ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದಾಚರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ಮುಖಂಗಳಾಗಿರ್ಪವು.

ಪದಾರ್ಥಗಳು.

ಇನ್ನು ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ವಿವರಃ-

ಗಂಧ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರಃ ಚಿತ್ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಬೆಮರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಚತುರ್ವಿಧ ರುದ್ರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಗಂಧ ಪದಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ರಸ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರಃ- ಅಪ್ಪುವಿನ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾದ ಷಡ್ವಿಧ ರುದ್ರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ರಸ ಪದಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ರೂಪು ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರಃ— ಅಗ್ನಿಯ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾದ ದಶವಿಧ ರುದ್ರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ರೂಪು ಪದಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸ್ಪರ್ಶನ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರಃ- ವಾಯುವಿನ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ದ್ವಾದಶ ರುದ್ರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಸ್ಪರ್ಶನ ಪದಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಶಬ್ದ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರಃ- ಆಕಾಶದ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಷೋಡಶ ರುದ್ರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪದಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ತೃಪ್ತಿಪದಾರ್ಥದ ವಿವರಃ- ಸೂರ್ಯನ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಉಭಯ ರುದ್ರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ತೃಪ್ತಿಪದಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆನಂದ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರಃ. ಚಂದ್ರನ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಶತಸಹಸ್ರ ರುದ್ರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಆನಂದ ಪದಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ-

ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರಃ- ಆತ್ಮನ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧ ರುದ್ರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪದಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅವಿರಳ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರಃ- ಕಾಳರಾತ್ರಿ ಎಂಬ ಪರಮೇಶ್ವರಂಗೆ ವಲ್ಲಭನಾದ ಜಗದೀಶ್ವರನ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಅನಂತ ರುದ್ರ ರುದ್ರಶಕ್ತಿಯರಿಗೆ ಜನಕನಾದ ಏಕ ಮಹಾರುದ್ರನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಅವಿರಳ ಪದಾರ್ಥವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪರಶಿವನ ಅಪ್ಪಣೆವಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ನವವಿಧ ಪದಾರ್ಥಂಗಳಿಂದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶೈವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವಂತಹ ವೇದಾಂತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಭಿನ್ನಯೋಗಿ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಮುನಿ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಗುರುಗಳಾದ ರುದ್ರರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವ ಆಚರಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ಪದಾರ್ಥಂಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪವು.

ಪ್ರಸಾದಗಳು.

ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಂಗಳ ವಿವರಃ— ಚಿತ್ಪೃಥ್ವಿ ಸುಚಿತ್ತ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ಭಕ್ತನಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ಚತುರ್ವಿಧ ಬಿಂದು ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಸುಗಂಧ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸುರಸ ಪದಾರ್ಥವ ವಿವರಃ— ಚಿದಪ್ಪುವಿನ ಸುಬುದ್ಧಿಯ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ಮಹೇಶ್ವರನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ಷಡ್ವಿಧ ಧಾತುಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ಸುರಸ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸುರೂಪು ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ:— ಚಿದಗ್ನಿಯ ನಿರಹಂಕಾರದ ಬೆವರುಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ದಶವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಸುರೂಪು ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸುಸ್ಪರ್ಶನ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರಃ— ಚಿದ್ವಾಯು ಸುಮನದ ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ದ್ವಾದಶ ವಿಕೃತಿ

ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ಸುಸ್ಪರ್ಶನ ಪ್ರಸಾದ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸುಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ:— ಚಿದಾಕಾಶದ ಸುಜ್ಞಾನದ ಬೆಮರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ಶರಣನ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ಷೋಡಶ ಕಲಾಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತಹದೆಂಬುದೀಗ ಸುಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸುತೃಪ್ತಿ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರಃ— ಚಿತ್ಸೂರ್ಯನ ಸದ್ಭಾವದ ಬಿಂದು ಬೆಮರುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ಐಕ್ಯನ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ಉಭಯ ವಿದ್ಯಾಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಸುತೃಪ್ತಿ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಃಕಲ ಪರಾನಂದ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರಃ— ಚಿಚ್ಚಂದ್ರನ ನಿರ್ವಾಯದ ಬೆಮರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ಶತ ಸಹಸ್ರ ಶಿವಕಳೆ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ನಿಃಕಲ ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿಜಾನಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರಃ— ಚಿದಾತ್ಮನ ನಿಷ್ಕಲದ ಬೆಮರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ನಿಃಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ನಿಃಶೂನ್ಯ ಶಿಖಾ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ವಿವೇಕ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ನಿಜಾನಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹಾ ಅವಿರಳಾನಂದ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರಃ— ಮಹದರುವಿನ ನಿರಾಳ ಬೆಮರು ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿ ನಿರಂಜನ ಲಿಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನವೆನಿಸಿ ನಿರಂಜನ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ವೀರಶೈವ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಸದ್ಭಕ್ತ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುವ ಅನಂತ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಜನಕನಾದ ನಿರಂಜನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತಹದು ಎಂಬುದೀಗ ಮಹಾ ಅವಿರಳಾನಂದ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪರಾತ್ಪರ ಶಿವನಪ್ಪಣೆವಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯು ಧರಿಸಿ ನವವಿಧ ಪ್ರಸಾದಂಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವಂತಹ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ ನಿಃಕಲ ನಿಃಶೂನ್ಯ ನಿರಂಜನ ಮೊದಲಾದ ಶರಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪ ಅನಂತ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಹರಣ ಕಿರಣ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕ್ರಿಯಾ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ಪ್ರಸಾದಂಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಮಾಗಿರ್ಪವು.

ನಾದಗಳು.

ಇನ್ನು ನಾದಗಳ ವಿವರಃ—

ಭ್ರಮರ ನಾದದ ವಿವರ— ಮೊಲ್ಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಪುಷ್ಪಗಳಿಗೆ ಎರಗಿ ಆ ಗಂಧವೇ ಆಹಾರವಾಗುಳ್ಳ ಭೃಂಗ ಧ್ವನಿಯೇ ಭೋರೆಂಬ ಶಬ್ದವ ಸದ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಭ್ರಮರನಾದ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ವೇಣು ನಾದದ ವಿವರಃ—ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಷ್ಠಂಗಳಿಗೆ ಕುಂಬುಳಕಾಯು ಕಟ್ಟಿ ಮೇಣದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಮುಖಂಗಳ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ತಂತಿಗಳಿಂದ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಕಟ್ಟಿ ಸುಸ್ವರವಿಡಿದು ಬಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಬತ್ತೀಸ ಧ್ವನಿಗಳ ಸದ್ವೀರ ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ವೇಣು ನಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಘಂಟಾನಾದದ ವಿವರಃ— ಪಂಚ ಲೊಹದೊಳಗೆ ಮಿಶ್ರವಾದ ಕಂಚಿನಿಂದ ಮೇಣದಿಂದ ಕರಗಿಸಿ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಮಡಯಿಸಿ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ರಂಧ್ರವ ಹೊಡೆದು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಕರಗಿಸಿ ರಸವಾದಲ್ಲಿ ಆ ನಾಭಿಯಲ್ಲೆರೆದು ಅನಂತ ರೂಪದಿಂದ ರಚಿಸಿ ಸುಯಿಧಾನದಿಂದ ಜಂತ್ರಂಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕಬ್ಬುನದ ನಾಲಿಗೆಯ ಹಾಕಿ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಬಾರಿಸಿದಲ್ಲಿ

ಝುಣ್ ಝುಣ್ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಶಿವಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಘಂಟಾನಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಭೇರೀನಾದದ ವಿವರಃ- ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಷ್ಠವಾದರೂ ಸರಿಯೇ, ವೃತ್ತಿಕಾ ಭಾಂಡವಾದರೂ ಸರಿಯೇ, ಪಂಚಲೋಹ ಮೊದಲಾಗಿ ಕಬ್ಬಿನವಾದರೂ ಸರಿಯೇ, ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಎರಳೆ ಮಹಿಷ ಪಶು ಮೊದಲಾದ ಚರ್ಮವ ಹದ ಹಚ್ಚಿ ಬಿಗಿದು, ತಾಡಣದಿಂದ ಶಾಕವ ಮಾಡಿ ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ನಾಂಟ್ಯದ ಗತಿ ಧ್ವನಿಗಳ ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಭೇರೀನಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮೇಘನಾದದ ವಿವರಃ— ಷಡ್ರುತುಗಳೊಳಗೆ ಶರದ್ರುತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ರದಿಂದ ಆಕಾಶದೊಳಗೆ ಗುಡುಗು ಸಿಡಿಲು ಮಾರುತಂಗಳಿಂದ ಆರ್ಭಟದಿಂದ ಕೆಲವು, ಮಧ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಕೆಲವು, ವೃದುತರವಾಗಿ ಕೆಲವು, ಧ್ವನಿಗಳ ನಿಜ ಶರಣಂಗೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಮೇಘನಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪ್ರಣಮನಾದದ ವಿವರ ಃ— ಸರಿಗಮ ಪದವೆಂಬಕ್ಷರಂಗಳ ಮೂವತ್ತೆರಡು ರಾಗ ರಚನೆಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರ ಶುಭ ಶೋಭನ ಮಂಗಳಾರತಿ ಜೋಗುಳ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಪರಾಕುಗಳಿಂದ ಪರಿಪರಿ ನಾದ ಧ್ವನಿಗಳ ನಿಜ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಂಗೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಪ್ರಣಮನಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ದಿವ್ಯ ನಾದದ ವಿವರಃ— ದಿವಾರಾತ್ರಿಗಳೆಂಬ ಅರವತ್ತು ಗಳಿಗೆಗಳೊಳಗೆ ಐದು ಗಳಿಗೆ ಉದಯದ ಮುಂಡೆ ಉಂಟೆಂಬ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಅವಲಂಬನವ ಹಿಂದುಳಿದು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮುಖವಾಗಿ ಒಂದಾಸನವ ರಚಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪದ್ಮಾಸನವ ಬಲಿದು ಮುಹೂರ್ತವ ಮಾಡಿ ಸಪ್ತದ್ವಾರವ ಹಸ್ತಾಂಗುಲಿಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಮನ ಉನ್ಮನಿಯಾಗಿ ನಿಂದು ನೋಡಲು, ಆಪಾದ ಮಸ್ತಕ ಪರಿಯಂತರ ನಾಗಸ್ವರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಯು ನಿರಂತಕ ನಿಃಕಲಂಗೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ದಿವ್ಯನಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಸಿಂಹನಾದದ ವಿವರಃ— ಸಪ್ತ ದ್ವೀಪಾಂತರದೊಳಗೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದೊಳಗೆ ಆನೆಗಳುಂಟು. ಆ ಆನೆಗಳು ಕ್ರೌಂಚ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಸಿಂಹನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಮರಣವನೈದುವವು. ಆ ಕ್ರೌಂಚ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹ ಸಿಂಹನು ಕಾಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಡುತರವಾಗಿ ಆನೆಯ ಸಿಂಗಾರದಂತೆ ಕಪ್ಪು ಕಲ್ಲು ಇರುತ್ತಿರಲು, ಆ ಕಲ್ಲನು ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣವೇ ನನ್ನ ಆಹಾರ ದೊರಕಿತೆಂದು ಮಹಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಸಿಂಹ ಗರ್ಜಿಸಲು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಷಾಣ ಅನಂತ ಚೂರಾಗುವದು. ಅದರಿಂದಾಚೆಯಲ್ಲಿ ಶತಕೋಟಿ ಯೋಜನದಲ್ಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣದಿಂದಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮೃತಿಯನೈದುವವು. ಆ ಧ್ವನಿಯು ಅರವತ್ತು ಗಳಿಗೆ ಪರಿಯಂತರವು ಅನಂತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪರಿಪರಿಯ ನಾದಗಳ ನೀರಾಲಂಬ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯಂಗೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಸಿಂಹ ನಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹಾನಾದದ ವಿವರಃ— ಸಪ್ತ ದ್ವೀಪಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಾಶ್ರಯ ಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸ್ಥಲವಾಗಲಿ, ಅರಣ್ಯವಾಗಲಿ, ಆವಾತ್ಮರು ಹೇಗೆ ನುಡಿದರೂ ಹಾಗೆ ನುಡಿವ ಧ್ವನಿಯು ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿರಂಜನಂಗೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪದೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾನಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪರಶಿವನಪ್ಪಣೆವಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ನವನಾದಂಗಳು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಉಭಯ ಮಾರ್ಗಂಗಳಿಂದಾಚರಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧ ನಾದಂಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧಮಾಗಿರ್ಪವು.

ಲಕ್ಷಣಗಳು.

ಲಕ್ಷಣಂಗಳ ವಿವರಃ—

ಸತ್ತೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ವಿವರಃ— ಹದಿನೆಂಟು ಕಲಾಯುಕ್ತವಾದ ಯೌವ್ವನದ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ರತಿಕ್ರೀಡಾ ವಿಲಾಸ ಹೆಚ್ಚಿ ಕಾಮಾತುರದಿಂದ ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಲಾಭೇದದಿಂದ ಪರಮಾನ್ನ ಪಾಯಸ ಪಂಚಾಮೃತ ತಾಂಬೂಲ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣವ ಭೋಗಿಸಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಸಂಗ ಸುಖಾ

ನಂದ ಭೋಗವ ಕೊಡಬೇಕೈ ದೇವಾ ಎಂದು ಅಭಿವಂದಿಸಲು ಆ ಮಾಯಾ ಕಾಮಾತುರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ ನಿಃಕಾಮದಿಂದೆ ಪಂಚಾಚಾರ ಮೂರ್ತಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಸಂಗ ಸಂಯೋಗ ಸಮರತಿಯಿಂದ ನಿಃಕಾಮಿಯಾಗಿ ಸತ್ತ ಶವದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಉಲುಹಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿರ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಸತ್ತುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಚಿತ್ತೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ವಿವರಃ— ಪ್ರಮಥ ಗಣಮಾರ್ಗದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಯದೊಳು ಉರಗ ವೃಶ್ಚಿಕ ಚೋರ ವಿಪ್ರನಿಂದಕ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಾತ್ಮರು ಬಂದು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ನೋಯಿಸಿ ಬಂಧಿಸಿ ಬೊಗಳಲು ಆ ಜೀವಾತ್ಮರ ತಾನು ಬಯ್ಯದೆ ಪ್ರತಿಶಬ್ದವನು ನುಡಿಯದೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನ ಕುಲಾಭಿಮಾನ ಛಲಾಭಿಮಾನ ಅರ್ಥಾಭಿಮಾನ ಭೋಗಾಭಿಮಾನಂಗಳಿಂದ ಪಾಶಬದ್ಧನಾಗದೆ ನಿಃಕ್ರೋಧದಿಂದ ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿ ಗುರುಲಿಂಗದೇವನ ಸಂಗ ಸಂಯೋಗ ಸಮರತಿಯಿಂದ ನಿಃಶಬ್ದ ನಿಃಕಾಮಿಯಾಗಿ ಬಾವನ್ನ ವೃಕ್ಷದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ತತ್ವಂಗಳ ಉಲುಹಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿರ್ಪ ಸದ್ವೀರ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದೀಗ ಚಿತ್ತು ಲಕ್ಷಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಆನಂದವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ವಿವರಃ— ಉದಯಾಸ್ತಮಾನ ಕಾಲತ್ರಯಂಗಳ ಬಂಧನಂಗಳಿಂದ ಹಠಯೋಗವ ಮಾಡಿ ಅಷ್ಟಮಹದೈಶ್ವರ್ಯ ಫಲಪದ ಮೋಕ್ಷಂಗಳ ಹರನಿಂದ ಪಡೆದು ರಾಜಾಧಿಪತಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅತಿಯಾಶೆ ಜಡಲೋಭತ್ವವ ಬಳಸದೆ, ಪ್ರಮಥಗಣ ಮಾರ್ಗಾಚಾರ ಶಿವಯೋಗ ಭರಿತನಾಗಿ ಪರದ್ರವ್ಯಂಗಳು ಬಂದು ಎಡಬಲ ಹಿಂದುಮುಂದು ಆಡರಲು ಆ ಕಂಟಕಂಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಸರ್ಪ ಕಚ್ಚಿದ ಮನುಜನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲೋಭದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಣಾಮೂರ್ತಿ ಶಿವಲಿಂಗ ದೇವನ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಸಂಗ ಸಂಯೋಗ ಸಮರತಿಯಿಂದ ಎಲೆಗಳೆದ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಉಲುಹಡಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ನಿರ್ಲೋಭ ನಿಃಪತಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶಿವಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬುದೀಗ ಆನಂದ ಲಕ್ಷಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿತ್ಯವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ವಿವರಃ— ಹರಿ ಸುರ ಬ್ರಹ್ಮ ಮನು ಮುನಿ ದೇವ ದಾನವ ಮಾನವಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಮುಳುಗಿ ಹೋದ ಮಲ ಮಾಯಾ ಕರ್ಮಂಗಳಿಗೆ ಮೋಹಿಸದೆ ಜಡ ಸಂಸಾರ ಬದ್ಧಕದ ಭ್ರಾಂತಿಯ ನೀಗಿ ನಿರ್ಮೋಹದಿಂದ ಯಜನ ಸ್ವರೂಪ ಚರಲಿಂಗವೇ ದೇವನ ಘನ ಕರುಣಾ ರಸ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವ ಸುಷುಪ್ತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಶಿಶುವು ತನ್ನ ಮಾತೆಯ ಕುಚದ ಮೇಲೆ ರತಿ ಇಟ್ಟು ಕ್ಷೀರವ ಸವಿದಂತೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಜಾಗ್ರದಿಂದೆಚ್ಚರದಳಿದಲ್ಲಿ ಆ ಮಾತೆಯ ನೆನ ಹಿಂದ ಬಳಲುವಲ್ಲಿ ಆ ಮಾತೆಯು ಒಂದು ಅಪ್ಪಲು ಸಮಸ್ತ ದುಃಖ ವನೆಲ್ಲ ನೀಗಿ ನಿರ್ಮೋಹದಿಂದ ವಿನೋದಿಸುವ ಶಿಶುವಿನಂತೆ ಕೂಡಿ ಎರಡಳಿದ ನಿಜ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಯೋಗಿ ಎಂಬುದೀಗ ನಿತ್ಯಲಕ್ಷಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ವಿವರಃ— ಮಾರ್ಗಾಚಾರ ಕ್ರಿಯೆ ಯಿಂದ ವಾಣಿ ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ನಿರ್ವಾಣಿ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿ ಯಂಗಳಾಗಿ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ತರಹರವಾಗಿ ನಿಂದು ಮೀರಿದಾಚಾರ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮನ ಮೊದಲಾದ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಉನ್ಮನಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಿರಣಂಗಳಾಗಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ತರಹರವಾಗಿ ನಿಂದು ಅಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನ ಬಹಿರಂಗದ ಜ್ಞಾನ ಉಭಯವು ಮಹದರುಹಿನಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ವಾಗಿ ಮೌಕ್ತಿಕದಂತೆ ನೀರಾಗದೆ ಭೂತ ಸೋಂಕಿನ ಮನುಜನೋಪಾ ದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜ ನಿರ್ವಾಣ ಪದ ವೀರಶೈವತ್ವ ತಲೆಗೇರಿ ನಿರ್ಮಲದಿಂದ ಈಳನ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗ ದೇವನ ಸಂಗ ಸಂಯೋಗ ಸಮ ರತಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಂಚಕನಾಗಿ ಅಂಬುಧಿಯೊಳ್ಮುಳುಗಿದ ಮನುಜನೋಪಾ ದಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಏಕವಾದ ನಿಜಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಲಕ್ಷಣ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಖಂಡವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ವಿವರಃ— ಪಿಪೀಲಿಕನು ಬೇರಿನಲ್ಲಿ ರಸವ ನೋಡಿ ಪಕ್ವ ಅಪಕ್ವವ ತಿಳಿದು ಆ ವೃಕ್ಷವನೇರಿ ಫಲರಸವ ಸವಿದಂತೆ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ನಿಜ ಶಿವಯೋಗಿ ಸದಾಚಾರ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಯುಕವ ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗುರುಕರುಣ ದಿಂದ ಉಭಯ ಸ್ಥಲವ ತಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತು ಚತು

ರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯ ಮೊದಲಾದ ನೂರಾವೊಂದು ಸ್ಥಲವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವ ನೇರಿ ಆ ವೃಕ್ಷದ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ಫಲರ ಸವಂ ಸವಿದು ಮೂಗ ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ ನಿರ್ಲಜ್ಜಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ವೇಧಾಸ್ವರೂಪ ಮಹಾಲಿಂಗವನಪ್ಪಿ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಂಗಳ ಕುಲಾಲನ ಪುಳುವಿನಂತೆ ಇಹಪರಂಗಳ ಮೀರಿಪ್ಪ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನೆಂಬುದೀಗ ಅಖಂಡ ವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅನಾಮಯವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ವಿವರಃ— ಮರ್ಕಟನು ಸಮಸ್ತ ವೃಕ್ಷಂ ಗಳಿಗೆ ಲಂಘಿಸಿ ಪಕ್ವವ ಕೊಂಡು ಆ ಪಕ್ವವ ಬಿಸುಟ ಮತ್ತೊಂದು ಪಕ್ವಕ್ಕೆ ಲಂಘಿಸಿದಲ್ಲಿ ಲಾಗು ತಪ್ಪಿದರೆ ತಪ್ಪಲ ಕೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಲಂಘಿ ಸುವಂತೆ ಪರಮ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ನಿಜ ಶಿವಯೋಗಿಯು ಗುರು ಕರುಣದಿಂದ ಹಿಂದಣ ಭಕ್ತಸ್ಥಲ ಮೊದಲಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲವ ನರಿದು ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದೊಳಗಣ ಮಿಶ್ರವನರಿದು ಕಿಂಕು ರ್ವಾಣ ಭಿಕ್ಷವ ಬೇಡಿದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಶರಣುವೊಕ್ಕ ಭಕ್ತನ ವಿಚಾರವ ತಿಳಿದು ಅವರಾಚಾರದಂತೆ ಭಕ್ತಿಯ ಕೊಂಡು ಅವರವ ರಂತೆ ಪಕ್ವವಾದರೆ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳ ಬಲ್ಲ. ಅಪಕ್ವವಾದರೆ ದ್ರವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಭೋಗಿಯಾಗಿ ಹಸ್ತಪಾಕದಿಂದ ತನ್ನ ತಾನೇ ಜಂಗಮವಾಗಿ ತನ್ನಾಚಾರವ ಅನಾಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಬೀರದೆ ಯೌವ್ವನ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ತನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ರೂಪು ಲಾವಣ್ಯವ ಪರ ಪುರುಷರಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಗೌಪ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ದೀಕ್ಷಾ ಶಿಕ್ಷಾ ಮೋಕ್ಷ ಕಾರಣರಾದ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವನಪ್ಪಿ ನಾಮ ರೂಪು ಕ್ರಿಯಾ ಕಾಯ ಶಿಖಿಯುಂಡ ಕರ್ಪೂರದಂತೆ ಜಿರೆದಿರ್ಪ ನಿಃಕಲಂಕ ಶಿವಯೋ ಗಿಯು ಎಂಬುದೀಗ ಅನಾಮಯವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಗಮ್ಯವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ವಿವರಃ- ಪರಮ ಹಂಸನು ತಾನಿರ್ದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನ ಪರಿಪ್ರಮಾಣವಾದ ಫಲಪಕ್ವವ ತಿಳಿದು ಆ ರಸಭೋಗವ ಭೋಗಿಸುವಂತೆ ಸ್ವಾನುಭವ ಜ್ಞಾನ ನಿಜ ಶಿವಯೋ ಗದಿಂದ ಪರಮಾರಾಧ್ಯ ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಗುರು ರೂಪಮಂ ತಿಳಿದು ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲ ಮೊದಲಾದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವನರಿದು ಮೇಲಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲ ದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಆ ಪರಮ ಹಂಸನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇಹದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನ ಅನಾಚಾರಂಗಳನುಳಿದು ಶಿವ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಮುಖ ಗಣಾಚಾರವುಳ್ಳ

ಶಿವಕಲಾತ್ಮನ ವಿವರಿಸಿ ಆತನ ಭಕ್ತಿ ರಸವ ತಾ ಸವಿದು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ರಸವನಾತಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ತನ್ನದಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಭಕ್ತಿ ಆತನದಾಗಿ ಭೇರುಂಡ ಪಕ್ಷಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವೆರಡು ದೇಹ ಒಂದು ಆ ರೀತಿಯಂತೆ ಪರಶಿವ ತತ್ವಾನುಭಾವ ಮೂರ್ತಿ ಶೂನ್ಯಲಿಂಗ ವನಪ್ಪಿ ಸೂಜಿ ಸೂಜಿಗಲ್ಲನಪ್ಪಿದಂತೆ ಭಕ್ತ ಜಂಗಮುವನಪ್ಪಿ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತನಪ್ಪುತ್ತೆ ಅಪ್ಪು ಅಗ್ನಿಯ ನುಂಗಿ ಉಪ್ಪು ಉದಕವ ನುಂಗಿ ಹೆಪ್ಪು ತುಪ್ಪವ ನುಂಗಿದ ತೆರದೊಳು ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣನೆ ನುಂಗಿ ಒಪ್ಪ ಚಿತ್ರವ ನುಂಗಿ ಅಪ್ಪಿ ಅಗಲದೆ ಇಪ್ಪ ನಿಜವು ತಾನೆಂಬುದೀಗ ಅಗಮ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅವಿರಳವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ವಿವರಃ— ಮತಿ ಮಂಜೀರ ಅರಣ್ಯ ವಾಸವಾಗಿರುವಂತಹ ಭದ್ರಗಜವ ಪಾಶದಿಂದ ಬಲಿಯ ನೊಡ್ಡಿ ಬಂಧಿಸಿ ತಂದು ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಆಹಾರವ ಕವಳವ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲು ಸೂರಿಯಾಡಿ ಭೋಗಿಸಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮನವಿಟ್ಟು ನಲಿನಲಿ ದಾಡಿ ತೂಗುವಂತೆ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಜನಿತವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಿ ಶಿವಯೋಗಿಯು ಆ ಭದ್ರಗಜದಂತೆ ಏಕಾಂತ ವಾಸದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರಲು ಅನಾದಿ ಬಳಿವಿಡಿದು ಬಂದ ಶಿವಕಲಾತ್ಮನು ನಿಜ ಕಿಂಕುರ್ವಾಣ ಪಾಶ ದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬ ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಸಕಲ ಪಡಿಪದಾರ್ಥವ ತಂದಿರಿಸಲು ಪ್ರಮಥ ಗಣ ದಾಸೋಹಂಭಾವದಿಂದ ಏಕ ಸಮರಸ ವಾಗಿ ಏಕ ರಸ ಸಜೀವ ಆಕಾರ ನಿರಾಕಾರ ಏಕವಡಗಿ ಆಕಾರವಡಗಿ ನದಿಯೊಳಗೆ ನದಿ ಬೆರೆದಂತೆ ಸಾಕಾರವಡಗಿದ ಪರಮಯೋಗಿ ಎಂಬ ಗುರುಸೂತ್ರದಂತೆ ಆವರಣ ಆಚಾರ ನಿರ್ವಾಣ ಪದಕ್ಕೆ ಸೂತ್ರಿಕ ನಾದ ನಿರಂಜನ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯು ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಬೆಳಗಾಗಿರ್ಪ ಎಂಬು ದೀಗ ಅವಿರಳವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶ ಪರಶಿವ ನಪ್ಪಣೆ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯಂ ಧರಿಸಿ ನವವಿಧ ಚಿದ್ಘನ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಯುಗ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಅವ ತಾರದೊಳು ಪ್ರಮಥಗಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೋಭಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನವವಿಧಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪವು.

ಸಂಜ್ಞೆಗಳು.

ಸಂಜ್ಞೆಗಳ ವಿವರಃ—

ಪರವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯು ವಿವರಃ— ಇಹ ಪರವೆಂಬೆರಡಳಿದು ಅರ್ಥೇಷಣ ದಾರೇಷಣ ಪುತ್ರೇಷಣ ಎಂಬ ಈಷಣಚಯಂಗಳಲಿ ಮೋಹವಿಲ್ಲದೆ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಶಿಕ್ಷಾಗುರು ಮೋಕ್ಷಾಗುರುವಿನೊಳಗಣ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತಾವಧಾನದ ವಿಶ್ವಾಸದೆಚ್ಚರದಳೆದಿರ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಪರವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಗೂಢವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯು ವಿವರಃ— ನಾನು ನೀನು ಎಂಬುಭಯುವನಳಿದು ಆಣವಮಲ ಮಾಯಾಮಲ ಕಾರ್ಮಿಕಮಲವೆಂಬ ಮಲತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಿಸದೆ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವ ತಿಳಿದು ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ ಮಹಾಜ್ಞಾನಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತಾವಧಾನದ ವಿಶ್ವಾಸ ಎಚ್ಚರದಳೆದು ಇರ್ಪ ಸದ್ವೀರ ಮಹೇಶ್ವರನು ಎಂಬುದೀಗ ಗೂಢವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಗರ್ಥ.

ಶರೀರಸ್ಥವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯು ವಿವರಃ— ಒಳಗು ಹೊರಗು ಎಂಬುಭಯುವನಳಿದು ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣವೆಂಬ ಭೋಗತ್ರಯಂಗಳ ಮೋಹಿಸದೆ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವ ತಿಳಿದು ಕ್ರಿಯಾಜಂಗಮ ಜ್ಞಾನಜಂಗಮ ಮಹಾಜ್ಞಾನಜಂಗಮದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಲಿಂಗಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತಾವಧಾನದ ವಿಶ್ವಾಸದೆಚ್ಚರವಳೆದಿರ್ಪ ಶಿವ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬುದೀಗ ಶರೀರಸ್ಥವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಜ್ಞೆಯು ವಿವರಃ— ಇಂತು ತ್ರಿವಿಧ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆಯು ದಿವಾರಾತ್ರಿ ಎಂಬುಭಯುವನಳಿದು ಸತ್ವ ರಜ ತಮವೆಂಬ ಗುಣತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಿಸದೆ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವ ತಿಳಿದು ಕ್ರಿಯಾವರಣ ಜ್ಞಾನಾವರಣ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾವರಣದೊಳಗಣ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ, ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ ಗುರುವಿಂಗೆ ರೂಪು ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಅರ್ಪಿತಾವಧಾನದ ಮಾರ್ಗಾಚರಣೆಯು ವಿಶ್ವಾಸದೆಚ್ಚರದಳೆದಿರ್ಪ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿ ಎಂಬುದೀಗ ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅನಾದಿ ವಸ್ತುವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯ ವಿವರಃ— ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೆಂಬುಭಯ ವರ್ತನೆಯಳಿದು ಏಕರೂಪಾಗಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕರಣ ಕರ್ಕಶವಿಲ್ಲದೆ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶ ಚಿದ್ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಂತ್ರಮಯವಾಗಿ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವ ತಿಳಿದು ಮಾರ್ಗಾಚರಣೆ ಮೀರಿದಾಚರಣೆಯ ಅರ್ಪಿತಾವಧಾನದ ನಿಲುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸದೆಚ್ಚರದಳಿದು ಇರ್ಪ ಶಿವಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಅನಾದಿ ವಸ್ತು ಸಂಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಮಹಾಸಂಜ್ಞೆಯ ವಿವರಃ— ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂಬುಭಯವನಳಿದು ಅಧೋ ಕುಂಡಲಿ ಮಧ್ಯ ಕುಂಡಲಿ ಊರ್ಧ್ವ ಕುಂಡಲಿ ಎಂಬ ಕುಂಡಲಿ ತ್ರಯಂಗಳನರಿದು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವ ತಿಳಿದು ಪ್ರಮಥಗಣ ಮಾರ್ಗದೆಚ್ಚರದಳಿದಿರ್ಪ ನಿಜೈಕ್ಯನೆಂಬುದೀಗ ಮಹಾಸಂಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅಪ್ರಮಾಣವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯ ವಿವರಃ— ಭಕ್ತಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಅಂಗವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಆತ್ಮವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಶರಣ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ವಿಷಯಂಗಳ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಐಕ್ಯಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರಣಂಗಳ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮೇಲಾದ ಪರಿಣಾಮ ತೃಪ್ತಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಾನೇ ತಾನಾದ ಮಹದೆಚ್ಚರವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರ್ಪ ನಿಷ್ಕಲಂಕನೆಂಬುದೀಗ ಅಪ್ರಮಾಣ ಸಂಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ನಿರ್ನಾಮವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯ ವಿವರಃ— ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗ ಪತಿ ಎಂಬುಭಯ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಯನಳಿದು ತಾನು ತನ್ನರಿವು ಎಂಬುಭಯವ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಮಾರ್ಗವನುಳಿದು ಉರಿ ಉಂಡ ಕರ್ಪುರದಂತೆ ನಿಜ ಜಂಗಮವೇ ತಾನಾದ ನಿರಾಲಂಬ ಶರಣನೆಚ್ಚರದಳಿದಿರ್ಪ ಎಂಬುದೀಗ ನಿರ್ನಾಮ ಸಂಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಅವಿರಳವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯ ವಿವರಃ— ಗುರು ಕರುಣದಿಂದ ಆಚಾರಲಿಂಗವ ಕೂಡಿ, ತನುವ ಮರೆದು ಗುರುಲಿಂಗ ಸಂಗವ ಮಾಡಿ, ಆತ್ಮನ ಮರೆದು ಶಿವಲಿಂಗ ಕೂಟದಿಂದ ಪ್ರಾಣವ ನೀಗಿ, ಚರಲಿಂಗ ಸಂಗದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಮರೆದು, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದ ಕೂಟದಿಂದ

ವಿಷಯಂಗಳ ಮರೆದು, ಮಹಾಲಿಂಗ ಸಂಗದಿಂದ ಕರಣಂಗಳ ಮರೆದು, ಮೇಲಾಗಿರುವ ಚೌಕ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಯೋತಿ ಬೆರೆದಂತೆ ಮಹಾ ಜ್ಯೋತಿ ತಾನಾಗಿರ್ಪ ನಿರವಯ ಶರಣನೆಚ್ಚರವೀಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅವಿರಳ ಸಂಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪರಮಾನಂದ ಪರಶಿವನಪ್ಪಣೆ ವಿಡಿದು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಾರ ಲೀಲೆಯ ಧರಿಸಿ ನವವಿಧ ಮಹದ ರಿವಿನ ಎಚ್ಚರದಳೆದು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಮಥಗಣ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರದೊಳು ಘೃತವಡಗಿದಂತೆ ಪರಿಶೋಭಿಸಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರಮೂರ್ತಿಗೆ ನವ ವಿಧ ಸಂಜ್ಞೆಗಳಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

ಇಂತು ದ್ವಾದಶಸ್ಥಲ ಸಕೀಲಂಗಳಿಂದ ನೂರೆಂಟು ಸಕೀಲು ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸ್ಥಲವಾಗಿ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸಂಬಂಧ ವಾಗಿರ್ಪವು. ಈ ಮಾರ್ಗಾಚರಣೆ ಮೀರಿದಾಚರಣೆಯಿಂದ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಚಿದಂಗ ಸ್ಥಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸಕೀಲು ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹವು.

ಇಂತು ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅನಾದಿ ವಸ್ತು ವಿನಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿ ವಿನೋದಿಸಿ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದ ವಿಸ್ತಾರವು ನಿನ್ನ ಕರ ನಯನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅನಾದಿ ಶರಣ ಪರಾತ್ಪರ ಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮವು ಅತಿ ಗೌಪ್ಯದಿಂದ ನೆಲಸಿರ್ಪರು. ನಿನ್ನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದೆ ನೋಡೆ ಎನ್ನ ಚಿನ್ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯೇ ಎಂದು ನಿರ್ವಾಣ ವೀರಶೈವ ಸಂಪನ್ನೆ ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣೆಗೆ ಪ್ರಭುವು ಇನೂರು ಹದಿನಾರು ಸಕೀಲವ ಬೋಧಿ ಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಓಲೆಯ ಶಾಂತನು ಲಿಖಿತವ ಮಾಡಿದ ಟಿಪ್ಪ ಣಾರ್ಥ ಸಮಾಪ್ತ.

ಸಕೀಲಗಳು.

ಸಕೀಲಗಳ ಉದ್ದೇಶವು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಕೀಲಗಳು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ೨೧೬ ಸಕೀಲ, ೧೦೮ ಸಕೀಲ, ೯೬ ಸಕೀಲ ೬೬ ಸಕೀಲ, ೫೨ ಸಕೀಲ, ೪೮ ಸಕೀಲ, ೩೬ ಸಕೀಲ, ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲ, ಷಡ್ವಿಧ ಸಕೀಲ ಎಂದು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು, ನೂರೆಂಟು ಸಕೀಲಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸಕೀಲಗಳು ಇವುಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಆರು ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಆರು ಅಥವಾ ಒಂಬತ್ತು ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ವಿಷಯ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವದುಂಟು. ಒಂದು ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಕೀಲಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಯು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ತರದ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮ್ಯೃಶ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಸಕೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ಣನೆಗಳು ಬಹುತರವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪು ಮುಂದೆ ಆಚಾರ ವಿಷಯುಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವದು.

ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು.

(೧) ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಗಳ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರದ ಕಂಜದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಂಗಳಿಂದೆ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದುಂಟು. ಅದು ಹೇಗೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ.

ಆಧಾರಚಕ್ರ:— ಭಕ್ತಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರುಗಳ ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ನಾಲ್ಕೆಸಳ ಕಂಜದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನೆಂಬ ಅಂಗ, ಆಚಾರವೆಂಬ ಲಿಂಗ,

ಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿ, ಸುಚಿತ್ತವೆಂಬ ಹಸ್ತ, ಘ್ರಾಣವೆಂಬ ಮುಖ, ಸುಗಂಧವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥ, ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದು.

ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರಃ— ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರುಗಳ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ ಆರೆಸಳ ಕಂಜದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಅಂಗ, ಗುರುವೆಂಬ ಲಿಂಗ, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಕ್ತಿ, ನೈಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಭಕ್ತಿ, ಸುಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಹಸ್ತ, ಜಿಹ್ವೆ ಎಂಬ ಮುಖ, ಸುರಸವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥ, ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದು.

ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರಃ— ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರುಗಳ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದ ಹತ್ತೆಸಳ ಕಂಜದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬ ಅಂಗ, ಶಿವನೆಂಬ ಲಿಂಗ, ಇಚ್ಛೆ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿ, ಸಾವಧಾನವೆಂಬ ಭಕ್ತಿ, ನಿರಹಂಕಾರವೆಂಬ ಹಸ್ತ, ನೇತ್ರವೆಂಬ ಮುಖ, ಸುರೂಪವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥ, ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದು.

ಅನಾಹತ ಚಕ್ರಃ— ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರುಗಳ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ಹನ್ನೆರಡೆಸಳ ಕಂಜದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬ ಅಂಗ, ಜಂಗಮವೆಂಬ ಲಿಂಗ, ಆದಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿ, ಅನುಭಾವವೆಂಬ ಭಕ್ತಿ, ಸುಮನವೆಂಬ ಹಸ್ತ, ತ್ವಕ್ಕೆಂಬ ಮುಖ, ಸ್ಪರ್ಶನವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥ, ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದು.

ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರಃ— ಶರಣ ಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರುಗಳ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದ ಹದಿನಾರೆಸೆಳ ಕಂಜದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರಣನೆಂಬ ಅಂಗ, ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಲಿಂಗ, ಪರವೆಂಬ ಶಕ್ತಿ, ಆನಂದವೆಂಬ ಭಕ್ತಿ, ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹಸ್ತ, ಶ್ರವಣೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಮುಖ, ಸುಶಬ್ದವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥ, ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದು.

ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರಃ— ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರುಗಳ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದ ಎರಡೆಸಳ ಕಂಜದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನೆಂಬ ಅಂಗ, ಮಹವೆಂಬ ಲಿಂಗ, ಚಿತ್ತೆಂಬ ಶಕ್ತಿ, ಸಮರಸವೆಂಬ ಭಕ್ತಿ, ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಹಸ್ತ, ಹೃದಯವೆಂಬ ಮುಖ, ಸುತೃಪ್ತಿ ಎಂಬ ಪದಾರ್ಥ, ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದು.

ಇಂತು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಗಳ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರದ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ಪ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಂಗಳಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪ ಚಿಪ್ಘನ ಲಿಂಗಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಮಸ್ಕಾರವು.

(೨) ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯವೆಂಬ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಗಳು, ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂಬ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗಗಳು, ಘ್ರಾಣ, ಜಿಹ್ವೆ, ನೇತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ಶ್ರೋತ್ರ, ಹೃದಯವೆಂಬ ಷಡ್ವಿಧ ಮುಖಂಗಳು, ಸುಚಿತ್ತ, ಸುಬುದ್ಧಿ, ನಿರಹಂಕಾರ, ಸುಮನ, ಸುಜ್ಞಾನ, ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಷಡ್ವಿಧ ಹಸ್ತಂಗಳು, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಷಡ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ, ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿ, ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿ, ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿ, ಆನಂದಭಕ್ತಿ, ಸಮರಸಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು, ಗಂಧ, ರಸ, ರೂಪು, ಸ್ಪರ್ಶ, ಶಬ್ದ, ತೃಪ್ತಿ ಎಂಬ ಷಡ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥಂಗಳು, ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಂಗಳೇ ಕಾರಣವು.

---

೧೦೮ ಸಕೀಲಗಳು.

ನೂರಾಯೆಂಟು ಸಕೀಲಗಳೆಂತೆಂದೊಡೆ:—

(೧) ತಾರಕಾಕೃತಿ, ನಕಾರಪ್ರಣವ, ಆಧಾರ ಚಕ್ರ, ಸದ್ಭಕ್ತನೇ ಅಂಗ, ಪೀತವರ್ಣ, ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ, ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತ, ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಘ್ರಾಣವೆಂಬ ಮುಖ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ, ಗಂಧ ಪದಾರ್ಥ, ಸುಗಂಧ ಪ್ರಸಾದ, ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲೆ, ಕರ್ಮ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಸತ್ತು ಎಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಪರವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಋಗ್ವೇದ ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ.

ದಂಡಕಾಕೃತಿ, ಮಃಕಾರಪ್ರಣವ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಚಕ್ರ, ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಅಂಗ, ಶ್ವೇತವರ್ಣ, ಅಪ್ಪು ತತ್ವ, ಸುಬುದ್ಧಿ ಹಸ್ತ, ಗುರುಲಿಂಗ,

ಜಿಹ್ವೆ ಎಂಬ ಮುಖ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿ, ರಸ ಪದಾರ್ಥ, ಸುರಸ ಪ್ರಸಾದ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆ, ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಚಿತ್ತೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಗೂಢವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಯಜುರ್ವೇದ ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದ ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

ಕುಂಡಲಾಕೃತಿ, ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣವು, ಮಣಿಪೂರಕಚಕ್ರ, ಹರಿತವರ್ಣ, ಅಗ್ನಿ ತತ್ವ, ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬ ಅಂಗ, ನಿರಹಂಕಾರಹಸ್ತ, ಶಿವಲಿಂಗ, ನೇತ್ರವೆಂಬ ಮುಖ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿ, ರೂಪುಪದಾರ್ಥ, ಸುರೂಪು ಪ್ರಸಾದ, ವಿದ್ಯಾಕಲೆ, ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ, ಆನಂದವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಶರೀರಸ್ಥವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಸಾಮವೇದ, ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವರ್ತುಳದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿ, ವಕಾರ ಪ್ರಣವು, ಅನಾಹತ ಚಕ್ರ, ಮಾಂಜಿಷ್ಟ ವರ್ಣ, ವಾಯುತತ್ವ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬ ಅಂಗ, ಸುಮನಹಸ್ತ, ಜಂಗ ಮಲಿಂಗ, ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಮುಖ, ಆದಿ ಶಕ್ತಿ, ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಪದಾರ್ಥ, ಸುಸ್ಪರ್ಶನ ಪ್ರಸಾದ, ಶಾಂತಿಕಲೆ, ಅಮೂರ್ತಿಸಾ ದಾಖ್ಯ, ನಿತ್ಯವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಅಥರ್ವಣವೇದ, ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

ದರ್ಪಣಾಕೃತಿ, ಯಕರ ಪ್ರಣವು, ವಿಶುದ್ಧಿಚಕ್ರ, ಕಪೋತವರ್ಣ, ಆಕಾಶತತ್ವ, ಶರಣನೇ ಅಂಗ, ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹಸ್ತ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಶ್ರೋತ್ರವೆಂಬ ಮುಖ, ಶಬ್ದ ಪದಾರ್ಥ, ಸುಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾದ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಆನಂದವೆಂಬ ಭಕ್ತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲೆ, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಅನಾದಿ ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಅಜಪವೇದ, ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿ:— ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣವು, ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರ, ಮಾಣಿಕ್ಯ ವರ್ಣ, ಆತ್ಮತತ್ವ, ಐಕ್ಯನೇ ಅಂಗ, ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತ, ಮಹಾಲಿಂಗ, ಹೃದ ಯವೆಂಬ ಮುಖ, ತೃಪ್ತಿ ಪದಾರ್ಥ, ಸುತೃಪ್ತಿ ಪ್ರಸಾದ, ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ, ಸಮರಸಭಕ್ತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರೆ ಕಲೆ, ಮಹಾ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಖಂಡ ವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಮಹಾಸಂಜ್ಞೆ, ಗಾಯತ್ರೀ ವೇದ, ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದ ಗೋಳಕದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

(೨) ಇನ್ನು ಮೂರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವಕ್ಕೆ ತಾರಕಾಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ತಾರಕಾಕೃತಿಗೆ ನಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣವುವಾಯಿತ್ತು. ಆ ನಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮಕ್ಕೆ ಆಧಾರಚಕ್ರವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಆಧಾರ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ತಾರಕಾಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಭಕ್ತನೆಂಬ ಅಂಗನಾಯಿತ್ತು. ಆ ಭಕ್ತನೆಂಬ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಮುಖವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಾದಳು. ಆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಗಂಧ ಪದಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಗಂಧ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸುಗಂಧ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ೧೩ ಸಕೀಲಂಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿದರೆ ಅರಿವುದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ವಿಚಾರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಸತ್ತುವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣವಾಯಿತ್ತು. ದೃಢೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಪರವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಾಯಿತ್ತು. ಶಬ್ದವಿಟ್ಟು ನುಡಿವುದೇ ಋಗ್ವೇದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ತೆರದ ಸಕೀಲಂಗಳ ಬಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮಂಗೆ ನಮೋನಮೋ ಎನುತಿರ್ದೆನು ಕಾಣಾ ಮಹಾಸತ್ಯ ಜಗತ್ಪ್ರಿಯ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ಇನ್ನು ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಅಮೃತ ತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಅಮೃತ ತತ್ವಕ್ಕೆ ದಂಡಕಾಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ದಂಡಕಾಕೃತಿಗೆ ಮಕಾರ ಪ್ರಣವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಮಕಾರ ಪ್ರಣಮಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಅಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಸುಬುದ್ಧಿ ಹಸ್ತವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸುಬುದ್ಧಿ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಗುರುಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜಿಹ್ವೆ ಎಂಬ ಮುಖವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಜಿಹ್ವೆ ಎಂಬ ಮುಖಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಾದಳು. ಆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗೆ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಗೆ ರುಚಿ ಪದಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತು. ಆ ರುಚಿ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸುರುಚಿ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ೧೩ ಸಕೀಲಂಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿದರೆ ಅರಿವುದೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಲೆಯಾಯಿತ್ತು. ವಿಚಾರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಲಕ್ಷಣವಾಯಿತ್ತು. ದೃಢೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಗೂಢವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಾಯಿತ್ತು. ಶಬ್ದವಿಟ್ಟು ನುಡಿವುದೇ

ಯಜುರ್ವೇದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ತೆರದ ಸಕೀಲಂಗಳ ಬಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಸತ್ಯ ಜಗತ್ರಿಯ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ಇನ್ನು ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮದಿಂದೆ ಅಗ್ನಿತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂಡಲಾಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ಕುಂಡಲಾಕೃತಿಗೆ ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣಮವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣಮಕ್ಕೆ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಅಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಅಂಗಕ್ಕೆ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತವಾಯಿತ್ತು. ಆ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಶಿವಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೇತ್ರವೆಂಬ ಮುಖವಾಯಿತ್ತು. ಆ ನೇತ್ರವೆಂಬ ಮುಖಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಾದಳು. ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಸಾವಧಾನವೆಂಬ ಭಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಗೆ ರೂಪು ಪದಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತು. ಆ ರೂಪು ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸುರೂಪು ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ೧೩ ಸಕೀಲಂಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿವರೆ ಅರಿವುದೇ ವಿದ್ಯಾಕಲೆಯಾಯಿತ್ತು. ವಿಚಾರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ನಿಶ್ಚೈಯಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಆನಂದವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣವಾಯಿತ್ತು. ದೃಢೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಶರೀರಸ್ಥವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಾಯಿತ್ತು. ಶಬ್ದವಿಟ್ಟು ನುಡಿವುದೇ ಸಾಮವೇದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ಸಕೀಲಂಗಳ ಬಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನು ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಸತ್ಯ ಜಗತ್ರಿಯ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರಪ್ರಭುವೇ.

ಇನ್ನು ಆನಂದ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ವಾಯುತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ವಾಯು ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಗೆ ವಕಾರ ಪ್ರಣಮವಾಯಿತ್ತು. ಆ ವಕಾರ ಪ್ರಣಮಕ್ಕೆ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬ ಅಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬುವ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಸುಮನ ಹಸ್ತವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸುಮನ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯ ಮುಖವಾಯಿತ್ತು. ಆ ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾದಳು. ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶನ ಪದಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸ್ಪರ್ಶನ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಪರ್ಶನ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ೧೩ ಸಕೀಲಂಗಳ

ಮನದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿಸಿದರೆ ಅರಿವುದೇಶಾಂತಿ ಕಲೆಯಾಯಿತ್ತು. ವಿಚಾರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ನಿತ್ಯವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣವಾಯಿತ್ತು. ದೃಢೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಾಯಿತ್ತು. ಶಬ್ದವಿಟ್ಟು ನುಡಿವುದೇ ಅಥರ್ವಣವೇದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ೧೮ ಸಕೀಲಂಗಳ ಬಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಸತ್ಯ ಜಗತ್ಪ್ರಿಯ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ಇನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಆಕಾಶ ತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆಕಾಶ ತತ್ವಕ್ಕೆ ದರ್ಪಣಾಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ದರ್ಪಣಾಕೃತಿಗೆ ಯಕಾರ ಪ್ರಣಮವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಯಕಾರ ಪ್ರಣಮಕ್ಕೆ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರವಾಯಿತ್ತು. ಆ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಶರಣನೆಂಬ ಅಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಶರಣನೆಂಬ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೋತ್ರವೆಂಬ ಮುಖವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಶ್ರೋತ್ರವೆಂಬ ಮುಖಕ್ಕೆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯಾದಳು. ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಗೆ ಆನಂದಭಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು ಆ ಆನಂದಭಕ್ತಿಗೆ ಶಬ್ದಪದಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಶಬ್ದ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸುಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ೧೩ ಸಕೀಲಂಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿದರೆ ಅರಿವುದೇ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತವೆಂಬ ಕಲೆಯಾಯಿತ್ತು. ವಿಚಾರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಶಿವ ಸಾದಾಖ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣವಾಯಿತ್ತು. ದೃಢೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಅನಾದಿವತ್ ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಾಯಿತ್ತು. ಶಬ್ದವಿಟ್ಟು ನುಡಿವುದೇ ಅಜಪವೇದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ತೆರದ ಸಕೀಲಂಗಳ ಬಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿರ್ದೆ ಕಾಣಾ ಮಹಾಸತ್ಯ ಜಗತ್ಪ್ರಿಯ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ಇನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಆತ್ಮತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆತ್ಮತತ್ವಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿಗೆ ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣಮ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣಮಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರವಾಯಿತ್ತು. ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಐಕ್ಯವೆಂಬ ಅಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಐಕ್ಯವೆಂಬ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವೀ ಎಂಬ ಮುಖವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಮುಖಕ್ಕೆ ಚಿತ್

ಶಕ್ತಿಯಾದಳು. ಆ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸುತೃಪ್ತಿ ಪದಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತು. ಸುತೃಪ್ತಿ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ೧೩ ಸಕೀಲಂಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿದರೆ ಅರಿವುದೇ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರೆ ಎಂಬ ಕಲೆಯಾಯಿತ್ತು. ವಿಚಾರಿಸುವಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾ ಸಾದಾಖ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಅಖಂಡವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣವಾಯಿತ್ತು. ದೃಢೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾಸಂಜ್ಞೆಯಾಯಿತ್ತು. ಶಬ್ದವಿಟ್ಟು ನುಡಿವುದೇ ಗಾಯತ್ರೀವೇದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಹದಿನೆಂಟು ಸಕೀಲಂಗಳ ಬಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ಕಾಣಾ ಮಹಾ ಸತ್ಯ ಜಗತ್ಪ್ರಿಯ ಸಂಗನ ಬಸವೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ಇನ್ನು ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ೧೮ ತೆರದ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಯಿತ್ತು. ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ೧೮ ತೆರದ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಯಿತ್ತು. ತೃತೀಯದಲ್ಲಿ ೧೮ ತೆರದ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಯಿತ್ತು. ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ೧೮ ತೆರದ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಯಿತ್ತು. ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ೧೮ ತೆರದ ಸಕೀಲಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಯಿತ್ತು. ಷಷ್ಠಮದಲ್ಲಿ ೧೮ ತೆರದ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಳಕದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಗೋಳಕವೇ ಚಿನ್ನಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಚಿನ್ನಾದವೇ ಚಿದ್ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಚಿದ್ಬಿಂದುವೇ ಬಸವಾಕ್ಷರ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಾ ಮಹಾಸತ್ಯ ಜಗತ್ಪ್ರಿಯ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ಇಂತೀ ೧೮ ತೆರದ ಸಕೀಲಂಗಳು ಕರ ಮನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅರ್ಚಿಸಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಸುಖಿಯಾಗು ಮಗನೇ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದ ಸದ್ಗುರುವೆನಗೆ ಸಕೀಲಂಗಳನು.

೨೧೬. ಸಕೀಲಗಳು.

ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸಕೀಲಗಳೆಂತೆಂದೊಡೆಃ—

ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಭೂತ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣವಾಯು, ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆ, ಬ್ರಹ್ಮನಧೀದೇವತೆ, ವೃತ್ತಸ್ಥಾನ, ಭಕ್ತನೇ ಅಂಗ, ಆಧಾರಚಕ್ರ, ನಾಲ್ಕು ದಳ, ಹಳದೀ ವರ್ಣ, ವ ಶ ಷ ಸ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರ, ತಾರಕಾಕೃತಿ, ನಕಾರ ಪ್ರಣವುದ ಪೀಠ, ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಪೀತವರ್ಣದ ಪ್ರಭೆ, ಬಕಾರ ಮಂತ್ರ, ಘ್ರಾಣವೆಂಬ ಮುಖ, ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತ. ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ, ಗಂಧಪದಾರ್ಥ, ಹ್ರಾಂಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರ, ಭೋಜ್ಯ ಅರ್ಪಣ, ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ, ಸದಾಚಾರ, ಸತ್ತುವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ, ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆ, ಪರ ವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕು, ಸದ್ಯೋಜಾತಮುಖ, ಋಗ್ವೇದ, ಮೂರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮ. ದೇಹದ ಕೂಟ, ಇಷ್ಟವೇ ಆಟ, ಭಕ್ತಿಯೇ ಗೊತ್ತು, ಅರ್ಥವೇ ದ್ರವ್ಯ ಇಂತೀ ೩೬ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದ ವೃತ್ತ ಸಂಬಂಧವು.

ಅಪ್ಪುವೆಂಬಭೂತ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಅಪಾನವಾಯು, ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆ, ವಿಷ್ಣುವಧಿದೇವತೆ, ಕಟಿ ಸ್ಥಾನ, ಮಹೇಶ್ವರನೇ ಅಂಗ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರ, ಆರುದಳ, ಶ್ವೇತವರ್ಣ. ಬ ಭ ಮ ಯ ರ ಲ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರ, ದಂಡಕಾಕೃತಿ, ಮಕರ ಪ್ರಣವುದ ಪೀಠ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಕಪೋತ ವರ್ಣದ ಪ್ರಭೆ, ನಕಾರ ಮಂತ್ರ ಜಿಹ್ವೆಯೆಂಬ ಮುಖ, ಸುಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಹಸ್ತ, ನೈಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಭಕ್ತಿ, ರಸವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥ, ಹ್ರೀಂಕಾರ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರ, ಪಾನ್ಯವೇ ಅರ್ಪಣ, ಶುದ್ಧ ಗುರುಪ್ರಸಾದ, ಲಿಂಗಾಚಾರ, ಚಿತ್ತೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಲೆ, ಗೂಢವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕು, ವಾಮದೇವ ಮುಖ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮ, ಜೀವದ ಕೂಟ, ಪ್ರಾಣದಾಟ, ಜ್ಞಾನದ ಗೊತ್ತು, ಪ್ರಾಣವೇ ದ್ರವ್ಯ ಇಂತೀ ೩೬ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

ತೇಜವೆಂಬ ಭೂತ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ವ್ಯಾನ ವಾಯು, ಸುಷುಪ್ತಿ ಅವಸ್ಥೆ, ರುದ್ರನದಿದೇವತೆ, ವರ್ತುಳ ಸ್ಥಳ, ಪ್ರಸಾದಿಯೇ ಅಂಗ, ಮಣಿ ಪೂರಕ ಚಕ್ರ, ಹತ್ತು ದಳ, ಕುಂಕುಮ ವರ್ಣ, ಡ ಢ ತ ಥ ದ ಧ ನ ಪ ಫ ಎಂಬ ಹತ್ತಕ್ಷರ, ಕುಂಡಲಾಕೃತಿ, ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣವುದ ಪೀಠ, ಶಿವ ಲಿಂಗ, ಹರಿತ ವರ್ಣದ ಪ್ರಭೆ, ವಕಾರವೇ ಮಂತ್ರ, ನೇತ್ರವೆಂಬ ಮುಖ,

ನಿರಂಕಾರ ಹಸ್ತ, ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿ, ರೂಪು ಪದಾರ್ಥ, ಹ್ರೊಂಕಾರ ಪ್ರಸಾದಮಂತ್ರ, ಭಕ್ಷ್ಯವೇ ಅರ್ಪಣ, ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ, ಆನಂದವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ, ವಿದ್ಯಾ ಕಲೆ, ಶರೀರವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕು, ಅಘೋರಮುಖ, ಸಾಮವೇದ, ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ, ಅಂಗ ಕೂಟ, ಸ್ಥೂಲದಾಟ, ವೈರಾಗ್ಯವೇ ಗೊತ್ತು, ಅಭಿಮಾನವೇ ದ್ರವ್ಯ, ಇಂತೀ ೩೬ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವರ್ತುಳದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

ವಾಯುವೆಂಬ ಭೂತ, ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಉದಾನ ವಾಯು, ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆ, ಈಶ್ವರನಧಿದೇವತೆ, ಗೋಮುಖಸ್ಥಾನ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಅಂಗ, ಅನಾಹತ ಚಕ್ರ, ಹನ್ನೆರಡು ದಳ, ಹಸುರು ವರ್ಣ, ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ ಟ ಠ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡಕ್ಷರ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿ, ವಕಾರ ಪ್ರಣಮದ ಪೀಠ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಮಾಂಜಿಷ್ಟವರ್ಣದ ಪ್ರಭೆ, ಅಕಾರ ಮಂತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕೆಂಬ ಮುಖ, ಸುಮನವೆಂಬ ಹಸ್ತ, ಆನಂದ ಭಕ್ತಿ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಪದಾರ್ಥ, ಹ್ರೈಂಕಾರ ಪ್ರಸಾದಮಂತ್ರ, ಚೋಹ್ಯವೇ ಅರ್ಪಣ, ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ, ಶಿವಾಚಾರ, ನಿತ್ಯವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಶಾಂತಿಕಲೆ, ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು, ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖ, ಅಥರ್ವಣ ವೇದ, ಆನಂದ ಬ್ರಹ್ಮ, ಲಿಂಗದ ಕೂಟ, ಸೂಕ್ಷ್ಮದಾಟ, ವಿರಕ್ತಿಯೇ ಗೊತ್ತು, ಒಡೆಯ ಜಂಗಮನೇ ದ್ರವ್ಯ, ಇಂತೀ ೩೬ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

ಆಕಾಶವೆಂಬ ಭೂತ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಸಮಾನವಾಯು, ತೂರ್ಯಾತೀತಾವಸ್ಥೆ, ಸದಾಶಿವನೇ ಅಧಿದೇವತೆ, ನಾಳಸ್ಥಾನ, ಶರಣನೇ ಅಂಗ, ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರ, ಹದಿನಾರು ದಳ, ಕಪ್ಪು ವರ್ಣ, ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಌ ೡ ಏ ಐ ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ ಎಂಬ ಹದಿನಾರು ಅಕ್ಷರಂಗಳು, ದರ್ಪಣಾಕೃತಿ, ಯಕಾರ ಪ್ರಣಮದ ಪೀಠ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಶುಕ್ತಿ ವರ್ಣದ ಪ್ರಭೆ, ಉಕಾರಮಂತ್ರ, ಶ್ರೋತ್ರವೆಂಬ ಮುಖ, ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹಸ್ತ, ಅನುಭವ ಭಕ್ತಿ, ಶಬ್ದಪದಾರ್ಥ, ಹ್ರೌಂಕಾರ ಪ್ರಸಾದಮಂತ್ರ, ಲೇಹ್ಯವೇ ಅರ್ಪಣ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ, ಗಣಾಚಾರ,

ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಶಿವ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲೆ, ಅನಾದಿ ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಉರ್ಧ್ವದಿಕ್ಕು, ಈಶಾನ್ಯ ಮುಖ, ಗಾಯತ್ರೀ ವೇದ, ವಿಜ್ಞಾನಬ್ರಹ್ಮ, ಸಂಗದ ಕೂಟ, ಕಾರಣದಾಟ, ಮುಕ್ತಿಯೇ ಗೋತ್ರ, ಕರ್ತೃಲಿಂಗವೇ ದ್ರವ್ಯ, ಇಂತೀ ೩೬ ಸಕೀಲವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಾಳ ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

ಆತ್ಮನೆಂಬಭೂತ, ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ, ನಾಗ ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕರ ದೇವ ದತ್ತ ಧನಂಜಯವೆಂಬ ವಾಯು, ನಿರವಯಾವಸ್ಥೆ, ಗುರುವೇ ಅಧಿ ದೇವತೆ, ಪೀಠಸ್ಥಾನ, ಐಕ್ಯನೇ ಅಂಗ, ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರ, ಎರಡು ದಳ, ಕೆಂಪುವರ್ಣ, ಹಂ ಕ್ಷಂ ಎಂಬ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಂಗಳು, ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿ, ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣವ ಪೀಠ, ಮಹಾಲಿಂಗ, ರತ್ನಪ್ರಭೆ, ಮಕಾರ ಮಂತ್ರ, ಹೃದಯ ಮುಖ, ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತ, ಸಮರಸಭಕ್ತಿ, ಪರಿಣಾಮ ಪದಾರ್ಥ, ಹಃಕಾರ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರ, ತೃಪ್ತಿ ಅರ್ಪಣ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದ, ಅಖಂಡವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ, ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರವೆಂಬ ಕಲೆ, ದೇವವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ, ಪಾತಾಳದಿಕ್ಕು, ಗೋಪ್ಯ ಮುಖ, ಅಜಪ ವೇದ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಸಮರಸಕೂಟ, ಭಾವದಾಟ, ದೃಢದ ಗೋತ್ರ, ಗುರುವರ್ಯನೇ ದ್ರವ್ಯ, ಇಂತೀ ೩೬ ಸಕೀಲಂಗಳು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು.

ಇಂತೀ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸಕೀಲಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಪರಮ ಗುರು ಜೀವ ಷಣ್ಮುಖ ಲಿಂಗವ ಕರ ಮನ ಭಾನದೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ ಅರ್ಚಿಸಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಕೂಡಿ, ಎರಡಳಿದ ಪರಮ ಶರಣರ ಶ್ರೀಪಾದ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪದಮಲ ತುಂಬಿಯಾಗಿ ಇರಿಸು ಎನ್ನ ಗುರುವಿನ ಗುರು ಷಣ್ಮುಖೇಶ್ವರಾ.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ.

ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಹೋಗುತ್ತವೆ ಎಂಬದು ಆರಂಭದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ಕರಣಹಸಿಗೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಆ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಣೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ- ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಹ್ಯಾಗೆ ನಡಿಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ ಅವು ಹ್ಯಾಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬದರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗುವದು.

ಮುಂದೆ ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅವವುಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಮಿೂರಿದಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮುಂದೆ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಒಟ್ಟು ೨೧೬ ಇದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಕೀಲಗಳೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವೀರಶೈವ ಮತಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ವಿಭಾಗಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಶಿವ ತತ್ವವು ಮೊದಲಿಗೆ ಒಂದೇಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅಂಗಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗುವವು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯ ಎಂಬ ಎರಡು ಯಾವಾ

ಗಲೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋದದ್ದಾದರೆ ಅದು ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವದು. ಅಂಗ ಲಿಂಗಗಳ ವಿವರಣೆಯು ಮೊದಲಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗುವನು. ಈ ಮೂರು ಶರೀರಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗವೆಂತಲೂ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಗಳೆಂತಲೂ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯು ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮುಂದೆ ಈ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಎರಡೆರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದವಿರುವದರಿಂದ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಅಥವಾ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ನಾವು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳು ಪೂರ್ಣ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿವೆ. ಉದಾಃ— ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳೂ, ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಗಳೂ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೧೮ ಸ್ಥಲಗಳಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ದೃಢಪಡುತ್ತವೆ.

ಮುಂದೆ ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಆರು ವಿಧಗಳಾಗಿ ಒಟ್ಟು ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ತಿಳವಳಿಕೆಯು ಮನುಷ್ಯನ ಪೂರ್ಣಾವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸವು ಪ್ರಾಪ್ತಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನು ೧ ರಿಂದ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳ ವರೆಗೆ ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುವನು. ಇದು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದು ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುವದುಂಟು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಆಗ ಅವನ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳು ೬ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗುತ್ತವೆ. ಈ ೬ ಸ್ಥಲಗಳು ೩ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ, ೩ ಸ್ಥಲಗಳು ೨ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಈ ೨ ಸ್ಥಲಗಳು ೧ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಡಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮೃಶ್ಯವು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ **ಪ್ರವೃತ್ತಿ** ಮತ್ತು **ನಿವೃತ್ತಿ** ಎಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೧ ರಿಂದ ೩೬ ವರೆಗೆ ಇರುವ ಸ್ಥಲಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಡುವವು. ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅಡಗುವಿಕೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುವದು.

ಪ್ರವೃತ್ತಿ.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿವೇಚನೆ.

(೧) ಅಖಂಡ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಸಹಜ ನಿರಂಜನ ವಸ್ತು ಲಿಂಗವೆನಿಸಿ ನಿಂದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಯಿತ್ತು. ಒಂದಾದಲ್ಲಿ ಉಭಯವಾಯಿತ್ತು. ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರಾಯಿತ್ತು. ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಆರಾಯಿತ್ತು. ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರಾಯಿತ್ತು ಅಖಂಡಲಿಂಗದಿಂದ ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಪರಿಯನು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಗುರು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಕಾರಣ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಮಹಾಲಿಂಗ ಸ್ತ್ರಯೋರ್ಲಿಂಗಂ। ತ್ರಿವಿಧಂ ಷಡ್ವಿಧಮುಖಂ। ತ್ರಿವಿಧೇಕ ಮುಖೋಲಿಂಗಂ ಮಹಾಲಿಂಗಂತು ದರ್ಶನಂ॥ ಇಂತೆಂದುದಾಗಿ ಒಂದನು ಎರಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಎರಡನು ಮೂರು ಮಾಡಿಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಆ ಮೂರ ಆರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಆ ಆರ ಮೂವತ್ತಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಆ ಮೂವತ್ತಾರ ಆರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಆ ಆರ ಮೂರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಆ ಮೂರ ಎರಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಆ ಎರಡ ಒಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಆ ಒಂದ ತಾನೇ ಆಗಿಪ್ಪನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಇಂತಪ್ಪ ಸರ್ವಾವಧಾನಿಯಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಇಂತಪ್ಪ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಿಯಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಇಂತಪ್ಪ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಯಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಇಂತಪ್ಪ ಸರ್ವನಿರ್ವಾಣಿಯಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನು. ಇಂತಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಾಪುರುಷರು ಪ್ರಭುದೇವರು ಮುಖ್ಯವಾದ ನಿಲವಿನ ಶ್ರೀ ಚರಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಶರಣಾರ್ಥಿ ಶರಣಾರ್ಥಿ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಉರಿಯುಂಡ ಕರ್ಪುರದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಚರಣವ ಬೆರಸಿದೆನಯ್ಯ ಶುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಭುವೇ ಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಸವಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಬಯಲಾಗಿ ಹೋದೆನಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ, ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೩) ನಿಃಕಲ ಶಿವತತ್ವ ತಾನೊಂದೇ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಚಲನೆಮಾತ್ರದಿಂದ ಒಂದೆರಡಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಅದರೊಳಗೊಂದು ಲಿಂಗಸ್ಥಲ

ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಗಸ್ಥಲ. ಹೀಗೆ ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂದು ಉಪಾಸ್ಯ ಉಪಾಸಕರೆಂದು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದು ನೋಡಾ. ಆ ಪರಶಿವನ ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿಯು ತಾನೇ ಎರಡು ತೆರನಾಯಿತ್ತು.

ಲಿಂಗಸ್ಥಲವನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಶಕ್ತಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಅಂಗಸ್ಥಲವ ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಭಕ್ತಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಶಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಭಕ್ತಿಯೇ ನಿವೃತ್ತಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಎರಡು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗ ಆರು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಅಂಗ ಆರು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ,

ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮೂರು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ಭಾವಲಿಂಗವೆಂದು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು, ಮೂರು ತೆರನಾಯಿತ್ತು.

ಆ ಭಾವಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬ ಲಿಂಗತ್ರಯವು ಒಂದೊಂದು ಲಿಂಗ ಎರಡೆರಡಾಗಿ ಆರು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಭಾವಲಿಂಗವು ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂದು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೆಂದು ಎರಡು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಜಂಗಮಲಿಂಗವೆಂದು ಶಿವಲಿಂಗವೆಂದು ಎರಡುತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಗುರುಲಿಂಗವೆಂದು ಆಚಾರಲಿಂಗವೆಂದು ಎರಡು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ಶಿವನು ಆರು ತೆರನಾದನು.

ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರವೆಂಬ ಕಲಾಪರಿಯಾಯವನುಳ್ಳ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತವೆಂಬ ಕಲಾಪರಿಯಾಯವನುಳ್ಳ ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಕಲಾ ಪರಿಯಾಯವನುಳ್ಳ ಪರಾಶಕ್ತಿ, ವಿದ್ಯಾ ಕಲಾ ಪರಿಯಾಯವನುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲಾ ಪರಿಯಾಯವನುಳ್ಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲಾ ಪರಿಯಾಯವನುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಈ ಒಂದೇ ಶಕ್ತಿ ಆರು ತೆರನಾಗಿ ಷಟ್‌ಪ್ರಕಾರವಾಹಂತಹ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಂಗ ರೂಪಾಯಿತ್ತು. ಇದು ಲಿಂಗ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ.

ಇನ್ನು ಒಂದಂಗ ಮೂರು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ಯೋಗಾಂಗ ಭೋಗಾಂಗ ತ್ಯಾಗಾಂಗವೆಂದು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರವಾಯಿತ್ತು. ಈ ತ್ರ್ಯಂಗವೇ ಒಂದೊಂದು ಎರಡೆರಡಾಗಿ ಆರು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಆದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ,

ಯೋಗಾಂಗವೇ ಐಕ್ಯನೆಂದು ಶರಣನೆಂದು ಎರಡು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಭೋಗಾಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂದು ಎರಡು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ತ್ಯಾಗಾಂಗವೇ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂದು ಭಕ್ತನೆಂದು ಎರಡು ತೆರನಾಯಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ಶರಣನು ಆರು ತೆರನಾದನು.

ಸಮರಸಭಕ್ತಿ, ಆನಂದಭಕ್ತಿ, ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿ, ಅವಧಾನಭಕ್ತಿ, ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿ, ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಮಹಾಘನ ಅನುಪಮ ಭಕ್ತಿ ತಾನೇ ಆರು ತೆರನಾಗಿ ಷಟ್ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಶರಣಂಗೆ ಅಂಗರೂಪಾಯಿತ್ತು. ಇದು ಅಂಗ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ.

ಇನ್ನು ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಅಂಗವೆಂದೊಡೆ ಶರಣ. ಲಿಂಗವೆಂದೊಡೆ ಶಿವಶರಣಂಗೆ ಆ ಲಿಂಗವು ಆವಾಗಲೂ ಪ್ರಾಣವು. ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆ ಶರಣನಾವಾಗಲೂ ಅಂಗವು. ಈ ಶರಣ ಲಿಂಗವೆರಡಕ್ಕೂ ಬೀಜವೃಕ್ಷದ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲ. ಇದು ಶರಣ ಅನಾದಿಯಿಂದಾದವು. ಶರಣನೆಂದರೆ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗವೆಂದರೆ ಶರಣ. ಇವೆರಡಕ್ಕು ಭೇದವಿಲ್ಲೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಾನುಭಾವ ವಿವೇಕದಿಂದ ಅರಿದುದು ಅರುಹಲ್ಲದೆ ಆಗನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರಿದುದು ಅರುಹಲ್ಲ. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪ ಹಿಂಗದಾಗಿ ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ ಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲ. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ, ಇದು ಶಿವಾದ್ವೈತಮಾರ್ಗವಾದ ಕಾರಣ. ಈ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಬೊಮ್ಮ ಪರಬೊಮ್ಮವೆಂದು ಬೇರುಂಟೇ ತಾನಲ್ಲದೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೆ?

ಆ ನಿರಾಕಾರ ಪರವಸ್ತುವೇ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಆ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತು ಉದಯವಾಗಿ, ಆ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತುವೇ ಶರಣ

ರೂಪಾಗಿ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ ಚಿದಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಪ್ಪುದ ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ?

ಆ ನಿಃಕಲ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತೇ ಬಿಂದು ಚಿತ್ಶಕ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಆ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗದಿಂದ ನೀನು ಮಹಾಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಎಂಬ ಕಲೆಯಿಂದ ನಾನು ಉದಯವಾಗಿ ಆ ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿಪ್ಪುದ ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ?

ಆ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಉದಯವಾಗಿ ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗದಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ, ಆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಎಂಬ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಉದಯವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ ಶರಣನಾಗಿಪ್ಪುದ ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ? ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಉದಯವಾಗಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗದಿಂದ ನೀನು ಶುದ್ಧ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನುದಯುವಾಗಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿಪ್ಪುದನು ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ? ಆದಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಉದಯವಾಗಿ ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗದಿಂದ ನೀನು ದಿವ್ಯ ಶಿವಲಿಂಗ ಆಕಾರವಾದಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನುದಯವಾಗಿ ಆ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿಪ್ಪುದ ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ?

ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಉದಯವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗದಿಂದ ನೀನು ಗುರುಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನುದಯವಾಗಿ ಆ ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿಪ್ಪುದ ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ?

ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಉದಯವಾಗಿ ಆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗದಿಂದ ನೀನು ಆಚಾರಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂಬ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನುದಯವಾಗಿ ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯನಾಗಿ ಸದ್ಭಕ್ತನಾಗಿರ್ಪುದ ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ? ನಿನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ನಾನು ರೂಪಾದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬೆಂಬಳಿವಿಡಿದು ನಾನು ನಾನಾ

ರೂಪಾಗುತ್ತಿರ್ದೆನಯ್ಯಾ. ನೀನಾವ ರೂಪಾದೆ ನಾನು ಆ ರೂಪು ಆಗುತ್ತಿರ್ದೆನಯ್ಯಾ. ಇದು ಕಾರಣ ಶಿವಲಿಂಗವೆರಡಕ್ಕು ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲೆಂಬುದನು ಸ್ವಾನುಭಾವ ವಿವೇಕದಿಂದರಿದುದು ಅರುಹಲ್ಲದೆ ಆಗಮಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರಿದುದು ಅರುಹಲ್ಲ. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ ಶೃತಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪ ಭ್ರಾಂತು ತೊಲಗದಾಗಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವನು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತದೊಳಗೆ ಕೂಡಲಿಕ್ಕಿ ನುಡಿಯಲಾಗದು. ಈ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಸಮರಸೈಕ್ಯವ ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ನಿತ್ಯ ನಿರಂಜನ ಪರತತ್ವವು ತಾನೇ ನೋಡಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೪) ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆಯ ಉದಯಾಧಾರ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ನಿಃಕಲಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನೊಂದೇ ತನ್ನ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ನೆನಹು ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂಬುಭಯ ಸ್ವರೂಪವನು ತಳೆಯಿತು. ಆ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಪುಟ್ಟಿತು. ಆ ಅಂಗ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ ವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಲಿಂಗವೇ ಮುಂದಕ್ಕಾಚರಣೆಯನು ಕುರಿತು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಭಾವವೆಂದು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಾಯಿತು. ಆ ಲಿಂಗಂಗಳ ಬಳಿವಿಡಿದು ಒಂದಂಗವೇ ತ್ಯಾಗ ಭೋಗ ಯೋಗಾಂಗವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗಂಗಳಾಯಿತು. ಆ ಅಂಗಂಗಳ ಬಳಿವಿಡಿದು ಅಖಂಡ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ತಾನೊಂದೇ ಕ್ರಿಯಾಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ, ಮಹಾಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಯೆಂದು ಮೂರು ತೆರನಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಒಂದಂಗಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಗಳೇ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಗಳಾದವು. ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಆ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರ್ದ ಹಾಗೆ ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗಗಳೇ ಮುಂದಕ್ಕಾಚರಣೆಯನು ಕುರಿತು ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಾದವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ಭಾವಲಿಂಗವೆಂಬುದು ತಾನೊಂದೇ ಮಹಾಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗವೆಂದೆರಡು ತೆರನಾಯಿತು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬುದು ತಾನೊಂದೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗವೆಂದುಭಯ ಭೇದವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬುದು ತಾನೊಂದೇ ಗುರುಲಿಂಗ ಆಚಾರಲಿಂಗವೆಂದು ದ್ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರವಾಯಿತು. ಆ ಲಿಂಗಂಗಳ ಬಳಿವಿಡಿದು ತ್ರಿವಿಧ ಅಂಗಂಗಳೇ ಷಡ್ವಿಧ ಅಂಗಗಳಾದವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಯೋಗಾಂಗವೆಂಬುದು ತಾನೊಂದೇ ಐಕ್ಯ ಶರಣನೆಂದೆರಡು ತೆರನಾಯಿತು. ಭೋಗಾಂ

ಗವೆಂಬುವದು ತಾನೊಂದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಪ್ರಸಾದವೆಂದುಭಯ ಭೇದವಾಯಿತು. ತ್ಯಾಗಾಂಗವೆಂಬುದು ತಾನೊಂದೇ ಮಹೇಶ್ವರ ಭಕ್ತನೆಂದು ದ್ವಿವಿಧ ಭೇದವಾಯಿತು. ಆ ಅಂಗಂಗಳ ಬಳಿವಿಡಿದು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೇ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಾದವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಮಹಾಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ತಾನೊಂದೇ ಸಮರಸಭಕ್ತಿ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿ ಎಂದೆರಡು ತೆರನಾಯಿತು. ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ತಾನೊಂದೇ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿ ಎಂದುಭಯ ಭೇದವಾಯಿತು. ಕ್ರಿಯಾಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ತಾನೊಂದೇ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ದ್ವಿವಿಧ ಭೇದವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳೇ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಾದವು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯಾದವು. ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಳವೆಂದಡೆ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗ, ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದಡೆ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ, ಒಡಗೂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಈ ಷಡಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗವ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿ ವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಿ ಆ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ನಿಃಕಲಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆದಿಹೆನೆಂದು ಉದ್ಯೋಗಿಸಿದಡೆ ಅದು ಅಂತಪ್ಪ ಆಚರಣೆಯು ಆರಿಗೆ ನಿಲುಕುವದಯ್ಯಾ, ಆವಂಗೆ ಎಟಕೀತೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಬಾಹ್ಯನಾದ ವೇದಾಂತಿಗೆ ಜ್ಞಾನಬಾಹ್ಯರಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳಿಗೆ, ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಬಾಹ್ಯರಾದ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಎಟಕೀತೇ? ಎಟಕದು. ಅರ್ಪಣದ ಅಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ರೂಪು ಷಡ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥಂಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಆಚಾರಾದಿ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಷಡ್ವಿಧ ಸಕೀಲಂಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಬ ಕಾಯಾರ್ಪಣದೊಳಗರ್ಪಣದ ಮನೋ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮೂವತ್ತಾರು ರುಚಿಪದಾರ್ಥಂಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಮೂವತ್ತಾರು ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಮೂವತ್ತಾರು ತೆರದ ಭಕ್ತಿ ಸಕೀಲಂಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಬ ಕರಣಾರ್ಪಣದ ಭೇದಾರ್ಪಣದ ಆತ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ತೃಪ್ತಿಪದಾರ್ಥಂಗಳನ್ನು ಭಾವಲಿಂಗದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ತೆರದ ಭಕ್ತಿಸಕೀಲಂಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಬ ಭಾವಾರ್ಪಣದ ಭೇದವಂ ಕಾಯಾರ್ಪಣವರ್ಪಿತವಾಗಿ ಉಳಿದುವೇ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ, ಕರಣಾರ್ಪಣವರ್ಪಿತವಾಗಿ ಉಳಿದುದೇ ಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದ, ಭಾವಾರ್ಪಣವಾಗಿ ಉಳಿದುವೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾ

ದವೆಂಬ ನಿಲುಕಡೆಯನರಿದು ಸೊಪ್ಪಡಗಿದ ಒಂದಾನೊಂದೆಲೆಗಳೆದ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಳವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಹಾಗೆ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಪಡೆದನು ಭವಿಸಿದ ಶಿವಶರಣನ ತನು ಕರಣೇಂದ್ರಿಯ ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳು ಪಟಲವಳಿದ ನಿಃಪತಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಪರಮ ಕಾಂತಿಯನೈದಿದ ಸ್ವಕೀಯವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯದಿರವು.

(೫) ಆದಿ ಅನಾದಿ ನಿತ್ಯ ಅನಿತ್ಯವ ತಿಳಿಯಲರಿಯದೆ ವಾಯುಕ್ಕೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿವ ವಾಯು ಪ್ರಾಣಿಗಳವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೋ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ನಿಜದ ನಿಲವನು ? ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಆದಿಯೇ ದೇಹ, ಅನಾದಿಯೇ ನಿರ್ದೇಹ. ಆದಿಯೇ ಸಕಲ, ಅನಾದಿಯೇ ನಿಃಕಲ. ಆದಿಯೇ ಜಡ ಅನಾದಿಯೇ ಅಜಡ, ಆದಿಯೇ ಕಾಯ, ಅನಾದಿಯೇ ಅಜಡ, ಈ ಎರಡರ ಯೋಗವ ಭೇದಿಸಿ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ತಿಳಿದು ನೋಡಲು, ಆದಿ ಸಂಬಂಧವಪ್ಪ ಭೂತಂಗಳು ನಾನಲ್ಲ. ದಶವಿಧೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ನಾನಲ್ಲ. ದಶವಾಯುಗಳು ನಾನಲ್ಲ. ಅಷ್ಟ ಮದಂಗಳು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳು ಷಡೂರ್ಮಿಗಳು, ಷಡ್ಭಾವ ವಿಕಾರಂಗಳು. ಷಟ್‌ಕರ್ಮಂಗಳು ಷಡ್ಧಾತುಗಳು, ಮಲತ್ರಯಂಗಳು, ಗುಣತ್ರಯಂಗಳು. ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು, ಭಾವತ್ರಯಂಗಳು, ತಾಪತ್ರಯಂಗಳು, ಅಂತಃಕರಣಂಗಳು ಇಂತು ಇವಾದಿಯಾಗಿ ತೋರುವ ತೋರಿಕೆ ಏನೂ ನಾನಲ್ಲ ನನ್ನವಲ್ಲ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನಾಧೀನವಾಗಿಪ್ಪವು. ನಾನಿವರುಗಳಾಧೀನವಲ್ಲ. ನಾನು ತೂರ್ಯ ತೂರ್ಯಾತೀತವಪ್ಪ ಸತ್ತು ಚಿತ್ತಾನಂದ ನಿತ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣ ತನ್ನಿರವೆಂದು ತಿಳಿಯೆ ಆ ತಿಳಿದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಅನಿತ್ಯದ ಬೆಸುಗೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು ನಿರಾಳದಲ್ಲಿ ನಿರವಯವನೆಯ್ದಲರಿಯದೆ ಮತ್ತೆಯೂ ಭೌತಿಕ ತತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುತ್ತಿರಲು, ಈ ತತ್ವದಾದಿ ತಾನೆಂತೆನಲು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಪ್ಪ ನಿತ್ಯ ನಿರಾಳ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗವೇ ತನ್ನ ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸದಿಂದ ತಾನೇ ಸುನಾದ ಬಿಂದು ಪ್ರಕಾಶತೇಜೋ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಪಂಚ ಸಾದಾಖ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಆ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಪಂಚಲಿಂಗಪ್ರಕಾಶವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಆ ಪಂಚಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಪಂಚ ಮುಖವೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಆ ಪಂಚಮುಖದಿಂದವೇ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯುತ್ಪತ್ತಿ ಆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯಿಂದವೇ ಪಂಚಕಲೆಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪಂಚಕಲೆಗಳಿಂದಲೇ ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರಗಳ ಜನನ.

ಆ ಮನ ಬಧ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರಗಳಿಂದವೇ ತನ್ಮಾತ್ರ್ರಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ತನ್ಮಾತ್ರಂಗಳಿಂದವೇ ಪಂಚಭೂತಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿ. ಆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳೇ ಪಂಚೀಕರಣವನೈದಿ ಆತ್ಮಂಗೆ ಅಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಪ್ರತ್ಯಂಗವೆನಿಸಿತ್ತು. ಇಂತು ದೇಹಸಂಬಂಧವಂ ಶಿವ ತನ್ನ ಚಿದಂಶಿಕನಪ್ಪ ಆತ್ಮಂಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದನಾಗಿ ಆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾಯದ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವು ಎಲ್ಲಿಯಾಯಿತ್ತು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿ ಆ ಕಾಯಾಶ್ರಯವಳಿದು ಮಹಾಘನಲಿಂಗವ ವೇಧಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಶಿವನು ತಾನೇ ಗುರುವಾಗಿ ಬಂದು ಮಹಾಘನಲಿಂಗವ ವೇಧಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪರಿ ಎಂತೆಂದೊಡೆ, ಆತ್ಮ ಗೂಡಿ ಪಂಚಭೂತಂಗಳ ಷಡಂಗವಂದೆನಿಸಿ, ಆ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಕಲೆಗಳನೆ ಷಟ್‌ಶಕ್ತಿಗಳೆನಿಸಿ. ಆ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯನಳವಡಿಸಿ ಆ ಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಭಾವ, ಜ್ಞಾನ. ಮನ ಬುಧ್ಧಿ ಚಿತ್ತಾಹಂಕಾರಗಳನೇ ಹಸ್ತಂಗಳೆಂದೆನಿಸಿ, ಆ ಹಸ್ತಂಗಳಿಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗವಾದಿಯಾದ ಪಂಚಲಿಂಗಗಳನೆ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳೆನಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಮಂತ್ರವೆಂದೆನಿಸಿ, ಆ ಮಂತ್ರ ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಹೃದಯಗೂಡಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೆ ಮುಖಂಗಳೆಂದೆನಿಸಿ, ಆ ಮುಖಂಗಳಿಗ ತನ್ಮಾತ್ರಂಗಳನೆ ದ್ರವ್ಯ ಪದಾರ್ಥಂಗಳೆಂದೆನಿಸಿ, ಆ ದ್ರವ್ಯ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಆಯಾಯ ಮುಖದ ಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾಗಲೊಡನೆ, ಅಂಗಸ್ಥಲಂಗಳಡಗಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಂಗಳುಳಿದು ಕಾಯ ಗುರು, ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗ, ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ, ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದ, ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದ, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಹಾಘನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸಾದವಳವಟ್ಟ ಶರಣ ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲ, ಅಜ್ಞಾನಿ ಮುನ್ನವೇ ಅಲ್ಲ, ಶೂನ್ಯನಲ್ಲ ನಿಃಶೂನ್ಯನಲ್ಲ ದ್ವೈತಿಯಲ್ಲ ಅದ್ವೈತಿಯಲ್ಲ, ಇಂತೀ ಉಭಯಾತ್ಮಕ ತಾನೆಯಾಗಿ, ಇದು ಕಾರಣ ಇದರ ಆಗು ಹೋಗು ಸಕೀಲ ಸಂಬಂಧವ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರೇ ಬಲ್ಲರು.

ಅಂಗಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

(೧) ಚಿತ್ತವೆಂಬ ಬಿತ್ತು ಬಲಿದು ಎರಡಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಕಳೆ ಅಂಕುರಿಸಿ ಮೂರ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಆ ಮೂರ್ತಿಯ ಘನತೆಯನೇನೆಂದು ಪಮಿಸಬಾರದು. ನೋಡಿದಡೆ ಮೂರ್ತಿ, ಹಿಡಿದಡೆ ಬಯಲು. ಈ ಮೂರ್ತಿಯೊಳಗದೆ ಈರೇಳು ಲೋಕದ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆ. ಆ ಕಳೆಯ ಬೆಳಗು ತಾನೇ ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಲೀಲಾ ಮೂಲದ ಪ್ರಥಮ ಬಿತ್ತು.

(೨) ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಗೋಳಕಾಕಾರವು ಮಹಾಲಿಂಗವು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವು ಅಂಗಸ್ಥಲವೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿತ್ತಾಗಿ, ಅಂಗಲಿಂಗೋದ್ಭವ ಸ್ಥಲವಾದುದು. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರವಸ್ತು ತಾನೊಂದೇ ಆ ನಿರಾಕಾರ ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಉದಯವಾಗಿ ಆ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೇ ಅನಾದಿ ಶರಣ ರೂಪಾಗಿ ಆ ನಿರಾಕಾರ ಪರವಸ್ತುವಿಗೆ ಆಧಾರ ತಾನಾಗಿ ಚಿನ್ನಬಣ್ಣದ ಹಾಗೆ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿಪ್ಪುದ ನಿ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ! ಆ ನಿರಾಕಾರ ಪರವಸ್ತುವೇ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಆ ನಿಃಕಲಲಿಂಗದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತು ಉದಯವಾಗಿ ಆ ಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತುವೇ ಶರಣರೂಪಾಗಿ ಆ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ ಚಿದಂಗಸ್ವರೂಪಾಗಿಪ್ಪುದ ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ? ... ನಿಃಕಲಶಿವತತ್ವ ತಾನೊಂದೇ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಚಲನೆಮಾತ್ರದಿಂದ ಒಂದೆರಡಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಅದರೊಳಗೆ ಒಂದು ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಗಸ್ಥಲ. ಹೀಗೆ ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂದು ಉಪಾಸ್ಯ ಉಪಾಸಕರೆಂದು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದು ನೋಡಾ ಆ ಪರಶಿವನ ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿ ತಾನೆರಡಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗಸ್ಥಲವನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಶಕ್ತಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಅಂಗಸ್ಥಲವನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಭಕ್ತಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಆ ಶಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಭಕ್ತಿಯೇ ನಿವೃತ್ತಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಾಯಿತ್ತು......ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೩) ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಇರವು ಬೀಜ ಒಡೆದು ಮೊಳೆ ಮೋರುವಂತೆ, ಕುಸುಮ ಬಲಿದು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಪಸರಿಸುವಂತೆ, ಭೂಜಲ ಉಣ್ಮಿ ಪರಿವ ತೆರನಂತೆ, ಘಟಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಘನಲಿಂಗ ನಿಂದು ಕುರುಹು

ದೋರುತ್ತಿದೆ. ಐಘಟವೂರ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಮೂರ್ತಿ ಅಮೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

(೪) ಅಂಗಗುಣವರತು ಲಿಂಗವನರಿಯಬೇಕೆಂಬರು. ಅಂಗವರತ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕುರುಹುಂಟೆ? ಅಂಗವೇ ಲಿಂಗ, ನಿರಂಗವೇ ಸಂಗ. ಈ ಭಾವದಂಗವನರಿಯಬೇಕೆಂದನಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯ.

(೫) ಕಲ್ಪಿತಾಂತರವನುಂಬುದು ಕಾಯವೋ? ಜೀವವೋ? ಜೀವವೆಂದೊಡೆ ನಿರ್ನಾಮಭೇದ. ಕಾಯವೆಂದೊಡೆ ಮೃತ. ಅಚೇತನ ಘಟವು ಉಭಯಸಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಚನ್ನರಾಮನ ಭೇದ.

ಅರ್ಥ:— ಕರ್ಮದಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವನನುಭವಿಸುವುದು ದೇಹವೋ ಆತ್ಮನೋ? ಆತ್ಮನನುಭವಿಸುವನೆಂದೊಡೆ. ನಿರಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಕಾರಣ ಸಾಕಾರವಾದ ವಸ್ತುವ ಭೋಗಿಸಲರಿಯನು. ದೇಹವು ಅನುಭವಿಸುವದೆಂದೊಡೆ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಜಡದೇಹವಾದ ಕಾರಣ, ಅದು ಭೋಗಿಸಲರಿಯದು. ದೇಹಾತ್ಮರುಗಳ ಕೂಟದಿಂದ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗದ ಅನುಭಾವ ಉಂಟಾಗಿಪ್ಪುದು ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಶರಣಲಿಂಗದ ಕೂಟದಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥವರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತಿಹುದು. ಇದು ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವನುಳ್ಳ ಶರಣರುಗಳ ವಿಚಾರವೆಂಬುದರ್ಥ.

(೬) ಷಡಧ್ವಾಶ್ರಯವಾದ ಪರಬಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಮೇಲಿಂದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮೂಲವಾದ ಪರಶಿವತತ್ವದೊಳು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಲಿಂಗಾಂಗ ಜನಿಸಿ ತೋರಿತ್ತೆಂಪಡೆ, ಅಂಗ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭೇದಮುಂಟೇ? ಇಲ್ಲವಾಗಿ. ಬೀಜಾಂಕುರದಂತೆ ಒಂದ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ತೋರದು. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧ ಸಕೀಲವನು ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಲ್ಲನು.

(೭) ಅವನಿಯಂಬರ ಉದಯಿಸದಂದು ಒಂದು ತುಂಬಿದ ಕೊಡನ ಕಂಡೆ. ಆ ಕೊಡನನೆತ್ತಿದವರಿಲ್ಲ. ಇಳುಹಿದವರಿಲ್ಲ. ಆ ಕೊಡ ತುಳುಕಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಿಡಿಯಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಆ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಅನಂತ ದೇವತಾಮೂರ್ತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಇದು

ಕಾರಣ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಲೀಲಾಮೂಲವ ಕಂಡು ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಎನುತಿರ್ದೆನು.

ಅರ್ಥಃ— ಸರ್ವತತ್ವಂಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಿಪ್ಪಂದು, ಅಖಂಡ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶಾಂಗವೆಂಬ ಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಚಿದಾನಂದ ರಸ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಒಂದೇ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅವನಿಯಂಬರ ಉದಯಿಸದಂದು ಒಂದು ತುಂಬಿದ ಕೊಡನ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಿಪ್ಪಲ್ಲಿ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನಂದು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಹಿಂಗದೆ ಪೂಜಿಸುವ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಗಲ್ಲ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನರಿವ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನೆಯ ಮಾಡುವ ಭಿನ್ನ ಪೂಜಕರಪ್ಪ ಶೈವರೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂತು ಭಜಿಸುವರಾರೂ ಇಲ್ಲದಂದು ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಕೊಡನನೆತ್ತಿದವರಿಲ್ಲ, ಇಳುಹಿದವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಚೈತನ್ಯವಸ್ತು ಒಂದೇ ಇರ್ದು, ತನ್ನ ಭಜಿಸುವರಿಲ್ಲದಿರಬಾರದೆಂದು ತನ್ನ ಚಿದ್ವಿವೇಕದಿಂದ ಚಿಂತಿಸಿದ ಚಿತ್ ಚೈತನ್ಯವೇ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ನೆಗಳ್ಚು ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾಂಗ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಚಿಲ್ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಕೊಡ ತುಳುಕಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಿಡಿಯಿತ್ತ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾಂಗ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಲಿಂಗವು ತನ್ನ ಭಜಿಸುವರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸದಿಂದ ತನ್ನ ಚಿತ್ ಪ್ರಭಾಂಗದ ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾ ಕಲಾಂಶಂಗಳ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಅನಂತ ದೇವತಾ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಆತ್ಮರುಗಳು ಅನಂತರಾದರೆಂಬುದೀಗ ಆ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಅನಂತ ದೇವತಾ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗ ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸದಿಂದಾದ ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಮುನ್ನಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗದ ಲೀಲೆ ಸಾಕಾದಡೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ, ಇದು ಕಾರಣ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗದ ಲೀಲಾಮೂಲವ ಕಂಡು ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಎನುತಿರ್ದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೮) ಪೃಥ್ವಿಯನತಿಗಳೆದು ಅಪ್ಪುವಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪುವನತಿಗಳೆದು ಅಗ್ನಿ ಇಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯನತಿಗಳೆದು ವಾಯುವಿಲ್ಲ. ವಾಯುವಿನತಿಗಳೆದು ಆಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶವನತಿಗಳೆದು ನಾದವಿಲ್ಲ. ನಾದವನತಿಗಳೆದು ಬಿಂದುವಿಲ್ಲ. ಬಿಂದುವನತಿಗಳೆದು ಕಳೆಯಿಲ್ಲ. ಕಳೆಯನತಿಗಳೆದು ಆತ್ಮನಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನತಿಗಳೆದು ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥಃ-ಆತ್ಮ ಮೊದಲಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಕಡೆಯಾಗಿ ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿ ಅಂಗಸ್ವರೂಪು. ಆ ಅಂಗದ ಚೈತನ್ಯವೇ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪು. ಆ ಲಿಂಗ ಸಿರಹಿತನಾಗಿ ಅಂಗ ತತ್ವಂಗಳ ತೋರಿಕೆ ತೋರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅಂತು ಆತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಅಂಗತತ್ವಂಗಳ ತೋರಿಕೆ ಎಲ್ಲವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗುತ್ತಿಹ ಭೇದವನರಿದು ಅಂಗದೊಳಗಿರ್ದ ಲಿಂಗದ ಕ್ರಿಯಿಂದ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಆ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಕಾಂಬ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿ ಘಟಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಬಲ್ಲರೆ ಅಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿಪ್ಪನೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

ಮೂರು ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲಗಳು.

(ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗಗಳು)

(೧) ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಮುಖವಾವುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಮುಖವಾವುದು, ಭಾವಲಿಂಗ ಮುಖವಾವುದು ಎಂದರೆ ಹೇಳಿಹೆ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾಃ—

ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಮುಖವನೈದಿ, ಪ್ರಾಣವಾಯುಗಳ ಮುಖವನೈದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆನಿಸಿತ್ತು. ಭಾವವನೆಯ್ದಿ ಭಾವಲಿಂಗವೆನಿಸಿತ್ತು. ಒಂದೇ ಲಿಂಗವು ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವ ರೂಪಕವಾಗಿರ್ಪುದು. ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ, ಧ್ಯಾನ, ಜ್ಞಾನ ರೂಪಕವಾಗಿರ್ಪುದು. ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆ ಸದ್ಭಾವನೆ ತಲ್ಲೀಯವಾಗಿರ್ಪುದು. ಮಲತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯ ಚರ ಪರ ರೂಪಕವಾಗಿರ್ಪುದು. ಈಷಣತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಲಿಂಗ ಪ್ರೇಮರತಿಗೆ ಸಕಲ ಸಾಧನಂಗಳಾಗಿ, ಮಾಯಾಭ್ರಾಂತಿಯನು ನಿಭ್ರಾಂತಿ ಎನಿಸಿ, ಶುದ್ಧಪ್ರಭಾವ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಲಿಂಗವು ತಾನೇ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪಕನಾಗಿರ್ದನಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಾರವಿಡಿದು ಮಂತ್ರಾಹ್ವಾನಂಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪುದೀಗ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ಚತುರ್ದಶ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ಮುಖವಾಗಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಪ್ಪುದೀಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾಗಿ ಭಾವ ಭ್ರಮೆಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಅನುವಾಗಿ ಭಾವ, ಸದ್ಭಾವ, ನಿರ್ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಭರಿತವಾಗಿ ಭಾವಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸನ್ನಿಹಿತಭಾವದಿಂದ ಇಪ್ಪುದೀಗ ಭಾವಲಿಂಗ. ಇಂತೀ ಮೂರುಲಿಂಗದ ಮೂಲ, ಆರು ಲಿಂಗದ ಅಂತ್ಯವನೊಳಕೊಂಡು, ಮಾರ್ಗಕ್ರಿ ನಿಃಕ್ರಿಯವಾಗಿ, ಧ್ಯಾನ ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಮಂತ್ರ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ, ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯವಾಗಿ, ಭಾವ ದಿಗಂಬರವಾಗಿ, ಘನಕ್ಕೆ ಘನವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನೇ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ.

(೩) ನಾದಬಿಂದು ಕಳೆಯಂ ತಿಳಿದು ಚಿನ್ನಾದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರುದೇವನು, ಚಿದ್ಬಿಂದು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗದೇವನು, ಚಿತ್ಕಳಾ ಸ್ವರೂ

ಪವಾದ ಜಂಗಮದೇವನೆಂದರಿದು, ಸ್ಥೂಲಶರೀರಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಜೀವಾತ್ಮನು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಅಂತರಾತ್ಮನು, ಕಾರಣಶರೀರಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಆತ್ಮತ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಸಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು, ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವು ಎನಿಸಿಕೊಂಬ ಲಿಂಗತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿ, ಸ್ವಾಯತವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಜೀವಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಅಂತರಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗವನು ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸ್ವಾಯತವ ಮಾಡಿಕೊಂಬುವುದು.

(೪) ಮಹಾನಾದ ಕಳೆಯೇ ಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ, ಲಿಂಗದ ಕಳೆಯೇ ಹೃದಯಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ, ಹೃದಯದ ಕಳೆಯೇ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ, ಜ್ಞಾನದ ಕಳೆಯೇ ನಿತ್ಯಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ ನಿತ್ಯ ನಿರವಯ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ:— ಮಹಾನಾದವುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಚಿತ್ಕಳೆಯೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚೈತನ್ಯ ಕಳೆಯೇ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಚಿತ್ಪ್ರಾಣವನು ಒಳಕೊಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿ, ಆ ಪ್ರಾಣವನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಭಾವಲಿಂಗವೇ ಆತ್ಮನೊಳಕೊಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಶಿವಲಿಂಗವು ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲವೆಂಬರ್ಥ.

(೫) ಪರಪುಟ್ಟ ನಾದವು ಎಂಬ ಲಿಂಗ ತರಗೆಲೆಗಳಿಗೊಂದೇ ಗಾಳಿ ಹಾರುತ್ತಿರ್ಪವು. ಒಂದೇ ಅನಿಲನಿಂದ ದೇಹ ಸರಪಟಿಗಳೊಳಗೆಲ್ಲ ಕರೆದಡೆ ಓ ಎಂಬಾತನೇ ಬಿಡಾಡಿ.

ಅರ್ಥ:— ಚಿದಾಕಾರಕ್ಕೆ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವೇ ಉಕಾರ ಪ್ರಣಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವರತ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ವಿಷಯಂಗಳತ್ತ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ದೇಹ ಪ್ರಾಣ ಆತ್ಮಾಂಗದೊಳಗೆಲ್ಲ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿ

ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದು ಒಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮವು. ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ಮನೋಲ್ಲಯ ನಿರಂಜನ ಪೂಜೆಗಳಿಂದಾರಾಧಿಸಿ, ಶಿವೋಹಂ, ಪ್ರಾಣೋಹಂ, ಬ್ರಹ್ಮೋಹಂ, ಎಂದುಚ್ಚರಿಸಿದಡೆ, ತನ್ನ ನಿಜವನರಿವ ಜ್ಞಾನವನು ಎಚ್ಚರಿಸಿಕೊಡುವಾತನೇ ಚಿತ್ತಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಾದ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವು ಎಂಬುದರ್ಥ.

(೬) ಅಂಗದ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಬೀಗ. ತ್ರಿಗುಣವೆಂಬ ಮೂರೆಸಳಿನ ಸಿಕ್ಕು ಒಂದು ಪೂರ್ವಗತಿ ಒಂದು ಮಧ್ಯಗತಿ ಒಂದು, ಒಂದು ಉತ್ತರಗತಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಮೂರೆಸಳು ಆ ಎಸಳಿಗೆ ಘಟ ಒಂದೇ ಒಡಲು. ಎಸಳು ತೆಗೆವುದಕ್ಕೆ ಕಯ್ಯ ಕಾಣೆ. ಪ್ರೀತಿಗೈಗೆ ಎಸಳು ಅಸಾಧ್ಯ ನೋಡಾ. ಇಂತೀ ಬೀಗದ ಗುಣವ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯನಾಗರೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ.

ಅರ್ಥಃ— ಜ್ಞಾನ ಕಾಯುವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಚರಣೆಯನುಳ್ಳ ಆಚಾರಾಂಗವೆಂಬ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಸತ್ತುವಿನ ಗಟ್ಟಿಯುಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಬೀಗವಾಗಿಪ್ಪುದು. ತ್ರಿಗುಣವೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಕ್ರಿ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳೇ ಸಿಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವು. ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಸಂಬಂಧವಾಗಲಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧನಾಗಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಕಾರಣ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವ ಸಂಬಂಧವಾಗಲಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು. ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು ಕ್ರಿ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳು. ಆ ಕ್ರಿ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳನೊಳಕೊಂಬುವುದಕ್ಕೆ ತನುತ್ರಯಂಗಳೇ ಆಶ್ರಯವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಆ ತನುತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಒಂದೇ ಆಶ್ರಯವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಕ್ರಿ ಜ್ಞಾನ ಭಾವ ವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಬಳಿಕ ಕ್ರಿ ಜ್ಞಾನ ಭಾವವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತವು. ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಶೃತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಾವದ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಕಂಡ್ಯಾ. ಇಂತೀ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಆಚರಣೆಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನುಳ್ಳ ಆತ್ಮಕರ್ತುವಾದ ಪರಶಿವಲಿಂಗವೇ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯಬರುವುದೆಂದರ್ಥ.

(೭) ಉದಗದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಸದ ಗರಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೊಸ ಮಾಣಿಕ್ಯವ ನುಂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ನುಂಗುವಾಗ ಒಂದು, ಗುಟುಕಿಸುವಾಗ ಎರಡು, ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂದಾಗ ಮೂರು, ಅಂತರಂಗವ ತಿಳಿದು ಕಳೆಯ ಬಲ್ಲಡೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವ.

ಅರ್ಥ - ಚಿತ್ತದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಅದ್ರಿ ಉಟಾಗಿ ನೂತನವಾದ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶವನುಳ್ಳ ಮಹಾಲಿಂಗವನೇ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪನು. ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಒಂದನೆಯದಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು. ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಂಗಳ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಎರಡನೆಯದಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು. ನಿರ್ಗುಣ ಪೂಜಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಬಾಗ ಮೂರನೆಯದಾದ ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಪ್ಪುದು. ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಒಪ್ಪವನರಿದು ತನುತ್ರಯಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಬಲ್ಲಡೆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬಲ್ಲನೆಂಬರ್ಥ.

(೮) ಗುರು ಕರುಣದಿಂದೊದಗಿದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಬಲಿದಲ್ಲಿ ಆಯತ ಲಿಂಗ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಭಾವ ಮನೋವೇದ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತಲಿಂಗ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಭಾವ, ಮನೋವೇದ್ಯ ಸುಖವು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರದೆ ಅನುಪಮ ಪರಿಣಾಮ ಪರಿಪೂರಿತವಾದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತಲಿಂಗ. ಇಂತು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಂಗಳು ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಯತ, ಸ್ವಾಯತ, ಸನ್ನಿಹಿತಂಗಳಾಗಲು, ಆ ಶರಣನ ಷಡಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದುದೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಂಗಳೆಂದು ಪ್ರಭುದೇವರು ನಿರೂಪಿಸಿದರು.

(೯) ಆಯತ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಾತ ಅಂಗಭವಿ. ಸ್ವಾಯತ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಾತ ಮನ ಭವಿ. ಇದು ಕಾರಣ ಆಯತಲಿಂಗವು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ, ಸ್ವಾಯತ ಲಿಂಗವು ಮನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ, ಸನ್ನಿ

ಹಿತ ಲಿಂಗವು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ, ಅಂಗ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಹೆರೆಹಿಂಗದಿರ್ದೆನಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೧೦) ಎನ್ನ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿಂಗೆ ಸಿಲೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು, ಎನ್ನ ಘಟದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು, ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯಾರ್ಚನೆ ಪೂಜನೆಗಳಿಂದ ಆ ಸ್ಥೂಲತನುವ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿದೆ. ಎನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿಂಗೆ ಭಾವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿವಾಗಿ ಬಂದು ಆತನ ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂಬ ತೆರನ ತೀರ್ಚಿ, ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂದು, ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿದೆ. ಎನ್ನ ಕಾರಣ ತನುವಿಂಗೆ ಇಂದ್ರ ಮಹೇಂದ್ರ ಜಾಲದಂತೆ, ಮರೀಚಿಕಾ ಜಲದಂತೆ, ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯ ಸಂಚದ ಶಂಕೆಯ ಬೆಳಗಿನಂತೆ, ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಮರವೆಯಿಂದ ಮಗ್ನನಾಗಲೀಸದೆ, ಚಿತ್ತುವಿಂಗೆ ಚಿತ್ತಾಗಿ, ನೀನೇ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡೆಯಲಾ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗ ಭರಿತನಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪು ನೀನೆಲಾ. ಭಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಶಂಭುಗಿಂದಿತ್ತ ಸ್ವಯಂಭುವಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು.

(೧೧) ಸ್ಥೂಲದಿಂದ ದೃಷ್ಟ, ಸೂಕ್ಷ್ಮದಿಂದ ಅದರ ಸುಸಂಗ, ಕಾರಣದಿಂ ವಾಯುಭವು. ಇಂತೀ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಕಳೆದು ನಿಜದ ಉಳಿವಿನಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಬೇಕು ವೀರಶೂರ ರಾಮನಾಥನಾ.

ಅರ್ಥ:— ಸಾಕಾರವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸ್ಥೂಲತನುವಿನ ಪ್ರಪಂಚು, ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನ ಪ್ರಪಂಚು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕಾರಣ ತನುವಿನ ಪ್ರಪಂಚು, ಈ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಪ್ರಪಂಚನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿಸಿ ತಾನು ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿಮೆಯಾದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಂದ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಬೇಕೆಂಬುದರ್ಥ.

(೧೨) ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕುರಿತು ಹಿಡಿದು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅರಿದು, ತನ್ನ ತಾನೇ ತಿಳಿದು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದುದೇನು, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ

ನೋಡಿದುದೇನು, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅರಿದುದೇನು, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಗುಣವ ತಿಳಿಯಬೇಕಣ್ಣಾ. ಕಯ್ಯಲಿದ್ದುದು ಕಡದ ಲಿಂಗವೊ? ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದುದು ಬಣ್ಣದ ಲಿಂಗವೊ? ಆತ್ಮನಿಂದರಿದುದು ಬಯಲ ಲಿಂಗವೋ? ಕೈಗೂ, ಕಣ್ಣಿಗೂ, ಮನಕ್ಕೂ, ಭಿನ್ನವಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿ, ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿಗಳ ಇನ್ನಾರನೂ ಕಾಣೆ. ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಭ್ರಮೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಆದಿಯ ಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಹೋದರಲ್ಲಾ ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟು. ನಾದಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಆತ್ಮನ ಕಳೆಯನೆಯ್ದಿದರಿನ್ನಾರನೂ ಕಾಣೆ. ಕಳಾತೀತ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶ ನೀನೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಅರ್ಥಃ—ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನು ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಪಿಡಿದು ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗದ ಸಂಬಂಧವ ತಿಳಿದು, ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಾವೇ ಅರಿದು, ನಾವು ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಹರು. ಕೈಯ್ಯಲಿರುವದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದು, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುದು ಭಾವಲಿಂಗವೆಂದು ಈ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಸಮರಸ ಭಾವವನರಿಯಬೇಕು. ಎಲೇ ಹಿರಿಯರುಗಳಿರಾ, ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರುವುದು ಪಂಚಸೂತ್ರ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕಟೆದು, ತಿದ್ದಿ, ತೀರ್ಚಿ, ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟುದು ಲಿಂಗವೆಂದಲ್ಲಿ ಅಹುದು ಎಂಬರು. ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದುದು ಸಾಕಾರ ನಿರಾಕಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವು ಎಂದಲ್ಲಿ ಅಹುದು ಎಂಬರು. ಆತ್ಮನಿಂದ ತಿಳಿದು ನಿರಾಕಾರವಾದುದು ಭಾವಲಿಂಗವು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಹುದು ಎಂಬರು. ಕಯ್ಯಲ್ಲಿಪ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೂ, ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೂ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೂ, ಬೇರಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವು ಕೂಡಿ, ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಕೂಡಿ, ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಮರಸವುಳ್ಳವರ ಒಬ್ಬರನೂ ಕಾಣೆನು. ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗವು ಒಂದೇ ಎಂಬ ಸಮರಸ ಭಾವದಿಂದೆ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಭಿನ್ನ ಭಾವಿಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಾವ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಈಡಾದರು. ಜ್ಞಾನಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಶರಣರುಗಳೆಲ್ಲರು ಸತ್ಪಥ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಲಕ್ಷಣರಾಗಿ ಭಿನ್ನ ಭಾವಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರಲ್ಲಾ. ಇವರೆಲ್ಲರು ಪ್ರಾಣನ ಪ್ರಪಂಚಿಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಮಹಾ

ಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿಪ್ಪುದೆಂದರಿದು ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿ ವಿಡಿದು, ಆಚರಿಸಿ, ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವರನೊಬ್ಬರನೂ ಕಾಣೆ. ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶವನುಳ್ಳ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ, ನೀನು ಪ್ರಾಣನ ವರ್ತನೆ ಇಲ್ಲದ ಚಿತ್ಪ್ರಾಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿಪ್ಪೆ. ದೇಹದ ವರ್ತನೆ ಇಲ್ಲದ ಆಚಾರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿಪ್ಪೆ, ಆತ್ಮನ ವರ್ತನೆ ಇಲ್ಲದ ಚಿದಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿಪ್ಪೆ, ಎಂದರಿದು ಸಮರಸದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದರ್ಥ.

(೧೩) ಹೊರಸವಿ, ಒಳಸವಿ, ತೀರಾಸವಿ. ಹೊರಸವಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ತ, ಒಳಸವಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಸತ್ತ, ತೀರಾಸವಿಯಿಂದ ರುದ್ರ ಸತ್ತ, ಷಡ್ರುಚಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಜನರು ಸತ್ತರು. ಇಂತೀ ಸವಿಯ ಸೇವಿಸಿದಾತನೇ ನಿಜಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನಿಃಕಳಂಕ ನಿರ್ಮಾಯ ಪ್ರಭುವೇ.

ಅರ್ಥಃ— ಉತ್ತತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಡಿದರೆ ಸವಿ ತಟ್ಟುತ್ತಿರ್ಪುದಲ್ಲದೆ, ಒಳಗೆ ಕಡಿದರೆ ಮಹಾ ಕಠಿಣವಾಗಿ ತೋರುವ ಹಾಗೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನು ಇದಿರಿಟ್ಟು ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರವನು ಮಾಡಿದಡೆ ಭಿನ್ನ ಭಾವದ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಮಹಾ ರಮ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವದು. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಿತ್ಕಳೆಯನು ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ವೇಧಿಸು ಎಂದಡೆ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಹೊರ ಸವಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಕಡಿದಡೆ ಕಠಿಣವಾಗಿ ತೋರುವದು. ಒಡೆದು ಒಳಗೆ ನೋಡಿದಡೆ, ರುಚಿಯಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಹಾಗೆ ದೇಹ ಭಾವವನಳಿಯದೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಕರ್ಮಕಾಂಡದ ವೇದಾಂತಿ, ಯೋಗಮಾರ್ಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ. ಆ ದೇಹ ಭಾವ ಸತ್ಕ್ರಿಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಳಿದು ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮಂಗೆ ಶಿವಸುಖ ಮಹಾನಂದವಾಗಿ ತೋರುವದೆಂಬುದೀಗ ಒಳ ಸವಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬೆಲ್ಲದ ಪೆಂಟೆಯ ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಕಡೆವಡೆಯೂ ರುಚಿಯಾಗಿ ತೋರುವುದಲ್ಲದೆ, ಕಹಿಯಾಗಿ ತೋರದು. ಹಾಗೆ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣವನೊಳಕೊಂಡ ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಶ್ರೀಗುರು ಆವಕಡೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದಡೆಯೂ ಅಮೃತ

ಮಯವಾಗಿ ತೋರುವುದಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರಸಾರವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ತೀರಾ ಸವಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿದಂಶಿಕನಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನು ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವಾಂಶಿಕವಾದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತವ ಮಾಡಿ, ಆ ಸ್ಥೂಲತನುವಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯನು ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಹೊರ ಸವಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಣ ಕಳಾ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವನು ವಿಷ್ಣು ತತ್ವಾಂಶಿಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತವ ಮಾಡಿ ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಳಸವಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಸತ್ತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವನು ರುದ್ರ ತತ್ವಾಂಶಿಕವಾದ ಕಾರಣ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತವ ಮಾಡಿ, ಆ ತನುವಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ತೀರಾ ಸವಿಯಿಂದ ರುದ್ರ ಸತ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವಲಿಂಗದ ಏಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಘನ ಮಹಾಲಿಂಗವನು ಷಡ್ವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗವನು ಮಾಡಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿ, ಆ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಮನ ಮೊದಲಾಗಿ ಅರುವತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ಕರಣಂಗಳ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಷಡ್ರುಚಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಜನರು ಸತ್ತರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗವನು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಶಿವಶರಣನು ಪ್ರಳಯ ವಿರಹಿತವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗೈಕ್ಯವೆಂಬುದೀಗ. ಇಂಥಾ ಸವಿಯ ಸೇವಿಸಿದಾತ ನಿಜಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ನಿರ್ಮಾಯ ಪ್ರಭುವೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೧೪) ಅಂಗ ಕ್ರಿಯೆನರಿದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಣುವಿನ ಬಾಯ ತಿಲದಂತೆ, ಆತನ ಕಳೆಯ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಆ ಶಿಲೆಯೊಳಗಿರ್ದ ಬಿಂದು ಒಲವರದಿಂದ ಜಾರುವಂತೆ, ಆ ಅರಿವು ಮಹದಲ್ಲಿ ಬೆರಸುವಾಗ ವಾರಿ ಶಿಲೆ ನೋಡ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀರಾದಂತೆ, ಇರಬೇಕು. ಕಾಯವಶದಿಂದ ಕರ್ಮವ ಮೀರಿ, ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಧರ್ಮವಶದಿಂದ ವರ್ಮಗತನಾದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕಾಯವೆರಸಿ ಎಯ್ದಿದ ಕೈಲಾಸ. ಆ ಭಾವವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೀವೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಅರ್ಥ:— ಎಳ್ಳನು ಗಾಣದಲ್ಲಿಕ್ಕಿ ಕ್ರಿಯಿಂದ ಬಾಧಿಸಿದಡೆ ತಿಲದಲ್ಲಿರ್ದ ತೈಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕೈಸಾರುವಂತೆ, ಆತ್ಮಾಂಗವ ಶಿವ ಕ್ರಿಯಿಂದ ಬಾಧಿಸಿದಡೆ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತವಾಗಿರ್ದ ಚಿಲ್ಲಿಂಗವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದೆಂಬುದೀಗ ಅಂಗಕ್ರಿಯೆಯನರಿದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಣುವಿನ ಬಾಯ ತಿಲದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿರ್ದ ಅಮೃತಬಿಂದು ಚಂದ್ರೋದಯಕ್ಕೊಸರುವಂತೆ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕಳೆಯನು ತನ್ನಾತ್ಮ ಕಳೆ ಎಂದು ತಿಳಿವ ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳೆ ಬಲಿದು ಸರ್ವಾಂಗವ ತುಂಬಿ ಲಿಂಗಾನಂದ ಜಲ ಉಕ್ಕುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಆತ್ಮನ ಕಳೆಯ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿರ್ದ ಬಿಂದು ಒಲವರದಿಂದ ಜಾರುವಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಜೀವತ್ವವಳಿದು ಶಿವೋಹಂವೆಂಬ ಅಹಂಭಾವದರಿವ ತನ್ನ ಶಿವತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರತಿ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಏಕರಸವ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೀಗ ಅರಿವು ಮಹದಲ್ಲಿ ಬೆರಸುವಾಗ ವಾರಿಶಿಲೆ ನೋಡ ನೋಡ ನೀರಾದಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಕ್ರಿಯಿಂದ ದೇಹವಾಸನೆಯಳಿದು ಲಿಂಗದೇಹವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆಗಾಮಿ ಎಂಬ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದನೆಂಬುದೀಗ ಕಾಯವಶದಿಂದ ಕರ್ಮವ ಮೀರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಿಂದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕರಸವಾಗಿ ಲಿಂಗವೆಯಾಗಿರ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಧರ್ಮವಶದಿಂದ ವರ್ಮಗತನಾದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವತತ್ವವಳಿದು ಲಿಂಗತತ್ವವಾದ ಶರಣಕಾಯವು ಲಿಂಗಕಾಯ ವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಶರಣಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂದರಿಯಬೇಕು. ಬೇರೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಹವ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕೆಂಬುದೀಗ ವರ್ಮ ವಶಗತವಾದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕಾಯವೆರಸಿ ಎಯ್ದಿದ ಕೈಲಾಸ. ಆ ಭಾವವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೧೫) ಸ್ಥೂಲ ತನುವ ಬಿಟ್ಟು ಕಂಡೆಹೆನೆಂದಡೆ ನೀನೇ ಪ್ರಮಾಣು, ಕ್ರಿವಿಡಿದು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಕಾರಣ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವನೊಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ಕಂಡೆಹೆನೆಂದಡೆ ನೀವೇ ಪ್ರಮಾಣು, ಭಾವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಿಸಿ ಕೊಂಬೆಯಾಗಿ. ಕಾರಣ ತನುವ ಮರೆದು ನಿನ್ನ ನೋಡಿ

ಕಂಡೆಹೆನೆಂದಡೆ ನೀವೇ ಪ್ರಮಾಣು, ಚಿದಂತ್ಯ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶದ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಡೆದೆಯಾಗಿ. ಇಂತೀ ಜಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿವಂತನಾಗಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ವಿರಳಕ್ಕೆ ವಿರಳನಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಸ್ತು ನೀನಲಾ, ಭಕ್ತಿ ಕಾರಣನಾಗಿ. ಶಂಭುಗಿಂದತ್ತ ಸ್ವಯಂಭುಗಿಂದಿತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರಾ.

(೧೬) ಸದ್ಗುರು ಸ್ವಾಮಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟುದೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ. ಆ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವ ಭೇದಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಭಾವವ ಭೇದಿಸಿ ಭಾವಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಈ ತ್ರಿವಿಧವು ಒಂದೇ ಲಿಂಗ ಕಾಣಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಮೂರು ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

(ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗ.)

(೧) ತನುಗುಣವಳಿದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗಾಂಗ. ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಸಕಲ ಸುಖಂಗಳ ಭೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಭೋಗಾಂಗ. ನಿಜದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯಲು ಯೋಗಾಂಗ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಯೋಗಾಂಗ. ಇದಲ್ಲದನ್ಯ ಯೋಗಂಗಳಿಲ್ಲ ವಿಯೋಗವಯ್ಯ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ.

(೨) ಕತ್ತಲೆ ಸತ್ತು ಬೆಳಗು ಬೀದಿವರಿಯಿತ್ತು ನೋಡಾ, ಎಲೆ ಅಮ್ಮ. ಪಂಚತತ್ವಂಗಳ ಮೇಲಿಪ್ಪ ಆಚಾರಲಿಂಗದ ನೈಷ್ಠೆಯ ಬಲದಿಂದ ಅಖಂಡಿತ ಕರಣಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಈಷಣತ್ರಯಂಗಳ ನಿಕ್ಕಿ ತ್ಯಾಗಾಂಗಿಯಾದೆ. ಹದಿನೇಳು ತತ್ವಂಗಳ ಮೇಲಿಪ್ಪ ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ಎಚ್ಚರಿನ ಬಲದಿಂದ ಅನಂತ ಸವಿಯನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಷಡ್‌ರಸಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿ ಭೋಗಾಂಗಿಯಾದೆ ಮೂರು ತತ್ವಂಗಳ ಮೇಲಿಪ್ಪ ನಿರಾಕಾರ ಲಿಂಗದ ಅರುಹಿನ ಬಲದಿಂದ ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಸ್ಮರಿಸಿ ಮನ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಯೋಗವಾಗಿ ಯೋಗಾಂಗಿಯಾದೆ. ಚಿದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳಗಣ ಏಳು ತಾವರೆಯ ಮೇಲಿಪ್ಪ ನಿಷ್ಕಳ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿದ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ ಲಿಂಗಂಗಳ ಬೆಳಗು ಪಿಂಡಾಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭವಿಸಿ ತೋರುತ್ತಿಪ್ಪುದಾಗಿ, ನಾನು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಯಾದೆನಯ್ಯಾ ಘನಲಿಂಗಿಯ ಮೋಹದ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

(೩) ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತನುಮನಧನಂಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ವಂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಮಾಡುವಂತಹದೇ ತ್ಯಾಗಾಂಗವು. ಆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಮುಖದಿಂದುಳುಮೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಶುದ್ದ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದತ್ರಯಂಗಳ ಪಡೆದನುಭವಿಸಿ ಹೋಗುವಂತಹದೇ ಭೋಗಾಂಗವು. ತನುವೇ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ, ಮನವೇ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಧನವೇ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಏಕರಸವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹದೇ ಯೋಗಾಂಗವು ಎನಿಸಿಕೊಂಬ ಈ ಮೂರು

ಅಂಗಸ್ಥಲವು ಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ಸ್ವಾಯತವಾಗಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗಾಂಗವು, ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನಲ್ಲಿ ಭೋಗಾಂಗವು, ಕಾರಣ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಂಗವು ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಅಂಗಸ್ಥಲಂಗಳು.

(೪) ವಾಗ್ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳೆಲ್ಲರು ಪಡುವ ಪಾಟ ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಭಕ್ತರು ತ್ಯಾಗಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಕ್ಕೆ ಬಾಹ್ಯ ಪದಾರ್ಥರೂಪವ ಈಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ದೇಹ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಚರ ಶೇಷದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಪೂಜಕರಾಗಿ ಅನಿಷ್ಟವ ಪರಿಹರಿಸಿದರು. ಭೋಗಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಕ್ಕೆ ದೇಹ ಪದಾರ್ಥರೂಪವ ರೂಪುರುಚಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗಶೇಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ನೈಷ್ಠಿಕರಾಗಿ ವಾಯು ಗುಣವಿಕಾರವ ಕೆಡಿಸಿದರು. ಯೋಗಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಕ್ಕೆ ವಾಯು ಪದಾರ್ಥ ರೂಪವ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಗುರುಶೇಷದಲ್ಲಿ ಮನೋಗುಣ ವಿಕಾರವ ಪರಿಹರಿಸಿದರು ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಆರು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

(ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ.)

(೧) ಭಕ್ತಂಗೆ ಲಿಂಗವಾವುದು, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಲಿಂಗವಾವುದು, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಲಿಂಗವಾವುದು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಲಿಂಗವಾವುದು, ಶರಣಂಗೆ ಲಿಂಗವಾವುದು, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಲಿಂಗವಾವುದು ಎಂದಡೆ, ಲಿಂಗಸ್ಥಲದ ಭೇದವ ಹೇಳಿಹೆನಯ್ಯ. ಭಕ್ತಂಗೆ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಗುರುಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಶಿವಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಶರಣಂಗೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತಯ್ಯ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಇಂತೀ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ, ಶಕ್ತಿಗಳಾವವೆಂದಡೆ, ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ, ಇಂತೀ ಶಕ್ತಿಗಳು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ತಾನು ತಾನಾಗಿರಬೇಕಯ್ಯ.

(೩) ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ:— ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಮಥನದಿಂದ, 'ಶಕ್ತಿಶ್ಚದ್ವಿವಿಧಾಪ್ರೋಕ್ತಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರುತ್ತಿಹಳು. ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ, ಲೋಕದಾತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಅಸಿ, ಮಸಿ, ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಯಾಚನೆ, ಗೋಪಾಲತ್ವವೆಂಬ ಷಟ್‌ಕೃಷಿಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿಹಳು. ಇತ್ತ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದು, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಶಿವಶರಣರುಗಳಿಗೆ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆ, ಜಂಗಮದಾಸೋಹ, ಮುಂತಾದ ಸತ್ಕೃತ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿಹಳು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರುತ್ತಿಹಳು. ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪದಿಂದಇದ್ದಿತಾದ ಕಾರಣ ಆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೊಳಗೆ 'ಶಿವಾ' ಎಂಬುದೇ ವಾಕ್ಕು, ಶಿವಾಚಾರ ದೃಢಪಡಿಸುವದೇ

ಪಾಣಿ, ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವದೇ ಪಾದ, ಅಧೋಗತಿಗೆಳೆವ ಮಲತ್ರಯಂಗಳ ಬಿಡುವುದೇ ಪಾಯು, ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳ ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಆನಂದಿಸುವದೇ ಗುಹ್ಯವಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದುದೇ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ.

ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ:— ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಮಥನದಿಂದ 'ಶಕ್ತಿಶ್ಚ ದ್ವಿವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ' ಎಂದು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರುತ್ತಿಹಳು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಲೋಕದಾತ್ಮರುಗಳಿಗೆ, ಗುರು ನರ, ಲಿಂಗವು ಸಿಲೆ, ಜಂಗಮವು ಮನುಜ, ಪಾದೋದಕ ನೀರು, ಪ್ರಸಾದ ಎಂಜಲು ಎಂಬ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಪ್ರೇರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿಹಳು. ಇತ್ತ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಶಿವಶರಣರುಗಳಿಗೆ ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸದ್ರೂಪವೇ ಗುರು, ಚಿದ್ರೂಪವೇ ಲಿಂಗ, ಆನಂದವೇ ಜಂಗಮ, ನಿತ್ಯತ್ವವೇ ಪ್ರಸಾದ. ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವವೇ ಪಾದೋದಕವೆಂದರಿವ ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಪ್ರೇರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿಹಳು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರುತ್ತಿಹಳು. ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೆಂದಿದ್ದ ಕಾರಣ ಆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೊಳಗೆ ಶ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಕಥೆ ಶಿವಪುರಾಣ ಆದ್ಯರ ವಚನವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯಾಕುಶಾಸ್ತ್ರ ಕುಭಾಷೆಗಳಂ ಕೇಳದಿಹುದು. ತ್ವಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಧಾರಣವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯಾ ಚೋಹಂಗಳಂ ಧರಿಸದಿರುವುದು. ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯಾ ಕುರೂಪಂಗಳಂ ನೋಡದಿಹುದು. ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಸುಖಪ್ರಸನ್ನವಪ್ಪ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಲ್ಲದೆ, ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂಗಳಂ ಭುಂಜಿಸದಿಹುದು. ಘ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಗಂಧವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಪ್ಪ ಮಾಯಾ ದುರ್ವಾಸನೆಯ ಘ್ರಾಣಿಸದಿಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದುದೇ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ.

ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ:— ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಮಥನದಿಂದ, 'ಶಕ್ತಿಶ್ಚದ್ವಿವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಎಂಬಾಕೆ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿಹಳು. ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ, ಲೋಕದಾತ್ಮರುಗಳಿಗೆ

ಹುಸಿ, ಕಳವು, ಪರದಾರ, ಪರಹಿಂಸೆ, ಅತಿಕಾಂಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಪಂಚಮಹಾ ಘಾತಕಂಗಳ ಮೇಲಣಿಚ್ಛೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿಹಳು. ಇತ್ತ ಗುರು ಕಾರಣ್ಯವ ಪಡೆದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿ ಆಚರಿಸು ವಂತಹ ಶಿವಶರಣರುಗಳಿಗೆ ಪಂಚಾಚಾರದ ಮೇಲಣಿಚ್ಛೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿಹಳು. ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳೈದು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪು ಎಂದಿದ್ದಿತಾದ ಕಾರಣ ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಬ್ದ ವಿಷಯಂಗಳೊಳಗೆ ಶಬ್ದ ಗುರು, ಸ್ಪರ್ಶನ ಲಿಂಗ, ರೂಪು ಶಿವಲಾಂಛನ, ರಸ ಶಿವಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆ, ಶಿವ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಗಂಧವಾಗಿ, ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳೈದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದುದೇ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ.

ಆದಿಶಕ್ತಿಃ—ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮಥನದಿಂದ 'ಶಕ್ತಿಶ್ಚದ್ವಿವಿಧಾಪ್ರೋಕ್ತಾ' ಎಂದು ಆದಿಶಕ್ತಿ ಎಂಬಾಕೆಯು ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರುತಿಹಳು. ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ, ಲೋಕದಾತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಜಾತಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಕುಲ ಗೋತ್ರ ಸೂತ್ರ ನಾಮಾಚಾರಗಳನ್ನೇ ಆದಿಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತಿಹಳು. ಇತ್ತ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿ ಆ ಚರಿಸುವಂತಹ ಶಿವಶರಣರುಗಳಿಗೆ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವನ್ನೇ ಆದಿಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತಿಹಳು. ಕುಲವೇ ಶಿವಕುಲವಾಗಿಯೂ, ಗೋತ್ರವೇ ನಂದೀಶ್ವರನ ಗೋತ್ರವಾಗಿಯೂ, ಸಕಲ ಸದ್ಭಕ್ತ ಶರಣ ಜನಂಗಳೇ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬಂಧು ಬಳಗಂಗಳಾಗಿಯೂ, ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವಂತಹ ಆಚರಣೆಯನ್ನೇ ಆದಿಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿಹಳು. ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಾಣಾದಿ ವಾಯುಗಳೈದು ಆದಿ ಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಇದ್ದಿತಾದ ಕಾರಣ, ಆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಾದಿ ವಾಯುಗಳೊಳಗೆ ಪ್ರಾಣವಾಯುವೇ ಸತ್ತು, ಅಪಾನ ವಾಯುವೇ ಚಿತ್ತು, ವ್ಯಾನ ವಾಯುವೇ ಆನಂದ, ಉದಾನ ವಾಯುವೇ ನಿತ್ಯ, ಸಮಾನ ವಾಯುವೇ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಪ್ರಾಣ ವಾಯುಗಳೇ ಪಂಚಲಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಯಾದುದೇ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು.

ಪರಾಶಕ್ತಿಃ—ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಮಥನದಿಂದ 'ಶಕ್ತಿಶ್ಚದ್ವಿವಿಧಾಪ್ರೋಕ್ತಾ' ಎಂದು ಪರಾಶಕ್ತಿ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರುತಿಹಳು. ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ,

ಲೋಕದ ಆತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಪ್ರಪಂಚವನೇ ಪರವಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತಿಹಳು. ಇತ್ತ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿ, ಆಚರಿಸುವಂತಹ ಶಿವಶರಣರುಗಳಿಗೆ, ಶರಣನೇ ಸತಿಯಾಗಿ, ಲಿಂಗವೇ ಪತಿಯಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಾಗಿ, ವಿಷಯುಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಚರಿಸುವಂತಹ ಆಚರಣೆಯೇ ಪರವಶಮಾಡಿಕೊಡುತಿಹಳು. ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ, ಮನಸಾದಿ ಕರಣಂಗಳೈದು ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಇದ್ದಿತಾದ ಕಾರಣ, ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮನಸಾದಿ ಕರಣಂಗಳೊಳಗೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ, ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಂಚನೆ, ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಶಿವದಾಸೋಹ, ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರಹಂಕಾರ, ಅಜ್ಞಾನವಳಿದು ಸುಜ್ಞಾನವಾಗಿ, ಮನಸಾದಿ ಕರಣಂಗಳೈದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದುದೇ ಪರಾಶಕ್ತಿ.

ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಃ— ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿಯ ಮಥನದಿಂದ 'ಶಕ್ತಿಶ್ಚದ್ವಿವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತಿಹುದಾದ ಕಾರಣ, ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರುತಿಹಳು. ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ, ಲೋಕಾತ್ಮರುಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹವೆಂದು ಉಲಿವ ಮೂಲಾಹಂಕಾರವನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಡುತಿಹಳು. ಇತ್ತ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯಮಂ ಪಡೆದು ಲಿಂಗಾಂಗಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿ ಆಚರಿಸುವಂತಹ ಶಿವಶರಣರುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಿಜವನರಿವಂತಹ ಮೂಲಜ್ಞಾನವನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಡುತಿಹಳು. ಮತ್ತಂತುಮಲ್ಲದೆ ಮೇಲಣ ಭಾವಾದಿ ಕರಂಣಗಳೈದು ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಇದ್ದಿತಾದ ಕಾರಣ, ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಾದಿ ಕರಣಂಗಳೊಳಗೆ ಭಾವವೇ ಭಕ್ತಿ, ಚಿತ್ತವೇ ಹಸ್ತ, ಮನವೇ ಲಿಂಗ, ಹೃದಯವೇ ಮುಖ, ಪರಿಣಾಮವೇ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿ, ಮೇಲಣ ಭಾವಾದಿ ಕರಣಂಗಳೈದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದುದೇ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯು.

(೪) ಇಂತೀ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಆವುದೆಂದೊಡೆ ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ, ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠಾಭಕ್ತಿ, ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅವಧಾನಭಕ್ತಿ, ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆನಂದಭಕ್ತಿ, ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರಸಭಕ್ತಿ, ಇಂತೀ ಭಕ್ತಿಗಳು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ತಾನು ತಾನಾಗಿರಬೇಕಯ್ಯ.

(೫) ಇಂತೀ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಮುಖಂಗಳಾವಾವೆಂದೊಡೆ ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಾಸಿಕ ಮುಖ, ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜಿಹ್ವೆ ಮುಖ, ಶಿವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೇತ್ರವೇ ಮುಖ, ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತ್ವಙ್ಮುಖ, ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೋತ್ರ ಮುಖ, ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹೃದಯಮುಖ, ಇಂತೀ ಮುಖಂಗಳು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ತಾನು ತಾನಾಗಿರಬೇಕಯ್ಯಾ.

(೬) ಆಚಾರಲಿಂಗವ ಅಂಗಯ್ಯೊಳಳವಡಿಸಿ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು, ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಮಂ ಧರಿಸಿ, ಪುಷ್ಪಜಾತಿಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವನ್ನಕ್ಕರ, ಪೂಜೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಪಂಚಸ್ಪರ್ಶನಂಗಳ ಮರೆಯಲೊಡನೆ, ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶಮಂ ನೋಡುವ ನೇತ್ರಂಗಳು ಆ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ. ಪಂಚ ವರ್ಣಂಗಳ ಮರೆಯಲೊಡನ ಆ ನೇತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಲಿಂಗದ ಸದ್ವಾಸನೆಯಂ ವಾಸಿಸುವ ಘ್ರಾಣ ಆ ವಾಸನೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪಂಚ ಗಂಧಂಗಳಂ ಮರೆಯಲೊಡನೆ, ಆ ಘ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಲಿಂಗಮಂ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡಾಡುವ ಜಿಹ್ವೆ ಆ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪಂಚ ರಸಂಗಳ ಮರೆಯಲೊಡನೆ, ಆ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಲಿಂಗಮಂ ಮನ ಒಲಿದು ಹಾಡುವ ನಾದಮಂ ಕೇಳಿದ ಶ್ರೋತ್ರ, ಆ ನಾದಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪಂಚ ನಾದಂಗಳ ಮರೆಯಲೊಡನೆ, ಆ ಶ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಲಿಂಗಮಂ ನೆನೆವ ಮನ, ಆ ನೆನಹಿಂಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪಂಚ ಪರಿಣಾಮಂಗಳ ಮರೆಯಲೊಡನೆ, ಆ ಮನದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಷಡಿಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಆ ಲಿಂಗವ ನಪ್ಪಿ ಅಗಲದ ಕಾರಣ ಆ ಲಿಂಗ ಒಲಿದು ಷಡಿಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶರಣ ನಿಷ್ಠೆ ನಿಬ್ಬೆರಗಾಗಿ ಧ್ಯಾನಯೋಗಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಷಡುವರ್ಮಮಂ ಮರೆಯಲೊಡನೆ, ಆ ಲಿಂಗ ಒಲಿದು, ವೇಧಿಸಿ, ಜ್ಞಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ, ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಂಗಳಂ ಶರಣ ಮಂತ್ರ ಮಾಲೆಯಿಂ ಹೃದಯದೊಳಗಿಂಬಿಟ್ಟು, ಮನವರಲ್ದು, ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವ ಧಾರಣಯೋಗದೊಳಿರ್ದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮರೆಯಲೊಡನೆ, ಆ ಲಿಂಗವು ಒಲಿದು ಮನವ ವೇಧಿಸಿ, ಭಾವವಡ

ಗಿಗಳಿ ಶ್ರೀಗಿಗ ಲಿಂಗನಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಭಾವಲಿಂಗಂಗಳ ಕಿರಣ ಒಡವೆರೆಯಲೊಡನೆ, ಕರ್ಪುರ ಹೋಗಿ, ಉರಿಯ ಪಿಡಿ ದಂತೊಡನೆ ಆ ಶರಣಂಗೆ ಆ ಲಿಂಗವು ಒಲಿದು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ವಾಯಿತ್ತು. ಆತನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ. ಇದನರಿದು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಾ ಚರಿಸಿ, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಯೋಗವಾಗದೆ ಕೆರಹಿನಟ್ಟಿಗೆ ನಾಯಿ ತಲೆ ದೂಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಅರುಹಿಂಗೆ ತಾವೇ ತಲೆದೂಗಿ, ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮವೆಂದಾ ಚರಿಸುವ ಹೊಲೆಯರೆನಗೆ ತೋರದಿರಯ್ಯ ಘನಲಿಂಗಿಯ ಮೋಹದ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

(೭) ಇಂತೀ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಆವುದೆಂದೊಡೆ, ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗಂಧ ತೃಪ್ತಿ, ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ರಸ ತೃಪ್ತಿ, ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ರೂಪು ತೃಪ್ತಿ, ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶನ ತೃಪ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ ತೃಪ್ತಿ, ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ತೃಪ್ತಿ. ಇಂತೀ ಷಡ್ವಿಧ ತೃಪ್ತಿಗಳು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ತಾನು ತಾನಾಗಿರಬೇಕಯ್ಯ.

(೮) ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಕಾರವೇ ನಾದ, ಉಕಾರವೇ ಬಿಂದು, ಮಕಾರವೇ ಕಳೆ, ಬಿಂದುವೇ ಶರೀರವಾಗಿ, ನಾದವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ, ಕಳೆಯೇ ಮನವಾಗಿ, ಬಿಂದುಮಯವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರೂಪು, ನಾದಮಯವಾದ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ನಾಮ, ಕಳಾ ಮಯವಾದ ಮನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ, ಇಂತು ನಾಮ ರೂಪು ಕ್ರಿಯಾಯು ಕ್ತವಾದ ಪುರುಷನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಮನ ದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ನೆಲೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ, ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ವಾಯಿತ್ತು. ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತು. ಆಚಾರದಿಂದ ಪೂತವಾದ ಶರೀರವೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಗುರುಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂತವಾದ ಪ್ರಾಣವೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಶಿವಧ್ಯಾನದಿಂದ ಪೂತವಾದ ಮನವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಆ ಬಿಂದುವೇ ಆದಿಶಕ್ತಿಮಯವಾಯಿತ್ತು. ನಾದದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ, ಆ ನಾದವೇ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಯಾಯಿತ್ತು. ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ, ಆ ಕಳೆಯೇ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಇಂತು ಶರೀರಮೇ ಜಂಗಮದಿಂದ ಪವಿತ್ರ

ವಾಗಿ, ಪ್ರಾಣವು ಗುರುವಿನಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ, ಮನವು ಲಿಂಗದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರ್ದ ಶಿವಶರಣನು ಇದ್ದುದೇ ಕೈಲಾಸ, ಅನುಭವಿಸಿದುದೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಭೋಗ, ಐಕ್ಯವೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಕಾಣಾ ಮಹಾಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

(೯) ಎನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವಾದ. ಎನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗುರುಲಿಂಗವಾದ. ಎನ್ನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿವಲಿಂಗವಾದ. ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾದ. ಎನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾದ. ಎನ್ನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಮಹಾಲಿಂಗವಾದ. ಎನ್ನ ಸ್ಥೂಲತನುವಿಂಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾದ. ಎನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿಂಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾದ. ಎನ್ನ ಕಾರಣತನುವಿಂಗೆ ಭಾವಲಿಂಗವಾದ. ಇಂತೆಂದರಿದೆನಾಗಿ, ಗೌರೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾದೆನು.

(೧೦) ಶಿವಭಾವದಿಂದ ಆತ್ಮ ಹುಟ್ಟಿ, ಶಿವ ತಾನೆಂಬ ಉಭಯುವನಲಂಕರಿಸಿದನಾಗಿ, ಆತ್ಮಂಗೆ ಭಾವನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತ್ತು. ಆತ್ಮ ಬಂದು ಆಕಾಶವ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತ್ತು. ಆತ್ಮ ಬಂದು ವಾಯುುವ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತ್ತು. ಆತ್ಮ ಬಂದು ಅಪ್ಪುವ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತ್ತು. ಆತ್ಮ ಬಂದು ಪೃಥ್ವಿಯ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತ್ತು. ಚಿತ್ತ ಆಚಾರಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಪ್ಪುದು. ಬುದ್ಧಿ ಗುರುಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಪ್ಪುದು. ಅಹಂಕಾರ ಶಿವಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಪ್ಪುದು. ಮನಸ್ಸು ಜಂಗಮಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿತ್ತು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ತಾನು ತಾನಾಗಿರಬೇಕು.

(೧೧) ಇಂತೀ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ವಿಷಯಂಗಳಾವವೆಂದೊಡೆ, ಎಳಿಸುವದು ಆಚಾರಲಿಂಗ ವಿಷಯ, ಎಳಿಸಿ ಮೋಹಿಸುವದು ಗುರುಲಿಂಗ ವಿಷಯ, ಮೋಹಿಸಿ ಕೂಡುವದು ಶಿವಲಿಂಗ ವಿಷಯ, ಕೂಡಿ ಸುಖಂಬಡೆವುದು ಜಂಗಮಲಿಂಗ ವಿಷಯ, ಸುಖಂಬಡೆದು ಪರಿಣಾಮತೆಯನೈದುವುದು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ವಿಷಯ, ಪರಿಣಾಮುವನೈದಿ ನಿಶ್ಚಯಂಬಡೆವುದು ಮಹಾಲಿಂಗ ವಿಷಯ, ಇಂತೀ ವಿಷಯಂಗಳು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ತಾನು ತಾನಾಗಿರಬೇಕು.

(೧೨) ಷಡುಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಕಳೆಗಳಾವಾವೆಂದೊಡೆ, ಆಚಾರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆ, ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆ, ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಕಲೆ, ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಕಲೆ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲೆ, ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರಕಲೆ, ಇಂತೀ ಕಲೆಗಳು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ತಾನು ತಾನಾಗಿರಬೇಕು.

(೧೩) ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದನಾಗಿ ಆಚಾರ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತನಾದನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ. ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದನಾಗಿ ಗುರುಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ. ಮಣಿಪೂರಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದನಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ. ಅನಾಹತದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದನಾಗಿ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತನಾದನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ. ವಿಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದನಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಭಕ್ತನಾದನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ. ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದನಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಭಕ್ತನಾದನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ. ಇಂತು ಷಡಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಭಕ್ತನಾದನಯ್ಯ ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು.

(೧೪) ಚರಿಸಿ ವರ್ತಿಸುವದೇ ಆಚಾರವಾದ ಕಾರಣ ಈಡಾ ಪಿಂಗಳ ನಾಡಿಯಿಂ ರೇಚಕ ಪೂರಕಂಗಳು ಚರಿಸಿ ವರ್ತಿಸುವ ದೆಸೆಯಿಂ ನಾಸಿಕಕ್ಕೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವಾಗ ಬೇಕಾಯಿತ್ತು. ಮಂತ್ರ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಗುರುವಾದ ಕಾರಣ ಷಡಕ್ಷರಿಯೇ ಷಟ್ ರುಚಿಯಾಗಿ ತೋರಿಹುದಾಗಿ ಅಂತಪ್ಪ ಷಟ್‌ರುಚಿಯೇ ಜಿಹ್ವೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಸಲುವ ದೆಸೆಯಿಂ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಗುರುಲಿಂಗವಾಗಬೇಕಾಯಿತ್ತು. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಶಿವನಾದ ಕಾರಣ ಆ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶವೇ ನೇತ್ರಂಗಳೊಳಗೆ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಕಾಣಿಸಿ ತೋರ್ಪ ದೆಸೆಯಿಂ ನೇತ್ರಕ್ಕೆ ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಚರವೇ ಜಂಗಮವಾದ ಕಾರಣ ತ್ವಕ್ಕು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶನವನರಿವುತ್ತಿಹ ದೆಸೆಯಿಂ ತ್ವಕ್ಕಿಂಗೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾಗಬೇಕಾಯಿತ್ತು. ನಾದ ಸುನಾದ ಮಹಾನಾದವೇ ಪ್ರಸಾದವಾದ ಕಾರಣ ಪ್ರಸಾದವಪ್ಪ ಶಬ್ದ ಶ್ರೋತ್ರಮುಖಕ್ಕೆ ಸಲುವ

ದೆಸೆಯಿಂ ಶ್ರೋತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾಗಬೇಕಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಪಂಚಲಿಂಗವಾಗಬೇಕಾಯಿತ್ತು. ಆತ್ಮನು ನಿರವಯ ನಿರ್ಗುಣ ನಿರವಸ್ತು ನಿರ್ಭಿನ್ನ ನಿರುಪಮವಾದ ದೆಸೆಯಿಂ ಗೋಪ್ಯವಾದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಘನಕ್ಕೆ ಘನತೆಯನುಳ್ಳ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಬೇಕಾಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಂಗಳಾದ ದೆಸೆಯಿಂ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನೋರ್ವ ಷಡ್ಲಿಂಗವಾಗಬೇಕಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ.

ಷಡ್ಲಿಂಗಸಾಧನೆ.

ವಿವರಣೆ:—ಹಿಂದೆ ಆರು ಲಿಂಗಗಳ ಸ್ವರೂಪು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಒಳಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ವಿವೇಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಇದರಲ್ಲಿ ಆರು ಮೆಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಸಾಧಕನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮೋಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು. ಹೀಗೆ ಮೋಹಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಭಾವಪೂರಿತನಾಗುವನು. ಇದು ಎರಡನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗವು ಅವನ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವದು. ಇದು ಮೂರನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂಜಕ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದೃಢ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಎಡರುಗಳು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು. ಇದು ಇದರ ಮುಂದಿನದಾದ ವೀರ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಆಗ ಅವನು ಆ ಲಿಂಗದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅದರ ಸುಪರಿಣಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಿಸಹತ್ತುವನು. ಇದು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನು ಆ ಲಿಂಗವೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನು ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಹೀಗೆ ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಭಕ್ತನು ಒಳಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಲಿಂಗಗಳು ಆರು ಇದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲಿಂಗವನ್ನು ಒಳಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆರು ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಾರನಾಗಿ ಹೋಗುವನು. ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿದ ಈ ತರಗತಿಗಳು ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಆದಯ್ಯನು ಹೇಳಿದ ತರಗತಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವಶಃ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದಯ್ಯನು ಹೇಳಿದ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅವನು ವಿವರಿಸುವ ಮೊದಲಿನ ಮೋಹೀ ಮತ್ತು ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲಗಳು ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅದರ ಮುಂದಿನ ವೀರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣೀ ಸ್ಥಲಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕಡೆಯ ಪ್ರಸಾದಿ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿ ಈ ಎರಡು ಸ್ಥಲಗಳು ಕಾರಣ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಚೆನ್ನ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕೇವಲ ಕ್ರಿಯಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಆರು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಆದಯ್ಯನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ತನ್ನ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವನು.

ಭಕ್ತನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮೋಹಿಸಿ (ಮೋಹೀ) ಆಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನಾಗಿ (ಭಕ್ತ), ಆ ಮೇಲೆ ಈ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ದೃಢಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ (ವೀರ) ಈ ದೃಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗದ ಶಕ್ತಿಯೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ (ಪ್ರಾಣೀ) ಆಮೇಲೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿ (ಪ್ರಸಾದಿ) ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಆನಂದ ಬಡುವನು. (ತೃಪ್ತಿ). ಈ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳ ಪ್ರಗತಿಯಾಗುವದೆಂದು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆದಯ್ಯನು ವಿವರಿಸಿರುವನು.

ಈ ಭಾಗಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶವು ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಉಭಯ ವಚನಕಾರರು ಲಿಂಗಸಾಧನೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿಷಯ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚನಾರೂಪವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧ನೆಯ ವಿಧ.

(ಮೋಹೀ, ಭಕ್ತ, ಪೂಜಕ, ವೀರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣೀ)

(೧) ಆಚಾರಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದರೆ, ಸತಿ ಸಹೋದರ ಮೋಹವ ಮರೆಯಬೇಕು. ಆಚಾರಲಿಂಗ ಭಕ್ತನಾದರೆ, ಪೂರ್ವಾಚಾರವ ನಡೆಯಲಾಗದು. ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪೂಜಕನಾದನೆ, ಅನ್ಯಪೂಜೆಯ ಮಾಡಲಾಗದು. ಆಚಾರಲಿಂಗ ವೀರನಾದರೆ, ಹಿಡಿದ ವ್ರತ ನೇಮವ ಬಿಡಲಾಗದು. ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದರೆ, ಅಶುಚಿಯಾಗಿರಲಾಗದು. ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದರೆ ಭಕ್ತ ನಿಂದೆಯ ಕೇಳಲಾಗದು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಈ ಆರುಸಹಿತ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿ.

ಗುರುಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ, ಮಾತಾಪಿತರ ಮೋಹವ ಮರೆಯಬೇಕು. ಗುರುಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದಡೆ, ಪೂರ್ವ ಬಂಧು ಪ್ರೇಮವ ಮಾಡ

ಲಾಗದು. ಗುರುಲಿಂಗ ಪೂಜಕನಾದಡೆ, ಅನ್ಯ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಲಾಗದು. ಗುರುಲಿಂಗ ವೀರನಾದಡೆ, ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಗುರುವಾಜ್ಞೆಯ ಮೀರಲಾಗದು. ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ ಮಾನವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಲಾಗದು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಈ ಆರುಸಹಿತ ಗುರುಲಿಂಗಭಕ್ತಿ.

ಶಿವಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ, ಅನ್ಯ ಮೋಹವ ಮರೆಯಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದಡೆ, ಅನ್ಯ ದೈವವ ಮಾಡಲಾಗದು. ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜಕನಾದಡೆ ಅನ್ಯ ದೈವದ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಲಾಗದು. ಶಿವಲಿಂಗ ವೀರನಾದಡೆ, ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳ ಕುರಿತು ಹೋಗಲಾಗದು. ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಅಂಗ ಭೋಗವ ಮರೆಯಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ, ಸತಿ ಸಂಗವ ಮಾಡಲಾಗದು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ, ಈ ಆರುಸಹಿತ ಶಿವಲಿಂಗಭಕ್ತಿ.

ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ, ತನ್ನ ಕುಲಗೋತ್ರ ಮೋಹವ ಮರೆಯಬೇಕು. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಭಕ್ತನಾದಡೆ, ಪೂರ್ವ ಕುಲವ ಬೆರಿಸಲಾಗದು. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕನಾದಡೆ, ಮಾನವರನುಪಥಾವಿಸಲಾಗದು. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ವೀರನಾದಡೆ, ಅರ್ಥವ ಕಟ್ಟಲಾಗದು. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಬೇಡಿದಡೆ ಇಲ್ಲೆನ್ನಲಾಗದು. ಜಂಗಮಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ, ಲಾಂಛನದ ನಿಂದೆಯ ಕೇಳಲಾಗದು. ಇದು ಕಾರಣ, ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಈ ಆರುಸಹಿತ ಜಂಗಮಲಿಂಗಭಕ್ತಿ.

ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ, ಅಂಗರುಚಿಗೆ ಇಚ್ಛೈಸಲಾಗದು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದಡೆ, ಪೂರ್ವಾಹಾರವ ಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪೂಜಕನಾದಡೆ, ಅಪ್ರಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಣಲಿಕ್ಕಲಾಗದು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ವೀರನಾದಡೆ, ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕಯ್ಯಾನಲಾಗದು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಜೀವಹಿಂಸೆಯ ಮಾಡಲಾಗದು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ ಆತ್ಮನಿಗ್ರಹವ ಮಾಡಲಾಗದು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಈ ಆರು ಸಹಿತ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಭಕ್ತಿ.

ಮಹಾಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ, ಲೋಕದ ಮೋಹವ ಮರೆಯಬೇಕು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಭಕ್ತನಾದಡೆ, ಪೂರ್ವ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಲಾಗದು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಪೂಜಕನಾದಡೆ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕೂಡೆ ಸಂಗವ, ಭಾಷಣೆಯ ಮಾಡಲಾಗದು. ಮಹಾಲಿಂಗ ವೀರನಾದಡೆ, ಪ್ರಳಯಾದಿಗಳಿಗಂಜಲಾಗದು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಸಮತೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ, ಮನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ನೆನಹು ಹಿಂಗಲಾಗದು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಈ ಆರುಸಹಿತ ಮಹಾಲಿಂಗಭಕ್ತಿ.

ಇಂತೀ ಆರುಸಹಿತ ಆಚಾರ, ಆಚಾರಸಹಿತ ಗುರು, ಗುರುಸಹಿತಲಿಂಗ, ಲಿಂಗಸಹಿತ ಜಂಗಮ, ಜಂಗಮಸಹಿತ ಪ್ರಸಾದ, ಪ್ರಸಾದಸಹಿತ ಮಹಾಲಿಂಗ, ಇಂತೀ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಂಗಳು ತಾನಾಗಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನು.

೨ನೆಯ ವಿಧ.

(ಮೋಹೀ, ಭಕ್ತ, ವೀರ, ಪ್ರಾಣೀ ಪ್ರಸಾದೀ, ತೃಪ್ತಿ)

ಇನ್ನು ಆಚಾರಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ, ಸತಿ-ಸುತ ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ ಮೋಹವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಆಚಾರಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದಡೆ, ಸ್ವಕಾಯಕದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಆಚಾರಲಿಂಗವೀರ ತಾನಾದಡೆ, ಪೂರ್ವವನಳಿದು, ಪುನರ್ಜಾತನಾಗಿರಬೇಕು. ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ, ಭವಿಗಳಿಗೆ ತಲೆವಾಗದಿರಬೇಕು. ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಜಿಹ್ವಾಲಂಪಟವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಆಚಾರಲಿಂಗ ತೃಪ್ತನಾದಡೆ, ಭಕ್ತಕಾಯ ಮಮಕಾಯನಾಗಿರಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಗುರುಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ, ತನುಗುಣನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಗುರುಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದಡೆ, ತನ್ನ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಸವೆಯಬೇಕು. ಗುರುಲಿಂಗ ವೀರನಾದಡೆ, ಭವರೋಗಂಗಳಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ, ಪ್ರಕೃತಿಗುಣ ರಹಿತನಾಗಿರಬೇಕು. ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಗುರು ಪ್ರಸಾದವಲ್ಲದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸದಿರಬೇಕು. ಗುರುಲಿಂಗ ತೃಪ್ತನಾದಡೆ, ಅರಸುವ ಅರಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ, ಮನಗುಣನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದಡೆ, ಲಿಂಗದ ಏಕೋ ಗ್ರಾಹಕತ್ವ ಅಳವಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗವೀರನಾದಡೆ. ಕಾಲಕಾಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಳುಕದಿರಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ, ಜನನ ಮರಣಂಗಳಿಗೊಳಗಾಗದಿರಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಶಿವಪ್ರಸಾದವಲ್ಲದೆ ಸ್ವಿಕರಿಸದಿರಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗ ತೃಪ್ತನಾದಡೆ, ದ್ವೈತಾ ದ್ವೈತವನಳಿದಿರಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ. ಪ್ರಾಣಗುಣ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಜಂಗಮಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದಡೆ, ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಧನಮನ ಸವೆಯಬೇಕು. ಜಂಗಮಲಿಂಗವೀರನಾದಡೆ, ಭಯಭಂಗವಿಲ್ಲಬೇಕು. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ, ತಥ್ಯ ಮಿಥ್ಯ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಭೋಗಭೂಷಣಂಗಳಾಸೆ ಇಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ತೃಪ್ತನಾದಡೆ, ಹಮ್ಮಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮೋಹಿಯಾದಡೆ, ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಯೊಡ್ಡದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಭಕ್ತನಾದಡೆ, ದಾಸೋಹವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ವೀರನಾದಡೆ, ಚಿರ ಹಮ್ಮಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದೊಳು ಅಭಿನ್ನನಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ತೃಪ್ತನಾದಡೆ, ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲದಿರಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗ ಮೋಹಿತನಾದಡೆ, ಅಣಿಮಾದಿ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಂಗಳ ಬಯಸದಿರಬೇಕು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಭಕ್ತನಾದಡೆ, ಅಷ್ಟಮಹಾಸಿದ್ಧಿಗಳ ಬಯಸದಿರಬೇಕು. ಮಹಾಲಿಂಗ ವೀರನಾದಡೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಪದವಿಯ ಹಾರದಿರಬೇಕು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯಾದಡೆ, ಇಹಪರಂಗಳಾಶೆ ಇಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಅರಿವು ಮರಹಳಿದ ಚಿಲ್ಲಿಂಗಸಂಗಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮಹಾಲಿಂಗ ತೃಪ್ತನಾದಡೆ, ಭಾವ, ಸದ್ಭಾವ, ದುರ್ಭಾವವಳಿದು, ಭಾವೈಕ್ಯವಾಗಿ ತಾನಿದಿರೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಾವವ ತೋರದಿರಬೇಕು. ಇಂತು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ತಾನು ತಾನಾಗಿರಬೇಕಯ್ಯ.

ಆರು ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

(ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ)

(೧) ಭಕ್ತಂಗೆ ಹಸ್ತವಾವುದು, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಹಸ್ತವಾವುದು, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಹಸ್ತವಾವುದು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಹಸ್ತವಾವುದು, ಶರಣಂಗೆ ಹಸ್ತವಾವುದು ಐಕ್ಯಂಗೆ ಹಸ್ತವಾವುದು, ಎಂದರೆ ಈ ಹಸ್ತಂಗಳ ಭೇದವ ಹೇಳಿಹೆನಯ್ಯ. ಭಕ್ತಂಗೆ ಸುಚಿತ್ತವೇ ಹಸ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಸುಬುದ್ಧಿಯೇ ಹಸ್ತ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ನಿರಹಂಕಾರವೇ ಹಸ್ತ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಸುಮನವೇ ಹಸ್ತ, ಶರಣಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನವೇ ಹಸ್ತ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಸದ್ಭಾವವೇ ಹಸ್ತ, ಇಂತೀ ಹಸ್ತಂಗಳ ಭೇದವ ತಿಳಿವುದಯ್ಯ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಕುಚಿತ್ತವಳಿದು ಸುಚಿತ್ತ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ ಭಕ್ತನೆಂಬೆನು. ಕುಬುದ್ಧಿಯನಳಿದು ಸುಬುದ್ಧಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬೆನು. ಅಹಂಕಾರವಳಿದು ನಿರಹಂಕಾರ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವನರಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬೆನು. ಅಜ್ಞಾನ ವಳಿದು ಸುಜ್ಞಾನ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವನರಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ, ಶರಣನೆಂಬೆನು. ದುರ್ಭಾವವಳಿದು ಸದ್ಭಾವ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ, ಐಕ್ಯನೆಂಬೆನು. ಇಂತೀ ಷಡ್ವಿಧ ಬ್ರಹ್ಮನೊಡಗೂಡುವ ಮಹಾಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನಯ್ಯ ಅಖಂಡೇಶ್ವರಾ.

(೩) ಸುಚಿತ್ತಃ-- ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲಣ ವ್ಯಾಮೋಹದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಚರಿಸುವದೇ ಕುಚಿತ್ತ. ಆ ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥಂಗಳನ್ನು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಳಿದು, ಲಿಂಗಕರಣಂಗಳಾಗಿ, ಸತಿ ಸುತಾದಿಗಳ ಮೇಲಣ ವ್ಯಾಮೋಹವಳಿದು ನಿರ್ಮೋಹಿಯಾಗಿರುವದೇ ಸುಚಿತ್ತ.

ಸುಬುದ್ಧಿಃ--ಪರಧನ, ಪರದೈವ, ಪರಸತಿ, ಪರನಿಂದೆ, ಪರಹಿಂಸೆ ಎಂಬ ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಚರಿಸುವುದೇ ಕುಬುದ್ಧಿ. ಇಂತಪ್ಪ ಕುಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಕರಕಮಲವು ಕೆಟ್ಟು, ಅಷ್ಟಾವರಣವ ಅಂಗವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಂಚಾಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಏಕ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾ ಪರನಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದೇ ಸುಬುದ್ಧಿ.

ನಿರಹಂಕಾರಃ--ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ರೂಪು, ರುಚಿ, ತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ವಿಹೀನವಾಗಿ ಜೀವ ಭಾವದಿಂದ ಭುಂಜಿಸಿ ದೇಹೋಹಂ, ಎಂದುಲಿವುದೇ ಅಹಂಕಾರ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕರಕಮಲವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಆ ತನುತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ರೂಪು, ರುಚಿ, ತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಂಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಆ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗ ಮುಖದಿಂದ ಉಳುಮೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವನನುಭವಿಸಿ ನಿರಹಂಕಾರ ಭಾವಿಯಾಗಿರುವದೇ ನಿರಹಂಕಾರ.

ಸುಮನಃ--ಹೃದಯ ಕಮಳದ ಅಷ್ಟದಳಾಗ್ರಗತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರ ಸಂಬಂಧವಾದ ೫೦ ದಳಂಗಳಲ್ಲಿ ದಳಪ್ರಕೃತಿ ವಿಡಿದು ದೇಹಾರೋಹಂಗಳಿಂದ ಚರಿಸುತ್ತ, ಸಂಚಲ ವ್ಯವಹಾರಿಯಾಗಿರುವುದೇ ಕುಮನ. ಅಂತಪ್ಪ ಕುಮನವೆಂಬ ಕರಕಮಲವು ಅಳಿದು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಸುಮನವು ಊರ್ಧ್ವ ಮುಖವಾಗಿರುವ ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂಬ ಚತುರ್ದಶ ಕಮಲ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಅಚಲಾನಂದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಕೊಂಡೊಪ್ಪುವ ಪರಮಾತ್ಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥಿರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದೇ ಸುಮನ.

ಸುಜ್ಞಾನಃ--ದೇಹವೇ ಸತಿಯಾಗಿ, ಆತ್ಮನೇ ಪತಿಯಾಗಿ, ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೇ ತನ್ನಯ ತೊತ್ತಾದಿಗಳಾಗಿ ಘಟ ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದೇ ಅಜ್ಞಾನವು. ಅಂತಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕರಕಮಲವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಶರಣನೇ ಸತಿಯಾಗಿ, ಲಿಂಗವೇ ಪತಿಯಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಾಗಿ, ವಿಷಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ, ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದೇ ಸುಜ್ಞಾನವು.

ಸದ್ಭಾವಃ— ಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಲಿಂಗಾಂಗೆ ಎರಡಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಪಡೆದು, ಅನುಭವಿಸಿ ಭವವನೈದಿ ಹೋಗುವಂಥಾದ್ದೇ ದುರ್ಭಾವವು. ಅಂತಪ್ಪ ದುರ್ಭಾವವೆಂಬ ಕರಕಮಲವು ಅಳಿದು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಸದ್ಭಾವವು ಶಿಖಿಕರ್ಪುರ ಸಂಯೋಗವಾದ ಹಾಗೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಾ ಕೂಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಕೂಡಿ, ತಾನು ಲಿಂಗವೆಂಬ ಉಭಯಃ ಭಾವವಳಿದು ತಾನು ತಾನಾಗಿರುವದೇ ಸದ್ಭಾವವು.

(೪) ಕಿಂಕುರ್ವಾಣತೆಯಿಂದ ಉಳ್ಳುದನಿತು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ, ನಿಷ್ಠೆ ನಿಬ್ಬೆರಸಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಅಭಿಲಾಷೆ ಸಮನಿಸದೆ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರ. ಅನರ್ಪಿತವ ಸಮನಿಸದೆ ಬಂದುದ ಕಾಯದ ಕರಣದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗ ಸಹಿತ ಭೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿ. ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ, ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯನರಿದು ಎಚ್ಚರಿಗೆಗುಂದದಿಪ್ಪಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ. ತನಗೆ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೇರಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಶರಣ. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅನುಭಾವವನು ಮೀರಿ ಹೆಸರಡಗಿದ ಸುಖವದು ಲಿಂಗೈಕ್ಯ. ಇದುಃಕಾರಣ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣಂಗಲ್ಲದೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವಪೂರ್ವ.

(೫) ಭಕ್ತೆ ಏನಪ್ಪೆನಯ್ಯಾ. ಕರ್ತೃಭೃತ್ಯತ್ವವನರಿಯೆ. ಮಹೇಶ್ವರಿ ಏನಪ್ಪೆನಯ್ಯಾ. ವ್ರತ ನೇಮ ಛಲವ ನಾನರಿಯೆ. ಪ್ರಸಾದಿ ಏನಪ್ಪೆನಯ್ಯಾ ಅರ್ಪಿತ ಅನರ್ಪಿತವೆಂಬ ಭೇದವ ನಾನರಿಯೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಏನಪ್ಪೆನಯ್ಯಾ. ಅನುಭಾವದ ಗಮನವ ನಾನರಿಯೆ. ಶರಣೆ ಏನಪ್ಪೆನಯ್ಯಾ. ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಭಾವವನರಿಯೆ. ಐಕ್ಯ ಏನಪ್ಪೆನಯ್ಯಾ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಃಸ್ಥಲವಾಗದಿರ್ಪೆನು.

(೬) ಭಕ್ತಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು, ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು, ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಆತನಳಿಯನಲ್ಲದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮೂವರು, ಶರಣ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ನಾಲ್ವರು, ಐಕ್ಯಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನ ತಮ್ಮನಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಕುರುಹಿನ ಬೆಂಬಳಿಯನರಿದು ಬಿಡುವದ ಬಿಟ್ಟು, ತಡೆವರ ತಡೆವುತ್ತಿದೇನೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನರಿಕೆಯಾಗಿ.

ಅರ್ಥ:-- ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವದಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವುಳ್ಳವನೇ ಬಸವೇಶ್ವರನು. ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಂಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಪಂಚಾಚಾರವನೊಡಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಏಕಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಾಚರಿಸುವ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರೇ ಜಗದೇವ ಮಲ್ಲಿಬೊಮ್ಮಣ್ಣಗಳು. ತ್ರಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥವ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವುಳ್ಳವನೇ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸೋದರಳಿಯನಾದ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನು. ಅಂಗಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರೇ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ, ನಿಜಗುಣದೇವರು, ಘಟ್ಟಿವಾಳಯ್ಯಗಳು. ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿತ್ವವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಶರಣಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರೇ ಪ್ರಭುದೇವರು, ಅಕ್ಕಗಳು, ಗಜೇಶ ಮಸಣಯ್ಯಗಳು, ಉರಿಲಿಂಗಯ್ಯಗಳು. ಉರಿಕರ್ಪೂರಸಂಯೋಗದ ಹಾಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರೇ ಅಜಗಣ್ಣಯ್ಯಗಳು. ಈ ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಹೇಳುವ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳ ಆಚರಣೆಯ ತಿಳಿದು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಾಚರಣೆಯುಳ್ಳವರ ತನ್ನಾಚಾರಕ್ಕೊಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಾಚರಣೆ ಇಲ್ಲದವರ ತನ್ನಾಚಾರದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿಹನು ಬಸವಣ್ಣನಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಎಂಬುದರ್ಥ.

(೭) ತ್ರಿವಿಧ ಕ್ರಿಯಿಂದ ಭೇದವನರಿತು ಮಾಡುವುದು ಭಕ್ತಸ್ಥಲ. ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನನುಭವಿಸದೆ ನಿಶ್ಚಯ ವಸ್ತುವ ಕಾಂಬುವುದು ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತದಲ್ಲಿ ಬಂದುದನರಿದು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತದಿಂದ ಕೊಂಬುದು ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲದಿರವು. ಷಡಾಧಾರಂಗಳಿಂದ ಸುಳಿವ ಸೂಕ್ಷ್ಮರಂಧ್ರದ ನೆಲೆಯನರಿದು ಕೂಡುವ ಕೂಟ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲದಿರವು. ಸುಖದುಃಖವೆಂಬ ಉಭಯವನಳಿದು ಬೆರಗು ನಿಬ್ಬೆರಗಾದುದು ಶರಣಸ್ಥಲದಿರವು. ಸುಗಂಧ ಗಂಧವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಅಗ್ನಿ ಅಗ್ನಿಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿ, ಗಂಧ ಧೂಮದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿ, ಗಂಧ ಹಿಂಗೆ, ಆ ಗಂಧದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದಂತೆ ನಿಂದುದು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಂಗಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ನೋಡಾ ಶಂಭುವಿಂದಿತ್ತ ಸ್ವಯಂಭುವಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು.

(೮) ಅಯ್ಯ, ಇದ್ದುದ ವಂಚನೆಯ ಮಾಡದೆ, ಇಲ್ಲದುದಕೆ
ಕಡನ ಮಾಡದೆ, ಪರರ ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ತಂದು ದಾಸೋಹವ ಮಾಡದೆ,
ತನ್ನ ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲೆನ್ನದಿಹುದು ಭಕ್ತಸ್ಥಲ. ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯ ಗುಹ್ಯೇಂ
ದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮನ ಮಗ್ನವಾಗ
ದಿಹುದೇ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ. ಲಾಂಛನವ ಧರಿಸಿ ಕಾಂಚನಕ್ಕೆ ಕೈಯ್ನೊಡ್ಡಿ
ಬೇಡುವ ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕರಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ತೆಗೆದು
ಕೊಳ್ಳದಿಹುದೇ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ತನ್ನ ತಾನರಿಯದ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ
ಕ್ರಿಯಿಂದಾಚರಿಸುವ ನರಗುರಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸದೆ, ಪರಲೋಕದ
ಪದವಿಗಿಚ್ಛೈಸದಿಹುದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ. ಇಹಲೋಕದ ಜಡ ಸಂಸಾ
ರಿಗಳ ಸಂಗವ ಜರಿದು, ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಮೂಲವಾದ ಬಾಹ್ಯ
ಕ್ರಿಗಳ ಮರೆದು, ಜನನ ಮರಣಂಗಳಿಲ್ಲದಿಹುದೇ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಅರಿಷಡ್ವ
ರ್ಗಂಗಳ ತೊರೆಯದ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸವರಿಯದ ಮಂಗ
ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರ ಸಂಗವ ತೊರೆದು ತಾನಿದಿರೆಂಬುದನರಿಯದೆ ಇಹುದೇ
ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ. ತಾನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಿಡಿವುದೇ ಮಧ್ಯಮ ಗುರುಸ್ಥಲ.
ಕೊಟ್ಟರೂ ಹಿಡಿಯದಿಹುದೇ ಪರಮ ವಿರಕ್ತಿ ಸ್ಥಲ. ಕಾಡಿ ಬೇಡುವುದೇ
ಕಿರಾತಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ನವವಿಧಸ್ಥಲವ ಹರ ಗುರು ವಾಕ್ಯ ಪುರಾತರ
ವಚನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿ ಪುರಾತರ ಕವಳಿಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಸ್ಥಲವನಂಗಂಗೊಂಡು, ಪರಿಣಾಮಿ, ನಿರುಪಾಧಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಎಂಬ
ತ್ರಿವಿಧ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದವನುಳಿದು ಆಚರಿಸುವುದು ನಿರ್ವ
ಯಲ ಪದವನ್ನೈದುವದು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರಿಗಲ್ಲದೆ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗ
ಳಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವೇ?

(೯) ಭಕ್ತನಾದಡೆ, ತನುಮನಧನದಾಶೆಯುಳಿದಿರಬೇಕು. ಮಹೇ
ಶ್ವರನಾದಡೆ, ಪರಧನ ಪರಚಿಂತೆ ಪರಾಂಗನೆಯರ ಎಡೆಯುಳಿ
ದುಳಿದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಿಯಾದಡೆ, ಸುಖರುಚಿಯುವಗ್ರಹವಂ ಮರೆದು,
ಪ್ರಸಾದ ಘಟವಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದಡೆ ಘಟ
ದಾಸೆಯ ತೊರೆದು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಬೆರಿಸಿ, ಬೇರಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು.
ಶರಣನಾದಡೆ ಸತಿ ರತಿಯ ಸಂಗವಳಿದು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತಾ ಸತಿಯಾಗಿರ
ಬೇಕು. ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾಧಡೆ, ಆಪ್ಯಾಯನಡೆಡೆಯಡಗಿ ಸುಖ ದುಃಖಮಂ
ತಾಳದೆ ನಿಭ್ರಾಂತನಾಗಿರಬೇಕು. ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುವುದೇ

ಶಿವಾಚಾರ? ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವಾರಿಗೆಯೂ ಅಳವಡದು. ಸೊಡ್ಡಳ ದೇವನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಭಕ್ತಿಯನು ಬಸವಣ್ಣಂಗೆ ಮೂರ್ತಿಯ ಮಾಡಿದನು.

(೧೦) ಭಕ್ತಂಗೆ ಕ್ರಿ, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ನಿಶ್ಚಯ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಅರ್ಪಣ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಯೋಗ, ಶರಣಂಗೆ ನಿಬ್ಬೆರಗು, ಐಕ್ಯಂಗೆ ನಿರ್ಲೇಪ, ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಂದ ವಿರಕ್ತನ ಏಕಸ್ಥಲದಾಟ, ನಿಜ ತತ್ವದ ಕೂಟ. ಶಂಭುವಿಂದಿತ್ತ, ಸ್ವಯಂಭುವಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು.

(೧೧) ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಭಕ್ತನಾಗಿ, ಆ ವಿಶ್ವಾಸದೊಳಗಣ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂ ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿ, ಆ ನಿಷ್ಠೆಯೊಳಗಣ ಸಾವಧಾನದಿಂ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ, ಆ ಸಾವಧಾನದೊಳಗಣ ಸ್ವಾನುಭಾವದಿಂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ, ಆ ಸ್ವಾನುಭಾವದೊಳಗಣ ಅರುವಿನಿಂ ಶರಣನಾಗಿ, ಆ ಅರಿವು ನಿಜದಲ್ಲಿ ಸಮರಸಭಾವವನೈದಿದ ನಿರ್ಭಾವ ಪದದೊಳು ನಿಂದ ಭೇದವೆಂತಿದ್ದಿತೆಂದಡೆ, ಮುಂದೆ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವಾದುದು.

(೧೨) ಭಕ್ತಂಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ನೈಷ್ಠೆ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಅವಧಾನ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಯೋಗ, ಶರಣಂಗೆ ಮುನ್ನವೇ ಬಿಡುಗಡೆ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಕುರುಹುಗೊಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ನಿರಾಳ, ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಭೇದ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

(೧೩) ಕಕ್ಷೆ ಭಕ್ತನ ಸೋಂಕು, ಮುಖ ಸೆಜ್ಜೆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಸೋಂಕು, ಅಂಗಸಂಬಂಧ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸೋಂಕು, ಕರಸ್ಥಳ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸೋಂಕು, ಉತ್ತಮಾಂಗ ಶರಣನ ಸೋಂಕು, ಅಮಳೋಕ್ಯ ಐಕ್ಯನ ಸೋಂಕು. ಭಕ್ತಂಗೆ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಸದಾಚಾರಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ವಿಚಾರಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಸರ್ವಾವಧಾನ ಸನ್ನದ್ಧಲಿಂಗ, ಶರಣಂಗೆ ಅವಿರಳ ಸಂಪೂರ್ಣಲಿಂಗ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಪರಮ ಪರಿಪೂರ್ಣಲಿಂಗ, ಇಂತೀ ಆರುಸ್ಥಲ, ಷಟ್‌ಕರ್ಮ, ಆ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ಭೇದಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಣ ವಸ್ತು ಒಂದುಂಟೆಂದು, ಸಂಗವ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ಆರಂಗದ ಪಥಗೂಡಿ ಕಾಂಬಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವನೊಡಗೂಡುವದೊಂದೇ

ಭೇದ. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲ ವಿವರ, ಕೂಟಸಂಬಂಧ. ಏಕಮೂರ್ತಿ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವಾಗಿ, ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲಮೂರ್ತಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವಾಗಿ, ಮಿಶ್ರಕ್ಕೆ ಮಿಶ್ರ, ತತ್ವಕ್ಕೆ ತತ್ವ, ಬೊಮ್ಮಕ್ಕೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಹಲವು ಹೊಲಬಿನ ಪಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಡೂ, ಪಥ ಹಲವಲ್ಲದೆ ನಗರಕ್ಕೊಂದೇ ಹೊಲಬು. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲ ವಸ್ತು ನಿರ್ವಾಹ. ಶಂಭುಗಿಂದಿತ್ತ, ಸ್ವಯಂಭುವಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು.

(೧೪) ಕುಚಿತ್ತವಳಿದು ಸುಚಿತ್ತ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವ ನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ ಭಕ್ತನೆಂಬೆನು. ಕುಬುದ್ಧಿಯಳಿದು ಸುಬುದ್ಧಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬೆನು. ಅಹಂಕಾರ ವಳಿದು ನಿರಹಂಕಾರ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬೆನು. ಅಜ್ಞಾನವಳಿದು ಸುಜ್ಞಾನ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವನರಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಶರಣನೆಂಬೆನು. ದುರ್ಭಾವವಳಿದು ಸದ್ಭಾವ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಮರಸ ಸೌಖ್ಯವನರಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಐಕ್ಯನೆಂಬೆನು. ಇಂತೀ ಷಡ್ವಿಧ ಬ್ರಹ್ಮವನೊಡಗೂಡುವ ಮಹಾಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನಯ್ಯ ಅಖಂಡೇಶ್ವರಾ.

(೧೫) ಕಾಯ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿಹನ್ನಕ್ಕರ ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮ ಹಲವು ವಿಷಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿವನ್ನಕ್ಕರ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಹಿರಿದು ಕಿರಿದನರಿದು, ರೋಚಕ ಅರೋಚಕವೆಂಬನ್ನಕ್ಕರ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಜಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತೋರಿ, ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿವನ್ನಕ್ಕರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಲ್ಲ. ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಪದಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಬ ಕಾಣಿಕೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಶರಣಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಅರಿದೆ ಮರೆದೆ ಎಂಬ ಉಭಯದ ಸಂದೇಹವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಪಾನದ ಮೆಟ್ಟನಂತೆ ಒಂದ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದನೇರುವನ್ನಕ್ಕ ಸ್ಥಳ ಕುಳ ಭರಿತನಾಗಬೇಕು. ಮೇಲನೇರಿ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿವೆನೆಂಬ ಭಾವ ನಿಂದಲ್ಲಿ, ಆರನೆಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮೂರೊಂದು ಬೇರೊಂದು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಕರಗಿದ ಬಂಗಾರಕ್ಕೆ ಕರಚರಣಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಆತ ಕುರುಹಡಗಿದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

(೧೬) ಭಕ್ತಂಗೆ ತ್ರಿವಿಧಮಲ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಬಂದ ಜಪ ನೇಮ ಕರ್ಮಂಗಳು ಹಿಂಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಬಂದು ಸೋಂಕುವ ಸುಗುಣ ದುರ್ಗುಣ ಉಭಯವು ಸೋಂಕುವದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಹಿಡಿದುದ ಹಿಡಿದು, ಬಿಡುವುದ ಬಿಟ್ಟು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದೊಡೆ ಆಯತ, ಸ್ವಾಯತ, ಸನ್ನಿಹಿತವೆಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕಿಕ್ಕದೆ ಸ್ವಯ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಶರಣನಾದಲ್ಲಿ ಆಗು ಚಾಗೆಂಬುದನರಿಯದೆ, ಸ್ತುತಿ ನಿಂದ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಮೈಗೊಡದೆ, ರಾಗ ವಿರಾಗವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮನವಿಕ್ಕದೆ, ಜಿಹ್ವೆ ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕದೆ, ಮದಗಜದಂತೆ ಇದಿರನರಿಯದಿಪ್ಪುದು. ಐಕ್ಯನಾದಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧದ ಸುಳುಹಿನಂತೆ, ಪಳುಕಿನ ರಾಜತೇಜದಂತೆ, ಶುಕ್ತಿಯ ಅಪ್ಪುವಿನಂತೆ, ಅಣೋರಣೀಯದಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿ ತಿರುಗುವ ನಿಶ್ಚಯತ್ವದಂತೆ, ಬಿಂಬದೊಳಗಣ ತರಂಗದ ನಿಸ್ತರಂಗದಂತೆ, ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಾಹಕನಾಗಿ ನಿಂದ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವನರಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯನಲ್ಲ.

(೧೭) ಭಕ್ತನಾದರೆ, ಕಿಂಕರ ಕಿಂಕರನಾಗಿರಬೇಕು. ಮಹೇಶ್ವರನಾದರೆ, ಆದಿ ಅನಾದಿಯನರಿದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಿಯಾದರೆ, ಒಡಲುಗುಣ ವಿರಹಿತನಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದರೆ, ಬಾಹ್ಯ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಶರಣನಾದರೆ, ನಿಸ್ಸಂಗಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಐಕ್ಯನಾದರೆ, ಬಯಲು ಬಯಲಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಪ್ಪ ಸ್ಥಲವನರಿದಲ್ಲದೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಸುಸಂಗತಿ ಎನಿಸಬಾರದು.

(೧೮) ಲಾಂಛನದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹುಸಿಯ ಸಂಪಾದಿಸುವನ್ನಕ್ಕರ ಭಕ್ತನಲ್ಲ. ಪುರುಡುವಿಡಿದಾತ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲ. ಪದಾರ್ಥವನರಿದಾತ ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲ. ಖ್ಯಾತಿಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲ. ಸತಿಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಶರಣನಲ್ಲ. ಪತಿಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಐಕ್ಯನಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಸಕೀಲವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಾಧಕರಿಗಳವಲ್ಲ ಸಹಜದೊಡೆಯರಿಗಲ್ಲದೆ.

(೧೯) ಭಕ್ತಸ್ಥಲ ಗುರು ರೂಪು, ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ ಲಿಂಗರೂಪು, ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ ಜಂಗಮರೂಪು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ ಆತ್ಮರೂಪು, ಶರಣ

ಸ್ಥಲ ಅರಿವು, ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ ಶಬ್ದಮುಗ್ಧ ನಿರ್ನಾಮಭಾವ, ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಭಕ್ತಿಯ ನೆಮ್ಮಿ, ವಿಶ್ವಾಸವ ಕಂಡು, ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು, ಬುದ್ಧಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಕೇವಲ ವಿದ್ಯೆ, ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ, ಆಗಾಮಿಗಳ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಸುಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯತೇಜ ಪ್ರಕಾಶ, ಕೇವಲವಪ್ಪ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪರವಶನಾಗಬೇಕು. ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ಕೂಡಬೇಕು.

(೨೦) ಭಕ್ತ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವ, ಮಹೇಶ್ವರ ವಿಷ್ಣುತತ್ವ, ಪ್ರಸಾದಿ ರುದ್ರ ತತ್ವ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಈಶ್ವರತತ್ವ, ಶರಣ ಸದಾಶಿವ ತತ್ವ, ಐಕ್ಯ ಮಹಾ ಭೇದತತ್ವ, ಇಂತೀ ಷಡ್ಭಾವದಾದಿ ಅಂತ್ಯದಿಂದ ಭೇದವ ಹಂಚಿಹಾಕಿ, ನೀನು ಅಸಾಧ್ಯನಾದೆಯಲ್ಲ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ಭೋಗಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವೇ.

(೨೧) ಭಕ್ತನ ಅಂಗವಾವುದು, ಮಹೇಶ್ವರನ ಅಂಗವಾವುದು, ಪ್ರಸಾದಿಯ ಅಂಗವಾವುದು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಅಂಗವಾವುದು, ಶರಣನ ಅಂಗವಾವುದು, ಐಕ್ಯನ ಅಂಗವಾವುದು, ಎಂದರೆ ಹೇಳಿಹೆನಯ್ಯಾ:— ಭಕ್ತಂಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಅಂಗ, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಅಪ್ಪುವೇ ಅಂಗ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯೇ ಅಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ವಾಯುವೇ ಅಂಗ, ಶರಣಂಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಅಂಗ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಆತ್ಮನೇ ಅಂಗ, ಇಂತೀ ಅಂಗಸ್ಥಲಂಗಳ ಭೇದವ ತಿಳಿವುದಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨೨) ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಆತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಂಗಳ ವಿವರವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಪೃಥ್ವಿ ಭಕ್ತ, ಅಪ್ಪು ಮಹೇಶ, ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಸಾದಿ, ವಾಯು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಆಕಾಶ ಶರಣ, ಆತ್ಮ ಐಕ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಶೃತಿಃ— "ಸದ್ಯೋಜಾತ ಯಥಾ ಭಕ್ತ ವಾಮದೇವ ಮಹೇಶ್ವರಃ ಅಘೋರಂ ಚ ಪ್ರಸಾದೀನಾಂ ತತ್ಪುರುಷಂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೀ ಈಶಾನಂ ಶರಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಐಕ್ಯನಾಮಾತ್ಮ ಮಯಂ ಯಥಾ" ಇಂತೆಂದುದಾಗಿ . . . . . ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ತಾನು ತಾನಾಗಿರಬೇಕಯ್ಯಾ.

(೨೩) ಘ್ರಾಣಕ್ಕೂ, ಗಂಧಕ್ಕೂ ಪೃಥ್ವಿಯೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ. ಅಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂಬ ಕಲೆ ಇಹುದು. ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯುಕ್ತ

ವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದಾತ ಭಕ್ತನು. ಜಿಹ್ವೆಗೂ ಗುಹ್ಯಕ್ಕೂ ಅಪ್ಪುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಕಲೆ ಇಹುದು. ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಗುರುಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದಾತ ಮಹೇಶ್ವರನು. ನೇತ್ರಕ್ಕೂ ಪಾದಕ್ಕೂ ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತ. ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಕಲೆ ಇಹುದು. ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವಾದ ಶಿವಲಿಂಗ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತ ಪ್ರಸಾದಿ. ತ್ವಕ್ಕಿಗೂ ಪಾಣಿಗೂ ವಾಯುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ. ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಕಲೆ ಇಹುದು. ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ. ಶ್ರೋತ್ರಕ್ಕೂ ವಾಕ್ಕಿಗೂ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ. ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಎಂಬ ಕಲೆ ಇಹುದು. ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತ ಶರಣನು. ಆತ್ಮಾಂಗಕ್ಕೆ ಮನವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ. ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಎಂಬ ಕಲೆ ಇಹುದು. ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತ ಐಕ್ಯನು. ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಭಕ್ತರು ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ನಿರಾಳಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿಹರು ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು.

(೨೪) ಕೂಟದ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ. ಭಾವದ ಕಲ್ಪಿತವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಕೊಂಡಿಹೆ ಕೊಟ್ಟೆಹೆನೆಂಬನ್ನಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಲ. ಊಡಿಹೆನುಟ್ಟೆಹೆನೆಂಬನ್ನಕ್ಕ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ಅರಿದಿಹೆನರಿದೆನೆಂಬನ್ನಕ್ಕ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ-ಗುರುವಿಂಗೆ ತನು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನವ ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತಸ್ಥಲ. ಇಂತು ಸ್ಥಲದಿಂದ ಸ್ಥಲಲೇಪವಾದ ಮತ್ತೆ ಮೀರಿದ ತೆರನ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

(೨೫) ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಾಗದವನ ಭಕ್ತನೆಂತೆಂಬೆ? ವಿಷಯಂಗಳಳಿಯದವನ ಮಹೇಶನೆಂತೆಂಬೆ? ಶಿವಕರುಣ ಹಡೆಯದನ್ನಕ್ಕ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂತೆಂಬೆ? ಅಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಳಿಯದವನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂತೆಂಬೆ? ಸಂಕಲ್ಪ ಹರಿಯದನ್ನಕ್ಕ ಶರಣನೆಂತೆಂಬೆ? ನಮ್ಮ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲೇಶನ ಕೂಟವನರಿಯದವನ ಐಕ್ಯನೆಂತೆಂಬೆ?

(೨೬) ಭಕ್ತನಾದ ಬಳಿಕ ಜಂಗಮದ ಗುಣವನರಸಲದೇಕೋ? ಮಹೇಶನಾದ ಬಳಿಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಎಳಸುವದೇತಕೋ? ಪ್ರಸಾದಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಕಂಡುದಕ್ಕೆ ಕೈ ದುಡುಕಲದೇಕೋ? ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಹಂಗೇಕೋ? ಶರಣನಾದ ಬಳಿಕ ಮೋಕ್ಷದ ಹಂಗೇಕೋ? ಐಕ್ಯನಾದ ಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಯ್ಯನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯುದೇತಕೋ?

(೨೭) ಭಕ್ತಂಗೆ ಭಕ್ತಿಯೇ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ. ಮಹೇಶಂಗೆ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವೇ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ. ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯೇ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣಾಃ ಪರಶಿವ ಎಂಬುದೇ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ನೋಡಾ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಆರು ಅಂಗ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿವೇಚನೆ.

(೧) ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಅನಾದಿ ವಸ್ತುವೇ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಪ್ಪ ಮಹಾ ಶೂನ್ಯವನ್ನೈದಿ ಆನಂದದಿಂ ಸಹಜ ವಸ್ತುವಾಗಿರ್ದ ನಿಮ್ಮ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯದಿಂ ಸ್ವಯಂಭು ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂದಿರಿ. ಇಂತೀ ಸ್ವಯಂಭೂ ಮೂರ್ತಿಯು ಪಂಚಮುಖಂಗಳಿಂ ಪಂಚಭೂತಂಗಳಾಗಿರ್ದುದು. ಆ ಪಂಚಭೂತಂಗಳಿಂದವೇ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭುವನ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳ ರಚಿಸಿದಿರಿ. ಪಂಚಭೂತಂಗಳಿಂದವೇ ಪಂಚಭೌತಿಕ ತತ್ವವಾಗಿ ಮಾಯಾಂಶ ಲೀಲಾವಿಲಾಸ ಶರೀರವಾಗಲು, ಈ ಲೀಲಾವತಾರವೆಂತಾಯಿತ್ತೆಂದಡೆ,

ಆ ಲೀಲಾವಿಲಾಸದ ನಾದಶಕ್ತಿಯೇ ಅಂಗವಾಗಿ, ಆ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಮೋಹನವಿಲಾಸ ಬಿಂದುವೇ ಜೀವವಾಗಿ, ಆನಂದಕಳಾ ಪ್ರಕಾಶ ಮರವೆಯೇ ಆತ್ಮಹೇತುವಾಗಿ, ನಿಂದ ಮಾಯೆ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಾಗಿ, ಭೌತಿಕ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು, ಮರಹು ತಲೆದೋರಿ ಪಾಶಬಂಧತ್ವದಿಂ ಜೀವನೆನಿಸಿ, ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಾಯಾ ಶರೀರವಾದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯ ವ್ಯಾಪ್ಯ ಉಂಟಾದ ಆತ್ಮಂಗೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನೇ ಶ್ರೀಗುರುವಾಗಿ ಬಂದು ತನ್ನಂಶವಾದಾತ್ಮರಿಗೆ ನಿಜಾವಯವ ಸೃಜಿಸಲಾಗಿ ಆತ್ಮನು ತನ್ನ ಮರೆದು ನಿಜಾನಂದ ಸುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧವಪ್ಪ ಕಾಯ ಜೀವ ಆತ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಮನಂಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಪಂಚತತ್ವಾಂಗವುಂ ಸಹಜದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ಪರಿ ಎಂತೆಂದೊಡೆ,

ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಆತ್ಮ ಎಂಬಿ ಷಡ್ಭೂತಂಗಳ ಗುಣಧರ್ಮಕರ್ಮಂಗಳು ತನ್ನ ಕಾಯ ಜೀವ ಆತ ಪ್ರಾಣ ಮನ ಜ್ಞಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಡ್ಭೂತಂಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯ, ಪವನೇಂದ್ರಿಯ, ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಸ್ಥಳಕುಳಂಗಳಾಗಿ, ಸ್ಥಳವಾರು, ಅಂಗವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು, ಅಂಗಲಿಂಗದ್ವಯೋರೈಕ್ಯತ್ವದಿಂ ಮಂತ್ರವಾಗಿ ಆ ಮಂತ್ರವೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿಯು ಸಹಜಾನಂದ ವಸ್ತುವೇ ತಾನಾದ ಲೀಲೆ ಎಂತೆಂದೊಡೆ,

ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕಠಿಣಗುಣ, ಅಪ್ಪುವಿನಲ್ಲಿ ಮೃದುಗುಣ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಗುಣ, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶನಗುಣ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚಲಗುಣ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮರಹುಗುಣ, ಇಂತೀ ಷಡ್ಭೂತಂಗಳು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕಠಿಣಗುಣ, ಸ್ಥೂಲಕಾಯದ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು, ಅಪ್ಪುವಿನಲ್ಲಿ ಮೃದುಗುಣ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವದ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಗುಣ, ಕಾರಣಾತ್ಮದ ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶನಗುಣ ಜಾಗ್ರದ ಪ್ರಾಣ ಪವನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚಲಗುಣ, ಸ್ವಪ್ನದ ಮನ ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮರಹುಗುಣ, ಸುಷುಪ್ತಿಯ ಜ್ಞಾನದ ವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು,

ವಾಕ್ಕು ಪಾಣಿ ಪಾದ ಪಾಯು ಗುಹ್ಯವೆಂದು ಸ್ಥೂಲ ಕಾಯಾವಸ್ಥೆಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಕಠಿಣ ಗುಣವ ತಿಳಿದು ಕಾಯ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ, ಭೃತ್ಯಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಸ್ಥಲ. ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ನೇತ್ರ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣವೆಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವನಾವಸ್ಥೆಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಮೃದುಗುಣವಳಿದು ಕ್ರೋಧ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಷ್ಠಾ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ. ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರುಚಿ, ಗಂಧವೆಂಬ ಕಾರಣಾತ್ಮಾವಸ್ಥೆಯ ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ದಹನ ಗುಣವಳಿದು ಲೋಭ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ಪ್ರಾಣಾಪಾನ ವ್ಯಾನ ಉದಾನ ವಾಯುವೆಂಬ ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಯಂ ಪ್ರಾಣಾವಸ್ಥೆಯ ಪವನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಸ್ಪರ್ಶನ ಗುಣವಳಿದು ಮೋಹಕರ್ಮ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಲಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ. ಜ್ಞಾನ ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಮನಾವಸ್ಥೆಯ ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಸಂಚಲಗುಣವಳಿದು ಮದ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಅಷ್ಟಾತ್ಮಂಗಳ ಮರಹು ಗುಣವೆಂಬ ಸುಷುಪ್ತಾವ್ಥಯ ಅಜ್ಞಾನದ ಅಂಧಕಾರದ ಪ್ರಪಂಚು ಗುಣವಳಿದು ಮತ್ಸರ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಷಡ್ಭೂತಂಗಳ ಗುಣಕರ್ಮ ಧರ್ಮಂಗಳೀ ಕರ್ಮೇಂ

ದ್ರಿಯ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯ, ಪವನೇಂದ್ರಿಯ, ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಅರುಹು ತಲೆದೋರಿ ಆರು ಸ್ಥಲವೇ ಅಂಗವಾಗಿ,

ಮತ್ತಂ, ಅಮಂಗಲ, ಪರದಾರ, ದುರ್ಮಾರ್ಗ ಸ್ತ್ರೀಯಾಲಿಂಗನ, ನಿಂದೆ ಇಂತೀ ದುಃಕ್ರಿಯೆಯ ಕುಚಿತ್ತವಳಿದು, ಶೌಚಶುದ್ಧಿ, ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಗಮನ, ಗುರುಮಾರ್ಗ ಲಿಂಗಧಾರಣ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಪಠಣ, ಇಂತೀ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನಿಂದುದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗ. ದುರ್ವಾಸನಾಪೇಕ್ಷೆ, ಪರಪಾಕಭಕ್ಷ, ಭವಿನಿರೀಕ್ಷಣ, ಸ್ಥಾವರ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಾ ಸ್ಪರ್ಶನ, ಅನ್ಯದೈವಮತ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ, ಇಂತೀ ಅಜ್ಞಾನದ ಕುಬುದ್ಧಿಯಳಿದು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಗಂಧ ಸುವಾಸನೆ, ಚರ ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ಷಣ, ಸಜ್ಜನಭಕ್ತಿ ನಿರೀಕ್ಷಣ, ಗುರುಪಾದ ಪೂಜಾಸ್ಪರ್ಶನ, ಶಿವಾಗಮಶ್ರವಣ, ಇಂತೀ ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸುಬುದ್ಧಿಯ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನಿಂದುದೇ ಗುರುಲಿಂಗ. ಚಂದ್ರನಾಗರ ಕರ್ಪುರ ಮೃಗನಾಭಿ ಪತ್ರ ಪುಷ್ಪಾದಿ ಫಲಂಗಳ ನಾನಾ ದಿವ್ಯ ಗಂಧ ಪರಿಮಳ ನಾಸಿಕ ಲಂಪಟ, ಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷ್ಯಾದಿ ಷಡ್ರುಚಿಗಳು, ಅಧರ ಪಾನಾದಿ ರುಚಿಗಳ ಜಿಹ್ವಾಲಂಪಟ, ನಾಂಟ್ಯ ಚಿತ್ರಾಭರಣ ವರ್ಣಾದಿರೂಪು, ನೇತ್ರಲಂಪಟ, ವೀಣಾಮೃದಂಗ ದೇಹಸ್ಪರ್ಶನಾದಿ ಸ್ಪರ್ಶನತ್ವ, ಗೀತ ಹಾಸ್ಯರಸ ಪ್ರಸಂಗ, ರಾಗಾದಿ ವಚನ ಶ್ರೋತ್ರಲಂಪಟ, ಇಂತೀ ಅಹಂಕಾರದಿಚ್ಛೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು, ಗುರು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಗಂಧ ಸುವಾಸನಾ ವಿಷಯ, ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದವೇ ರುಚಿ ವಿಷಯ, ಪಂಚಪ್ರಣವ ಪಂಚ ಬೀಜ ರೂಪು ವಿಷಯ, ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವೇ ಸ್ಪರ್ಶನ ವಿಷಯ, ಪ್ರಣವ ನಾದವೇ ಶಬ್ದ ವಿಷಯ, ಇಂತೀ ನಿರಹಂಕಾರವ ಶಿವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನಿಂದುದೇ ಶಿವಲಿಂಗ. ಸ್ವಗೃಹ ಸ್ವದೇಶ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳಿಂದವೇ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಾಗಿ, ಸಂಚಿತವ ಮಾಳ್ಪ ಸಾಧನಾಭಿಮಾನವಂ ದಾರೇಷಣ ಪುತ್ರೇಷಣ ಮಿತ್ರೇಷಣ ತ್ರಯಂಗಳನೆ ಅಪಾನ ವಾಯುವಾಗಿ, ಸಂಚಿತವ ಮಾಳ್ಪ ಸಾಧನಾಭಿಮಾನವಂ ಧನ ಕನಕ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಂಗಳ ವ್ಯಾನವಾಯುವಾಗಿ, ಸಂಚಿತವ ಮಾಳ್ಪ ಸಾಧನಾಭಿಮಾನವಂ ಆಹಾರ ನಿದ್ರೆ ಭಯ ಮೈಥುನಂಗಳ ಉದಾನ ವಾಯುವಾಗಿ, ಸಂಚಿತವ ಮಾಳ್ಪ ಸಾಧನಾಭಿಮಾನವಂ ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ತುರೀಯಂಗಳ ಸಮಾನ ವಾಯು ಸಂಚಿತವ ಮಾಳ್ಪ ಸಾಧನಾಭಿಮಾನವಂ ಇಂತೀ ವಾಯು

ವ್ಯಾಕುಲ ಮನವ್ಯಾಧಿಗಳ ಬಿಟ್ಟು, ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಭಿಮಾನವಂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಷಡುಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾನ ವಾಯುವಭಿಮಾನವಂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಭಕ್ತ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾನ ವಾಯುವಭಿಮಾನವಂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾನ ವಾಯುವಭಿಮಾನವಂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮಂತ್ರ ಧ್ಯಾನ ತೂರ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ವಾಯುವಭಿಮಾನವಂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಇಂತೀ ಆದಿ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಿಂ ಸುಮನವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನಿಂದುದೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ. ಯಮ ನಿಯಮಾದಿ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಂಗಳ ಅಂಗಸಾಧನ ತನು ಸಂಚಲವಹ ಹಮ್ಮಿನ ಮತ್ತತ್ವವಂ ಬಿಟ್ಟು, ಚತುರ್ಮುದ್ರಾಂಗ ಲಕ್ಷಣ ಜೀವ ಮನ ಸಂಚಲ ಹಮ್ಮಿನ ಮತ್ತತ್ವವಂ ಬಿಟ್ಟು, ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದಾತ್ಮ ಬುದ್ಧಿಹೀನತ್ವದ ಸಂಚಲದ ಹಮ್ಮಿನ ಮತ್ತತ್ವವಂ ಬಿಟ್ಟು, ವಾಯು ಯೋಗ, ಮನ ಯೋಗ, ಲಯಯೋಗಂಗಳ ತಸ್ಕರ ಭ್ರಾಂತಿ ಸಂಚಲ ಹಮ್ಮಿನ ಮತ್ತತ್ವವಂ ಬಿಟ್ಟು, ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಯೋರೈಕ್ಯಂ ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮೋಹಂಮೆಂಬ ಅವಧೂತ ಸಂಚಲ ಹಮ್ಮಿನ ಮತ್ತತ್ವವಂ ಬಿಟ್ಟು, ಯತಿ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧತ್ವ, ಮುದ್ರಾ ಲಕ್ಷಣ, ಭ್ರಾಂತ ವೇದಾಂತವೆಂಬ ಅಂಗ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗಂಗಳ ಹಮ್ಮಿನ ಮತ್ತತ್ವವಂ ಬಿಟ್ಟು, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ, ಲಿಂಗಾಚಾರ, ಶಿವಾಚಾರ, ಗಣಾಚಾರ, ಸದಾಚಾರಂಗಳೆಂಬ ಪಂಚ ಆಚಾರಂಗಳ ಪರಾಶಕ್ತಿ ತಂತ್ರದ ಸುಜ್ಞಾನವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನಿಂದುದು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ. ಪ್ರಪಂಚ, ಸಂಕಲ್ಪ, ಆಶೆ, ಅಜ್ಞಾನ, ಮರಹು, ಇಂತಿವು ಮಾಯಾ ಮಿಥ್ಯವಂ ಬಿಟ್ಟು, ಸತ್ತು ಚಿತ್ತಾನಂದ ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಇಂತಿವರಲ್ಲಿ ಅರುಹು ಎಂಬ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ ಸಾವಧಾನವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನಿಂದುದೇ ಮಹಾಲಿಂಗ. ಇಂತೀ ಭಾವ, ಜ್ಞಾನ, ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ, ಅಹಂಕಾರಗಳಡಗಿ ಅರುಹು ತಲೆದೋರಿದ ಕುಳಂಗಳೇ ಲಿಂಗವಾಗಿ, ಇಂತೀ ಸ್ಥಳ ಕುಳಂಗಳೇ ಅಂಗ ಲಿಂಗವಾಗಿ, ಆ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಆರು ಸ್ಥಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪರಿ ಎಂತೆಂದೊಡೆ,

ಪಾದಾದಿ ಗುದಪರಿಯಂತರ ಪೃಥ್ವೀತತ್ವ, ಆ ತತ್ವದ ಕಠಿಣ ಗುಣವಳಿದು ಕರ್ಮ ಸಾದಾಖ್ಯದಿಂ ಭೃತ್ಯತ್ವವೇ ಭಕ್ತಸ್ಥಲ. ಗುದಾದಿ ಗುಹ್ಯ ಪರ್ಯಂತರ ಅಪ್ಪು ತತ್ವ, ಆ ತತ್ವದ ಮೃದುಗುಣವಳಿದು, ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯದಿಂ ನಿಷ್ಠತ್ವವೇ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ. ಗುಹ್ಯಾದಿ ನಾಭಿ

ಪರ್ಯಂತರ ಅಗ್ನಿತತ್ವ, ಆ ತತ್ವದ ದಹನಗುಣವಳಿದು ಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯದಿಂ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ನಾಭ್ಯಾದಿ ಹೃದಯ ಪರಿಯಂತರ ವಾಯುತತ್ವ, ಆ ತತ್ವ ಸ್ಪರ್ಶನ ಗುಣವಳಿದು, ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯದಿಂ ನಿರ್ಮಲವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ. ಹೃದಯಾದಿ ಕಂಠ ಪರಿಯಂತರ ಆಕಾಶ ತತ್ವ, ಆ ತತ್ವದ ಸಂಚಲ ಗುಣವಳಿದು, ಶಿವ ಸಾದಾಖ್ಯದಿಂ ಆನಂದವೇ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಕಂಠಾದಿ ಭ್ರೂಮಧ್ಯ ಪರ್ಯಂತರ ಆತ್ಮ ತತ್ವ, ಆ ತತ್ವದ ಮರಹು ಗುಣವಳಿದು ಮಹಾ ಸಾದಾಖ್ಯದಿಂ ಸಮರಸತ್ವವೇ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.

ಇಂತೀ ಪಾದಾದಿ ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದೂರ್ಧ್ವ ಭಕ್ತಸ್ಥಲ. ಆ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಿಂದ ನಾಲ್ಕಂಗುಲ ಊರ್ಧ್ವ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ. ಆ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಿಂದ ಆರಂಗುಲ ಊರ್ಧ್ವ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ. ಆ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದಿಂದ ಎಂಟಂಗುಲ ಊರ್ಧ್ವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲದಿಂದ ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲ ಊರ್ಧ್ವ ಶರಣಸ್ಥಲ. ಆ ಶರಣ ಸ್ಥಲದಿಂದ ಷೋಡಶಾಂಗುಲ ಊರ್ಧ್ವ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ. ಆ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ದ್ವಿ ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವ. ಇಂತೀ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಅಂಗುಲವೇ ಅಂಗವಾಗಿ ಆ ಅಂಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಕುಳವಾರು ಅಡಗಿದ ಪರಿ ಎಂತೆಂದೊಡೆ,

ಸುಚಿತ್ತದಿಂ ಘ್ರಾಣದಿಂದ ಗಂಧವನಂಗೀಕರಿಸುವದು ಆಚಾರ ಲಿಂಗ. ಸುಬುದ್ಧಿಯಿಂ ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದ ರುಚಿಯನಂಗೀಕರಿಸುವದು ಗುರು ಲಿಂಗ. ನಿರಹಂಕಾರದಿಂ ನೇತ್ರದಿಂದ ರೂಪನಂಗೀಕರಿಸುವದು ಶಿವ ಲಿಂಗ. ಸುಮನದಿಂ ಹಸ್ತದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶನ ಅಂಗೀಕರಿಸುವದು ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ. ಸುಜ್ಞಾನದಿಂ ಶ್ರೋತ್ರದಿಂದ ಶಬ್ದವನಂಗೀಕರಿಸುವದು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ. ಸಾವಧಾನದಿಂ ಹೃದಯದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನಂಗೀಕರಿಸುವದು ಮಹಾಲಿಂಗ,

ಇಂತೀ ಹದಿನಾರು ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಾಸಿಕದಿಂ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗವಡಗಿ, ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಿಂ ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗವಡಗಿ, ಅಷ್ಟಾಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಿಂ ನೇತ್ರದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಉದರದಲ್ಲಿ

ಶಿವಲಿಂಗವಡಗಿ, ಷಡಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಿಂ ತ್ವಕ್ಕುವಿನಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಡಗಿ, ಚತುರಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಿಂ ಶ್ರೋತ್ರದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಡಗಿ, ದ್ವಿಯಂ ಗುಲ-ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವಡಗಿ, ಇಂತೀ ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆರು ಕುಳವಡಗಿ, ಇಂತೀ ಸ್ಥಳಕುಳಂಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಅಂಗಲಿಂಗ ವೆರಡು, ಆ ಅಂಗಲಿಂಗವೆರಡು ಮಂತ್ರವಾದ ಪರಿ ಎಂತೆಂದೊಡೆ,

ಇಂತೀ ಅಂಗ ತೊಂಬತ್ತಾರಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣವನಂಗೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿಪ್ಪುದೇ ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣವ. ಆ ಪ್ರಣವವೇ ನಾದ, ಆ ನಾದ ದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ನಿಂದು, ಷಟ್‌ಕೃತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂ ಡಿಪ್ಪ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳು, ಇಂತೀ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಗರ್ಭೀ ಕರಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಷಟ್‌ಕೃತಿಗಳೇ ಷಡುಲಿಂಗವಾಗಿ, ಆ ಷಡುಲಿಂಗಂಗ ಳಿಗೆ ಷಡಕ್ಷರಂಗಳೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ, ಓಂಕಾರವೇ ನಾದಮಯಾಂಗವಾಗಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳೇ ಪಂಚಾಕೃತಿ ಬಿಂದು ಮಯ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ, ಮಂತ್ರಾಂ ಗವಾಗಿ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರವಡಗಲು, ಆ ಕಳೆಯೇ ಬಿಂದುವಾಗಿ, ಆ ಬಿಂದುವೇ ನಾದವಾಗಿ, ನಾದವೇ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ವಾಗಿ, ನಿಶ್ಶಬ್ದವೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿ, ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ನಿಜವಾಗಿ, ಆ ನಿಜವೇ ಸಹಜಾನಂದ ವಸ್ತುವಾದ ಘನವೇದ್ಯ ಶರಣನ ಚರಣಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ಕಾಣಾ ಮದ್ಗುರು ಬಸವಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವೇ.

ಹದಿನೆಂಟು ಸ್ಥಲಗಳು.

ವಿವರಣೆ:-- ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ೧೮ ಸ್ಥಲಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೇ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಈ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ಹೇಳಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಈ ೧೮ ಸ್ಥಲಗಳು ಹಿಂದಿನ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶರೀರವು ಉಳಿದ ಎರಡು ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರರಂತೆ ಒಟ್ಟು ೧೮ ಸ್ಥಲಗಳು ವಚನಕಾರರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೧೮, ಲಿಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೧೮, ಹೀಗೆ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳು ಸಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಲೂ ಎರಡನೆಯ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳು ನಿರಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಲೂ ಹೋದಲ್ಲಿ ಈ ಉಭಯ ಸ್ಥಲಗಳು ಒಂದಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವು. ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳು ಭಕ್ತಸ್ಥಲಗಳೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವು. ಎರಡನೆಯ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳು ಜಂಗಮಸ್ಥಲಗಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವವು. ಜಂಗಮ ಸ್ಥಲಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾದ ಭಕ್ತಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವವು. ಆದರೂ ಅವು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿಗಳು. ಒಂದನ್ನು ಒಂದು ಬಿಟ್ಟು ಅವು ವ್ಯವಹರಿಸಲಾರವು. ಅವುಗಳ ಈ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಭಕ್ತನ ಪ್ರಗತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

(೧) ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

ಇನ್ನು ಲಿಂಗಸ್ಥಲವಾವುದೆಂದಡೆ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಇಂತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಆರಕ್ಕಂ ವಿವರ:—

(೧) ಆಚಾರಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ:- ಸದಾಚಾರ ನಿಯತಾಚಾರ ಗಣಾಚಾರ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ:– ಎಲ್ಲ ಜನವಹುದೆಂಬುದೇ ಸದಾಚಾರ. ಹಿಡಿದ ವ್ರತ ನಿಯಮವ ಬಿಡದಿಹುದೇ ನಿಯತಾಚಾರ. ಶಿವ ನಿಂದೆಯ ಕೇಳದಿಹುದೇ ಗಣಾಚಾರ.

ಗುರುಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧಃ— ದೀಕ್ಷೆ, ಶಿಕ್ಷೆ, ಸ್ವಾನುಭಾವ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ- ದೀಕ್ಷೆ ಎಂದಡೆ ಗುರು- ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದಡೆ ಜಂಗಮ. ಸ್ವಾನುಭಾವವೆಂದಡೆ ತನ್ನಿಂದ ತಾನರಿವುದು.

ಶಿವಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ- ಶ್ರೀಗುರು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ದೀಗ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ. ತನುಗುಣ ನಾಸ್ತಿಯಾದುದೀಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ. ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಲ್ಲದೆ, ಪೆರತೊಂದನರಿಯದಿಪ್ಪುದೇ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗ.

ಜಂಗಮಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಸ್ವಯಂ, ಚರ, ಪರ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ— ಸ್ವಯಂ ವೆಂದಡೆ ತಾನು. ಚರವೆಂದಡೆ ಲಾಂಛನ ಮುಂತಾಗಿ ಚರಿಸುವುದು. ಪರವೆಂದಡೆ, ಅರಿವು ಮುಂತಾಗಿ ಚರಿಸುವುದು.

ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ- ಶುದ್ಧವೆಂದಡೆ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಮಲತ್ರಯುವ ಕಳೆದುಳಿದ ಶೇಷ. ಸಿದ್ಧವೆಂದಡೆ ಲಿಂಗ ಮುಖದಿಂದ ಕರಣ ಮಥನಂಗಳ ಕಳೆದುಳಿದ ಶೇಷ. ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದಡೆ, ಜಂಗಮ ಮುಖದಿಂದ ಸರ್ವ ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮಕ ತಾನೆಯಾಗಿ ಖಂಡಿತವಳಿದುಳಿದ ಶೇಷ.

ಮಹಾಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಪಿಂಡಜ, ಅಂಡಜ, ಬಿಂದುಜ. ಪಿಂಡಜ ವೆಂದರೆ ಘಟಾಕಾಶ. ಅಂಡಜವೆಂದಡೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ. ಬಿಂದುಜವೆಂದಡೆ, ಮಹಾದಾಕಾಶ. ಇಂತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಆರಕ್ಕಂ ಹದಿನೆಂಟು ಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು.

(೨) ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

ಇನ್ನು ಅಂಗಸ್ಥಲವಾವುದೆಂದಡೆ, ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ ಇಂತು ಅಂಗಸ್ಥಲ ಆರಕ್ಕಂ ವಿವರಃ—

(೧) ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲ ತ್ರಿವಿಧಃ- ಗುರುಭಕ್ತ, ಲಿಂಗಭಕ್ತ, ಜಂಗಮ ಭಕ್ತ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ— ತನುಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ತನುಮನಧನವನರ್ಪಿಸುವನಾಗಿ ಗುರುಭಕ್ತ. ಮನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮನತನುಧನವನರ್ಪಿಸುವನಾಗಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತ. ಧನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಧನಮನತನುವನರ್ಪಿಸುವನಾಗಿ ಜಂಗಮಭಕ್ತ.

ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಇಹಲೋಕವೀರ, ಪರಲೋಕವೀರ, ಲಿಂಗವೀರ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮಹಾಗಣಂಗಳು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಷಡ್ದರ್ಶನಂಗಳ ನಿರಸನವಂ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವ ವೆಚ್ಚಿಸುವನಾಗಿ ಇಹಲೋಕವೀರ. ದೇವಲೋಕದ ದೇವಗಣಂಗಳು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗವ ಮಾಡಿ, ಚತುರ್ವಿಧ ಪದಂಗಳು ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷಂಗಳ ಬಿಟ್ಟಿಹನಾಗಿ ಪರಲೋಕವೀರ. ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗದಿಂದ ಸರ್ವ ಕರಣಂಗಳು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿಪ್ಪನಾಗಿ ಲಿಂಗವೀರ.

ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಅರ್ಪಿತ ಪ್ರಸಾದಿ, ಅವಧಾನ ಪ್ರಸಾದಿ, ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದಿ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—ಕಾಯದ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಬನಾಗಿ ಅರ್ಪಿತ ಪ್ರಸಾದಿ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸುಖವನಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮನದ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಬನಾಗಿ ಅವಧಾನಪ್ರಸಾದಿ. ಅಂಗಾಶ್ರಯವಳಿದು, ಲಿಂಗಾಶ್ರಯ ಉಳಿದು ಭಾವಭರಿತವಾದುದು ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದಿ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಆಚಾರ ಪ್ರಾಣಿ, ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿ, ಜಂಗಮಪ್ರಾಣಿ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ— ಮನ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವನು ಅವಗ್ರಹಿಸಿದವನಾಗಿ ಆಚಾರ ಪ್ರಾಣಿ. ಬಾಹ್ಯೋಪಚಾರಂಗಳ ಮರೆದು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನೇ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವನಾಗಿ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿ. ಬಾಹ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ ಮರೆದು, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತನು, ಮನ, ಪ್ರಾಣಂಗಳ ನಿವೇದಿಸುವನಾಗಿ ಜಂಗಮಪ್ರಾಣಿ.

ಶರಣಸ್ಥಲ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಾರ್ಚಕ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚಕ, ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗಾರ್ಚಕ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ— ಅನಿಷ್ಟ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಾರ್ಚಕ. ಸ್ವಯಪರವನರಿಯನಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚಕ. ಇಹಪರವನರಿಯನಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗಾರ್ಚಕ.

ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಕಾಯಲಿಂಗೈಕ್ಯ, ಜೀವಲಿಂಗೈಕ್ಯ, ಭಾವಲಿಂಗೈಕ್ಯ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ— ಕ್ರಿಯಾಕಾರವರತುದೇ ಕಾಯ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ.

ಅನುಭಾವವರತುದೇ ಜೀವಲಿಂಗೈಕ್ಯ. ಅರಿವು ಶೂನ್ಯವಾದುದೇ ಭಾವ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ. ಇಂತೀ ಅಂಗಸ್ಥಲ ಆರಕ್ಕೆ ಹದಿನೆಂಟು ಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು.

ಉಭಯ ಸ್ಥಲ ಮೂವತ್ತಾರರೊಳಗಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತನು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನೇಬಲ್ಲ.

(೩) ಹದಿನೆಂಟು ಅಂಗ ಹದಿನೆಂಟು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು. ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡುವ ಪ್ರಕಾರ.

(೩) ಸಾಕಾರ ಹದಿನೆಂಟು ಸ್ಥಲ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಭಕ್ತ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಮಹೇಶ್ವರ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿಪ್ಪ ಆ ಸಾಕಾರವ ನೇನೆಂದು ಉಪಮಿಸುವೆನಯ್ಯ? ನಿರಾಕಾರ ಹದಿನೆಂಟು ಸ್ಥಲವ ಆತ್ಮ ನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಶರಣ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಐಕ್ಯ ನಾಗಿರ್ಪ ಆ ನಿರಾಕಾರವನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆನಯ್ಯ? ಆಸಾಕಾರ ಹದಿನೆಂಟು ಸ್ಥಲವ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಭಕ್ತಸ್ಥಲ. ಆ ನಿರಾ ಕಾರ ಹದಿನೆಂಟು ಸ್ಥಲವ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಜಂಗಮಸ್ಥಲ. ಇಂತೀ ಉಭಯಸ್ಥಲ ಒಂದಾಗಿ ನಿಂದ ನಿಜದ ನಿಲವು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು.

ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳು.

ವಿವರಣೆ:— ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳ ನಿಶ್ಚಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ಬಹುಜನ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರ, ಚನ್ನ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮೊದಲಾದ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳು ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ರಚಿಸಿದವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಚನಗಳು ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗಿ ವಿಶದಪಡಿಸುವಂಥವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಒಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಚನಗಳ ಭಾವವು ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಿಬರು ತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ವಚನಕಾರರು ಅದೇ ವಚನವನ್ನು ಬೇರೆ ಸ್ಥಲಗಳ ಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಿರುವದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ೩೬ ಸ್ಥಲ ಗಳ ಭಾವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುವದು ಕಠಿಣವಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೂ ಈ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳ ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಾಮಾ ನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದು ಶಕ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲ ದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದ ಭಾವವನ್ನು ನಾವು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ವಚನಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಮುಂದೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ.

ನಾವು ಒಂದೇ ಒಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದು ಪ್ರಗ ತಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲವೆಂದು ವಚನಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ, ಲಿಂಗಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದು ತ್ತವೆ. ಇದು ಪೂರ್ಣತೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿದ್ದವನು ಉಳಿದ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳು ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಆಚಾರವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಭಕ್ತನು ಆ ಆಚಾರದ ಜ್ಞಾನ ವನ್ನು ಅರಿತು ಭಕ್ತನ ಶರಣನಾಗಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡು ಶರಣನ ಭಕ್ತನಾಗಲೂ ಬೇಕು. ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯ

ಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಾರದು. ಈ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅವಧಾನ ಭಕ್ತಿ, ಸುಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತನು ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಆಚಾರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆರು ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಒಟ್ಟು ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳಾಗುವವು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

(೧) ಭಕ್ತ:— ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತ, ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶ, ಭಕ್ತನ ಪ್ರಸಾದಿ, ಭಕ್ತನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಭಕ್ತನ ಶರಣ, ಭಕ್ತನ ಐಕ್ಯ.

(೨) ಮಹೇಶ:— ಮಹೇಶನ ಮಹೇಶ, ಮಹೇಶನ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶನ ಪ್ರಸಾದಿ, ಮಹೇಶನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಮಹೇಶನ ಶರಣ, ಮಹೇಶನ ಐಕ್ಯ.

(೩) ಪ್ರಸಾದಿ:— ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಸಾದಿಯ ಭಕ್ತ, ಪ್ರಸಾದಿಯ ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಪ್ರಸಾದಿಯ ಶರಣ, ಪ್ರಸಾದಿಯ ಐಕ್ಯ.

(೪) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ:— ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಭಕ್ತ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಮಹೇಶ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಶರಣ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಐಕ್ಯ.

(೫) ಶರಣ:— ಶರಣನ ಶರಣ, ಶರಣನ ಭಕ್ತ, ಶರಣನ ಮಹೇಶ, ಶರಣನ ಪ್ರಸಾದಿ, ಶರಣನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣನ ಐಕ್ಯ.

(೬) ಐಕ್ಯ:— ಐಕ್ಯನ ಐಕ್ಯ, ಐಕ್ಯನ ಭಕ್ತ, ಐಕ್ಯನ ಮಹೇಶ, ಐಕ್ಯನ ಪ್ರಸಾದಿ, ಐಕ್ಯನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಐಕ್ಯನಶರಣ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಲವು ಐಕ್ಯನ ಶರಣ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಈ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಿಂದಲೇ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬೇಕಾದ ಸ್ಥಲದಿಂದ ಆರಂಭ ಮಾಡಬಹುದು. ಉದಾಃ— ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲಸ್ಥಲವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲದ ಗುಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರಬಹುದು. ಇಂಥವನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಉಳಿದ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಬೇರೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನ ಗುಣಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ಥಲವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಗುಣಗಳು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ಅವನು ಅದರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ಉಳಿದ ಸ್ಥಳಗಳ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಅವುಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವನು ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲದಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸದೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲದಿಂದ ಆರಂಭಿಸುವನು. ಇವನಾದರೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಕಡೆಗೆ ಐಕ್ಯನ ಶರಣನಾಗಬೇಕು.

ನಿಜವಾಗಿ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆಂಬ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ತರದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೂ ಗುಣಗಳೂ, ಶಕ್ತಿಗಳೂ, ಲಿಂಗಗಳೂ, ಆಚಾರಗಳೂ, ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಧ್ಯೇಯವು ಇದನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದೇ ಇದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

(೧) ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಾದೆನೆಂಬರು, ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನಾದೆನೆಂಬರು, ತ್ರಿತೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದೆನೆಂಬರು, ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದೆನೆಂಬರು, ಐದನೆಯದರಲ್ಲಿ ಶರಣನಾದೆನೆಂಬರು, ಆರನೆಯದರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾದೆನೆಂಬರು, ಆರು ಸ್ಥಲವ ಮೀರಿ ನಿರವಯ ಸ್ಥಲವನೈದಿಹೆನೆಂಬರು. ಇದು ಖಂಡಿತ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನ ನಿರ್ಣಯವಲ್ಲ. ಆವಾವ ಸ್ಥಲವಂಗಂಗೊಂಡಡೂ, ಆ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಬೇರಿಲ್ಲದಿರಬಲ್ಲಡೆ, ಸದ್ಭಕ್ತನೆಂಬೆವಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣೈಕ್ಯರೆಂದು, ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ನಡೆದು, ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ನುಡಿವ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲ. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಪರಿಪೂರ್ಣ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹಸಂಪನ್ನ ಮನೋ ವಾಕ್ಕಾಯ ಕರ್ಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನ ಎಡೆತೆರಹಿಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗ ಸಂಪನ್ನ, ಸರ್ವಾಂಗವಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇ ವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ, ನಮೋ ಎನುತಿರ್ದೆನು.

(೩) ಆವ ವರ್ಣ ಕೂಡಿದಡೂ, ಅಪ್ಪುಮಯ ತಪ್ಪದಂತೆ, ಸರ್ವ ಗುಣಸಂಪನ್ನನಾದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನೆಂದಡೂ ತಾನಾಗಿ, ಮಹೇಶ್ವರನೆಂದಡೂ ತಾನಾಗಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂದಡೂ ತಾನಾಗಿ, ಶರಣನೆಂದಡೂ ತಾನಾಗಿ, ಐಕ್ಯನೆಂದಡೂ, ತಾನಾಗಿ, ಒಂದನಹುದು, ಒಂದನಲ್ಲ ಎನ್ನದೆ, ಕತ್ತಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಕೊಂಡಡೆ ಸಿಹಿ ತಪ್ಪುವದೇ ? ಸತ್ತು ಚಿತ್ತಾನಂದವೆಂಬ ಗೊತ್ತ ಹರಿದವಂಗೆ, ತಟ್ಟು ಮುಟ್ಟು ಹತ್ತುವ ಭಾವ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವದನದೊಡೆಯ ತಾನು ತಾನೆ.

ಅರ್ಥಃ—ಷಡ್ವರ್ಣಂಗಳೊಳಗೆ ಆವ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಉದಕವು ಕೂಡಿ ದಡೂ, ಉದಕವು ಆ ವರ್ಣವಾಗುವದು ಹುಸಿಯದು. ಹಾಗೆ ಸರ್ವಾ ಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಭಕ್ತನೆಂದಡೂ ಶರಣ ತಾನೆಯಾಗಿಪ್ಪನು. ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಮಾಹೇಶ್ವರನೆಂದಡೂ, ತಾನೆಯಾಗಿಪ್ಪನು. ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂದಡೂ ತಾನೆಯಾಗಿಪ್ಪನು. ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂದಡೂ ತಾನೆಯಾಗಿಪ್ಪನು. ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಶರಣನೆಂದಡೂ ತಾನೆಯಾಗಿಪ್ಪನು. ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯ ನುಳ್ಳ ಐಕ್ಯನೆಂದಡೂ ತಾನೆಯಾಗಿಪ್ಪನು. ಶರಣನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಂಗಳು ತನಗಂಗವಾದ ಕಾರಣ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಹುದು ಭಕ್ತಸ್ಥಲವಲ್ಲ, ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಹುದು ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲವೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಹುದು ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವಲ್ಲ, ಶರಣಸ್ಥಲವೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣಹುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲವಲ್ಲ, ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಹುದು ಶರಣಸ್ಥಲ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವಲ್ಲ, ಎನ್ನದೆ ತಾ ಸರ್ವಾಚಾರ, ಸಂಪನ್ನನಾದಲ್ಲಿ ಆವ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ

ನಿಂದು ಆಚರಿಸಿದಡೂ ಮೋಕ್ಷವಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ, ಕಾವಳ ದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಡೆ, ಸ್ವಾದ ಕೆಡದು ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ತಾನು ಆವ ಸ್ಥಲವಿಡಿದು ಆಚರಿಸಿದಡೂ, ಆ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಂಗಳು ಉಂಟಾದ ಕಾರಣ ಮೋಕ್ಷ ಉಂಟು. ಸದ್ರೂಪವಾದ ಅಂಗ, ಚಿದ್ರೂಪವಾದ ಲಿಂಗ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ ಈ ಅಂಗಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಭಿನ್ನವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಶರಣಂಗೆ ಇದು ಅಂಗ, ಇದು ಲಿಂಗ, ಇದು ಭಕ್ತಿ, ಎಂಬುದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಲಿಂಗವೇ ತಾನು, ತಾನೇ ಲಿಂಗ ವಾಗಿಪ್ಪನೆಂಬುದರ್ಥ.

(೪) ಸ್ಥಳಕುಳವನರಿಯಬೇಕೆಂಬರು. ಭಕ್ತನಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರ ನಾಗಬೇಕೆಂಬರು. ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬರು. ಪ್ರಸಾ ದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ, ಶರಣನಾಗಬೇಕೆಂಬರು. ಶರಣನಾಗಿ ಐಕ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂಬರು, ಐಕ್ಯನಾಗಿ. ಏತರಿಂದ ಕೂಟ ನಾನರಿಯೆ. ಒಳಗಣ ಮಾತು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಯಲ್ಲದೆ ಎನಗರಿಯಬಾರದು. ಎನಗೈಕ್ಯ ನಾಗಿ ಶರಣನಾಗಬೇಕು. ಶರಣನಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರ ನಾಗಬೇಕು. ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿ ಭಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ಭಕ್ತನಾಗಿ ಸಕಲ ಯುಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ಯುಕ್ತಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ ಒಳ ಹೊರಗಾಯಿತ್ತು. ಅಲೇಕವೇ ಲೇಕವಾಯಿತ್ತು. ಎನಗೆ ಕಾಣಬಂ ದಿತ್ತು. ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಶಿಲೆಯ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಕಂಡೆ ನಿನ್ನನು.

(೫) ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪುವಿನ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಂಡುಲವ ಹಾಕಿ, ಅಗ್ನಿ ಪುಟದಿಂ ಬೇಯಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಒಂದೊಂದು ತಂಡುಲ ಹಿಂಗಿ ಬೆಂದಂತೆ, ಆ ಅಪ್ಪು ಬೆಂಕಿಯ ಸಂಗವ ಮಾಡಿತ್ತು. ಆ ಅಗ್ನಿ ತಂಡುಲ ಕ್ಕೊಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಉರಿಯಿತ್ತು. ಇಂತೀ ವಿವರಂಗಳ ಭೇದವ ನರಿತು, ಅಂಗದಲ್ಲಾರು ಸ್ಥಲವನಂಗೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಿ ನೋಡಿಹೆವೆಂದೊಡೆ, ಮೂರಕ್ಕಾರು, ಆರಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತಾರು, ಮತ್ತವರೊಳಗಾದ ಗುಣ ನಾಮ ಅತೀತಕ್ಕೆ ಅತೀತವಾಗಿಪ್ಪದು. ಇಂತೀ ಸ್ಥಲಂಗಳ ಅಹುದೆಂದು ಒಪ್ಪದೆ, ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಬಿಡದೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಏಕೀ ಕರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಭಾವವ ತೋರಿದಲ್ಲಿಯೇ, ಲೇಪವ ಮಾಡಿ, ಹಿಡಿದಡೆ ಹಿಡಿಕಿಗೆ ಬಾರದೆ, ಬಿಟ್ಟಡೆ ಹರವರಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯದೆ,

ವಸ್ತುಕದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಕ ತೋರಿ, ಆ ವರ್ಣಕಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಕ ಅಧೀನವಾಗಿ, ಇಪ್ಪ ಉಭಯಸ್ಥಲವನು ಅರಿತಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸ್ಥಲ ನಾಶವಾಗಿ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಲಿಂಗವು ವಿನಾಶವಾಗಬೇಕು.

(೬) ಭಕ್ತಿವಿಡಿದು, ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಸಾದಿ. ಧೈರ್ಯವಿಡಿದು ಆ ಭಕ್ತಂಗೆ ಮಹೇಶ್ವರನಾದ ಪ್ರಸಾದಿ. ಕರಣವಿಡಿದು ಅವಧಾನ ತಪ್ಪದೆ ಆ ಭಕ್ತಂಗೆ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದ ಪ್ರಸಾದಿ. ಕರ್ಮರಹಿತನಾಗಿ ಕಾಲ ಕಲ್ಪಿತ ವಿಲ್ಲದೆ, ಆ ಭಕ್ತಂಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದ ಪ್ರಸಾದಿ. ಪತಿಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷಂಗಳ ಆಶೆ ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿ, ಆ ಭಕ್ತಂಗೆ ಶರಣನಾದ ಪ್ರಸಾದಿ. ಈ ಉಭಯ ಸಮರಸ ಏಕವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಉಭಯ ಭಾವ ಉರಿ ಕರ್ಪುರ ಸಂಯೋಗವಾದ ಆ ಭಕ್ತಂಗೆ ಐಕ್ಯನಾದ ಪ್ರಸಾದಿ. ನಮ್ಮ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿನಾಥನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಚೈತ ನ್ಯವಾದ ನಿಮ್ಮ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ಅಚ್ಚಪ್ರಸಾದಿ.

(೭) ಭಕ್ತಾದ್ಯೈಕ್ಯಂತವಹ ಷಡಂಗಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ಅಂಗವೇ ಆದಿ ಯಾಗಿ, ಆ ಭಕ್ತಂಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಅಂಗವಾಗಿ, ಆ ಪೃಥ್ವಿ ಅಂಗವ ನುಳ್ಳ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಯೇ ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯನಪ್ಪ ಅಂಗಪಂಚಕವು ಗರ್ಭೀಕೃತವಾಗಿ, ಆಚಾರಲಿಂಗವೇ ಕಾರ ಣವಾಗಿ ಇಂತೀ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆರಿಸಿ ಬೇರಿಲ್ಲದಿರಬಲ್ಲಡೆ, ಭಕ್ತ ನೆಂಬೆನಯ್ಯ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಶಿವಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

(೮) ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೩೬, ಅಂಗಸ್ಥಲಂಗಳು ೩೬ ಪ್ರಕಾರವು. ಅವಾ ವಯ್ಯ ಎಂದು ಶಿವಯೋಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ಶಂಕಿಸಿ ಬೆಸಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಕೇಳೈ ಯೋಗಿ ಭಕ್ತ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ, ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ, ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ, ಆನಂದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಶರಣ ಐಕ್ಯ, ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ವಾದ ಐಕ್ಯನು. ಈ ಆರು ಈ ಷಡ್ವಿಧವು ಅಂಗಸ್ಥಲಂಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂತಹ ಅಂಗಸ್ಥಲವಾರು, ಅವಾವೆಂದೊಡೆ, ಕೇಳಯ್ಯ ಯೋಗಿಸದ್ಭಕ್ತ.

ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದಭಕ್ತ. ಆ ಭಕ್ತನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದಾರೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರ. ಆ ಭಕ್ತನ ಯೋಗ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಭಕ್ತನ ಮಣಿಪೂರಕದ ಹತ್ತೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಭಕ್ತನ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಭಕ್ತನ ಯೋಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ. ಆ ಭಕ್ತನ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಭಕ್ತನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ಹನ್ನೆರಡೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು. ಆ ಭಕ್ತನ ಯೋಗ ಶರಣ. ಆ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಭಕ್ತನ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದ ಹದಿನಾರೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಶರಣನು. ಆ ಭಕ್ತನ ಯೋಗ ಐಕ್ಯನು. ಆ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಭಕ್ತನ ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ರದ ಎರಡೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಐಕ್ಯನು. ಇಂತು ಭಕ್ತನ ಯೋಗಾಂಗಸ್ಥಲವಾರು. ಭಕ್ತನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಡಿದಂಥ ಶರೀರ ಸ್ಥಲಂಗಳು ಷಟ್ ಪ್ರಕಾರವು.

ಇನ್ನು ಇಪ್ಪರ ಮೇಲೆ ಷಡಂಗವೇದ್ಯನೇ ಮಹೇಶ್ವರ. ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ, ಷಡ್ವಿಧಾಂಗವನು ವ್ಯಾಪಿಸಲ್ತಕ್ಕಾತನೇ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಮಹೇಶ್ವರನು. ಆ ಮಹೇಶ್ವನ ಯೋಗಭಕ್ತ, ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಮಹೇಶ್ವರನ ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ನಾಲ್ಕೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಾತನೇ ಮಹೇಶ್ವರನೊಳಗಣ ಭಕ್ತನು. ಆ ಮಹೇಶ್ವನ ಯೋಗ ಪ್ರಸಾದಿ, ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಮಹೇಶ್ವರನ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದ

ಹತ್ತೇಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಮಹೇಶ್ವರನೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಯೋಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ. ಆ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಮಹೇಶ್ವರನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ಹನ್ನೆರಡೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಮಹೇಶ್ವರನೊಳಗಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ. ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಯೋಗ ಶರಣ. ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಮಹೇಶ್ವರನ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದ ಹದಿನಾರೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಆನಂದಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಮಹೇಶ್ವರನೊಳಗಣ ಶರಣನು. ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಯೋಗ ಐಕ್ಯ. ಆ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಮಹೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರದ ಎರಡೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಮಹೇಶ್ವರನೊಳಗಣ ಐಕ್ಯನು. ಇಂತು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರನ ಯೋಗಾಂಗಸ್ಥಲವಾರು. ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗವನು ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥ ಶರೀರಸ್ಥಲ ಷಟ್ ಪ್ರಕಾರವು. ದ್ವಿತೀಯಾಂಗಸ್ಥಲ. ೧೨.

ಇನ್ನು ಷಡಂಗ ವೇದ್ಯನೇ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗವನು ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ವ್ಯಾಪಿಸಲ್ತಕ್ಕಾತನೇ ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಸಾದಿಯು. ಆ ಪ್ರಸಾದಿ ಯೋಗ ಭಕ್ತ, ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ನಾಲ್ಕೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಭಕ್ತನು. ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯೋಗ ಮಹೇಶ್ವರ, ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ ಆರೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರ. ಪ್ರಸಾದಿಯೋಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಸಾದಿಯು

ಅನಾಹತಚಕ್ರದ ಹನ್ನೆರಡೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ. ಆ ಪ್ರಸಾದಿ ಯೋಗ ಶರಣ, ಆ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಸಾದಿಯ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದ ಹದಿನಾರೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂಧೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಶರಣ. ಆ ಪ್ರಸಾದಿ ಯೋಗ ಐಕ್ಯ, ಆ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದ ಎರಡೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಐಕ್ಯನು. ಇನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದೆ ಪ್ರಸಾದಿಯೋಗಾಂಗಸ್ಥಲವಾರು ಪ್ರಸಾದಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದಂಥ ಸ್ಥಲಂಗಳು ಷಟ್ ಪ್ರಕಾರವು. ತೃತೀಯಾಂಗ ಸ್ಥಲವು ೧೮. ಮೂರು ಅಂಗಸ್ಥಲಂಗಳು ಅಷ್ಟಾದಶವು.

ಇನ್ನು ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ೧೮ ಅಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ೧೮ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ೧೮ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದಾಚರಿಸುವಂಥ ಆಚರಣೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ೧೮ ಸ್ಥಲ ವೇಧಿಸಿ, ೧೮ ಅಂಗಸ್ಥಲವನ್ನು ೧೮ ಲಿಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೧೮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವೆಂಬ ಭೇದಾಭೇದವೆಂಬ, ದ್ವೈತ ಕ್ರಿ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಉಭಯ ಕಲ್ಪನೆಯನತಿಗಳೆದು ಎರಡರ ಗುರುತನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ೧೮ ಅಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ೧೮ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ೧೮ ಭಕ್ತಿ ವಿಡಿದಾಚರಿಸುವಂಥ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಎಂತೆಂದೊಡೆ,

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಯೋಗ ಭಕ್ತನು ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಆಧಾರಚಕ್ರದ ನಾಲ್ಕೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಡಿ

ದಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣಭಕ್ತ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೋಗ ಮಾಹೇಶ್ವರ, ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ ಆರೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರನು. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಯೋಗಪ್ರಸಾದಿ, ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದ ಹತ್ತೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಭಕ್ತಿ ಸಾವಧಾನದಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಯೋಗ ಶರಣ, ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಅಸುಲಿಂಗಿಯ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದ ಹದಿನಾರೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣ ಶರಣನು. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೋಗ ಐಕ್ಯ, ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಅಸುಲಿಂಗಿಯ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದ ಎರಡೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣ ಐಕ್ಯನು. ಇಂತು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಯೋಗಾಂಗ ಸ್ಥಲವಾರು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗವನು ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಡುವಂಥ ಶರೀರ ಸ್ಥಲಂಗಳು ಷಟ್ ಪ್ರಕಾರವು.

ಇನ್ನು ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಷಡಂಗ ವೇದ್ಯನೇ ಶರಣ. ಆ ಶರಣನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗವನು ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ವ್ಯಾಪಿಸಲ್ತಕ್ಕಂಥಾತನೇ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಶರಣ. ಆ ಶರಣನ ಯೋಗ ಭಕ್ತ, ಆ ಶರಣನ ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ನಾಲ್ಕೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಶರಣನೊಳಗಣ ಭಕ್ತ. ಆ ಶರಣ ಯೋಗ ಮಹೇಶ್ವರ, ಆನಂದಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಶರಣನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ ಆರೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ

ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಶರಣನೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರ. ಆ ಶರಣನ ಯೋಗಪ್ರಸಾದಿ, ಆನಂದಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಶರಣನ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದ ಹತ್ತೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಪ್ರಸಾದದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಶರಣನೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಶರಣನ ಯೋಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಆನಂದಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಶರಣನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ಹನ್ನೆರಡೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾದ್ದೇ ಶರಣನೊಳಗಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ. ಆ ಶರಣನ ಯೋಗ ಐಕ್ಯ, ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಶರಣನ ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರದ ಎರಡೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಶರಣನೊಳಗಣ ಐಕ್ಯನು. ಇನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದೆ ಶರಣನ ಯೋಗಾಂಗಸ್ಥಲವಾರು. ಶರಣನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗವನು ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥ ಶರಣಸ್ಥಲಂಗಳು ಷಟ್ ಪ್ರಕಾರವು. ದ್ವಿತೀಯಾಂಗಸ್ಥಲ೧೨. ಎರಡು ಅಂಗಸ್ಥಲವು ದ್ವಾದಶವು.

ಇನ್ನು ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ಷಡಂಗ ವೇದ್ಯನೇ ಐಕ್ಯ. ಐಕ್ಯನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗವನು ವ್ಯಾಪಿಸಲ್ತಕ್ಕಾತನೇ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಐಕ್ಯನು. ಆ ಐಕ್ಯನ ಯೋಗ ಭಕ್ತ. ಆ ಐಕ್ಯನ ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ನಾಲ್ಕೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಭಕ್ತ. ಆ ಐಕ್ಯನ ಮಹೇಶ್ವರ, ಆ ಐಕ್ಯನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ ಆರೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರ. ಆ ಐಕ್ಯನಯೋಗ ಪ್ರಸಾದಿ, ಆ ಐಕ್ಯನ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದ ಹತ್ತೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸಭಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಐಕ್ಯನ ಯೋಗ ಪ್ರಾಣ

ಲಿಂಗಿ, ಆ ಐಕ್ಯನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ಹನ್ನೆರಡೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿ. ಆ ಐಕ್ಯನ ಯೋಗ ಶರಣ, ಆ ಐಕ್ಯನ ವಿಶುದ್ಧಿಚಕ್ರದ ಹದಿನಾರೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಆನಂದಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಟಸ್ಥವಾದಂಥಾತನೇ ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಶರಣ. ಇಂತು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಐಕ್ಯನ ಯೋಗಾಂಗ ಸ್ಥಲವಾರು. ಐಕ್ಯನ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರ ಕಂಜವಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗವನು ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೂಡುವಂಥ ಶರೀರಸ್ಥಲಂಗಳು ಷಟ್ ಪ್ರಕಾರವು. ತೃತೀಯಾಂಗ ಸ್ಥಲ ೧೮, ಮೂರು ಅಂಗಸ್ಥಲವು ಅಷ್ಟಾದಶವು.

ಇಂತೀ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಯ ೧೮ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಯ ೧೮ ಲಿಂಗವನು ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಯ ೧೮ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ, ಒಳ ಹೊರಗೆಂಬ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೆಂಬ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಸಂಪುಟವಾದ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಿಯಾ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಭಾಗವಾದ ಅಂಗಸ್ಥಲ ೩೬ ಶರೀರಸ್ಥಲಂಗಳು.

ಈ ತೆರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ನೈಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನವೆಂಬ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಸಮರಸಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಅನುಭಾವ ಆನಂದ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆ, ಸರಿನಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾಭಕ್ತಿ ಅರಿವು ವಿಡಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಭಕ್ತಿ ಅರಿವಿನಿಂದ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ಲಿಂಗವೆಸಿಸುವ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆ.

೧೮ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ೧೮ ಅಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪಂಚಾಚಾರಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರುಲಿಂಗವು, ಶಿವಲಿಂಗ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿಸುವ ಲಿಂಗತ್ರಯುವನು ಮೀರಿದ

ಕ್ರಿಯೆ ೧೮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚರಲಿಂಗ ಯಜನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಸ್ತೋತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ ವೇಧಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಲಿಂಗತ್ರಯವನು ಉಭಯಲಿಂಗ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಪ್ರಕಾಶವು ೩೬ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶವು ೩೬ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶವು, ಸರ್ವಾಂಗವನು ವೇಧಿಸಿ, ತನುತ್ರಯ ಷಡಿಂದ್ರಿಯ ೩೬ ತತ್ವಂಗಳನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಆ ಅಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ಏಕಾಂಗವಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣಾಂಗವೇ ೨೧೬ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಲಿಂಗವೇ ೨೧೬ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಆ ೨೧೬ ಅಂಗವೇ ೩೬ ಅಂಗದಲ್ಲಿ, ಆ ೨೧೬ ಲಿಂಗವೇ ೩೬ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಆ ೩೬ ಅಂಗವೇ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ೩೬ ಲಿಂಗವೇ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಆ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗವೇ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ, ಆ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗವೇ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗವೇ ಒಂದು ಅಂಗದಲ್ಲಿ, ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗವೇ ಒಂದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಚಿತ್ತೇ ಅಂಗ ಚಿದ್ಘನ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮೇಲೆ ಆಯಂಗ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ, ಚಿದ್ಘನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವನುಳ್ಳಂಥ ಶಿವೈಕ್ಯನು ನಿರ್ವಾಣವಾದ ಬಳಿಕ ೩೬ ಲಿಂಗದ ಕಳೆಗೆ ೩೬ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ನಿಲುಕಡೆಯಹ ಆಯಂಗ ಲಿಂಗೈಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ನಿರ್ದೇಹ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವನುಳ್ಳಂಥ ಶಿವ ಶರಣನ ನಿಲವೆಂತೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿಹೆನೆಂದು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರು ನಿರೂಪಮಂ ಕೊಡುತ್ತ ಇದ್ದರು.

ಎರಡು ವಿಧದ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಿಯೆ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಸ್ಥಾನ ನಿಃಪತಿಯಾದ ನಿರ್ವಾಣ ಲಿಂಗ ಮೂಲವು. ನಿಜಮೋಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗ ಮೊದಲು ಉನ್ಮನಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಲುಹುಮಂತ್ರ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ, ಮತ್ತಂ ಶಿವೋಹಂ ಬ್ರಹ್ಮೋಹಂ ಪ್ರಣವೋಹಂ ಮೆಂಬಂಥ ಮಂತ್ರಧ್ಯಾನವು ಗಂಭೀರವಾಗಿ, ಪ್ರಭಾಲಿಂಗದ ಬೆಳಗು ತೋರಿ, ಚಿದಂಗ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವನುಳ್ಳಂಥ ಶಿವೈಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಹಜಸಂಬಂಧಿಯಹ ಶಿವಶರಣನ ನಿಲವೆಂತೆಂದೊಡೆ,

ಆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾಂಗ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಕೃತ್ಯಾಂಗವು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಂಗವೆನಿಸುವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ

ರೆಂಬ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಪದ್ಧತಿ ಕೃತ್ಯಾಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿಸುವ ಎರಡು ವಿಧದ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನಿಲುಕದಿಹ ನಿರ್ಭಾವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶ್ರಯವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗದ ಆಯುನಂಗಲಿಂಗ ಮೂಲವು ಚಿದಂಗ ಲಿಂಗದ ಮೊದಲು ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಭೆಯು ಪರಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಣವಮದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಿರ್ದಂಥ ಮಹಾಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶದ ಅತೀಂದ್ರಿಯತ್ವವನ್ನೈದಿರುತ್ತಿಹಘನ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವೆಂಬ ಹೃಷೀಕತ್ವವನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿಹ ಪರಮಂತ್ರವು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಾನಾಶ್ರಯವಾಗಿ ನಿರುಪಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಯ್ಯವಾದ ಬಳಿಕ ಉಪಮಿಸಬಾರದ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಢವಾದ ಮೇಲೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದು ಚಿತ್ತೇ ಅಂಗ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರ್ದ ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಭೆಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರಲು ಆಚಾರಾದಿ ಮಹಾಲಿಂಗಾಂತ್ಯವಹ ಪಂಚಾಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗವೇ ಆದಿಯಾಗಿ ವೇಧಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಕಡೆಯಾದಂಥ ಷಟ್ಸ್ಥಲಲಿಂಗ ಮೂಲವಹ ಪರಮಾನಂದವೆಂಬ ಕಿರಣಂಗಳನುಳ್ಳ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಾನಾಶ್ರಯವಾಗಿ ನಿರುಪಮಲಿಂಗದ ಪ್ರಭಾಕಿರಣವೇ ತಾನಾಗಿರ್ದನೆಂದು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರು ನಿರೂಪಮಂ ಕೊಡುತ್ತಿಹರು.

ಮೂವತ್ತಾರು ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳ ವಿಕಾಸವು.

ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರಗತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆಂಬದು ಈ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೊದಲು ಅಂಗ ಸ್ಥಲಗಳ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಆಮೇಲೆ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಕೆಳಗಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೩೬ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅವುಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ೩೬ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆದಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯುಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳ ವಿಕಾಸವು:— ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಕಾಸವು ಆ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲಿಂಗಗಳ ಹೆಸರುಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ, ಗುರು, ಲಿಂಗ ಅಥವಾ ಶಿವ, ಚರ, ಪ್ರಸಾದ, ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಮಹತ್ ಎಂಬ ತರಗತಿಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ವಿವರಣೆಗಳು ಹಿಂದೆಯೇ ಷಡ್ಲಿಂಲಿಂಗಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದ ಪ್ರಗತಿಗಳು ಆಚಾರಾಂಗ, ಗೌರವಾಂಗ, ಶಿವಾಂಗ, ಚರಾಂಗ, ಪ್ರಸಾದಾಂಗ, ಮಹದಂಗವೆಂದು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಎರಡನೆಯದಾದ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದ ಮುಖ್ಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ನಿಷ್ಠೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಲದ ಪ್ರಗತಿಗಳು ಆಚಾರನಿಷ್ಠೆ, ಗುರುನಿಷ್ಠೆ, ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆ, ಚರನಿಷ್ಠೆ. ಪ್ರಸಾದನಿಷ್ಠೆ, ಮತ್ತು ಮಹನ್ನಿಷ್ಠೆ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಮೂರನೆಯದಾದ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಮುಖ್ಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಅವಧಾನ ಭಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಲದ ಪ್ರಗತಿಗಳು ಆಚಾರಾವಧಾನಿ, ಗೌರವಾವಧಾನಿ, ಲಿಂಗಾವಧಾನಿ, ಚರಾವಧಾನಿ, ಪ್ರಸಾದಾವಧಾನಿ, ಮಹದಾವಧಾನಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಿಗೆ ಮಹಾನುಭಾವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಸಾಧ್ಯ, ವೇದ್ಯ, ಭೇದ್ಯ, ಯೋಗ್ಯ, ಸನ್ನಿಹಿತವೆಂಬ ಐದು ಸ್ಥಲಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಬರಬೇಕಾಗುವದು.

ಐದನೆಯದಾದ ಶರಣಸ್ಥಲದ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಆಯತ, ಸ್ವಾಯತ, ಸನ್ನಿಹಿತ, ಕಳಾಗ್ರಾಹಕ, ಮನೋಮಗ್ನತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವು ಶರಣನಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗ ವಿಕಾಸಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಡೆಯದಾದ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ತೃಪ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರ ವಿಕಾಸಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಆಚಾರತೃಪ್ತಿ, ಗೌರವತೃಪ್ತಿ, ಲಿಂಗತೃಪ್ತಿ, ಚರತೃಪ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದತೃಪ್ತಿ, ಮತ್ತು ನಿರ್ಭಾವತೃಪ್ತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಇವು ೩೬ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಸರುಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳ ವಿಕಾಸವು:— ಆಚಾರಲಿಂಗದ ವಿಕಾಸದ ಸ್ವರೂಪು ಕ್ರಿಯೆ, ಮಂತ್ರ, ನಿರೀಕ್ಷಣ, ಯಜನ. ಈಳನ, ವೇಧಾ ಎಂದು ಇರುತ್ತದೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿಯೂ, ಆಮೇಲೆ ಮಂತ್ರರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಆಮೇಲೆ ಅವಧಾನಕ್ಕೊಳ್ಳುಸ್ಕರ ನಿರೀಕ್ಷಣರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಆಮೇಲೆ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಕಡೆಗೆ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಗುರುಲಿಂಗವು ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ, ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ, ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆ, ಆಮೇಲೆ ಬೋಧಾದೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಸನ್ನದೀಕ್ಷೆ, ಆಮೇಲೆ ನಿರ್ವಾಣದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಶಿವಲಿಂಗವು ಮೊದಲು ಕರಸ್ಥಲ, ಆಮೇಲೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೃದಯಸ್ಥಲ, ನಯನಸ್ಥಲ, ಮಂತ್ರಸ್ಥಲ, ತ್ರಿಕೂಟಸ್ಥಲ, ಲಯಸ್ಥಲ ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವದು.

ಚರಲಿಂಗವು ಸ್ವಯ, ಚರ, ಪರ, ಪರಿಣಾಮಿ, ನಿರುಪಾಧಿಕ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಎಂಬ ಆಯಾ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಡೆಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವದು.

ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು ಇಂದ್ರಿಯಾನಂದ, ಪ್ರಾಣಾನಂದ, ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ಭಾವಾನಂದ, ತೂರ್ಯಾನಂದ ಎಂದು ಆನಂದದ ಸ್ಥಿತಿಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಕಡೆಗೆ ಮಹದಾನಂದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವದು.

ಮಹಾಲಿಂಗವು ಪಿಂಡಾಕಾಶ, ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ, ಮಹದಾಕಾಶ, ಭಾವಗವ್ಯ, ಸರ್ವತತ್ವಾಶ್ರಯ, ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಕಡೆಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವದು. ಹೀಗೆ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ವಿಕಾಸ ಸ್ಥಿತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ.

(೧) ಆಚಾರಾಂಗ, ಗೌರವಾಂಗ, ಶಿವಾಂಗ, ಚರಾಂಗ, ಪ್ರಸಾದಾಂಗ, ಮಹದಂಗವೆಂಬ ಭಕ್ತನಂಗವಾರು. ಆಚಾರನಿಷ್ಠೆ, ಗುರುನಿಷ್ಠೆ. ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆ, ಚರನಿಷ್ಠೆ, ಪ್ರಸಾದನಿಷ್ಠೆ, ಮಹನ್ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಮಹೇಶನಂಗವಾರು. ಆಚಾರಾವಧಾನಿ, ಗೌರವಾವಧಾನಿ, ಲಿಂಗಾವಧಾನಿ, ಚರಾವಧಾನಿ, ಪ್ರಸಾದಾವಧಾನಿ, ಮಹದಾವಧಾನಿ ಎಂಬ ಪ್ರಸಾದಿಯಂಗವಾರು. ಸಾಧ್ಯ, ವೇದ್ಯ, ಭೇದ್ಯ, ಯೋಗ್ಯ, ಸನ್ನಿಹಿತ, ಮಹಾನುಭಾವಿ ಎಂಬ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಂಗವಾರು. ಆಯತ, ಸ್ವಾಯತ, ಸನ್ನಿಹಿತ, ಕಳಾಗ್ರಾಹಕ, ಮನೋಮಗ್ನತೆ, ಘನಸಾಮರಸ್ಯವೆಂಬ ಶರಣನಂಗವಾರು. ಆಚಾರತೃಪ್ತಿ, ಗೌರವತೃಪ್ತಿ, ಲಿಂಗತೃಪ್ತಿ, ಚರತೃಪ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದತೃಪ್ತಿ, ನಿರ್ಭಾವತೃಪ್ತಿ, ಎಂಬ ಐಕ್ಯನಂಗವಾರು.

ಇಂತಿದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಲಿಂಗಸ್ಥಳ ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶವವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ— ಕ್ರಿಯೆ, ಮಂತ್ರ, ನಿರೀಕ್ಷಣ, ಯಜನ, ಈಳನ, ವೇಧಾ ಎಂಬ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಸ್ಥಳವಾರು. ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ, ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ, ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆ ಬೋಧಾದೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಸನ್ನದೀಕ್ಷೆ, ನಿರ್ವಾಣದೀಕ್ಷೆ, ಎಂಬ ಗುರುಲಿಂಗ ಸ್ಥಳವಾರು. ಕರಸ್ಥಳ, ನಯನಸ್ಥಳ, ಹೃದಯಸ್ಥಳ, ಮಂತ್ರಸ್ಥಳ, ತ್ರಿಕೂಟಸ್ಥಳ, ಲಯಸ್ಥಳವೆಂಬ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಳವಾರು. ಸ್ವಯಂ, ಚರ, ಪರ,ಪರಿ ಣಾಮಿ, ನಿರುಪಾಧಿಕ, ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬ ಚರಲಿಂಗಸ್ಥಳವಾರು. ಇಂದ್ರಿಯಾನಂದ, ಪ್ರಾಣಾನಂದ, ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ಭಾವಾನಂದ, ತೂರ್ಯಾನಂದ, ಮಹದಾನಂದವೆಂಬ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಸ್ಥಳವಾರು. ಪಿಂಡಾಕಾಶ, ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ, ಮಹದಾಕಾಶ, ಭಾವಗವ್ಯ, ಸರ್ವತತ್ವಾಶ್ರಯ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಥಳವಾರು. ಇಂತಿವು ಸ್ಥಲ ತನು ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹವೆಂಬರಿವುದು......ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯಶಿಲೆಯ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿ ಕಂಡೆ ನಿನ್ನನು.

(೨) ಆಚಾರಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಷಡ್ವಿಧ, ಗುರುಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಷಡ್ವಿಧ, ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಷಡ್ವಿಧ, ಜಂಗಮಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಷಡ್ವಿಧ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಷಡ್ವಿಧ, ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಷಡ್ವಿಧ, ಅಂತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲವು ೩೬ ಪ್ರಕಾರವು.

ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಪಂಚಾಚಾರಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ನಿರೀಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಯಜನಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಸ್ತೋತ್ರ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ, ವೇಧಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯ ಭಾವಲಿಂಗಸ್ಥಲವಾರು, ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಸ್ಥಲ, ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಸ್ಥಲ, ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಷಡ್ವಿಧ.

ಮತ್ತು ಭಕ್ತನಿಗೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವು, ಆಚಾರಲಿಂಗವೆಂದರೂ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವೆಂದರೂ ಒಂದೇ. ಆ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು, ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಭಾವಲಿಂಗವು, ಆ ಭಾವ

ಲಿಂಗವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವು, ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವು, ಆ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಲು, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಷಡ್ವಿಧಾಚರಣೆಯೇ ಆ ಲಿಂಗದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವು. ಅವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—

ಕ್ರಿಯೆ, ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದ ತ್ರಿಕಾಲ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕೈಕೊಂಡು ಒಪ್ಪುವಂತಹ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರ, ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಮಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜಪಸ್ತೋತ್ರ ನಿರ್ಗುಣ ಪೂಜಾಕ್ರಿಗಳನು ಕೈಕೊಂಡು ಒಪ್ಪುವಂತಹ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು. ನಿರೀಕ್ಷಣ, ಆತ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಮನೋರ್ಲಯ ನಿರಂಜನ ಭಕ್ತಿಪೂಜಾಕ್ರಿಗಳನು ಕೈಕೊಂಡು ಒಪ್ಪುವಂತಹ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವು.

ಮತ್ತಂ ಕ್ರಿಯೆ, ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಸ್ವರೂಪವಾದಿಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಭಕ್ತಂಗಾಚಾರಲಿಂಗ, ಆ ಆಚಾರಲಿಂಗವೇ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ, ಆ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಶಕ್ತಿಪೀಠದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರವು, ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಗುರುಲಿಂಗವು, ಆ ಗುರುಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಟಿಯಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ನಿರೀಕ್ಷಣ, ಮಹಾಜ್ಞಾನ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವೇ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಆ ಶಿವಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವರ್ತುಳದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಯಜನ, ಜಂಗಮಲಿಂಗವೇ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಯಜನಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಈಳನ, ಆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಾಳದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಸೌತ್ರ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ವೇಧಾ, ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಆಜ್ಯಪ್ರದಾಯಕದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ವೇಧಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ಮತ್ತಂ ಕ್ರಿಯೆ, ಆ ಭಕ್ತನ ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ನಾಲ್ಕೆಸಳ ಕಂಜದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪಂಚಾಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರ, ಆ ಭಕ್ತನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ

ಆರೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರುಲಿಂಗವು. ನಿರೀಕ್ಷಣ, ಆ ಭಕ್ತನ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದ ಹತ್ತೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಯಜನ, ಆ ಭಕ್ತನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ಹನ್ನೆರಡೆಸಳ ಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಯಜನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಈಳನ, ಆ ಭಕ್ತನ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದ ಹದಿನಾರೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಸ್ತೋತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ವೇಧಾ, ಆ ಭಕ್ತನ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದ ಎರಡೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ವೇಧಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ಮತ್ತಂ ಕ್ರಿಯೆ, ಆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತ್ರಿಕಾಲಪೂಜಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ತಪ್ಪದೆಮಾಡುವಂತಹದ್ದೇ ಅದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಸ್ವರೂಪವಾದಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರ, ಆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ದ್ವಯಾಭಿಧಾನವಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನು ವಾಚಕ ಮಾನಸ ಉಪಾಸಿಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ವೇಧಾ, ಆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನ ಧ್ಯಾನಿಸುವದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಯಜನ, ಆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಂಗಳನು ಮಾಡುವಂತಹದ್ದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಈಳನ, ಆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಾಣ ಮಯೂರ ಹಲಾಯುಧೋದ್ಭಟ ಕಾಳಿದಾಸನ ಹಾಗೆ ಕಂದ ವೃತ್ತ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಂತ್ರಾದಿಗಳನು ಮಾಡುವಂತಹದ್ದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ನಿರೀಕ್ಷಣ, ಆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನು ಎವೆಹಳಚದೆ ಅನುಮಿಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಇಂತು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದೆ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಷಡ್ವಿಧ.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಗುರುಲಿಂಗವಾರುಸ್ಥಲ, ಮಂತ್ರನಿಷ್ಠಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರುಲಿಂಗವು ಷಟ್‌ಪ್ರಕಾರಲಿಂಗವು. ಆ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಲು, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಷಡ್ವಿಧಾಚರಣೆಯೇ ಆ ಲಿಂಗದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿವರಃ— ಕ್ರಿಯಾ

ದೀಕ್ಷೆ, ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರ್ಯರು ಸಹವಾಗಿ ಗಣಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪಂಚಕಲಶವ ಹೂಡಿ ಅಂಗದ ವರ್ತನೆಯ ನಷ್ಟವಮಾಡಿ ಆಚಾರಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿ ದಂತಹದ್ದೇ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ. ಆ ಸತ್ಕ್ರಿಯೋಪದೇಶ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವೇ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಆ ಗುರುಲಿಂಗವೇ ಆ ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವಾಗಲು, ಆ ಇಷ್ಟದ ಶಕ್ತಿಪೀಠದಲ್ಲಿಹ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ:— ಆ ಜ್ಞಾನ ಗುರುಸ್ವಾಮಿಯು ಅನಾ ಹತ ಕರ್ಣದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನುಪದೇಶಿಸಿ, ಪ್ರಾಣನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಷ್ಟವಮಾಡಿ ಚಿತ್ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗದ ಕಳೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯುಮಾಡಿ ಕೊಡುವಂತಹದ್ದೇ ಮಂತ್ರಾನು ಗ್ರಹ. ಆ ಮಂತ್ರಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು, ಆ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವೇ ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಗುರುಲಿಂಗವಾಗಲು, ಆ ಗುರುಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಟಿಯಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆ:— ಶಿಷ್ಯ ಮಸ್ತಕ ಹಸ್ತ ವಿನ್ಯಸ್ತ ಸದ್ಗುರುವೆ ಎಂದು ಆ ಜ್ಞಾನ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯು ಆ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹಸ್ತ ಕಮ ಲವನು ವಿನ್ಯಸ್ತವಮಾಡಿ ಆತ್ಮನ ವರ್ತನೆಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಚಿದಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗದ ಕಳೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಲು ಅಂತಹದೇ ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆ. ಆ ವೇಧಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗವು ಆ ಭಾವಲಿಂಗವೇ ಮಾಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಲು, ಆ ಶಿವಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವರ್ತುಳದಲ್ಲಿಹ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಬೋಧಾದೀಕ್ಷೆ:— ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವವನು ಓದಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ಬೋಧಾನುಗ್ರಹವು. ಅಂತಹದೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಮು ಖದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಪ್ರಸನ್ನದೀಕ್ಷೆ:— ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿರ್ಮಲಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವೇ ನೀನೆಂದನುಗ್ರಹಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ಪ್ರಸನ್ನದೀಕ್ಷೆ. ಅಂತಹದೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಾಳದ ಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗವು. ನಿರ್ವಾಣದೀಕ್ಷೆ:— ಮೋಕ್ಷಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವೇ ತಾನೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ನಿರ್ವಾಣದೀಕ್ಷೆ. ಅಂತಹದೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಆಜ್ಯಪ್ರದಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರು ಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ಮತ್ತಂ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ:— ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ನಾಲ್ಕೆಸಳಕಂಜ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ:— ಮಹೇಶ್ವರನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ ಆರೆಸಳಕಂಜ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಂತ್ರಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು. ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆ:— ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದ ಹತ್ತೆಸಳಕಂಜ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ವೇಧಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಬೋಧಾದೀಕ್ಷೆ:— ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ಹನ್ನೆರಡೆಸಳಕಂಜದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಬೋಧಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಪ್ರಸನ್ನದೀಕ್ಷೆ:— ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರನ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದ ಹದಿನಾರೆಸಳಕಂಜ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ನಿರ್ವಾಣದೀಕ್ಷೆ:— ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದ ಎರಡೆಸಳಕಂಜ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ದ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ಮತ್ತಂ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ, ಅಂಗಕ್ಕೆ ಲಿಂಗೋಪದೇಶವಿತ್ತಂತಹದ್ದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ, ಮನಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವಿತ್ತಂತಹದ್ದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆ, ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಹಸ್ತವ ಮಡಗುವಂತಹದ್ದೇ ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆ, ಅದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಬೋಧಾದೀಕ್ಷೆ. ಶಿವಾನುಭವವನು ಬೋಧಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ಬೋಧಾದೀಕ್ಷೆ, ಅಂತಹದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಪ್ರಸನ್ನದೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದುದೇ ಪ್ರಸನ್ನದೀಕ್ಷೆ, ಅಂತಹದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ನಿರ್ವಾಣ ದೀಕ್ಷೆ, ನಿಜಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹಸ್ವರೂಪವೇ ನೀವೆಂದನುಗ್ರಹಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ನಿರ್ವಾಣದೀಕ್ಷೆ. ಅದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಇಂತು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದೆ ಗುರುಲಿಂಗಸ್ಥಲವಾರು, ದ್ವಿತೀಯ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೧೨.

ಇನ್ನು ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ಶಿವಲಿಂಗವಾರು ಸ್ಥಲವಾರು ನಿರೀಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲವು ಷಟ್ ಪ್ರಕಾರವು. ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಶಿವಲಿಂಗವು.

ಆ ಶಿವಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಭಾವಲಿಂಗವು. ಆ ಭಾವಲಿಂಗವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವು. ಆ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಲು, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಷಡ್ವಿಧಾಚರಣೆಯೇ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಷಟ್ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪು. ಅವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—

ಕರಸ್ಥಲಃ—ಶ್ರೀಗುರು ಸ್ವಾಮಿಯನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಣಿ ತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು. ಹೃದಯಸ್ಥಲಃ—ಹೃದಯ ತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು. ನಯನಸ್ಥಲಃ—ಮಹಾಜ್ಞಾನ ನಿರೀಕ್ಷಣ ನೇತ್ರತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಭಾವಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರಸ್ಥಲಃ—ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ಮಂತ್ರತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ತ್ರಿಕೂಟಸ್ಥಲಃ—ಅದೇ ತ್ರಿಕೂಟಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರ್ಪುದು. ಲಯಸ್ಥಲಃ- ಅದೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಸ್ಥಲವು.

ಮತ್ತಂ ಕರಸ್ಥಲಃ— ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಭಕ್ತ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ಸುಚಿತ್ತವೆಂಬ ಕರತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರಸ್ಥಲಃ- ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರನ ನಿರಂಹಕಾರ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ಸುಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಕರತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ನಯನಸ್ಥಲಃ— ಆ ಭಾವಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಿಯ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ನಿರಹಂಕಾರ ನೇತ್ರದ ತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಹೃದಯಸ್ಥಲಃ— ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುವ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ಸುಮನವೆಂಬ ಕರತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ತ್ರಿಕೂಟಸ್ಥಲಃ— ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಶರಣನ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ತಾನು ತನ್ನರಿವು ಶಿವತತ್ವವೆಂಬ ತ್ರಿಪುಟಿ ಏಕವಾದ ಸುಜ್ಞಾನ ಕರತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಲಯಸ್ಥಲಃ— ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಐಕ್ಯನ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಕರತಾಣದಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮೂಲಲಿಂಗವು.

ಮತ್ತಂ ಕರಸ್ಥಲಃ— ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರ ಲಿಂಗವು. ನಯನಸ್ಥಲಃ— ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನು ಎವೆಹಳಚದೆ ಅನುಮಿಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ನೇತ್ರತಾಣವೇ ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಹೃದಯಸ್ಥಲಃ— ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾದ ಹೃದಯ ತಾಣವೇ ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಮಂತ್ರಸ್ಥಲಃ-ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ದ್ವಯಾಭಿಧಾನವಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮನ ತಾಣವೇ ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ತ್ರಿಕೂಟಸ್ಥಲಃ— ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ತ್ರಿಪುಟಿ ಒಂದಾದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನದ ತಾಣವೇ ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಮತ್ತಂ ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುವಾತ ಕೈಕೊಳ್ಳುವಾತ ನಡುವೆ ಸಲುವ ಪೂಜಾ ದ್ರವ್ಯವು ಒಂದೇ ಎಂದು ಆಚರಿಸುವಂತಹದ್ವೇ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಲಯಸ್ಥಲಃ— ನೀಲಲೋಚನೆಯಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮಂಗವನಡಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಹೇಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರ್ಪುದು ಹಾಗೆ ತಮ್ಮಂಗವನಡಗಿಸುವುಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸ್ಥಳವೆಂದರಿವುದೇ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಅದೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಬಾಜ್ಯಪ್ರದೋರಿಕೆಯಲ್ಲಿರ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಇಂತು ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲವಾರು ಆಚಾರಲಿಂಗಸ್ಥಲ, ಗುರುಲಿಂಗಸ್ಥಲ, ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಅಷ್ಟಾದಶವು.

ಇನ್ನು ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಭಾವನಿರಾಶ್ರಯದಲೊದಗಿದ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಅರಿವಿನಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಚರಲಿಂಗಸ್ಥಲವಾರು. ಯಜನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗಸ್ಥಲವು ಷಟ್‌ಪ್ರಕಾರವು. ಮತ್ತಂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು, ಆ ಜಂಗಮಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು, ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಭಾವಲಿಂಗವು, ಆ ಭಾವಲಿಂಗವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವು, ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವು, ಆ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಲು, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಷಡ್ವಿಧಾಚರಣೆಯೇ ಆ ಲಿಂಗದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವು. ಅವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—

ಸ್ವಯಃ— ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಅರಣ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಂಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಆಶ್ರಮವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಂದಮೂಲಾದಿಗಳ ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡು, ಶಿವಾನುಭವವನು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವಾತನೇ ಸ್ವಯಜಂಗಮವು. ಚರಃ— ಅಂತರಂಗದ ಪಂಚಮುದ್ರೆ, ಬಹಿರಂಗದ ಪಂಚಮುದ್ರೆ ಸಮೇತವಾಗಿ ಭಕ್ತರುಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗುರುಧರ್ಮಭಿಕ್ಷಾ ಎಂದು ಅವರು ವಿಭೂತಿ ಮುಂತಾಗಿ ತಂದಂತಹ ಭಿಕ್ಷವನು ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿಸಿಕೊಂಡು ನದೀಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ಭಿಕ್ಷವನು ಆ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ಅವರ ವಾಕ್‌ಜ್ಞಾನಾನುಭವ ಪ್ರಸಾದವನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸುವಂತಹಾತನೇ ಚರ ಜಂಗಮವು. ಪರಃ— ಬೇಡದೆ ಬೋಳುಮಸ್ತಕ ತೋಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಾಧಾರಂಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುವಂತಹನೇ ಪರ ಜಂಗಮವು.

ಮತ್ತಂ ಸ್ವಯ, ಅನ್ಯಾಧೀನವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಾಧೀನವುಳ್ಳಾತನಾಗಿಹುದೇ ಸ್ವಯ ಜಂಗಮವು. ಚರ, ಜಗತ್ಪಾವನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವಂತಹನೇ ಚರಜಂಗಮವು. ಪರ, ಪರಾಪರ ಮೋಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೇ ಪರಜಂಗಮವು.

ಮತ್ತಂ ಸ್ವಯ, ಶಿವತತ್ವಜ್ಞಾನಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಏಕಾಂತಾಶ್ರಮಿಯಾಗಿಯು ನಿರ್ಗಮನಿಯಾಗಿಯು, ಶಿವಧ್ಯಾನಪರಾಯಣನಾಗಿಯು ಇಹುದೇ ಸ್ವಯ ಜಂಗಮವು. ಅಂತಪ್ಪ 'ಸ್ವಯಜಂಗಮವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣ ಭಕ್ತನ ಸುಮನವೆಂಬ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ಸುಚಿತ್ತವೆಂಬ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಚರ, ಬಹಿರಂಗದ ಪಂಚಮುದ್ರೆ ಅಂತರಂಗದ ಪಂಚಮುದ್ರೆ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ದೇಶಾಂತರಿಯಾಗಿ ಚರಿಸುವಂತಹನೀಗ ಚರಜಂಗಮವು. ಅಂತಪ್ಪ ಚರ ಜಂಗಮವೇ ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರನ ಸುಮನವೆಂಬ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ಸುಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಪರ, ಪರಾಪರ ನಿರ್ಗಮನಿ ಎನಿಸಿಯೂ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಂಗಳಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನಕರ್ತವೂ ಆಗಿ ಸಯಾದಿಯ ಳ್ಳಾತನಾಗಿಹುದೇ ಪರಜಂಗಮವು. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಜಂಗಮವೇ ಆ

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸುಮನವೆಂಬ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಪರಿಣಾಮಿ, ಸುಖದುಃಖಗಳು ಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪರಿಣಾಮ ಪರಿತೋಷವುಳ್ಳಾತನಾಗಿಹುದೇ ಪರಿಣಾಮಿ ಜಂಗಮವು. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಿಣಾಮಿ ಜಂಗಮವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸುಮನವೆಂಬ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ಸಮಾನವೆಂಬ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ನಿರುಪಾಧಿಕ, ಅನ್ಯಾಧೀನವಪ್ಪ ಯಾಚನಾ ವೃತ್ತಿಯನಳಿದು ಯಥಾಲಾಭ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನಾಧೀನವಪ್ಪ ನಿರ್ಯಾಚನಾವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳಾತನಾಗಿಹುದೇ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಜಂಗಮವು. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸರ್ವಾಚಾರಸಂಪತ್ತಿನಾಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದರಿವುಳ್ಳಾತನಾಗಿಹುದೇ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜಂಗಮವು. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜಂಗಮವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗಣ ಐಕ್ಯನಪ್ಪ ಸುಮನವೆಂಬ ಹಸ್ತದೊಳಗಣ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ಮತ್ತಂ ಸ್ವಯ, ವಸ್ತುವೇ ತಾನಾಗಿಹುದೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಚರ, ಸ್ವತಂತ್ರಪರಾಧೀನವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಾಧೀನವುಳ್ಳಾತನಾಗಿಹುದೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಪರ, ಜಗತ್ಪಾವನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವಂತಹನೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಪರಿಣಾಮಿ, ವಿಷಯ ವಿಮುಖಮಾನಸ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳಾತನಾಗಿಹುದೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ನಿರುಪಾಧಿಕ, ಜೀವಾಧೀನವಳಿದು ಪರಮನಾಧೀನವುಳ್ಳಾತನಾಗಿಹುದೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರುತ ಭರಿತನಾಗಿಹುದೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಇಂತು ಚರಲಿಂಗಸ್ಥಲವಾರು.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವಾರು. ಈಶನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಸ್ಥಲವು ಷಟ್‌ಪ್ರಕಾರವು. ಶರಣನಿಗೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಭಾವಲಿಂಗವು, ಆ ಭಾವಲಿಂಗವೇ ಮಹಾ

ಲಿಂಗವು, ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವು. ಆ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಲು, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಷಡ್ವಿಧಾಚರಣೆಯೇ ಆ ಲಿಂಗದ ಷಟ್ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವು. ಅವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—

ಇಂದ್ರಿಯಾನಂದ, ಹೃಷೀಕಾಹ್ಲಾದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೇ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಪ್ರಾಣಾನಂದ, ವೈಕೃತ ಹರಣಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ಶಿವತತ್ವಾಗಮದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಆಸ್ತಿಕ್ಯಜ್ಞಾನದರಿವಿನಲ್ಲಿ ವಿನೋದಿಸುವಂತಹದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಭಾವಾನಂದ, ಏಕಧ್ಯಾನ ಸಮಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಆನಂದಿಸುವದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ತೂರ್ಯಾನಂದ, ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿತ್ವವನರಿದು ಚರಿಸಬೇಕೆಂಬರ್ಥವನರಿದು ವಿನೋದಿಸುವದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಮಹದಾನಂದ, ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಗಮದಿಂ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮೋಕ್ಷಾಹ್ಲಾದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಹುದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ಮತ್ತಂ, ಇಂದ್ರಿಯಾನಂದ, ಶರಣನೊಳಗಣ ಭಕ್ತನ ಕ್ರಿಯಾ ಹೃಷೀಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಹ್ಲಾದಿಸುವಂತಹದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಪ್ರಾಣಾನಂದ, ಶರಣನೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರನ ಹರಣದಲ್ಲಿ ಆನಂದಿಸುವಂತಹದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ಶರಣನೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಆಹ್ಲಾದಿಸುವಂತಹದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಭಾವಾನಂದ, ಶರಣನೊಳಗಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಆಹ್ಲಾದಿಸುವಂತಹದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ತೂರ್ಯಾನಂದ, ಶರಣನೊಳಗಣ ಶರಣನ ತ್ವರಿತ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಹ್ಲಾದಿಸುವಂತಹದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಮಹದಾನಂದ, ಶರಣನೊಳಗಣ ಐಕ್ಯನ ಮಹಾಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಹ್ಲಾದಿಸುವಂತಹದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಇಂತು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಸ ಲ ಆರು, ದ್ವಿತೀಯಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೧೨, ಎರಡು ಲಿಂಗಸ್ಥಲವು ದ್ವಾದಶವು.

ಇನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಥಲವಾರು. ವೇಧಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಥಲವು ಷಟ್ ಪ್ರಕಾರವು. ಐಕ್ಯನಿಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವು. ಆ ನಿಃಕಲಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಲು, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಷಡ್ವಿಧಾಚರಣೆಯೇ ಆ ಲಿಂಗದ ಷಟ್ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪವು. ಅವಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—

ಪಿಂಡಾಕಾಶ, ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಆಕಾಶ ಸ್ಥಾನವಾದಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸ್ಥಾನವಾದಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಮಹದಾಕಾಶ, ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಾದಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಭಾವಗಮ್ಯ, ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸಿ ತೋರುವಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಸರ್ವ ತತ್ವಾಶ್ರಯ, ಸಮಸ್ತಜ್ಞಾನ ತತ್ವಂಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶ, ವ್ಯಾಪಕ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವಾದಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ಮತ್ತಂ ಪಿಂಡಾಕಾಶ, ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಭಕ್ತನ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸ್ಥಾನವಾದಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ, ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರನ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯ ಚಿದ್ಬಿಂದು ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸ್ಥಾನವಾದಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು. ಮಹದಾಕಾಶ, ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯ ನಿರಹಂಕಾರ ಪೂಜಾ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸ್ಥಾನವಾದಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಭಾವಗಮ್ಯ, ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಗೆ ಗಮಿಸಿ ತೋರುವಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಸರ್ವತತ್ವಾಶ್ರಯ, ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಶರಣನ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಕಳಕಳಾನಂದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸ್ಥಾನವಾದಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಪರಿಪೂರ್ಣ, ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಐಕ್ಯನ ಸಮರಸ

ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುವಂತಹದೇ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಇಂತು ಮಹಾಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವಾರು, ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೧೮, ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವು ಅಷ್ಟಾದಶವು.

ದೃಶ್ಯದಲೊದಗಿದ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವು ೧೮, ಜ್ಞಾನಭಾವ ನಿರಾಶ್ರಯದ ಲೊದಗಿದ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವು ೧೮, ದ್ವಿತೀಯ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೩೬. ಇಂತು ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲ ೩೬. ಇದರ ಮೇಲೆ ಪರಾತ್ಪರದಾಚೆಯಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಗ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೩೬. ೩೬ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ೩೬ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ೩೬ ಭಕ್ತಿ ವಿಡಿದಾಚರಿಸಿ, ಆ ೩೬ ಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೩೬.

ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ೩೬ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ೩೬ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನುಷ್ಯನು ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಿಸ್ಥಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ನಿರಾಮಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ, ಆಮೇಲೆ ನಿರಂಜನಾತೀತ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ, ಎಂಬ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುಂದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದ ಮಹತ್ವವು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಿದೆ. ಇದು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ವಚನಕಾರರಿಂದ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ನಿರಾಮಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿರಂಜನಾತೀತ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವು ಅಖಂಡಿತವೂ ಅಗೋಚರವೂ ಅಪ್ರಮೇಯವೂ ಆಗಿ, ವಾಚಾಮಗೋಚರಕ್ಕತ್ತತ್ತವಾಗಿರುವದು. ಇವೆರಡು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಿಭೇದಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸ ಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಕ ಅವನು ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಶಕ್ತನಾಗುವನು.

(೧) ಗುರುವಿಂದಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಗುರುಸಂಬಂಧ. ಲಿಂಗದಿಂದಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಜಂಗಮದಿಂದಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಜಂಗಮಸಂಬಂಧ. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ತನುವಿಕಾರವನಳಿದನಾಗಿ, ಗುರುಸಂಬಂಧಿ. ಮನವಿಕಾರವನಳಿದನಾಗಿ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿ. ಧನವಿಕಾರವನಳಿದನಾಗಿ ಜಂಗಮಸಂಬಂಧಿ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವಿಕಾರವನಳಿದನಾಗಿ, ಗುರುವಾಗಿ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನ. ಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನ. ಜಂಗಮವಾಗಿ ಜಂಗಮಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನ. ಅದು ಕಾರಣ, ಅರಿವೇ ಗುರು, ಅನುಭಾವವೇ ಲಿಂಗ, ಆನಂದವೇ ಜಂಗಮ.

ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಅರಿವೆಂಬ ಗುರುವಿನಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಸಾಹಿತ್ಯ, ಅನುಭಾವವೆಂಬ ಲಿಂಗದಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಾಹಿತ್ಯ, ಆನಂದವೆಂಬ ಜಂಗಮದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗಸಾಹಿತ್ಯ.

ಅರಿವಿನಿಂದ ಅನುಭಾವ, ಅನುಭಾವದಿಂದ ಅರಿವು, ಅರಿವು ಅನುಭಾವ ಸಮರಸವಾದುದೇ ಆನಂದ. ಆನಂದಕ್ಕೆ ಅರಿವೇ ಸಾಧನ.

ಇಷ್ಟದಿಂದ ಪ್ರಾಣ, ಪ್ರಾಣದಿಂದ ಇಷ್ಟ. ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಯೋಗಾದ್ವೈತವಾದುದೇ ತೃಪ್ತಿ. ತೃಪ್ತಿಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಅರಿವೇ ಸಾಧನ.

ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವಿನಯ, ಮೋಹ, ಭಯ, ಭಕ್ತಿ ಕರುಣ, ಕಿಂಕುರ್ವಾಣ, ಸಮರಸವಾದುದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗ. ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ದೃಢಸ್ನೇಹ, ನಿಶ್ಚಯ, ನಿಶ್ಚಲ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಸಮರಸವಾದುದೇ ಗುರುಲಿಂಗ. ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಸೌಜನ್ಯ, ಸುವಿವೇಕ ಸಾವಧಾನ, ಸನ್ನಿಹಿತ, ಸಮರಸವಾದುದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ. ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪರವಶತೆ, ಗೂಢ, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತ, ಉತ್ತರಯೋಗ, ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸಮರಸವಾದುದೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ. ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಮನೋರ್ಲಯ, ಭಾವಾದ್ವೈತ, ಅನುಪಮಚಿತ್ತ, ಆತ್ಮಿಕ ತೃಪ್ತಿ, ಸುನಾದಭೋಜ್ಯ, ಸಮರಸವಾದುದೇ ಮಹಾಲಿಂಗ.

ಇಂತಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗದಿಂದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಿಂದ ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗದಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗದಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗದಿಂದ ಆಚಾರಲಿಂಗ. ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿಯಾದೊಡೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕರಣಂಗಳನರಿದು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿಯಾದೊಡೆ, ಇಪ್ಪತ್ತುಕರಣಂಗಳನರಿದು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿಯಾದೊಡೆ ಹದಿನೈದು ಕರಣಂಗಳನರಿದು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿಯಾದೊಡೆ, ಹತ್ತುಕರಣಂಗಳನರಿದು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿಯಾದೊಡೆ, ಐದು ಕರಣಂಗಳನರಿದು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿಯಾದಡೆ, ಎಲ್ಲ ಕರಣಂಗಳನರಿದು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಇಂತಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಠಿಣತೆಗಳು ಆರು ಮುಖಂಗಳಾಗಿ, ಆ ಮುಖಂಗಳ ತತ್ತತ್ ಸ್ಥಾನ ಪ್ರಪ್ಯಂಗಳನರಿದು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಭೋಗಿ. ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ರಸಗಳಾರು ಮುಖಂಗಳಾಗಿ, ಆ ಮುಖಂಗಳ ತತ್ತತ್

ಸ್ಥಾನ ದ್ರವ್ಯಂಗಳನರಿದು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಡೆ ಗುರುಲಿಂಗ ಭೋಗಿ. ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಉಷ್ಣಂಗಳಾರು ಮುಖಂಗಳಾಗಿ, ಆ ಮುಖಂಗಳ ತತ್ತತ್ ಸ್ಥಾನದ ದ್ರವ್ಯಂಗಳನರಿದು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಡೆ ಶಿವಲಿಂಗಭೋಗಿ. ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚಲನೆಗಳಾರು ಮುಖಂಗಳಾಗಿ, ಆ ಮುಖಂಗಳ ತತ್ತತ್ ಸ್ಥಾನ ದ್ರವ್ಯಂಗಳನರಿದು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಡೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗಭೋಗಿ. ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಶಬ್ದಂಗಳಾರು ಮುಖಂಗಳಾಗಿ, ಆ ಮುಖಂಗಳ ತತ್ತತ್ ಸ್ಥಾನ ದ್ರವ್ಯಂಗಳನರಿದು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಭೋಗಿ. ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಿರ್ಭಾವ ಮುಖಂಗಳಾರು ಮುಖಂಗಳಾಗಿ, ಆ ಮುಖಂಗಳ ತತ್ತತ್ ಸ್ಥಾನ ದ್ರವ್ಯಂಗಳನರಿದು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಮಹಾಲಿಂಗಭೋಗಿ.

ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಿ, ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ, ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖವಪ್ಪ ಪ್ರಾಣಂಗಳಾರು ದ್ರವ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶಲಿಂಗವದಾಗಿಯಾಗಿ, ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವಾಮದೇವ ಮುಖವಪ್ಪ ಜಿಹ್ವೆಗಳಾರು ದ್ರವ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶ ಲಿಂಗವದಾಗಿಯಾಗಿ, ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಅಘೋರ ಮುಖವಪ್ಪ ನೇತ್ರಂಗಳಾರು ದ್ರವ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶ ಲಿಂಗವದಾಗಿಯಾಗಿ, ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖವಪ್ಪ ಲಿಂಗಂಗಳಾರು ದ್ರವ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶ ಲಿಂಗವದಾಗಿಯಾಗಿ, ಮತ್ತಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಪ್ಯ ಮುಖವಪ್ಪ ಹೃದಯಂಗಳಾರು ದ್ರವ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶ ಲಿಂಗವದಾಗಿಯಾಗಿ,

ಇಂತಪ್ಪ ತೃಪ್ತಿಪದಾರ್ಥಂಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಪದಾರ್ಥಂಗಳು, ಶಬ್ದ ಪದಾರ್ಥಂಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಪದಾರ್ಥಂಗಳು ಸ್ಪರ್ಶ ಪದಾರ್ಥಂಗಳಿಂದ ರೂಪು ಪದಾರ್ಥಂಗಳು, ರೂಪು ಪದಾರ್ಥಂಗಳಿಂದ ರುಚಿ ಪದಾರ್ಥಂಗಳು, ರುಚಿ ಪದಾರ್ಥಂಗಳಿಂದ ಗಂಧ ಪದಾರ್ಥಂಗಳು.

ಗಂಧ ಪದಾರ್ಥಂಗಳನಾರು ಸೋಂಕುವಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶಲಿಂಗ ಶೇಷ ಭುಕ್ತನಾಗಿ, ರುಚಿ ಪದಾರ್ಥಂಗಳನಾರು ರುಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶಲಿಂಗ ಶೇಷ ಭುಕ್ತನಾಗಿ, ರೂಪು ಪದಾರ್ಥಂಗಳನಾರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶಲಿಂಗ ಶೇಷ ಭುಕ್ತನಾಗಿ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಪದಾರ್ಥಂಗಳನಾರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸು

ವಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶಲಿಂಗ ಶೇಷಭಕ್ತನಾಗಿ, ಶಬ್ದ ಪದಾರ್ಥಂಗಳನಾರು ಲಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶಲಿಂಗ ಶೇಷ ಭುಕ್ತನಾಗಿ, ತೃಪ್ತಿಪದಾರ್ಥಂಗಳನಾರು ಪರಿಣಾಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾ ದಶಲಿಂಗ ಶೇಷ ಭುಕ್ತನಾಗಿ,

ಇಂತೀ ಅರ್ಪಿತ ಪ್ರಸಾದ ಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಲ ಕುಳ ಅನುಭಾವ ಆಚರಣೆ ಎಲ್ಲವನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡು ಸುಖಿಸುತಿರ್ಪ ಮಹಾ ಮಹಿಮನನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆನಯ್ಯ? ಇಂತಪ್ಪ ಮಹಾಘನವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಇಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆನಯ್ಯ?

ಫಲ ಪತ್ರ ಕುಸುಮ ರಸ ಗಂಧ ಕಾರ ಒಗರು ಹುಳಿ ಮಧುರ ಪೆಲ್ಲಕೆ ಜಲ ಒಂದೇ ಹಲವು ತೆರನಾದಂತೆ, ಮಸೆದಲಗು ಸಾಸಿರ ವೋಹಿಸುವಲ್ಲಿ ರಸ ಗುಟಿಕೆಯೊಂದೇ ಮೊನೆಮೊನೆಗೆ ಬಂದಾನುವಂತೆ, ಬಂಗಾರ ಒಂದೇ ಹಲವು ಆಭರಣವಾದಂತೆ, ಹತ್ತೆಂಟು ಬಾಯ ಹುತ್ತಿನೊಳಗೆ ಸರ್ಪನೊಂದೇ ತಲೆದೋರುವಂತೆ, ಹಲವು ಕರಣಂಗಳ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಪರಂಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವು ಅನುಪಮ, ಅದ್ವಯ, ಅವಿರಳ, ಅಪ್ರಮೇಯ, ಚಿನ್ಮಯ, ನಿರಾವರಣ, ನಿರುಪಾಧಿ, ನಿರ್ಗುಣ, ವಾಙ್ಮನಾತೀತ, ನಿರ್ಭೇದ್ಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿ.

(೨) ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗವಾದ ಕ್ರಮವೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಶ್ರೀಗುರುನಾಥನುಪದೇಶಿಸಿದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ನಾಮಂಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ,

ಸ್ಥೂಲಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದು, ಕಾರಣಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗವೆಂದು, ತ್ರೈಭೇದವಾಗಿಹುದು. ಅಂತು ಅಂಗವ ಕುರಿತು ಮೂರು ತೆರನಾಗಿಹುದು.

ಇನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಕುರಿತು ಆರುತೆರನಾಗಿಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂದು, ಶ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೆಂದು, ತ್ವಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗವೆಂದು, ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವೆಂದು, ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗವೆಂದು, ಘ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗವೆಂದು, ಷಡಿಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಷಡ್ಲಿಂಗವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹುದು.

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ,

ಶ್ರೋತ್ರಕ್ಕೆ ವಾಚ್ಯಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಚನಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ತ್ವಕ್ಕಿಂಗೆ ಪಾಣಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಸ್ಪರ್ಶನ ಅವಧಾನಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ನೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾದಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ರೂಪಿಂಗೆ ಗಮನಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಗುಹ್ಯಕ್ಕೆ ಭೇದಪಿಲ್ಲ. ರಸಕ್ಕೆ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಘ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಗುದಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಗಂಧಕ್ಕೆ ವಿಸರ್ಜನಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಶ್ರೋತ್ರವೆಂಬ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ವಾಕ್ಕೆಂಬ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ಶಬ್ದ ವಿಷಯ, ಮೂಲಭೂತವಾಕಾಶ, ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಅಧಿದೇವತೆ. ತ್ವಕ್ಕೆಂಬ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ಪಾಣಿ ಎಂಬ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ಸ್ಪರ್ಶನ ವಿಷಯ, ಮೂಲಭೂತ ವಾಯು, ತತ್ಪುರುಷ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಅಧಿದೇವತೆ. ನೇತ್ರವೆಂಬ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ಪಾದವೆಂಬ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ರೂಪು ವಿಷಯ, ಮೂಲಭೂತ ಅಗ್ನಿ, ಅಘೋರ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಅಧಿದೇವತೆ. ಜಿಹ್ವೆ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ಗುಹ್ಯವೆಂಬ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ರಸ ವಿಷಯ, ಮೂಲಭೂತ ಅಪ್ಪು ವಾಮದೇವ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಅಧಿದೇವತೆ. ಘ್ರಾಣವೆಂಬ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ಪಾಯುವೆಂಬ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೂ ಗಂಧ ವಿಷಯ, ಪೃಥ್ವಿ ಮೂಲಭೂತ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಅಧಿದೇವತೆ. ಇಂತೀ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಹೃದಯವೇ ಸ್ಥಾನವಾದ ಕಾರಣ ಹೃದಯಾಕಾಶವೆನಿಸಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣರೂಪವಾದ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಇರುತ್ತಿಹವು.

ಗುರೂಪದೇಶದಿಂದ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಘ್ರಾಣದ ಘ್ರಾಣವೇ ಆಚಾರಲಿಂಗ. ಜಿಹ್ವೆಯ ಜಿಹ್ವೆಯೇ ಗುರುಲಿಂಗ. ನೇತ್ರದ ನೇತ್ರವೇ ಶಿವಲಿಂಗ. ತ್ವಕ್ಕಿನ ತ್ವಕ್ಕೇ ಚರಲಿಂಗ. ಶ್ರೋತ್ರದ ಶ್ರೋತ್ರವೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ. ಹೃದಯದ ಹೃದಯವೇ ಮಹಾಲಿಂಗ.

ಇದಕ್ಕೆ ಐಕ್ಯ, ಶರಣ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಭಕ್ತನೆಂದು ಆರು ಸ್ಥಲ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿವರಃ—

ಆತ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಹಸ್ತದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಪರಿಣಾಮವನು ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸುವಾತನೈಕ್ಯ. ವ್ಯೋಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಸುಶಬ್ದವನು ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವಾತ ಶರಣನು. ಅನಿಲಂಗದಲ್ಲಿ ಮನೋಹಸ್ತದಿಂದ ಸುಸ್ಪರ್ಶನವನು ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಚರಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸುವಾತ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ. ಅನಲಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತದಿಂದ ಸ್ವರೂಪವನು ಅವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸುವಾತ ಪ್ರಸಾದಿ. ಜಲಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಬುದ್ಧಿ ಹಸ್ತದಿಂದ ಸುರುಚಿಯನು ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸುವಾತ ಮಹೇಶ್ವರ. ಭೂಮ್ಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತದಿಂದ ಸುಗಂಧವನು ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವಾತ ಭಕ್ತ.

ಇನ್ನು ಷಡಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಆ ಷಡಕ್ಷರ ರೂಪಿಂದ ಷಡುಲಿಂಗವು ಸ್ಥಾಪ್ಯವಾಗಿಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ನಕಾರವೇ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಮಕಾರವೇ ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿಕಾರವೇ ಶಿವಲಿಂಗ, ವಕಾರವೇ ಚರಲಿಂಗ, ಯಕಾರವೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಓಂಕಾರವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂದು ಆರುತೆರನಾಗಿಹುದು.

ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಆಧಾರವಲ್ಲಿ ನಕಾರ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಮಕಾರ, ಮಣಿಪೂರಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರ, ಅನಾಹತದಲ್ಲಿ ವಕಾರ, ವಿಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಕಾರ, ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರ, ಇಂತು ಷಡಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರ ರೂಪಿಂದ ಷಡುಲಿಂಗವು ಸ್ಥಾಪ್ಯವಾಗಿಹುದು.

ಇನ್ನು ಷಡುಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರ ರೂಪಿಂದ ಷಡುಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪ್ಯವಾಗಿಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ತ್ವಕ್ಕುಮಯವಾಗಿಹುದು ಓಂಕಾರ, ರುಧಿರಮಯವಾಗಿಹುದು ನಕಾರ, ಮಾಂಸಮಯವಾಗಿಹುದು ಮಕಾರ, ಮೇದಸ್ಸುಮಯವಾಗಿಹುದು ಶಿಕಾರ, ಅಸ್ಥಿಮಯವಾಗಿಹುದು ವಕಾರ, ಮಜ್ಜೆಮಯವಾಗಿಹುದು ಯಕಾರ, ಇಂತು ಷಡುಧಾತುವೇ ಷಡಕ್ಷರ

ಮಯವಾಗಿ, ಅದೇ ಲಿಂಗಾಂಗವಾಗಿ ಒಳಹೊರಗೆ ತೆರಹಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗವಾದ ಇರವು ಅದು ತಾನೆ ಶಿವನ ಇರವು, ಅದು ತಾನೆ ಶಿವನ ವಿಶ್ರಾಮಸ್ಥಾನ. ಇಂತು ಷಡುಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮವನರಿದಾತನೇ ಶರಣ, ಆತನೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ. ಇಂತೀ ಷಡುಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಅಪ್ರಮಾಣ ಅಗೋಚರ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ವಚಿಸುವ ಚಿತ್ತ ವಚನಗೆಟ್ಟಿತು. ಉಪ್ಪು ನೀರೊಳಗೆ ಕೂಡಿದಂತೆ, ವಾರಿಕಲ್ಲು ಅಂಬುಧಿಯೊಳಗೆ ಬೆರೆವಂತೆ, ಶಿಖಿಕರ್ಪೂರ ಯೋಗದಂತಾದೆನಯ್ಯಾ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ.

ನಿರಾಮಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಭೇದ.

(೧) ನಿರಾಮಯ ಭಕ್ತ ನಿರಾಮಯ ಮಹೇಶ್ವರ ನಿರಾಮಯ ಪ್ರಸಾದಿ, ನಿರಾಮಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ನಿರಾಮಯ ಶರಣ, ನಿರಾಮಯ ಐಕ್ಯ ಈ ನಿರಾಮಯ ಷಟ್ ಸ್ಥಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ರಹಸ್ಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾಗಿಹುದು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ನಿರಾಮಯ ಭಕ್ತಂಗೆ ನಿರಾಮಯವೇ ಲಿಂಗ, ನಿರಾಮಯವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಾಮಯವೇ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ನಿರಾಮಯವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಾಮಯಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೇ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೩) ನಿರಾಮಯವೆಂಬ ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ನಿರಾಮಯವೇ ಅಂಗ, ನಿರಾಮಯವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಾಮಯವೇ ಗುರುಲಿಂಗ, ನಿರಾಮಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಾಮಯಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವನೇ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೇ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೪) ನಿರಾಮಯ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ನಿರಾಮಯವೇ ಅಂಗ, ನಿರಾಮಯವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಾಮಯವೇ ಶಿವಲಿಂಗ, ನಿರಾಮಯವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಾಮಯಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೫) ನಿರಾಮಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ನಿರಾಮಯವೇ ಅಂಗ, ನಿರಾಮಯವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಾಮಯವೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ನಿರಾಮಯವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಾಮಯಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವನೆ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೇ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೬) ನಿರಾಮಯ ಶರಣಂಗೆ ನಿರಾಮಯವೇ ಅಂಗ, ನಿರಾಮಯವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಾಮಯವೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ನಿರಾಮಯವೆಂಬ ಮುಖ

ದಲ್ಲಿ ನಿರಾಮಯಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೭) ನಿರಾಮಯ ಐಕ್ಯಂಗೆ ನಿರಾಮಯವೇ ಅಂಗ, ನಿರಾಮಯವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಾಮಯವೇ ಮಹಾಲಿಂಗ, ನಿರಾಮಯವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಾಮಯಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆ ಭೋಗಿಸಿ ನಿರಾಮಯಾತೀತವೆಂಬ ನಿರ್ವಯಲ ನೆಯ್ದಿದನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ನಿರಂಜನಾತೀತ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮ.

(೧) ನಿರಂಜನಾತೀತ ಭಕ್ತ, ನಿರಂಜನಾತೀತ ಮಹೇಶ್ವರ, ನಿರಂಜನಾತೀತ ಪ್ರಸಾದಿ, ನಿರಂಜನಾತೀತ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ನಿರಂಜನಾತೀತ ಶರಣ, ನಿರಂಜನಾತೀತ ಐಕ್ಯ. ಈ ನಿರಂಜನಾತೀತ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಅಖಂಡಿತ ಅಪ್ರಮಾಣ ಅಗೋಚರ, ಅಪ್ರಮೇಯ, ವಾಚಾಮಗೋಚರ ಕೃತ್ತತ್ತ್ವವಾಗಿಹುದು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ನಿರಂಜನಾತೀತ ಭಕ್ತಂಗೆ ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಅಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನಾತೀತಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವನೆ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆ ಭೋಗಿಸುವನು ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೩) ನಿರಂಜನಾತೀತ ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಲಿಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಗುರುಲಿಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನಾತೀತಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೪) ನಿರಂಜನಾತೀತ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಅಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಶಿವಲಿಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನಾತೀತಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೫) ನಿರಂಜನಾತೀತ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಅಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನಾತೀತಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೬) ನಿರಂಜನಾತೀತ ಶರಣಂಗೆ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಅಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನಾತೀತಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೭) ನಿರಂಜನಾತೀತ ಐಕ್ಯಂಗೆ ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಅಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಹಸ್ತ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೇ ಮಹಾಲಿಂಗ, ನಿರಂಜನಾತೀತವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನಾತೀತಾನಂದವೆಂಬ ಸುಖವ ಸಮರ್ಪಣವಂ ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆ ಭೋಗಿಸುವನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೮) ನಿರಂಜನಾತೀತ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವಂಗವಾಗಿ, ಆ ನಿರಂಜನಾತೀತ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮವನೊಡಗೂಡಿದ ಮಹಾಶರಣಂಗೆ ನಮೋನಮೋ ಎಂದು ಬದುಕಿದೆನು ಕಾಣಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ನಿವೃತ್ತಿ.

ವಿವರಣೆ:-- ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ವಚನಕಾರರು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂಬದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಮನುಷ್ಯನು ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಚಕ್ರಗಳು, ಪದ್ಮಗಳು, ಅಕ್ಷರಗಳು, ಪ್ರಣಮುಗಳು, ಮಂತ್ರಗಳು, ದ್ರವ್ಯಗಳು, ಮುಖಗಳು, ತತ್ವಗಳು, ಹಸ್ತಗಳು, ಭಕ್ತಿಗಳು, ಲಿಂಗಗಳು, ಅಂಗಗಳು, ಶಕ್ತಿಗಳು, ಕಲೆಗಳು, ನಾದಗಳು, ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು, ಭೂತಗಳು, ಆತ್ಮಗಳು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲ ಯಾವ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ ಮೊದಲು ಹೊರಟಿದ್ದವೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವು ಲಯವಾಗುವವು. ಲಯವಾಗುವ ಮುಂದೆ ಅವು ಯಾವುದು ಸ್ಥೂಲವಾದುದೋ ಅದು ಸೂಕ್ಷ್ಮದೊಳಗೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು ಯಾವುದೋ ಅದು ತನ್ನಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದರಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತ ಬೆರೆಯುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಚಕ್ರಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ.

ಆಧಾರ ಚಕ್ರ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಅನಾಹತಚಕ್ರ ವಿಶುದ್ಧಿಚಕ್ರದಲ್ಲಡಗಿತ್ತು. ವಿಶುದ್ಧಿಚಕ್ರ ಆಜ್ಞೆಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆಜ್ಞೆಚಕ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರದಲ್ಲಡಗಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರ ಶಿಖಾಚಕ್ರದಲ್ಲಡಗಿತ್ತು. ಶಿಖಾಚಕ್ರ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪದ್ಮಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ.

ಚತುರ್ದಳ ಪದ್ಮ ಷಡುದಳ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಷಡುದಳ ಪದ್ಮ ದಶದಳ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ದಶದಳ ಪದ್ಮ ದ್ವಾದಶದಳ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ದ್ವಾದಶದಳ ಪದ್ಮ ಷೋಡಶದಳ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಷೋಡಶದಳ ಪದ್ಮ ದ್ವಿದಳ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ದ್ವಿದಳ ಪದ್ಮ ಸಹಸ್ರ

ದಳ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ತ್ರಿದಳ ಪದ್ಮ ಏಕದಳ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ಏಕದಳ ಪದ್ಮ ನಿರಂಜನಾತೀತವೆಂಬ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಐವತ್ತೆರಡಕ್ಕರಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ.

ವ ಶ ಷ ಸ ಎಂಬ ಚತುರಕ್ಷರವು ಆಧಾರ ಚಕ್ರದ ನಕಾರ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಬ ಭ ಮ ಯ ರ ಲ ಎಂಬ ಷಡಕ್ಷರಂಗಳು ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದ ಮಕಾರ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಡ ಢ ಣ ತ ಥ ದ ಧ ನ ಪ ಫ ಎಂಬ ದಶಾಕ್ಷರವು ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದ ಶಿಕಾರ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ ಟ ಠ ಎಂಬ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರವು ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದ ವಕಾರ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಌ ೡ ಏ ಐ ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ ಎಂಬ ಷೋಡಶಾಕ್ಷರವು ವಿಶುದ್ಧಿಚಕ್ರದ ಯಕಾರ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಹಂ ಳಂ ಹಂ ಕ್ಷಂ ಎಂಬ ಚತುರಕ್ಷರವು ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದ ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ಬೀಜದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪಂಚಾಕ್ಷರಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ.

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ನಕಾರದಲ್ಲಿ ನಕಾರವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ಮಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಕಾರವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿಹ ಶಿಕಾರ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ವಕಾರ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ವಕಾರವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿಹ ಯಕಾರ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಯಕಾರವಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪ್ರಣವದ ಮುಖದಲ್ಲಿಹ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ.

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ನಕಾರವು ಆ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯ

ನಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ಮಕಾರವು ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ಶಿಕಾರವು ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ವಕಾರ ಪ್ರಣವವು ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಹ ಯಕಾರವು ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ತಂಭಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾಯಿತ್ತು ಓಂ ಇತ್ಯೇಕಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದುದಾಗಿ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರ, ತ್ರ್ಯಕ್ಷರ, ಏಕಾಕ್ಷರಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರ ತ್ರ್ಯಕ್ಷರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿತ್ತು. ತ್ರ್ಯಕ್ಷರ ಏಕಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ಏಕಾಕ್ಷರ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮ ಮುಚ್ಯತೆ ಎಂಬ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ವೇದಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಜುರ್ವೇದವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಅಥರ್ವಣವೇದವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಜಪೆಯಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ದ್ರವ್ಯಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಂಧವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ರಸವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ರೂಪವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶನವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಮುಖಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಆ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯುವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯುವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯುವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯುವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯುವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನೇಂದ್ರಿಯುವಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ತತ್ವಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಭಾವ ಅಂತರ ಚೈತನ್ಯ ಕರ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಶಿವ ಈ ಯಾರು ತತ್ವಂಗಳು ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ವಾಕ್ಕು ಶ್ರೋತ್ರ ಜ್ಞಾನ ಶಬ್ದ ಮಹಾಕಾಶ ಸದಾಶಿವನು ಈ ಯಾರು ತತ್ವಂಗಳು ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರವಾಗಿಹ ವಿಜ್ಞಾನ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪಾಣಿ ತ್ವಕ್ಕು ಮನಸ್ ಸ್ಪರ್ಶ ವಾಯು ಈಶ್ವರ ಈ ಯಾರು ತತ್ವಂಗಳು ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪಾದ, ನೇತ್ರ, ಅಹಂಕಾರ, ರೂಪು, ಅಗ್ನಿ, ರುದ್ರ ಈಯಾರು ತತ್ವಂಗಳು ಆ ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಾಕಾರವಾಗಿಹ ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಗುದ, ಘ್ರಾಣ, ಚಿತ್ತ, ಗಂಧ, ಪೃಥ್ವಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ಈಯಾರು ತತ್ವಂಗಳು ಆ ಅಖಂಡ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹ

ಮೂರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಹಸ್ತಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುಚಿತ್ತ ಹಸ್ತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುಬುದ್ಧಿ ಹಸ್ತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರಹಂಕಾರ ಹಸ್ತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಸುಮನವೆಂಬ ಹಸ್ತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಾವಹಸ್ತವಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಭಕ್ತಿಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಯಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಲಿಂಗಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಅಂಗಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಆ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಯುಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯುಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಶರಣನಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಷಡಂಗ ನಿವೃತ್ತಿ

ಶಿವನು, ಸದಾಶಿವನು, ಈಶ್ವರ, ರುದ್ರ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಈಯಾರು ಶಿವಾಂಗವು ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ತೇಜ, ಅಪ್ಪು, ಪೃಥ್ವಿ ಈಯಾರು ಭೂತಾಂಗವು ಪರಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಕರ್ತನು, ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪು, ರಸ, ಗಂಧ, ಈಯಾರು ಯೋಗಾಂಗವು ಆದಿಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಚೈತನ್ಯ, ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ನೇತ್ರ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ ಈಯಾರು ಕರ್ಮಾಂಗವು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಅಂತರ, ವಾಕ್, ಪಾದ, ವಾಯು, ಪಾಣಿ, ಗುಹ್ಯ ಈಯಾರು ಕರ್ಮಾಂಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಭಾವ, ಜ್ಞಾನ, ಮನಸ್ಸು, ಅಹಂಕಾರ, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ ಈಯಾರು ಕಾಮಾಂಗವು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಶಕ್ತಿಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಅಡಗಿದಳು. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಡಗಿದಳು. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಡಗಿದಳು. ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಡಗಿದಳು. ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಪರಾಶಕ್ತಿಯಡಗಿದಳು. ನಿಃಶಬ್ದವೆಂಬ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯಡಗಿದಳು. ಆ ನಿಃಶಬ್ದವೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮದ ಚಿಂತೆಯು ಅಡಗಿ ಶೂನ್ಯ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಕಲೆಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲೆಯಡಗಿತ್ತು ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಲೆಯಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾ ಕಲೆಯಡಗಿತ್ತು ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಕಲೆಯಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಕಲೆಯಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಕಲೆಯಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ನಾದಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಪೆಣ್ದುಂಬಿನಾದ ವೀಣಾನಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ವೀಣಾನಾದ ಘಂಟಾನಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ಘಂಟಾನಾದ ಭೇರೀನಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ಭೇರೀನಾದ ಮೇಘಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ಮೇಘಧ್ವನಿ ಪ್ರಣವನಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವನಾದ ದಿವ್ಯನಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು, ಆ ದಿವ್ಯನಾದ ಸಿಂಹನಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ಸಿಂಹನಾದ ನಿಃಶಬ್ದವೆಂಬ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ನೆನಹು ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ನೆನಹು ಅಡಗಿ ನಿಃಶೂನ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಸಾದಾಖ್ಯಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ.

ನಿವೃತ್ತಿ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಸಾದಾಖ್ಯವಡಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ ಸಾದಾಖ್ಯವಡಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯವಡಗಿತ್ತು. ಶಾಂತಿ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯವಡಗಿತ್ತು. ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವ ಸಾದಾಖ್ಯವಡಗಿತ್ತು. ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಮಹಾ ಸಾದಾಖ್ಯವಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಮಹಾಭೂತಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ.

(೧) ಸದ್ಯೋಜಾತವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ವಾಮದೇವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ಅಘೋರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ಈಶಾನ್ಯವೆಂಬ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಮನವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹ ಪರಮ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ತೇಜವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೆಂಬ ಮಹಾಭೂತವಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಆತ್ಮರ ನಿವೃತ್ತಿ

ಅಂತರಾತ್ಮನೆಂಬ ಮಹಾಗುರು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಸರ್ವಾಶ್ರಯ

ವೆಂಬ ಮಹಾಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ಸರ್ವಾತ್ಮವೆಂಬ ಮಹಾಜಂಗಮ ತಾನೆ ನಿತ್ಯನಿರಂಜನ ನಿರಾಮಯಾತೀತನಾಗಿರ್ದನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಮುಖಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಮದೇವ ಮುಖವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಘೋರ ಮುಖವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ಮುಖವಡಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಾವ ಮುಖವಡಗಿತ್ತು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿಹ ಗೋಳಕಾಕಾರ ಪ್ರಣವದ ತಾರಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದಂಡಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಕುಂಡಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಕದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ದರ್ಪಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನಡಗಿದನು. ಆ ಪ್ರಣವದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಡಗಿದನು ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಬಯಲು.

ಈ ವೇರೆಗೆ ಭಕ್ತನು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ನಿಃಶೂನ್ಯ ನಿರಾಲಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಇದೇ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವು, ನಿರವಯವು, ಬಯಲು.

(೧) ಏನೆಂಬೆನೇನೆಂಬೆ, ಏನೆಂಬೆನೇನೆಂಬೆ ಎರಡೊಂದಾದುದ? ಏನೆಂಬನೇನೆಂಬೆನವಿರಳ ಘನವ? ಮಹಾದಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ ತಾನೇ ಬಲ್ಲ.

(೨) ಆದಿ ಇಲ್ಲದ ಬಯಲು, ಅನಾದಿ ಇಲ್ಲದ ಬಯಲು, ಶೂನ್ಯ ವಿಲ್ಲದ ಬಯಲು, ನಿಶ್ಶೂನ್ಯವಿಲ್ಲದ ಬಯಲು, ಸುರಾಳವಿಲ್ಲದ ಬಯಲು, ನಿರಾಳವಿಲ್ಲದ ಬಯಲು, ಸಾವಯುವಿಲ್ಲದ ಬಯಲು, ನಿರವಯುವಿಲ್ಲದ ಬಯಲು, ಅಖಂಡೇಶ್ವರನೆಂಬ ಬಯಲಲ್ಲಿಯ ಬಯಲು ಮಹಾಘನ ಅಚ್ಚಬರಿಯ ಬಯಲೊಳಗೆ ಎಚ್ಚರವಡಗಿ ನಾನೆತ್ತ ಹೋದೆನೆಂದರಿಯೆ.

(೩) ಅವನಿಯ ಪಿಂಡವ ನುಂಗಿ ಉದಕವ ಪಾನವಮಾಡಿ ಅಗ್ನಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ವಾಯುವ ಹಿಡಿದು ಆಕಾಶವನಡರಿ ಮಹದಾಕಾಶದ ಬಯಲೊಳಗೆ ನಿಂದು ನೋಡಲು ಸರ್ವಶೂನ್ಯ ನಿರಾಕಾರವೆಂಬ ಬಯಲು ಕಾಣಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಬಯಲ ಬೆರಸಿಹೆನೆಂದು ಬಸವಪ್ರಭು ಮೊದಲಾದ ಗಣಂಗಳ ಮಹಾನುಭಾವ ಸಂಪಾದನೆಯರಿದು ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರನೆಂಬ ಬಯಲ ಬೆರಿಸಿದೆನು.

(೪) ಅಯ್ಯಾ ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಬಯಲು, ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಬಯಲು, ನೆನೆದಿಹೆನೆಂದರೆ ಬಯಲು, ನೆನಹಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ನೀವಿಲ್ಲಾಗಿ ನಾನು ಬಯಲು, ನೀನು ಬಯಲು ನೋಡಾ. ಭಾವಿಸಿಕೊಂಬ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲಾಗಿ ಭಾವ ಬಯಲೆಂಬೆನು ನೋಡಾ. ಮರಹು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಅರುಹು ಶೂನ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ. ತನುವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ನಿನ್ನ ಸಾವಯುವೆಂದೆ. ಮನವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ನಿನ್ನ ಸಾವಯುವ ನಿರವಯುನೆಂದೆ. ಅನುಭಾವವುಳ್ಳನಕ್ಕರ ನಿನ್ನ ನಿರವಯುನೆಂದೆ. ನಾನುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ನೀನೆಂದೆ

ನಾ ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ನೀನೆಲ್ಲಿಯವನು ಹೇಳಾ? ಇದು ಕಾರಣ ಸಾಯುವವನೆನ್ನೆ. ನಿರವಯುವೆನ್ನೆ ನೋಡಾ. ನಿಶ್ಚಲವೆಂಬ ನಿರ್ದೇಹಿಯ ಮೇಲೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವೆಂಬ ಪದವು ಬಂದೆರಗಿ ಐದಿ ನುಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಐದಿ ನುಂಗಲಾಗಿ ಕಾರ್ಯವೆನಲಿಲ್ಲ, ಕಾರಣವೆನಲಿಲ್ಲ, ಪರಮ ಕಾರಣವೆನಲಿಲ್ಲ, ಜೀವವೆನಲಿಲ್ಲ, ಪರಮನೆನಲಿಲ್ಲ, ಜೀವಪರಮೈಕ್ಯವನೊಳಕೊಂಡು ತೀವಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಾಪರವೆನಲಿಲ್ಲ, ಲಕ್ಷ್ಯನೆನಲಿಲ್ಲ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯನೆನಲಿಲ್ಲ, ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಸದ್ವಯ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯನೆನಲಿಲ್ಲ, ಮಹಾ ಶೂನ್ಯನೆನಲಿಲ್ಲ. ಏನೂ ಎನಲಿಲ್ಲದ ನಿರಾಕಾರ ಬಯಲು, ನಿಶ್ಶಬ್ದಮಯ ಪರಬೊಮ್ಮನು, ಚಿದಾದಿತ್ಯ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣನ ಬಯಲ ಬೆಳಗಿನೊಳು ಬಯಲಾದ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕಾವ ತೊಡಕುಂಟು ಹೇಳಾ?

ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ.

ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆ:-- ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ ಅಥವಾ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅವುಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸುವವನೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತವನೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಬರುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ವಿವೇಚನೆಯು ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಚಾರ ವಿಷಯಕ ವಿಷಯಗಳೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳೂ ಈ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು.

ಏಕೋತ್ತರವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಆಚಾರ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಪಡಿಸುವ ಒಂದು ಸೇತುವೆಯಂತೆ ಇದೆ. ಇದರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ವಿಷಯಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ವಚನಗಳು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಲದ ಪೂರ್ಣ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರು ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಆ ಸ್ಥಲದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ಒಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಸ್ಥಲದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವಾಚಕರು ಅವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

ಈ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು ಎಂಬ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೪೪ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೫೭ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೧೦೧ ಸ್ಥಳಗಳಿವೆ.

ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬದರ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಯಾವ ವಿಧದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂಬದರ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯು ಹ್ಯಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಎಂಬ ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪುನಃ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳು ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೧೫, ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೯, ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೭, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೫, ಶರಣಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೪, ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೪ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೪೪ ಸ್ಥಲಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಭಕ್ತಸ್ಥಲ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥಲವನ್ನು ಮೊದಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಡೆಗೆ ಸಹಜ ಮಾಟಸ್ಥಲದ ವರೆಗೆ ೧೫ ಸ್ಥಲಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಮೊದಲು ಹೇಳಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಆ ಮೇಲೆ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಪ್ರಸಾದ, ಈ ವಿಷಯಗಳು ತಾತ್ವಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಮಾಟಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಮಾಟದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧಿ ಮಾಟ, ನಿರುಪಾಧಿಮಾಟ ಮತ್ತು ಸಹಜಮಾಟ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜಮಾಟವೇ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಒಬ್ಬನೇ ದೇವನಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸ್ಥಲದ ಕಡೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ಲಿಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಕ್ತನ ದೇಹವೇ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ವರ್ಣನೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ತನ್ನದನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಅರಿತು ಅರ್ಪಣದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗುವನು.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು. ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ.

ಇದರ ಆರಂಭಸ್ಥಲವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಇದ್ದು ಅದರ ಮೂಲಕ ಶಿವಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಆ ಮೇಲೆ ಅಂಗಲಿಂಗಸ್ಥಲವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಈ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶರಣಸ್ಥಲ.

ಈ ಸ್ಥಲದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ತಾಮಸ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸುವದುಂಟು. ಶರಣನು ಪ್ರಪಂಚದ ಕೀಳು ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ಸ್ಥಲವು ತಾಮಸನಿರಸನವಿದ್ದು, ಕಡೆಯ ಸ್ಥಲವು ಶೀಲಸಂಪಾದನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಡೆಯುದರಲ್ಲಿ ಶೀಲದ ಅತಿರೇಕಗಳು ಟೀಕಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಂಥವುಗಳನ್ನು ಶರಣನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಲವಾಗಿದ್ದು ಕಡೆಗೆ ಏಕಭಾಜನ ಮತ್ತು ಸಹಭೋಜನ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮ್ಯೈಕ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ವರ್ತನೆಗಳೂ ಆಚಾರಗಳೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಎಂಬ ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಈ ಲಿಂಗಗಳು ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಹೇಗೆ ಜಾಗ್ರತವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆಂಬದರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಲಿಂಗಸ್ಥಲದ ೫೭ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯, ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯, ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯, ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೧೨, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯, ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯ ಹೀಗೆ ೫೭ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಲಿಂಗಗಳ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತನು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ೯ ಅಥವಾ ೧೨ ವಿಭಾಗಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೪ ವಿಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಉಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಆಚಾರಲಿಂಗ

ಇದು ಗುರೂಪದೇಶ ಸ್ಥಾನವಾದ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಯ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಡೆಗೆ ಜಂಗಮದ ಅಂತ್ಯ ಸ್ಥಲವಾದ ಪರ ಎಂದರೆ ಭಕ್ತನು ಲಿಂಗ

ದಲ್ಲಿ ಪರವಶ ಹೊಂದುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯು ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮೂರು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿ ಒಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳು ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾದ ಆಚಾರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳಾಗಿವೆ.

ಗುರುಲಿಂಗ

ಗುರುಲಿಂಗವು ಆಚಾರ ಲಿಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ 'ಆಗಮ ಲಿಂಗ'ದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳು, ಆಮೇಲೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಕಾಯದ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುವ ಮೂರು ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಆಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿಯ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾದ ಧರ್ಮಾಚಾರ, ಭಾವಾಚಾರ, ಜ್ಞಾನಾಚಾರ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿ ಒಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾಚಾರವೇ ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಡೆಯದಾಗಿದೆ. ಗುರುಲಿಂಗವು ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಇದು.

ಶಿವಲಿಂಗ

ಶಿವಾರ್ಪಣದ ಮೂಲಕ ಕಾಯ, ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮೂರು ಇವೆ. ಇವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆಮೇಲೆ ಇವುಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾಯಾರ್ಪಿತ, ಕರಣಾರ್ಪಿತ, ಭಾವಾರ್ಪಿತಗಳು ಮೂರು ಇವೆ. ಆಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಗುರು ಇವರಲ್ಲಿರುವ ಸಂಬಂಧದ ಮೂರು ವಿಷಯಗಳು ಹೀಗೆ ೯ ವಿಷಯಗಳು ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೆ ಶಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಗುರು ಇವರಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಇದೇ ಈ ಸ್ಥಲದ ಕಡೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು.

ಜಂಗಮಲಿಂಗ.

ಈ ಸ್ಥಲದ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ ಭಾವವನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಲು ಪ್ರವೃತ್ತವಾದ ಜೀವಾತ್ಮಸ್ಥಲವೇ ಮೊದಲನೆಯದು. ಒಲವು ಲಿಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮಗಳೂ, ನಿರ್ದೇಹಾಗಮ,

ನಿರ್ಭಾವಾಗಮ, ನಷ್ಟಾಗಮವೆಂಬ ದೇಹದ ಮೂರು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳೂ, ಆ ಮೇಲೆ ಆದಿ ಪ್ರಸಾದಿ, ಅಂತ್ಯಪ್ರಸಾದಿ, ಸೇವ್ಯಪ್ರಸಾದಿಗಳೂ, ಆ ಮೇಲೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಬೋಧಕವಾದ ಪಾದೋದಕದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳು ಎಂದರೆ ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ, ಶಿಕ್ಷಾಪಾದೋದಕ, ಜ್ಞಾನಪಾದೋದಕ ಇವುಗಳೂ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಯದು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಮುಖದಿಂದ ಪರಮಾನಂದೋದಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ಕಡೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು.

ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಲಿಂಗದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳು, ಆ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶಲಿಂಗದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳು, ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶಲಿಂಗದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳು, ಹೀಗೆ ೯ ಸ್ಥಲಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಭಕ್ತನು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಇವು ಈ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಲಿಂಗ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಒಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡುದು ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ, ನಿಂದು ದೋಗರಸ್ಥಲ, ಚರಾಚರ ನಾಸ್ತಿಸ್ಥಲ, ಇವುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಗಳಾದ ತೃಪ್ತಿ, ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಲಯತ್ವ ಇವುಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಎರಡನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಾಂಡಸ್ಥಲ, ಭಾಜನಸ್ಥಲ, ಅಂಗಲೇಪನಸ್ಥಲ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೂರನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ವಯಪರವರಿಯದಸ್ಥಲ, ಭಾವಾಭಾವ ನಷ್ಟಸ್ಥಲ, ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಸ್ಥಲ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯಸ್ಥಲಗಳ ವಿಚಾರಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯವೇ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥಲವು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಅದರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾವವು, ಆ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಗತಿಯು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಈ ಮೊದಲಾದ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನು ವರ್ತಿಸುತ್ತ ಹೋದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶೂನ್ಯಸ್ಥಲದಿಂದ ಅವನು ಮೊದಲು ಹೊರಟದ್ದನೋ ಆದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಡೆಗೆ ಲಯಹೊಂದುವನು. ಈ ಕಡೆಯದೇ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮ್ಯರಸ್ಯವು.

ಈ ವಿಷಯಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವೇಚನೆಯು ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ ಅಥವಾ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಮೂಲ ತಾತ್ವಿಕ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಆರಂಭದ ೧, ೨, ೩, ೬, ೧೮, ೩೬ ಈ ಸ್ಥಲಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಹೆಸರುಗಳು ಇವೆ. ಇವು ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವವೆಂತಲೂ, ಅಥವಾ ಕಾಯ, ಕರಣ, ಭಾವವೆಂತಲೂ ಬಹುತರವಾಗಿ ಇರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವಿಭಾಗಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಹುಕಡೆಗೆ ಬೇರೆ ಇರುವದಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವು ಆವವೆಂದರೆ:—

೧. (ಅ) ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗ, ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ.
(ಬ) ಕ್ರಿಯಾಗಮ, ಭಾವಾಗಮ, ಜ್ಞಾನಾಗಮ.
(ಕ) ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಭಾವನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಪತ್ತಿ.
(ಡ) ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶ, ಭಾವಪ್ರಕಾಶ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶ.
(ಇ) ಧರ್ಮಾಚಾರ, ಭಾವಾಚಾರ, ಜ್ಞಾನಾಚಾರ.
(ಫ) ನಿರ್ದೇಹಾಗಮ, ನಿರ್ಭಾವಾಗಮ, ನಷ್ಟಾಗಮ.

ಇಲ್ಲಿ ಭಾವ ಈ ಶಬ್ದವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿರದೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನ ವಿಭಾಗಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

೧. ಕಾಯಾರ್ಪಿತ, ಕರಣಾರ್ಪಿತ, ಭಾವಾರ್ಪಿತ.

೩. ಕಾಯಾನುಗ್ರಹ, ಇಂದ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹ, ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧ನೇ ೩ನೇ ವಿಭಾಗಗಳು ಮೂಲ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಂತೆಯೇ ಇವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳು ಶಾಬ್ದಿಕ ಭೇದಗಳಾಗಿವೆಯೇ ಹೊರ್ತು ಅವುಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಚನಕಾರರು ಯಾವ ಬಗೆಯ ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಅವರು ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣ ಈ ಶರೀರಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿಭಾಗಗಳು ಕ್ರಿಯಾ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಾವ ಎಂಬದು ೩ನೆಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಬರದೆ ೨ನೆಯದಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇದರ ಅರ್ಥವು ಮನ, ಚಿತ್ತ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಕಾರಣ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿರದೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕರಣಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದೆ.

ಆದರೆ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳುಳ್ಳ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಾವವು ೩ನೆಯದಾದ ಕಾರಣಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ, ತೃಪ್ತಿ, ಪರಿಣಾಮ ಎಂದು ವಚನಕಾರರು ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಭಾವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಏಕೋತ್ತರದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಗಡಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ಸ್ಥಲಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಪೂರ್ಣ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಕನ್ನಡ ಮಿಶ್ರಿತ ಶಬ್ದಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಉಪಾಧಿ

ಮಾಟಸ್ಥಲ, ನಿರುಪಾಧಿಮಾಟಸ್ಥಲ, ಸಹಜಮಾಟಸ್ಥಲ, ಕೊಂಡುದು ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ, ನಿಂದುದೋಗರಸ್ಥಲ, ಒಲವುಲಿಂಗ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳ ಬದಲು ಪೂರ್ಣ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳೇ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳ ರೀತಿ, ಮರ್ಮ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸೂಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅವರು ಅವಲೋಕಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು.

ಈ ಸ್ಥಲಗಳು ೪೪ ಇದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಭಕ್ತಸ್ಥಲವು.

ಭಕ್ತಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆ:— ಭಕ್ತನ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ೧೫ ಸ್ಥಲಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ೪ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥಲ, ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ, ಮತ್ತು ಸಂಸಾರ ಹೇಯಸ್ಥಲ ಇವು ಬರುತ್ತವೆ. ಎರಡನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುರುಕರುಣಸ್ಥಲ, ಲಿಂಗಧಾರಣಸ್ಥಲ, ವಿಭೂತಿಸ್ಥಲ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಸ್ಥಲ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಸ್ಥಲ, ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ, ಈ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಮೂರನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಭಯಸ್ಥಲ, ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಸ್ಥಲ, ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯಸ್ಥಲ ಈ ಮೂರು ಬರುವವು. ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧಿಮಾಟಸ್ಥಲ, ನಿರುಪಾಧಿಮಾಟಸ್ಥಲ, ಸಹಜಮಾಟಸ್ಥಲ ಈ ಮೂರು ಬರುವವು.

ಹೇಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮೊದಲು ಸರ್ವಶೂನ್ಯ ನಿರಾಲಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇರುವನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಪ್ರಕಟವಾಗದೆ ನಿರಾಕಾರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪಿಂಡಸ್ಥಲವು. ಆ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಚಿತ್ತು ಹೇಗೆ ಉದಯವಾಯಿತೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ತು ಉದಯವಾಗಲು ಅದೇ ಜ್ಞಾನೋದಯವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಮುಂದೆ ಈ ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಹೀನತರದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಿಂಡಸ್ಥಲ, ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ, ಮತ್ತು ಸಂಸಾರ ಹೇಯಸ್ಥಲ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸ್ಥಲಗಳು ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಗತಿಯ ಪ್ರಥಮ ಚಿನ್ಹಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ವಿಭಾಗವು.

ಆ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು

ಲಿಂಗ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಆಚರಿಸುವನು. ಇದು ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯ ಎರಡನೆಯ ವಿಭಾಗವು.

ತರುವಾಯ ಅವನು ತನ್ನ ದೇಹ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ ಭೃತ್ಯಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ದೇಹವೇ ಭಕ್ತನೆಂತಲೂ, ಪ್ರಾಣವೇ ಜಂಗಮವೆಂತಲೂ ಭಾವಿಸಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಭಕ್ತ ಜಂಗಮವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ ಉಭಯ ಸ್ಥಲವು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತ ಜಂಗಮವನ್ನು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಆಚಾರ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಮಯವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ಜಂಗಮವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದು ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಸ್ಥಲವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರು, ಮನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ, ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದವು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಇದು ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯಸ್ಥಲವು. ಇದು ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯ ಮೂರನೆಯ ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಭಕ್ತನು ಆಚರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮೂರು ವಿಧಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವು ಉಪಾಧಿಮಾಟ, ನಿರುಪಾಧಿಮಾಟ ಮತ್ತು ಸಹಜಮಾಟ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಕಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದೇ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಉಪಾಧಿಮಾಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ದಾಸೋಹ ಭಾವದಿಂದ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವದೇ ನಿರುಪಾಧಿಮಾಟವು. ಮತ್ತು ಸಮರಸಭಾವದಿಂದ ಅಂದರೆ, ತಾನು, ತಾನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆ, ಮತ್ತು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬ ವಸ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿನಾಭಾವದಿಂದ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವದೇ ಸಹಜಮಾಟವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಿಭಾಗವು.

ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೧೫ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಭಕ್ತನಾರೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಿರುವರು.

---

೧. ಪಿಂಡಸ್ಥಲ.

(೧) ಶಿಲೆಯೊಳಗಣ ಪಾವಕನಂತೆ ಉದಕದೊಳಗಣ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ, ಬೀಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷದಂತೆ, ಶಬ್ದದೊಳಗಣ ನಿಶ್ಯಬ್ದದಂತೆ, ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಸಂಬಂಧ.

ಟೀಕು:– ಶಿಲೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಅಗ್ನಿ ವ್ಯೈದೋರದ ಹಾಗೆ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪಿಂಡಸ್ಥಲವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸಬಾರದೆಂಬದೀಗ ಶಿಲೆಯೊಳಗಣ ಪಾವಕನಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆವುದಾನೊಂದು ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಉದಕದೊಳಗಿರ್ದು, ಉದಕದ ಗುಣಧರ್ಮ ಕರ್ಮವ ಹೊದ್ದದ ಹಾಗೆ, ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿರ್ದು ಆ ಪಿಂಡದ ಗುಣಧರ್ಮ ಕರ್ಮವ ಹೊದ್ದದಿಪ್ಪುದೀಗ ಉದಕದೊಳಗಣ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಬೀಜದೊಳಗಿರ್ಪ ವೃಕ್ಷದ ಹಾಗೆ, ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೂಢವಾಗಿಪ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಬೀಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಬ್ದದೊಳಗೆ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಿದ್ದುದನು ಭೇದಿಸಬಾರದ ಹಾಗೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಪಿಂಡಸ್ಥಲವಾಗಿರ್ದು ಅಭೇದವಾಗಿರ್ಪುದೀಗ ಶಬ್ದದೊಳಗಣ ನಿಶ್ಯಬ್ದದಂತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಉದಕದೊಳಗೆ ಬೈಚಿಟ್ಟ ಬಯಕೆಯ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಸಸಿಯೊಳಗಣ ರಸದ ರುಚಿಯಂತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು. ನನೆಯೊಳಗಣ ಪರಿಮಳದಂತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ ಕನ್ನೆಯ ಸ್ನೇಹದಂತಿದ್ದಿತ್ತು.

(೩) ಫಲದೊಳಗಣ ಮಧುರದ ಗೋಪ್ಯದಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಉದಕದ ಪರಿಯಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಶಿಸು ಕಂಡ ಕನಸಿನ ತೆರದಂತಿದ್ದಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ನಿಲವು.

(೪) ಮರೀಚಿಯೊಳಗಡಗಿದ ಬಿಸಿಲಿನಂತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಕ್ಷೀರದೊಳಗಣ ತುಪ್ಪದಂತಿದ್ದಿತ್ತು, ಚಿತ್ರಿಕನೊಳಡಗಿದ ಚಿತ್ರದಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ಆಲಿಯೊಳಗಡಗಿದ ತೇಜದಂತಿದ್ದಿತ್ತು. ನುಡಿಯೊಳಡಗಿದ ಅರ್ಥದಂತಿದ್ದಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ನಿಲವು.

ಇಂತಪ್ಪ ಮಹತ್ ಪಿಂಡಸ್ಥಲವು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂ ತನ್ನೊಳಡಗಿದ ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಲಾತ್ಮಕ ತತ್ವಂಗಳನುಂಟುಮಾಡಿ ತೋರಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಮುಂದೆ ಪಿಂಡಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨. ಪಿಂಡಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಯ್ಯಾ ನೀನು ನಿರಾಕಾರವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವಾಹನವಾಗಿರ್ದೆ ಕಾಣಾ. ಅಯ್ಯಾ ನೀನು ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಾನು ಚೈತನ್ಯವೆಂಬ ವಾಹನವಾಗಿರ್ದೆ ಕಾಣಾ. ಅಯ್ಯಾ ನೀನು ಸಾಕಾರವಾಗಿರ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ವೃಷಭನೆಂದು ವಾಹನವಾಗಿರ್ದೆ ಕಾಣಾ. ಅಯ್ಯಾ ನೀನೆನ್ನ ಭವವ ಕೊಂದಿಹೆನೆಂದು ಬಂದಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಕ್ತನೆಂಬ ವಾಹನವಾಗಿರ್ದೆ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಅಂಕುರ, ಫಲ, ತರು, ಕುಸುಮ, ಪರಿಮಳ, ಫಳರಸ ಸಾರಾಯ ಇನಿತಿನಿತೆಲ್ಲಿರ್ದುದೋ, ಬೀಜ ಮೊಳೆದೊರೆದಂದು? ನಾಭಿಗಳೆಯದ ಪಶುವಿನ ಅಮೃತವೆಲ್ಲಿರ್ದುದೋ, ವೃಷಭ ಮುಟ್ಟದಂದು? ಶರಧಿಯ ಸಿಂಪಿನ ರತ್ನವೆಲ್ಲಿರ್ದುದೋ, ಸ್ವಾತಿಯ ಸಲಿಲವಿಲ್ಲದಂದು? ಸಪ್ತಸ್ವರ ಅಕ್ಷರ ವಸ್ತುಕ ವರ್ಣಕವೆಲ್ಲಿರ್ದುದೋ, ಜ್ಞಾನ ಉದಯಿಸದಂದು? ತ್ರಿಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯ ಕಾರಣ ಸಚರಾಚರ ಗಂಭೀರವೆಲ್ಲಿರ್ದುದೋ, ಶಿವನ ಅಷ್ಟ ತನು ಮೂರ್ತಿಗಳಿಲ್ಲದಂದು? ಶರಣಪಥ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವೆಲ್ಲಿರ್ದುದೋ ಆರಾಧ್ಯಲಿಂಗ ಸಕಳೇಶ್ವರ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವಿಹನೆಂದು ಅರಿಯದಂದು?

(೩) ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ನಿರಾಳ ನಿರ್ಮಯನಾಗಿಪ್ಪೆಯಾಗಿ, ಆಕಾಶ ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದಂದು, ಸಾಕ್ಷಿ ಸಭೆಗಳಿಲ್ಲದಂದು, ಸಚರಾಚರಂಗಳೆಲ್ಲ ರಚನೆಗೆ ಬಾರದಂದು, ಆಧಾರದೊಳಗಣ ವಿಭೂತಿಯನೆ ತೆಗೆದು ಭೂಮಿಯ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಪಂಚಾಶತ್ ಕೋಟಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಹರಿದವು ಸಪ್ತ ಸಾಗರಂಗಳು. ಎಂಬತ್ತಾರು ಕೋಟಿಯೂ ತೊಂಬತ್ತೇಳು

ಲಕ್ಷ ಕಾಲ ಭುವನ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಉದಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಅರುವತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ತಾರಾ ಮಂಡಲವೆಂದರೆ, ಬೆಳಗಿ ತೋರಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಜ್ಯೋತಿಯು. ನಿಲಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭುವನವ. ಈ ಜಗದ ಜಂಗುಳಿಯ ಕಾವ ಗೋವಳ ತಾನಾಗಿ ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೆ ರಾಶಿವಾಳ ತಾನಾಗಿ, ಸಕಲದ ಅಳಿವಿನ, ಉಳಿವಿನ ನಿಂದ ನಿಲವ ನೋಡಿ ಕಂಡೆ. ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋನಮೋ ಎನುತಿರ್ದೆನು.

ಇಂತು ಪಿಂಡ ಜ್ಞಾನ ಉದಯವಾದ ಮಹಾತ್ಮನು ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕವನರಿದು ಅನಿತ್ಯವಾದ ಸಂಸಾರ ಹೇಯೋಪಾಯವಂ ತಾನು ನಿರಸನವಂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಸಂಸಾರ ಹೇಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೩. ಸಂಸಾರ ಹೇಯ ಸ್ಥಲ.

(೧) ಚಂದ್ರಮನಂತೆ ಕಳೆ ಸಮನಿಸಿತ್ತೆನಗೆ. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರಾಹು ಸರ್ವ ಗ್ರಾಸಿಯಾಗಿ ನುಂಗಿತ್ತಯ್ಯ. ಇಂತೆನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಗ್ರಹಣವಾಯಿತ್ತು. ಇನ್ನೆಂದಿಂಗೆ ಮೋಕ್ಷವಹುದೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ?

(೨) ಒಂದು ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ದುಃಖವ ನಾನೆಂದೆಂದಿಗೂ ಕಳೆಯಲಾರೆ. ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋನಿ ಎಂದರೆ ಇನ್ನೇವೆನಯ್ಯಾ? ನೊಂದೆನಯ್ಯ, ನೊಂದೆನಯ್ಯ, ಮತ್ತೊಂದನರಿಯದ ಶಿಸು ಬೆಂದೆನಯ್ಯ! ಶಿವಶಿವಾ, ಎನ್ನ ಕಂದ ನೀ ಬಾರೆಂದು ಕಂಬನಿಯ ತೊಡೆದು ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಆನಂದದಿಂದ ಕಣ್ದೆರೆ ಉಳಿಯುಮೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತೀ ಸಂಸಾರ ಹೇಯವಂ ನಿರಸನವಂ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ನಿಜವ ತಾನೇ ನೋಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಇದಿರಿಟ್ಟಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕಾಣಬಾರದು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ತನ್ನ ಮುಖವ ತಾ ನೋಡಿಹೆನೆಂದರೆ, ಇದಿರಿಟ್ಟಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ತಾ ಕಾಣಬಾರದು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ತನ್ನ ಮುಖವ ತಾ ನೋಡಿಹೆನೆಂಬುವನು ಇದಿರಿಂಗೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಪಿಡಿದಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕಾಣೆನೆಂದು ಕನ್ನಡಿ

ಯನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುವನಂತೆ ತನ್ನನಿದಿರಿಂಗೆ ಗುರುವ ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಾವಸ್ಥೆಯಂ ಮಾಡಲು ಮುಂಬೆ ಗುರುಕರುಣಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪. ಗುರುಕರುಣ ಸ್ಥಲ.

(೧) ಶ್ರೀಮದ್ಘನವ ನೆನೆವ ಮನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಿವಿಯಾದವಾಗಿ ಗುರುವಚನ ರತಿಸುಖ ಸಾರಾಯ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಭಾವಿಯಾಗಿ ಶರಣಸತಿ ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಇರುಳಿಲ್ಲ, ಹಗಲಿಲ್ಲ. ನವಮಾಸವರಿಯಳು. ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥನಯೋನಿ ಸಂಭವನಾಗಿ ಪ್ರಸೂತಿ ಕಾಯನಲ್ಲ.

(೨) ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವ ರಾಶಿಯೊಳು ಜನಿಸುವುದೇ ಜನಿತವೆಲ್ಲರಿಗು. ಆ ಜನ್ಮಾಂತರ ಯೋನಿಯೊಳು ಜನಿಸದಾತನೆ ಶಿವಯೋಗಿ. ಆ ಯೋನಿ ಜನ್ಮಾಂತರವ ಕಳೆದೆನದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಕರಪಲ್ಲವದೊಳಗೆ ಬೆಸಲಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಅಂತಹ ಯೋನಿ ಮುಖ ಜನ್ಮಾಂತರವ ಕಳೆದ ಶರಣಂಗೆ ಭವಮಾಲೆಯುಂಟೇ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ?

(೪) ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಕರಕಮಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಭಕ್ತನ ಪಂಚಭೌತಿಕದ ತನುವಿನಂತೆ, ವರ್ಣಿಸಿ ನುಡಿಯಬಹುದೆ? ಉತ್ತಮದ ತೃಣ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲವು ಜ್ಯೋತಿಯ ಮುಟ್ಟಿ ಜ್ಯೋತಿಯಪ್ಪವು ಕೇಳಿರೆ. ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿದಾತನು ಕೇವಲ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗ. ಆಧಾರ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಮಣಿಪೂರಕ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ, ಆಜ್ಞೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ, ದಳ ವರ್ಣ, ಅಕ್ಷರ ಅಧಿದೇವತೆ ಎಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲ ಶ್ರೋಣಿತಾತ್ಮಕನಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿ ನುಡಿಯಬಹುದೆ, ಶಿವಲಿಂಗ ತನುವ? ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರವನು ಎನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿ, ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಭರಿತನಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವ ಲಿಂಗವ ಮಾಡಿದ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗವು.

(೪) ಮಹಾ ಜ್ಯೋತಿಯ ಸೋಂಕಿದ ತೃಣ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲವು ಮಹಾ ಜ್ಯೋತಿಯಪ್ಪವು. ನೋಡಿದರೇ ದೃಷ್ಟವ? ಮತ್ತೆ ಅಂತಿಂತಹುದೆಂದುಪಮಿಸಲುಂಟೆ? ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸದ್ಗುರುಲಿಂಗವ ಸೋಂಕಿದ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಅಂತರಂಗ, ಬಹಿರಂಗ, ಸರ್ವಾಂಗ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗ. ಮತ್ತೆ ದೇಹವೆಂದು ಪ್ರಾಣವೆಂದು, ಆಧಾರ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಟಾನ ಮಣಿಪೂರಕ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ, ಆಜ್ಞೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವೆಂದು ವರ್ಣ ದಳ ಅಧಿದೇವತೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿ ನುಡಿಯಲುಂಟೇ ಪಂಚಭೌತಿಕ ತನುವಿನಂತೆ? ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸುಡಿಯಲುಂಟೇ ಕೇವಲ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಲಿಂಗ ತನುವಿಂಗೆ? ಸದ್ಭಕ್ತನಂಗ ಲಿಂಗ, ಮನ ಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗ, ಭಾವ ಲಿಂಗ, ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗ ತತ್ವ. ಇದು ಕಾರಣ ಲಿಂಗವಂತನನು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗವೆಂಬುದಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತಪ್ಪ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವಂ ಪಡೆದ ಮಹಿಮನು ತನ್ನ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನ ವ್ಯವಹಾರಮಂ ಕೆಡಿಸಿ ಸತ್ ಕ್ರಿಯಾ ವರ್ತನೆಗೆ ಸಾಧನವೆನಿಸಿ ತನ್ನ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ಶ್ರೀಮದಿಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವಾಯತವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೫ ಲಿಂಗಧಾರಣಸ್ಥಲ.

(೧) ಕಂಗಳ ಮುಂದಿನ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗವು ಹಿಂಗಿದಡೆ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾದುದೆಂದು ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಗುರು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ. ಅದು ಮುಟ್ಟಲೊಡನೆ ತನುಪ್ರಸಾದ, ಮನಪ್ರಸಾದ, ಧನಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತು ಸರ್ವಾಂಗ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಶ್ರೀ ಹರನೇ ನೀನೆನಗೆ ಗಂಡನಾಗಬೇಕೆಂದು ಅನಂತಕಾಲ ತಪಸಿದ್ದೆ ನೋಡಾ. ಹಸೆಯ ಮೇಲಣ ಮಾತ ಬೆಸಗೊಳಲಟ್ಟದರೆ ಶಶಿಧರನ ಹತ್ತಿರಕೆ ಕಳುಹಿದರೆಮ್ಮವರು. ಭಸ್ಮವನೆ ಹೂಸಿ ಕಂಕಣವ ಕಟ್ಟಿದರು ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತನಗೆ ನಾನಾಗಬೇಕೆಂದು.

(೩) ಶಿವಭಕ್ತರ ಶಿಸುವು ಧರಣಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗಲೆ, ವಿಭೂತಿ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ, ಕೊರಳಲಿ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯುತವ ಮಾಡಿ, ಪಾದೋದಕ ದಿಂದ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡಿಸಿ, ಪ್ರಸಾದದೆಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹಾಲ ನೆರೆದು, ಸಲುಹುವುದು ಸದಾಚಾರ. ಅದಕ್ಕೆ ಸೂತಕವ ಮಾಡಲಾಗದು. ಭೂತ, ಪ್ರೇತ, ಪಿಶಾಚ ಸೋಂಕಿತೆಂದು ಗಣಿಕ ಭೇಷಜರ ಮಾತ ಕೇಳಲಾಗದು. ಕೇಳಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಪಂಚ ಮಹಾ ಪಾತಕ ತಪ್ಪದು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಸಚ್ಚಿದ ಮಚ್ಚು ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತಿಲ್ಲದವರ ಕಂಡರೆ ನಾನೊಲ್ಲೆನಯ್ಯ.

(೪) ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿಯ ಲಿಂಗವಂತನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಿಂಗ ಪಿಂಡ ಉದಯಿಸಿದಡೆ, ಆಕ್ಷಣವೆ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತವ ಮಾಡಿ ಆ ಶಿಸುವ ತನ್ನ ಶಿಶುವೆಂದು ಮುಖವ ನೋಡುವದು ಸದಾಚಾರವಲ್ಲದೆ, ಬರಿಯ ವಿಭೂತಿಯ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂದು ಅನುಸರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿಕೊಂಬುದು ಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ, ತಾ ಲಿಂಗ ವೇದಿಯಾದುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹು. ಲಿಂಗವುಳ್ಳವರು ತನ್ನವರೆಂದೆನಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದವರ ತನ್ನವರೆಂದರೆ ತನ್ನ ಸದಾಚಾರಕ್ಕೆ ದ್ರೋಹ ಬಹುದು. ಸಮಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು. ಇದು ಕಾರಣ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತವಾಗಿಪ್ಪುದೇ ಪಥವಯ್ಯ ನಾಗಪ್ರಿಯಚನ್ನರಾಮೇಶ್ವರಾ.

(೫) ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವಿದ್ದಬಳಿಕ, ಲಿಂಗಹೀನರ ಬೆರಿಸಲಾಗದು. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವಿದ್ದಬಳಿಕ ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನು ಗಮಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಅಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ಗಮಿಸಲಾಗದು ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಯಾದನಾಗಿ ಅಂಗ ಮುಂತಾಗಿಪ್ಪವರು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರವಯ್ಯ ನಾಗಪ್ರಿಯ ಚನ್ನರಾಮೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತಪ್ಪ ಶ್ರೀ ಲಿಂಗಧಾರಣದಿಂ ಸದಾಚಾರ ಸತ್ ಕ್ರಿಯೆ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ, ಸದ್ಭಾವ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಮಹಿಮಂಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವನ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿಯ ಧರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರಣ ಮುಂದೆ ವಿಭೂತಿಸ್ಥಲವಾದುದು.

೬ ವಿಭೂತಿಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಅನಾದಿ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರ್ದ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶವೇ ಚಿತ್ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಆ ಚಿತ್ತೇ ಚಿದಂಗ, ಆ ಚಿದಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಚಿದ್ವಿಭೂತಿಯನೊಲಿದು ಧರಿಸಿದ ಶರಣ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವಹುದು ತಪ್ಪದು ಕಾಣಾ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ಗುರು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೨) ಹಿತವಿದೆ ಸಕಲ ಲೋಕದ ಜನಕ್ಕೆ. ಮತಿಯಿದೆ ಶೃತಿ ತತಿ ಪುರಾಣಾಗಮದ. ಗತಿಯಿದೆ ಶ್ರೀಭಕ್ತತತಿಯು. ಶ್ರೀ ಶರಣನ ಬೆಳಗಿನ ಉನ್ನತಿ ಇದೆ. ಇಂತಪ್ಪ ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿಯು ಧರಿಸಿ ಭವಮಾಲೆಯನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು. ದುರಿತ ಸಂಕುಲವನು ಒರಿಸುವುದು. ಹರನ ಸಾಲೋಕ್ಯ ಸಾಮಿರೂಪ್ಯ ಸಾರೂಪ್ಯ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದಂಗಳಲ್ಲಿರಿಸುವುದು. ನಿರುತವಿದು ನಂಬು ಮನುಜಾ ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿಯನೆಲ್ಲಾಗಳು. ಜನನ ಮರಣಂಗಳ ಭಯದಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಶ್ಯಪ ಜಮದಗ್ನಿ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಋಷಿ ಜನಂಗಳು ಧರಿಸಿದರು ನೋಡಾ ಶ್ರೀ ಶೈಲಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನೊಲಿಸುವ ಶ್ರೀವಿಭೂತಿಯನು.

ಇಂತು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಭಸ್ಮವಂ ಸತ್‌ಕ್ರಿಯಾ ಮುಖದಿಂದ ಧರಿಸಿದ ಲಿಂಗ ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪನ್ನಂಗೆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷುವೆಂದೆನಿಸಿದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಂ ಧರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರಣ ಮುಂದೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೭ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಸ್ಥಲ.

ಅಯ್ಯ ಎನಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯೇ ಸರ್ವಪಾವನವಯ್ಯ. ಎನಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯೇ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ. ಅಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ವಕ್ತ್ರಂಗಳೇ ಪಂಚ ಮುಖ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಾದವಾಗಿ, ಅಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ಎನ್ನ ಮುಕ್ತಿ ಪಥಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯೇ ಸಾಧನವಯ್ಯ.

ಇಂತು ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಂ ಧರಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಲಿಂಗ ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪನ್ನಂಗೆ ಪ್ರಣವ ಮೂಲವಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಜಪಿಸಿಬೇಕಾದ ಕಾರಣ ಮುಂದೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೮ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯುಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಂತ್ಯಜನಾಗಲಿ ಅಗ್ರಜನಾಗಲಿ ಮೂರ್ಖನಾಗಲಿ ಪಂಡಿತನಾಗಲಿ, ಜಪಿಸುವದು. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಜಪದಿಂದ ರುದ್ರನಪ್ಪುದು ಗ್ರಂಥ। ಅಂತ್ಯಜೋ ಅಗ್ರಜೋವಾಪಿ। ಮೂರ್ಖೋವಾ ಪಂಡಿತೋಪಿ ವಾ। ಜಪೇತ್ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀಂ ನಿತ್ಯಂ। ರುದ್ರೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ॥ ಇದಕೆ ಶಪಥವ ಮಾಡಿದೆನು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯಗುರುವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೨) ವಿಪುಲವೇದ ವೇದಾಂತಸಾರ, ಸಕಲ ಲೋಕದ ಜನ ಹಿತಾಧಾರ, ಸಪ್ತಕೋಟಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಂಗಳ ತವರುಮನೆ, ಸದ್ಭಕ್ತ ಜನ ಜೀವಾನಂದ, ಅಖಿಳಾಗಮದ ಸಂತಾನದ ಹರಣ, ಮುಕ್ತಿ ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆಯ ಸೋಪಾನ, ಪ್ರಣವಾಂಕುರ ಪಲ್ಲವ ಫಲರೂಪ, ತ್ರಿಣಯನನೊಲಿಸುವ ಕರ್ಣಾಭರಣ, ಶ್ರೀಹರ ನಾಮದ ಸಾಕಾರ ನಿಲವು, ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ, ಶ್ರೀಮತ್ಪರತತ್ವದ ನಿತ್ಯ ನೆಲೆಯು ಶ್ರೀ ಹಂಪೆಯ ವಿರುಪನ ತೋರುವ ಶ್ರೀಗುರು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ.

(೩) ಭಕ್ತಿ ನಂದನ ವನದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರವನೆ ಮೆಲಿದು ಆನಂದವೆಂಬ ಜಲವನೀಂಟಿ, ಸಮತೆಯೆಂಬ ನೆಳಲಲ್ಲಿಪ್ಪುದನೆ ನೆನೆಯಾ ಮನವೇ. ಮಹಾಮಂತ್ರವನೆ ಶಿವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸವಿಯಾ ಮನವೇ ಮೇಲ ಕೊತ್ತುತ್ತಿಪ್ಪುದು. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ತೊರೆಯಲು, ಹಂಪೆಯ ವಿರುಪನ ಕರವ ಕಾಮಧೇನು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಎಂಬುದು.

ಇಂತು ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಂ ಧರಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯಂ ಜಪಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಂಗೈವ ಸತ್ ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪನ್ನನ ಸಾಂಗ ಕ್ರಿಯಾ ವರ್ತನೆ ಎಂತೆರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೯ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಂದಂದಿಂಗೆ ನೂರು ತುಂಬಿತೆಂಬ ದಿಟವಿರಬೇಕು. ಸಂದ ಪುರಾತನರ ನೆನೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಜಂಗಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ವಂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎನಗಿದೇ ವರವ ನೀವುದು ಕಂಡಯ್ಯ ಬಸವ ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಮಾಘ ಮಾಸದ ನವಿಲೆಯಂತೆ ಆದೆ ನೋಡವ್ವಾ! ಇರುಳು ತೊಳಲುವ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಯಂತೆ ಹಲಬುತಿರ್ದೆ ನೋಡವ್ವಾ! ಮಾಗಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಮೂಗಿಯಾಗಿರ್ದೆ ನೋಡವ್ವಾ! ಮಹಾಲಿಂಗ ಗಜೇಶ್ವರನ ಅನುಭಾವ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಬರವು ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ಬರವು ನೋಡವ್ವಾ!

(೩) ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಡಿಗೆರಗಿ ಶರಣೆಂಬೆ. ಅವರ ನುಡಿಯ ಬೋಧೆಯನು ಕೇಳಿ ಅನ್ಯ ನುಡಿ ಸಮನಿಸದು. ಒಡೆದೆಲು ಸಿರ ಬಿಗಿದು, ಮಡುಗಟ್ಟಿ ಕಂಬನಿಯ ಕಡಲೊಳಗೆ ಕೆಡೆಯುತೆಂದಿಪ್ಪೆನೋ! ನೃಡ ಶರಣು ಶರಣೆಂಬ ಶಬ್ದ ಒಡಲುಗೊಂಡು ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶ್ವರ ದೇವಂಗೆ ಶರಣೆನುತ ವೈಮರೆದೆಂದಿಪ್ಪೆನೋ!

ಇಂತು ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಸದ್ಭಕ್ತನ ದೇಹ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಕರ್ತೃ ಭೃತ್ಯ ಸಂಬಂಧ ನೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಉಭಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೧೦ ಉಭಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಗತಿಪಥ ಮುಕ್ತಿ ಸೂತಕ ವಿರಹಿತ ಭಕ್ತ. ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮು ಗಮನನಾಸ್ತಿಯಾದಾತನೇ ಜಂಗಮ. ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದಾತ ಭಕ್ತ. ರೂಹಿಲ್ಲದಾತ ಜಂಗಮ. ಈ ಉಭಯ ಕುಳಸ್ಥಳದ ಸಂದೊಂದಾಗಿ ನಿಂದ ನಿಲವ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಜಂಗಮವೆಂಬೆ.

(೨) ಉನ್ಮನಿಯ ಲೌಕಿಕದನುಸಂಧಾನದ ತನುವಿನ ಕೊರತೆಯ ಕಳೆಯಲ್ಕೆ ಸ್ಥಾವರವಾಯಿತ್ತು. ಮನದ ಕೊರತೆಯ ಕಳೆಯಲ್ಕೆ ಜಂಗಮವಾಯಿತ್ತು. ಸ್ಥಾವರಂ ಜಂಗಮಶ್ಚೈವ ದ್ವಿವಿಧಂ ಲಿಂಗಮುಚ್ಯತೆ, ಇಂತೆಂಬ ವಚನವ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಮಯಾಚಾರಿಗಳಿಗಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೋ ?

(೩) ಶರಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಉದಯ, ಜಂಗಮದಲನುಭಾವ. ಮತ್ತೊಂದ ಮತ್ತೊಂದನರಿಯನಯ್ಯ. ಶರಣನು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ದ್ವಿವಿಧ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ.

(೪) ಆಚಾರವಿಡಿದು ಲಿಂಗ. ಅನುಭಾವವಿಡಿದು ಜಂಗಮ. ತನುವಿನ ಪ್ರಾಣ ಆಚಾರ. ಮನದ ಪ್ರಾಣ ಅನುಭಾವ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವ ಲಿಂಗವನು ಜಂಗಮವನು ಬೇರಿರಿಸಲಿಲ್ಲ.

(೫) ಅಕಾಯಂ ಭಕ್ತಕಾಯೋ। ಮಮ ಕಾಯಸ್ತು ಭಕ್ತಕಾಯೋ। ಇಂತು ಭಕ್ತನ ನೋಡುವಡೆ. ಮಹಂತೋ ಲಿಂಗ ರೂಪೇಣ ಮಹಂತೋ ಜಂಗಮಸ್ತಥಾ ಇಂತು ಜಂಗಮವ ನೋಡುವಡೆ. ಇಂತೀ ಎರಡೊಂದಾದ ಕಾರಣ ತೆರಹಿಲ್ಲ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ.

(೬) ಭವವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತನ ಪರಿಯ ನೋಡಾ! ಮನ ಪ್ರಾಣಭಾವವಿರಹಿತ ಒಡಲಿಲ್ಲದ ಜಂಗಮದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ! ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚಿನ ಬೆಳಗನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲುಂಟೇ? ಈ ಉಭಯವು ಒಂದಾದವರ ಕಂಡರೆ ನೀನೆಂಬೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

ಇಂತು ಉಭಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಲಿಂಗಜಂಗಮವೆರಡರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತನ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಗುರು ಸಂಬಂಧ ಮನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

೧೧ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಸ್ಥಲ.

(೧) ಒಂದಾಗಿ ತೋರಿದಡೆ ಮೂರಾಗಿ ವಿವರಿಸುವೆ. ಗುರುವೆಂಬೆ, ಲಿಂಗವೆಂಬೆ, ಜಂಗಮವೆಂಬೆ. ಎನ್ನ ಮನೊ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತೋರಿದೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೨) ಆಚಾರಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಸನ್ನಿಹಿತ. ಅರಿವು ಮನ ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಹಿತ. ಉಭಯ ಲಾಂಛನವು ಸಂಬಂಧವಾದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗಸನ್ನಿಹಿತ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣ.

(೩) ಗುರುವೆನ್ನ ತನುವ ಬೆರಿಸಿದ ಕಾರಣ, ಗುರುಶುದ್ಧನಾದ ನಯ್ಯ. ಲಿಂಗವೆನ್ನ ಮನವ ಬೆರಿಸಿದ ಕಾರಣ, ಲಿಂಗದ ಮನವ ನಾ ಬೆರಿಸಿದ ಕಾರಣ, ಲಿಂಗ ಶುದ್ಧನಾದನಯ್ಯ. ಜಂಗಮವೆನ್ನ ಜಿಹ್ವೆಯ ಬೆರಿಸಿದ ಕಾರಣ, ಜಂಗಮದ ಜಿಹ್ವೆಯ ನಾ ಬೆರಿಸಿದ ಕಾರಣ ಜಂಗಮ ಶುದ್ಧನಾದನಯ್ಯ ಈ ಮೂವರು ತಮ್ಮಿಂದ ತಾವು ಶುದ್ಧವಾಗಲರಿಯದೆ, ಎನ್ನ ಮುಟ್ಟಿ ಶುದ್ಧವಾದರು ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮ ದೇವಾ.

(೪) ಗುರುಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಮಹಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತಿರ್ದೆ. ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಭ್ರೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುತಿರ್ದೆ. ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಹೃದಯ ಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರ್ದೆ. ಈ ಪರಿಯಂತರಂಗಭರಿತನಾಗಿ ರುತಿರ್ದೆನಯ್ಯ. ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ವಾಗಿ ಅವಗುಣಂಗಳೆಲ್ಲವನು ಕಳೆದು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವು ಒಂದೇ ರೂಪಾಗಿ, ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಭರಿತನಾಗಿ, ಪ್ರಸಾದವ ಕುರುಣಿಸಿ ಮುಕ್ತನ ಮಾಡಿದೆಯಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಭಕ್ತನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಭಕ್ತಿ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ತಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಭೇದವು ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯ ಸಲವಾದುದು.

೧೨ ಚತುರ್ವಿಧಸಾರಾಯಸ್ಥಲ.

(೧) ದಾಸೋಹಂ ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಗೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗುರುವ ಕಂಡೆ, ಲಿಂಗವಕಂಡೆ, ಜಂಗಮವ ಕಂಡೆ, ಪ್ರಸಾದವ ಕಂಡೆ. ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ನನಾದೆನು ಕಾಣಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಗುರು ಮುಟ್ಟಿ ಗುರುವಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗಮುಟ್ಟಿ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಜಂಗಮುಮುಟ್ಟಿ ಜಂಗಮುವಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರಸಾದವ ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರಸಾದ ಪರವಸ್ತು ಪರದಲ್ಲಿಪ್ಪುದಾಗಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

ಟೀಕುಃ— ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧವು ಪರವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪವು. ಅಂತಹ ಪರವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪಮಪ್ಪ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದವ ಸೊಂಕಿದ ಭಕ್ತನು ಆ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪಮಪ್ಪ ಪರವಸ್ತುವೇಯಾಗಿಪ್ಪನು. ಅಂತಪ್ಪ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದವ ಸೋಂಕಿ ಪರವಸ್ತು ತಾನಾದೆನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಪರವಸ್ತುವ ಭಾವಿಸಿ ಕೂಡಿಹೆನೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೩) ಹರತನ್ನ ರೂಪ ತೋರಬೇಕೆಂದು, ಗುರು ರೂಪಾಗಿ ಬಂದು ಮನಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರವಾದ, ತನುಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದವಾದ, ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಾದ, ಪ್ರಾಣಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಜಂಗಮವಾದ. ಇಂತು ಚತುರ್ವಿಧ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣನೊಬ್ಬನೆ.

(೪) ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಗುಣಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಗುರು ಸಂಬಂಧಿಯಲ್ಲ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾಡುವನ್ನಕ್ಕ, ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಲ್ಲ. ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾಡುವನ್ನಕ್ಕ ಜಂಗಮ ಸಂಬಂಧಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾಡುವನ್ನಕ್ಕ, ಪ್ರಸಾದ ಸಂಬಂಧಿಯಲ್ಲ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವ ಭವಿಗಳನೇನೆಂಬೆ?

(೫) ತನು ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಗುರುವಿನಿಂದೆ. ಮನ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಲಿಂಗದಿಂದೆ. ಧನ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಜಂಗಮದಿಂದೆ. ಪ್ರಾಣ

ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಪ್ರಸಾದದಿಂದೆ. ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧದಿಂದೆನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೬) ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತ, ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಆಯತ, ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿ, ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮತನು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ.

(೭) ಇದು ಗುರು, ಇದು ಲಿಂಗ, ಇದು ಜಂಗಮ, ಇದು ಪ್ರಸಾದ, ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧ ಸ್ಥಲವನೊಂದು ಮಾಡಿ, ದೊರೆದ ಜಂಗಮವ ನಿರಾಕಾರ ಲಿಂಗವೆಂದು ತೋರಿ, ಆ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದವ ತೋರಿದನು. ನಿರವಯದ ಹಾದಿಯ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಕಂಡೆ ಕಾಣಾ ಕಲಿದೇವಯ್ಯ.

(೮) ಗುರುವಿಂಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ಗುರು ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬುದು. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬುದು, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಜಂಗಮವಾಗಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬುದು. ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬುದು. ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಚತುರ್ವಿಧವಾಗ ಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು.

(೯) ಗುರು ಒಂದೇ ಬಸಿರು, ಲಿಂಗ ಒಂದೇ ಬಸಿರು, ಜಂಗಮ ಒಂದೇ ಬಸಿರು, ಪ್ರಸಾದ ಒಂದೇ ಬಸಿರು. ಇದನಾರಯ್ಯ ಅಮಳೋಕ್ಯವಮಾಡಿ ಬೇರೆ ತೋರಿದವರು? ಇದನಾರಯ್ಯ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವ ಮಾಡಿ ಬೇರೆ ತೋರಿದವರು ? ಪೂರ್ವಾಚಾರಿ ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ ಎನಗೆ ನೀನು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ತೋರಿದೆಯಾಗಿ ಲೋಕಾದಿ ಲೋಕವೆನಗೆ ಕಿಂಚಿತ್.

ಇಂತು ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಮಹಂತನು ಸಕಲ ಹಿತೋಪದೇಶ ಕಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಟ ಕೂಟದ ಪ್ರಾರಂಭವಂ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಉಪಾಧಿ ಮಾಟಸ್ಥಲವಾದುದು.

೧೩ ಉಪಾಧಿಮಾಟಸ್ಥಲ.

(೧) ದೇಹಾರವ ಮಾಡುವಣ್ಣಗಳಿರಾ, ಒಂದು ತುತ್ತು ಆಹಾರವ ನಿಕ್ಕಿದರೆ ದೇಹಾರಕ್ಕೆ ಆಹಾರವೇ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ. ದೇಹಾರವ ಮಾಡುತ್ತ ಆಹಾರವನಿಕ್ಕದಿರ್ದಡೆ, ಆಹಾರವಿಲ್ಲೆಂದನಂಬಿಗಚೌಡಯ್ಯ.

(೨) ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆಯೂ ಕೊಡುವ ದೇವಂಗೆಯೂ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕೇಡಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿ ಭೋ, ಮಾಡಿ ಭೋ. ಎನಗೆ ಲೇಸಾಯಿತ್ತು. ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬ ಚಿಂತೆ, ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಸಂತೋಷ ಬೇಡಾ! ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವ ಅವರನರಿದು ಸಲಹು ಭೋ.

(೩) ಹರಗಣಂಗಳ ನೆರಹಿ ಮಾಡುವ ಮಾಟ ಉರಿಯನಾಲಿಗೆಯು ಕೊರಳನಪ್ಪಿದಂತಾಯಿತಯ್ಯಾ! ಒಡೆವ ಮಡಕಿಯುಲಮೃತವ ತುಂಬಿ ಮುರಿಯ ಕುಟ್ಟಿ ಅಟ್ಟುಂಬ ತೆರನಂತಾಯಿತ್ತಯ್ಯ. ಭಕ್ತ ದೇಹಿಕ ದೇವ ಮನೆಗೆ ಬಂದಡೆ ಮತ್ತೆ ಮಾಡಿಹೆನೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಮೂಗಿಲ್ಲದ ಮುಖಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಾರವ ಮಾಡಿದಂತಯ್ಯ! ಶರಣ ಸನ್ನಿಹಿತ ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವರ ನರಿತು ಅರಿಯದಂತಿರ್ದಡೆ ಮಳಲ ಗೌರಿಯ ನೋಂತು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದಂತಯ್ಯ.

(೪) ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಲ್ಲಿ ತೂರಿಕೊಳ್ಳಿರಯ್ಯಾ. ಗಾಳಿ ನಿನ್ನಾಧೀನ ವಲ್ಲ ಕಂಡಯ್ಯ. ನಾಳೆ ತೂರಿಹೆನೆಂದರೆ ಇಲ್ಲ ಕಂಡಯ್ಯ. ಶಿವಶರ ಣೆಂಬುದೊಂದು ಗಾಳಿ ಹೊಡೆದಲ್ಲಿ ಬೇಗ ತೂರೆಂದ ನಮ್ಮ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ.

ಟೀಕುಃ— ಗಾಳಿ ಬಂದಾಗವೇ ಎತ್ತರ ಹೊಟ್ಟ ತೂರಿ ಪುಟ್ಟಿಯ ನಿಳುಹಿಕೊಂಬಂತೆ, ಹಲವು ದೇಹಂಗಳೊಳಗೆ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಮನುಜ ದೇಹವ ಪಡೆದಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಗೆ ಶರಣುವೊಕ್ಕು ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ, ಶಿವ ಕರ್ಮವ ಹುಟ್ಟ ಕಳೆದು ಪುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡೆ ಎಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

ಇಂತು ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಾರಂಭದುದ್ಯೋಗಮಂ ಉಪದೇಶಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮನು ತಾನು ಉಪಾಧಿಯ ಹೊದ್ದದೆ ನಿರುಪಾಧಿಕನಾಗಿ ದಾಸೋಹವಂ ಮಾಡುವ ಪರಿ ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ನಿರುಪಾಧಿ ಮಾಟಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೧೪ ನಿರುಪಾಧಿಮಾಟಸ್ಥಲ.

(೧) ಮಾಟ ಕೂಟ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎಂಬ ಮಾತನು ಕೇಳಲಾಗದು. ಶಿವಶಿವಾ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾಡಿಹೆನೆನ್ನದಿರು ಎಂದು ಶ್ರೀಗುರು ಲಿಂಗವು ಕೃಪೆಯ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣ, ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬಾತ ನೀನೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಟೀಕುಃ—ಪರಶಿವನು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗವೆಂಬೆರಡಾಗಿ ಭಕ್ತದೇವನೆಂದೆನಿಸಿ, ಮಾಡುವ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಪ್ಪವ ಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಗುರುಕರುಣದಿಂದರಿದು ಭಿನ್ನ ಭಾವವಳಿದ ಸದ್ಭಕ್ತರೇ ಮುಕ್ತರು. ಅಂತಲ್ಲದೆ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ತನುಮನಧನಂಗಳು ತನ್ನವೆಂದು ತಾನು ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಫಲಪದವ ಪಡೆದೆನೆಂಬವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಿಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ದಾಸ ವಸ್ತ್ರವನಿತ್ತ ಠಾವು ಲೇಸಾಯಿತ್ತು. ತವನಿಧಿಯ ಪಡೆದ ಠಾವು ಹೊಲ್ಲಹವಾಯಿತ್ತು. ಸಿರಿಯಾಳ ಮಗನನಿತ್ತ ಠಾವು ಲೇಸಾಯಿತ್ತು. ಮರಳಿ ಬೇಡಿದ ಠಾವು ಹೊಲ್ಲಹವಾಯಿತ್ತು. ಬಲ್ಲಾಳ ವಧುವನಿತ್ತ ಠಾವು ಲೇಸಾಯಿತ್ತು. ಸ್ವಯಲಿಂಗವಾದ ಠಾವು ಹೊಲ್ಲಹವಾಯಿತ್ತು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವರಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತರಲ್ಲದೆ ನಿರಪೇಕ್ಷಿತರಾರೂ ಇಲ್ಲ.

(೩) ಹೊನ್ನು, ಹೆಣ್ಣು, ಮಣ್ಣು, ಅನ್ನ, ಉದಕ, ವಸ್ತ್ರಂಗಳನು ಧರ್ಮದಾಸೆ ಕಾರಣ ಅರ್ಥದಾಸೆ ಕಾರಣ, ಕಾಮದಾಸೆ ಕಾರಣ, ಮೋಕ್ಷದಾಸೆ ಕಾರಣ, ಸಾಲೋಕ್ಯ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಸಾರೂಪ್ಯ, ಸಾಯುಜ್ಯದಾಸೆ

ಕಾರಣ, ಪಂಚ ಮಹಾ ಪಾತಕಂಗಳ ಮಾಡಿದ ದೋಷಂಗಳ ಕಾರಣ, ಆಧಿ ಕಾರಣ, ವ್ಯಾಧಿಕಾರಣ, ಕೀರ್ತಿ ಕಾರಣ, ವಾರ್ತೆ ಕಾರಣ, ಸರ್ವವನು ನಿರಂತರ ಕೊಡುವರು. ನಿಃಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ, ನಿರುಪಾಧಿಕರಾಗಿ, ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗಿ, ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರಣವಾಗಿ, ಲಿಂಗಕಾರಣವಾಗಿ, ಜಂಗಮಕಾರಣವಾಗಿ, ಪ್ರಸಾದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಈ ನಾಲ್ಕನೂ ಒಂದು ಮಾಡಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದ್ವಿವಿಧವು ಪರಿಣಾಮಿಸುವಂತೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಣುಮಾತ್ರ ದ್ರವ್ಯವ ಕೊಡುವವರನಾರನೂ ಕಾಣೆ ನಿರ್ವಂಚಕರಾಗಿ. ಆನು ವಂಚಕನು ಎನಗೆ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ. ಶಿವಶಿವಾ, ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನು ನಿರ್ವಂಚಕನು ನಿರಾಶಾಭರಿತನು ಸುಚರಿತ್ರನು ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಪುರುಷನು ಮಹಾ ಪುರುಷನು. ಎನಗೆಯೂ ಮಹಾ ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದ. ಈ ಚತುರ್ವಿಧವು ಬಸವಣ್ಣನು. ಈ ಬಸವಣ್ಣನ ಭೃತ್ಯರ ತದ್ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಎನ್ನನಿರಿಸಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ನಿರುಪಾಧಿಕನಾಗಿ ಕರ್ತೃ ಭೃತ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮನು ತಾ ಮಾಡುವ ಮಾಟದೊಳಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬ ವಸ್ತುವಿನೊಳಗೆ ಅವಿನಾಭಾವವೆಂಬ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯವಳವಡಲು ಮುಂದೆ ಸಹಜ ಮಾಟ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೧೫ ಸಹಜಮಾಟಸ್ಥಲ.

(೧) ಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕು. ಮಾಡದಂತಿರಬೇಕು. ಮಾಡುವ ಕೂಟದೊಳಗೆ ತಾನಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನೊಳಗಿಂತೀ ತೆರನಾಗಿರಬೇಕು.

ಟೀಕುಃ— ಗುರುವಿಂಗೆ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರದಾರ್ಥಂಗಳ ಕ್ರಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಭಕ್ತ. ಅಂತು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನು ತಾನೆಂಬ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವ

ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬವೆರಡು ಒಂದೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತಿಪ್ಪ ಜ್ಞಾನವು ಳ್ಳಾತ ಭಕ್ತನೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಮಾಟವಿಲ್ಲದ ಕೂಟವದೇಕೋ ? ಮಾಟಕೂಟವೆಂಬೆರಡರ ಅನುವನರಿಯಲೇಬೇಕು. ಮಾಟಕೂಟವೆಂಬೆರಡರ ಅನುಮಾಟದಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿ, ಇದೇ ಕೂಟವು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ .

ಇಂತು ಪಿಂಡಾದಿ ಸಹಜ ಮಾಟಾಂತ್ಯದ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ, ಮಾಡಿ ಮಾಟವ ಮರೆದು, ಕೂಡಿ ಕೂಟವ ಮರೆದು, ಸಹಜದಲ್ಲೈಕ್ಯವಾದ ಮಹಂತನು ಮುಂದೆ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಮುಖದಿಂದಲಾಚರಿಸಿ ಜೆರಿಸುವ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆ:— ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವದೇ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದ ಉದ್ದೇಶವು. ನಿಷ್ಠೆಯು ಈ ಸ್ಥಲದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ವಾಗಿದೆ. ದೃಢನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನು ಮುಂದು ವರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರನ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಸ, ಧೈರ್ಯ, ನಿಶ್ಚಯ, ಈ ಬಗೆಯ ಗುಣಗಳು ಅಳವಡಬೇಕು. ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರುವವನು ಗಂಡಾಂ ತರಗಳಿಗೆ ಹೆದರುವದಿಲ್ಲ. ಎಂಥ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಅವನು ಅವು ಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವನು. ಎಡೆಬಿಡದೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯ ಗಳನ್ನು ಜರಗಿಸುವನು. ಬಹು ಸಾಹಸಿಯಾಗಿರುವನು. ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಬಂದರೂ ಧೈರ್ಯಗೆಡನು. ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯು. ಈ ಬಗೆಯ ವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೯ ಸ್ಥಲಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನ ಕ್ರಿಯೆ ಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ:— ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಮಹೇಶ್ವ ರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಧೈರ್ಯ, ನಿಶ್ಚಯ, ಸಾಹ ಸಗಳಿರಬೇಕೆಂದು ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾಸ್ಥಲ:— ಎರಡನೆಯದಾದ ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಹೇ ಶ್ವರನು ದೃಢಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಲಿಂಗಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನನಾಗಿರ ಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯ ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಎಂದೂ ಮಸುಳಿಸ ಕೂಡದು.

ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ನಿರಸನಸ್ಥಲ:— ಮಹೇಶ್ವರನು ಸದಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಸದಾಚಾರವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಎಣಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗದ ಅವಹೇ ಲನವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ.

ನಾಗದ್ವೈತ ನಿರಸನಸ್ಥಲಃ— ಕೆಲವರು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅದ್ವೈತಾಚರಣೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವದುಂಟು. ಇದು ಅನಾಚಾರವು. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲಾದ್ವೈತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ತಪ್ಪಿ ಆಚರಿಸುವವರು ದೊರೆಯುವದುಂಟು. ಇದು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲವೆಂದು ವಚನಕಾರರು ಇವರನ್ನು ಹಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಆಹ್ವಾನನಿರಸನಸ್ಥಲಃ— ಶೈವ ಮಾರ್ಗಿಗಳೂ ಕೇವಲ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಕರೂ ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನೆಗೂಡಿ ತಮ್ಮ ಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವದುಂಟು. ಇದು ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲದ್ದು. ಲಿಂಗಸಹಿತವಾಗಿ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಚರಿಸುವವರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನವೂ ಇಲ್ಲ, ವಿಸರ್ಜನೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಅಷ್ಟತನುಮೂರ್ತಿ ನಿರಸನಸ್ಥಲಃ— ಮಹೇಶ್ವರನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಂಬಕೂಡದು. ಅವನು ಅನೇಕ ತರದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಕಿರುಕುಳ ದೈವಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಂಥವನಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಗೆ ವಾಸಿಸುವನೆಂಬದನ್ನು ಕಡೆಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸರ್ವಗತ ನಿರಸನಸ್ಥಲಃ— ಜಗತ್ತೇ ಶಿವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಲ್ಲದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕರು ಮಾಡುವದುಂಟು. ಇದು ನೀತಿಗೆ ಬಾಹಿರವಾದದ್ದು. ಇದು ತಪ್ಪು ಮಾರ್ಗವು. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ, ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಉಳಿಯಲಾರವೆಂದು ವಚನಕಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವಜಗನ್ಮಯಸ್ಥಲಃ— ಜಗತ್ತು ಶಿವನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆಂದು ನಂಬಬೇಕು. ಅವನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಬೆರೆಯುವದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತಿಮಧ್ಯೇಯವೆಂದು ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಭಕ್ತದೇಹಿಕಲಿಂಗಸ್ಥಲ:— ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೀಗೆ ಜಗನ್ಮಯನಾದರೂ ಅವನು ಪಾಪಯುಕರಾದವರಲ್ಲಿ, ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸದ್ವರ್ತನೆ ಇಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ ಇರಲಾರನು. ಅವನು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತಕಾಯವೇ ಅವನ ಕಾಯವು. ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವನೆಂದು ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೯ ಸ್ಥಲಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ವರ್ತಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪು ಆವುದಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಸದಾಚಾರ ಸದ್ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಂಥವನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅವನ ದೇಹವೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ದೇಹವಾಗುವದು. ಹೀಗೆ ವಚನಕಾರರು ಮಹೇಶ್ವರನಾರೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಿರುವರು.

---

೧ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ.

(೧) ಸಜ್ಜನ ಸದ್ಭಾವಿ ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ಕಯ್ಯಾಂತು ಬೇಡ. ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿದ ಕೈ ಸವಿ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಸೆದು ನೋಡ ಪರವಧುವ. ಮನದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯವ ನೆನೆಯು. ಮಾನವರ ಸೇವೆಯ ಮಾಡ. ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಲಿಂಗದಹಂಗನೊಲ್ಲ. ಧನದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆ ಇಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೨) ನಾಳೆ ಬಾಹುದು ನಮಗಿಂದೇ ಬರಲಿ. ಇಂದು ಬಾಹುದು ನಮಗೀಗಲೇ ಬರಲಿ. ಇದಕಾರಂಜುವರು? ಇದಕಾರಳುಕುವರು? ಜಾತಸ್ಯ ಮರಣಂ ಧ್ರುವಂ ಎಂದುದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರು ಬರೆದ ಬರಹ ತಪ್ಪದು. ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಲು ವಶವಲ್ಲ.

(೩) ಆದಂತೆ ಆಗಲಿ, ಮಾದಂತೆ ಮಾಣಲಿ, ಎನಲಾಗದು. ನೇಮದಾತಂಗೆ ಛಲ ಬೇಕು, ಛಲಬೇಕಯ್ಯ. ಹಿಡಿದುದ ಬಿಡಲಾಗದು. ಹುಲಿಗೆರೆಯ ವರದ ಸೋಮನಾಥನ ಮನಮುಟ್ಟಿದಧಿಕಂಗಲ್ಲದೆ ಸೋಲುವವನಲ್ಲ.

(೪) ಲಂಚವಂಚನೆಗೆ ಕೈಯ್ಯಾನದ ಭಾಷೆ. ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನ ವಸ್ತ್ರ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿದೆನಾದಡೆ ಅಯ್ಯಾ, ನಿಮ್ಮಾಣೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ. ನೀನಿಕ್ಕಿದ ಭಿಕ್ಷೆಯೊಳಗಿಪ್ಪೆನಯ್ಯ ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶ್ವರ ದೇವಯ್ಯ ನಿಮ್ಮಾಣೆ.

(೫) ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬಂದಡರುತಿಪ್ಪ ಕಡು ಛಲ ನಿನಗೆ ಬೇಡ ಕಂಡಾ! ಮೃಡನೇ ಎನ್ನೊಡನೆ ನೀ ತೊಡರಿ ಸಸಿನೆ ಹೋಗಲರಿಯ. ಎಂತೆಂದಡೆಯೂ ನಾನಂಜುವವನಲ್ಲ. ಸಂತತ ಗಾಸಿ ಮಾಡಿದಡೆಯೂ ಕಂತುಹರ ಅಭಯಕರನು ಎನ್ನ ನೇಮಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದಡೆಯೂ ಒಡವೆಯ ಸವೆದು ಒಡಲನೊಡ್ಡುವೆ. ಕಡಗುವಡೊಮ್ಮೆ ಹಳಚಿ ನೋಡುವೆ. ಬಡವನ ಕೈ ಕಡುಹ ನೋಡು ನೋಡಯ್ಯ ಸಂಗಪ್ರಿಯ ಚನ್ನಬಂಕೇಶ್ವರ.

ಇಂತು ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಛಲ, ನಿಯಮ, ವ್ರತದಿಂದ ಕೃತನಿಶ್ಚಯನಾದ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನು ತನ್ನಂಗದ ಮೇಲಣ ಲಿಂಗದ ನೈಷ್ಠೆ ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨. ಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾ ಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಮೃತ ಸಾಗರದೊಳಗಿರ್ದು ಆಕಳ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ? ಮೇರುಮಂದಿರದೊಳಗಿರ್ದು ಜಲಗರದ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ? ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಸಾದದೊಳಗಿರ್ದು ಮುಕ್ತಿಯ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ? ಕರಸ್ಥಲದೊಳಗೆ ಲಿಂಗವಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತಾವ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೨) ನೆನಹಿನ ನಲ್ಲನು ಮನೆಗೆ ಬಂದಡೆ ನೆನವುದಿನ್ನಾರನು ಹೇಳವ್ವಾ? ನೆರೆವ ಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ಸುಖಿಯಹುದಲ್ಲದೆ ನೆನವುದಿನ್ನು

ರನು ಹೇಳವ್ವಾ? ನೆನಹಿನ ನಲ್ಲ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಕಂಡ ಬಳಿಕ ನೆನವುದಿನ್ನಾರನು ಹೇಳವ್ವಾ?

(೩) ದೆಸೆದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನೇ ಕಾಂಬೆ. ಎದ್ದು ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮನೇ ಕಾಂಬೆ. ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ದು ನಿಮ್ಮನೇ ಕಾಂಬೆ. ಅಹೋರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ಧ್ಯಾನ ದಲ್ಲಿರಿಸು ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರಾ.

(೪) ಮಚ್ಚು ಅಚ್ಚುಗವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ! ಎಚ್ಚರೆ ಗರಿದೋರದೆ ನೆಡಬೇಕು. ಅಪ್ಪಿದಡೆ ಅಸ್ತಿಗಳು ನುಗ್ಗು ನುಸಿಯಾಗಿರ ಬೇಕು. ಬೆಚ್ಚರೆ ಬೆಸುಗೆಯರಿಯದಂತಿರಬೇಕು. ಮಚ್ಚು ಒಪ್ಪಿತ್ತು ಚನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸ್ನೇಹ.

(೫) ಎಲು ಒಡೆದು ತನು ಕರಗಿ, ಮನವು ಜರ್ಝರಂಬೋಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೀರು ನೀರಾಗಿ ಬೆರಸಬೇಕು. ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ವಾರಿ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಕರಗಬೇಕು. ಸರ್ವಾಂಗ ಪುಳಕಂಗಳೊಡೆದು ಕಡಲುಗಳಾಗಿ ನಿರ್ವಾಣ ನಿಜವೆಂದಪ್ಪುದೋ ಉಳಿಯುಮೇಶ್ವರಾ?

ಇಂತು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠೆ ಕರಿಗೊಂಡು ನಿಬ್ಬೆರಗಾದ ಶ್ರೀವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರನು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜಾತ ಜೀವ ಭಾವ ಲೌಕಿಕವೆಂಬ ನಾನಾ ಪ್ರಪಂಚಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಂ ಮಿಥ್ಯೆ ಎಂದರಿದು ನಿರಸನವಂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಪೂರ್ವಾ ಶ್ರಯ ನಿರಸನ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೩. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(೧) ಶ್ರೀಗುರು ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಲಕ್ಷಣವನರಸುವರೇ? ಲಿಂಗದೇವನ ಪೂಜಿಸಿ ಕುಲವನರಸುವರೇ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ ಭಕ್ತ ಕಾಯ ಮಮಕಾಯನಾಗಿ?

(೨) ಶ್ರೀಗುರುವು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದು, ಪುನರ್ಜಾತನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಪಂಚಭೂತ ಕಾಯವ ಕಳೆದು, ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವ

ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ವಾಯು ಪ್ರಾಣಿಯ ಕಳೆದು, ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ಎಲ್ಲಿಯ ಕುಲ ಸೂತಕ, ಎಲ್ಲಿಯ ಛಲ ಸೂತಕ, ಎಲ್ಲಿಯ ತನು ಸೂತಕ, ಎಲ್ಲಿಯ ಮನ ಸೂತಕ, ಎಲ್ಲಿಯ ನೆನಹು ಸೂತಕ, ಎಲ್ಲಿಯ ಭಾವ ಸೂತಕ? ಇವನೆಂದೂ ಹಿಡಿಯಲಾಗದು. ಕುಲ ಸೂತಕವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತನಲ್ಲ. ಛಲ ಸೂತಕವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಮಹೇಶ್ವರ ನಲ್ಲ. ತನು ಸೂತಕವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲ. ಮನ ಸೂತಕವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲ. ನೆನಹು ಸೂತಕವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಶರಣನಲ್ಲ. ಭಾವ ಸೂತಕವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಸೂತಕವು ಮುಂದು ಗೊಂಡಿಪ್ಪವರ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೩) ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದೆವೆಂಬಿರಿ. ಪೂರ್ವವಾವುದು ಆಶ್ರಯವಾವುದು ಬಲ್ಲರೆ, ನೀವು ಹೇಳಿರೇ. ಪೂರ್ವವೆಂಬುದೇ ಬಂದ ಬಟ್ಟೆ, ಆಶ್ರಯವೆಂಬುದೇ ಕರಣಾದಿ ಗುಣಂಗಳು. ಈ ಉಭಯವಳಿದು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿಪ್ಪ ಶರಣಂಗೆ ನಾನು ಶರಣೆಂಬೆನು.

ಇಂತು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿದ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನು ಲಿಂಗವನರಿದು ಅರಿತಿಹೆನೆಂಬ ಸುಖವನಿದಿರಿಟ್ಟು ನುಡಿದು ತೋರಿದೊಡೆ ಭಿನ್ನವಾದುದೆಂದು ವಾಗ್ ವೃತ್ತಿಯ ನಿರಸನಮಂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ವಾಗದ್ವೈತ ನಿರಸನಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪. ವಾಗದ್ವೈತ ನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(೧) ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷವೆನಿಪ ಒಡಲಿದೆ. ರಾಗ ದ್ವೇಷ ಗಮನಾಗಮನಂಗಳಿರುತ್ತಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮವಾನೆಂಬ ಬರಿಯ ವಾಗದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಫಲವಿಲ್ಲ. ನಂಬು ಸುಖಸಾಗರವನರಿ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೨) ಶೂನ್ಯವ ನುಡಿದು ದುರ್ಗತಿಗೀಡಾದವರ, ಅದ್ವೈತವ ನುಡಿದು ಅಹಂಕಾರಿಗಳಾದವರ, ಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿದು ಭ್ರಮಿತರಾದವರ, ತ್ರಿಕಾಲ

ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡದವರ ದುರಾಚಾರಿಗಳ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ ಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೩) ಹೊನ್ನ ತೂಗಿದ ತ್ರಾಸು ಕಟ್ಟಳೆ ಹೊನ್ನಿಂಗೆ ಸರಿಯಪ್ಪುದೆ? ಸನ್ನಿಹಿತರಾದೆವೆಂಬ ನುಡಿಗೆ ನಾಚರು ನೋಡಾ! ಅರನಲ್ಲಿ ಸವೆದ ಕಬ್ಬಿನದಂತೆ ಮುನ್ನ ಹೋದ ಹಿರಿಯರು ಲಿಂಗದ ಸುದ್ದಿಯ ನರಿಯರು. ಇನ್ನಾರು ಬಲ್ಲರು ಹೇಳಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೪) ಆಧಾರ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಮಣಿಪೂರಕ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ, ಆಜ್ಞೇಯವ ನುಡಿದಡೇನು? ಆದಿಯ ಅನಾದಿಯ ಸುದ್ದಿಯ ಕೇಳಿದಡೇನು, ಹೇಳಿದಡೇನು, ತನ್ನಲ್ಲಿರ್ದುದ ತಾನರಿಯದನ್ನಕ್ಕ ಉನ್ಮನಿಯ ರಭಸದ ಮನ ಪವನದ ಮೇಲೆ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯನ ಭೇದಿಸಲರಿಯದವರು?

(೫) ಗತಿ ಮತಿ ಶಬ್ದ ಚೈತನ್ಯವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಕ್ರಿಯಂತಂತೆ ನಡೆವುದು. ಉರವಣೆ ಬೇಡ ಕಂಡಾ ಎಲೆ ಮನವೇ. ಕ್ರಿಯಂತಂತೆ ನುಡಿವುದು. ಹೂಮಿಡಿಯ ಹರಿದಡೆ, ಹಣ್ಣಾಗಬಲ್ಲುದೇ? ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮನ ಲೀಯ್ಯವಾಗದನ್ನಕ್ಕ ದೇವ ಸಕಳೇಶ್ವರ ನೊಲಿಸಲು ಬೇಕಯ್ಯ.

(೬) ಕೆರೆಯಲುಂಡು, ತೊರೆಯ ಪೊಗಳುವರು, ಅತಿ ಉತ್ಕಟದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿವವರು. ಸಹಜ ಪಿನಾಕಿಯ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ಭವವ ಹರಿಯಲರಿಯರು. ವಿಷಯದಲಿರ್ದು ಇಲ್ಲವೆಯ ನುಡಿವ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಲಿಂಗದ ಮಾತೇಕೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೭) ಕೊಟ್ಟ ಕುದುರೆಯನೇರಲರಿಯದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕುದುರೆಯ ಬಯಸುವರು ವೀರರೂ ಅಲ್ಲ, ಧೀರರೂ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಕಾರಣ ನೆರೆ ಮೂರು ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಹಲ್ಲಣವ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತೊಳಲುತ್ತೈದಾರೆ. ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೋ?

(೮) ಹವಣಿಲ್ಲದ ಶಾಖೆಯ ಕಪಿ ಹಿಡಿಯಲೊಲ್ಲದು. ಗಮನವಿರದೆ ಪಿಕ ಶಿಶು ನುಡಿಯದು. ಪ್ರಭಾತವಲಲ್ಲದೆ ಉಲಿಯದು ಕುಕ್ಕುಟ.

ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧದ ಭೇದವ ನೋಡರೇ ಭಕ್ತರಪ್ಪಡೆ? ಹೂವಿಂಡಿಯು ಹರಿದಡೆ ಹಣ್ಣಪ್ಪುದೇ? ಹಸಿವು ತೃಷೆ ವಿಷಯವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಅದ್ವೈತ ಉಂಟೇ? ಜಗದೊಳಗೆ ತನ್ನ ಮರೆದು ಲಿಂಗವ ಮರೆವುದು, ತನ್ನ ಮರೆಯದೆ ಲಿಂಗವ ಮರೆವಯೋಗವದೆಂತಾದುದೋ? ಸುಡು ಸುಡು. ಅವಂದಿರು ಗುರುದ್ರೋಹಿಗಳು, ಆಚಾರ ಭ್ರಷ್ಟರು. ಈ ಉಭಯ ತನು ಗುಣ ನಾಸ್ತಿಯಾಗದನ್ನಕ್ಕ ಸತ್ಕ್ರಿಯಿಂದ ಮಾಡುವುದು ಲಿಂಗ ದಾಸೋಹವನು. ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವದು ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹವ. ತನು ಕರಗಿ ಮನ ಬೆರಿಸಿ, ನಿಮಗೆ ಮಾಡದ ವ್ರತಗೇಡಿಗಳ ಎನಗೊಮ್ಮೆ ತೋರದಿರಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೯) ವಿಷಯ ದಶ ಪವನವ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತಂದು ನಿಲಿಸಿ, ಸುಷುಮ್ನ ಸುಸರದ ಊರ್ಧ್ವ ಪದವನರಿದೆವೆಂದು ನಾಲಿಗೆಯ ನಲಿನ ಕೊನೆಯ ಲಂಬಿಕಾ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಸಸಿಯಮೃತವ ದಣಿಯುಂಡು ಸುಖಿಯಾದೆನೆಂಬುದು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಉಪಾಧಿಯಾದಿಯನರಿಯದೆ ಹೋದರು. ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚೆನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬಯಲದ್ವೈತದ ನುಡಿಯ ನುಡಿವರು.

(೧೦) ಗುರು ಸಾಧಕರ ಕಾಣೆನಯ್ಯ! ಬಲ್ಲೆನೆಂಬವರು ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟರು. ಲಿಂಗ ಸಾಧಕರ ನಾರನೂ ಕಾಣೆನಯ್ಯ! ಬಲ್ಲೆನೆಂಬವರು ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟರು. ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವಕರ ನಾರನೂ ಕಾಣೆನಯ್ಯ. ಬಲ್ಲೆನಂಬವರು ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟರು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ವಚನಸಾಧಕರ ಕಂಡು ಮನ ನಾಚಿತ್ತು.

(೧೧) ಜಗವಂದ್ಯರೆಂದು ನುಡಿದು ನಡೆವರು ನೋಡಾ! ಭವ ಬಂಧನದ ಕುಣಿಕೆಯ ಕಳೆಯಲರಿಯರು ನೋಡಾ! ಭವವು ತಮ್ಮ ತುಳಿತುಳಿದು ಕೊಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ! ಶಬ್ದವೇದಿಗಳೆಂದು ನುಡಿದು ನಡೆವರು ನೋಡಾ! ನಿಃಶಬ್ದ ವೇಧಿಸದಿರ್ದಡೆ ಗುಹೇಶ್ವರ ನೋಡಿ ನಗುತಿರ್ಪ ನೋಡಿರೇ.

(೧೨) ಪಂಚಭೂತ ಸೂತಕದ ಬಳಿವಿಡಿದು, ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಆತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿ ಎಂಬುದು ಮಾತಿನೊಳಗಲ್ಲ. ನಾದಬಿಂದು ಕಳಾತೀತನೆಂದು

ನುಡಿವರು. ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಬಯಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ತಮತಮಗೆ ಕರತಳಾಮಳಕವೆಂಬರು. ಅದರ ಆದಿ ಅಂತ್ಯವನರಿಯರು. ಎಂತು ಬಲ್ಲರು ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನನು ಶಬ್ದದ ಉದ್ದೇಶಿಗಳು?

ಇಂತು ವಾಗದ್ವೈತವ ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿ ಮನದ ಸಂಚಲವ ನಳಿದು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಭರಿತವೆಂಬುದನರಿದ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನು ಒಮ್ಮೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಹಿಡಿದು ಒಮ್ಮೆ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ತೆರಹು ಕಾಣದೆ ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನವೆಂಬೆರಡನು ನಿರಸನವಂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಆಹ್ವಾನ ನಿರಸನಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೫. ಆಹ್ವಾನ ನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(೧) ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಕರೆವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿರ್ದನೋ ಈರೇಳು ಲೋಕ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭುವನಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತು? ಮತ್ತೆ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಬಿಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರ್ದನೋ? ಮುಳ್ಳೂರ ತೆರಹಿಲ್ಲದಿಪ್ಪ ಅಖಂಡ ವಸ್ತು ಬರಿಯ ಮಾತಿನ ಬಳಕೆಯ ತೂತ ಜ್ಞಾನವ ಬಿಟ್ಟು, ನೆಟ್ಟನೆ ತನ್ನ ಕರಸ್ಥಲದೊಳಗೆ ಇರುತಿಪ್ಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಲು, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಮನ ಸಂಧಾನವಾವ ದಿವ್ಯ ನಿಶ್ಚಯ ಒದಗಿ ಆ ದಿವ್ಯ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಕುಳವಡಗಿ ಅದ್ವೈತವಪ್ಪುದು. ಇದು ಕಾರಣ, ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನವೆಂಬುಭಯ ಜಡತೆಯ ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರಿಗೆ ಸ್ವಯ ಲಿಂಗವಾದ ಕಾಣಿರೋ.

(೨) ಆಹ್ವಾನವಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ. ವಿಸರ್ಜನವಿಲ್ಲ ಆ ಲಿಂಗ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದಾಗಿ. ಇದು ಕಾರಣ ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನವಿಲ್ಲದ ಪರಿ ಬೇರೆ: ಅಂಗ ಸಂಗವೇ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗ ಸಂಗವೇ ಮನ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣ ಸುಯಿಧಾನಿ.

(೩) ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂದು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶೃತಿ ಸಾರುತ್ತಿರಲು, ಮತ್ತೆ ಪರಿಭಾವಿಸಲೇನುಂಟು ಹೇಳಾ? ಕರೆದರೆ ಬಂದಿತ್ತು, ಕಳೆದಡೆ

ಹೋಯಿತ್ತು, ಎಂಬ ಕರ್ಮ ಕೌಟಿಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದವನಲ್ಲ. ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಜಡರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಿಯದೊ?

(೪) ಆಹ್ವಾನವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವಾಗಿ, ವಿಸರ್ಜನವಿಲ್ಲದ ಲಿಂಗ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಪ್ಪುದಾಗಿ, ಇದು ಕಾರಣ ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನವಿಲ್ಲದ ಶರಣನ ಪರಿ ಬೇರೆ. ಅಂಗ ಸಂಗವೇ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗ ಸಂಗವೇ ಮನ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣ ಸುಯಿಧಾನಿ.

(೫) ಆಹ್ವಾನಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ. ವಿಸರ್ಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ವಂತನೆಂತೆಂಬೆ? ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನವಿಲ್ಲದ ಪರಿ ಬೇರೆ. ಲಿಂಗಭೋಗೋಪ ಭೋಗವಲ್ಲದೆ, ಅನರ್ಪಿತವ ಭೋಗಿಸುವನಲ್ಲ. ಆವಾಗಳೂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಸಂಗದಲಿಪ್ಪನು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ ನಮೋನಮೋ ಎಂಬೆನು.

(೬) ಜ್ಞಾನವೇ ಪ್ರಸಾದಕಾಯ, ಜ್ಞೇಯವೆ ಚಿನ್ಮಯಲಿಂಗ, ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞೇಯ ಸಂಪುಟದಿಂದ ಶರಣನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಜಂಗಮದ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನೀನೇ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಎಂದು ನೋಡುವರೆ ಶರಣನ ಕಣ್ಣ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ನೀನೇ. ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನವೆಲ್ಲಿಯದೋ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ?

ಇಂತು ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನವೆಂಬುಭಯ ಕುಳವನು ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿದ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನು ಅಷ್ಟ ತನುವಿನಿಂದಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ಮಿಥ್ಯೆ ಎಂದರಿದು ಅಷ್ಟತನುಗಳ ಮೂಲವ ನಿರಸನವಂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಅಷ್ಟ ತನುಮೂರ್ತಿ ನಿರಸನಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೬. ಅಷ್ಟತನುಮೂರ್ತಿ ನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಷ್ಟತನುಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವೆಂದು ಎಂಬರು ಕೇಳಿರಯ್ಯಾ. ಅನಾದಿಯ ಮಗನು ಆದಿ, ಆದಿಯ ಮಗನತೀತ, ಅತೀತನ ಮಗನು

ಆಕಾಶನು, ಆಕಾಶನ ಮಗನು ವಾಯು, ವಾಯುವಿನ ಮಗನು ಅಗ್ನಿ, ಅಗ್ನಿಯ ಮಗನು ಅಪ್ಪು, ಅಪ್ಪುವಿನ ಮಗನು ಪೃಥ್ವಿ, ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಸಕಲ ಜೀವರೆಲ್ಲರು ಉದ್ಭವಿಸಿದರು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಸುಚ್ಛೈತನ್ಯ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ ಅನಾದಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಚ್ಛೈತನ್ಯ ಲಿಂಗದ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾ ಬೆಳಗೇ ಮೂರ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅನಾದಿಯ ಮಗ ಆದಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗವು ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯ ಮುಖವನೈದಿ ಪಂಚಕಲಾಂಶ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಅತಿ ಘನತರವನುಳ್ಳ ಸದಾಶಿವನಾದನೆಂಬುದೀಗ ಆದಿಯ ಮಗನತೀತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದಾಶಿವನ ಪಂಚಮುಖಂಗಳಿಂದ ಪಂಚತತ್ವಂಗಳಾದವು. ಆ ಪಂಚತತ್ವಂಗಳಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಂಗಳಾದವು. ಆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯದು ಜೀವನಾದ ಕಾರಣ ಪಂಚತತ್ವಂಗಳಾದ ಸಕಲ ಜೀವಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವೆಂಬುದು ಏಕಾರ್ಥ. ಅಂತಾದ ಶಿವಕಲಾಂಶಕವಾದ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮವು ಯುವೀ ಜಗತ್ತೆಂಬುದೀಗ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಅಷ್ಟತನುಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಕಷ್ಟದ ಮಾತ ಕೇಳಲಾಗದು. ಪೃಥ್ವಿಯಂತೆ ಕಠಿಣವುಳ್ಳಾತನೇ? ಅಪ್ಪುವಿನಂತೆ ಭರಿತವುಳ್ಳಾತನೆ? ತೇಜದಂತೆ ತೃಣಕಾಷ್ಠವಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ನಂದುವಾತನೇ? ವಾಯುವಿನಂತೆ ಚಲನೆಯುಳ್ಳಾತನೇ? ಆಕಾಶದಂತೆ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬಯಲಾದಾತನೇ? ಸೋಮಸೂರ್ಯರಂತೆ ದಿವಾರಾತ್ರೆಯ ನಡಿಸುವಾತನೇ? ಆತ್ಮನಂತೆ ಜನನ ಮರಣವುಳ್ಳಾತನೇ? ಇದುಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ ನೀನು ನಿನ್ನಂತೆ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನೀನಿರಿಸಿದಂತೆ.

(೩) ಪೃಥ್ವಿ ಲಿಂಗವೆಂದು ಗತವಾದರು ಹಲಬರು. ಅಪ್ಪು ಲಿಂಗವೆಂದು ತಪ್ಪಿದರು ಶಿವಪಥಕ್ಕೆ ಹಲಬರು. ತೇಜ ಲಿಂಗವೆಂದು ವಾದಿಗಳಾದರು ಹಲಬರು. ವಾಯು ಲಿಂಗವೆಂದು ಪೂಜಿಸಿ ವಾಯುವಾದರು ಹಲಬರು. ಆಕಾಶ ಲಿಂಗವೆಂದು ಶೂನ್ಯವಾದಿಗಳಾದರು ಹಲಬರು. ಇಂತೀ ಹುಸಿ ಶಬ್ದವನೆ ತೊಡೆದು ನಿಜಜಂಗಮ ನಿಜಲಿಂಗ ನಿಶ್ಯ ಪ್ರಸಾದದ ನಿಜವ ತೋರಿದಾತ ಬಸವಣ್ಣ ಕಾಣಾ ಕಲಿದೇವಯ್ಯ.

(೪) ಪಂಚಾಶತ್ ಕೋಟಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಭೂಮಂಡಲ ದಶದಿಕ್ಕು ಗಳೆಂಬವರೊಳಗಿಲ್ಲ. ಗಗನಮಂಡಲದೊಳಗೆ ಬೆಳಗುವ ರವಿಶಶಿಗಳು ದಯದ ಬಳಿವಿಡಿದು ಸುಳಿವವರೊಳಗಲ್ಲ. ಅಂತಿಂತಾಗದ ಮುನ್ನ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಬೆಸಗೊಂಬಡೆ ಹೇಳಿಹೆ. ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಾರದು ಕೇಳಾ ಸಿಮ್ಮ ಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ. ಬರಿಯ ಮಾತೇನು?

(೫) ಅಷ್ಟತನುಮೂರ್ತಿ ಶಿವನೆಂಬ ಕಷ್ಟ ಜೀವಿಗಳನೇನೆಂಬೆ ನಯ್ಯ! ಯುಗಜುಗಂಗಳು ಪ್ರಳಯವಹಲ್ಲಿ ಧರೆ ಜಲದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಜಲ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಅಗ್ನಿ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ವಾಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆಕಾಶ ಅತೀತನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಅತೀತ ಆದಿ ಯೊಳಗಡಗಿತ್ತು. ಆದಿ ಅನಾದಿಯೊಳಗಡಗಿತ್ತು. ಅನಾದಿ ನಿಜದೊಳಗ ಡಗಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಅಷ್ಟ ತನು ಒಂದರೊಳಗೊಂದೊಂದು ಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಎಂದಳಿದನೆಂದು ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಬಲ್ಲವರುಂಟೇ? ಹುಟ್ಟಿದನಳಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದವ ನುಡಿಯಲಾಗದು. ಇದು ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಮಹಾಘನ ಸೋಮೇ ಶ್ವರನು ಮಾಡಿದಡಾದವು, ಬೇಡೆಂದಡೆ ಮಾದವು.

(೬) ಹೊರಗೆಂಟು ತನು, ಒಳಗೆ ನಿರಂಜನಜ್ಯೋತಿ. ತೆರಹಿಲ್ಲದಿ ಪ್ಪುದನೆಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲವರಿಲ್ಲ ಕೇಳಿರೋ. ಶಿವನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ದೈವವಿಲ್ಲ. ಹುಲಿಗೆರೆಯ ವರದ ಸೋಮನಾಥನು ಏಕೋ ರುದ್ರನೆಂದುದು ಶ್ರುತಿ.

ಇಂತು ಅಷ್ಟತನು ಮೂರ್ತಿಗಳ ನಿರಸನವಂ ಮಾಡಿದ ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರನು ಶರಣ ಭರಿತ ಶಿವನೆಂದರಿದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಜಗಭರಿತ ಶಿವನೆಂಬ ಸರ್ವಗತ ಶಬ್ದ ನಿರಸನವಂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಸರ್ವ ಗತ ನಿರಸನಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೭. ಸರ್ವಗತ ನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(೧) ಸರ್ವವೂ ಶಿವನಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದವೆಂದಡೆ, ಆ ಉದ್ಭವಿಸಿ ದವೆಲ್ಲ ಶಿವನೇ? ಸಕಲ ಬೀಜವನೊಕ್ಕಲಿಗ ಬಿತ್ತಿದನೆಂದಡೆ, ಆ ಬೆಳೆ ತಾನೊಕ್ಕಲಿಗನೇ? ಮಡಕೆಯ ಕುಂಬರ ಮಾಡಿದನೆಂದಡೆ ಆ ಮಡಕೆ

ತಾ ಕುಂಬರನೇ? ಕಬ್ಬುನವ ಕಮ್ಮರ ಮಾಡಿದನೆಂದಡೆ ಆ ಕಬ್ಬುನ ತಾ ಕಮ್ಮರನೇ? ಈ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ಸಕಲ ಸಚರಾಚರವನು ಶಿವನು ಮಾಡಿದನೆಂದಡೆ ಆ ಸಚರಾಚರವೆಲ್ಲವು ಶಿವನೇ? ಹಾಗಾದಡೆ ಅಷ್ಟಾದಶ ವರ್ಣಂಗಳೇಕಾದವು? ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವರಾಶಿಗಳೇಕಾದವು? ಸುಖದುಃಖ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಂಗಳೇಕಾದವು? ಆಚಾರ ಅನಾಚಾರಂಗಳೇಕಾದವು? ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ಭವಿ ಭಕ್ತರೆಂದೇಕಾದವು? ಇದುಕಾರಣ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸದಾಚಾರದಲ್ಲಿಪ್ಪನು. ಅಂತಲ್ಲದೆ ಸರ್ವವೂ ಶಿವನೆಂದಡೆ ಅಘೋರ ನಾಯಕ ನರಕ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೨) ಸರ್ವಗತ ಶಿವನೆಂಬುದೀ ಲೋಕವೆಲ್ಲ. ಶಿವ ಶಿವಾ! ನಿರ್ಬುದ್ಧಿ ಜನಂಗಳೆಲ್ಲರನೇನೆಂಬೆ? ಸರ್ವವೂ ಶಿವನಾದಡೆ, ಹಿಂದಣ ಯುಗಪ್ರಳಯಂಗಳೇಕಾದವು? ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವರಾಶಿಗಳೇಕಾದವು? ಸೂತ್ರಧಾರಿ ನರರೊಳಗಾಗಿ ಯಂತ್ರವನಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿದ್ದಾಡಿಸುವನಲ್ಲದೆ ತಾನೊಳಗಿದ್ದಾಡಿಸುವನೇ? ಹಾಗೆ ಶಿವನು ತನ್ನಧೀನವಾಗಿಪ್ಪ ತ್ರಿಜಗದ ಸಚರಾಚರಂಗಳೆಂಬ ಯಂತ್ರವನು ಯಂತ್ರವಾಹಕನಾಗಿ, ಆಡಿಸುವನಲ್ಲದೆ ತಾನಾಡುವನೇ? ಸರ್ವ ಯಂತ್ರವೂ ತಾನಾದಡೆ ಸಕಲ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಲೇಕೆ? ಇದು ಕಾರಣ ಸರ್ವವೂ ಶಿವನೆನಲಾಗದು. ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಹನೆಂದಡೆ, ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸನ್ನಿಹಿತ ಲಿಂಗಜಂಗಮದೊಳಗಿಪ್ಪನು. ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೩) ಯತ್ರ ಜಗಸ್ತತ್ರ ಶಿವನೆಂಬ ಬಾಲಭಾಷೆಯ ಕೇಳಲಾಗದು. ಶಿವ ಶಿವಾ ಯತ್ರ ಜೀವಸ್ತತ್ರ ಶಿವನಾದಡೆ, ಜೀವಂಗೆ ಜನನ ಮರಣ, ರುಜೆ, ಸಂಸಾರ, ಬಂಧನವೇಕೋ? ಯತ್ರ ಜೀವಸ್ತತ್ರ ಶಿವನಾದಡೆ, ಪುಣ್ಯ, ಪಾಪ, ಪ್ರಳಯ, ಕಾಲ, ಕಲ್ಪಿತನೇ ಶಿವನು? ಇದು ಕಾರಣ ಯತ್ರ ಜೀವಸ್ತತ್ರ ಶಿವನಲ್ಲ. ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯ ಪ್ರಳಯ ರಹಿತನು. ಸದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿಪ್ಪನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೪) ಪರುಷದ ಪುತ್ಥಳಿಗೆ ಕಬ್ಬುನದ ಆಭರಣಂಗಳುಂಟೇ? ಲೋಕದೊಳಗೆ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಲೋಕಗಳಾದೊಡೆ, ಹಿಂದಣ ಪ್ರಳಯಂಗಳೇಕಾದವು? ಇನ್ನು ಮುಂದಣ ಪ್ರಳಯಂಗಳಿಗಿನ್ನೆಂತೋ?

ಲೋಕವು ಲೋಕದಂತೆ, ಲಿಂಗವು ಲಿಂಗದಂತೆ. ಈ ಉಭಯದ ಭೇದವ ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನೇ ಬಲ್ಲ.

(೫) ಮಾಂಸಪಿಂಡವೆನಲೊಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಪಿಂಡವೆಂದನು ಬಸವಣ್ಣನು. ಪಂಚಭೂತ ಕಾಯವೆನಲೊಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವೆಂದನು ಬಸವಣ್ಣನು. ವಾಯು ಪ್ರಾಣಿ ಎನಲೊಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿ ಎಂದನು ಬಸವಣ್ಣನು. ಜಗಭರಿತ ಶಿವನೆಂದೆನಲೊಲ್ಲದೆ ಶರಣಭರಿತ ಶಿವನೆಂದ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

ಇಂತು ಸರ್ವಗತ ನಿರಸನವಂ ಮಾಡಿದ ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರನು ಸರ್ವ ಜಗದಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಲ್ಲವೆಂದೊಡೆ ಆ ಜಗವು ಶಿವನಿಂದ ಬೇರೆ ತೋರ ಲರಿಯದೆಂದರಿದು ಆ ಜಗದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಹೊದ್ದಿಯೂ ಹೊದ್ದದೆ ಬೆರಸಿ ಬೆರಸದೆ ಇಹನೆಂಬ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯವನುಂಟು ಮಾಡಿತೋರಲು ಮುಂದೆ ಶಿವ ಜಗನ್ಮಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೮. ಶಿವಜಗನ್ಮಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಶಿವ ಜಗವಾಗಬಲ್ಲ. ಶಿವ ಜಗವಾಗದಿರಲೂ ಬಲ್ಲ. ಶಿವ ರೂಪಾಗಬಲ್ಲ. ಶಿವರೂಪಾಗದಿರಲೂ ಬಲ್ಲ. ಶಿವನಜಾಂಡ ಕೋಟಿ ಗಳ ಮಾಡಬಲ್ಲ. ಮಾಡದಿರಲೂ ಬಲ್ಲ. ಶಿವ ಕೆಡಿಸಬಲ್ಲ. ಕೆಡಿಸದಿ ರಲೂ ಬಲ್ಲ. ಶಿವ ಜಂಗಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸ ಬಲ್ಲ. ಶಿವ ಲಿಂಗವಾಗಿ ತಾನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಕೊಳಲೂ ಬಲ್ಲ. ಶಿವ ಹೊರಗಾಗಿ ಅನ್ಯವು ಉಂಟೇ? ಇಲ್ಲ. ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ಗುರು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಾತಾ ಪಿತನು.

(೨) ಶಿವ ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ರಚಿಸಿದನನಂತ ವಿಶ್ವವನು. ರಚಿಸಿ ಏನು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಗಿದ್ದನೇ? ಇಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಮಯ ತಾನಾ ಗಿದ್ದನು. ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲವೂ ತಾನಾದನೆಂದಡೆ, ವಿಶ್ವದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯ ಕ್ಕೊಳಗಾದನೇ? ಇಲ್ಲ. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ, ಅಜಾತನಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಇಲ್ಲ. ಸ್ಥಿತಿ ಕರ್ಮರಹಿತನಾಗಿ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಳಗಲ್ಲ. ಮರಣ ರಹಿತನಾಗಿ ಲಯಕೊಳ್ಳಗಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಗುಣತ್ರಯಂಗಳ ಹೊದ್ದಲರಿಯ. ತಾನಿಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವಕ್ಕಾಧಾರವಿಲ್ಲಾಗಿ ದೂರಸ್ಥನಲ್ಲ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವೂ ತೋರಲರಿಯದಾಗಿ, ಇದಿರಿಲ್ಲ. ಇದಿರಿಲ್ಲಾಗಿ ವಿಶ್ವಮಯ ತಾನಾದುದೇ ಸತ್ಯ. ಅರಸು ಕಃಲಾಳಾಗಬಲ್ಲ ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕೆ. ಮರಳಿ ಅರಸಾಗಬಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು ಜಗವಾಗಲೂ ಬಲ್ಲ, ಜಗವಾಗದಿರಲೂ ಬಲ್ಲ.

(೩) ಘನಗಂಭೀರ ಮಹಾವಾರುಧಿಯಲ್ಲಿ ಫೇನತರಂಗ ಬುದ್ಬುದ ಸೀಕರಂಗಳಾದವಲ್ಲದೆ, ಬೇರಾಗಬಲ್ಲವೇ? ಆತ್ಮನೆಂಬ ಅಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕೋಟಿಗಳಾದವಲ್ಲದೆ, ಬೇರಾಗಬಲ್ಲವೆ? ಇದು ಬೇರೆಂಬ ಅರಿಮರುಳಗಳನೇನೆಂಬೆ? ವಿಶ್ವವನರಿದು ನೋಡಲು ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಬೇರಿಲ್ಲ.

(೪) ಜಲದೊಳಗಣ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಇಪ್ಪನಯ್ಯ ಶಿವನು. ಲೋಕಾದಿ ಲೋಕಂಗಳೊಳಗಿರ್ದಡೇನು? ಜಗದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೊಳಗಾದಾತನೇ? ಅಲ್ಲ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಜಲದೊಳಗಣ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಜಲಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಸೂರ್ಯಂಗಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಲೋಕನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಲೋಕಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಶಿವಂಗಿಲ್ಲವಾಗಿ. ಅನಂತ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳು ತನ್ನ ಒಡಲೊಳಗೆ ಅಡಗಿದವೆಂದಡೆ, ತಾ ಹೊರಗಾಗಿ ಅಡಗಲೆಡೆ ಏನುಂಟು? ಇದು ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು ವಿಶ್ವದೊಳಗೆ ಹೊದ್ದಿಯೂ ಹೊದ್ದದಿರಬಲ್ಲ, ವಿಶ್ವಾಧಿಪತಿಯಾಗಲೂ ಬಲ್ಲ.

ಇಂತು ಶಿವನು ಜಗವಾಗಬಲ್ಲ, ಜಗವಾಗದಿರಬಲ್ಲನೆಂದರಿತು, ಆ ಶಿವನ ತನ್ನೊಳಗಾಲಿಂಗಿಸಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಆ ಶಿವನು ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ದೇವನಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವಾದುದು.

೯ ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(೧) ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವಾದ ಬಳಿಕ, ಸರ್ವಾಂಗ ಉತ್ತಮಾಂಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾದ ಬಳಿಕ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತ ಲಿಂಗ ಶರಣನಲ್ಲಿ ಭಾವ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ನಿರಂತರ ಲಿಂಗಸಂಗಿ ಆಕಾಯ ಭಕ್ತಕಾಯವೆಂದುದು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನ ವಚನ.

(೨) ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಆಚಾರ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ. ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಸತ್ವ ರಜ ತಮ ಕ್ರೋಧವಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ. ಜಂಗಮಮುಖ ಲಿಂಗವಾದ ಕಾರಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ ನೋಡು ತ್ತಿರ್ದೆನಯ್ಯಾ. ಭಕ್ತ ಕಾಯ ಮಮಕಾಯವಾಗಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗನಬಸವನಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗಿರ್ದೆನಯ್ಯಾ.

(೩) ಅಣುರೇಣು ಮಾಹಾತ್ಮನೆಂಬರು. ಅಣು ರೇಣು ತೃಣ ಕಾಷ್ಠದೊಳಗೆ ಇಪ್ಪನೆಂಬರು. ಅಪ್ಪೆನಯ್ಯ. ನಾನೆಲ್ಲಪ್ಪೆನಯ್ಯ! ಶರಣ ಸನ್ನಿಹಿತನು, ಭಕ್ತಕಾಯ ಮಮಕಾಯನು, ದಾಸೋಹ ಪರಿ ಪೂರ್ಣನು, ಸದುಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವಾಗಿ ಅಗಲದಿಪ್ಪನು ಕಲಿ ದೇವಯ್ಯನು.

(೪) ವೇದದಲುಳ್ಳೊಡೆ, ಪ್ರಾಣವಧೆಯುಪ್ಪುದೇ? ಶಾಸ್ತ್ರದಲು ಳ್ಳೊಡೆ, ಸಮವಾಗದಿಪ್ಪವೇ? ಪರ್ವತದೊಳುಳ್ಳೊಡೆ, ಹೋದವರು ಮರಳಿ ಬಪ್ಪರೇ? ನಿರ್ಬುದ್ಧಿ ಮಾನವರಸೇನೆಂಬೆ? ಮನ ವಚನ ಕಾಯ ಶುದ್ಧವಾಗಿಪ್ಪಾತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕಂಡೆನೆಂದಾತ ಅಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯನು.

(೫) ಹುತ್ತಹೋರಿನೊಳಗೆ ಕಯ್ಯನಿಕ್ಕುವನೆನ್ನ ಶಿಸುವೆಂದು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಮಗನ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಬಪ್ಪಂತೆ ಬಪ್ಪೆ. ಅಯ್ಯ ಎಂದಡೆ 'ಓ' ಎಂಬೆ. ಅನ್ಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆನ್ನ ಹತ್ತಲೀಯದೆ ಎತ್ತೆತ್ತ ನೋಡಿದಡ ತತ್ತ ಸೊಡ್ಡಳಾ.

(೬) ಪರುಷದ ಪರ್ವತದೊಳಗೆ ಕಬ್ಬುನಂಗಳುಂಟೇ ಅಯ್ಯ? ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಸನ್ನಿಹಿತಂಗೆ ಅವಗುಣಂಗಳುಂಟೇ ಅಯ್ಯ? ಭಕ್ತಕಾಯ ಮಮಕಾಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೭) ನೆಲನನೊಳಕೊಂಡ ಸಲಿಲ, ಸಲಿಲವನೊಳಕೊಂಡ ಅನಲ, ಅನಲವನೊಳಕೊಂಡ ಅನಿಲ, ಅನಿಲವನೊಳಕೊಂಡ ಆಕಾಶ, ಆಕಾಶವನೊಳಕೊಂಡ ಮನ, ಮನವನೊಳಕೊಂಡ ಬುದ್ಧಿ, ಬುದ್ಧಿಯನೊಳಕೊಂಡ ಪ್ರಕೃತಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯನೊಳಕೊಂಡ ಪುರುಷ, ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷ ರೂಪು ಜಗವೆಲ್ಲ, ಇವೆಲ್ಲವನೊಳಕೊಂಡ ಜ್ಞಾನ, ಆ ಜ್ಞಾನಕಾಯವೇ ಶಿವಭಕ್ತ, ಆ ಭಕ್ತದೇಹಿಕದೇವ ನಮ್ಮ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ.

(೮) ಭಾವ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ. ಅರಿವು ಮೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು. ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ. ಭಕ್ತಿ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ. ನಿರ್ಭಾವ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು ಅನುಭಾವಕ್ಕೆ. ಜ್ಞಾನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು ಸ್ವಾನುಭವಕ್ಕೆ. ಇಂತೀ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ತನುವಿನ ಸಂಗದಲ್ಲಿಪ್ಪನು ಕಲಿದೇವನು.

ಇಂತು ಮಹೇಶಾದಿ ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ಲಿಂಗಾಂತ್ಯವಾದ ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಭಕ್ತಕಾಯವೇ ಲಿಂಗಕಾಯವಾಗಿ, ಲಿಂಗಕಾಯವೇ ಭಕ್ತಕಾಯವಾಗಿ ವಿರಳವಿಲ್ಲದೆ ಬೆರಸಿ ಮಹಂತನು ಮುಂದೆ ಸಾವಧಾನ ಮುಖದಿಂದಲಾಚರಿಸಿ ಬೆರಸುವ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆ:— ಪ್ರಸಾದವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವದು. ತನ್ನದೆಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ದೊರಕುವದು. ಪ್ರಸಾದಿಯು ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುವವನಿಗೆ ಪ್ರಸಾದವು ದೊರೆಯುವದು. ಇಂಥವನ ಉಪಭೋಗವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪಾಗಿರುವದು. ಅವನು ಸುಖ ಪಡುವದೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇವನಿಗೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖಿಯು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದಯಾಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ತನ್ನದೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತಿರುವನು. ಅವನು ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯು. ಹೀಗೆ ನಡೆಯುವದೇ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವು.

ಪ್ರಸಾದಿಯ ಆಚರಣೆಯು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬಹುದು. ೧ನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುರುಮಹಾತ್ಮೆ, ಲಿಂಗ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಜಂಗಮ ಮಹಾತ್ಮೆ ಇವು ಬರುತ್ತವೆ. ೨ನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಮಹಾತ್ಮೆ, ಶರಣ ಮಹಾತ್ಮೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾತ್ಮೆ ಇವುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

೧ ನೆಯ ವಿಭಾಗ:— ಇದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ವಿಚಾರಗಳು ತಾತ್ವಿಕಾರ್ಥವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಅರ್ಥವಿರುವದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಚನಾತ್ಮಕ ಉಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಗುರು ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲ:—ಗುರುವು ಅಂಗವನ್ನೊಳಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸದಾಚಾರಿಯಾಗಿರುವುದೇ ಗುರುವನ್ನೊಳಕೊಳ್ಳುವದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧ ಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಈ ಗುರುತತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಗುರುವಿಗರ್ಪಿಸಿ ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ

ಗುರು ಪ್ರಸಾದವು ಉಂಟಾಗುವದು. ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯೇ ಗುರು ತತ್ವವನ್ನು ಒಳಕೊಳ್ಳುವದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲಃ— ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಲಿಂಗದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶುದ್ಧತೆಯೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಜಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರ ಕುರುಹು. ಆಗ ಶರೀರದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಗಳಾಗುವವು. ಈ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾದಿಯು ತನ್ನ ಭೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು. ಲಿಂಗ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲವು ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಜಂಗಮ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲಃ— ಗುರುವಿನಿಂದ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗದಿಂದ ಜಂಗಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಜಂಗಮವು ಅರಿವು ರೂಪಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸು ಅರಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಜಂಗಮವು ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮಕವು. ಅದರ ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಾದವು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪಡುವದು.

೨ನೆಯ ವಿಭಾಗಃ— ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಭಕ್ತ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲಃ— ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಸದ್ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿರುವದೇ ಭಕ್ತ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲವಾಗಿದೆ.

ಶರಣ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲಃ— ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವು ಪ್ರವೇಶಗೊಂಡು ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿರುವದೇ ಶರಣ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲವು.

ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲಃ— ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವದೇ ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲವು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಕ್ತನು ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮವನ್ನರಿತುಕೊಂಡು ಗುರು ಪ್ರಸಾದ, ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದ, ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಶರಣನಾಗಿ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಯಾಗಿರುವದೇ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವೆಂದು ಈ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳ ಮುಖ್ಯ ಭಾವವಿದೆ.

---

೧ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ.

(೧) ಕರ್ಣದ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು ಸದ್ಗುರುವಿನ ವಚನದಿಂದ. ಕಂಗಳ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು ಸದ್ಭಕ್ತರ ಕಂಡೆನಾಗಿ. ಕಾಯದ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಚರಣವ ಮುಟ್ಟಿದೆನಾಗಿ. ನಾನಾ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಅನುಭಾವವ ಕೇಳಿದೆನಾಗಿ. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ ಎನ್ನ ನಾನಾ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು ನೀವಲ್ಲದನ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದರಿದೆನಾಗಿ.

(೨) ಗುರು ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬರೆ ನಾಚುವುದು ಮನ. ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬರೆ ನಾಚುವುದು ಮನ. ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬರೆ ನಾಚುವುದು ಮನ. ಸಮಯ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬರೆ ನಾಚುವುದು ಮನ. ಸೂಳೆಯ ಭೋಜನ ಎಂಜಲ ತಿಂದರೆ ನಾಚದು ಮನ. ಮಹಂತ ಸಕಳೇಶ್ವರಯ್ಯ ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯದೆ ಮಾಣನು.

(೩) ಹಸಿಯ ಬಿಸಿಲನೆ ಕೊಯ್ದು ಪದಾರ್ಥವನೆ ಮಾಡಿ ಉಸಿರ ಎಸರಲ್ಲಿ ಬಾಗುತ್ತಿಪ್ಪರಯ್ಯ! ಇಕ್ಕಲಿಲ್ಲಾರಿಗೆಯೂ, ಎರೆಯಲಿಲ್ಲಾರಿಗೆಯೂ. ಭಿಕ್ಷಾವ್ರತಿಗಳು ಬಂದು ಬೇಡುತ್ತಿಪ್ಪರಯ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಒಕ್ಕುದ ಮಿಕ್ಕುವ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಪ್ಪರಯ್ಯ ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು.

ಇಂತು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಿಯತ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಅಂಗವನಾಲಿಂಗಿಸಿದ ಗುರುಮಹಾತ್ಮೆ ಎಂತಿರ್ಪುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಗುರು ಮಹಾತ್ಮೆ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨ ಗುರುಮಹಾತ್ಮೆಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಕಣ್ಗೆ ಸತ್ವ ರಜತಮವೆಂಬ ತಿಮಿರ ಕವಿದವರು ಗುರುವನೇ ಉಪಧಾವಿಸಿ ಕಣ್ಗೆ ಔಷಧಿಯ ಬೇಡುವರಯ್ಯ. ನೀನು ಶಿವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಂಜನವ ನಚ್ಚಿ ತೋರುವೆ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವ.

(೨) ಸಾಕಾರವಿಡಿದು ಗುರುಲಿಂಗವಾದ. ನಿರಾಕಾರವಿಡಿದು ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವಾದ. ಉಭಯಸ್ಥಲ ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಭವ ವಿರಹಿತ ಭಕ್ತಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ನಾದ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಅತಿಶಯ ಘನವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯ ಎನ್ನ ಪರಮ ಗುರು ಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನು.

(೩) ಗುರು ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾವರವಾದ. ಗುರು ತನ್ನ ವಿನೋ ದಕ್ಕೆ ಜಂಗಮವಾದ. ಗುರು ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದವಾದ. ಗುರು ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಗುರುವಾದ. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥ ವಾದ.

(೪) ಸದ್ಗುರುವಿನಿಂದವೆ ಮಹತ್ತಪ್ಪ ಲಿಂಗೋತ್ಪತ್ತಿ. ಲಿಂಗ ದಿಂದವೆ ಮಹತ್ತಪ್ಪ ಜಂಗಮೋತ್ಪತ್ತಿ. ಜಂಗಮದಿಂದವೇ ಮಹತ್ತಪ್ಪ ಪ್ರಸಾದೋತ್ಪತ್ತಿ. ಪ್ರಸಾದದಿಂದವೇ ಮಹತ್ತಪ್ಪ ಭಕ್ತಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸಾದದಿಂದವೇ ಸಕಲೋತ್ಪತ್ತಿ. ಇದು ಕಾರಣ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಂಗೆ ಪ್ರಸಾ ದಮುಂಟು. ಪ್ರಸಾದವುಳ್ಳವಂಗೆ ಜಂಗಮವುಂಟು. ಜಂಗಮವುಳ್ಳವಂಗೆ ಲಿಂಗ ಉಂಟು. ಲಿಂಗವುಳ್ಳವಂಗೆ ಗುರು ಉಂಟು. ಇದು ಕಾರಣ ಸದ್ಗುರುವೇ ಕಾರಣವಯ್ಯ.

ಇಂತು ಗುರುಮಹಾತ್ಮೆಯಂ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲೆಡೆಗೊಂಡ ಪ್ರಸಾ ದಿಯ ಮನದೊಳಗೆಡೆಗೊಂಡಿಪ್ಪ ಲಿಂಗ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವೆಂತಿರ್ಪುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಲಿಂಗ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು,

೩ ಲಿಂಗಮಹಾತ್ಮ್ಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಶ್ರುತಿ ತತಿಯ ಶಿರದ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲನ ನಾನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯ? ಘನಕ್ಕೆ ಘನ, ಮನಕ್ಕಗೋಚರ, ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್ ಮಹಾದಾನಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಾ.

(೨) ವಿಭೂತಿ ಆವ ಭೂಷಣದೊಳಗು? ಪುಲಿಚರ್ಮ ಆವ ವಸ್ತ್ರದೊಳಗು? ಖಟ್ವಾಂಗ ಆವ ಆಯುಧದೊಳಗು? ನೀನಿಡುವುದಿಂತುಟು, ನೀಹೊದೆವುದಿಂತುಟು, ನೀಹಿಡಿವುದಿಂತುಟು, ನೀ ಕೊಡುವುದಿಂದ್ರಪದವಿ ಗುಹೇಶ್ವರ.

(೩) ಮರದೊಳಗಣ ಪತ್ರ ಫಲಂಗಳು ಮರಕಾಲ ವಶದಲ್ಲಿ ತೋರುವಂತೆ, ಹರನೊಳಗಣ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವಭಾವಂಗಳು ಹರಭಾವದಿಚ್ಛೆಗೆ ತೋರುವಂತೆ, ಲೀಲೆಯಾದಡೆ ಉಮಾಪತಿ, ಲೀಲೆ ತಪ್ಪಿದಡೆ ಸ್ವಯಂಭು ಗುಹೇಶ್ವರ.

(೪) ಅಜ ಹರಿ ಸುರರೆಲ್ಲರು ಅಳಿಯದೆ ಉಳಿವರಿಲ್ಲ. ಶಿವನೇ ನಿತ್ಯನೆಂದು ಹೊಡೆವಡುತ್ತಿದೆ ವೇದಶ್ರುತಿ. ಬಸವ ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನೊಬ್ಬನೇ ನಿತ್ಯನೆಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದೆ ವೇದ.

(೫) ವಟವೃಕ್ಷ ವಟಫಲ ಕೋಟಿಯ ನುಂಗಿಪ್ಪಂತೆ, ಸಟೆಯಿಂದಾದ ಅಜಾಂಡ ಕೋಟಿಯ ನುಂಗಿಪ್ಪ ದೇವಾ, ದಿಟಪುಟ ಎನ್ನ ಕಣ್ಮನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಪ್ರಕಟವಾದೆ. ಮಝುಭಾಪು, ಮಝುಭಾಪು ಲಿಂಗವೇ, ನ ಚ ರೇಣು ನ ಚ ಚಕ್ಷುವೆನಿಸಿದ ಲಿಂಗವೇ, ನಿಮ್ಮ ಮುಟ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದೆನಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೬) ಧರೆಯಾಕಾಶವಿಲ್ಲದಂದು, ತ್ರೈಮಂಡಲ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದಂದು ಹೋಮ ನೇಮ ಜಪ ತಪವಿಲ್ಲದಂದು ನಿಮ್ಮನಾರು ಬಲ್ಲರು? ಹರಿ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಅಗೋಚರ, ನಿರ್ಲೇಪ ನಿರಂಜನನಾಗಿ ವೇದಂಗಳರಿಯವು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ನಿಮ್ಮನರಿಯವು. ಗಗನ ಕಮಳ ಕುಸುಮ ಪರಿಮಳದಿಂದತ್ತತ್ತ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ನಿಲವನಾರು ಬಲ್ಲರು?

(೭) ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮರಿಲ್ಲದಂದು, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲದಂದು ಕಾಳಿಂಗ ಕಳಕಂಠರಿಲ್ಲದಂದು, ಉಮೆಯ ಕಲ್ಯಾಣವಿಲ್ಲದಂದು, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರಿಲ್ಲದಂದು, ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ದಂಡನಾಥ ವಿಷವನವ್ಮೃತವ ಮಾಡದಂದು, ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ ವಿಲ್ಲದಂದು ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ನಿಲವ ನಾರುಬಲ್ಲರು?

ಇಂತು ಲಿಂಗಮಹಾತ್ಮೆಯಂ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಪ್ರಸಾದಿಯು ತನ್ನ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿಡೆಗೊಂಡ ಜಂಗಮ ಮಹಾತ್ಮೆ ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಜಂಗಮ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪ ಜಂಗಮಮಹಾತ್ಮೆಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸಲಾಗದಯ್ಯ ನವಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಪ್ರಳಯವ ಮಾಡಿದುದ ನಾ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ. ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸಲಾಗದಯ್ಯ ದಶಕೋಟಿ ನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಮರಣವ ಮಾಡಿದುದು ನಾ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ. ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸಲಾಗದಯ್ಯಾ ಅನಂತಕೋಟಿ ರುದ್ರರಿಗೆ ಲಯವ ಮಾಡಿದುದ ನಾ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ. ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸಲಾಗದಯ್ಯಾ, ಮಾನಜ ರೋಮಜ ಮಹಾ ಮುನಿಗಳ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದುದ ನಾ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ. ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸಲಾಗದಯ್ಯಾ, ಎನ್ನನು ಏಳೇಳು ಜನ್ಮದಲಿ ತಂದಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಭಯಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಭವಂ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿದೆನು ಕಾಣಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ಕವಿತ್ವ ಸಾಧಕರೆಲ್ಲರೂ ಕಳವಳ ಹೋದರು. ವಿದ್ಯಾಸಾಧಕರೆಲ್ಲರೂ ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟರು. ತತ್ವಸಾಧಕರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಹೀನರಾದರು. ಲಿಂಗಸಾಧಕರೆಲ್ಲರೂ ಭೂಭಾರಕರಾದರು. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣ ಜಂಗಮಸಾಧಕನಾಗಿ ಸ್ವಯಲಿಂಗವಾದನು.

(೩) ಆದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಜಂಗಮವೇ ಲಿಂಗವೆಂಬುದನಾರು ಬಲ್ಲರಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲದೆ? ಎಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗದು, ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಲಾಗದು. ಲಿಂಗಕ್ಕಾದಡೆಯೂ ಜಂಗಮವೇ ಬೇಕು. ಜಂಗಮವಿಲ್ಲದೆ ಗುರು ಉಂಟೇ? ಎಲ್ಲಿ ಜಂಗಮವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಕ ಅನುಭಾವ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿಹುದು. ಇಂತೀ ಜಂಗಮವೆಂಬುದ ಬಸವಣ್ಣಬಲ್ಲ. ಆ ಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಶರಣೆಂದು ಶುದ್ಧನಾದೆನು ಕಾಣಾ ಕಲಿದೇವಯ್ಯ.

(೪) ನಿರಾಕಾರ ನಿರ್ಜನಿತ ನಿರ್ಲೇಪ ನಿಃಕಪಟ ನಿರ್ವಂಚನಿಯ ನುಪಮಿಸಲಿಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲೋ. ನಿರಾಳ ನಿರ್ಮಾಯ, ನಿಶ್ಶೀಮ, ನಿಸ್ಸಂಗಿ, ನಿರವಯನ ಅವಯವಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲೋ. ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮ ನೆಂಬ ಜಂಗಮಲಿಂಗವನುಪಮಿಸಲಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲೋ.

ಇಂತು ಜಂಗಮ ಮಹಾತ್ಮೆಯನರಿದು ಆ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸುಖಿಯಾಗಿಪ್ಪ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸದಾಚಾರ ಸದ್ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಡಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ಪ ಸಾವಧಾನ ಸನ್ನಿಹಿತ ಭಕ್ತ ಮಹಾತ್ಮೆ ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತ ಮಹಾತ್ಮೆ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೫ ಭಕ್ತಮಹಾತ್ಮೆಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಭಕ್ತನಲ್ಲದವರನಾಸೆಗೈವರೆ ಕಕ್ಕುಲಿತೆಯಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಆಸೆಗೈದರೆ ಭಕ್ತರನು ಆಸೆಗೈವುದು. ಬಂದ ಶಿವಂಗೆ ಸುತನ ಕೊಟ್ಟರು, ಧನವ ಕೊಟ್ಟರು, ಮನವ ಕೊಟ್ಟರು, ಅಸುವ ಕೊಟ್ಟರು. ಶರಣರ ಪರಿ ಆವ ಲೋಕದೊಳಗೂ ಇಲ್ಲ. ಶರಣ ಭರಿತ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬೇಡಿದುದ ಕೊಡುವರಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯಗುರುವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೨) ತನುವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ, ಮನವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ, ಧನವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ, ಕಾಯವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ, ಕರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ, ಕಲ್ಪಿತವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ. ಅಶನವನರಿಯನು ಭಕ್ತ. ವ್ಯಸನಕ್ಕೆಳಸನು ಭಕ್ತ.

ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯನು ಭಕ್ತ. ಅಹಂಕಾರ ರಹಿತನು ಭಕ್ತ. ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಮಾತಾಪಿತನು ಸದ್ಭಕ್ತನು.

(೩) ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಅಂಗಣ ವಾರಣಾಸಿಯೆಂಬುದು ಹುಸಿಯೇ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಷಷ್ಟಿ ತೀರ್ಥಂಗಳು ನೆಲಸಿಪ್ಪವಾಗಿ? ಸುತ್ತಿದರೆ ಶ್ರೀಶೈಲ, ಕೆಲಬಲದಲ್ಲಿ ಕೇದಾರ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಶ್ರೀವಾರಣಾಸಿ. ವಿರಕ್ತಿ ಬೀಡಾಗಿ, ಭಕ್ತಿ ಮೊಳೆಯಾಗಿ, ಎನ್ನ ದೇವ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಅಂಗಣ ವಾರಣಾಸಿಗಿಂದಲಧಿಕ.

(೪) ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯನು ಭಕ್ತ. ವ್ಯಸನಕ್ಕೆಳಸನು ಭಕ್ತ. ವಿಷಯಂಗಳಾತಂಗೆ ತೃಣವು ನೋಡಾ. ಬಯಸುವನಲ್ಲ ಭಕ್ತ. ದಯವೆಂಬುದು ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ. ಸೈರಣೆಯೆಂಬುದು ತನಗೆ ತೊತ್ತಾಗಿಪ್ಪುದು. ಕೋಪವೆಂತಹದೆಂದರಿಯ. ತಾಪತ್ರಯಂಗಳು ಮುಟ್ಟಲಮ್ಮವು. ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳಡಗಿದವು. ಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡ ಪರಿಣಾಮಿ. ಆತನ ಪಥ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊಸತು. ಲೋಕದ ಪಥವಾತಂಗೆ ಹೊಸತು. ತನಗೊಮ್ಮೆಯೂ ಲಿಂಗಧ್ಯಾನ. ಲಿಂಗಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯೂ ತನ್ನ ಧ್ಯಾನ. ಘನ ಮಹಿಮೆಯ ಹೊಗಳಲೆನ್ನಳವೆ? ಪನ್ನಗಧರ ಕೇಳಯ್ಯ ಚನ್ನ ಹಂಪೆಯ ವಿರುಪಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ನಂಬಿದ ಸತ್ಯ ಶರಣ ಪರಿಣಾಮಿ.

(೫) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಮಯೋಚಿತವ ಮಾಡುವನ, ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉಣಲಿಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹಸಿವ ಮರೆದಿಪ್ಪನ, ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉಳ್ಳುದೆಲ್ಲವ ಕೊಟ್ಟು ಎಯ್ದರೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಮರಗುವ ಏಕೋಗ್ರಾಹಿ ನೆಟ್ಟನೆ ಶರಣ. ಮೂರು ತೆರದ ಮುಕ್ತಿಯ ಹಾದಿಯ ಆರು ತೆರದ ಭಕ್ತಿಯ ಭೇದವ ಇಂತಪ್ಪ ವರವ ಕೊಟ್ಟಡೆಯೂ ಒಲ್ಲೆನು. ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ತೋರಾ ಎನಗೆ.

ಇಂತು ಭಕ್ತಮಹಾತ್ಮೆಯನಂಗದಲ್ಲಿ ತದ್ಗತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಿನ್ನ ಭಾವವ ತೋರದ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರವೇಶವಾದ ಪರಮಾನಂದದೊಳಿಪ್ಪ ಶರಣ ಮಹಾತ್ಮೆ ಸ್ಥಲವಾದುದು

೬ ಶರಣಮಹಾತ್ಮೆಯಸಲ.

(೧) ಪರುಷಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಲ್ಲ, ರುಚಿಗೆ ಎಂಜಲವಿಲ್ಲ. ಸುಖಕ್ಕೆ ಆರೋಚಕವಿಲ್ಲ. ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಶರಣಂಗೆ ಭವವಿಲ್ಲ, ಬಂಧನವಿಲ್ಲ.

ಟೀಕುಃ— ತನ್ನ ಪಾವನ ಮಾಡಿದ ಗುರು ಉಪದೇಶವೆಂಬ ಪರುಷಕ್ಕೆ ತಾನೊಂದ ಕೊಟ್ಟು ತೃಪ್ತಿಯ ಪಡಿಸಿಹೆನೆಂಬುದು ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಪರುಷಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ಕಾರಣ ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಜಿಸಿಹೆನೆನಲಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವ ಕಳೆದಿಹೆನೆಂದರೆ ತೆರಹಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಸುಖಪ್ರಸನ್ನತೆ ಎಡೆಗೊಂಡು ಪರಿಣಾಮವೇ ತಾನಾಗಿರ್ದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟವೆಂಬ ಭಾವಸೂತಕವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ರುಚಿಗೆ ಎಂಜಲವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಮಾನಂದವೆಡೆಗೊಂಡು ತಾನು ತಾನಾದ ಬಳಿಕ ಸಂಸಾರವನರಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಸುಖಕ್ಕೆ ಆರೋಚಿಕವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ನಿರ್ಣಯವನರಿದ ನಿಜ ಶರಣಂಗೆ ಭವಬಂಧನವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ ಭವವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಶರಣ ಇಹಪರನಲ್ಲ, ಪರಾಪರನಲ್ಲ, ಕಾಮಿಸಿ ಕಾಮಿಯಲ್ಲ, ಭಾವಿಸಿ ಭಾವಿಯಲ್ಲ. ಅನಾಯತ ನಿರಂಜನನು ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥಲಿಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಳಸಿಯೂ ಬಳಿಸುವವನಲ್ಲ.

(೩) ಒಡಲಾಸೆಗೊಂಡು ಕಾಯದ ಬಳಿವಿಡಿದು ಸಂಸಾರದ ಕುರುಹಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರೆದಡೆ 'ಓ' ಎನುತಿಪ್ಪವರು ನರರೇ ? ಬರಿದೆ ಸಂಸಾರವ ಬಳಸುತ್ತಿಪ್ಪರು, ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು.

(೪) ಅರಿವ ಜೈಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮರೆಯ ಮಾನವನಾಗಿ ಕುರುಹಿನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಕರೆದಡೆ 'ಓ' ಎನುತಿಪ್ಪವರು ನರರೇ ? ನಿಮ್ಮ ಅರುಹಿನ ಲರತವರು ನರರೇ ಅಯ್ಯ ? ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ತರಹಿಲ್ಲದ ಶರಣಂಗೆ ಕುರುಹಿಲ್ಲ

ವಾಗಿ ಬರಿಯ ಸಂಸಾರವ ಬಳಸಿಯೂ ಬಳಸದಂತಿಪ್ಪರು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ನಿಲವಿನ ಪರಿ ಇಂತುಟು.

(೫) ಮನ ವಚನ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದ ಶರಣನು, ಅರ್ಥಪ್ರಾಣಾಭಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಲೋಭವಿಲ್ಲದ ಶರಣನು, ವಾಕ್ಕು ಪಾಣಿ ಪಾದ ಪಾಯು ಗುಹ್ಯವೆಂಬ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಹೊದ್ದಲೀಯ್ಯದ ಶರಣನು, ಲಿಂಗಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದ ಸಾರಾಯ ಶರಣನು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ಅನುಭಾವ ಸಾರಾಯ ಶರಣ.

(೬) ಭವಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟುವನಲ್ಲ. ಸಂದೇಹ ಸೂತಕಿಯಲ್ಲ. ಆಕಾರ ನಿರಾಕಾರ ನೋಡಯ್ಯ. ಕಾಯ ವಂಚಕನಲ್ಲ. ಜೀವ ವಂಚಕನಲ್ಲ. ಶಂಕೆ ಇಲ್ಲದ ಮಹಾಮಹಿಮ ನೋಡಯ್ಯ. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣನು ಪಮಾತೀತ ನೋಡಯ್ಯ.

ಇಂತು ಶರಣಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗವು ಪರಮಾನಂದವನೈದಿದ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾತ್ಮೆ ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾತ್ಮೆ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೭ ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾತ್ಮೆಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಗ್ನಿಮುಟ್ಟಲು ತೃಣವಗ್ನಿಯಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದಯ್ಯ. ಗುರುಪ್ರಸಾದ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗವು ಗುರುವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದಯ್ಯ. ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ ಮನಕ್ಕೆ ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ಮನವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದಯ್ಯ. ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದ ಅರಿವಿಂಗೆ ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ಅರಿವೆಲ್ಲ ಅಖಂಡ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದರೂಪ ಜಂಗಮವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದಯ್ಯ. ಶ್ರೀ ಶಿವಶಿವಾ, ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆನಯ್ಯಾ? ಪ್ರಸಾದವೇ ಗುರು, ಪ್ರಸಾದವೇ ಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದವೇ ಜಂಗಮ, ಪ್ರಸಾದವೇ ಪರಾತ್ಪರ. ಇಂತಪ್ಪ ಮಹಾಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡು ನಾನು ಬದುಕಿದೆನಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೨) ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಬಿಜ್ಜಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಸ್ವಯ ಲಿಂಗವಾದ. ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ವಿಷವನಮೃತವ ಮಾಡಿ ಮೆರೆದ ಬಸವಣ್ಣ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆ ದೇವಕ್ರಿಯೆಯ ಮೀರಿದುದ ನಾನೇನೆಂಬೆ?

(೩) ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲುಂಟು, ಕೊಳಲುಂಟು. ಅರ್ಪಿತ ಜಂಗ ಮದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅನರ್ಪಿತ. ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲು ಕೊಳಲು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಉಭಯನಾಸ್ತಿ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಚಿತ ಸನ್ಮ ತವ ಕೂಡಲ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನೇಬಲ್ಲ.

ಇಂತು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಮಹಾಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ದೊಳು ಸಮರಸವಾಗಿ ಬೆರಿಸಿದ ಮಹಂತನು ಮುಂದೆ ಅನುಭಾವ ಮುಖದಿಂದ ಆಚರಿಸಿ ಬೆರಿಸುವ ಭೇದವೆಂತೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆ:— ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವು ಲಿಂಗವನ್ನೊಳಕೊಳ್ಳುವದು. ಈ ಉಭಯವೂ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಆಗ ಮನುಷ್ಯನ ಕರಣಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯವು ಪಸರಿಸುವದು. ಲಿಂಗವು ಕೇವಲ ಪೂಜೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಸ್ಥೂಲ ವಸ್ತುವಲ್ಲ. ಅದು ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅದು ವ್ಯಾಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಅಡಗುವವು. ಅವನ ಒಲವುಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗುವವು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪಡುವದು. ಆಗ ಯಾವದು ಯೋಗ್ಯವೋ ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ಅದು ಹೊರಳುವದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಯು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆವನ ಅಂತಃ ಶಕ್ತಿಗಳು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ೪ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಪುನಃ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ೧ನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಸ್ಥಲ ಮತ್ತು ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಲ ಇವುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ೨ನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ನಿಜಸ್ಥಲ ಮತ್ತು ಅಂಗಲಿಂಗ ಸ್ಥಲಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

೧ನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕಾಚರಣೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಹೋದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗವು ಘಟಿಸುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಠಯೋಗಿಯ ಕಷ್ಟ ಕರ್ಮಗಳು ಬೇಡ.

ಆದರೆ ಈ ಶಿವಯೋಗವು ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತಿಮಸಾಧನೆಯಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ದೃಢಪಡಲು ಅದೊಂದು ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಅದು ಘಟಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗವು ಮನೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು. ಇದು ಎರಡನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗನಿಜಸ್ಥಲವು. ಹೀಗೆ ಅದು ಮನ

ಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೃಢಪಟ್ಟ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಮಯವಾಗುವದು. ಅವನ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗಕರಣಗಳಾಗುವವು. ಇದು ಅಂಗಲಿಂಗಸ್ಥಲವು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದ ವಿವರಣೆ ಇದೆ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯುಸ್ಥಲಃ— ಇದು ಅಂತರಂಗಿಕ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಆಗ ದೇಹದ ಕರಣಗಳು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದುವವು. ನೈತಿಕಾಚಾರಗಳೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಳವಡುವವು. ಆಗ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶವು ಹೊರಬೀಳಹತ್ತುವದು. ಇದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯುಸ್ಥಲ.

ಶಿವಯೋಗಸಮಾಧಿಸ್ಥಲಃ— ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯು ಉಂಟಾಗುವದು. ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢಹೊಂದಿದ ಆಚರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇದಾಗಿದೆ. ಅವನ ಅಂತರಂಗದ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಕಳೆಯು ವ್ಯಾಪಿಸಹತ್ತುವದು. ಇದು ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಲವು.

ಲಿಂಗನಿಜಸ್ಥಲಃ— ಹೀಗೆ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗವು ಮನೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು. ಇದು ಲಿಂಗದ ನಿಜದ ನಿಲವು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅಂಗಲಿಂಗಸ್ಥಲಃ— ಲಿಂಗವು ಹೀಗೆ ಮನೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಶಿವಯೋಗಿಯ ಸರ್ವಾಂಗವು ಲಿಂಗಮಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗಕರಣಗಳಾಗುವವು. ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಸುಖವು ಒದಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಅನುಭವಿಸುವನು.

೧. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ.

(೧) ಅರ್ಕನ ಅದ್ಭುತದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟರು ಹಲಬರು. ತಪ್ಪುಕರಾದರು ಹಲಬರು. ಬಿಂದು ಬಿಂದುವನೆ ಕೂಡಿ ಲಿಂಗಲೀಯವಾಯಿತ್ತು. ನಿಂದನು ಗುಹೇಶ್ವರನೆನ್ನೊಳಗೆ ಭರಿತವಾಗಿ.

ಟೀಕು:-- ಅಖಂಡ ಚಿತ್‌ಪ್ರಕಾಶವನುಳ್ಳ ಚಿಲ್ಲಿಂಗವೀಗ ಚಿದಾದಿತ್ಯನಾದ ಕಾರಣ ಅರ್ಕನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿಲ್ಲಿಂಗವು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ಸಾಕಾರವಪ್ಪ ನೆನಹುದೋರೆ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ನೆಗಳ್ದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಅಂತು ಚಿಲ್ಲಿಂಗವು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಎದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಚಿಲ್ಲಿಂಗದ ಪ್ರಭೆಯು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಲು, ಆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಚಿತ್‌ಪ್ರಭೆಯು ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾಣು ಕೋಟಿಗಳಾಗಿ ಒಗೆದು ತೋರುತ್ತಿರಲು, ಅಂತು ತೋರಿದ ಚಿತ್‌ಪ್ರಭಾಣುಗಳಿಗೆ ದೇಹಕರಣಂಗಳ ಭವನಂಗಳ ಕಲ್ಪಿಸಿದನಾಕ್ಷಣವೇ ಅದು ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿ. ಅದು ಕಾರಣ ಅರ್ಕನ ಅದ್ಭುತದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟರು ಹಲಬರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಚಿದಾತ್ಮಾಣುಗಳು ದೇಹ, ಕರಣ, ಭವಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಿಜವಪ್ಪ ಶಿವತತ್ವಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಿ ತಪ್ಪಿದರೆಂಬುದೀಗ ತಪ್ಪುಕರಾದರು ಹಲಬರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅನಂತ ದೇಹಿಗಳಾಗಿರ್ದಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಾಗಲು ಶರಣನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮರಸಿರ್ದ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಪ್ಪ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ಆ ದೇಹವೆಂಬ ಬಿಂದುವ ಕೂಡಿ, ಕಾಯ ಜ್ಞಾನಕಾಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಿಂದು ಬಿಂದುವನೆ ಕೂಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಾದ ಚಿದಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ಕಲಾಲಿಂಗವು ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ದೇಹಭಾವವಳಿದು ಲಿಂಗವಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಲಿಂಗಲೀಯವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶರಣನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಯಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಶರಣನಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಿಂದನು ಗುಹೇಶ್ವರನೆನ್ನೊಳಗೆ ಭರಿತನಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಲಿಂಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಗವಿದ್ದಡೇನೋ? ಜಗವ ಹೊರಗಿಕ್ಕಿ ಲಿಂಗವನೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಆ ಘನಕ್ಕೆ ಶರಣೆಂಬೆ. ಆ ಮಹಾ ಘನವು ಆಯತಕ್ಕೊಳಗು, ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗು ನೋಡಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೩) ಹೊರಗಿಹನೆಂದು ನಾನು ಮರೆದು ಮಾತನಾಡಿದಡೆ ಅರಿಯಲೀಯದೆ ಬಂದೆನ್ನ ಅಂತರಂಗದೊಳಗಿಪ್ಪ ತೆರಹಿಲ್ಲದಭವನು ನುಡಿಗೆಡೆಗುಡನು. ಆತನ ಬಯಲಿಂಗೆ ಬೇಟಗೊಂಡೆನೆಲಗವ್ವಾ. ನಾನೇನ ಮಾಡುವೆನೆಲೆ ತಾಯೇ? ಮರೆದಡೆಚ್ಚರಿಸುವ ಕುರುಹಿಲ್ಲದಭವನು ತನ್ನರಿದಡೊಳ್ಳಿದನವ್ವಾ ನಮ್ಮ ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶ್ವರ.

(೪) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಬಳಿಕ ತನುವಿನ ಗುಣವಿರಲಾಗದಯ್ಯಾ. ಕೆಯಿ ಸಿಂಹಾಸನವಾದ ಬಳಿಕ ಸಂದಾಗಿರಲಾಗದಯ್ಯ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಈ ಮನವ ಅಲ್ಲಯ್ಯ ಬಲ್ಲ.

(೫) ಕಾಲೇ ಕಂಭಗಳೆನ್ನ ದೇಹವೇ ದೇಗುಲವಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ. ನಾಲಿಗೆ ಗಂಟೆ, ಸಿರವೇ ಸುವರ್ಣದ ಕಳಶವಯ್ಯ. ಸ್ವರವೇ ಲಿಂಗ ಸಿಂಹಾಸನವಾಗಿದ್ದಿತಯ್ಯ. ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗದಂತಿರ್ದೆನಯ್ಯ.

(೬) ಕಕ್ಷೆ, ಕರಸ್ಥಲ, ಕಂಠ, ಉತ್ತಮಾಂಗ, ಮುಖ, ಸೆಜ್ಜೆ, ಅಂಗಸೋಂಕೆಂಬವು ಬಹಿರಂಗದ ಶೃಂಗಾರ. ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಭ್ರೂಮಧ್ಯ ನಾಸಿಕಾಗ್ರ ಚೌಕಮಧ್ಯವೆಂಬಿವು. ನಾಲ್ಕುಸ್ಥಲವುಳ್ಳವು. ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತ, ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಸ್ವಾಯತ, ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವಾಯತ, ಚೌಕಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವಸ್ವಾಯತ, ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧಸ್ಥಲವನರಿತುದಾಗಿ ನೋಡಿತ್ತೇ ಪಾವನ, ಮುಟ್ಟಿತ್ತೇ ಅರ್ಪಿತ, ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೭) ತೆರೆಯ ಮರೆಯ ಕುರುಹೇಂಬುದೇನೊ? ಒಳಗೆ ಲಿಂಗವ ನುಡಿದ ಬಳಿಕ ಪೂಜೆಗೊಂಬ ದೇವನಾರು, ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತನಾರು? ಹಿಂದು ಮುಂದು, ಮುಂದು ಹಿಂದಾಯಿತ್ತು, ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಾನು ನೀನು, ನೀನು ನಾನಾದಡೆ.

(೮) ತುಂಬಿ ಪರಿಮಳವ ನುಂಗಿತ್ತೋ, ಪರಿಮಳ ತುಂಬಿಯನುಂಡಿತ್ತೋ? ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವಾಯಿತ್ತೋ, ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತೋ? ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಈ ಉಭಯದ ಭೇದವ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ.

(೯) ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿದೆ. ಕಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ, ಮನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವೆ. ಎನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಜ್ಯೋತಿ ನೀನೇ. ಉರಿಲಿಂಗ ದೇವನವ್ವಾ.

(೧೦) ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವೆಂದರಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವೆಂದರಿದ ಬಳಿಕ ಅಂಗದಾಸೆ ಹಿಂಗಿತ್ತು. ಲಿಂಗ ಸೋಂಕು ಸಂಗಿಗೆ ಕಂಗಳೇ ಕರುವಾಗಿರ್ದೆನಯ್ಯ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ ಹಿಂಗದೆ ಅನುಮಿಷನಾದ ಶರಣಂಗೆ.

ಇಂತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಅವಿರಳವಾದ ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿಯ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯು ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಆಯತವಾಯಿತ್ತು ಅನುಭಾವ, ಸ್ವಾಯತವಾಯಿತ್ತು ಶಿವ ಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತ್ತು ಸದಾಚಾರ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವು ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಅರಿವಿನ ಹೃದಯ ಕಣ್ದೆರೆದು ಅನಂತ ಲೋಕಾಲೋಕವ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಾಗಣಂಗಳೆಲ್ಲರು ಲಿಂಗ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭರಿತರಾಗಿ ಗಗನ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿರಾಜ್ಯವನೆ ಹೊಕ್ಕು ನಿಜ ಲಿಂಗ ಸುಕ್ಷೇತ್ರವನೆ ಕಂಡು, ಅಮೃತ ಸರೋವರದೊಳಗಣ ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ ಪಲ್ಲವಿಸಲು, ವಿರಕ್ತಿ ಎಂಬ ಪುಷ್ಪ ವಿಕಸಿತವಾಗಲು, ಪರಮಾನಂದದ ಮಠದೊಳಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಪಶ್ಚಿಮ ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಪರುಷದ ಸಿಂಹಾಸನವನಿಕ್ಕಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರಲು, ದಕ್ಷಿಣಾಬ್ಧಿಯ ದಾಂಟಿ, ಉತ್ತರಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು, ಶ್ರೀಮದಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕುಃ— ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವ ಆಯತವಾಗಿ ಅಳವಡಲು ಅದೀಗ ಆಯತವಾಯಿತ್ತು ಅನುಭಾವವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅನುಭಾವವಳವಡಲು ಸುಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸ್ವಾಯ

ತವಾಯಿತ್ತು ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸನ್ನಿಹಿತ ಸದಾಚಾರ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನೈದಿದವೆಂಬುದೀಗ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತ್ತು ಸದಾಚಾರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಆಯತ ಸ್ವಾಯತ ಸನ್ನಿಹಿತ ಸದಾಚಾರ ತ್ರಿವಿಧವು ಏಕರಸವಾಗಿ ಆ ಸುಜ್ಞಾನವೇ ಮಹಾ ಪ್ರಕಾಶವನೆಯ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ತ್ರಿವಿಧವು ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಅರುಹಿನ ಹೃದಯ ಕಣ್ದೆರೆದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನಿಯ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ಅನಂತ ಲೋಕಾಲೋಕಂಗಳನು ಆಲೋಕನವ ಮಾಡಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಲ್ಲದ ಶಿವಗಣತ್ವಮಂ ಧರಿಸಿ ಲಿಂಗಭಾವದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕರಣಂಗಳಾದವೆಂಬುದೀಗ ಅನಂತ ಲೋಕಾಲೋಕದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಾ ಗಣಂಗಳೆಲ್ಲರೂ ಲಿಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಭರಿತರಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಗಗನವೆಂದರೆ ಆತ್ಮತತ್ವ. ಆತ್ಮತತ್ವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸನ್ನರ್ಥವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಂಪತ್ತನು ಪಡೆದು ಆ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಿಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವ ಕಂಡು ಲಿಂಗ ಸುಖಿಯಾದೆನೆಂಬುದೀಗ ಭಕ್ತಿ ರಾಜ್ಯವ ಹೊಕ್ಕು ನಿಜ ಲಿಂಗ ಸುಕ್ಷೇತ್ರವನೆ ಕಂಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಖಮಯವೆಂಬ ಅಮೃತ ಸರೋವರದೊಳಗೆ ಇಪ್ಪ ಸದು ಹೃದಯ ಕಮಲ ವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಮಹಾ ವಿಚಾರವೆಂಬ ವಿವೇಕವೃಕ್ಷ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ವಿರಕ್ತಿವಾಸನೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅಮೃತ ಸರೋವರದೊಳಗಣ ವಿವೇಕವೃಕ್ಷ ಪಲ್ಲವಿಸಲು ವಿರಕ್ತಿ ಎಂಬ ಪುಷ್ಪ ವಿಕಸಿತವಾಗಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ವಿರಕ್ತಿವಾಸನೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಾವವನೆಯ್ದಿ ಪರಮಾನಂದ ಪಿಂಡದೊಳಗೆ ಸುಷುಮ್ನ ನಾಳದೊಳಗೆ ಪರಮ ರಾಜಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗಿಯಾಗಿ ಆ ಸುಖ ಪ್ರಕಾಶದೊಳು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವೆಂಬ ಪರುಷದ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವನು ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಲು ಅದೀಗ ಪರಮಾನಂದದ ಮಠದೊಳಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಪಶ್ಚಿಮ ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಪರುಷದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಯೋಗವಳಿದು ಉತ್ತರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಜವನೈದಿ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿಪ್ಪಾತನೇ ದಿವ್ಯ ಶಿವಯೋಗಿ ಎಂಬುದೀಗ ದಕ್ಷಿಣವ ದಾಂಟಿ ಉತ್ತರಾಬ್ಧಿಯಲಿ ನಿಂದು ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಶರಣ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಲೆಂದು ಪುಷ್ಪಕ್ಕೆ ಕರವ ನೀಡಿದಡೆ ಆ ಪುಷ್ಪ ನೋಡ ನೋಡ ಕರದೊಳಗಡಗಿತ್ತಲ್ಲಾ! ಅದು ಓಗರದ ಗೊಬ್ಬರವನುಣ್ಣದು. ಅದು ಅರುಣ ಚಂದ್ರನ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯದು. ಲಿಂಗವೇದಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಪುಷ್ಪವ ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿದನು.

(೩) ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳೆಂಬ ಪಂಚಾಮೃತದಿಂ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನವೇ ಪುಷ್ಪ, ಬುದ್ಧಿಯೇ ಗಂಧ, ಚಿತ್ತವೇ ನೈವೇದ್ಯ, ಅಹಂಕಾರದಿಂದಾರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಿಸಿ, ಪರಿಣಾಮದ ವೀಳೆಯವನಿತ್ತು, ಸ್ನೇಹದಿಂದ ವಂದನೆಯ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಹಿರಂಗದ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಅಂತರಂಗದ ವಸ್ತುವನೆಲ್ಲವ ಬಹಿರಂಗದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಲು ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಭರಿತನಾಗಿಪ್ಪನು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು.

(೪) ಸಜ್ಜನವೇ ಮಜ್ಜನ, ಸದಾಚಾರವೇ ಧೂಪಾರತಿ, ಅಗಮ್ಯವೇ ಪೂಜೆಯಾಗಿ, ಅಂಗವಿರಹಿತವಾದಲ್ಲಿ ಉದಯಾಸ್ತಮಾನವೇ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಹಾಘನ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ.

(೫) ಎನ್ನ ಕಾಯವೇ ಅಗ್ಗವಣಿಯ ಬಂದುಗೆ, ಮನವೇ ಸಿಂಹಾಸನ, ಹೃದಯವೇ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪ, ನೆನೆವ ನಾಲಿಗೆಯೇ ಗಂಟೆ, ಶಿರವೇ ಸುವರ್ಣದ ಕಳಸ, ಎನ್ನ ನಯನವೇ ಸ್ವಯಂ ಜ್ಯೋತಿ, ಹೀಗೆನ್ನ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆನೆನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಪೂಜೆಯ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಪೂಜಿಸಿದಲ್ಲದೆ ನಿಲ್ಲಲಾರೆ.

(೬) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಯವೇ ಸೆಜ್ಜೆ, ಆಕಾಶ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು, ಹುವ್ವಿಲ್ಲದ ಪರಿಮಳದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಶಿವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾದ ಕಾರಣ, ಇದು ಅದ್ವೈತ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರ.

(೭) ಗಗನವೇ ಗುಂಡಿಗೆ, ಆಕಾಶವೇ ಅಗ್ಗವಣಿ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿಬ್ಬರು ಪುಷ್ಪ ನೋಡಾ! ಬ್ರಹ್ಮ ರೂಪ ವಿಷ್ಣು ದೀಪ, ರುದ್ರನೋಗರ ಸುಯಿಧಾನ ನೋಡಾ! ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯ ನೋಡಾ.

(೮) ಭುವರ್ಲೋಕದ ಸ್ಥಾವರಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಲೋಕದ ಅಗ್ಗವಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು, ದೇವಲೋಕದ ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿದಡೆ ಹತ್ತು ಲೋಕದಾಚಾರ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಮೂರು ಲೋಕದರಸುಗಳು ಮುಗ್ಧರಾದರು. ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಸ್ಥಾವರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾವರವಾದನು.

(೯) ಆಸೆಯಾಮಿಷ ತಾಮಸ, ಹುಸಿ, ವಿಷಯವನೆಲ್ಲವ ಸಟೆ ಮಾಡಿ, ಕುಟಿಲ, ಕುಹಕ, ಕ್ರೋಧ, ಕ್ಷುದ್ರ. ಮಿಥ್ಯವೆಲ್ಲವನು ಹುಡಿಗುಟ್ಟಿ ರಂಗವೋಲೆಯನಿಕ್ಕಿ ಸಮತೆ ಎಂಬ ಹತ್ತಿಯ ಕೊಂಡು, ಪುಣ್ಯಪಾಪವೆಂಬ ಕಸಗೊಟ್ಟಿಯಂ ಕಳೆದು, ದೃಢವೆಂಬ ಬತ್ತಿಯಂ ತೀವಿ, ತನುವೆಂಬ ಪ್ರಣುತೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಂಕಲವೆಂಬ ತೈಲವನೆರೆದು, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿಯಂ ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಸಮತೆ ಸೈರಣೆ ಎಂಬ ಅಗ್ಗವಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು, ನಿಃಹೃದಯ ನಿಃಕಾಮ್ಯವೆಂಬ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯಂ ಕೊಟ್ಟು ಅಷ್ಟದಳ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಿ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ವಿನಾಶವೆಂಬ ಪಂಚಾರತಿಯನಿಟ್ಟು ನಿರಂತರ ಸಾವಧಾನವೇ ನಿರಂಜನ ತನುಮುಖಾದಿಗಳನೇಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ, ಹಿಡಿವುದೇ ಏಕಾರತಿ, ಸರ್ವಜೀವದಯಾಪರವೆಂಬ ಧೂಪವ ಬೀಸಿ ನಿರ್ಧರವೆಂಬ ನಿತ್ಯನೇಮವ ನಿಲಿಸಿ, ಪರಮಾರ್ಥವೆಂಬ ನೈವೇದ್ಯವನಿಟ್ಟು, ಶಿವಸುಖ ಸಂತಸದಿಂದರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ, ಪರಿಣಾಮವೆಂಬ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಸುಜ್ಞಾನಭರಿತನಾಗಿಹ. ಇಂತಪ್ಪ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚಕರ ತೋರಿ ಬದುಕಿಸಯ್ಯಾ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

ಇಂತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಯವ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಲಿಂಗಸಂಗಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಲವಾದುದು.

೩. ಶಿವಯೋಗಸಮಾಧಿಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಹರೆಯ ಬಾಯ ಹಾಲು, ಉರಿಯ ಕೆಯ್ಯ ಬೆಣ್ಣೆ, ಗಿರಿಯ ಮೇಲಣ ಶಿಶುವು ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕರೆಯಿ ಭೋ. ಸುರಪತಿಯ ಗಜವ ನೆರೆ ಮರಳಿ ಹೋಹನ ಕಂಡು ಕರೆಯಿ ಭೋ. ಹರನ ಮಂಥಣಿಯ ಶೂಲದಲ್ಲಿ ಶಿರದ ಉಂಗುಷ್ಠವು ಉರಿ ನೆರೆವುತ್ತಿದ್ದುದ ನಾನೇನೆಂಬೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

ಟೀಕು:— ಹರೆ ಎಂದಡೆ ವಾಯು. ಅಂತಪ್ಪ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಶಿವ ಯೋಗ ಸಾಧನದಿಂದ ಸುಷುಮ್ನನಾಳದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನೆಯ್ದಿ ಅಲ್ಲಿಪ್ಪ ಅಮೃತವನು ಸುವಿವೇಕವೆಂಬ ಮುಖದ್ವಾರದೊಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತರಲು ಹರೆಯ ಬಾಯ ಹಾಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ಪ್ರಾಣ ನಿಲವಿನ ಮುಖದ್ವಾರದೊಳಿಪ್ಪ ಶಿವಯೋಗಾಮೃತವನು ಉರಿ ಎಂದಡೆ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಕುಂಡಲಾಗ್ನಿಪ್ರಭೆ, ಆ ಶಿವಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಪ್ರಭೆಯೊಳಗಿಪ್ಪ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಶಿವತತ್ವವು ಸಕಲಕ್ರಿಯಾ ಸಾಧನಂಗಳ ಳಿದುಳಿದ ಘೃತದಂತೆ ಸಕಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವು ಅಳಿದುಳಿದು ಘೃತ ಕಾಠಿಣ್ಯ ವನ್ಮೂರ್ತಿಃ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಲಕ್ಷಣಂ ಎಂಬ ಶೃತಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿತವಾಗಿರಲು ಅದೀಗ ಉರಿಯ ಕೈಯ್ಯ ಬೆಣ್ಣೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶಿವಯೋಗ ಸಾಧನಾಮೃತವನು ತತ್ವವೆಂಬ ಘೃತವ ಹಸ್ತದೊಳು ಪಿಡಿದು ಗಿರಿ ಎಂದರೆ ನಾಸಿಕಾಗ್ರವೆಂಬ ಶಿಖರಿಯ ಮೇಲೆ ಸೋಹಂವೆಂಬ ಮದಗಜವನೇರಿ ಈಡಾಪಿಂಗಳವೆಂಬ ದ್ವಾರದೊಳು ಹೋಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿಪ್ಪ ಜೀವವೆಂಬ ಶಿಶುವಿಗೆ ಸದ್ಬೋಧೆಯಿಂದುಣಿಸಲು ಎಂಬುದೀಗ ಗಿರಿಯ ಮೇಲಣ ಶಿಸುವು ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದೆ ಕರೆಯಿ ಭೋ ಸುರಪತಿಯ ಗಜವೇರೆ ಮರಳಿ ಹೋಹನ ಕಂಡು ಕರೆಯಿ ಭೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಆ ಜೀವಂಗೆ ಸದ್ಬೋಧೆಯಿಂದ ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ನುಣಿಸ ಕಲಿಸಲು ಜೀವಧರ್ಮವಳಿದು ಶಿವತತ್ವ ವಿವೇಕಿಯಾಗಿ ಹರನ ಮಂಥಣಿಯ ಶೂಲವೆಂಬ ತಲೆಗುಣದ ಮಸ್ತಕವ ಮೆಟ್ಟಿ ಆ ಪರಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಯೋಗವನ್ನೈದುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹರನ ಮಂಥಣಿಯ ಶೂಲದ ಶಿರದಲಂಗುಷ್ಠವನುರಿ ನೆರೆವುತ್ತಿದ್ದುದ ನೇನೆಂಬೆನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಶಿವಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಯೋಗ ಮಾಬುದಯ್ಯ. ಸಂಸಾರಯೋಗ ಮಾದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನುಗ್ರಹಯೋಗವಯ್ಯ. ಭಕ್ತಿಯನುಗ್ರಹಯೋಗಬಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾನುಗ್ರಹಯೋಗವಯ್ಯ. ಲಿಂಗಾನುಗ್ರಹಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಾನುಗ್ರಹಯೋಗವಯ್ಯ. ಜಂಗಮಾನುಗ್ರಹಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಾನುಗ್ರಹಯೋಗವಯ್ಯ. ಪ್ರಸಾದಾನುಗ್ರಹಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಸನ್ಮತಯೋಗವಯ್ಯ. ತ್ರಿವಿಧ ಸನ್ಮತಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಮನ ಮಗ್ನಯೋಗವಯ್ಯ. ಮನ ಮಗ್ನಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಸಂಯೋಗವಯ್ಯ.

(೩) ಜಂಗಮದಗಲದ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಮುಗಿಲಗಲದ ಮೇಲು ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವ ನೋಡುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಧ್ಯಾನ ವಿಶ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಿಟದಿಟವೆಂಬುದೊಂದು ದರುಶನವ ನೋಡುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಗಗನ ಗಂಭೀರದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಯಿತ್ತ ಕಂಡೆ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ತಾನೆಯಾಗಿ.

(೪) ಸ್ವಸ್ಥಾನ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಸುಮನ ಮಂಟಪದೊಳಗೆ ನಿತ್ಯ ನಿರಂಜನದ ಪ್ರಭೆಯ ಬೆಳಗು ಶಿವಯೋಗದನುಭಾವವೇಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನನುಪಮ ಸುಖಿಯಾಗಿರ್ದ.

(೫) ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಣಮಮಂತ್ರವಪ್ಪ ಪಂಚಮುಖ ದಶಭುಜದ ಫಣಿಯ ಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತ ಇದ್ದಾನೆ. ಈರೇಳು ಲೋಕವ ಸಮತೆ ಸಮಾಧಿ ಎಂಬ ಸಮರಸ ಸಾರಾಯದೊಳಗೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಕೊಡನಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವಿನಮೃತವ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನೋಡಿಯದೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೬) ಷಟ್‌ಚಕ್ರವಳಯದೊಳಗೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಕುಂಡಲಿಯ ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹು ರೂಪ. ಭ್ರೂಮಧ್ಯಮಂಡಲ ಹೃದಯ ಕಮಲಮಧ್ಯದ ಅಬ್ಜಸ್ವರದ ಮಣಿಪೂರಕದ ಮೇಲೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಬಯಲ ಬೆರಿಸಿದ ಮರೀಚಿಯಂತೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಸ. ಉರಿಯುಂಡ ಕರ್ಪುರದಂತೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಬದುಕಿತ್ತು ಲೋಕವೆಲ್ಲ.

(೭) ಬಂದೂಬಾರದು. ಹೊಂದಿಯೂ ಹೊಂದದು. ನಿಂದೂ ನಿಲ್ಲದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ! ಅಚುಂಬಿತ ಚರಿತ್ರನನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆ? ನವಖಂಡ ಪೃಥ್ವಿಯನೊಳಕೊಂಡ ಬಯಲು ಅಗಮ್ಯ ಸಮಾಧಿ ಶಿವ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೈದಾನೆ. ಏನೆಂದುಪಮಿಸುವೆ ?

(೮) ಗುರುಲಿಂಗ ನಾಭಿಮಂಡಲದಿಂ ಮೇಲೆ ಷಡಂಗುಲವನೆತ್ತಿ, ಅಧೋಮುಖ ಕಮಲವನೂರ್ಧ್ವಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು, ಅಂತರಿಕ್ಷದೊಳಗಿಪ್ಪ ಚಿದಾತ್ಮನಹಂತಹ ಆದಿತ್ಯನ ಕಿರಣಂಗಳು ಹೋಗಿ ತಾಗಲ್ಕೆ ಆ ಪದ್ಮ ವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಅನೇಕ ರತ್ನ ಸಂಕೀರ್ಣವಹಂತಹ ಹೃದಯದೀಪ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾಶಮಂ ಕಂಡು ಶಿವಜ್ಞಾನದೊಳ್ಪಿಡಿದು ಯಮನಿಯಮಾಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣ ಸಮಾಧಿ ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗದೊಳ್ಪಿಡಿದು ನಿಟಿಲತಟ ಭ್ರೂಮಧ್ಯದ ಮೇಲಣ ಉಭಯ ದಳ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಇಪ್ಪ ಜೀವ ಪರಮನ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಜೀವ ಪರಮರಿಬ್ಬರನೇಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಲ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನಾಳದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಕವಾಟದ್ವಾರಮಂ ತೆಗೆದು, ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಬಯಲು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

ಇಂತು ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಯನೆಯ್ದಿದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಮನ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮನೋ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂದ ಲಿಂಗದ ಸಹಜ ನಿಲವು ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಲಿಂಗ ನಿಜ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪ ಲಿಂಗ ನಿಜಸ್ಥಲ.

(೧) ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಪರಶಕ್ತಿಯುತ ಪರಶಿವನ ನಿಜದೇಹ. ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಪರಶಿವನ ಘನತೇಜ. ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಪರಶಿವನ ನಿರತಿಶಯಾನಂದ ಸುಖವು. ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಪರಶಿವನ ಪರಮಜ್ಞಾನ. ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಷಡಧ್ವಮಯ ಜಗಜ್ಜನ್ಮ ಭೂಮಿ. ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಅಖಂಡಿತ ಅಭೇದ್ಯ ಪಂಚ ಸಂಜ್ಞೆ. ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಹರಿಬ್ರಹ್ಮರ ನಡುವೆ ನೆಗಳ್ದ

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವು. ಇಂತಿದು ಲಿಂಗದ ವರ್ಮವು. ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ಗುರುವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂತು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲಾತನೇ ಬಲ್ಲವನು.

ಟೀಕು:— ನಿಷ್ಕಲ ಪರಶಿವ ಲಿಂಗವು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ತನ್ನ ನಿಜಾಂಗವನು ತನ್ನ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶವನು ತನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ಸ್ವಯಾನಂದ ಸುಖ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಸ್ವಧರ್ಮವೆಲ್ಲ ಸಹವಾಗಿ ಅಖಂಡ ತೇಜೋ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮಹಾಲಿಂಗಾಕಾರವಾಯಿತ್ತು. ಅಂತಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಪಂಚಮುಖವನ್ನೈದಿಸಿ ಪಂಚಕಲಾ ಶಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವಾದ ಪಂಚ ಸಾದಾಖ್ಯ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ಅಂತಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಹರಿಬ್ರಹ್ಮರ ನಡುವೆ ನೆಗಳ್ದ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಲಿಂಗವಾದುದು. ತಾನೇ ಅಂತಃ ಅಖಂಡಿತವಾಗಿಪ್ಪ ಸರ್ವತೋ ಮುಖವಾಗಿ ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಲವಾಗಿ ಪಂಚ ಸಂಜ್ಞೆಯನುಳ್ಳುದಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲಾ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯಿಂದಿಪ್ಪ ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಭುವನಾಧ್ವ, ತತ್ವಾಧ್ವ, ವರ್ಣಾಧ್ವ, ಮಂತ್ರಾಧ್ವ, ಪದಾಧ್ವ, ಕಲಾಧ್ವ ಮೊದಲಾದ ಚರಾಚರಾತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಾನವಾದನಾಗಿ ಅಂತೂ ಸರ್ವ ತತ್ವಂಗಳು ಲಿಂಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಡಗುತ್ತಿಹವೆಂದು ಅರಿದು ಲಿಂಗವಾಗಿಪ್ಪ ಶರಣನೇ ಬಲ್ಲಾತ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶರಣನಿಂದ ಆ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗದ ಘನವು ಕಾಣಲಾಯಿತ್ತು ಎಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಮೂರರಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಆರರಲ್ಲಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಟರಲ್ಲಿ ಕಂಡುದಿಲ್ಲ. ಒಂದರಲ್ಲಿ ನಿಂದುದಿಲ್ಲ. ಇದನೇನೆಂಬೆನೆಂತೆಂಬೆ? ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುದಿಲ್ಲ. ಜೀವದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುದಿಲ್ಲ. ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬಂದುದಿಲ್ಲ.

(೩) ಅಂಡಜ ಒಡೆಯದುದರಿಂದ ಮುನ್ನ, ದ್ವೀಪಾದ್ವೀಪವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮುನ್ನ, ಅನಲ ಪವನರಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮುನ್ನ, ರವಿ ಶಶಿಗಳಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮುನ್ನ, ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧ ಒಂದಾಗದ ಮುನ್ನ, ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಎಲ್ಲದರಿಂದ ಮುನ್ನ.

(೪) ದ್ವೀಪಾದ್ವೀಪವಿಲ್ಲದರಿಂದತ್ತತ್ತ, ಕಾಲಕರ್ಮವಿಲ್ಲದರಿಂದತ್ತತ್ತ, ಮಾಯಾ ಮೋಹವಿಲ್ಲದರಿಂದತ್ತತ್ತ, ಏನೂ ಏನೂ ಇಲ್ಲದರಿಂದ

ತ್ರತ್ತ, ಆದಿ ಮೂವರಿಲ್ಲದರಿಂದತ್ತತ್ತ, ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚೆನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದರಿಂದತ್ತತ್ತ.

(೫) ಮಥನದ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದೇ ಬ್ರಹ್ಮವು? ಶೃತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಗೆ ಅಳವಡದು ನೋಡಾ! ಪೃಥ್ವಿಯೊಳಗಿಲ್ಲದ ಅಚಲವಪ್ಪ ಮಹಾ ಘನವನು ಚರಾಚರದಲ್ಲಿ ಭರಿತನೆಂತೆಂಬೆ? ಇಲ್ಲದ ಲಿಂಗವ ನಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪಾರ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೬) ಶೂನ್ಯ ಹೃದಯ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯವಿಲ್ಲದಂದು, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರಿಲ್ಲದಂದು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭುವನವಿಲ್ಲದಂದು ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗನೆಂಬ ಹೆಸರು ಮುನ್ನಿಲ್ಲದಂದು.

(೭) ಅಕ್ಷರದಲಭ್ಯಾಸವ ಮಾಡಿ, ಬರಹವ ತೊಡೆವ ಪರಿ ಎಂತೋ? ಸ್ವರೂಪೆಂಬುದಾವುದು, ನಿರೂಪೆಂಬುದಾವುದೆಂದರಿಯರಾಗಿ, ಆದಿ ನಿರಾಳ, ಮಧ್ಯ ನಿರಾಳ, ಊರ್ಧ್ವ ನಿರಾಳ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೮) ತೋರಬಾರದ ಘನವ ಹೇಳಲೆಂದೇನೋ? ಹೇಳಬಾರದ ಘನವ ತೋರಲೆಂದೇನೋ? ಈ ಸಂಧಾನದ ಪರಿಯ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳಿರೇ. ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದು ಅಕಲ್ಪಿತ ನೋಡಾ.

(೯) ಅಳಿಯ, ಬೆಳೆಯ, ಸುಳಿವನಲ್ಲ ಪ್ರಳಯವಿಲ್ಲದ ವಿಜಯನು. ಕಳಾಕುಳದ ಆತ್ಮನು ಅಂಗಸಂಗಿಯಲ್ಲ. ಸುಳುಹಿನೊಳಗಣ ಸೂಕ್ಷ್ಮನ ತಿಳಿದು ನೋಡಿರೇ. ಅಣಿಮಾದಿ ಗುಣರಹಿತನ ಅಕಲ್ಪಿತನನೇನೆಂಬೆ? ನೆಳಲ ಕಳವಳದ ಬಳಿಯ ಭಾವರೂಪನಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನೊಳಗಣ ಬೆಳಗು ಮಹೇಶ್ವರಲಿಂಗವು.

ಇಂತು ಮನೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸರ್ವಾಂಗವು ಲಿಂಗವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಅಂಗಲಿಂಗಸ್ಥಲವಾದುದು.

೫ ಅಂಗಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಂಗದ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಿಂಗವ ಕಂಡೆ. ಲಿಂಗದ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗವ ಕಂಡೆ. ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂಬ ಸಂಪಳಿಯುವೆ ಅರಸಿ ಕಂಡಿಹೆ ನೋಡಿರೇ. ಇಲ್ಲಿ ಐದಾನೆ ನೋಡಿರೇ ಶಿವದೇವನು. ಇಲ್ಲಿ ಐದಾನೆ ನೋಡಿರೇ ಮಹಾದೇವನು. ಬಲ್ಲರೆ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಕಾಯುವಳಿಯದ ಮುನ್ನ ನೋಡಬಲ್ಲರೆ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದೆಡೆಯುಂಟೇ ಹೇಳಿರೇ?

(೨) ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಶಬ್ದವ ಕೇಳನಾ ಶರಣನು. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಅನ್ಯವ ಮುಟ್ಟನಾ ಶರಣನು. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಹಿತ ವಾದ ಬಳಿಕ ಅನ್ಯವ ನೋಡನಾ ಶರಣನು. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಅನ್ಯವ ನುಡಿಯನಾ ಶರಣನು. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಬಳಿಕ, ಆಹಾರ ವ್ಯವಹಾರವನರಿಯನಾ ಶರಣನು. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಬರು ನುಡಿಯ ನುಡಿಯನಾ ಶರಣನು. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿನ್ನನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವನರಿಯನಾ ಶರಣನು.

(೩) ಅಂಗದಿಂದ ಲಿಂಗ ಸುಖ, ಲಿಂಗದಿಂದ ಅಂಗಸುಖ. ಅಂಗ ಲಿಂಗಸಂಗದಿಂದ ಪರಮಸುಖ, ನೋಡಯ್ಯ! ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಗಸುಖ ವನು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನೇ ಬಲ್ಲ.

(೪) ಅಂಗದುದಯ ಲಿಂಗಸುಖವು, ಲಿಂಗದುದಯ ಅಂಗ ಸುಖವು. ಅಂಗಲಿಂಗಸಂಗಸುಖದಿಂದ ಮಿಕ್ಕುಮೀರಿ ನಿಂದ ಪರಮ ಸುಖವನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯ? ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣನನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯ?

(೫) ಅಂಗಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾದವರ ಲಿಂಗವೆಂದೇ ಕಾಂಬುದು. ಕೀಟೋಪಿ ಭ್ರಮರಾಯತೆ ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಅಂಗಲಿಂಗ ಸೋಂಕಿ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಲಿಂಗವೆಂದೇ ಕಾಂಬುದು. ದರ್ಪ ದಷ್ಟಸ್ಯ ಯಷ್ಟೇಹಂ।

ತದ್ದೇಹಂ ವಿಷದೇಹಿನಾಂ । ಲಿಂಗವಸ್ಯಸ್ಯ ಯದ್ದೇಹಂ । ತದ್ದೇಹಂ ಲಿಂಗದೇಹವತ್ ಎಂದುದಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣನು.

ಇಂತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲಾದಿಯಾಗಿ ಅಂಗಲಿಂಗ ಸ್ಥಲಾಂತ್ಯ ನಾಪ್ಪೈದು ಸ್ಥಲಂಗಳಿಂ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗವು ಅಂಗಲೀಯವಾಗಿ ಬೆರಿಸಿದ ಮಹಂತನು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಮುಖ ದಿಂದಲರಿದಾಚರಿಸಿ ಬೆರಿಸುವ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಶರಣ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಶರಣಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆ:— ಶರಣನು ಜ್ಞಾನಿಯು. ಅವನು ಜ್ಞಾನಮುಖದಿಂದ ಆಚರಿಸುವವನು. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಬುದ್ಧಿಯವನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅನುಭವವುಳ್ಳವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ರಹಿತನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಭೀತಿ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಿಯು. ಅವನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಲಿಂಗಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಲಿಂಗದಿಂದ ಬಂದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹೊದ್ದಿಯೂ ಹೊದ್ದನು. ಇವೆಲ್ಲವು ಶರಣನ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಶರಣನಿಗೆ ಜಂಗಮನೆಂತಲೂ ಬೇರೊಂದು ಹೆಸರಿದೆ.

ವಚನಕಾರರು ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವೇಷಧಾರಿ ಜಂಗಮರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೊಲ್ಲದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬಹು ಕಠೋರವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವದುಂಟು. ಹೀಗೆ ಟೀಕಿಸಿ ಅವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವದು ಅವರ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ.

ಶರಣಸ್ಥಲ:— ಇದರಲ್ಲಿ ಶರಣನು ಆಚರಿಸತಕ್ಕ ನಡೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವದುಂಟು.

ತಾಮಸನಿರಸನಸ್ಥಲ:—"ತನ್ನ ತಾನರಿದೆನೆಂಬ ಅರಿವಿನ ಮುಂದೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುವದೇ ತಾಮಸ" ಎಂದು ತಾಮಸದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣನು ಅಹಂಭಾವರಹಿತನಾಗಿ ಏತರಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನ ಭಾವವನ್ನು ಎಣಿಸದೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಅವನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅವನಲ್ಲಿ ಸಮರಸಾಚರಣೆಯು ಎಡೆಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶರಣನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಿರ್ದೇಶಸ್ಥಲ:— ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಶರಣನು ನಿಜವನರಿದು ಸಂಶಯರಹಿತನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸುಜ್ಞಾನವಾವುದೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ವೇಷಧಾರಿ ಜಂಗಮರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಅವರು ಜ್ಞಾನಹೀನರಾಗಿ ಜನರನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ವಂಚಿ

ಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಬಹುವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುತ್ತ ಶರಣರು ಸರ್ವಾಂಗ ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶೀಲಸಂಪಾದನೆ:— ಶರಣರು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡದ ಶೀಲ ವ್ರತಾಚಾರಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕ ಆಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಅತಿರೇಕಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವದುಂಟು. ಈ ತರದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶರಣನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಶರಣನು ನಿಜಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರಮಾನಂದದೊಳಗೆ ಸುಖಪಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಶರಣಸ್ಥಲದ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

---

೧. ಶರಣಸ್ಥಲ.

(೧) ಕಿಚ್ಚಿನೊಳಗೆ ಹುರಿದ ಹುಳ್ಳಿಯಂತಾದೆನಯ್ಯ. ಬೆಂದ ನುಲಿಯ ಸಂದಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತೊಂದ ಮಾಡಬಾರದಯ್ಯ. ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ನಿಲವಿನ ಪರಿ ಇಂತುಟಯ್ಯ.

ಟೀಕುಃ— ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗವು ದಗ್ಧವಾದ ಶರಣನು ತನುಗುಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲವು ಉರಿದ ದಗ್ಧಪಟನ್ಯಾಯದಂತೆ ಇದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ರತಿಯಾಗಿ, ತ್ರಿವಿಧದ ಜನಿತವ ತಿಳಿದು ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಕಂಡೆರೆದು ತ್ರಿವಿಧ ತ್ರಿವಿಧವನನುಗ್ರಹಿಸಿ, ತ್ರಿವಿಧಪದವ ಮಾರಿ, ತ್ರಿವಿಧ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿಪ್ಪ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೩) ಶರಣ ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟವನರಿಯನು. ಸಾವಯವ ನಿರವ ಯವನೇನೆಂದು ವಿವರಿಸ. ಶರಣನು ಪ್ರಕೃತಿಗುಣವಿಡಿದು ಮೂರ್ತಿಯಾದ. ಉಪಜೀವಿತನಲ್ಲ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣ ಸಾರಾಯ ಸನ್ಮತನು.

(೪) ಶಿವಯೋಗಿ ನಿಭ್ರಾಂತನೆ? ಶರಣ ಕರ್ಮಕಾಯನಲ್ಲ. ಕಾಲಕಲ್ಪಿತನಲ್ಲ. ಶರಣನು ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪ ವಿರಹಿತನು. ಅವರವರ ಬೆರಸಿಪ್ಪ. ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರೆ. ಶರಣನು ನಿರಂತರ ಪರಮಸುಖಿ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣ ಪ್ರಪಂಚಿನೊಳಗಿಪ್ಪ ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರೆ.

(೫) ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭೋಜನ, ತೃಪ್ತಿ ಲಿಂಗಮುಖದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಯಯ್ಯಾ. ಕಾಮಿತ ಕಲ್ಪಿತ ಅರ್ಪಿತ ಭಾವಿ ಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಅವಧಾನದ ಆಯತ ನೋಡಯ್ಯ. ಅವಧಾನದ ಮನದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲಿಪ್ಪ ಸುಯಿಧಾನಿ. ಲಿಂಗವನು ನಿಮ್ಮ ಶರ ಣನ ಸರ್ವಾಂಗದಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೬) ತನುವೇ ನಾಗವತ್ತಿಗೆಯಾದಡೆ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಬೇಕು. ತನು ಸೆಜ್ಜೆಯಾದಡೆ, ಅರ್ಪಿತವಿಲ್ಲ ಕಂಡಯ್ಯ. ತನು ಸಿಂಹಾಸನವಾ ದಡೆ ಸುಳಿವುದೇ ಭಂಗ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದಡೆ ಅವನು ಎರಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭೃತ್ಯಾಚಾರವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಎಂದು ನುಡಿವ ಸೋಹದ ವನಲ್ಲ. ಬಾಹ ಪದಾರ್ಥದ ಲಾಭದವನಲ್ಲ. ಹೋಹ ಪದಾರ್ಥದ ಚೇಗೆ ಯವನಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚುವ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಾರದವನಲ್ಲ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗನ ಶರಣನುಪಮಾತೀತ ನೋಡಯ್ಯ.

(೭) ಹರಿವ ನದಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಾಲು, ಉರಿವ ಅಗ್ನಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ನಾಲಿಗೆ. ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಮುಖ. ಗುಹೇ ಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ.

(೮) ಶಬ್ದವು ಅಶಬ್ದವೂ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದು ಕಾಣಿರೇ. ಇದ್ದವರಿದ್ದ ಸ್ಥಲವನೇ ನುಡಿವರು. ಅದಕದು ಸಹಜ. ಲಿಂಗದ ನಡೆ ಲಿಂಗದ ನುಡಿ ಲಿಂಗದ ನೋಟ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ.

(೯) ಕರ್ತೃತ್ವವಿಲ್ಲಾಗಿ ಕರ್ತೃವಿಲ್ಲ. ಕರ್ತೃವಿಲ್ಲಾಗಿ ಜನನವಿಲ್ಲ. ಜನನವಿಲ್ಲಾಗಿ ಮರಣವಿಲ್ಲ. ಮರಣವಿಲ್ಲಾಗಿ ಭೂತಾತ್ಮನ ಚರಿತ್ರದ ಕರಣಾದಿ ಗುಣಂಗಳು ಮುನ್ನವೇ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದಣಸ್ಥಿತಿಇಲ್ಲ, ಮುಂದಣ ಲಯುವಿಲ್ಲ, ಆದಿಮಧ್ಯಾವಸಾನವಿಲ್ಲ, ಬಿಟ್ಟ್ಟ ಬೇರಿಲ್ಲ, ಬೆರಸಿ ಒಂದಿಲ್ಲ. ಉಪಮಾತೀತ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನು.

ಇಂತು ಶರಣಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ವಿವೇಕದಿಂ ತನ್ನ ತಾನ ರಿವ ಶರಣನು ತನ್ನ ತಾನರಿದೆನೆಂಬ ಅರಿವಿನ ಮುಂದೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುವ ತಾಮಸಮಂ ನಿರಸನವಂ ಮಾಡಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ತಾಮಸ ನಿರಸನಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨. ತಾಮಸನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(೧) ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸುವರಯ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಬಂಧನಕ್ಕಿಕ್ಕಿ ಆಳುವರಯ್ಯ. ಆನು ಕಂಡು ಮರುಗಿ, ಅಕಟಕಟಾ, ಎಂದೆನಲ್ಲಾ. ಕೂಗಿಲ್ಲ, ಬೊಬ್ಬೆ ಇಲ್ಲ. ಹೋದ ಹೊಲಬನರಿಯರು ದೇವಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಬಾಳುದಲೆಯ ಹಿಡಿದೆನು.

ಟೀಕುঃ— ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಆವುದು ಕುರುಹು? ಶಿಷ್ಯ ನಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಕೋಹಂ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಪರಿ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವೆಡೆಗೊಂಡು ಶಿಷ್ಯೋಹಂಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಅದು ಲಿಂಗಬಂಧ ನಕ್ಕಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಎಂಬುದೀಗ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸು ವರಯ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಬಂಧನಕ್ಕಿಕ್ಕಿ ಆಳುವರಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ನಿರ್ಣಯುವ ನಿಜ ಶರಣನರಿದು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಶಬ್ದಜಾಲಂಗಳ ಕೆಡಿಸಿ ನಿಶ್ಶಬ್ದವೇದಿಯಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನಲಿಂಗವನು ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ನಾನು ಕಂಡು ಮರುಗಿ ಅಕಟಕಟಾ ಎಂದೆನಲ್ಲಾ, ಕೂಗಿಲ್ಲ ಬೊಬ್ಬೆ ಇಲ್ಲ ಹೋದ ಹೊಲಬನರಿಯರು ದೇವಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಬಾಳುದಲೆಯ ಹಿಡಿದೆನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಒಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದುದಲ್ಲ. ಒಡನೆ ಬೆಳೆದುದಲ್ಲ. ಎಡೆಯಲಾ ದೊಂದುಡಿಗೆಯನುಟ್ಟು ಸಡಲಿದರೆ ಲಜ್ಜೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ನುಡಿ ದಿಟವಾಯಿತ್ತು. ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಹಡೆದ ಗುರು ಕರುಣದೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ನೇಮ ಬಿಡದಿರೆಲವೋ. ಬಿಟ್ಟರೆ ಕರಕಷ್ಟ. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ ನಡಸಿ ಕೆಡಹುವ ನಾಯಕನರಕದಲ್ಲಿ.

(೩) ಅರಿಯದ ಗುರು ಅರಿಯದ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಅನುಗ್ರಹವ ಮಾಡಿ ದಡೇನಪ್ಪುದೆಲವೋ. ಅಂಧಕನ ಕಯ್ಯ ಅಂಧಕ ಹಿಡಿದಂತೆ ಮುಂದೇ ನಪ್ಪುದು ಹೇಳೆಲೋ ಮರುಳೇ. ಬಹು ಮಾತಿನ ರಂಜನೆಯನಾಡದಿರು. ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಹುಸಿಯ ಹಸರದವನಲ್ಲ.

(೪) ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹೊಗದ ಗುರುವನರಸುವಾತನು ಶಿಷ್ಯ ನಲ್ಲ. ತಾ ಹೋಗದ ಮನೆಯಲುಪದೇಶವ ಮಾಡುವಾತ ಗುರುವಲ್ಲ. ಲಿಂಗವ ಮಾರಿಕೊಂಡುಂಬ ಗುರು ಶಿವದ್ರೋಹಿ. ಅಂಗವ ಮಾರಿ ಕೊಂಡುಂಬ ಶಿಷ್ಯ ಗುರುದ್ರೋಹಿ. ಇವರಿಬ್ಬರನು ಭಕ್ತರೆಂಬುವರ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಾಯಕನರಕದಲ್ಲಿಕ್ಕುವ.

(೫) ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ತನ್ನ ಮಗನೆಂಬುದು ತಪ್ಪದಲಾ. ಏಕೆ? ಆತನ ಧನಕ್ಕೆ ತಂದೆಯಾದನಲ್ಲದೆ ಆತನ ಮನಕ್ಕೆ ತಂದೆಯಾದನೆ? ಏಕೆ? ಆತನ ಮನವನರಿಯನಾಗಿ ಆತನ ಧನಕ್ಕೆ ತಂದೆಯಾದನು. ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾರಿಕೊಂಡುಂಬವರು ನಿಮ್ಮ ನಿಜಭಕ್ತರಲ್ಲಯ್ಯ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

(೬) ಶಿಷಿಯನೇಕಟ್ಟೆ ಮಾಹೇಶ್ವರಿಕೆಯನೆ ಕೊಡುವರೆ? ಆತನ ವೃತ್ತಿಗಳ ತಿಳಿಯಬೇಕಯ್ಯ. ಜಾತಿಸೂತಕವನತಿಗಳೆದಾತಂಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಟ್ಟಡೆ ಸುಸರ ನೋಡಾ. ಈ ಸುವನತಿಗಳೆಯದೆ ಉಪದೇಶವ ಮಾಡಿದ ಆಚಾರ್ಯಂಗೆ ಮಾರಿ ಎಂದಾತನಂಬಿಗಚೌಡಯ್ಯ.

(೭) ಹಲವು ಕಾಲ ಹಂಸೆಯ ಸಂಗದಲ್ಲಿರ್ದಡೇನು? ಬಕನು ಶುಚಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ? ಗಂಗಾನದಿಯೊಳಗಿರ್ದಡೇನು? ಪಾಷಾಣ ಮೃದು ವಾಗಬಲ್ಲದೆ? ಕಲ್ಪತರುವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರ್ದಡೇನು? ಒಣ ಕೊರಡು

ಕೊನರಿ ಫಲವಾಗಬಲ್ಲುದೆ? ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶುನಕನಿರ್ದ ಡೇನು? ಪಂಚಾಮೃತಕೆ ಸಲುವುದೇ ಅದರ ಹಾಲು? ತೀರ್ಥದೊ ಳಗೊಂದು ಗಾರ್ದಭನಿರ್ದಡೇನು? ಅದು ಕಾರಣಿಕನಾಗ ಬಲ್ಲುದೆ? ಕಂಡುಗ ಹಾಲಿನೊಳಗೊಂದು ಇದ್ದಲಿ ಇರ್ದಡೇನು? ಒಳಿತಾಗ ಬಲ್ಲುದೆ? ಇದು ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರ್ದಡೇನು? ಅಸಜ್ಜನನು ಸದ್ಭಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲನೆ?

ಇಂತು ಶರಣನು ತನಗಿದಿರಿಟ್ಟು ತೋರುವ ತಾಮಸ ನಿರಸನವಂ ಮಾಡಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಭೇದವಂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ನಿರ್ದೇಶಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೩. ನಿರ್ದೇಶಸ್ಥಲ

(೧) ತನುಬತ್ತಲೆ ಇದ್ದರೇನು, ಮನ ಶುಚಿಯಾಗದನ್ನಕ್ಕರ? ಮಂಡೆ ಬೋಳಾದಡೇನು ಭಾವ ಬಯಲಾಗದನ್ನಕ್ಕರ? ಭಸ್ಮವ ಹೂಸಿ ದಡೇನು, ಕರಣಾದಿಗುಣಂಗಳನೊತ್ತಿ ಸುಡದನ್ನಕ್ಕರ? ಇಂತೀ ಆಶೆಯ ವೇಷದ ಭಾಷೆಗೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನೀ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಛೀ ಎಂದು ಕಳೆವೆನು.

ಟೀಕು:— ಅಂಗವಿಕಾರ ಮನವಿಕಾರ ಕರಣವಿಕಾರಂಗಳೆಲ್ಲವು ಹಿಂಗಿಸಿ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಇದ್ದಾತನೇ ಅಚ್ಚ ಶರಣ. ಇವನರಿಯದೆ ಆವ ವೇಷಲಾಂಛನವ ಧರಿಸಿದಡೆಯೂ ಆತ ಅಜ್ಞಾನಿ ಎಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ತಪವೆಂಬುದು ಬಂಧನ, ನೇಮವೆಂಬುದು ತಗಹು, ಶೀಲ ವೆಂಬುದು ಸೂತಕ. ಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಣಘಾತಕ. ಇಂತೀ ಚತು ರ್ವಿಧದೊಳಗಿಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು.

(೩) ಕಾಯಕಕಾರದೆ ವೈಸೊಂಬತನದಿಂದ ಬೇರೆ ಕೂಳ ಗಳಿಸ ಲಾರದೆ ಹಸಿದಿಪ್ಪರಯ್ಯ. ಉಡಲು ಸೀರೆಯ ಗಳಿಸಲಾರದೆ ಕಚ್ಚುಟವ

ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಪ್ಪರಯ್ಯ. ಮಿೂಯಲೆಣ್ಣೆಯ ಗಳಿಸಲಾರದೆ ಮಂಡೆ ಬೋಳಾಗಿಪ್ಪರಯ್ಯ! ದಿಟದಿಂದ ಬಿಡಿಸಲರಿಯದೆ ನಿಸ್ಸಂಸಾರದ ಶಠೆಯನವಧರಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪವರಿಗೆ ನಾನಂಜುವೆನಯ್ಯ ಸಕಳೇಶ್ವರಾ.

(೪) ಸಚರಾಚರ ಚತುರ್ವಣಳಯದೊಳಗೆ ತಿರುಗುವ ವೇಷಧಾರಿಯನೆನಗೆ ತೋರದಿರಯ್ಯ. ಆಸೆಯ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಿರಾಸೆಯ ಪತಿಕರಿಸಿದ ವೇಷವ ಕಂಡಡೆ ನೀ ಸರಿ ಎಂಬೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೫) ಘಟ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಟಲ ಹರಿವುದೆ, ಜೀವ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ? ವೇಷಧಾರಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಸವಹುದಲ್ಲದೆ, ಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ ಭವವೆಂತು ಹರಿವುದು? ಅಂಗಭವಿಯ ಲಿಂಗಭವಿಯ ಕಳೆದುಳಿದಲ್ಲದೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನ ಹೊದ್ದಬಾರದು.

(೬) ಧಾತುಗೆಟ್ಟು ಬೋಳಾದಡೇನು, ನಿಜವನೈದಬಲ್ಲುದೇ ಅಯ್ಯ? ವಿಕೃತ ವೇಷವ ತೋರಿ ಉದರವ ಹೊರೆವ ವೇಷಕ್ಕೆಂತಯ್ಯ? ಉಪಾಧಿವಿಡಿದು ಮಾಡುವ ಷೋಡಶ ಕ್ರಿ ಸಕಳೇಶ್ವರಂಗೆ ದೂರವಯ್ಯ.

(೭) ಅರ್ಥಸನ್ಯಾಸಿಯಾದಡೇನಯ್ಯ? ಆವಂಗದಿಂ ಬಂದಡೆಯೂ ಕೊಳದಿರಬೇಕು. ರುಚಿಸನ್ಯಾಸಿಯಾದಡೇನಯ್ಯ? ಜಿಹ್ವೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಧುರವನರಿಯದಂತಿರಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದಡೇನಯ್ಯ? ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಟ್ಟಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ದಿಗಂಬರಿಯಾದಡೇನಯ್ಯ? ಮನ ಬತ್ತಲೆ ಇರಬೇಕು. ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧದ ಹೊಲಬನರಿಯದೆ ವೃಥಾ ಕೆಟ್ಟರು ಕಾಣಾ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

(೮) ಅರಿವೇ ಗುರು, ಆಚಾರವೇ ಶಿಷ್ಯ, ಜ್ಞಾನವೇ ಲಿಂಗ, ಪರಿಣಾಮವೇ ತಪ, ಸಮತೆ ಎಂಬುದೇ ಯೋಗದಾಗು ನೋಡಯ್ಯ. ಈಸುವನರಿಯದೆ ಲೋಚು ಬೋಳಾದರೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವರು ನಗುವರು.

(೯) ಅಕ್ಷರ ಪಂಚಕದ ನಿಕ್ಷೇಪವನರಿದಡೆ ಬೋಳು. ಕುಕ್ಷಿಯೊಳಗೈವತ್ತೆರಡಕ್ಷರದ ಲಕ್ಷಣವನರಿದಡೆ ಬೋಳು. ಅಕ್ಷಯ ನಿಧಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಭವಕ್ಕೆ ಬಾರದುದೇ ಬೋಳು.

(೧೦) ಆಚಾರ ಖರ್ಪರ ಸೊಮ್ಮು ತೋರಿ ಬೇಡುವುದು ವಿಚಾರ. ಖರ್ಪರ ಲಾಂಛನವ ತೋರಿ ಬೇಡುವುದು ಅವಿಚಾರ. ಖರ್ಪರ ಸೊಮ್ಮು ಸಂಬಂಧ ನೇಮ ಶೀಲವ ಮೀರಿ ಬೇಡುವುದಾಗಿ ನಿರುಪಾಧಿಕವಯ್ಯಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೧೧) ತಾಳು ಬೋಳು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಖರ್ಪರವೆಂದೆಂಬರು. ತಾಳು ಬೋಳು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಖರ್ಪರವಾವುದೆಂದರಿಯರು. ತಾಳು, ತನುಗುಣಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಣಗುಣಾದಿಗಳ ತಾಳಿಕೊಂಡಿರ ಬಲ್ಲಡೆ ತಾಳು. ಬೋಳು, ಭ್ರಮೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬಂಧನವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯಂಗಳ ಬೋಳಿಸಿ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರ ಬಲ್ಲಡೆ ಬೋಳು. ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಕರಣಾದಿ ಗುಣಂಗಳ ನಿಲಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಲ್ಲಡೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ. ಖರ್ಪರವನರಿದಿರಬಲ್ಲಡೆ ಖರ್ಪರ. ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧವನರಿದವರ ಪರಮಾರಾಧ್ಯರೆಂಬೆ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಸುಜ್ಞಾನವಂ ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡಿ ನಿಜವನರಿದ ಸರ್ವಾಂಗ ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶರಣಂಗೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೇ ತಂತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ದುಶ್ಶೀಲ ವ್ರತಂಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ತೋರುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಶೀಲ ಸಂಪಾದನೆ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪. ಶೀಲಸಂಪಾದನೆಯಸ್ಥಲ.

(೧) ನದಿಯ ಜಲ ಕೂಪ ಜಲ ತಟಾಕ ಜಲವೆಂದು ನುಡಿವರು. ಹಿರಿದು ಕಿರಿದಾವುದೆಂದು ಅರಿಯರು. ಬೇರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆಯ ವ್ರತ ನೇಮಂಗಳ ಹಿಡಿವ ಶೀಲ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಜಾತ್ಯಂಧಕರು ನಿಮ್ಮ ನೆತ್ತಬಲ್ಲರು ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

ಟೀಕು:— ಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ಸಕೀಲವನರಿದು ನಿಜ ತತ್ವ ವೇದಿಗಳಹ ಬುದ್ಧಿಯನರಿಯದೆ ಸೂತಕ ಶೀಲವನೆ ಪ್ರಾಣವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಪ್ಪವರೆಲ್ಲರು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಆಶೆ ಎಂಬ ಕೂಸನೆತ್ತಿ ರೋಷವೆಂಬ ತಾಯ ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಂದಿಪ್ಪಳು ನೋಡಾ. ಇಂತಿವೆರಡಿಲ್ಲದೆ, ಕೂಸನೆತ್ತಬಲ್ಲಡೆ, ಆವ ಅಚ್ಚ ಶೀಲವಂತನೆಂಬೆ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೩) ಸುಖವನರಿಯದ ಕಾರಣ ಹೆಂಗುಸು ಸೂಳೆಯಾದಳು. ಲಿಂಗವನರಿಯದ ಕಾರಣ ಭಕ್ತ ಶೀಲವಂತನಾದ. ಈ ಉಭಯ ಕುಳ ಸ್ಥಲದರಿವು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗದನ್ನಕ್ಕ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವನೆಂತೊಲಿವನು ?

(೪) ಲಿಂಗವಂತನ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೇ ಶೀಲ. ಲಿಂಗವಂತನ ರಾಣಿವಾಸವ ಲಿಂಗದ ರಾಣಿವಾಸವೆಂಬುದೇ ಶೀಲ. ಲಿಂಗವಂತನ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದಿರ್ಪುದೇ ಶೀಲ. ಲಿಂಗವಂತರ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯ ಮಾಡುವದೇ ಶೀಲ. ಇಂತಪ್ಪ ಸುಶೀಲವೇ ಶೀಲ, ಉಳಿದ ದುಃಶೀಲಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚುವನೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ?

(೫) ಅಗ್ಗವಣಿ ಮಾಸಲಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಶೀಲವೆ? ಪುಷ್ಪ ಮಾಸಲಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಶೀಲವೆ? ಓಗರ ಮೀಸಲಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಶೀಲವೆ? ಭವಿಪಾಕವನೊಲ್ಲೆವೆಂದು ಭುಂಜಿಸುವ ಉದರ ಪೋಷಕರೆಲ್ಲ ಶೀಲವಂತರೆ? ಅವರಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲು, ಮಾಣು. ಅಶನವರತು, ವ್ಯಸನ ಬೆಂದು, ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀಯವಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಇವು ಶೀಲವಲ್ಲ ಕಾಣಿರಯ್ಯ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ ಸಪ್ತಧಾತು ಅಷ್ಟ ಮದಂಗಳ ತಡೆಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಅಚ್ಚ ಶೀಲ.

(೬) ಜಲನಿಧಿತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನವನಿಕ್ಕಿ ಉದಕವ ತಂದು ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವರೆಲ್ಲ ಶಿಲವಂತರೆ? ಭವಿಪಾಕವನೊಲ್ಲೆವೆಂದು ಭುಂಜಿಸುವ ಉದರ ಪೋಷಕರೆಲ್ಲ ಶೀಲವಂತರೆ? ಅವರಲ್ಲ ನಿಲ್ಲು ಮಾಣು. ಅಶನವರತು ವ್ಯಸನ ಬೆಂದು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀಯವಾಗಿ, ಅಷ್ಟಮದ ಬೆಂದು ನಷ್ಟವಾಗಿ ತನುಗುಣ ಸಮಾಧಾನವಾದಡೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚ ಶೀಲವಂತರೆಂಬೆ.

(೭) ಎಂಜಲ ಮಾತ ನುಡಿವ ಜಗದ ಜಂಗುಳಿಗಳೆಲ್ಲ ಶೀಲವಂತರೆ? ಭಿನ್ನರುಚಿಗಳಿಗೆರಗಿದೆ ಕಾಮನ ಬೆಂಬಳಿವಿಡಿಯದೆ ಮಕರ

ಶೃಂಗಾರವ ಮಾಡದೆ ಅಂಗನೆಯರ ಸಂಗ ತೊರೆದಡೆ, ಶೀಲವಂತರೆಂಬೆನು. ಲೋಕದ ನಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚು ಬಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದರೆ ಮೆಚ್ಚುವನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಸಕಳೇಶ್ವರ.

(೮) ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜನೆ ನೇಮವಲ್ಲ. ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರ ನೇಮವಲ್ಲ. ಧೂಪ ದೀಪಾರತಿ ನೇಮವಲ್ಲ. ಪರಧನ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರದೈವಂಗಳಿಗೆ ರಗದಿಪ್ಪುದೇನೇಮ. ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶ್ವರ ದೇವರಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾರಣ ಇದು ನಿತ್ಯನೇಮ.

(೯) ಶೀಲಶೀಲವೆಂದೇನೊ? ಮಾಡಿದ ಮನೆ ಹೂಡಿದ ಒಲೆ, ಅಟ್ಟುಂಬ ಮಡಿಕೆ, ಕಟ್ಟಿದ ಕೆರೆ, ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಶೀಲವಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಶೀಲವಿಲ್ಲ. ಶೀಲವಾವುದೆಂದಡೆ ಲಿಂಗ ಬಂದು ಮನವನಿಂಬುಗೊಂಬುದೇ ಶೀಲ. ಜಂಗಮ ಬಂದು ಧನವನಿಂಬುಗೊಂಬುದೇ ಶೀಲ. ಪ್ರಸಾದ ಬಂದು ತನುವನಿಂಬುಗೊಂಬುದೇ ಶೀಲ. ಇಂತಪ್ಪ ಶೀಲಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ. ಉಳಿದ ದುಃಶೀಲರಕಂಡರೆ ಮೆಚ್ಚುವನೆನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ?

(೧೦) ಶೀಲವಂತನಾದರೆ ತಾ ಸವೆದು ಶೀಲವ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ, ತಾನಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಮಾಡುವ ಶೀಲ ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆಸುವ ಕೈ ಕೂಲಿತನವಿಲ್ಲ. ಪೂಜೆಯ ಫಲ ಕೊಡಪಾಲ ಕರೆವ ಸುರಭಿಯಂತೆ ಅಟ್ಟದರಟ್ಟುವ ಬೇಡಿ ಮರುಗುವ ದಾಸಿಯ ಪಥದಂತೆ ತನ್ನುದರ ನಿಮಿತ್ತವಿಡಿದು ಶೀಲಬೇಕೆಂಬ ದುಶ್ಶೀಲರ ಮೆಚ್ಚುವನೇ ಸಕಳೇಶ್ವರನು?

(೧೧) ಶೀಲವಂತರು ಎಂದೆಂಬರು. ನಾವಿದನರಿಯೆವಯ್ಯ. ಅಂಗನೆಯರ ಅಧರಪಾನ ತಮ್ಮುದರವ ಹೊಗುವಾಗ ಶೀಲವೆಲ್ಲಿಯದೊ? ಇದು ಬಾಲರಾಳಿಯಲ್ಲದೆ ಈಷಣತ್ರಯವೆಂಬ ಸೊಣಗ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಶೀಲವೆಲ್ಲಿಯದೋ? ಚಿತ್ತದ ಕಳವಳವು ಸಮನಿಸಿ ಮನವು ಮಹದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಡೆ ಶೀಲ. ಪರಿಣಾಮ ನೆಲೆಗೊಂಡಡೆ ಸೀಮೆ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಶೀಲವಂತರಪೂರ್ವ.

(೧೨) ಶೀಲ ಶೀಲವೆಂದು ಗರ್ವಿಸಿ ಕೃತಕದಲ್ಲಿ ನುಡಿವ ಉದ್ದೇಶಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರು ಅನಂತ ಶೀಲರು ಹೂಬಾವಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಸೀಮೆಯ ಮಾಡುವುದು ಶೀಲವಲ್ಲ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೀಮೆಯ ಮಾಡುವುದು ಶೀಲ. ಹುಸಿ ಕಳವು ದುಃಶೀಲವಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತರ ಕಳೆವುದು ಶೀಲವೆ? ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವ ಮಾಡುವುದು ಶೀಲವಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ ಮಾಡುವುದು ಶೀಲವೆ? ಇಂತಿವೆಲ್ಲ ಶೀಲರು ದುಃಶೀಲರು. ಸಕಳೇಶ್ವರದೇವ ನಾನೇನೆಂದರಿಯೆ. ನೀನಿರಿಸಿದಂತಿಪ್ಪೆ.

(೧೩) ಹೊನ್ನ ಭಕ್ತನೆಂಬೆನೆ? ಹೊನ್ನಿನೊಳಗಣ ಮುದ್ರೆ ಭವಿ. ಹೆಣ್ಣ ಭಕ್ತನೆಂಬೆನೆ? ಹೆಣ್ಣಿನೊಳಗಣ ವಿರಹವು ಭವಿ. ಮಣ್ಣ ಭಕ್ತನೆಂಬೆನೆ? ಮಣ್ಣಿನೊಳಗಣ ಬೆಳಸು ತಾ ಭವಿ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧದೊಳಗಣ ಭವಿಯ ಕಳೆದು ಪ್ರಸಾದವ ಮಾಡಿಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಶೀಲವಂತರಪೂರ್ವವೆಂಬೆ.

(೧೪) ಶೀಲವೆಂದೇನೋ ಪ್ರಪಂಚು ನಾಸ್ತಿಯಾಗದನ್ನಕ್ಕ? ಸೀಮೆಯೆಂದೇನೋ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ವಿರಹಿತವಾಗದನ್ನಕ್ಕ? ಶೀಲಕ್ಕೆ ಭವಂ ನಾಸ್ತಿ. ಸೀಮೆಗೆ ಭವಂ ನಾಸ್ತಿ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶೀಲವಂತರಪೂರ್ವ.

(೧೫) ಶೀಲವಂತರು ಶೀಲವಂತರೆಂಬೆಂಬರಿ. ಶೀಲದ ಹೊಲಬನರಿಯದ ಭ್ರಮಿತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿ ಭೋ. ಕಾಮವೆಂಬುದೊಂದು ಪಾಪಿ. ಮರಹೆಂಬುದೊಂದು ದ್ರೋಹಿ. ಮತ್ಸರವೆಂಬುದೊಂದು ಹೊಲೆಯ. ಕ್ರೋಧವೆಂಬುದೊಂದು ಕೈಸೂನೆಗಾರ. ಇಂತಿವನರಿದು ಮರೆದು ಹರವಸಂಬೋಗಿ ಹೊಯಿ ಹೊಡೆದಂತಿರ್ದಡೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಅವರ ಶೀಲವಂತರೆಂಬೆ.

(೧೬) ಆಸೆ ಎಂಬ ಕೂಸನೆತ್ತಲು ರೋಷವೆಂಬ ತಾಯಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿಪ್ಪಳು ನೋಡಾ! ಇಂತೀ ಎರಡಿಲ್ಲದೆ ಕೂಸನೆತ್ತಬಲ್ಲಡೆ ಅವರ ನಚ್ಚ ಶೀಲವಂತರೆಂಬೆ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಶರಣಾದಿ ಶೀಲಸಂಪಾದನಾಂತ್ಯವಾದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ವಿವೇಕದಿಂ ಸರ್ವ ಸಂಶಯ ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿ ನಿಜವನರಿದು ಪರಮಾನಂದ ಸುಖಿಯಾದ ಮಹಂತನು ಮುಂದೆ ತನ್ನರಿವರತು ಮರಹು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲೈಕ್ಯವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆ:— ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಆಗ ಅವು ಅವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಆದರೂ ಇದು ಶೂನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಉಂಟಾದಾಗ್ಗೆ ಅವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವವು. ಇದು ಅರಿವು ಅರತಸ್ಥಿತಿಯು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮರಹು ಎಂಬುದೂ ಇಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬದಲು ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ವೈದೋರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದು ಬೇಕಾದಾಗ ಪ್ರಕಟಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ:— ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಣನೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಸ್ಥಲ:— ಷಟ್ ಸ್ಥಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಸರ್ವಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಸರ್ವಾಚಾರವು ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರತೆ ಇರಬೇಕು, ಸಹಕಾರವು ಬೇಕು. ಇದು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಸ್ಥಲದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಏಕಭಾಜನ ಸ್ಥಲ:— ಐಕ್ಯನಿಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಆಶ್ರಯವು. ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಐಕ್ಯನೇ ಆಶ್ರಯ. ಹೀಗೆ ಇವುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕೂಡುವಿಕೆಯೇ ಏಕಭಾಜನವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಹಭೋಜನ:— ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಮರಸ ಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪನಾಗಿರಬೇಕು. ಇದೇ ಸಹಭೋಜನವು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಲಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅಡಗಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಡನೆ ಸುಖಿಸಬೇಕು. ಇದು ಅಂಗ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಯದಾದ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲವು.

೧. ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.

(೧) ತನ್ನನರಿದಂಗೆ ಇದಿರೆಂಬುದಲ್ಲ. ತನ್ನನರಿಯದವಂಗೆ ಇದಿರೆಂಬುದುಂಟು. ಅರಿವಿನ ಕುರುಹು ಕುರುಹಳಿಯಿತ್ತು. ಬೆರಗು ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಕರಿಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದೇನೋ? ಭ್ರಾಂತುಭ್ರಾಂತನೆ ನುಂಗಿ ಗುಹೇಶ್ವರ ಭವಿಯು ಬೆಂಬತ್ತಿ ಭವಿಯಾದ ಕಾರಣ.

(೨) ಮನದ ಕಾಲತ್ತಲು, ತನುವಿನ ಕಾಲಿತ್ತಲು. ಅನುಭಾವದ ಅನುವನು ಸೆನೆವುತ್ತ ಗಮನಗೆಟ್ಟುದೋ. ಲಿಂಗ ಮುಖದಲಾದ ಸೂಚನೆಯ ಸುಖವ ಕಂಡು ಗಮನಗೆಟ್ಟುದೋ. ಅನುವಾಯಿತ್ತು, ಅನುವಾಯಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀಯವಾಯಿತ್ತು ಶ್ರೀಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಮಹಾ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಂಗೆ.

(೩) ಸ್ಥಲವಿಡಿದು ಸರ್ವದಲಾಯತವಾಗಿ ಸಂಬಂಧದುದಯನಿದೆಂದು, ಸಹಜವಳವಟ್ಟಲ್ಲಿ ಇದು ಅದು ಎಂದೆನಲುಂಟೆ? ಭಾವವಳಿದು ನಿರ್ಭಾವ ಉಳಿದಲ್ಲಿ ಇದು ಅದು ಎಂದೆನಲುಂಟೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗ ಸರ್ವಾಂಗಮಯವಾದಲ್ಲಿ ?

(೪) ತನು ಸೋಂಕಿ ತನು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು. ಮನ ಸೋಂಕಿ ಮನ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು. ಭಾವ ಸೋಂಕಿ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಲಿಂಗ ಸೋಂಕಿನ ಶರಣನ ಸಂದು ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು.

(೫) ತನ್ನನರಿದಂಗೆ ಇದಿರೆಂಬುದುಂಟು. ತನ್ನನರಿಯದವಂಗೆ ಇದಿರೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅರಿವು ಮರೆದು ಕುರುಹಳಿಯಿತ್ತು. ಬೆರಗಾಯಿತ್ತು. ಬೆರಗು ಬೆರಗಿನೊಳಗೆ ಕರಿಗೊಂಡಿತ್ತಿದೇನೋ? ಭ್ರಾಂತು ಭ್ರಾಂತನೆ ನುಂಗಿತ್ತಿದೇನೋ ಗುಹೇಶ್ವರ?

(೬) ನೆಳಲು ಸತ್ತಿತ್ತು. ಭ್ರಾಂತು ಬೆಂದಿತ್ತು. ಅರಿವು ಮರೆಯಿತ್ತು. ಕುರುಹು ಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಗತಿಯನರಸುವರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಮತಿಯನರಸುವರೆ, ಅಂಗವೆಲ್ಲ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಲಿಂಗ ಲೀಯವಾದವರಲ್ಲಿ ಕಂಗಳಂಗದ ಕಳೆಯ ಬೆಳಗಿನ ಭಂಗ ಹಿಂಗಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೭) ಮಾಡಿ ಮಾಟವ ಮರೆದು ಕೂಡಿ ಕೂಟವ ಮರೆದು ಬಯಲು ಸಮರಸಕ್ಕೆ ಮರಳಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ! ಜೀವ ಪ್ರಾಣದ ಭೇದವ ತಿಳಿಯದು. ನಿಜವದಕ್ಕಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ! ಅನ್ಯ ಚಿನ್ಹವಡಗಿ ತನ್ನ ತಾ ಮರೆಯಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ.

(೮) ಉಪಾಧಿಕ ಮನ, ಉಪಾಧಿಕ ರಹಿತ ಮನ, ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಿವಾತವಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗೋದಯ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ತಾನೆಯಾಗಿ.

(೯) ಶಿವಶಿವಾ! ಮೂರ್ತಿಗೆ ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಉಂಟೆಂಬಿರಿ. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವುಳ್ಳವಂಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಶುದ್ಧವುಳ್ಳವಂಗೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವುಳ್ಳವಂಗೆ ಜಂಗಮವಿಲ್ಲ, ಸತ್ಯಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವಂಗೆ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವುಳ್ಳವಂಗೆ ಗುಣತ್ವವಿಲ್ಲ, ಕೇಳಿರೇ. ಸತ್ಯಶುದ್ಧಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಉಪಚಾರ ಉಂಟು. ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಗುರುವಿಂಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮೌನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಉಂಟು. ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಜಪತಪ ಪೂಜೆ ಸಮಾಧಿ ಹೋಮ ನಿಯಮ ನಿತ್ಯ ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಉಂಟು. ಇಂತಪ್ಪ ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವುಳ್ಳ ಗುರುವಿಂಗೆ ಶರಣೆನ್ನೆ. ಇಂತಪ್ಪ ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವುಳ್ಳ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣೆನ್ನೆ. ಇಂತಪ್ಪ ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಶರಣೆನ್ನೆ. ಇಂತಪ್ಪ ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಕೈಯ್ಯಾನೆ. ಇವರೆಲ್ಲರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು. ಎನಗೆ ಸತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ, ಅಸತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆವ ಸಹಜವೂ ಇಲ್ಲದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನು ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೧೦) ವಾರಿಕಲ್ಲ ಕಡಿದು ಪುತ್ಥಳಿಯ ಕಂಡಿಸುವಂತೆ ಉಪ್ಪಿನ ಪೊಟ್ಟಣವ ಉದಕದಲ್ಲಿರಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ಪುರದ ಪ್ರಣುತೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗವವಗ್ರಾಹಕ.

(೧೧) ಅರಿಯಲಿಲ್ಲದ ಅರಿವು, ಮರೆಯಲಿಲ್ಲದ ಮರಹು, ನೋಡ ಲಿಲ್ಲದ ನೋಟ, ಬೆರಿಸಲಿಲ್ಲದ ಬೆರಗು ನಿಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಂಗೆ.

ಇಂತು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಸರ್ವಾಚಾರವು ಅಡಗಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨ ಸರ್ವಾಚಾರಸಂಪತ್ತುಸ್ಥಲ.

(೧) ಆದಿಯಾಧಾರವಾಗಿಹುದೇ ಘನ. ಆ ಘನವ ವೇಧಿಸಿಹುದೇ ಮನ. ಆ ಮನವು ಮಹವನಿಂಬುಗೊಂಡುದೇ ಭಕ್ತಿ. ಭಿನ್ನ ಭಾವದಿಚ್ಛೆ ದೋರದಿಹುದೇ ಆಚಾರ. ತಟ್ಟು ಮುಟ್ಟು ತಾಗು ನಿರೋಧವಿಲ್ಲದಿಹುದೇ ಶುಚಿ. ಆಶೆ ರೋಷ ಹರುಷವಿಲ್ಲದಿಹುದೇ ಪ್ರಸಾದ. ಕರಣ ಮಥನ ಇಚ್ಛೆದೋರದಿಹುದೇ ಅನುಭಾವ. ಇಂತೀ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾವಾದಾತನಾಗಿ ನಿರಂತರ ಸುಖಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ.

(೨) ಹೊಸ ಮದುವೆಯ ಹಸೆಯುಡುಗದ ಮುನ್ನ, ಹೂಸಿದ ಅರಿಶಿನ ಬಿಸಿಲಿಂಗೆ ಹರಿಯದ ಮುನ್ನ, ತನು ಸಂಚಲವಾಗದೆ ಮನ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಹಡೆದು ಹುಸಿ ಇಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಭಕ್ತನೆಂಬೆ. ಹಿಡಿಯುಲಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬೆ. ತನುವಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬೆ. ಜೀವವಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬೆ. ಆಶೆ ಇಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಶರಣನೆಂಬೆ ಈ ಐದರ ಸಂಪರ್ಕ ನಿರ್ಭೋಗವಾದಡೆ ಐಕ್ಯನೆಂಬೆ. ಆ ಐಕ್ಯನ ಸಂತೋಷ ಹಿಂಗಿದಡೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯನೆಂಬೆ. ಈ ಹಿಂಗಾದಡೆ ದೇಹ ಇರಿದಡರಿಯದು, ತರಿದಡರಿಯದು, ಬೈದಡರಿಯದು, ಹೊಯ್ದಡರಿಯದು, ನಿಂದಿಸಿದಡರಿಯದು, ಸ್ತುತಿಸಿದಡರಿಯದು, ಸುಖವನರಿಯದು, ದುಃಖವನರಿಯದು. ಇಂತಿದರ ತಾಗು ನಿರೋಧವನರಿಯದಿರ್ದಡೆ, ಅಂತಹವರ ಮಹಾಲಿಂಗ ಅಗಜೇಶ್ವರನೆಂಬೆ.

(೩) ಆದಿ ಆಧಾರವಾಗಿಹುದೇ ಘನ. ಆ ಘನವ ವೇಧಿಸಿಹುದೇ ಮನ. ಆ ಮನವು ಮಹವನಿಂಬುಗೊಂಬುದೇ ಭಕ್ತಿ. ಭಿನ್ನ ಭಾವ ತಲೆದೋರದಿಹುದೇ ಆಚಾರ. ತಟ್ಟು ಮುಟ್ಟು ತಾಗುನಿರೋಧವಿಲ್ಲದಿ

ಹುದೇ ಪೂಜೆ. ಆಸೆ ರೋಷ ಹರುಷವಿಲ್ಲದಿಹುದೇ ಪ್ರಸಾದ. ಕರಣ ಮಥನದಿಚ್ಛೆದೋರದಿಹುದೇ ಅನುಭಾವ. ಇಂತಿವು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಆಳವಟ್ಟುದಾಗಿ ನಿರಂತರ ಸುಖಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನು.

(೪) ಆಚಾರ ಗುರುಸ್ಥಲ, ಅನುಭಾವ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ, ಅವಧಾನ ಅರ್ಪಿತಸ್ಥಲ, ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ, ಸಮಾನ ಶರಣಸ್ಥಲ, ಅರಿವು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ, ಇಂತೀ ಷಡ್ವರ್ಗ ಸರ್ವಾಂಗ ನಿರತ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೫) ಗುರುಲಿಂಗ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗದುದಯ, ಶಿವಲಿಂಗ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗದುದಯ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದದುದಯ, ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಾಣಸಂಯೋಗವಾನಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನೋದಯ, ಜ್ಞಾನಾನುಭಾವ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ, ಸುಜ್ಞಾನೋದಯ, ಇಂತೀ ಗುರುವಿನ ಘನವ, ಲಿಂಗದ ನಿಜವ, ಜಂಗಮದ ಮಹಿಮೆಯ, ಪ್ರಸಾದದ ರುಚಿಯ, ಪ್ರಾಣನ ನೆಲೆಯ, ಸುಜ್ಞಾನದ ನಿಲವ, ಆ ಮಹಾನುಭಾವದ ಸುಖವನರಿದು ಮರೆದಲ್ಲಿ ಮಹಾಘನ ಸದ್ಗುರುಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥನೆಂಬ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭರಿತವಾದುದು ಸುಜ್ಞಾನ.

(೬) ಆಯುತದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗಿ ಭಕ್ತನೆನಿಸುವುದಯ್ಯ. ಸ್ವಾಯುತದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗಿ ಯುಕ್ತನೆನಿಸುವುದಯ್ಯ. ಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗಿ ಶರಣನೆನಿಸುವುದಯ್ಯ. ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಉಭಯಪ್ರಾಣವೆನಿಸುವುದಯ್ಯ. ಘನಕ್ಕೆ ಘನ ಮನವಾದಲ್ಲಿ ಮನವೇದ್ಯವೆನಿಸುವುದಯ್ಯ. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ಲಿಂಗ ಸರ್ವಾಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವವಧಿಕವೆಂದೆನಿಸುವುದಯ್ಯ.

(೭) ಕಿಂಕುರ್ವಾಣತೆಯಿಂದ ಬಂದ ಜಂಗಮವೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ತನುಗುಳ್ಳುದನರಿದು ಮನ ಸಹಿತ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ. ನಿಷ್ಠೆ ನಿಬ್ಬೆರಿಸಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಅಭಿಲಾಷೆ ಸಮನಿಸದೆ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರ. ಅನರ್ಪಿತ ಸಮನಿಸದೆ ಬಂದುದ ಕಾಯದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಲಿಂಗ ಸಹಿತ ಭೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿ. ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಾಗಿದ್ದುದನು ಕಾಯಸ್ಥಿತಿಯನರಿದು ಎಚ್ಚರ ಗುಂದದಿಪ್ಪಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ.

ತನಗೆ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಬೇರಿಲ್ಲದಿಹ ಬೆಡಗಿನ ಒಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣ. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದನುಭಾವವ ಮೀರಿ ಹೆಸರಡಗಿದ ಸುಖವದು ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲದೆ ಷಟ್ ಸ್ಥಲವಪೂರ್ವ.

(೮) ತನುವಿಡಿದು ನಡೆವ ತ್ರಿವಿಧ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ. ಮನವಿಡಿದು ನಡೆವ ತ್ರಿವಿಧ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ. ಈ ಉಭಯಾನುಭಾವವಿಡಿದು ಸ್ಥಾವರಂ ಜಂಗಮು ಶ್ಚೈವ। ದ್ವಿವಿಧಂ ಲಿಂಗ ಮುಚ್ಯತೆ ಎಂಬ ಈ ಭೇದವ ಭೇದಿಸಬಲ್ಲಡೆ, ಹಿಂದಿಲ್ಲ, ಮುಂದಿಲ್ಲ, ಇಹಪರ ಒಂದೇ, ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ ಭವಂ ನಾಸ್ತಿ, ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ಸ್ವಾಯುತವಾದಂಗದು ಸಹಜ.

(೯) ಕರಸ್ಥಲ, ಕರ್ಣಸ್ಥಲ, ಕಂಠಸ್ಥಲ, ಲಲಾಟಸ್ಥಲ, ಮಧ್ಯಸ್ಥಲ, ಇಂತೀ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಂಗಳನು ಮಹಾಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಂದು ಬಸವಣ್ಣ ಸಂಪೂರ್ಣನಾದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ ಕಲಿದೇವಯ್ಯ.

ಇಂತು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಯವಾದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಂಗೆ ಆ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಭಾಜನವಾಗಿ ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವೇ ಭಾಜನವಾಗಿ ಉಭಯ ನಾಮವಡಗಿ ಏಕ ಭಾಜನವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಏಕ ಭಾಜನಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೩. ಏಕಭಾಜನಸ್ಥಲ.

(೧) ಉಂಬ ಬಟ್ಟಲು ಬೇರೆ ಕಂಚಲ್ಲ. ನೋಡುವ ದರ್ಪಣ ಬೇರೆ ಕಂಚಲ್ಲ. ಭಾಂಡ ಒಂದೇ ಭಾಜನ ಒಂದೇ. ಬೆಳಗುಗನ್ನಡಿ ಎನಿಸಿತಯ್ಯ. ಅರಿದಡೆ ಶರಣನು, ಮರೆದಡೆ ಮಾನವನು. ಮರೆಯದೆ ಪೂಜಿಸು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನ.

(೨) ಅಂದಂದಿಂಗೆ ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಒಂದೆಂದು ತಾನುಂಬಂತೆಯಯ್ಯ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ತಾ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡುವರೆಂತೋ? ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲುವ

ದೆಂತೋ? ಮಂಚ ಒಂದೇ, ಕಂಚು ಬೇರೆಂಬ ಪ್ರಪಂಚಿಯನೊಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೩) ಏಕ ಭಾಜನ ಏಕ ಭಾಜನವೆಂದೆಂಬರು. ನಾವಿದನರಿಯೆವಯ್ಯ. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗಕ್ಕೆಯೂ ತನಗೆಯೂ ಏಕ ಭಾಜನವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಭಿನ್ನ ಭಾಜನ ಉಂಟೇ? ಲಿಂಗಕ್ಕೆಯೂ ತನಗೆಯೂ ಏಕ ಭಾಜನವಾಗವನ್ನಕ್ಕರ ಅಂಗದ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಳಬಹುದೆ? ಇದನರಿದು ಏಕ ಭಾಜನವಿಲ್ಲದಿರೆ, ದೋಷ, ಅರಿಯದೆ ಏಕ ಭಾಜನವೆಂತು? ಈ ಕುಳಸ್ಥಳದ ಭೇದವ ಭೇದಿಸಬಲ್ಲ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೪) ಲಿಂಗಕ್ಕೆಯೂ ತನಗೆಯೂ ಭಿನ್ನಭಾವವಿಲ್ಲವೆಂಬರು. ಲಿಂಗಕ್ಕೆಯೂ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆಯೂ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲವೆಂಬರು. ಲಿಂಗಕ್ಕೆಯೂ ತನಗೆಯೂ ಭಾಜನವೆರಡೆಂಬರು. ಬಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ ತೊಡಕು. ಇಂತು ಅಂಗವೆರಡಾದವಂಗೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದವನು ಭವಿ ಎಂದೆನಿಸುವುದು. ಇದು ಕಾರಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳವಾಗಿ ಅಂಗಗುಣ ಭಂಗವ ಕಳೆದು ನಿರ್ಭಿನ್ನನಾದವಂಗೆ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಏಕ ಭಾಜನ ಸಮನಿಪುದಯ್ಯ.

ಇಂತು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಭಾಜನವಳವಟ್ಟ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನು ಆ ಮಹಾ ಲಿಂಗದ ಸಮರಸ ಭಾವದಿಂದ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಸಮಭೋಗಿಯಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಸಹಭೋಜನ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪. ಸಹಭೋಜನಸ್ಥಲ.

(೧) ಅರ್ಪಿತ ರೌರವ ನರಕವೆಂದಿತ್ತು ಗುರುವಚನ. ಅನರ್ಪಿತ ರೌರವ ನರಕವೆಂದಿತ್ತು ಶೃತಿ ವಚನ. ಭುಂಜನೆಯ ಮಾಡಿದ ರುಚಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆಂಬ ಕರ್ಮಿಯ ತಾಗಿದ ಸುಖವು ಲಿಂಗಕ್ಕೆಂಬ ಗುರುದ್ರೋಹಿಯ ಲಿಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಸಹ ಭೋಜನವ ಮಾಡಿದರೆ ಇಹ ಪರವಿಲ್ಲೆಂದ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

ಟೀಕು:— ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಪದಾರ್ಥವ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ ಫಲಪದಭೋಗ ಉಂಟು. ಆ ಫಲ ಪದಭೋಗವ ನೆರೆದಡೆ ಮರಳಿ ಭವ ಹೇತುವಪ್ಪ ನರಕ ಉಂಟೆಂಬುದು ಗುರುವಚನ ಪ್ರಮಾಣವೆಂಬುದೀಗ ಅರ್ಪಿತ ರೌರವ ನರಕವೆಂದಿತ್ತು ಗುರುವಚನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸದೆ ಇದ್ದ ಜೀವನು ಎಂದೆಂದು ನರಕಿ ಎಂಬುದು ಗುರು ವಚನ ಪ್ರಮಾಣವೆಂಬುದೀಗ ಅನರ್ಪಿತ ರೌರವ ನರಕವೆಂದಿತ್ತು ಗುರುವಚನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವಭಾವದಿಂ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖಂಗಳನರಿದು ಭುಂಜಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಎಂಜಲಾದ ಸುಖವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿತವೆಂಬಾತನಿಗೆ ಭವ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಬಿಡದು. ಆತ ಗುರು ಮತಕ್ಕೆ ದೂರವೆಂಬುದೀಗ ಭುಂಜನ ಮಾಡಿದ ರುಚಿಯ ಲಿಂಗಕ್ಕೆಂಬ ಕರ್ಮಿ ತಾಗಿದ ಸೋಂಕಿದ ಸುಖವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆಂಬ ಗುರು ದ್ರೋಹಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಳಿದು ಗುರುಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದ ಭೇದವನರಿದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಳಿದಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಕಾಯವಾಗಿ ಆ ಕಾಯದ ಸುಖ ಭೋಗಂಗಳನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿಪ್ಪನಾಗಿ ಶರಣಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿ ಎಂಬುದೀಗ ಲಿಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಸಹ ಭೋಜನಮಾಡಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭೇದವನಳಿದು ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿಪ್ಪ ಶರಣಂಗೆ ಇಹ ಬಂಧನವಿಲ್ಲ, ಪರದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಆ ಶರಣ ಬ್ರಹ್ಮವೆಯುಪ್ಪನೆಂಬುದೀಗ ಸಹ ಭೋಜನವ ಮಾಡಿದರೆ ಇಹ ಪರವಿಲ್ಲೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಲಿಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಸಹಭೋಜನವ ಮಾಡುವ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಾವೇ ಲಿಂಗವೆಂದೆಂಬರು. ತಾವೇ ಲಿಂಗವಾದಡೆ ಜನನ ಸ್ಥಿತಿ ಮರಣ ರುಜೆ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಮಹಾ ಜ್ಞಾನವ ಬಲ್ಲೆವೆಂದು ಲಿಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಸಹಭೋಜನವ ಮಾಡುವ ಪಾತಕರ ಎನಗೊಮ್ಮೆ ತೋರದಿರಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೩) ಲಿಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಸಹಭೋಜನವ ಮಾಡುವೆವೆಂಬರು. ಲಿಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಸಹಭೋಜನ ಮಾಡುವವರ ನೋಡಿರೇ! ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರ, ಆಸೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಲಿಂಗ

ಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಸಹಭೋಜನ ಮಾಡುವವರ ನೋಡಿರೇ! ಹಸಿವು, ತೃಷೆ, ನಿದ್ರೆ, ಜಡ, ಆಲಸ್ಯವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಲಿಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಸಹಭೋಜನವ ಮಾಡುವ ಪರಿ ಎಂತೋ? ಇಂತಿವೆಲ್ಲವ ಜರಿದು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗ ಮವನೇಕವ ಮಾಡಿದಂಗಲ್ಲದೆ ಸಹಭೋಜನವೆಲ್ಲಿಯದೋ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ?

(೪) ಗುರು ಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರು ಸಹಪಂಜ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿಹೆವೆಂಬರಯ್ಯ! ಹೋ, ಹೋ, ಬಾಲ ಭಾಷೆಯ ಕೇಳಲಾಗದು. ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ಮಾಡಬಹುದು. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ಗುರುವಿನ ಅರಿವಿನ ಅರಿವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಮಾಡಬಹುದು. ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಸಾದ ಎಂಬುಭಯ ಸಂದೇಹ ಹಿಂದುಳಿಯಬಲ್ಲಡೆ, ಮಾಡಬಹುದು. ಇದು ಕಾರಣ ಮಹಾಘನ ಸೋಮೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ರೆಂದೆನಾದಡೆ ಎನ್ನನದ್ದಿ ನೀನೆದ್ದು ಹೋಗಯ್ಯ.

ಇಂತು ಅಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ನಾಲ್ಕರ ಭೇದವು ಭಕ್ತ, ಮಹೇ ಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯವೆಂಬ ಷಟ್ ಸ್ಥಲದೊಳ ಗಡಗಿ ಆ ಷಟ್ ಸ್ಥಲವೇ ಅಂಗವಾದ ಶರಣನ ಮನಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮನೋ ಲೀಯವಾದ ಲಿಂಗಸ್ಥಲದ ವಿವರವೆಂತಿರ್ದುತೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರು ಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಲಿಂ ಗ ಸ್ಥ ಲ ಗ ಳು.

ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೫೭ ಇದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ವಚನವಿದ್ದು, ಅದು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಭೇದಗಳು.

ಗುರುಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಶಿಕ್ಷಾಗುರು, ಜ್ಞಾನಗುರು. ಶಿವಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ ಭಾವಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ. ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಸ್ವಯ, ಚರ, ಪರ. ಇಂತು ಆಚಾರ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲ ೯.

ಆಗಮಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಕ್ರಿಯಾಗಮ ಭಾವಾಗಮ, ಜ್ಞಾನಾಗಮ. ಕಾಯಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಸಕಾಯ ಅಕಾಯ ಪರಕಾಯ. ಆಚಾರಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಧರ್ಮಾಚಾರ, ಭಾವಾಚಾರ, ಜ್ಞಾನಾಚಾರ. ಇಂತು ಗುರು, ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲ ಒಂಬತ್ತು. ಅಂತು ಉಭಯಸ್ಥಲ ೧೮.

ಅನುಗ್ರಹಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಕಾಯಾನುಗ್ರಹ ಇಂದ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹ ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹ. ಅರ್ಪಿತಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಕಾಯಾರ್ಪಿತ, ಕರಣಾರ್ಪಿತ ಭಾವಾರ್ಪಿತ. ತನುಗುಣಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಶಿಷ್ಯ, ಶಿಶ್ರೂಷ, ಸೇವ್ಯ. ಇಂತು ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಒಂಬತ್ತು. ಅಂತು ತೃತೀಯ ಸ್ಥಲ ೨೭.

ಒಲವುಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ. ನಿರೂಪಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ನಿರ್ದೇಹಾಗಮ, ನಿರ್ಭಾವಾಗಮ, ನಷ್ಟಾಗಮ. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಆದಿ ಪ್ರಸಾದಿ, ಅಂತ್ಯಪ್ರಸಾದಿ, ಸೇವ್ಯಪ್ರಸಾದಿ. ಪಾದೋದಕ ಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ, ಶಿಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ ಜ್ಞಾನಪಾದೋದಕ. ಇಂತು ಜಂಗಮಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಹನ್ನೆರಡು. ಅಂತು ಚತುರ್ಥಸ್ಥಲ ೩೯.

ನಿಷ್ಪತ್ತಿಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಕ್ರಿಯಾ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಭಾವನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಪತ್ತಿ. ಆಕಾಶಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಪಿಂಡಾಕಾಶ ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ ಮಹದಾಕಾಶ. ಪ್ರಕಾಶಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ, ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶ, ಭಾವಪ್ರಕಾಶ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶ. ಇಂತು ಪ್ರಕಾಶ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಒಂಬತ್ತು. ಅಂತು ಪಂಚಮಸ್ಥಲ ೪೮.

ಆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನು ಕೊಂಡುದು ಪ್ರಸಾದ, ನಿಂದುದೋಗರ, ಚರಾಚರನಾಸ್ತಿ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ. ಭಾಂಡ, ಭಾಜನ, ಅಂಗಲೇಪನ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ. ಸ್ವಯ ಪರ ವರಿಯದ ಸ್ಥಲ, ಭಾವಾ ಭಾವ ನಷ್ಟಸ್ಥಲ, ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯಸ್ಥಲ ಇಂತು ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಒಂಬತ್ತು. ಅಂತು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ೫೭.

ಇಂತಿವೆಲ್ಲ ಸ್ಥಲಂಗಳನೊಳಗೊಂಡ ಮಹಾಮಹಿಮನು ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲ ಅಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲ ಶೂನ್ಯನಲ್ಲ ನಿಃಶೂನ್ಯನಲ್ಲ. ಉಭಯಾಚಾರ ತಾನೆಂದರಿದ ಪರಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ಕೊಳುಕೊಡೆ ಇಲ್ಲ. ಸಾಕಾರ ಸಂಬಂಧವನರಿಯ, ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತ, ನಿರವಯ, ಉಭಯಾತ್ಮಕ ತಾನು, ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನೆಂದೂ ಎನ್ನದ ಸುಯಿಧಾನಿ.

ಆಚಾರಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆಃ— ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ.

ಗುರುಃ— ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಕಾರಣವಾದ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರುವೂ ಬೋಧಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಶಿಕ್ಷಾಗುರುವೂ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಜ್ಞಾನಗುರುವೂ ಹೀಗೆ ಭೇದಗಳಿವೆ. ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಮೊದಲು ದೀಕ್ಷಾಮುಖದಿಂದ ಬಲ್ಲವರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸಿ ಮನನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನನಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ಅವನಿಗೆ ಆಗುವದು. ಹೀಗೆ ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆ, ಶಿಕ್ಷೆ, ಅನುಭಾವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಲಿಂಗಃ— ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗ, ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸತ್ ಕೃತ್ಯಗಳೇ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅವು ಮುಂದೆ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭರಿತವಾಗಲು ಅವು ಭಾವಲಿಂಗವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭರಿತವಾಗಿ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಳವಡಲು ಜ್ಞಾನಲಿಂಗವು.

ಜಂಗಮಃ— ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯ, ಚರ, ಪರ, ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭೇದಗಳಿವೆ. ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಭಕ್ತನ ಸ್ವಯಂ ಭಾವ ಗುಣದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಸ್ವಯವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಲಿಂಗವು ಭಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಚರವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಅದು ಭಕ್ತನ ಚಿದಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಬೆರೆದದ್ದಾದರೆ ಪರವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಇದು ಕಡೆಯದು. ಇದು ಜಂಗಮತ್ವದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಈ ಒಂಬತ್ತು ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾದರೆ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರು, ಶಿಕ್ಷಾಗುರು, ಜ್ಞಾನ ಗುರು, ಇವುಗಳು ಗುರು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವವು. ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ ಭಾವಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗಗಳು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವವು. ಸ್ವಯ ಚರ ಪರಗಳು ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗು

ವವು. ಹೀಗೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗಗಳು ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವವು. ಆಗ ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಪೂರ್ಣತೆಯು. ಇದು ಪ್ರಥಮಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವೇಚನೆಯಾಗಿದೆ.

---

೧ ದೀಕ್ಷಾಗುರುಸ್ಥಲ.

(೧) ಹಸ್ತಾಬ್ಜ ಮಥನದಿಂದೊತ್ತಿ ಭಸ್ಮವ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಜಪಮಣಿಯ ಚಿತ್ತ ಶ್ರೋತ್ರದೊಳು ಮತ್ತೆ ಧಾರೆಯನೆರೆಯೆ ಸತ್ಯವಿದು ನಿಮ್ಮಂತೆ ರಾಮನಾಥಾ.

ಟೀಕುಃ--- ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತವನಿರಿಸಿ ಚಿತ್ಕಲೆಯ ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ತೆಗೆದು ಆಕಲೆಯ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿ ಶ್ರೋತ್ರ ಮುಖದಿಂದ ಆತ್ಮನ ನಿಜವಶದೊಳು ಕೂಡಿಸಲು ಆಕ್ಷಣವೇ ಶಿಷ್ಯ ಲಿಂಗವಾದನು ಸತ್ಯವೆಂಬುದೀಗ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಆಣವಮಲ ಮಾಯಾಮಲ ಕಾರ್ಮಿಕಮಲವೆಂಬ ಮಲತ್ರಯಂಗಳ ಕಳೆದು, ಆಜ್ಞಾದೀಕ್ಷೆ, ಉಪಮಾದೀಕ್ಷೆ, ಸ್ವಸ್ತಿಕಾರೋಹಣ, ಕಲಶಾಭಿಷೇಕ, ವಿಭೂತಿಯ ಪಟ್ಟ, ಲಿಂಗಾಯತ, ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತ ಈ ಏಳನು ಕಾಯಕ್ಕುಪದೇಶವ ಮಾಡುವುದು. ಸಮಯ, ನಿಸ್ಸಂಸಾರ, ನಿರ್ವಾಣ, ತತ್ವದೀಕ್ಷೆ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ, ಅನುಗ್ರಹ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ, ಈ ಏಳನು ಪ್ರಾಣಕ್ಕುಪದೇಶವ ಮಾಡುವುದು. ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತ, ದೃಢ ವ್ರತ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಪಿತ, ಅಹಿಂಸೆ, ಲಿಂಗನಿಜ, ಮನೋಲಯ, ಸದ್ಯೋನ್ಮುಕ್ತ ಈ ಏಳನು ಮನಕ್ಕುಪದೇಶವ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಕ್ರಮವನರಿದು ಮಾಡುವುದು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಹಜ ದೀಕ್ಷೆಯಯ್ಯ.

(೩) ಭವಿತನಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ಭಕ್ತನಾದೆನೆಂಬಾತನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಂ ಕಳೆದು ಭಕ್ತನ ಮಾಡುವ ಪರಿ ಎಂತೆಂದೊಡೆ, ಕಾಯ ಶುದ್ಧಿ, ಜೀವಶುದ್ಧಿ, ಭೂತಶುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ, ಮಂತ್ರಶುದ್ಧಿ, ಎಂಬ ಪಂಚಶುದ್ಧಿಯಂ

ಮಾಡುವುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ, ವಾಕ್ಕು ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಗುಹ್ಯವೆಂಬ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ದುಃಕ್ರಿಗಳಂ ಬಿಡಿಸಿ, ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ನೇತ್ರ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ. ಎಂಬ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಉತ್ಪಾತವಮಂ ಮಾಣಿಸಿ ದಶವಾಯುಗಳ ದುರ್ಗಮನಂಗಳಂ ನಿಲಿಸಿ, ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ, ಅಹಂಕಾರಂಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿ, ಕಾಯ ಶುದ್ಧಿಯಂ ಮಾಡುವುದು. ಸುತ್ತಿರ್ದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚುಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ಜೀವನೇ ಶಿವನೆಂಬ ಪರಿಯಾಯವಮಂ ಕೆಡಿಸಿ, ಆ ಜೀವಂಗೆ ಶಿವನಿಷ್ಪತ್ತಿ ನೆಲೆಯಂ ತೋರಿಸಿ ಜೀವ ಶುದ್ಧಿಯಂ ಮಾಡುವುದು. ಪಂಚಭೂತಗಳಧಿದೇವತೆಗಳಪ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಈಶ್ವರ ಸದಾಶಿವ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪುದನು ಮಹಾ ಶ್ರೀಗುರುವು ತೋರಿಸಿ ಪಂಚಭೂತಂಗಳ ಸ್ಥಾನವಮಂ ತಿಳುಪಿ ಭೂತಶುದ್ಧಿಯಂ ಮಾಡುವುದು. ಜೀವಾತ್ಮನನು ಪರಮಾತ್ಮನನು ಏಕಾತ್ಮನ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮ ಶುದ್ಧಿಯಂ ಮಾಡುವುದು. ಜೀವಾತ್ಮನ ಶರೀರಾರ್ಥ ಪ್ರಾಣಂಗಳನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಭವದ ಬೇರನು ಕೊಯ್ದು ಶಿವಗಣ ತಿಂಥಿಣಿಯ ಮುಂದೆ, ಆ ಶಿಷ್ಯನ ಕೈವಿಡಿದು ತಂದು, ಚೌಕ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಆತನ ಮೇಲಣ ದೋಷ ಹೋಹ ಹಾಗೆ, ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಘೋರ್ಘ್ಯೋದಕವಮಂ ತಳಿದು ವಿಭೂತಿಯ ಪಟ್ಟವಂ ಕಟ್ಟಿ, ಮಸ್ತಕ ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಹಸ್ತವಮಂ ನಿಳುಹಿ ಶತಪತ್ರ ಕಮಲದೊಳಗಿಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಸತ್ಕಳೆಯಂ ತೆಗೆದು, ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಶಿಷ್ಯನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯನುಪದೇಶಿಸಿ ಸರ್ವಭವಿಕುಲವಮಂ ತೊಳೆದು, ಮಾಂಸ ಪಿಂಡವಮಂ ಕಳೆದು, ಮಂತ್ರ ಪಿಂಡವಮಂ ಮಾಡುವುದು ಮಂತ್ರ ಶುದ್ಧಿ. ಇಂತೀ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಶುದ್ಧಿ, ಜೀವಶುದ್ಧಿ, ಭೂತಶುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ, ಮಂತ್ರ ಶುದ್ಧಿ, ಎಂಬ ಪಂಚಶುದ್ಧಿಯಂ ಸರ್ವಶುದ್ಧಿಯಿಂ ಮಾಡಿ ಪುನರ್ಜಾತನಂ ಮಾಡುವುದು ಇದು ಸಹಜ ದೀಕ್ಷೆಯಯ್ಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೪) ಸದ್ಗುರು ಸ್ವಾಮಿ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಅನುಗ್ರಹವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತತ್‌ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಶ್ರೀ ಹಸ್ತವ ನಿರಿಸಿದಡೆ, ಲೋಹದ ಮೇಲೆ ಪರುಷ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತ್ತಯ್ಯ! ಒಪ್ಪುವ ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿಯ

ಸೊಸಲಿಂಗೆ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿದಡೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡೆತನಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತ್ತಯ್ಯ ! ಸದ್ಯೋಜಾತ ವಾಮದೇವ ಅಘೋರ ತತ್ಪುರುಷ ಈಶಾನ್ಯವೆಂಬ ಪಂಚಕಲಶದ ಅಭಿಷೇಕವ ಮಾಡಿಸಲು ಶಿವನ ಕಾರುಣ್ಯಾಮೃತದ ಸೊನೆ ಸುರಿದಂತಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ! ನೆರೆದ ಶಿವಗಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಲಿಂಗವನು ಕರಸ್ಥಲಾಮಳಕವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯನುಪದೇಶವ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ, ಕಂಕಣವ ಕಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸವಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣವೇ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಮಯಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಇಂತು ಮುಂದೆ ತೋರಿ ಹಿಂದೆ ಬಿಡಿಸಿದ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದಾನು ಬದುಕಿದೆನಯ್ಯ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ.

(೫) ಭವ ಬಂಧನದ ಕುಣಿಕೆಯನರಿಯದ ಮಲಿನ ಜೀವಿಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯವ ತೊಳೆವ ಶ್ರೀಗುರುವಿನುಪದೇಶದ ಪರಿ ಎಂತೆಂದೊಡೆ, ಸ್ಥೂಲ ಪಂಚಭೂತಕಾಯದ ಪಂಚ ತತ್ವಂಗಳ ವಿವರಿಸಿ, ಬೋಧಿಸಿ, ಕಳೆದು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಂಚಭೂತ ಕಾಯದ ತನುಮಾತ್ರ ಗುಣಂಗಳ ವಿವರದ ಭೇದವ ಭೇದಿಸಿ ತೋರಿ ಕಳೆದು, ಕಾರಣ ಪಂಚಭೂತ ಕಾಯದ ಕರಣ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮಹಾ ವಿಚಾರದಿಂ ತಿಳುಪಿ ವಿವರಿಸಿ ಕಳೆದು, ಸ್ಥೂಲ ಪಂಚಭೂತಕಾಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿ ಸದಾಚಾರ ಕುಳಸ್ಥಳವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಂಚಭೂತ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿ ಮಹಾ ವಿಚಾರದನುಭಾವವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಕಾರಣ ಪಂಚಭೂತ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಲಿಂಗವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿ, ಪರಮಾನಂದ ಸುಜ್ಞಾನವನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಇಂತೀ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣವೆಂಬ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ನೆರೆ ಭವಿಸಿ ತೋರಿ, ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಜನ್ಮದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿ, ಎನ್ನ ಕೃತಾರ್ಥನ ಮಾಡಿದ ಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೀ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ಬದುಕಿದೆನಯ್ಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೬) ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾದ ಪಂಚಭೂತ ಸಮ್ಮಿಶ್ರದಿಂದಾದ ಕಾಯವು ಭೂತಕಾಯವು, ವಾಯು ಪ್ರಾಣಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯ ಕಾರಣ ಕಾಯವು. ಈ ಪರಿಯಿಂದ ಇದು ಉತ್ಪತ್ತಿ . ದೇವದಾನವ

ಮಾನವರಿಗೆಯೂ ಒಂದೇ ಪರಿ. ಶ್ರೀಗುರು ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾದ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಸಮ್ಮಿಶ್ರದಿಂದಾದ ಕಾಯವು ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವು, ಮಹಾ ಮಂತ್ರಪಿಂಡವು, ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿ. ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯವಿಲ್ಲ ಸತ್ಯನು ಸದ್ಯೋನ್ಮುಕ್ತನು. ಈ ಪರಿ ಇದು ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಹಡೆದ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆಯೂ ಒಂದೇ ಪರಿ, ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದ ಪರಿ. ಶಿವ ಭಕ್ತನ ಇರವಿನ ಪರಿ ಇಂತುಟಯ್ಯ. ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ ಲೋಕದ ಮಾನವರ ಪರಿ ಎಂದರೆ ನರಕ ತಪ್ಪದು.

ಇಂತು ಉಪದೇಶ ಕಾರಣವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ಭಕ್ತನಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಾಮುಖದಿಂದ ಬೋಧಾಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಶಿಕ್ಷಾಗುರು ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨ ಶಿಕ್ಷಾಗುರುಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೆಂದೆಂಬರು. ಆವುದು ಮುಂದು ಆವುದು ಹಿಂದೆಂದರಿಯರು. ಎಳ್ಳೊಳಗಣ ಎಣ್ಣೆ, ಕಲ್ಲೊಳಗಣ ಹೇಮ, ಹಾಲೊಳಗಣ ತುಪ್ಪ, ಕಾಷ್ಠದೊಳಗೆ ಅನಿಲನಿಪ್ಪಂತೆ ಇಪ್ಪ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಿಯನು ಮನ್ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ತನ್ನ ಹಸ್ತಾಬ್ಜ ಮಥನದಿಂದ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಮಾಡಿ ತೆಗೆದು, ಲಿಂಗದ ತನುವಿನೊಳಗಿರಿಸಿ ತಲ್ಲಿಂಗವನಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ, ಸುಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯನುಪದೇಶವ ಮಾಡಿರಲು ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಮಥನದಿಂದ ಜೀವ ಶಿವ ಸಂಗವಹ ಬಟ್ಟೆಯ ನರಿಯದೆ ಹಲವು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿವುತಿಪ್ಪ ಅವಿದ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಕರ್ಮನಿರ್ಮುಳವಾಗದ ಜಡರುಗಳು, ಗುರುವಚನ ಪರಾಙ್ಮುಖರು, ಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾವಿರಹಿತರು ನಿಮ್ಮ ನೆತ್ತಬಲ್ಲರು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ ?

(೨) ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕಾಳಿಕೆವಿಡಿದು ಮನದ ಮೋಹವ ಪರಿಹರಿಸಿದ ಪರಿಯ ನೋಡಿರೇ. ಒಮ್ಮೆ ಕಾಸಿ, ಒಮ್ಮೆ ಕರಗಿಸಿ, ಒಮ್ಮೆ ಬಣ್ಣ

56

ನಿಟ್ಟು, ಎನ್ನ ಮನದ ಮೋಹವ ಕಳೆದನಯ್ಯಾ, ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಬಸವಣ್ಣನು.

(೩) ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆ ಇಲ್ಲದವರಂಗಣವ ಮೆಟ್ಟಲಾಗದು. ಜಂಗಮ ನಿಷ್ಠೆ ಇಲ್ಲದವರ ಸಂಗವ ಮಾಡಲಾಗದು. ಪ್ರಸಾದ ನಿಷ್ಠೆ ಇಲ್ಲದವರ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪತ್ತಿಯಲುಣಲಾಗದು. ಲಿಂಗಮುಖಕ್ಕೆ ಬಾರದ ರುಚಿ ಕಿಲ್ಬಿಷ ನೋಡಾ. ಮುಟ್ಟಲಾಗದು ಮಹಾ ಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರನನೊಲಿಸುವ ಶರಣಂಗೆ.

(೪) ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ ಗುರುಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನ್ಯಸ್ತವಾದಂತೆ. ಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿ ಶಿವಲಿಂಗವಿದ್ದುದೇ ಅವಿಮುಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ. ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿ ಶಿವ ಲಿಂಗಸನ್ನಿಧಿಮಾತ್ರ ಪವಿತ್ರೀಕೃತವಾಗಿ. ಮಂತ್ರಶುದ್ಧಿ ಹರಮಂತ್ರ ಮಯ ವಾಗಿ. ಲಿಂಗಶುದ್ಧಿ ಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಳ ನಿರುಪಮ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯವಾಗಿ. ಇಂತು ಪಂಚ ಶುದ್ಧಿ ಎಂದರಿದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಪ್ಪುದೇ ಆಗಮ. ಬೇರೆ ಆಗಮವಿಲ್ಲ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ಗುರುವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಶ್ರೀಗುರು ಹಸ್ತಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದಾಗವೇ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ. ಲಿಂಗವಿದ್ದುದೇ ಅವಿ ಮುಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿ. ಲಿಂಗ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಯಿಂದವೇ ದ್ರವ್ಯ ಶುದ್ಧಿ, ಗುರುಪೇಳಿದ ಕರ್ಣಮಂತ್ರದಿಂದವೇ ಮಂತ್ರ ಕಾಯವಾಯಿತ್ತು. ಗುರು ಮುಟ್ಟಿದಾಗವೇ ಶಿಲಾಭಾವವಳಿದು ಶಿವ ಕಳೆಯ ಭಾವಿಸಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ. ಇಂತಪ್ಪ ಗುರುಮಂತ್ರ ಕ್ರಿಯಿಂದಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಪ್ಪ ಪಂಚಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಗಮ ಶೃತಿ ಮತವಿಡಿದು ಬೇರೆ ಪಂಚ ಶುದ್ಧಿಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

ಇಂತು ಶಿಕ್ಷಾಗುರು ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಲಿಂಗವ ಸದ್ಭಕ್ತನಂಗ ದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಕಟಾಕ್ಷೆಯ ಕಣ್ದೆರವೆಯ ನಿಮಿತ್ಯ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವ ನೆಯ್ದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾನಗುರು ಸ್ಥಲವಾದುದು.

೩ ಜ್ಞಾನಗುರುಸ್ಥಲ.

(೧) ಎಸವಿನ ಗುರು ಹೋಗಿ ಶಿಶುವಧೆಯ ಮಾಡಿದಡೆ, ಶಿಶು ಹೋಗಿ ಮರಳಿ ಗುರುವ ಕೊಂದಡೆ ಹೆಸರುಗೊಂಬಣ್ಣಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೇ ಇವರಿಬ್ಬರು ಸತ್ತ ಠಾವ ಒಬ್ಬರು ಅರಿಯರು ನಿರ್ವಯಲೆಂದಾತ ನಮ್ಮ ಅಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯ.

ಟೀಕುಃ— ದಿಗ್ದೆಸೆಗಳ ನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಅಖಂಡ ಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಗುರು ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಶಿಷ್ಯ ಕಾರಣವೆಂಬುದೀಗ ಎಸವಿನ ಗುರು ಹೋಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಶಿಷ್ಯನ ಜೀವತ್ವವನಳಿದು ಶಿವತತ್ವವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಎಸವಿನ ಗುರು ಹೋಗಿ ಶಿಶು ವಧೆಯ ಮಾಡಿದಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವನ ಧರ್ಮವಳಿದು ಶಿವ ತಾನೆಂದರಿದು ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುವೆಂಬ ಲಕ್ಷದ ಭಿನ್ನ ವಳಿದು ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಶಿಶು ಹೋಗಿ ಮರಳಿ ಗುರುವ ಕೊಂದಡೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಗುರುಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರು ಸತ್ತುವಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಯುಪ್ಪರು, ಇಂತಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ನಿಲವ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೆಂಬ ನಾಮ ರೂಪವಿಡಿದು ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳರಿಯರೆಂಬುದೀಗ ಹೆಸರುಗೊಂಬ ಅಣ್ಣಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೇ, ಇವರಿಬ್ಬರು ಸತ್ತ ಠಾವ ಒಬ್ಬರೂ ಅರಿಯರು ನಿರ್ವಯಲೆಂದಾತ ನಮ್ಮ ಅಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ತಡೆ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದ ಮಹಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಲಿಲ್ಲದ ಅಂಬಿಗ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಡಿವ ಬಿಡುವ ಮನವ ಬೆಲೆಗೊಟ್ಟರೆ ಗಡಣವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಯಿಸುವೆ ಹೊಳೆಯಾನು. ನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸೀಮಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರಿಸುವೆ ನೆಂದಾತನಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ.

(೩) ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವಾಗದ ಮುನ್ನ ಯೌವ್ವನ ಮಥನವಾಯಿತ್ತು. ಆವುದು ಅಂತರಂಗವೆಂಬೆ? ಆವುದು ಬಹಿರಂಗ ವೆಂಬೆ? ಆವುದು ಆತ್ಮಸಂಗವೆಂಬೆ? ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕಸಂಯೋಗವೇ ಬಹಿ ರಂಗ, ಮನ ಸಂಯೋಗವೇ ಅಂತರಂಗ. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಂಯೋಗವಾಯಿತ್ತು.

(೪) ಗುರುವನರಿವನ್ನಕ್ಕ ಅಷ್ಟಾದಶ ವಿದ್ಯೆಯ ನೇಯಲುಂಟು, ಓದಲುಂಟು, ಕೇಳಲುಂಟು, ಹೇಳಲುಂಟು. ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ಗುರುವನರಿದ ಬಳಿಕ, ಗುರುವಲ್ಲದೆ ತಾನಿಲ್ಲ, ತಾನಿಲ್ಲವಾಗಿ ಓದಲಿಲ್ಲ, ಓದಲಿಲ್ಲಾಗಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ, ಕೇಳಲಿಲ್ಲಾಗಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ, ಹೇಳಲಿಲ್ಲಾಗಿ ಅರಿಯಲಿಲ್ಲ, ಅರಿಯಲಿಲ್ಲಾಗಿ ಅರಿವನರಿಯದ ಗುರುವನರಿಯಲುಂಟೆ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ?

(೫) ಶಿವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತರಾದವರು ನೀವು ಕೇಳಿರೇ. ನಿಮ್ಮ ಗುರು ಭಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಯತವ ಮಾಡಿದನು, ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಯತವ ಮಾಡುವ ಗುರುವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದದೊಳಗಳಿಯಿತ್ತಲ್ಲಾ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ! ಆಚಾರ್ಯನು ಕುಟಿಲವ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನಲ್ಲಾ! ಲೋಕದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಶಬ್ದದೊಳಗಳಿಯಿತ್ತಲ್ಲಾ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ! ಪಾಷಾಣ ದಂಡುಗದ ಹೇಸಿಕೆಯೊಳಗೆ ಸತ್ತಿತ್ತಲ್ಲಾ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ! ಕೇಳಲಾಗದೀ ಶಬ್ದವ. ಶಿವನ ಕರೆದು ಸ್ವಾಯತವ ಮಾಡಿದೆನು. ಶಕ್ತಿಯ ಕರೆದೆನ್ನ ಮಠಕ್ಕೆ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿಸಿದೆನು ಇವರಿಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯಪ್ರಿಯಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸಿದೆನು.

(೬) ಭಾವಕ್ಕೆ ಇಂಬಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದ ಮೀಸಲು ನೋಡಾ! ನುಡಿಗೆಡೆಯಿಲ್ಲ. ಎಡೆಗೆಡೆಯಿಲ್ಲ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವೆರಿಸಲೊಡನೆ.

(೭) ಉಣದೆ ದಣಿವ ಗುರುವಿನ ಹೆಸರುಗೊಳ್ಳದ ಮುನ್ನಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಅನ್ಯರಿಗೆ ತೋರದ ಭಕ್ತಿಯದು. ನಿಮ್ಮೊಳಡಗಿದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವ ಪಸಾರಕ್ಕಿಕ್ಕುವ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆತ್ತ ಬಲ್ಲರಯ್ಯ ಕಲಿದೇವಯ್ಯಾ?

(೮) ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವನರಸಲೆಂದು ಹೋದರೆ ತಾನೇ ಗುರುವಾದ. ತಾನೇ ಶಿಷ್ಯವಾದ. ತಾನೇ ಲಿಂಗವಾದ. ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಕಾಯದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಕೊಟ್ಟಡೆ ಭಾವ ಬತ್ತಲೆಯಾಯಿತ್ತು.

ಇಂತು ದೀಕ್ಷಾಗುರು, ಶಿಕ್ಷಾ ಗುರು ಜ್ಞಾನಗುರುವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವೇಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಕರತಳಾಮಳಕ ವಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪. ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(೧) ಕಾಣದುದ ನರಸುವರಲ್ಲದೆ, ಕಂಡುದ ನರಸುವರೇ ಅಯ್ಯ? ಘನಕ್ಕೆ ಘನವಾದ ವಸ್ತು ತಾನೇ ಗುರುವಾದ, ತಾನೇ ಲಿಂಗವಾದ, ತಾನೇ ಜಂಗಮವಾದ, ತಾನೇ ಪ್ರಸಾದವಾದ. ತಾನೇ ಮಂತ್ರವಾದ ತಾನೇ ತಂತ್ರವಾದ, ಸಕಲವಿದ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವನೊಳ ಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇನ್ನು ನಿರ್ವಿಕಾರ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಕಾಣಬಾರದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನರಸಿ ಕಾಣೆನೆಂದು ಬಳಲ ಬೇಡ. ಕಾಣಬಂದ ಶ್ರೀಗುರು ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರಲು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದುದ ಕಂಡು ಕೊಂಬುದು ಎಂಬುದೀಗ ಕಾಣದುದ ನರಸುವರ ಲ್ಲದೆ ಕಂಡುದನರಸುವರೇ ಹೇಳಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅದು ಕಾರಣ ಘನಕ್ಕೆ ಘನವಾದ ಮಹಾ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯನ ಮೇಲಣ ಕರುಣದಿಂದ ಗುರುವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾಗುರುವಾಗಿ, ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು, ಲಿಂಗವಾಗಿ ಪೂಜೆಗೊಂಡು, ಜಂಗಮವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿ, ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಬಂದು ಪರಿಣಾಮವ ತೋರಿ, ಮಂತ್ರವಾಗಿ ಷಡಕ್ಷರಿಯ ರೂಪಾಗಿ ಬಂದು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಯಂತ್ರವಾಗಿ ಸಕಲ ಕ್ರಿಗಳನೆ ನಿಲಿಸಿ, ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾ ರೂಪಾಗಿ ಬಂದು ಮಹಾನುಭಾವದೊಳಗೆ ನೆಲೆಗೊಂಡು ನಿಂದು ಇಂತು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗ ವಿಕಾರ ನಿರ್ವಿಕಾರ ವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರವ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಗುರು ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಒಳಗೆ ಲಿಂಗವಿಪ್ಪುದೆಂಬ ಪಂಚ

ಮಹಾ ಪಾತಕರ ನುಡಿಯ ಕೇಳಲಾಗದು. ಒಳಗಿಪ್ಪನೇ ಲಿಂಗ ದೇವನು? ಮಲಮೂತ್ರ ಮಾಂಸದ ಹೇಸಿಕೆಯ ಪ್ರಾಣವಿಪ್ಪುದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಿಪ್ಪುದೇ? ಆ ಪ್ರಾಣನ ತಂದು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೆರೆಯ ಬಲ್ಲಾತನೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ. ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಲರಿಯದೆ ಹಲವು ಬಳಕೆಯ ಬಳಸುವ ಮಟ್ಟಿಯ ಭಂಡರ ನೆನಗೊಮ್ಮೆ ತೋರದಿರಾ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೩) ಸಾಕಾರವಿಡಿದು ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ನಿರಾಕಾರವ ನಂಬಲಾಗದು. ಶ್ರೀಗುರು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನು ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂ ಗೈಸಿಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ವಜ್ರದಲ್ಲಿ ಬಯಲ ನರಸಲುಂಟೆ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ?

(೪) ಯತೋ ವಾಚೋ ನಿವರ್ತಂತೆ ಅಪ್ರಾಪ್ಯ ಮನಸಾ ಸಹ ಎಂದೆನಿಸುವ ಲಿಂಗವು, ಶೃತಿ, ಚಕಿತಮಭಿಧತ್ತೆ ಎಂದೆನಿಸುವ ಲಿಂಗವು, ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್ ಎಂದೆನಿಸುವ ಲಿಂಗವು, ಅಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋಭಗವಾನ್, ಅಯಂ ಮೇಭಗವತ್ತರಂ ಎಂದೆನಿಸುವ ಲಿಂಗವು, ಏಕ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ತ್ರಿವಿಧಾಭೇದಂ ಎಂದೆನಿಸುವ ಲಿಂಗವು, ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ರೂಪಾಗಿ "ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಸ್ತಥಾ ಭಾವಂ ತ್ರಿವಿಧಾ ವೈಕ್ಯವರಾನನೆ" ಎಂದುದಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧವು ಏಕೀಭವಿಸಿ ಲಿಂಗ ರೂಪಾಗಿ, ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕರತಳಾಮಳಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ದನೇ! ಆಹಾ ಎನ್ನ ಪುಣ್ಯವೇ! ಆಹಾ ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೇ! ಆಹಾ ಎನ್ನ ಸತ್ಯವೇ! ಆಹಾ ಎನ್ನ ನಿತ್ಯವೇ! ಶಿವಶಿವಾ ಮಹಾದೇವ ಮಹಾದೇವ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ, ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೫) ನಿತ್ಯ ನಿರಂಜನ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲು ಮತ್ತೆ ನೆನೆನೆನೆದು ಬದುಕಿಹೆನೆಂಬುದು ಅಜ್ಞಾನವಯ್ಯ. ಸತ್ಯವು. ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗವೆಂಬುದನರಿಯದೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಯವೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವದು ಕ್ರಮವಲ್ಲವಯ್ಯ. ಪಂಚಾಮೃತ ಮುಂದೆ ಬಂದಿರಲು ಹಸಿದೆನೆಂದು ಲೋಗರ ಮನೆಯಲನ್ನವ ಬೇಡುವರೇ? ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ನಿಧಾನವಿರಲು ಬಳಸಲರಿಯದೆ ಬಡತನ ಬಲ್ಲಿಹರೇ? ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದವರು ಮೊದಲಾಗಿ ಲಿಂಗವ ನೆನೆದು ಬದುಕಿಹ

ನೆಂಬರು. ಇದ ಕಂಡು ನಂಬದಿಹುದುಚಿತವೇ? ಇದು ಗುಣವಲ್ಲ, ಮುಂಗಯ್ಯ ಕಂಕಣಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಬೇಡ. ಲಿಂಗವಂಗದೊಳಿರ್ದುದಕ್ಕೆ ಲಿಂಗದ ಪರಿ ಎಂತೆಂದು ಅನ್ಯರ ಕೈಯ್ಯಲು ಕೇಳಬೇಡ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನೋಡಿಕೊಂಬುವುದು. ಇದನರಿತು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಕಾಣೆನೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗಬೇಡ. ಮುಂದೆ ಜನ್ಮ ಉಂಟೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ನೋಯಬೇಡ. ಇದು ಕಾರಣ ತನ್ನ ಕರಸ್ಥಲದೊಳಗಿರ್ದ ವಸ್ತುವನು ತಾನರಿದಡೆ, ತಾನೇ ಶಿವನು. ಇದು ಸತ್ಯ ಶಿವನಾಣೆ. ಶಿವಬಲ್ಲ. ಶಿವಶಿವಾ, ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಅಂಗದೊಳಳವಟ್ಟ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವು ಸದ್ಭಕ್ತನ ಹೃದಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಭರಿತವಾಗಲು ಮುಂದೆ ಭಾವಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೫. ಭಾವಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(೧) ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾವಕ್ಕೆ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾವಕ್ಕೆ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ನಾನೆನ್ನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಪೂಜಿಸಹೋದರೆ ಕೈತಪ್ಪಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತ್ತು. ಎನ್ನ ಲಿಂಗವು ಸಾಧಕನಲ್ಲ, ಭೇದಕನಲ್ಲ. ಗುಹೇಶ್ವರ ಅಲ್ಲಯ್ಯ ತಾನೇ ಬಲ್ಲ.

ಟೀಕುಃ—ಎಲ್ಲರೂ ಲಿಂಗವನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಪರಿಯಲ್ಲ. ಶಿವಯೋಗಿಯ ಪರಿಯು ಮತ್ತೆಂತೆಂದರೆ, ಮನ ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಹೋದರೆ, ಆ ಮನವೇ ಲಿಂಗವೆಂದರಿದು, ಅಸಾಧ್ಯ ಸಾಧಕನಾಗಿಪ್ಪ ಕಾರಣ ನಾನೆನ್ನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಪೂಜಿಸಹೋದರೆ ಕೈತಪ್ಪಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶಿವಯೋಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಯಲ್ಲದೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣ ಸಾಧಕನಲ್ಲ, ಭೋಧಕನಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಅರ್ಚನೆ ಅವರಿಸಿತ್ತಯ್ಯ, ಪೂಜೆ ಪೂರಿತವಾಯಿತ್ತಯ್ಯ, ಸಮತೆ ಪರಿಣಾಮಿಸಿತ್ತು, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಂಧಾನವಾಯಿತ್ತು ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರನ ನೆನೆವ ಭಾವಕ್ಕೆ.

(೩) ಕರಸ್ಥಲದ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೊಂದು ಘನಲಿಂಗದ ಬೆಳಗ ಕಂಡೆ. ಮಹಾ ಮಂಗಳ ನಿಳಯನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾಮಂಗಳ ನಿಳಯನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ನಾರ್ತೆ ಸಂಗನಬಣ್ಣ ನಲ್ಲಿ ನಿವಾಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು.

(೪) ಕಾಯವೇ ಕಳೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ ಭಾವ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ನೋಡಾ! ಅನುಭಾವ ಕರಸ್ಥಲವಾಗಿ ಭಾವ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ನೋಡಾ! ಸಾಕ್ಷಿ॥ ದೇಹೋ ದೇವಾಲಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ। ಜೀವ ದೇವ ಸದಾಶಿವಃ। ತೇಜೋ ತು ಜ್ಞಾನ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ಸೋಹಂ ಭಾವೇನ ಪೂಜಯೇತ್॥ ಎಂದುದಾಗಿ ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಮಹವ ನುಂಗಿದ ಮಹಂತನ ಬೆರಗು.

(೫) ಎನ್ನ ಮನದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ .ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಲಿಂಗವ ಕಂಡೆ. ಕಂಡು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದೆ. ಆತನ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದೆ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅನುವಿಷ ನಿಜೈಕ್ಯ .ಗುಹೇಶ್ವರನ.

(೬) ಎನ್ನ ಮನವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಟ್ಟು ತೆಗೆಯಬಾರದ ಬೆರಗು ನೋಡಯ್ಯ. ಇಹವೆಂಬುದನರಿಯೆ. ಪರವೆಂಬುದನರಿಯೆ. ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಇರ್ದೆ ನೋಡಯ್ಯ. ಪರಮ, ನಿನ್ನ ನೆನಹೇ ನೆನಹಾಗಿ ಪರಮ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುತಿರ್ದೆ ನೋಡಯ್ಯ. ಅಪ್ರತಿಮ ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯ ಎನ್ನ ಬೆರಗಿನ ಭೇದವ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆಯಯ್ಯ.

ಇಂತು ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭರಿತನಾಗಿ ಚಿದ್ಭಾವ ಸ್ವರೂಪವ ನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ಸದ್ಭಕ್ತನಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಳವಡಲು ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

೬. ಜ್ಞಾನಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(೧) ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಳಯ. ಪ್ರಳಯವದ್ಭುತ ಕಾಣಿರೇ. ಅದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂತೆಂಬೆ? ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿ ಎಂತೆಂಬೆ? ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ನಿಂದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂದಿತ್ತು.

(೨) ಜಾತಿ ಭೇದಂಗಳನರಿವುದಯ್ಯ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಹಿಂದುಮುಂದು ಹರಿಯಿತ್ತಯ್ಯ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗು ಮತ್ತಪ್ಪದಯ್ಯ. ಆದಡಾತ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂದರಿವುದಯ್ಯಾ.

(೩) ಚಿತ್ತದ ಸ್ನೇಹವ ಸಜ್ಜನಕರ್ಪಿತವ ಮಾಡೆ. ನೆಟ್ಟೆರ್ದ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಾಗು ತಡೆಯುಂಟೆ ಎಲೆ ಮರುಳೆ? ಆತುರದಲ್ಲಿ ಕಳವಳಿಸಿ ವ್ಯಾಕುಲದಲ್ಲಿ ದಾವರಿಸುತಿಪ್ಪದೀ ಮನವು. ಆ ಮನವು ಬೆನ್ನದೋರದ ಘನಕ್ಕೆ ಜೆಂಬತ್ತಿ ಬಿಡದಿರಬಲ್ಲಡೆ ತನ್ಮೂರ್ತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು.

(೪) ನೋಡುವುದು. ನೋಡಲರಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟಿತಾ ಲೋಕವೆಲ್ಲ. ನೋಡುವುದು. ನೋಡಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ, ಅಗಲಲಿಲ್ಲ. ನೋಟದ ಕೂಟದ ಅಗಲದ ಸುಖವ ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಲ್ಲ.

(೫) ಬಲ್ಲನಿತ ಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ, ಅರಿಯದುದನೆಂತು ಬಲ್ಲರು? ಅರಿವು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ಅರಿದುದನಾರಿಗೂ ಅರಿಯಬಾರದು. ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವನರಿಯದೊಡೆರಡು, ಅರಿದಡೊಂದೇ.

(೬) ಎನ್ನ ಕಂಗಳೊಳಗಣ ರೂಹಿಂಗೆ ಆನು ಬೇಟವ ಕೊಂಡು ಬಳಲುವಂತೆ, ಹಿಡಿದು ನೆರೆಯಲಿಲ್ಲಯ್ಯ. ತುರೀಯದ ತವಕವನೇನೆಂಬೆ? ಸಂಗಸಂಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಗತಿ ಸುಖವನರಸಲುಂಟೇ? ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಕೃತಕವ ಆಳಿಯೆ. ಏನೆಂಬೆ?

(೭) ತನುವಿಲ್ಲದೆ ಕಂಡು, ಕಂಡು, ನಿಂದು, ಬೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದೆ ರೂಹಿಲ್ಲದೆ. ಕಂಡರಿತೆ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವ.

(೮) ಮನಕ್ಕೆ ತೋರದು. ನೆನೆವಡನುವಲ್ಲ. ಘನಕ್ಕೆ ಘನವು. ಅದನೇನೆಂದು ಹೇಳುವೆನಯ್ಯ? ಆರರಿಂದ ಮೀರಿದುದ, ಬೇರೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ

ದುದ, ದೇವದಾನ ಮಾನವರ ಬಲ್ಲತನದ ಬಗೆಯು ಮೀರಿದುದನೇನ ಹೇಳುವೆನಯ್ಯ? ಸಾಕ್ಷಿ, "ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತ ಶೂನ್ಯಂ ಚ ವ್ಯೋಮಾತೀತ ನಿರಂಜನ ಧ್ಯಾನ ಜ್ಞಾನ ಮನೋಹೀನಂ। ಶೂನ್ಯಲಿಂಗ ಮನಾಶ್ರಯಂ" ಎಂದುದಾಗಿ ಅರಿಯಬಾರದು, ಕುರುಹುದೋರದು, ತೆರಹಿಲ್ಲದಿಪ್ಪುದು ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ.

ಇಂತು ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗ, ಜ್ಞಾನಲಿಂಗವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವು ಏಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಭಕ್ತನ ಸ್ವಯಂ ಭಾವ ಗುಣದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಸ್ವಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೭. ಸ್ವಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಬೀಜ, ಜಂಗಮದಲುತ್ಪತ್ತಿ. ಕಾಯಗುಣವಿಲ್ಲಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಾತ್ಮ ನಿಸ್ಸಂಗಿ ಜಂಗಮ ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

ಟೀಕು:— ಜ್ಞಾನ ಕಲಾ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಪ್ಪ ಶರಣನೇ ಜಂಗಮ. ಅಂತಪ್ಪ ಜಂಗಮವು ತನ್ನ ಚಿತ್ ಪ್ರಣಮ ಚೈತನ್ಯ ಕಲೆಯನು ತನ್ನ ಭಾವದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಪಿಡಿದು ತನ್ನ ನಿಜವನು ನೋಡಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಕಾರಣ ಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಬೀಜ ಜಂಗಮದಲುತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿಪ್ಪ ಕಾರಣ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದೇಹವಾಸನೆ ಗುಣ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ಸಂಸಾರ ಭವ ಭಯಂಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ದೇಹ ಸಂಸಾರಸಂಗ ವಿದ್ದು ನಿಸ್ಸಂಗಿಯಾಗಿಪ್ಪನು. ಜಂಗಮವೆಂಬುದೀಗ ಕಾಯ ಗುಣ ವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ನಿಸ್ಸಂಗಿ ಜಂಗಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಅದು ಬೇಕು, ಇದು ಬೇಕು, ಎಂಬ ಎದೆಗುದಿಹತನ ಬೇಡ. ಸದ್ಭೈವನಾಗಿರ್ದಡೆ ಸಾಕು. ಷಡಿ ಪದಾರ್ಥಂಗಳು ತಾನಿಪ್ಪೆಡೆಗೆ ಬಾಹ

ವಯ್ಯ. ನಿಧಿ ನಿಕ್ಷೇಪಂಗಳು ತಾನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಾಹವಯ್ಯ. ಸದು ಹೃದಯ ಶುದ್ಧನಾಗಿ ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವಂಗೆ ಶರಣೆಂದಡೆ ನಿಜ ಪದವನೀವನು.

(೩) ತನುವ ಪಡೆದು ಧನವ ಗಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನುಜರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮನ ಬಂದ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮನ ನೊಂದು ಬೆಂದು ಮರುಗುತ್ತಿರಲಾರೆನಯ್ಯ. ನೀ ಕರುಣಿಸಿ ಇದ್ದ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಇಹಂತಹ ಪರಮ ಸುಖವು ಎಂದು ದೊರೆಕೊಂಬುದೋ ಎನಗೆ ಸಕಳೇಶ್ವರಾ?

(೪) ಉದಾಸೀನದಿಂದ ಮಾಡಿದಡೆ ಮುಟ್ಟಲಾಗದು. ಅದು ಅನರ್ಪಿತವೆನಿಸುವುದು. ವಿನಯಾರ್ಥ ಮಾಡಿದಡೆ ಮುಟ್ಟಿ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡುವುದು. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಭಿಮಾನಿಯ ತೋರಾ ಎನಗೆ.

(೫) ಕರ್ತನಿರ್ದೆಡೆಗೆ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬ ಕರ್ತಂಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವವಲ್ಲದೆ, ಭೃತ್ಯ ನಿರ್ದೆಡೆಗೆ ಕರ್ತನೈತಂದು ಭೃತ್ಯಾಚಾರವ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬ ಕರ್ತಂಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವವೆಲ್ಲಿಯದೋ? ಜಗದ ಕರ್ತನ ವೇಷವ ಧರಿಸಿ ಕರ್ತನಾದ ಬಳಿಕ ಭಕ್ತನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡೆಂದಡೆ, ಎನ್ನ ಕರ್ತೃತನಕ್ಕೆ ಅದೇ ಹಾನಿ ನೋಡಾ! ಲಿಂಗಾಣತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಅಂಗ ದಿಚ್ಛೆಗೆ ಅಂಗವಿಸಿ ಬೇಡಿದೆನಾದಡೆ, ಎನ್ನ ಲಿಂಗಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಅದೇ ಹಾನಿ ನೋಡಾ! ದೇಹ ಮನ ಪ್ರಾಣಂಗಳು ನಿಮ್ಮವಾಗಿ ನಾ ಹೊರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿ ಎನಗಿಲ್ಲ. ಒಡಮನವ ಮಾಡಿ ಒಂದಡಿಯ ನಡೆದೆನಾದಡೆ ಮನದೊಡೆಯ ಸಕಳೇಶ್ವರದೇವ ನಿಮ್ಮಾಣೆ.

(೬) ಸಕೃತ್ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣವಳಿಯದೆ ಮನುಜರ ಬೇಡುವ ಯಾಚಕರನೊಲ್ಲ. ಅಭವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದುದನಲ್ಲದೆ ಕೈಕೊಳ್ಳ, ಕೂರ್ಮನ ಶಿಶುವಿನ ಆಪ್ಯಾಯನದಂತೆ ಆರಾಧ್ಯ ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವರಲ್ಲಿ ದಯಾಮೃತವನುಂಬ ಶರಣ.

(೭) ದೊರೆಕೊಂಡಂತೆ ಮನ ದಣಿದಿಪ್ಪವರ ದುಃಖಕ್ಕೆ ದೂರಾಗಿಪ್ಪವರ ಒಳಗನರಿದು ಹೊರಗೆ ಮರೆದು ಸದಾನಂದದಲ್ಲಿಪ್ಪವರ ತೋರಾ ಎನಗೆ. ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವಾ ಎನಗಿದೇ ವರವನೀವುದು ಕಂಡಾ ತಂದೆ.

ಇಂತು ಸ್ವಯಂ ಭಾವ ಗುಣದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಲಿಂಗವು ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಭಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಚರಿಸುವ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಚರ ಜಂಗಮ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೮ ಚರಸ್ಥಲ

(೧) ಕಣ್ಣೇ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿ, ಕಯ್ಯೇ ಕಪ್ಪರವಾಗಿ, ಕಿವಿಯೇ ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ಕಾರುಣ್ಯವೆನುತ ಮನದ ಭಿಕ್ಷವನುಂಡು ತನು ಪರಿಣಾಮವನೈದಿಹ ಘನ ಮಹಿಮರ ತೋರಯ್ಯಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:-- ಕಂಗಳೊಳಗೆ ಇಷ್ಟ ರೂಪಗ್ರಹಣವೆಂಬ ಹಸ್ತದೊಳಗೆ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಲಾಕುಳವ ಹಿಡಿದು, ಕರಸ್ಥಲದೊಳಗೆ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪಾತ್ರಸ್ವರೂಪವಪ್ಪ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇರುತಿಪ್ಪುದೀಗ ಕಣ್ಣೇ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿ ಕಯ್ಯೇ ಕಪ್ಪರವಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಅಂಗ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ಣದೊಳಗೆ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳ ಉಪದೇಶಾಮೃತವ ಪಡೆದು ಮನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗರತಿ ಭಿಕ್ಷವನುಂಡು ಆತನು ಅಂಗಪ್ರಸಾದ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಸುಖವನೈದಿಪ್ಪಾತನೇ ಅಚ್ಚಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಕಿವಿಯು ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ಕಾರುಣ್ಯವೆನುತೆ ಮನದ ಭಿಕ್ಷವನುಂಡು ತನುಪರಿಣಾಮವನೈದಿಪ್ಪ ಘನ ಮಹಿಮರ ತೋರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಹಸಿವಿಲ್ಲದೆ ಉಣಬಲ್ಲಡೆ, ಉಪಾಧಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬೇಡಬಲ್ಲಡೆ, ಅದು ಪರುಷ, ಅದು ಸಂಬಂಧ. ಗಮನವಿಲ್ಲದೆ ಸುಳಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ, ನಿರ್ಗಮನಿಯಾಗಿರ ಬಲ್ಲಡೆ ಅದು ಪರುಷ, ಅದು ಸಂಬಂಧ. ಅವರ ನಡೆ ಪಾವನ, ಅವರ ನುಡಿ ತತ್ವ, ಅವರು ಜಗದಾರಾಧ್ಯರೆಂಬೆ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೩) ಸಮತೆ ಎಂಬ ಕಂಥೆಯ ತೊಟ್ಟು ಸುಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಟೊಪ್ಪರವನಿಕ್ಕಿ ವಿಷಯವೆಂಬ ಹಾವುಗೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ ತಮಂಧವೆಂಬ ಕುಳಿಯ ಬೀಳದೆ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ಕೊರಡನೆಡಹದೆ ಮದವೆಂಬ ಚೇಳ ಮೆಟ್ಟದೆ ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಬಂದೆನು ಭಕ್ತಿ ಭಿಕ್ಷವನಿಕ್ಕೈ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣಾ.

(೪) ಹೊನ್ನಿಂಗೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಿಂಗೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ. ಮಣ್ಣಿಂಗೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ. ಅಶನಕ್ಕೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ. ವೇಷಕ್ಕೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ ಪಥವ ತೋರ ಬಂದನಯ್ಯ.

(೫) ಭಕುತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತ ನಿರ್ಧನಿಕನಾದಡೆ ತನ್ನ ಕೈಧನವ ವೆಚ್ಚಿಸಿ ಆ ಭಕ್ತನ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿ ಅವರ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ನಿಲಿಸಿ ತಾ ಕರ್ತನಾಗಿ ಬಂದು ಪರಿಣಾಮಿಸಬಲ್ಲಡೆ, ಜಂಗಮ. ಅಂತವರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ. ಅಂತಲ್ಲದೆ ಮುನ್ನ ಮಾಡಿ, ಭೋ, ಎಂದು ದೂರಿ ಈಗ ಮಾಡಿರೇ, ಭೋ ಎಂದು ಜರಿದು ಝುಂಕಿಸಿ ಹೋಹವರ ಜಂಗಮವೆಂಬೆನೆ? ಎನ್ನೆನು. ಆದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ, ಆತ ಸೂನೆಗಾರ, ಆತ ಘಾತುಕ, ಆತ ದೋಷಾರ್ಥಿ ಆತ ಭವಭಾರಿ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವ.

(೬) ಕಂಗಳ ಕರುಳ ಕೊಯ್ದವರ ಮನದ ತಿರುಳ ಹುರಿದವರ ಮಾತಿನ ಮೊದಲ ಬಲ್ಲವರನೆನಗೊಮ್ಮೆ ತೋರಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೭) ಲಿಂಗಾಭಿಮಾನಿಗೆ ಅಂಗಾಶ್ರಯವಿಲ್ಲ ನೋಡಾ! ಬಂದುದೇ ಪರಿಣಾಮ, ನಿಂದುದೇ ನಿವಾಸ. ಅದು ಇದು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ.

ಇಂತು ಭಕ್ತಿಕಾರಣವಾಗಿ ಚರಿಸಿದ ಚರಲಿಂಗವು ಭಕ್ತನ ಚಿದಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಾಪರ ನಿರ್ಗಮನವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಪರಜಂಗಮಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೯ ಪರಸ್ಥಲ.

(೧) ಪರತತ್ವ ಪರಮಜ್ಞಾನ ಪರಮಾರ್ಥ ಪರಾಪರ ವಾಙ್ಮನಾತೀತ ಶಬ್ದಗಂಭೀರ ಉಪಮಾತೀತ ಉನ್ನತ ಪರಶಿವ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಸುಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭೆಯ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿದಾಡುವ ಪರಮಾನಂದ ಮಹಾಮಹಿಮೋನ್ನತ ಪರಶಿವಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಸುಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭೆಯ

ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿದಾಡುವ ಪರಮಾನಂದ ಮಹಾಮಹಿಮಂಗೆ ಶಿವ
ಜ್ಞಾನವೇ ಶೃಂಗಾರ ಮಹಾಬೆಳಗೇ ವಿಭೂತಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮವೇ ದರ್ಶನ
ಗಗನಸ್ಥಾನವೇ ಕಂಥೆ ಆಕಾಶವೇ ಚಪ್ಪರ ಅಜಾಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ
ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಆದಿ ಆಧಾರವೇ ಕಕ್ಷಪಾಳ, ಅನಾಹತವೇ ಒಡಿಯಾಣ
ಅದ್ವೈತವೇ ಯೋಗವಟ್ಟಿಗೆ ಅಗಮ್ಯವೇ ಯೋಗಪಾವುಗೆ ಅಚಲಿತವೇ
ಖಪ್ಪರ, ಅಪ್ರಮಾಣವೇ ಲಾಕುಳ, ಅವಿಚಾರವೇ ಸುಳುಹು ಅಕಲ್ಪಿ
ತವೇ ಭಿಕ್ಷ, ಕೊಂಡುದೇ ಗಮನ, ನಿಂದುದೇ ನಿವಾಸ, ನಿಶ್ಚಿಂತವೆಂಬ
ಮಠದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕುಳವೆಂಬ ಸಿಂಹಾಸನವಿಕ್ಕಿ ಗಗನ ಗಂಭೀರದ ಬಾವಿ
ಯೊಳಗೆ ಅಗೋಚರದ ಅಗ್ಗವಣಿಯ ತುಂಬಿ, ಮಹಾಘನಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಬೆಳಗೇ ಮಜ್ಜನ ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶವೇ ಗಂಧ, ಮಹದಾಕಾಶವೇ
ಅಕ್ಷತೆ, ಪರಾಪರವೇ ಪತ್ರೆ ಪುಷ್ಪ, ನಿರ್ಮಳವೇ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ, ಮಹಾ
ಪ್ರಕಾಶವೇ ಪೂಜೆ, ನಿತ್ಯನಿರಂಜನವೇ ಧೂಪದೀಪಾರತಿ, ಸಕಲ ಭುವ
ನಂಗಳೇ ಸುಯಿಧಾನ, ಆಚಾರವೇ ಅರ್ಪಿತ ಮಹಾತತ್ವವೇ ಸಿತಾಳ
ಅಖಂಡಿತವೇ ಅಡಿಕೆ ಏಕೋಭಾವವೇ ಎಲೆ, ಶುದ್ಧ ಶಿವಾಚಾರವೇ
ಸುಣ್ಣ, ವಿವೇಕ ವಿಚಾರದಿಂದ ವೀಳೆಯವನವಧರಿಸುವುದು, ಮಹಾ
ಲಿಂಗದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಪ್ರಸಾದ, ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನವೇ ಸಂತೋಷ, ಸಹಜ
ನಿರಾಭಾರಿಗಳ ಗುಣಮೇಳದಿಂದ ನಿಸ್ಸೀಮದ ನಿರಾಭಾರವೇ ನಿಭ್ರಾಂತಿ,
ನರು ಗಂಧದಲ್ಲಿ ನಿರಾಳಪದವೇ ಅನುಮತವಾಗಿ, ನಿಶ್ಶಬ್ದವೇ ಅನು
ಭಾವ, ಅನುಪಮ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯವೇ ವಿಶ್ರಾಮ, ನಿರಾಕಾರವೇ ಗಮನ
ನಿರಂತರವೇ ಪಾತಾಳ, ಊರ್ಧ್ವಪವನ ಸಂಯೋಗ, ತ್ರಿಭುವನಗಿರಿ ಎಂಬ
ಪರ್ವತವನೇರಿ ಕಾಯವೆಂಬ ಕದಳಿಯ ಹೊಕ್ಕು ಸುಳಿದಾಡುವ ಪರ
ಮಾನಂದ ಮಹಾಮಹಿಮಂಗೆ ಇಹಲೋಕವೇನು? ಪರಲೋಕವೇನು?
ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತತ್ತ, ಅಗಮ್ಯ, ನಿರಾಳ, ಪರಮಜ್ಞಾನ ಸಿದ್ಧಿ, ಮಹಾಲಿಂಗದ
ಬೆಳಗು, ಗುಹೇಶ್ವರಾ, ನಿಮ್ಮ ನಿಜವನರಿದ ಮಹಾಮಹಿಮಂಗೆ ನಮೋ
ನಮೋ ಎನುತಿರ್ದೆನು.

(೨) ಕುಲವಳಿದು, ಛಲವಳಿದು, ಮದವಳಿದು, ಮತ್ಸರವಳಿದು
ಆತ್ಮತೇಜವಳಿದು, ಸರ್ವಾಹಂಕಾರವಳಿದು, ನಿಜವುಳಿದು, ಲಿಂಗಜಂಗಮ
ವೆಂಬ ಶಬ್ದವಿಡಿದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ. ತಾನಳಿದು, ತಾನು
ಳಿದು, ಸಹಜಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ತಾನು ತಾನಾದ.

(೩) ಅಂಗಸಂಬಂಧ, ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗೋಪಜೀವಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಸಂಬಂಧ ಲಿಂಗವಾದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗೋಪಜೀವಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇದಾವ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಾಶ್ರಯದ ಗುಣವಿಡಿದು ಲಾಂಛನಧಾರಿಯಾಗಿರ್ದೆನಯ್ಯ. ಗ್ರಂಥ। ಲಾಂಛನಂ ದುರ್ಲಭಂ ಚೈವ। ಸ್ವಾನುಭಾವಮತಃ ಪರಂ ದುರ್ಲಭಂ ಶಿವತತ್ವನಾಂ। ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಮತಃ ಪರಂ। ಎಂದುದಾಗಿ ಆಶ್ರಯದ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ನಿರಾಶ್ರಯದ ಗುಣವಿಡಿದು ಲಿಂಗಸಾರಾಯ ಶರಣಲಿಂಗ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಮಹದಲನುಭಾವಿಯಾದ ಶರಣ.

(೪) ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಗಮನಿ, ಕೈಯಿಲ್ಲದ ಸೋಂಕು, ಬಾಯಿಲ್ಲದ ರುಚಿ, ಭಾವವೇ ಕರ್ಪೂರವಾಗಿ, ಪರಮದೇಹಿ ಎಂದು ಬೇಡುವ ಪರಮನ ತೋರಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೫) ರೂಪವೆಂತೆಂಬನಯ್ಯ ರೂಹಿಸಲಿಲ್ಲಾಗಿ? ಭಾವವೆಂತೆಂಬೆನಯ್ಯ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲಾಗಿ? ಜ್ಞಾನವೆಂತೆಂಬೆನಯ್ಯ, ಉಪಮಿಸಲಿಲ್ಲಾಗಿ? ಸಹಜಲಿಂಗದ ಬೆಳಗನಂಗವಿಸುವ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿನ ನಿಲವು ವಿಪರೀತ.

(೬) ನಿಜವನರಿದ ನಿಶ್ಚಿಂತನೇ, ಮರಣವ ಗೆಲಿದ ಮಹಂತನೇ, ಘನವ ಕಂಡ ಮಹಿಮನೇ, ಪರವನೊಳಕೊಂಡ ಪರಿಣಾಮಿಯೇ, ಬಯಲಲೊದಗಿದ ಭರಿತನೇ, ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗನಿರಾಳವನೊಳಕೊಂಡ ಸಹಜವೇ.

ಇಂತು ನವಸ್ಥಲಂಗಳೇ ತ್ರಿವಿಧ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲಂಗಳೇಕವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗವು ವೀರಮಹೇಶ್ವರನ ಗುರುಲಿಂಗವು ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಕ್ರಿಯಾಗಮಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಗುರುಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆ:-- ೪೪ ಅಂಗ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಮತ್ತು ಮಾಡಬಾರದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯುತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯವು ಒಡಮೂಡಹತ್ತುವದು. ಈ ಚೈತನ್ಯವು ಅವನ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ವ್ಯಾಪಿಸುವದು. ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯ ಈ ಲಿಂಗದ ವ್ಯಾಪಿಸುವಿಕೆಯು ಆಚಾರಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಗುರುಲಿಂಗ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮೇರೆಗೆ ಗುರುವಿನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಶಕ್ತಿಯು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವದು. ಇದು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವನ್ನು ಒಳಕೊಳ್ಳುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾ, ಶಿಕ್ಷಾ, ಅನುಭಾವಗಳೂ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಗಳೂ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯ ಚರ ಪರಗಳೂ ಇದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಶರೀರಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡಿಸುತ್ತ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಹೋದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಗುರುಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೃಢಪಡಿಸುವದಿರುತ್ತದೆಂದು ವಚನಕಾರರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆಗಮಲಿಂಗ, ಕಾಯಲಿಂಗ, ಮತ್ತು ಆಚಾರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಮುಖ್ಯ ವಿಭೇದಗಳಿವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮೂರು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಒಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳಾಗುವವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ವಿವೇಚನೆಯು ಮುಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

ಆಗಮಲಿಂಗ:— ಆಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಗಮ, ಭಾವಾಗಮ, ಜ್ಞಾನಾಗಮ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸತ್ ಕ್ರಿಯೆಯೇ

ಕ್ರಿಯಾಗಮವೆಂತಲೂ, ಆ ಸತ್ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ನಿಬ್ಬೆರಿಸಿದರೆ ಭಾವಾಗಮವೆಂತಲೂ, ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದೊಡಗೂಡಿದರೆ ಜ್ಞಾನಾಗಮವೆಂತಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪೂರ್ಣ ಶಿವಾಚಾರವೇ ಕ್ರಿಯಾಗಮವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂಗದಿಚ್ಛೆ ಏನೂ ಇರಕೂಡದು. ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವದೇ ಭಾವಾಗಮವು. ಇದು ಭಾವದಲ್ಲಿ ದೃಢಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಗಲು ಕ್ರಿಯೆ, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಭೇದವಡಗಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಜ್ಞಾನಾಗಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರೂ ಲಿಂಗಗಳು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಗೆಬಂದು ಏಕ ರೂಪವಾದಲ್ಲಿ ಅದು ಆಗಮಲಿಂಗವೆನಿಸುವದು.

ಕಾಯಲಿಂಗ:— ಸ್ಥೂಲವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದರೆ ಸಕಾಯವೆನಿಸುವದು. ಕಾಯಭಾವವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಳಿದು ಬಿಡುವದೇ ಅಕಾಯವೆನಿಸುವದು. ಹೀಗೆ ಕಾಯಭಾವವನ್ನು ಅಳಿದು ದೇಹವು ನಿರ್ದೇಹ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ, ಅದು ಪರವೆನಿಸುವದು. ಈ ಪರದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನು ಸಕಾಯನೂ ಅಲ್ಲ, ಅಕಾಯನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಸಕಳ ನಿಷ್ಕಳಾತೀತನು.

ಆಚಾರಲಿಂಗ:— ಇದು ಸದ್ ವೃತ್ತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಾಚಾರ, ಭಾವಾಚಾರ, ಜ್ಞಾನಾಚಾರ ಇವು ಈ ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಸದ್ಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆಯುವದೇ ಧರ್ಮಾಚಾರವು. ಈ ವರ್ತನೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಭಾವಾಚಾರವು. ಆಗ ಸದ್ಧರ್ಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯೂ ದೃಢಚಿತ್ತವೂ ಇರಬೇಕು. ತನುಗುಣಗಳಳಿತು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿರುವದೇ ಜ್ಞಾನಾಚಾರವು. ಆಗ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಅಡಗಿ ಹೋಗಿ ಭಕ್ತನು ಸದಾ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವನು. ಈ ಜ್ಞಾನಾಚಾರವು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಗಮ ಲಿಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಇದರಿಂದ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ, ಕಾಯ ಗುಣಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಸಂಸಾರ

ರಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಕಾಯವೂ ಅಲ್ಲ, ಅಕಾಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಕಾಯಲಿಂಗವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವೇ ಧರ್ಮಾಚಾರಗಳು. ಅವು ಮನದಲ್ಲಿ ಎಡೆಗೊಂಡು ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದಾದರೆ ಭಾವಾಚಾರಗಳು. ಅವು ಮುಂದೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದಾದರೆ, ಜ್ಞಾನಾಚಾರಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಗುರುಲಿಂಗಗಳ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ವಚನಕಾರರು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

---

೧. ಕ್ರಿಯಾಗಮಸ್ಥಲ.

(೧) ಸಂಜೆಯ ಮಂಜಿನ ಕಪ್ಪು ಅಂಜಿದಡೆ ಶಂಕೆ. ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಸಿಂದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಭಾವದ ನಟಣೆ ನಡೆವನ್ನಕ್ಕ ನಡೆಯಿತ್ತು. ಅದು ಸಿಂದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂದಿತ್ತು. ಆದರಂತುವನರಿದಡೆ, ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ನಿಲವು ತಾನೇ.

ಟೀಕು:— ಹಗಲಿನ ಇರುಳಿನ ಸಂಧಿ ಸಂಜೆ ಎನಿಸಿದಂತೆ ಆತ್ಮನ ಅರಿವು ದೇಹದ ಮರವೆ ಎರಡರ ಸಂಗ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನವೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸಂಜೆಯ ಮಂಜಿನ ಕಪ್ಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನದಿಂದ ದೇಹೋಹಂಮೆಂದು ಭವ ಭೀತಿಯ ಶಂಕೆದೋರೆ ದೇಹ ಶಂಕಾರೂಪವಾಗಿ ಜೀವವೆನಿಸಿ ದೃಶ್ಯವಾದನೆಂಬುದೀಗ ಅಂಜಿದಡೆ ಶಂಕೆ ತದ್ರೂಪವಾಗಿ ಸಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಆತ್ಮನ ಭಾವ ದೇಹ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನೈದಿ ಚರಿಸುವನ್ನಕ್ಕ ದೇಹಿಯಾಗಿ ಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ತನ್ನ ಭಾವದ ನಟಣೆ ನಡೆವನ್ನಕ್ಕ ನಡೆಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ದೇಹಿಯಾಗಿರ್ದಾತ್ಮಂಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲೊಡನೆ ಆ ದೇಹೋಹಂಮೆಂಬ ಭವದ ಭ್ರಾಂತಿಯಳಿಯಿತ್ತು. ಆ ದೇಹದ ಭ್ರಾಂತಿಯಳಿದಲ್ಲಿ ಈ ದೇಹ ತೋರಿಕೆ ಹುಸಿ ನಿಂದು ಹೋಯಿತ್ತು. ಅಂತು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿದ

ಹುಸಿವಾಸನೆಯುಡಗಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಭೇದನನರಿದಡೆ ಹಿಂದಣ ಜನನ ಮರಣವಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಶಿವ ತಾನೇ ಎಂಬುದೀಗ ಅದು ನಿಂದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂದಿತ್ತು, ಅದರಂತುವನರಿದಡೆ ಹಿಂದೆ ಹುಸಿ ಮುಂದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ನಿಲವು ತಾನೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಶಿವಾಚಾರವೆಂಬುದೊಂದು ಬಾಳಬಾಯಿ ಧಾರೆ. ಲಿಂಗ ಮೆಚ್ಚಬೇಕು. ಜಂಗಮ ಮೆಚ್ಚಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದ ಮೆಚ್ಚಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತವಾಗಿರಬೇಕು. ಬೇರಾದರೆ ಮೆಚ್ಚುವನೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ?

(೩) ಭಕ್ತಂಗಾಗಲಿ, ಜಂಗಮಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸದಾಚಾರವೇ ಬೇಕು. ಸದಾಚಾರವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನಾಯತ ಹೊದ್ದಲಾಗದು. ಅನಾಯತವೆಂಬುದೇ ಅನುಸರಣೆ. ಅನುಸರಣೆ ಎಂಬುದೇ ಅಂಗದಿಚ್ಛೆ. ಅಂಗದಿಚ್ಛೆ ಎಂಬುದೇ ಅನಾಚಾರ. ಅನಾಚಾರವೆಂಬುದೇ ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕ. ಆ ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕವೆಂಬುದೇ ನರಕ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರವುಳ್ಳವರು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆದರೆ ನಾಯಕ ನರಕ.

(೪) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಲಿಂಗವಂತನು ಏಕಭುಕ್ತೋಪವಾಸವ ಮಾಡಲಾಗದು. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ, ದೇವರಾರೋಗಣೆ ತಪ್ಪುದು. ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಕ್ರಿ ತಪ್ಪುದು. ಆಗಮ ಮಾರ್ಗ ತಪ್ಪುದು. ಶ್ರೀಗುರುವಾಜ್ಞೆ ತಪ್ಪುದು. ತನಗೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ದೋಷಕಾರಿಯಪ್ಪನು ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ! ಇದು ಕಾರಣ ನಿತ್ಯನೇಮಕ್ಕೆ ಪಂಚಪರ್ವ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆವಾವ ದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ಎಂದೆಂದು ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರವೇ ಕರ್ತವ್ಯ ನೋಡಾ! ದೇವರಾರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನತ್ವವ ಪಡೆದು ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಧರಿಸಿ ಮುಕ್ತರಪ್ಪುದಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೫) ಲಿಂಗವಂತನು ಲಿಂಗವಂತರೊಡನೆ ಸತ್ಯವ ನುಡಿವುದು. ಸಹಜದಲ್ಲಿ ನಡೆವುದು. ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗವ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಕ್ರಿ

ಇಹಪರ ಸಿದ್ಧಿ, ಲಿಂಗವನರಿದುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ. ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಕ್ರಿ ಲಿಂಗ ಒಲಿದುದಕ್ಕೆ ಚಿನ್ಹ! ಇದು ಸತ್ಯ. ಲಿಂಗವಂತನು ಲಿಂಗವಂತರೊಡನೆ ಹೇಮದಾಸೆಗೆ ಪ್ರೇಮಗುಂದಿ ನಡೆಯಲಾಗದು. ಅಸತ್ಯವ ನುಡಿಯಲಾಗದು. ಕ್ರೋಧಿಸಿ ನುಡಿಯಲಾಗದು. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮ ಪುರಾಣ ಪುರಾತನರ ವಚನ, ಪುರಾತನರ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವನರಿಯದೆ ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಪರಿಪಕ್ವತೆಯನರಿಯದೆ ತರ್ಕಿಸಿ ನುಡಿಯಲಾಗದು. ದುಶ್ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಲಾಗದು. ಅಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆ ವರ್ತಿಸಲು, ಇಹ ಪರವಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗವನರಿಯಬಾರದು. ಲಿಂಗವಂತರನೆಂತು ಅರಿಯಬಾರದು. ಅರಿದವಂಗೆ ಪೂಜಿಸಲೆಂತುಬಾರದು. ಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದವಂಗೆ ಭಕ್ತಿ ಎಂತಹುದು? ಇಲ್ಲದವಂಗೆ ಪ್ರಸಾವವೆಂತಹುದು? ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದವಂಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಸತ್ಯ. ಇದನರಿತು ಲಿಂಗವಂತರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವಾದಡೆ, ಕೇವಲ ಮುಕ್ತಿ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಕ್ರಿಯಾಗಮ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನ ಅಂಗದೊಳಗೆ ನಿಷ್ಠಾ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಭಾವಾಗಮ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨. ಭಾವಾಗಮಸ್ಥಲ.

(೧) ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಬಂದಡಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ ಗಂಗೆಯ ಮಿಂದಡಿಲ್ಲ. ತುಟ್ಟ ತುದಿಯ ಮೇರು ಗಿರಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೂಗಿದಡಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯ ನೇಮದಿಂದ ತನುವ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡಡಿಲ್ಲ. ನಿಚ್ಚಕ್ಕೆ ನೆನವ ಮನವನಂದಂದಿಂಗೆ ಅತ್ತ ಲಿತ್ತ ಹರಿಯಲೀಯದೆ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬೆಳಗು ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗವು.

(೨) ಸೆಜ್ಜೆಯುಪ್ಪರಿಸಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬರೆ, ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತಿಹ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜರಿಸಿ ತನು ಮನ ದೃಷ್ಟಿ ನಟ್ಟು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜರಿಸಿ ಶಿವ ಸುಖದೊಳಗೋಲಾಡುತ್ತ ಸಜ್ಜನ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ರತಿಯಾತನ ಕೂಡಾಡಿ ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟು ನಾ ನಿಮ್ಮ ನೆರೆವೆ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

(೩) ಕಂಗಳ ನೋಟವು ಹೃದಯದ ಜ್ಞಾನ ಮನದಲ್ಲಿ ತಾ ಮಾತನಾಡುತಿರ್ದೆನಯ್ಯ! ಜೇನ ಮಳೆಗಳು ಕರೆದವು. ಅಮೃತದ ಕಳೆಗಳು ಸುರಿದವು. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನೆಂಬ ರಸ ಸಾಗರದೊಳಗೋಲಾಡುತಿರ್ದೆನಯ್ಯ.

ಇಂತು ನಿಷ್ಠೆ ನಿಬ್ಬೆರಗೆನಿಸಿದ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನ ಭಾವ ಸದ್ಭಾವ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಲಿಂಗದ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾನಾಗಮ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೩. ಜ್ಞಾನಾಗಮಸ್ಥಲ

(೧) ದೇವಪ್ರಭೆಯೊಳಗಿಹರಲ್ಲದೆ ದೇವ ಗಹನವ ಮಾಡಬಾರದಾರಿಗೆಯೂ. ದೇವ ಸಕೀಲದೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯ ಬಹುದಲ್ಲದೆ ದೇವ ನಷ್ಟದೊಳಗೆ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಗಬಾರದಾರಿಗೆಯೂ. ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಗತಿಯನಾರೋಗಣಿಯ ಮಾಡಬಾರದಾರಿಗೆಯೂ. ಚರಾಚರವೆಲ್ಲವು ಈ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತಿರ್ದುದಲ್ಲಾ! ಇದುಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಭಾವವಳಿದಡೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು.

ಟೀಕು:— ಅಖಂಡ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಸಕಲ ಜೀವರು ಇಪ್ಪರು. ಅಂತಿರ್ದ ಚಿದ್ಘನ ಲಿಂಗವು ತಮ್ಮ ನಿಜವೆಂದರಿದು ತಮ್ಮನಾ ಚಿದ್ಘನ ಲಿಂಗವ ಮಾಡಬಾರದಾರಿಗೆಯೂ ಎಂಬುದೀಗ ದೇವಪ್ರಭೆಯೊಳಗಿಹರಲ್ಲದೆ ದೇವ ಗಹನವ ಮಾಡಬಾರದಾರಿಗೆಯೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಹಾಘನದ ಸಕೀಲ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞಾನಂಗಳಿಂದ ಅರಿದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಫಲಪದಂಗಳ ಸುಖದ ಬೆಳಸು ಬೆಳೆಯಬಹುದೆಂಬುದೀಗ ದೇವ ಸಕೀಲದೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯಬಹುದಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾ ಲಿಂಗವು ತನ್ನಾತ್ಮಾಂತರ್ಗತವಾಗಿರ್ದುದನರಿದು ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ಯವ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗವನರ್ಪಿಸಿ ಅಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಯಾಗಿ ಲಿಂಗದುತ್ಪತ್ಯವಾರಿಗೆಯೂ ಆಗದೆಂಬುದೀಗ ದೇವ

ನಷ್ಟದೊಳಗೆ ಉತ್ಪತ್ತ್ಯಾಗಬಾರದಾರಿಗೆಯೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗೋದ್ಭವವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ಅಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಯಾದುದೀಗ ಮುಕ್ತಿ ಗತಿ. ಅಂತು ಮುಕ್ತಿಗತಿ ಸ್ವರೂಪನಪ್ಪ ಲಿಂಗವೇ ತಾನಾಗಿಪ್ಪುದನರಿದು ತನ್ನ ಲಿಂಗ ಲಕ್ಷವನೇ ಗ್ರಹಿಸಿ ಶಿವಭಾವವಳವಟ್ಟು ಶಿವಸುಖವನನುಭವಿಸುತಿಪ್ಪುದಾರಿಗೆಯೂ ಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಗತಿಯುನಾರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಬಾರದಾರಿಗೆಯೂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶಿವತಾನೆಂದು ಶಿಷ್ಯೋಹಂಭಾವ ಪುಟ್ಟಿಸಿಪ್ಪಲ್ಲಿ ಆ ಶಿಷ್ಯೋಹಂವೆಂಬ ಭಾವವಡಗಿ ನಿಂದ ಲಿಂಗವೆಯಾಗಿರ್ದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವೆಂಬುದೀಗ ಇದ್ದ ಭಾವವಳಿದಡೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವನರಿಯದೆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಸುಖಭೋಗದಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರ್ದರು ಸಕಲಜೀವರೆಂಬುದೀಗ ಸಚರಾಚರವೆಲ್ಲವು ಈ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರ್ದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಅರಿದೆನರಿದೆನು ಎಂದೊಡೆ ಅದೇಕೋ ಮುಂದಣ ಮರವೆ? ಅರಿದೆನೆಂಬುದು ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಲೇಸಾಗಿ ಉಳ್ಳೊಡೆ ನಿನ್ನರಿವೆಲ್ಲವ ಹುರಿ ಹಂಚು ಮಾಡಿ ನೀನರಿ ಮರುಳೇ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಘನದೊಳಗಿರ್ದು ನಿಜವನರಿದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಮೂರ್ತಿ ಕಿರಿದಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲು, ಮಾಣು. ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗದ ಘನಗಟ್ಟಿಯನರಿವಡೆ ನಿನ್ನರಿವೆಲ್ಲ ಹುರಿ ಹಂಚು ಮಾಡಿ ನೀನರಿ ಮರುಳೇ.

(೩) ಮತಿಯೊಳಗೊಂದು ದುರ್ಮತಿ ಹುಟ್ಟಿ ಗಸಣಿಗೊಳಗಾದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ! ಜ್ಞಾನವನು ಅಜ್ಞಾನ ಬಂದು ನುಂಗಿದಡೆ ಭಾನು ಗ್ರಹಣಕೊಳಗಾದಂತಾದುದಲ್ಲಾ! ಕ್ಷೀರವುಳ್ಳ ಪಶು ಕರುವನಗಲಿ ಅರಿಯದ ಸ್ನೇಹದಂತಿರ್ದುದಲ್ಲಾ! ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತ, ಕೇಳುವಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತನೆಂಬುದೆಲ್ಲವು ಅಜ್ಞಾನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಬಂದುದಲ್ಲಾ! ನೀರ ಮೇಲಣ ಲಿಪಿಯ ನಾರು ಓದಬಲ್ಲರು? ಸಾರಾಯ ವೇದ್ಯರಪ್ಪರು. ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗೆ ನೋಡಿ ಭಿನ್ನವಿದ್ದುದೇ ಅಯ್ಯಾ, ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತಿರ್ದುದಲ್ಲದೆ? ದರ್ಪಣದೊಳಗಣ ಬೆಳಗು ಬೆಳಗಿನೊಳಗಣ ಬೆಳಗು. ಗುಹೇಶ್ವರನಿಪ್ಪೆಡೆಯ ತಿಳಿದು ನೋಡಿರೇ.

(೪) ನಾದದಿಂದಾದ ಸಂಗ ವಿನೋದ ಸಂಗ. ಬಿಂದುವಿನಿಂದಾದ ಸಂಗ ಬಿದ್ದ ಕ್ರಿ. ದ್ವಯ ಅದ್ವಯದಿಂದಾದ ಸಂಗ ಪರಿಭಾವ. ಗವಿ

ಸುವುದೇ ನಿರವಯವು. ಬಯಸದಿರಾ. ಬೇರೆ ಮತ್ತಿಲ್ಲ. ಅನುಭಾವವೆಂಬ ಘನಮಹಿಮೆಯು ನಮ್ಮಿಂದವೇ ಆಯಿತ್ತು. ಆ ನಾದದ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿಲವನರಿಯಿತ್ತೇ ಆಯಿತ್ತು. ಬಿಂದುವಿನ ಸಂಗ ಭಾವ ಸಂದಿರ್ದ ಭೇದವ ತಿಳಿಯಿತ್ತೇ ಆಯಿತ್ತು. ಇದು ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆ. ಆದಿ ಅಂತ್ಯವ ಬಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲುದು ಅವಚಿತ್ತದ ಅವಧಾನದ ಅಹುದೆಂಬ ಅಲ್ಲವೆಂಬ ಉಂಟೆಂಬ, ಇಲ್ಲೆಂಬ, ಈ ಎರಡರ ಮಥನವಲ್ಲ ಕೇಳಿರಯ್ಯ. ಚಂದಗೆಡದ ಮುನ್ನ ಬೇಗಮಾಡಿ ತಿದ್ದಿದಿರಾದಡೆ ಬಸವನಂತೆ ಭಾವ, ಬಸವನಂತೆ ಮನ. ಬಸವನ ಪದ ವಿಡಿವರೆ ಇದೇ ಪಥ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಾ.

(೫) ಅನುನೇಹದ ಅನುರುಚಿಯ ತೋರಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅರಿಯಬಾರದು. ಅದು ಸಕ್ಕರೆಯಂತುಟಲ್ಲ. ಅದು ತವರಾಜದಂತುಟಲ್ಲ. ಭಾವದ ಸುಖವ ಕೆಡಿಸಿತ್ತು. ಮಹಾಲಿಂಗಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ.

(೬) ಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿ ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿ ಲಿಂಗ ಕ್ರಿ, ದ್ರವ್ಯ ಪೂಜೆ, ಭಕ್ತಿಯರ್ಪಿತ, ಪ್ರಸಾದ ಮುಕ್ತಿ. ಮರವೆ ಮುಂತಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿ ಅಂಗ ಕ್ರಿ. ಅದು ಹೊರಗು. ಇದು ಕಾರಣ ಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದುದೇ ಮುಕ್ತಿ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೭) ತನುವಿಂಗೆ ತನುವಾಗಿ ಮನಕ್ಕೆ ಮನವಾಗಿ ಜೀವಕ್ಕೆ ಜೀವವಾಗಿರ್ದುದನಾರು ಬಲ್ಲರು? ಅದು ದೂರವೆಂದು ಸಮೀಪವೆಂದು ಮಹಾಂತ ಗುಹೇಶ್ವರನೊಳಗೆಂದು ಹೊರಗೆಂದು ಬರುಸೂರೆವೋದರು.

(೮) ಸಂಗವಿಡಿದಂತೆ ಸಂಗವಿಡಿದು ನೋಡದಿರಾ. ಶರಣ ಸಂಗ ಸೂತಕಿಯಲ್ಲ, ಲಿಂಗ ಪರಿಚಿತನ ಸಂಗವಂತಿಂತೆನ್ನದಿರು. ಶರಣ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡುವ. ಅಹುದಾಗದೆಂಬ ಪರಿ ಬೇರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಾ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣನು ಸಂಗಿಯಲ್ಲ ನಿಸ್ಸಂಗಿಯಲ್ಲ.

(೯) ಮರ ಮರ ಮಥನಿಸಿ ಕಿಚ್ಚು ಹುಟ್ಟಿ ಸುತ್ತಣ ತರುಮರಾದಿಗಳ ಸುಡಲಾಯಿತ್ತು. ಆತ್ಮ ಮಥನಿಸಿ ಅನುಭಾವ ಹುಟ್ಟಿ ಹೊದ್ದಿದ ತನುಗುಣಾದಿಗಳ ಸುಡಲಾಯಿತ್ತಯ್ಯ! ಇಂತಪ್ಪ ಮಹಾನುಭಾವರ

ತೋರಿ ಅನುಭಾವವ ತೋರಿ ಎನ್ನ ಒಡಲನುಳುಹಿಕೊಳ್ಳಾ ಚನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

(೧೦) ಸುಖದ ಸುಖಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದ ದುಃಖವಿಶ್ರಾಮವಾಯಿತ್ತು. ಭಾವಕ್ಕೆ ಭಾವ ತಾರ್ಕಣೆಯಾದಲ್ಲಿ ನೆನಹಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಮವಾಯಿತ್ತು. ಬೆಚ್ಚು ಬೆರಿಸಲೊಡನೆ ಮುಚ್ಚು ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತು ಚನ್ನ ಬಂಕನಾಥನ ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ.

(೧೧) ನಚ್ಚು ಮಚ್ಚಿನ ಲಿಂಗವನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚು ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕರ್ಪುರದ ಕರಡಿಗೆಯ ಗಾಸಿ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳ ಸಂಗದಿಂದಾನು ಕಣ್ದೆರೆದನು ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಕ್ರಿಯಾಗಮ, ಭಾವಾಗಮ, ಜ್ಞಾನಾಗಮವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವು ಏಕವಾದ ಲಿಂಗವು ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನ ಸರ್ವಾಂಗ ಮಥನದಿಂದ ಲಿಂಗಕಾಯ ಸಂಬಂಧ ಸ್ವರೂಪವ ನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಸಕಾಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪. ಸಕಾಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಧರೆಯಗಲ ಜಲಕ್ಕೆ ಕರಿಯ ನೂಲಿನ ಜಾಲ, ಕರಿಯ ಕಬ್ಬಿಲ ಹೊಕ್ಕು ಸೇದುತ್ತಿರಲು ಕರದ ಕಯ್ಯಲಿ ಗಾಣ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರದಿಂದರಿದು ಕೊಂಡೊಡೆ ಗಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಯಿತ್ತು. ಹರಿವ ಜಲಂಗಳು ಬತ್ತಿ ಬೇಸಿಗೆಯ ಉಷ್ಣ ತೋರಿ ಬಳಿಯ ಮಳಲಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರಲು ಕರಿಯ ಕಬ್ಬಿಲ ಬಂದು ಏರಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಕಾಣದೆ ಮರಳಿ ಜಾಲವ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗೆ ದಂಗಟನ ಪುಣಜೆ ಹೊಂಗಲೆಯ ಬಿಲ್ಲು ಕೋಲನೊಂದು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದು ಒಂದು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಬಿದಿರಕ್ಕಿಯ ಹಿಡಿದು ಕಂಗಳ ಮುತ್ತು ಸಡಿಲಿ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿ ಅಂಗಯ್ಯೊಳಗೊಂದು ಹರಿದ ತಲೆ ಮೂಡಲು ದಂಗಟನ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು ಸಿಂಗಾರವಾಯಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ್ಯಾಂಗನೆಯ ನಾನಿಂದು ಕಂಡೆನಯ್ಯ.

ಟೀಕು:— ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ ಧರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹವೆಲ್ಲ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವೆಯಾಗಿಪ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಧರೆಯ ಗಲ ಜಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ರಸ ದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನ ಮಾಯಾಸೂತ್ರದ ಬಲೆಯ ಬೀಸಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕರೆಯ ನೂಲಿನ ಜಾಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾಮುವೆಂಬವನೀಗ ಕರಿಯ ಕಬ್ಬಿಲ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಾಮು ನೆಲೆಗೊಂಡು ವಿಷಯಾತುರದ ಬಯಕೆಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅಜ್ಞಾನ ಸೂತ್ರದ ಮಾಯಾ ಬಲೆಯ ಬೀಸಿ ಜೀವನ ಸೆಳೆದು ಕೆಡಹುತ್ತಿಹ ಭವದತ್ತವೆಂಬುದೀಗ ಕರಿಯ ಕಬ್ಬಿಲ ಹೊಕ್ಕು ಸೇದು ತ್ತಿರಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕರಣಂಗಳೆಂಬುದೀಗ ಕರದ ಕಯ್ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಮುಚ್ಚಿನ ಮೋಹವೆಂಬುದೀಗ ಗಾಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಕರಣಂಗಳೆಂಬ ಕಾಮು ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿನ ಮೋಹ ಗಾಣ ದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಜನನ ಮರಣಕ್ಕೆ ತರುತಿಹನು ಕಾಮುವೆಂಬು ದೀಗ ಕರದ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಗಾಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಕಾಮು ವಿಕಾರದಿಂದ ಭವಕ್ಕೆ ಬರುತಿಹ ಜೀವನು ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ತನ್ನ ನಿಜವು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಎಂದು ಅರಿದಡೆ ಆ ದೇಹ ಮೋಹ ವಳಿದು ಜನನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಬಾರನೆಂಬುದೀಗ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅರಿತು ಕೊಂಡೊಡೆ ಗಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕಾಶದ ಹೆಚ್ಚುಗೆಯ ಬಲದಿಂದ ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ರಸಂಗಳೆಲ್ಲ ನಿರಸವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆ ಶರಣ ಸಂಗದೊಳಿರ್ದ ಚಿತ್ಪರವು ಪ್ರಕಾಶ ಲಿಂಗವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹರಿವ ಜಲ ಗಳು ಬತ್ತಿ ಬೇಸಿಗೆಯ ಉಷ್ಣದೋರೆ ಬೆಳಿಯ ಮಳಲಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಣ ಬರಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗ ಭಾವ ಪುಟ್ಟಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಶರಣ ಅಂತರಂಗ ಅಜ್ಞಾನ ಮಾಯಾ ಬಲೆಯ ಸಹವಾಗಿ ಹೋದ ನೆಂಬುದೀಗ ಉರಿಯ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಕಾಣದೆ ಜಾಲವ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ಶರೀರವೆಂಬುದೀಗ ಸಂಗಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಸ್ವದೇಹದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯರೆಂಬ ವರು ಪಣ್ಯಾಂಗನೆಯರೆಂಬುದೀಗ ದಂಗಟನ ಪುಣಜೆಯರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಷಡ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತವೆಂಬುದೊಂದು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಂಬ ತೊಡಚಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂ ಡಿರ್ದರೆಂಬುದೀಗ ಹೊಂಗಲೆಯ ಬಿಲ್ಲು ಕೋಲನೊಂದು ಕಯ್ಯಲಿ

ಹಿಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ತನ್ನ ಸೂರೆಯ ಕೊಂಡವ ನಿಜದ ನಿಧಿಯಪ್ಪ ನಿರ್ಮಲ ಶಿವತತ್ವವೆಂಬ ತಂಡುಲವ ಮಹದರು ವಿನ ಹಸ್ತದಲಿ ಹಿಡಿದಿರ್ದರೆಂಬುದೀಗ ಒಂದು ಕಯ್ಯಲಿ ಬಿದಿರಕ್ಕಿಯ ಹಿಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕಂಗಳೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನದೃಕ್ಕು, ಮುತ್ತೆಂದರೆ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಪ್ಪ ಲಿಂಗ, ಪಾದವೆಂದರೆ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ, ಅಂತು ಶರಣನ ಜ್ಞಾನದೃಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿರ್ದ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಪ್ಪ ಚಿತ್ಕಲಾಲಿಂಗವ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದು ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಂಗಳ ಮುತ್ತು ಸಡಿಲಿ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಕ್ತಿಗೊಲಿದು ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನ ಲಿಂಗವು ಖಂಡಿತವನೈದಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅಂಗಯ್ಯೊಳಗೊಂದು ಹರಿದ ತಲೆ ಮೂಡಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತನ್ನ ದೇಹವಪ್ಪ ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪೇ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಿಯಾನುಭಾವದಿಂದ ಚರಿಸುತ್ತಿರ್ದ ಶರಣಂಗೆ ಒಳಹೊರಗೆನ್ನದೆ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ದಂಗಟನ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಆಡುತ್ತಿರಲು ಸಿಂಗಾರವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಭಿನ್ನ ವಿಲ್ಲದೆ ಕೂಡಿಪ್ಪುದೇ ಭಕ್ತಿ, ಅಂತಪ್ಪ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಎಂದೆಂದು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸಮೇತವಾಗಿಪ್ಪ ಶಕ್ತಿ, ಅಂತಪ್ಪ ಶಕ್ತಿಯು ಭಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದ ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶರಣನರಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ್ಯಾಂಗನೆಯ ನಾನಿಂದು ಕಂಡೆನಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಅಯ್ಯಾ ಸಜ್ಜನ ಸದ್ಭಾವಿಗಳ ಸಂಗದಿಂದ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳ ಕಾಣಭಹುದು. ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳ ಸಂಗದಿಂದ ಗುರುನಾಥನ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಯ್ಯಾ ಗುರುವಿನ ಸಂಗದಿಂದ ಲಿಂಗದೇವನ ಕಾಣ ಬಹುದು. ಅಯ್ಯಾ ಲಿಂಗಯ್ಯನ ಸಂಗದಿಂದ ಜಂಗಮ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಯ್ಯಾ ಜಂಗಮಗಳ ಸಂಗದಿಂದ ಪ್ರಸಾದವ ಕಾಣ ಬಹುದು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಸಜ್ಜನ ಶುದ್ಧ ಶಿವಾಚಾರ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳ ಸಂಗವನೇ ಕರುಣಿಸಯ್ಯಾ.

(೩) ತನು ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಶಿವಭಕ್ತರೊಕ್ಕುದ ಕೊಂಡು. ಎನ್ನ ಮನ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಅಸಂಖ್ಯಾತರ ನೆನೆದು. ಎನ್ನ ಕಂಗಳು ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಸಕಲ ಗಣಂಗಳ ನೋಡಿ. ಎನ್ನ ಶ್ರೋತ್ರ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಅವರ ಕೀರ್ತಿಯು ಕೇಳಿ. ಲಿಂಗ ತಂದೆ ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಮ್ಮ ಮನ ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಿ ಭವಗೆಟ್ಟೆ ನಾನು ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಇಂತು ಲಿಂಗ ಕಾಯ ಮಥನದಿಂದ ವೀರ ಮಹೇಶ್ವರನ ದೇಹ ನಿರ್ದೇಹವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಅಕಾಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೫ ಅಕಾಯಸ್ಥಲ.

(೧) ದೇಹ ನಿರ್ದೇಹವೆನುತಿಪ್ಪರಯ್ಯ. ದೇಹ ನಿರ್ದೇಹನೆಂಬ ಮರ್ಮವನರಿಯರು. ಅಹಂಮೆಂಬುದೇ ದೇಹ ನೋಡಾ. ದಾಸೋಹಂಮೆಂಬುದೇ ನಿರ್ದೇಹ ನೋಡಾ. ಅಕಾಯೋ ಭಕ್ತ ಕಾಯಸ್ತು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಹಂ ಭಾವವಳಿದುಳಿದು ದಾಸೋಹಿಗಳಾದವರ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಹಿಗಳೆಂಬೆನು.

ಟೀಕು:— ವಾಗದ್ವೈತದಿಂದ ತಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ನುಡಿವವರಿಗೆ ಎಂದೆಂದು ದೇಹವಾಸನೆ ಬಿಡದೆ ದೇಹಿಗಳಾಗಿಪ್ಪರು. ತಾನೆಂಬಹಂಕಾರ ಅಳಿದು ದಾಸೋಹಂಭಾವದಿಂದ ಶಿವಂಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವರೆಲ್ಲರು ಮುಕ್ತರೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಕುಲಮದವೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ಅಯೋನಿಸಂಭವನಾಗಿ. ಛಲ ಮದವೆಂಬುದಿಲ್ಲ; ಪ್ರತಿದೋರದಾಗಿ. ಧನ ಮದವೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧನಾಗಿ. ವಿದ್ಯಾಮದವೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ಅಸಾಧ್ಯವ ಸಾಧಿಸಿದನಾಗಿ. ಮತ್ತಾವ ಮದವೆಂಬುದಿಲ್ಲ ನೀನವಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಾರಣ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಅಕಾಯ ಚರಿತ್ರನಾಗಿ.

(೩) ಆದಿಯ ಸ್ಥಲವೆಂದು ನುಡಿವರು. ಅನಾದಿಯ ಸ್ಥಲವೆಂದು ನುಡಿವರು. ಆದಿಗೆ ಒಡಲುಂಟು. ಅನಾದಿಗೆ ಒಡಲಿಲ್ಲ "ನ ಚ ಭೂಮಿ ನ ಚ ಜಲ, ನ ಚ ತೇಜ, ನ ಚ ವಾಯು, ನ ಚ ಆಕಾಶ." ಇವೆಲ್ಲವು ಘಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಘಟ ಕೆಡುವುದು. ॥ಗ್ರಂಥ॥ ಸ್ಥಲ ಸ್ಥಲಂಗತಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯಂ ತಾಮಸಂ ಮನವರ್ಜಿತಂ। ಸಕಲ ನಿಃಕಲಂ ನಾಸ್ತಿ। ಘನ ಲಿಂಗ ಸ್ವಭಾವತಾ। ಎಂದುದಾಗಿ ಇಂತಹ ನಿರ್ದೇಹಿ ಶರಣನಂಗದಲ್ಲಿ ಅರಿಯಬಾರದು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೪) ಪಿಂಡದ ಮೇಲೊಂದು ಪಿಂಡವನಿರಿಸಿ, ಆ ಪಿಂಡವ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪಿಂಡದ ಮೇಲೊಂದು ಪಿಂಡವನಿರಿಸಿ ಆ ಪಿಂಡವ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಿ, ಪಿಂಡಲಿಂಗವನರಿದು ಲಿಂಗಪಿಂಡವ ನರಿಯದು. ಒಳಗಿರ್ದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತ ಸಂಕಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು. ॥ಗ್ರಂಥ॥ ಪಿಂಡಸ್ಥಂ ಪಿಂಡ ಮಧ್ಯಸ್ಥಂ। ಪಿಂಡ ನ ತು ಘಟಕೃತಂ। ಪಿಂಡೇನ ಪಿಂಡಿತಂ। ಪಿಂಡಂ। ಪಿಂಡರೂಪ ಮುದ್ರಾ ಹೃತಂ। ಯದ್ವಾ ಶಿವಮಯಂ ಪಿಂಡಂ। ಸರ್ವ ತತ್ವಲಯಂವಿದುಃ। ಎಂದುದಾಗಿ ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನು ಅಕಾಯ ಚರಿತ್ರನು.

(೫) ಭಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವಳಿದು ನಿರ್ಮಳ ಚಿತ್ತವ ಮಾಡಿ ಕಣ್ಣಾಲಿ ಉರಿ ನಟ್ಟು ಹೊರ ಸೂಸದೆ ಸಣ್ಣ ಬಣ್ಣವ ಕಳೆದು ಉಣ್ಣ ಉಣ್ಣದೆ ಇರನು. ತನ್ನ ನಿಲವನರಿತು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಇರನು. ಜನ್ಮ ಕರ್ಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ತನಗೆ ಪ್ರಕಾಶವೋ? ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಹಣೆ ಹೊಕ್ಕು ಕುಂಬಳದ ಸೂಜಿಯ ಸುಮ್ಮಾನಿ ಶರಣನ ನಿಲವ ನೋಡಾ. ಅಳಲಲಿಲ್ಲ, ಬಳಲಲಿಲ್ಲ, ಅಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎರಡಳಿದ ನಿಲವು ಉಭಯ ಮಧ್ಯದ ಕೊರಡಿಂಗೆ ಕುಂಟೆಯ ನಿಕ್ಕಿ ಕೆಡಿಸುವನು ತಾನಲ್ಲ. ಹೊರಳಲರಿಯನು. ಕೊಳಚಿಯ ಉದಕದೊಳಗೆ ಕಳಾಕಳಭೇದದಿಂ ತೊಳತೊಳಗುವವಳ ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಿಂದ ದೃಢಮಂಡಲವ ಕಳೆದು ದಾಂಟಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನೊಳಗೆ ಶರಣ ಕಾಂತಿಯ ನಿಲವಿಂಗೆ ಶರಣು ಶರಣು.

(೬) ಅಕಾಯ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತಲ್ಲಾ! ಅಕಾಯ ಅಳವಟ್ಟಿತಲ್ಲಾ! ಅಕಾಯ ನಿಂದು ನಿವಾಸವಾಯಿತಲ್ಲಾ! ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನನಿಂದೆ ನಿಂದಿತ್ತಲ್ಲಾ!

(೭) ಕಾಯದಿಂದ ಲಿಂಗ ದರುಶನ. ಕಾಯದಿಂದ ಜಂಗಮ ದರುಶನ. ಕಾಯುದಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ಸಂಪತ್ತು. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಅಕಾಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮುವ ಕಂಡೆನಯ್ಯ.

(೮) ಕಾಯದೊಳಗೆ ಅಕಾಯವಾಯಿತ್ತು. ಜೀವದೊಳಗೆ ನಿರ್ಜೀವವಾಯಿತ್ತು. ಭಾವದೊಳಗೆ ನಿರ್ಭಾವವಾಯಿತ್ತು. ಎನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ಘನ ನೆನಹಾಯಿತ್ತು. ಎನ್ನ ತಲೆ ಮೊಲೆಗಳ ನೋಡಿ ಸಲಹಿದಿರಾಗಿ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ ಧರ್ಮದವಳಾನು.

(೯) ಪ್ರಸಾದಕಾಯವಾದ ಬಳಿಕ ಸರ್ವಾಂಗ ಉತ್ತಮಾಂಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾದ ಬಳಿಕ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತ. ಲಿಂಗ ಶರಣನಲ್ಲಿ ಭಾವ ಭೇದ ವಿಲ್ಲ. ನಿರಂತರ ಲಿಂಗ ಸಂಗಿ. ಅಕಾಯಂ ಭಕ್ತಕಾಯಸ್ತು ಎಂದುದಾಗಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನ ವಚನ.

(೧೦) ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಆಚಾರ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲವಯ್ಯ. ಪ್ರಸಾದಕಾಯವಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಸತ್ವರಜ ತಮುಕ್ರೋಧವಿಲ್ಲವಯ್ಯ. ಜಂಗಮ ಮುಖ ಲಿಂಗವಾದ ಕಾರಣ ಲಿಂಗದಲನುಭಾವಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರ್ದೆನಯ್ಯ. ಭಕ್ತಕಾಯ ಮಮಕಾಯವಾಗಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗಿರ್ದೆನಯ್ಯ.

ಇಂತು ಅಕಾಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ವೀರ ಮಹೇಶ್ವರ ನಲ್ಲಿ ಸಕಳ ನಿಷ್ಕಳಾತೀತ ಕಾಯವೆಂತಿರ್ದುದೆಂಡಡೆ ಮುಂದೆ ಪರಕಾಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೬ ಪರಕಾಯಸ್ಥಲ.

ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತನು ಬ್ರಹ್ಮ. ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಾತನು ವಿಷ್ಣು. ಉತ್ತಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಾತನು ರುದ್ರನು. ಅಮಳೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತನು

ಈಶ್ವರನು. ಮುಖಸೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಾತನು ಸದಾಶಿವನು. ಅಂಗಸೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತನು ಉಪಮಾತೀತನು. ಇವರೆಲ್ಲರು ಬಯಲನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಬಯಲಾಗಿ ಹೋದರು. ನಾನು ನಿತ್ಯವ ಪೂಜಿಸಿ ಮಿಥ್ಯವನರಿಯದ ಇರವಿನಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾದೆನು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದ ಸುಚಿತ್ತವೆಂಬ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ ಗ್ರಹಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಾತ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ವಿಷ್ಣು ತತ್ವದ ಸುಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಗ್ರಹಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದಾತನು ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ರುದ್ರ ತತ್ವದ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬುದರ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಶಿವಲಿಂಗವ ಗ್ರಹಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಉತ್ತಮಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತನು ರುದ್ರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈಶ್ವರ ತತ್ವದ ಅಂತರಂಗವೆಂಬ ಸುಮನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಗ್ರಹಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅಮಳೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತನು ಈಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸದಾಶಿವ ತತ್ವದ ಮುಖಸೆಜ್ಜೆ ಎಂಬ ಸುಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತದೊಳಗೆ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗ ಗ್ರಹಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮುಖಸೆಜ್ಜೆಯೊಳಗೆ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತನು ಸದಾಶಿವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಉಪಮಾತೀತ ತತ್ವದ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಹಸ್ತದ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವ ಗ್ರಹಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅಂಗಸೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾತನು ಉಪಮಾತೀತನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಆರು ತತ್ವಂಗಳೊಳಗೆ ಷಡ್ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಂಗಳು ಐಕ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ವಯಲಾಗಲು ಇಲ್ಲಿ ಆ ಶರಣನು ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಮಾಯಾ ಮಿಥ್ಯೆಯನಳಿದು ಇದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಇವರೆಲ್ಲರು ಬಯಲನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಬಯಲಾಗಿ ಹೋದರು, ನಾನು ನಿತ್ಯವ ಪೂಜಿಸಿ ಮಿಥ್ಯವನರಿಯದ ಇರವಿನಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಾರಂಭ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಪರ ಚಿಂತೆ ಪರಬೋಧೆಯ ಪರಿಚಿತನಲ್ಲ. ಉಸಿರು ಬೀಜದ ಹಸಿಯ ಬಣ್ಣದ ದಶವಿಧವಾಗಿ ವಶಗತನಲ್ಲ. ನಿರಂತರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಶರಣ ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾಗಿ.

(೩) ಕಾಲನ ಕಳೆದು ಕಪ್ಪೆಯ ಹೊಡೆದೆನು. ಕಲ್ಪಿತವೆಂಬವನ ನೊಸಲಾಕ್ಷರದ ತೊಡೆದೆನು. ಇನ್ನೇನೋ? ಇನ್ನೇನೋ? ಮುಂದೆ ಬಯಲಿಂಗೆ ಬಯಲು ಸನ್ನೆದೋರುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದಿಲ್ಲ, ಮುಂದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ನಾನೂ ಇಲ್ಲ, ನೀನೂ ಇಲ್ಲ.

(೪) ನಾನೆಂಬ ಭೇದ ಅಂದೂ ಇಲ್ಲ, ಇಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಸಾಲೋಕ್ಯನಲ್ಲ, ಸಾಮೀಪ್ಯನಲ್ಲ, ಶರಣ ಸಾರೂಪ್ಯನಲ್ಲ, ಸಾಯುಜ್ಯನಲ್ಲ. ಶರಣ ಸಕಾಯನಲ್ಲ, ಅಕಾಯನಲ್ಲ, ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗ ತಾನೆಯಾಗಿ.

(೫) ತಪ್ಪಿ ನೋಡಿದಡೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಇಪ್ಪೆಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಡೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತ್ತು. ಲೆಪ್ಪದ ಜಲವ ಪಾದದ ಘಾತದಂತೆ ಕರ್ತೃತ್ವವೆಲ್ಲಿಯದೋ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೬) ಶೂಲದ ಮೇಲಣ ತಲೆಯ ಭೋಗವನಾರು ಬಯಸಿದಡೆ ಎಲ್ಲಿಯದು? ಉಂಬರೆ, ಒಡಲಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಇಲ್ಲ. ಅಂಗಭೋಗಕ್ಕೆ ಕರಚರಣಂಗಳಿಲ್ಲ. ಅಂಗವಿಲ್ಲೆಂಬ ಮಾತು ನಿಮಗೇಕೆ? ಸುಡು ಭಂಗ ಲಿಂಗ ನಿರಾಳ ಗುಹೇಶ್ವರ.

(೭) ಮೂರ್ತನಲ್ಲ, ಅಮೂರ್ತನಲ್ಲ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಸಂಬಂಧಿ. ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಸಂವರಣೆ. ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಕಾಯಾಶ್ರಿತ. ಲೋಕ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಕಾರದುದಯನಲ್ಲ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನು.

(೮) ಹುಟ್ಟುಗೆಟ್ಟ. ಹಾಳ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟ ಬಯಲಲೊಬ್ಬನ ಕಂಡೆ. ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಅವಯವಕ್ಕೆ ಸಂಗವಿನ್ನೆಲ್ಲಿಯದಯ್ಯ? ಹಿಂಗುವ ಅವಯವಕ್ಕೆ ಹಿಂಗದ ತೊಡಿಗೆಯ ತೊಡಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಭಂಗಿತರ ನೇನೆಂಬೆ ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥಾ?

ಇಂತು ಅಕಾಯ, ಸಕಾಯ, ಪರಕಾಯವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವು ಏಕವಾದ ಲಿಂಗವು ವೀರಮಹೇಶ್ವರನ ಸದ್ಧರ್ಮ ಚರಿತ್ರ ನಿಮಿತ್ಯ ಏಕವಾದ ಭೇದವೆಂತಿದರ್ದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಧರ್ಮಾಚಾರ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೬ ಧರ್ಮಾಚಾರಸ್ಥಲ.

(೧) ಲೋಕ ಒಂದೆಂದರೆ ತಾನೊಂದನೆನಬೇಡ. ಮತ್ತಾರನೆಂದ ಡೆಯೂ ತನ್ನನೆಂದರೆನಬೇಡ. ಛೈತ್ರಕ್ಕೆ ಬೆಂಗುಂಡನಿಕ್ಕಿದಂತಿರಬೇಕು ಹಿರಿಯರು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕುಃ— ತಾನು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನನಾದಡೆ, ಲೋಕವು ಲೋಕ ದಂತೆ ನುಡಿವುದಾಗಿ, ತಾನದನಹುದಲ್ಲವೆನಬೇಡ. ತನ್ನನೆಂದನೆಂದ ಡೆಯೂ ತಾನದನೇನೆಂದು ಅರಿಯದೆ ಮಹಾಗಂಭೀರನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬು ದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಭಕ್ತ ಶಾಂತನಾಗಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಕುರಿತು ಬಂದ ಠಾವಿ ನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಾಗಿರಬೇಕು. ಭೂತಹಿತವಹ ವಚನವ ನುಡಿಯಬೇಕು. ಲಿಂಗಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕುಂದುನಿಂದೆಗಳಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತನ್ನಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ತನುಮನಧನವ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅಪಾತ್ರದಾನವ ಗೈಯ್ಯದಿರಬೇಕು. ಸಕಲ ಇಂದ್ರಿ ಯಂಗಳು ತನ್ನ ವಶಗತವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದೇ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬೇಹ ಶೌಚ ನೋಡಾ. ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವ ಪಡೆವಡೆ ಎನಗಿದೇ ಸಾಧಕವು ನೋಡಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

(೩) ಭಕ್ತರಲ್ಲದವರೊಡನಾಡದಿರು, ಆಡದಿರು. ಅರ್ಥದಾಸೆಗೆ ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವ ಮಾಡದಿರು, ಮಾಡದಿರು. ಉತ್ತಮರ ಕೆಡೆ ನುಡಿಯ ದಿರು ನುಡಿಯದಿರು. ಮುಂದೆ ಹೊತ್ತ ಹೊರೆ ದಿಮ್ಮಿತ್ತಿಹುದು. ನಿತ್ಯವಲ್ಲದ ದೈವಕ್ಕೆರಗದಿರು, ಎರಗದಿರು. ಕರ್ತೃಸೊಡ್ಡಳನ ನೆರೆ ನಂಬು. ಡಂಭಕ ಬೇಡ.

(೪) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಮಾತಿನಂತುಟಲ್ಲ. ಲೋಗರ ಸುಖದುಃಖ ತನ್ನದೆನ್ನಕ್ಕರ ಚನ್ನಸಿದ್ಧನಾಥನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಸುಮ್ಮನೆ ಒಲಿವನೇ?

(೫) ಸ್ಥಾವರವೆಂತಂತೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿ ಸಕಲ ಜೀವದಲ್ಲಿ ನಿಂದೆಯ ಮಾಬುದು. ಲಿಂಗಜಂಗಮ ಒಂದೇ ಎಂದು ಕಾಂಬುದು.

ಬಂದುದು ಲಿಂಗಾಧೀನವೆಂದು ಕಾಂಬುದು. ಸತ್ಯವ ನುಡಿವುದು. ಶುಚಿಯಾಗಿಪ್ಪುದು. ಎರಡು ವಿಡಿಯದೆ ಎರಡು ನಡೆಯದೆ ಮುನ್ನಾದಿಯ ಪುರಾತನರು ಕೂಡಿದ ಪಥವಿದು, ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವರ ನೊಲಿಸಿಹೆನೆಂಬವಂಗೆ.

(೬) ತನ್ನ ಗುಣವ ಹೊಗಳಬೇಡ. ಇದಿರ ಗುಣವ ಹಳಿಯಬೇಡ. ಕೆಮ್ಮನೊಬ್ಬರ ನುಡಿಯಬೇಡ. ನುಡಿದು ನುಂಪಿತನಾಗಬೇಡ. ತನ್ನ ಮನ ವಿಕಳನಾಗಿ ಇದಿರ ಮನವ ನೋಯಿಸಬೇಡ. ತಾನು ಬದುಕುವವೈಸು ದಿನ? ಸಮತೆ ಸಮಾಧಾನ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಬೇಕು. ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ನಿಚ್ಚಳ ನಿಜವನರಿದ ಬಳಿಕ ಸಕಲದೊಳಗೆ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಮರುಳಾಗಿರಬೇಕು.

ಇಂತು ಧರ್ಮಾಚಾರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ವೀರ ಮಹೇಶ್ವರನ ಮನಸ್ಥಲದಲ್ಲೆಡೆಗೊಂಡ ಸದ್ಭಾವ ಚರಿತ್ರವೆಂತೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಭಾವಾಚಾರ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೮ ಭಾವಾಚಾರಸ್ಥಲ.

(೧) ರೂಪ ಕಂಡರು. ನಿರೂಪ ಕಾಣರು. ತನುವನೇ ಕಂಡರು. ಅನುವನೇ ಕಾಣರು. ಆಚಾರವನೇ ಕಂಡರು. ವಿಚಾರವನೇ ಕಾಣರು. ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಕುರುಹನೇ ಕಂಡರು. ಕೂಡಲರಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟರು.

ಟೀಕು:— ಅಂಗದ ಮೇಲಣ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ರೂಪ ಕಾಣಬಹುದಲ್ಲದೆ ಆ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಣ ಚೈತನ್ಯಕಳೆ ತಾನೆಂದರಿಯರೆಂಬುದೀಗ ರೂಪನೇ ಕಂಡರು, ನಿರೂಪವ ಕಾಣರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚೈತನ್ಯ ಲಿಂಗದ ಅನುವನು ಇದಿರಿಟ್ಟು ಕಾಣಬಹುದಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಯಾಗಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಅನುವನೇ ಕಂಡು ತನುವನೇ ಮರೆದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಇಪ್ಪ ಆಚಾರವ ಕಾಣಬಹುದಲ್ಲದೆ ಆ ಆಚಾರ ಪ್ರಾಣ

ವಪ್ಪ ಮಹಾನುಭಾವ ವಿಚಾರವ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಆಚಾರವನೆ ಕಂಡು ವಿಚಾರವ ಮರೆದರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತಾನೇ ವಸ್ತುವೆಂಬ ಕುರುಹನು ತಮಗೆ ಅನ್ಯವಿಟ್ಟು ನೋಡಿ ಸುಖಿಸಬಹುದಲ್ಲದೆ ತಾನೆಂಬುದನರಿದು ಮರೆಯಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಕುರುಹನೇ ಕಂಡು ಕೂಡಲರಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವ ತನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಲಿಂಗ ಆಯತವಾಯಿತ್ತಯ್ಯ. ಪ್ರಾಣ ನಚ್ಚಿನಿಂದ ಸ್ವಾಯತವಾಯಿತ್ತಯ್ಯ. ಉಭಯ ನಚ್ಚಿನಿಂದ ಸಂಗವಾಯಿತ್ತು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ.

(೩) ಸುಖ ಶೀಲ ಲಿಂಗಧ್ಯಾನ, ಸಮಶೀಲ ಜಂಗಮ ಪ್ರೇಮ, ಮಹಾಶೀಲ ಅವರೆಂದಂತೆ ಎಂಬುದು ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವಳವಟ್ಟಡೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು.

(೪) ನೆನೆನೆನೆದು ಮನ ಘನ ವೇಧಿಸಿತ್ತು. ಕಂಡು ಕಂಡು ಮನ ಡಾವರಿಸಿತ್ತು. ತತ್ತಲ್ಲೀಯವಾಯಿತ್ತು. ತದುಗತ ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾಯಿತ್ತು. ಎತ್ತಣ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂದರಿಯದೆ ಉಭಯಲಿಂಗ ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತಯ್ಯ.

(೫) ಬಿಸಿಲೆಂಬ ಗುರುವಿಂಗೆ ನೆಳಲೆಂಬ ಶಿಷ್ಯ. ನಿರಾಳ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಯಲೇ ಸಜ್ಜೆ. ವಾಯುವೇ ಶಿವದಾರ. ಬೆಳಗೇ ಸಿಂಹಾಸನ. ಅತ್ತಲಿತ್ತ ಚಿತ್ತ ಹರಿಯಲೀಯದೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು ಸುಖಿಯಾದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವ ಚರಿತ್ರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಲಿಂಗವು ವೀರಮಹೇಶ್ವರನ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಚರಣೆಯ ನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ಪುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾನಾಚಾರಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೯ ಜ್ಞಾನಾಚಾರಸ್ಥಲ.

(೧) ಅರೆಯ ಮೇಲಣ ಹುಲ್ಲೆಗೆ ಕೆಂಗರಿಯ ಬಾಣವ ತೊಟ್ಟರೆ ಅದು ತಪ್ಪದೆ ತಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಒಂದೇ ಬಾಣದಲ್ಲಳಿಯಿತ್ತಲ್ಲಾ. ನಾರಿ ಹರಿಯಿತ್ತು. ಬಿಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತ್ತು. ಹುಲ್ಲೆ ಎತ್ತ ಹೋಯಿತ್ತೋ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:-- ಅರೆ ಎಂದಡೆ ಜಡರೂಪವಪ್ಪ ಕಾಯವೆಂಬರ್ಥ. ಆ ಜಡಪಿಂಡದ ಮೇಲೆ ಮಾಯೆ ಎಂಬ ಹರಿಣಿ ಇಪ್ಪಳೆಂಬುದೀಗ ಅರೆಯ ಮೇಲಣ ಹುಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕೆಂಗರೆಯ ಬಾಣನೆಂದರೆ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆ ಎಂಬ ಮೃಗಕ್ಕೆ ಶರಣನೆಂಬ ಬೇಂಟೆಕಾರನು ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಬಿಲ್ಲ ಹಿಡಿದು ಭಾವವೆಂಬ ನಾರಿಯೊಳಗೆ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಬಾಣ ಹೂಡಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆಗೆದು ಎಸೆಯಲು ಆ ಮಾಯಾಮೃಗವು ಒಂದೇ ಶಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಳಿಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅರೆಯ ಮೇಲಣ ಹುಲ್ಲೆಗೆ ಕೆಂಗರಿಯ ಬಾಣವ ತೊಟ್ಟವನೆ ತಪ್ಪದೆ ತಾಗಿತ್ತಲ್ಲಾ, ಅದು ಒಂದೇ ಬಾಣವಲ್ಲಿ ಅಳಿಯಿತ್ತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾಗಲು ಆ ಭಾವವೆಂಬ ನಾರಿಯೂ ಅಳಿದು ನಿಷ್ಠೆಯೂ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಆ ಮಾಯೆಯೂ ಅಳಿದು ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಾರಿ ಹರಿಯಿತ್ತು, ಬಿಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತ್ತು, ಹುಲ್ಲೆ ಎತ್ತ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಉರವಣಿಸುವ ಮನ ಮುಟ್ಟುವನ್ನಕ್ಕ ಕಾಡುವುದು. ಘನಾಘನದಲ್ಲಿ ಮನ ನಂಬುವನ್ನಕ್ಕ ಕಾಣುವುದು. ಮಹಂತ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಕಾಡುವದು.

(೩) ಉಭಯ ತನುಗುಣ ಮಳಿದಲ್ಲದೆ, ಅರಿವಿನಾಚಾರ ವಳವಡದು. ಅರಿವಿನಾಚಾರವಳವಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗದ ಬೆಳಗು ದೊರೆಕೊಳ್ಳದು. ಲಿಂಗದ ಬೆಳಗು ದೊರೆಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದು.

(೪) ನೋಡುಮುದ ನೋಡಲರಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತೀ ಲೋಕವೆಲ್ಲ. ನೋಡುದುದ ನೋಡಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ, ಅಗಲಲಿಲ್ಲ. ನೋಟದ ಕೂಟದ ಅಗಲದ ಸುಖವನು ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಲ್ಲ.

(೫) ಅಂಗದಾಪ್ಯಾಯನವಳಿಯದ ಕಾರಣ 'ಲಿಂಗಾ' 'ಲಿಂಗಾ' ಎನುತಿರ್ದರು. ಸಂಗದಾಪ್ಯಾಯನ ವಳಿಯದ ಕಾರಣ 'ಜಂಗಮಾ' 'ಜಂಗಮಾ' ಎನುತಿರ್ದರು. ಪರಿಣಾಮ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದ ಕಾರಣ 'ಪ್ರಸಾದ' 'ಪ್ರಸಾದ' ಎನುತಿರ್ದರು. ಇಂತೊಂದು ಅಂಗವಿಡಿದು ನಾವು ಭಂಗಿತರಾದರೆಲ್ಲರು. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಆರಂಗ ವಿರಹಿತ.

(೬) ಉರುವಣಿಸುವ ಮನ ಮುಟ್ಟುವನ್ನಕ್ಕ ಕಾಡುವುದು ಘನ. ಘನದಲ್ಲಿ ಮನ ನಂಬುವನ್ನಕ್ಕ ಕಾಡುವುದು. ಮಹಂತ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಕಾಡುವುದು.

(೭) ಸಟೆ ದಿಟವಾದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿಯೂ ಮುಟ್ಟದಂತಿರಬೇಕು. ಅತಿ ರತಿ ಗತಿ ಮತಿಗೆ ಮಂದವಾಯಿತ್ತು. ಎಂಟು ಹಿಟ್ಟು ಪಂಚಮರ ಉಂಟು. ಧರೆಯ ಮೇಲೆ ನರ ಸುರಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಶಲಾರವ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಇದ್ದಾರೆ. ಹಿಟ್ಟು ನಷ್ಟ ಮಠ ಹಾಳು ಊರಿಗುಪಟಳ ಪಂಚ ಮಠವ ಸುಟ್ಟು ಗುಹೇಶ್ವರ ಬೀದಿಗರುವಾದಾ.

(೮) ಲಿಂಗವನರಿಯದೆ ಏನನರಿದಡೂ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗವನರಿದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೇನನರಿದಡೂ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಕಾರಣ ಲಿಂಗವಾಗಿ, ಅಂಗವನರಿದರಿದು ಲಿಂಗಸಂಗವ ಮಾಡುವ. ಆ ಸಂಗದೊಳಗೋಲಾಡುವ ಗುಹೇಶ್ವರ.

(೯) ಉಂಡೆನುಟ್ಟೆಹೆನೆಂಬ ಸಂದೇಹ ನಿನಗೇಕಯ್ಯ? ಉಂಬುದೇ ಅಗ್ನಿ. ಉಡುವುದೇ ಪೃಥ್ವಿ? ನೀನೆಂದು ಉಂಡೆ, ನಾನೆಂದು ಕಂಡೆ. ಉಣ್ಣದೆ ಉಡದೆ ಹೊಗೆಯ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತನೆಂಬ ಅಂಜಿಕೆ ಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಬೇಡ. ಅಂಜದಿರು ಗುಹೇಶ್ವರಾ. ನಿನಗಾವ ನಾಚಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

(೧೦) ಏನೆಂಬೆನೇನೆಂಬೆ? ಆಪ್ಯಾಯನ ವಿರಹಿತನ ಏನೆಂಬೆನೇನೆಂಬೆ? ನಾವು ನಿರ್ನಾಮವಲ್ಲದುದ ಏನೆಂಬೆ ನೇನೆಂಬೆ? ಸಾರಾಯ ಸನ್ಮತವಲ್ಲದುದ ಏನೆಂಬೆ ನೇನೆಂಬೆ? ದೇವ ಕ್ರಿಯೆ ಮೀರಿದ ಸಂಬಂಧವ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಆನೆಂಬುದಿಲ್ಲದುದನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆ?

(೧೧) ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಲಿಂಗದ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂದದು. ಜಂಗಮ ಸ್ಥಲ ಜಂಗಮಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂದುದು. ಪ್ರಸಾದಸ್ಥಲ ಪ್ರಸಾದಸ್ಥಲ ದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂದುದು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವು ತ್ರಿವಿಧದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂದುದು ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ.

ಇಂತು ಧರ್ಮಾಚಾರ, ಭಾವಾಚಾರ, ಜ್ಞಾನಾಚಾರವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವು ಏಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಅವಿರಳ ಲಿಂಗಸಂಗ ಸುಖಿಯಾದ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಾಹಕವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಕಾಯಾನುಗ್ರಹ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

ವಿವರಣೆ:— ೫೭ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಎರಡು ಸ್ಥಲಗಳಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಗುರುಲಿಂಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುವದೆಂಬದು ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇವುಗಳು ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಧಾನವಾದ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಈ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗದ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ತನುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಎಂಬ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ವಿಭೇದಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಶಿವಲಿಂಗದ ಜಾಗ್ರತೆಯುಂಟಾಗಿ ಆ ಮೇಲೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅದು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬಲಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲಗಳ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದ ಲೈಂಗಿಕ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದೊಡನೆ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುವದೆಂಬದನ್ನೂ ನಾವು ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದ ಲೈಂಗಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಅರ್ಪಣದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನದನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ಭೋಗಿಯಾಗಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸುವದು. ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಮತ್ತು ಜಂಗಮಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲ

ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹ ಲಿಂಗ, ಅರ್ಪಿತಲಿಂಗ, ಮತ್ತು ತನುಗುಣ ಲಿಂಗ ಎಂಬ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಅನುಗ್ರಹಲಿಂಗಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಯಾನುಗ್ರಹ, ಇಂದ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹ, ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಕಾಯವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕಾಯಾನುಗ್ರಹವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹವು. ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹವು.

ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ವೇಧಿಸಿದರೆ, ಅಂಗ ವಿಕಾರಗಳು ದೂರಾಗುವವು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸಿದರೆ, ಅವೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಲಿಂಗಮಯವಾಗುವವು. ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ವೇಧಿಸಿದರೆ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದು.

ಅರ್ಪಿತಲಿಂಗಃ— ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲಿಂಗಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಕಾಯಾರ್ಪಿತ, ಕರಣಾರ್ಪಿತ ಮತ್ತು ಭಾವಾರ್ಪಿತಗಳಾಗುವವು. ಈ ಅರ್ಪಿತಲಿಂಗಗಳು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಅನುಗ್ರಹ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದುದು ಕಾಯಾರ್ಪಿತವೆನಿಸುವದು. ಅಂತರ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾದುದು ಕರಣಾರ್ಪಿತವು. ಭಾವದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದುದು ಭಾವಾರ್ಪಿತವೆನಿಸುವದು. ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಕಾಯದ ನೆವದಿಂದ ಅರ್ಪಣವು. ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಕರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಪಿತವು. ಭಾವಾರ್ಪಿತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಉಂಟಾಗುವದು.

ತನುಗುಣಲಿಂಗಃ— ಹೀಗೆ ಅರ್ಪಿತದ ರೀತಿಯನ್ನರಿತವನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯ, ಶುಶ್ರೂಷಾ, ಸೇವ್ಯ ಎಂಬ ಭಾವಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಲಿಂಗವನ್ನಿಚ್ಛಿಸಿ ಮೊದಲು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಅವನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಲಿಂಗ ತತ್ವವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯನೂ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುರುವೂ ಏಕರೂಪವಾಗುವರು. ಆಗ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ, ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗುವರು. ಇದೇ ಸೇವ್ಯವು. ಆಗ ಶಿಷ್ಯನ ತನು ಗುಣಗಳು ಲಿಂಗ ರೂಪಾಗುವವು.

ಈ ಒಂಬತ್ತು ಸ್ಥಲಗಳ ಮೂಲಕ ಶಿವಲಿಂಗವು ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಎಡೆಗೊಳ್ಳುವದು. ಇವು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳಾಗಿವೆ.

---

೧. ಕಾಯಾನುಗ್ರಹಸ್ಥಲ:

(೧) ಅರತುದಯ್ಯ ಅಂಗ ಗುಣ. ಬರತುದಯ್ಯ ಭಕ್ತಿರಸ. ಆವರಿಸಿತಯ್ಯ ಅಂಗ ಲಿಂಗವನು. ಏನೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯ. ಲೋಕಲೌಕಿಕವನರಿಯೆನಯ್ಯ. ಲಿಂಗ ಭ್ರಾಂತನಾದೆನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನುದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಕರುಣವೆನ್ನನೆಡೆಗೊಂಡಿತ್ತಾಗಿ.

ಟೀಕು:— ಸಮ್ಯ ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ದೇಹದ ಅಜ್ಞಾನವಳಿದು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಅತಿ ರತಿಯಾದ ಭಕ್ತಿ ಒದಗಲು ಆ ಭಕ್ತ ಕಾಯ ಮಪು ಕಾಯವೆಂದು ಲಿಂಗವು ಆ ಭಕ್ತನ ಸರ್ವಾಂಗವನನವಗ್ರಹಿಸಿ ಜೀವಭಾವವಳಿದು ಲೌಕಿಕಾಚಾರ ಧರ್ಮವನು ಮರೆದು ತಾನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವಾಗಿ ತನ್ನ ಕಾಣುತ್ತಿಪ್ಪ ಭ್ರಾಂತಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಲಿಂಗವಾಗಿಪ್ಪನು ಸದ್ಭಕ್ತನು. ಇಂತಪ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತನು ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಾಡಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಎತ್ತಣ ಮಾಮರ, ಎತ್ತಣ ಕೋಗಿಲೆ, ಎತ್ತಣಿಂದೆತ್ತಣ ಸಂಬಂಧವಯ್ಯಾ? ಬೆಟ್ಟದ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿಯು ಸಾಗರದೊಳಗಣ ಲವಣವು ಎತ್ತಣಿಂದೆತ್ತ ಸಂಬಂಧವಯ್ಯಾ? ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆಯೂ ಎನಗೆಯೂ ಎತ್ತಣಿಂದೆತ್ತ ಸಂಬಂಧವಯ್ಯಾ?

(೩) ಮರುಳ ಮಡ್ಡುಗುಣಿಕೆಯ ಕಾಯ ತಿಂದು, ಮರುಳೀನರಿತ ಹೇಳಲುಂಟೆ? ಶಿವಶಿವಾ, ಲಿಂಗ ತನ್ನನವಗ್ರಹಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅಂಗ ವಿಕಾರವೆಂಬುದನರಿಯರು, ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥನೆಂಬ ಭಂಗವನಳಿದು ಸಂಗ ಉಳಿದ ಬಳಿಕ.

(೪) ಲೋಕದ ನಚ್ಚು ಮಚ್ಚು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಯಿತ್ತು. ಇದೇನು ಹತ್ತಿತೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯಾ! ನಾನಿದೇನು ಹೊದ್ದಿತೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯಾ! ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಗ್ರಹ ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತಾಗಿ ನಾನೇನೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯಾ!

ಇಂತು ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದ ಭೇದ ವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಇಂದ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨. ಇಂದ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹ.

(೧) ಎನ್ನ ತ್ರಿವಿಧಾತ್ಮರು ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರು. ಸತ್ವ, ರಜ, ತಮಂ ಗಳು ನಿಮ್ಮ ಭೃತ್ಯರಯ್ಯ. ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳಯ್ಯ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ಪಡಿಹಾರರಯ್ಯ. ಅರಿ ಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ತೊತ್ತೆಂದಿರಯ್ಯ. ಸಪ್ತಧಾತುಗಳು ನಿಮ್ಮ ಬಾಣಸಿಗರಯ್ಯ. ಅಷ್ಟ ಮದಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ದಳವಾಯಿಗಳಯ್ಯ. ನವ ರಸಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ಭಾಂಡಾರಿಗಳಯ್ಯ. ದಶವಾಯುಗಳು ನಿಮ್ಮ ಛತ್ರ ಚಾಮರ ಸೀಗುರಿಗಳು. ಶಂಭುಸೋಮನಾಥಲಿಂಗ ನಿಮಗೆನ್ನ ಕಾಯ ಮುಂತಾಗಿ ಬಾಹತ್ತರ ಡಿಂಗರಿಗರಯ್ಯ.

ಟೀಕುಃ— ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಪ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಅಂಗಪ್ರಾಣ ಮನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗದ ಸೇವೋಪಚಾರವೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಪ್ರಥಮ ಗುರು ಕಾಣಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ಮಂಗಳು ಬೆಚ್ಚಿ ಬೆದ ರಿದವು. ಸದ್ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯ ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಗುಣವಳಿದು ಪುನರ್ಜಾತನಾಗಿ, ಕರಣಾದಿ ಗುಣಂಗಳಳಿದು ಶಿವಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು, ಅನುಪಮ ಸುಖ ಸಾರಾಯ ಶರಣನೆನಿಸಿ ಇದನರಿದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿರ್ದೆನು. ಅರಿದು ಜಗದಲ್ಲಿ ಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದು ಭವಿಯ ನೊಲ್ಲೆನೆಂದು ಬೇರೆ ನಿಂದ ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಭವಕಲ್ಪತವ ಕಳೆದ.

(೩) ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶವೆಂಬ ಪಂಚ ಭೂತಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮುಖ ಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿದೆನಯ್ಯಾ.

ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ನೇತ್ರ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ, ವಾಕ್ಕು, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಗುಹ್ಯವೆಂಬ ದಶೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ದಶಮುಖ ಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡದನಯ್ಯ? ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಭರಿತನಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವ ಲಿಂಗವ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಸವಣ್ಣನು.

(೪) ಗುರು ಸಾಹಿತ್ಯರ ಕಾಣಬಹುದು. ಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯರ ಕಾಣಬಹುದು. ಜಂಗಮ ಸಾಹಿತ್ಯರ ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಸಾದ ಸಾಹಿತ್ಯರ ಕಾಣಬಹುದು. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಕ್ತ ಬಸವಣ್ಣಂಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

(೫) ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪು, ರಸ, ಗಂಧ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಏಕಾಕಿಗಳಾಗಿರ್ದವು. ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು ಹರಿಯದೆ ಏಕಾಕಿಗಳಾಗಿರ್ದವು. ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದದ ಪದವಿಯ ಪಡೆದೆನಾಗಿ ಎನ್ನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿ ನೀವೆಲ್ಲ ಸುಖಿಗಳಾದಿರಯ್ಯ.

ಇಂತು ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೩. ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹಸ್ಥಲ.

(೧) ಆಚಾರವನಾಚಾರವಾಯಿತ್ತು. ಸೀಮೆ ನಿಸ್ಸೀಮೆಯಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣ ಸಂಚಲ ತಪ್ಪಿ, ಲಿಂಗ ಸಂಚಲವಾಯಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸ್ವಾಯತವಾಯಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗ ಸ್ವಾಯತವಾಯಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ರೂಪಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗ ಸ್ವಾಯತವಾಯಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತವಾಯಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ಗಂಧವಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತವಾಯಿತ್ತು. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವರ ಕರುಣ ಕಡೆಗೋಡಿವರಿಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಮೇಲೆ.

ಟೀಕು:—ಆಚಾರದ ಸೀಮೆ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲವೂ ಅಳಿದು ಲಿಂಗಾಚಾರವಳವಟ್ಟು ಅಂಗ ಪ್ರಾಣ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಯಾದ ಕಾರಣ, ಕೇಳಿದ ಶಬ್ದ ಮುಟ್ಟಿದ ಸ್ಪರ್ಶನ ನೋಡಿದ ರೂಪು ಸವಿದ ರುಚಿ ವಾಸಿಸಿದ ಗಂಧ ಮೊದಲೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಯಾದ ಕಾರಣ, ಗುರುಕೃಪೆಯಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಹೊರಗನೇ ಹಾರೈಸಿ ಹೊರಗಣ ಸದಾಚಾರ ಕ್ರಿಗಳ ಮನ ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಇದೆಲ್ಲಿಯು ಹೊರಗಣ ಸುಖವೆಂದು ವಿಚಾರ ಕಣ್ದೆರೆದು ನೋಡಲು, ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಣ ರೂಪು ತಾನೆಂದರಿವಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಳಗಡಗಿತ್ತಯ್ಯ. ಲಿಂಗ ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳಗೆ ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಮನ ಕರಣಂಗಳು ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಅದ್ದಿದಂತೆ ಆದೆನಯ್ಯ. ಮುಳುಗಿದೆನಯ್ಯ ಸ್ವಾನುಭಾವವೆಂಬ ಗುರುವಿನ ಕರುಣದಲ್ಲಿ. ಇಂತಾದ ಬಳಿಕ್ಕ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರ್ದೆನಯ್ಯ.

ಇಂತು ಕಾಯಾನುಗ್ರಹ, ಇಂದ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹ, ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಸ್ಥಲವೇಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಅವಿರಳ ಲಿಂಗಸಂಗ ಸುಖಿಯಾದ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತ ಲಿಂಗ ಮುಖವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಮುಂದೆ ಕಾಯಾರ್ಪಿತ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪ ಕಾಯಾರ್ಪಿತಸ್ಥಲ.

(೧) ಕಾಯವೇ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ. ಅರ್ಪಿತವೇ ಪ್ರಸಾದ. ಅದೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅರ್ಪಿತ ದರ್ಶನದಿಂದಲಾಯಿತ್ತು, ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದಲಾಯಿತ್ತು. ಅರ್ಪಿಸಿದ ಸೋಂಕಿನ ಸುಖವ ಅರ್ಪಿಸಲರಿಯದಿರ್ದಡೆ. ಅದು ಭ್ರಾಂತಿ. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನ ಪ್ರಸಾದವನತಿಗಳೆದಡೆ ಮುಂದೆ ಅದಕಿನ್ನೆಂತೋ?

ಟೀಕು:— ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬಳಿಕ, ಅಂಗ ಮನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದ ಕಾರಣ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವಾಯಿತ್ತು. ಅಂತಪ್ಪ ಪ್ರಸಾದಕಾಯ ಸೋಂಕಿದ ಮುಟ್ಟಿದ ಪದಾರ್ಥಂಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಾದ

ವಾಯಿತ್ತು. ಅಂತಾದ ಪ್ರಸಾದವನೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆ ಇಷ್ಟ
ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವನೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ
ಪ್ರಸಾದವನೆ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇಂತು ಅರ್ಪಿಸಿದುದ ಅರ್ಪಿ
ಸುವ ಮರ್ಮವನರಿಯದಿದ್ದೊಡೆ, ಜೀವಭಾವ ಹಿಂಗದು. ಅದು ಕಾರಣ
ಶಿವ ಪ್ರಸಾದಿಗಳು ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲರೆಂಬವರುಗಳ ಪಾತಕಕ್ಕೆ
ಎಣೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಲಿಂಗ ಗಂಭೀರ ನಿಸ್ಸಂಗಿಯ ಸಂಗವ ನಾನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯಾ?
ಪಾರಮಾರ್ಥದಿಂದ ಗಮಿಸುವ ಗಮನವ ನಾನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯಾ ? ಕೂಡಲ
ಸಂಗನ ಶರಣರು ಕಾಯದ ನೆವದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುವ ಬೆಡಗ ನಾನೇ
ನೆಂಬೆನಯ್ಯಾ ?

(೩) ಅಂಗ ಅನಂಗ ವೆಂಬೆರಡರ ಸಂದಳಿದ ಮಹಂತನ ಅಂಗ
ಸೋಂಕಿತ್ತೆಲ್ಲ ಪವಿತ್ರ ಕಾಣಿರೇ. ಪವಿತ್ರವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥವಿಹುದು.
ಪದಾರ್ಥವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನವಿಹುದು. ಮನವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತವಿಹುದು. ಹಸ್ತ
ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವೆ ಇಹುದು. ಜಿಹ್ವೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಇಹುದು. ರುಚಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ
ಅವಧಾನವಿಹುದು. ಅವಧಾನವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭಾವವಿಹುದು. ಭಾವವಿದ್ದಲ್ಲಿ
ಲಿಂಗವಿಹುದು. ಲಿಂಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಿಹುದು. ಅರ್ಪಿತವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ
ವಿಹುದು. ಪ್ರಸಾದವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವಿಹುದು. ಇದು ಕಾರಣ ಮಹಾ
ಘನ ಸದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪ್ರವೇ
ಶಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದಿಗಳಯ್ಯ.

(೪) ಕಾಯ ವಿರೋಧಿ ಸ್ಪರುಶನ, ಭಾವ ವಿರೋಧಿ ದರುಶನ,
ರುಚಿ ವಿರೋಧಿ ಪ್ರಸಾದಿ. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನ ಕಾಯವೇ
ಲಿಂಗಕ್ಕೋಗರವಾಯಿತ್ತು.

(೫) ಲಿಂಗ ಗಂಭೀರ ನಿಸ್ಸಂಗಿಯ ಸಂಗವ ನಾನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯ?
ಪರಮಾರ್ಥದಿಂದ ಗಮಿಸುವ ಗಮನವ ನಾನೇನೆಂಬೆನೆಯ್ಯ ? ಕೂಡಲ
ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣರು ಕಾಯದ ನೆವದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುವ ಬೆಡಗ ನಾನೇ
ನೆಂಬೆನಯ್ಯ.

ಇಂತು ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತ ಮುಖವನ್ನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಅಂತರ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತ ಮುಖವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಕರಣಾರ್ಪಿತ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೫ ಕರಣಾರ್ಪಿತಸ್ಥಲ.

(೧) ನೀರಿಲ್ಲದ ನೆಳಲಿಲ್ಲದ ಬೇರಿಲ್ಲದ ಗಿಡ ಹುಟ್ಟಿ ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಮೃಗ ಬಂದು ಮೇಯಿತ್ತಾ ಗಿಡವನು. ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ವ್ಯಾಧನು ಕಂಡನಾ ಮೃಗವ. ಕೈಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಾಧನು ಎಚ್ಚನಾ ಮೃಗವನು. ಕಿಚ್ಚಿಲ್ಲದ ನಾಡಿಗೊಯ್ದು ಸುಟ್ಟು ಬಾಣಸವ ಮಾಡೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ನೀರೇ ಮನಸ್ಸು, ನೆಳಲೆಂದರೆ ಮಾಯೆ, ಬೇರೆಂದರೆ ಮೂಲಾಹಂಕಾರ, ಇಂತು ಮನಪ್ರಕೃತಿ ಮಾಯಾಪ್ರಕೃತಿ ಮೂಲಾಹಂಕಾರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳೆಂಬ ಈ ತ್ರಯವು ಅಳಿದುಳಿದ ಶಿವಯೋಗಿಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಕವೆಂಬ ವೃಕ್ಷ ಉದಯವಾಗಲು ಅದೀಗ ನೀರಿಲ್ಲದ ನೆಳಲಿಲ್ಲದ ಬೇರಿಲ್ಲದ ಗಿಡ ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿವೇಕವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವನು ತಲೆ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಮಾಯಾ ಮೃಗವು ಅವಿಚಾರ ರೂಪಿಂ ಬಂದು ತಾನಾ ಸುಖವನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ವಿಚಾರವಳವಡದ ಘನವ ವಿಚಾರಿಸುವದೇ ಮಾಯೆಯಾದ ಕಾರಣ ಅದೀಗ ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಮೃಗ ಬಂದು ಮೇಯಿತ್ತು ಆ ಗಿಡವನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಯನು ಶರಣನು ಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲದೆ ನೋಡಿ ಕಂಡು ಭಿನ್ನ ಹಸ್ತವಳಿದು ಅಭಿನ್ನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಭಾವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲ ತುಂಬಿ ತೆಗೆದು ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಬಾಣವ ಹೂಡಿ ಎಸೆದು ಕೆಡಹಲು ಆ ಮಾಯೆ ಅಳಿದು ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲಿದ ಕುರುಡನು ಕಂಡನಾ ಮೃಗವನು ಕೈ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಾಧನು ಎಚ್ಚನಾ ಮೃಗವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಸದ್ವಿದ್ಯಾ ಸುಖವನು ಅವಿದ್ಯಾಗ್ನಿ ಅರತ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಪಾಕವ ಮಾಡಿ ಮಹಾ ಲಿಂಗ ಮುಖಕ್ಕೆ ನಿವೇ

ದಿಸುತ್ತಿರಲು ಆದೀಗ ಕಿಚ್ಚಿಲ್ಲದ ನಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಟ್ಟ ಬಾಣಸವ ಮಾಡೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವೆಂದ ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವದಿಂದಾದ ಶೇಷವ ಕ್ರಿಯಕ್ಕರ್ಪಿಸುವೆ. ಕ್ರಿಯದಿಂದಾದ ಶೇಷವ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಕ್ಕರ್ಪಿಸುವೆ. ಜಂಗಮದಿಂದಾದ ಶೇಷವ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕರ್ಪಿಸುವೆ. ಪ್ರಸಾದದಿಂದಾದ ಶೇಷವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸುವೆ. ಲಿಂಗದಿಂದಾದ ಜ್ಞಾನ, ಆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾದೆನು ಕಾಣಾ ಕಲಿದೇವರ ದೇವಯ್ಯಾ.

(೩) ಶಿವಾಚಾರವೇ ಲಿಂಗ, ಶಿವಭಕ್ತಿಯೇ ಅಂಗ, ಶಿವಶರಣರ ನಿಷ್ಠೆಯೇ ಅಂಗ, ಲಿಂಗ ಸಂಗವೆಂದು ಹಿಂಗದಿಹುದೇ ಸತ್ಸಂಗ? ಆವ ಪದಾರ್ಥವಾದಡೇನು? ತನ್ನ ನೇಮಿಸಿ ಬಂದುದು ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಹೊದ್ದಲೀಯ್ಯದೆ ಭಾವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂದಿಸಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯಂಗರ್ಪಿಸಿಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಅದೇ ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಯೋಗ.

(೪) ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪು, ರಸ, ಗಂಧ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಮೊದಲಾಗಿ ನಡೆವವು ಲಿಂಗದತ್ತತ್ತಲೆ. ತಮತಮಗೆ ಬಂದ ಭೋಗ ಸುಖ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವೆಂದು, ನಡೆವವು ಲಿಂಗದತ್ತತ್ತಲೆ, ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯ ಲಿಂಗ ನೀವಾದ ಶರಣಂಗೆ.

(೫) ಆಯತ, ಸ್ವಾಯತ, ಸನ್ನಿಹಿತ ಅನಾಯತಂಗಳು ಮುಟ್ಟಲಮ್ಮವು ನೋಡಾ! ಕಂಗಳ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಶ್ರೋತ್ರದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ನಾಸಿಕದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಜಿಹ್ವೆಯ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಮನದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕೈಗಳ ಕೈಗಳಲರ್ಪಿಸುವ ಆಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ತಾಗಿದ ಸುಖವಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಬಲ್ಲನಾಗಿ ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗನಲ್ಲಿ ಆತ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿ.

(೬) ಭಾವದಿಂದಾದ ಶೇಷವ ಕ್ರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆ. ಕ್ರಿಯಿಂದಾದ ಶೇಷವ ನಿಃಕ್ರಿಗರ್ಪಿಸುವೆ. ನಿಃಕ್ರಿಯಿಂದಾದ ಶೇಷವ ಜಂಗಮಕ್ಕರ್ಪಿಸುವೆ. ಜಂಗಮದಿಂದಾದ ಶೇಷವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸುವೆ. ಲಿಂಗದಿಂದಾದ ಶೇಷವ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕರ್ಪಿಸುವೆ. ಪ್ರಸಾದದಿಂದಾದ ಜ್ಞಾನವ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾದ ತೃಪ್ತಿಯೂದೆನು ಕಾಣಾ ಕಲಿದೇವಯ್ಯ.

ಇಂತು ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತ ಮುಖವನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ತಾನೇ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸರ್ವಾರ್ಪಿತವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಭಾವಾರ್ಪಿತ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೬ ಭಾವಾರ್ಪಿತಸ್ಥಲ.

(೧) ಘನವೆಂಬ ಮನದ ತಲೆವಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತ ವಾಗಿ, ನೀನಿಪ್ಪೆ ಎಲೆ ಅಯ್ಯಾ. ಬಂದ ಪದಾರ್ಥದ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯುವ ಕಳೆದು ನೀನೇ ಅವಧರಿಸುತ್ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಾ ಎಲೆ ಅಯ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಮುಟ್ಟೆ ಬಹುದಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಟ್ಟದೆ ಬಾರದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಾ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

ಟೀಕು:— ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು ತನಗೆ ಅನ್ಯ ವೆಂದರಿಯದೆ ಭಿನ್ನ ಭಾವವಳಿದು ತನ್ನನೆಲ್ಲ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವು ತಾನೆಯಾಗಿಪ್ಪ ಕಾರಣ ಅಂಗ ಸುಖ ಭೋಗಂಗಳನೆಲ್ಲವ ಲಿಂಗವೇ ಅರಿದು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಬ ಭೇದವನರಿದು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಸಂಶಯುವ ನಳಿದ ಶರಣನೆಂಬುದೀ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ತನುವ ತಾಗದ ಮುನ್ನ, ಮನವ ತಾಗದ ಮುನ್ನ, ಆಪ್ಯಾಯನ ಬಂದು ಎಡೆಗೊಳ್ಳದ ಮುನ್ನ, ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಬೇಕು. ಗುರುವಿನ ಕೈಯ್ಯಲಿ ಎಳತಟವಾಗದ ಮುನ್ನ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಡದ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚು, ಬಲದ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು, ಉರಿ ಹತ್ತಿತ್ತು ಗುಹೇ ಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದಿಯ.

(೩) ಕಾಯದ ಕೈಯ್ಯಲು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ. ಖಂಡಿತ ಭಾಷೆ. ಭಾವದ ಕೈಯ್ಯಲು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ. ಖಂಡಿತ ಭಾಷೆ. ಶ್ರೋತ್ರದ ಕೈಯ್ಯಲು ಲಿಂಗಾ ರ್ಪಿತ. ಖಂಡಿತ ಭಾಷೆ. ಘ್ರಾಣದ ಕೈಯ್ಯಲು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ. ಖಂಡಿತ ಭಾಷೆ. ಜಿಹ್ವೆಯ ಕೈಯ್ಯಲು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ. ಖಂಡಿತ ಭಾಷೆ. ಸ್ಪರ್ಶನದ

ಕೈಯ್ಯಲು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ. ಖಂಡಿತ ಭಾಷೆ. ಲಿಂಗ ಮಧ್ಯೆ ಶರಣ, ಶರಣ ಮಧ್ಯೆ ಲಿಂಗ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಾಗಿದ ಸುಖವನಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಮಾಡ ಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಹಜರೆಂಬೆ.

(೪) ಸ್ಥಲದಿಂದ ಸ್ಥಲವನರ್ಪಿಸುವುದು ಒಡಲಗುಣ. ನಿಃಸ್ಥಲದಿಂದ ನಿಃಸ್ಥಲವನರ್ಪಿಸುವುದು ಪ್ರಾಣನ ಗುಣ. ನೋಡಿ ಅರ್ಪಿವುದೇ ಅರ್ಪಿತ. ಗುಣ ಸ್ಥಲವೆನ್ನದೆ, ನಿಃಸ್ಥಲವೆನ್ನದೆ ನೋಡದೆ ಅರ್ಪಿಯ್ಯದೆ ಅರ್ಪಿಸು ವುದು ನಿರ್ಗುಣ. ಇಂತಹ ಮಹಂತರ ಠಾವ ತೋರಿ ಬದುಕಿಸಯ್ಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೫) ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಮುಖಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಾಗಿದ ಸುಖವ ಸುಖಿಸಿ, ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವೆಂಬರು. ಇದು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವೇ? ಅಲ್ಲ. ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡದೆ, ಅನರ್ಪಿತವ ಹೊದ್ದದೆ, ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಪಿಸುವ ಭಾವ ವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಶರಣನೆನಿಸಬಾರದು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೬) ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಾದವನಲ್ಲದೆ ಭೋಗಿಸೆನೆಂಬ ಪ್ರಸಾದಿಗಳೆನ್ನೆಂತಯ್ಯ? ಅನರ್ಪಿತ ಭೋಗವೇ ಸಂಭವಿಸಿ, ದೋಷವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ! ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಅನರ್ಪಿತ ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಅದೆಂತೋ? ಅನರ್ಪಿತವ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಅದೆಂತೋ? ಅನರ್ಪಿತವ ಶ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಹುದು. ಅದೆಂತೋ? ಅನರ್ಪಿತವ ಘ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬಹುದು. ಅದೆಂತೋ? ಅನರ್ಪಿತವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಅದೆಂತೋ? ಅನರ್ಪಿತವ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಸಬಹುದು. ಅದೆಂತೋ? ಅಕಟಕಟಾ ಎಂತಯ್ಯ! ಅರ್ಪಿತವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವ ವಸ್ತುವನು ಅಂಗವಿಸಿ ಭೋಗಿಸುವ ಪರಿ ಅಂಗ ಲಿಂಗವಾಗಿ, ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣ ವಾಗಿ, ಪ್ರಾಣ ಮನವಾಗಿ, ಮನ ಲಿಂಗ ಸ್ವಾಯತವಾಗಿ, ಭಾವ ಶುದ್ಧ ವಾಗಿ, ಮನವೇ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗವೇ ಮನವಾಗಿ, ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿ, ಮನ ಹಿಂತಾಗಿ, ಸರ್ವ ಕ್ರಿ ವರ್ತಿಸುವುದು. ಈ ಕ್ರಿಯೆ ಸರ್ವಾರ್ಪಿತ, ಇದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಕಳೆ, ಇದೇ ಮರ್ಮ ಕಳೆ, ಇದೇ ಮಹಾಮಹಿಮಂಗೆ ಸರ್ವವೂ ಪ್ರಸಾದ. ಆ ಮಹಾಮಹಿಮನ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗಾ ರ್ಪಿತ. ಆತನ ಭೋಗವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಸಾದ ಭೋಗ. ಆತನು ಸದ್ಯೋನ್ಮು ಕ್ತನಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಕಾಯಾರ್ಪಿತ ಕರಣಾರ್ಪಿತ ಭಾವಾರ್ಪಿತವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವೇಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿತ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಶಿಷ್ಯಭಾವವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಶಿಷ್ಯಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೭. ಶಿಷ್ಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಜ್ಯೋತಿಯೊಳಗಣ ಕರ್ಪುರಕ್ಕೆ, ಅಪ್ಪುವಿನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿಪ್ಪ ಉಪ್ಪಿಂಗೆ, ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಹಸ್ತದೊಳಗಿಪ್ಪ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ, ಈ ಮೂರಕ್ಕೆಯೂ ಬೇರೆ ಕ್ರಿಯಾ ವರ್ತನೆಯುಂಟೇ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ?

ಟೀಕು:— ಜ್ಯೋತಿಯೊಳಗಿದ್ದ ಕರ್ಪುರ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿಪ್ಪುದಲ್ಲದೆ, ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಅಪ್ಪುವಿನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿಪ್ಪ ಲವಣ ಉದಕವಾಗಿ ತೋರುವದಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಹಸ್ತದೊಳಗಿಪ್ಪ ಶಿಷ್ಯನು ಶ್ರೀಗುರು ತತ್ವವಾಗಿಪ್ಪನಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರನೆಂಬುದೀ ವಚನದರ್ಥ.

(೨) ಕಂಡುದ ಹಿಡಿಯಲೊಲ್ಲದೆ, ಕಾಣದುದನರಿಸಿ ಹಿಡಿದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಸಿಕ್ಕದೆಂಬ ಬಳಲಿಕೆಯ ನೋಡಾ. ಕಂಡುದನೆ ಕಂಡು ಗುರುಪಾದವ ಹಿಡಿವಲ್ಲಿ ಕಾಣದುದ ಕಂಡು, ಕಾಣಬಹುದಯ್ಯಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೩) "ಯಥಾ ಬೀಜಂ ತಥಾಂಕುರಂ" ತಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಿಂದಾದ ಬೀಜ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು. ದಿಟದಿಟ! ತಪ್ಪದು ನೋಡಾ! ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಶಿಶು ಕಾಮಧೇನುವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು ನೋಡಾ! ಸದ್ಗುರುವಿನಿಂದಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಸದ್ಗುರುವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು ನೋಡಾ! ಯಥಾ ಬೀಜಂ ತಥಾಂಕುರಂ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ತಪ್ಪದು ಶಿವಬಲ್ಲ, ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೯) ಜ್ಯೋತಿಯು ಸಂಗದಿಂದ ಕರ್ಪೂರ ಜ್ಯೋತಿಯಪ್ಪಂತೆ ಅಪ್ಪುವಿನ ಸಂಗದಿಂದ ಉಪ್ಪು ಅಪ್ಪುವಪ್ಪಂತೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ವಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು ಶಿವನಾಣೆ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೫) ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವನರಸುವ ಮಹಾಂತರು ನೀವು ಕೇಳಿರಯ್ಯ! ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಗುರು ಶಿವ ಸಹೋದರ. ಇದು ಕಾರಣ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಗುಣ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣ, ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕುಲ, ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ರುಚಿ, ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಕುರುಹನರಸುವ ಪಾತಕರನೆನಗೊಮ್ಮೆ ತೋರದಿರು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

ಇಂತಪ್ಪ ಶಿಷ್ಯ ಭಾವವನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿಶ್ರೂಷಾ ಭಾವವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಶಿಶ್ರೂಷಾಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೮. ಶುಶ್ರೂಷಾಸ್ಥಲ.

(೧) ಪರಿಣಾಮದೊಳಗೆ ಮನದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಚಲುವ. ಸಂಗದೊಳಗೆ ಶರಣರ ಸಂಗವೇ ಚಲುವ. ಕಾಯಗೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೂರ್ಖರೆಲ್ಲ ಸಾಯದ ಸಂಚವನರಿವುದೇ ಚೆಲುವ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:– ಮನದ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪವ ಕೆಡಿಸಿ ಆ ಮನ ಲಿಂಗವೇದಿಯಾಗಲು ಅದೇ ಪರಮಸುಖ. ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿರ್ದು ಕರ್ಕಶವಿಲ್ಲದ ಸಮರಸ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಮಾಡಬಲ್ಲಡೆ ಅದೇ ಪರಮಸುಖ. ಶರೀರದ ನಿತ್ಯತ್ವವನರಿದು ನಿತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವ ಸಾಧ್ಯವ ಮಾಡಿಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಅದೇ ಪರಮಸುಖವೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಆವುದು ಪಥವೆಂದಡೆ, ದಿಟವ ಪಿಡಿವುದು. ಸಟೆಯ ಬಿಡುವುದು. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವುದು. ನಡೆನಂತೆ ನುಡಿವುದು. ನುಡಿದು ಹುಸಿವ ನಡೆದು ತಪ್ಪುವ ಪ್ರಪಂಚಿಯನೊಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ.

(೩) ತರು ಮರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅನಂತಕಾಲ ತಪಸ್ಸಿಹುದನು ಒಂದು ದಿನ ಗುರುಚರಣಸೇವೆ ಸಾಲದೇ? ಅನಂತ ಕಾಲ ಗುರುಚರಣಸೇವೆಯ ಮಾಡುವದನು ಒಂದು ದಿನ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಸಾಲದೇ? ಅನಂತಕಾಲ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವುದನು ಒಂದು ದಿನ ಜಂಗಮ ತೃಪ್ತಿ ಸಾಲದೇ? ಅನಂತ ಕಾಲ ಜಂಗಮ ತೃಪ್ತಿ ಮಾಡುವುದನು ಒಂದು ನಿಮಿಷದನುಭಾವ ಸಾಲದೇ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ?

(೪) ಗುರುಕರುಣ ಚರಣಸೇವೆ ಭವದ ಬಳ್ಳಿಯ ಬೀಜವನತಿಗಳೆಯಿತ್ತು. ಘನ ಘನ ಪಥವ ತೋರಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಉದಯಿಸಿತ್ತು ನಿರಾಕುಳ ನಿರಹರಣ ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ.

(೫) ಸವಿ ಕರದಿಂದ ಪರಿ ಕರದಿಂದ ಪದಾರ್ಥ ಕರದಿಂದ ತನು ಮನ ಧನದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನೀ ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮಗೆಂದು ತನಗೆನ್ನದ ಕಾರಣ.

ಇಂತು ಶುಶ್ರೂಷಾ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭರಿತವಾದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಇತರೇತರ ಭಾವವ ಮರೆದು, ಶಿಷ್ಯನೇ ಗುರು, ಗುರುವೇ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಸೇವ್ಯಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೯. ಸೇವ್ಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಪಾದವಿಲ್ಲದ ಗುರುವಿಂಗೆ ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಶಿಷ್ಯನು. ಅನಾಚಾರಿ ಗುರುವಿಂಗೆ ವ್ರತಗೇಡಿ ಶಿಷ್ಯನು. ಈ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರು ಸತ್ತ ಸಾವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರಸುವೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಪಾದವೆಂದರೆ ಆಚಾರದ ಚರ್ಯೆ. ಆ ಆಚಾರದ ಚರ್ಯೆವರತ ಸುಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಚಿದ್ಗುರುವಿಂಗೆ ತಲೆ ಎಂಬ ನಿವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಶಿಷ್ಯನೇ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬುದೀಗ ಪಾದವಿಲ್ಲದ ಗುರುವಿಂಗೆ

ತಲೆ ಇಲ್ಲದ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಗುರುಶಿಷ್ಯರೆಂಬ ಆಚಾರವೆಂಬುದಳಿದು ನಿರ್ಗಮನಿಯಾದ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವ್ರತನಿಯಮಂಗಳಳಿದು ಅಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದ ಶಿಷ್ಯನು ನಿಸ್ತರಂಗ ಯುಕ್ತನೆಂಬುದೀಗ ಅನಾಚಾರಿ ಗುರುವಿಂಗೆ ವ್ರತಗೇಡಿ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಗುರುಶಿಷ್ಯರೆಂಬೆರಡು ಭಾವ ಸಮರಸವಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದುದನು ನಿಜತತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದೆಂಬುದೀಗ ಗುರುಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರು ಸತ್ತ ಸಾವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅರಸುವೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಮೊದಲೊಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತ್ತಿದ ಕಾರಣ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಯಿತ್ತು. ಗುರುಲಿಂಗದ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದರಿವಾಯಿತ್ತು. ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದಿಂದಾಚಾರವಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗಜಂಗಮದಿಂದ ತಿಳಿದ ತಿಳಿವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತು.

(೩) ಗುರುಲಿಂಗ ಉದಯವಾದವರ ಉದಯವ ನೋಡಿರಯ್ಯ. ಹಿಂದೆ ಕತ್ತಲೆ ಮುಂದೆ ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತು. ಬೆಳಗು ಬೆಳದಿಂಗಳಾಯಿತ್ತು. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾಯಿತ್ತು

(೪) ಶಿಷ್ಯನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಾವುದು ಗುರುವಿಂಗೆ? ಸಹಜ ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದು ಶ್ರೀಗುರು ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟುವ ಪರಿ ಎಂತೋ? ಅರ್ಪಿತ ಹೋಗಿ ಪ್ರಸಾದವನರಸುವುದೋ? ಪ್ರಸಾದ ಹೋಗಿ ಅರ್ಪಿತವನರಸುವದೋ? ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಿಯೇ ಬಲ.

(೫) ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧದಿರವನಿನ್ನಾರು ಬಲ್ಲರಯ್ಯ? ನೆರೆದ ನೆರವಿಂಗೆ ಹೇಳಲುಂಟೇ? ಈ ಮಾತು ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಕೂಡಿದ ಕೂಟವ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗರುಹಬಾರದು. ಗುರು ಶಿಷ್ಯಸಂಬಂಧವ ಇನ್ನಾರು ಬಲ್ಲರಯ್ಯಾ ಕಲಿದೇವಯ್ಯ?

(೬) ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಬಡಿದು ಬುದ್ಧಿಯ ಕಲಿಸಿದಡೆ ಆಗಲೇ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯಾ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಬಯಿದು ಬುದ್ಧಿಯ ಕಲಿಸಿದಡೆ ಆಗಲೇ ಮಹಾ

ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯ. ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಝುಂಕಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಲಿಸಿದಡೆ ಆಗಲೇ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯಾ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ವಂದಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಲಿಸಿದಡೆ ಆಗಲೇ ಮಹಾ ಪ್ರಸ ದವೆಂದೆನಯ್ಯ. ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲದ ಕಟ್ಟಳೆಯ ಕಲಿತನಕ್ಕೆ ನಾ ಬೆರಗಾದೆನು.

(೭) ಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಸಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಭಾವದ ನಿಜವನಾರು ಬಲ್ಲರಯ್ಯ? ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪ್ರವೇಶ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರವೇಶ, ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರವೇಶ, ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರವೇಶ, ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಪ್ರವೇಶ. ಗುರುವಿಂಗೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜಂಗಮವಿಲ್ಲ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ, ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲ, ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಭಾವವಿಲ್ಲ. ಇದು ಆಗುಹೋಗಿನ ಸಕೀಲ ಸಂಬಂಧವನು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಲ್ಲ.

(೮) ಗುರುವೇ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯೇ ತಾಯಾಗಿ ತಾಯೇ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನೇ ಗಂಡನಾಗಿ ಏನೆಂದು ಹೇಳುವೆನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಇಹಪರವಿಲ್ಲಾಗಿ?

(೯) ಗುರುವೆಂಬ ಪ್ರತಿಭಾವವಿಲ್ಲದ ಶಿಷ್ಯ, ಶಿಷ್ಯನೆಂಬ ಪ್ರತಿಭಾವವಿಲ್ಲದ ಗುರು, ಏನೆಂಜೆನೇನೆಂಬೆ? ಎರಡಿಲ್ಲದ ಘನವ ಏನೆಂಬೆನೇನೆಂಬೆ? ಉಭಯವಳಿದೊಂದಾದುದನೇನೆಂಬೆನೇನೆಂಬೆ? ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವಪೂರ್ವ.

(೧೦) ಗುರು ಶಿಷ್ಯಸಂಬಂಧದನುಭಾವವ ಕೇಳಿರಯ್ಯ! ಗುರುವೆಂಬ ಪರಾಪರ, ಶಿಷ್ಯನೆಂಬ ಇಹಪರ, ಗುರುವೆಂಬ ಪರಮಾರ್ಥ, ಶಿಷ್ಯನೆಂಬ, ಏಕಾರ್ಥ ಗುರುವೆಂಬವನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬವನೆಂತೋ? ಶಿಷ್ಯನೆಂಬವನಲ್ಲಿ ಗುರುವೆಂಬವನೆಂತೋ? ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆಂಬಿಲ್ಲ.

(೧೧) ಅರಿದು ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ ಮರೆದು ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಘನಕ್ಕೆ ಕುರುಹು ಮುನ್ನಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ. ಗುರುವಿಗೆ ತಾನಿಲ್ಲ. ಗುರುವಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನು ಹೊಡೆವಡದ ಕಾರಣ ಮುನ್ನಿಲ್ಲ. ಬಯಲ ಬತ್ತಲಿ ಇಲ್ಲ. ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲ, ತೂರಲಿಲ್ಲ. ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕುರುಹು ಮುನ್ನಿಲ್ಲ.

ಇಂತು ನವಸ್ಥಲಂಗಳೇ ತ್ರಿವಿಧ ತ್ರಿವಿಧಂಗಳಾಗೇಕವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವು ಮಹಾನುಭಾವಿಯಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಜೀವಭಾವವಂ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ, ಲಿಂಗ ಸಜ್ಜೀವ ಸವ್ಯಕ್ತ್ವವುಳ್ಳ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದಿತೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಜೀವಾತ್ಮಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಜಂಗಮಲಿಂಗ.

ವಿವರಣೆ:— ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ ಗುಣಗಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೃಢ ಪಡುವವು. ಈ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದ ಅಂತ್ಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು ತನ್ನಲೈಂಗಿಕ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವದು. ಶಿವಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಂಗಮಲಿಂಗಗಳು ಹೀಗೆ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಮಾನಸಿಕ ವಿಕಾರಗಳು ದೂರಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಜಂಗಮಲಿಂಗಸ್ಥಲವನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ಸಹ ಅವನ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಲವುಲಿಂಗ, ನಿರೂಪಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪಾದೋದಕ ಲಿಂಗ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವದು.

ಈ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಒಲವು ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಲಿಂಗವೆಂದು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಪಾದೋದಕಲಿಂಗವೆಂದು ಹೀಗೆ ಪುನಃ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮೊದಲಿನ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ೧ ನೆಯ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎರಡು ಸ್ಥಲಗಳ ಉದ್ದೇಶವು ಜೀವ ಭಾವವನ್ನು ಒಲವು ಲಿಂಗಗಳ ಮೂಲಕ ಮೊದಲು ದೂರ ಮಾಡಿ, ಆಮೇಲೆ ನಿರೂಪ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಗಮ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪಾದೋದಕ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದ ಪ್ರಸಾದ, ಮತ್ತು ಪಾದೋದಕಗಳ ವಿಚಾರಗಳ ತತ್ವಗಳು ವಿಶೇ

ಷವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮೊದಲು ಜೀವ ಭಾವವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಬಿಟ್ಟು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸತ್ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಪಾದೋದಕವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದದ ಅನುಭವವು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗುತ್ತದೆ. ಪಾದೋದಕದ ಅನುಭವವು ದೀಕ್ಷಾಗುರು, ಶಿಕ್ಷಾಗುರು, ಜ್ಞಾನ ಗುರುವಿನಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕು. ಈ ಪಾದೋದಕವು ಕಡೆಗೆ ಪರಮಾನಂದ ರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಲವುಲಿಂಗ:— ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಒಲವು ಲಿಂಗದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಜೀವಾತ್ಮನು ಭವದಲ್ಲಿ ಬಳಲುವನು. ಇಂಥ ಜೀವಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಜೀವ ಭಾವವನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮ ವಿವೇಕಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನು. ಮುಂದೆ ಆತ್ಮ ವಿವೇಕದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿವುದೇ ಈ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಒಲವು ಲಿಂಗದ ಭೇದಗಳಾಗಿರುವವು. ಇವುಗಳ ಉದ್ದೇಶವು ಆತ್ಮವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ನಿರೂಪಲಿಂಗಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಹಾಗಮ, ನಿರ್ಭಾವಾಗಮ, ನಷ್ಟಾಗಮ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭೇದಗಳಿವೆ. ದೇಹ ಭಾವವನ್ನು ಅಳಿದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದೇ ನಿರ್ದೇಹಾಗಮವು. ನಿರ್ಭಾವ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವದೇ ನಿರ್ಭಾವಾಗಮವು. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಶುದ್ಧಭಾವದಿಂದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವದು. ಇದು ನಷ್ಟಾಗಮವು ಹೀಗೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ಆದಿ ಪ್ರಸಾದಿ, ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿ, ಸೇವ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ಸುಖ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವವನೇ ಆದಿ ಪ್ರಸಾದಿಯು. ಇಲ್ಲಿ ಗುರು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭೃತ್ಯಾಚಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಅರ್ಪಣೆಯು ಕ್ರಿಯೆಯುಳ್ಳದು. ಲಿಂಗ

ಮುಖ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯೇ ಎರಡನೆಯದಾದ ಅಂತ್ಯ 'ಪ್ರಸಾದಿಯು. ಅಂದರೆ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಜಂಗಮ ಮುಖದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. .ಹೀಗೆ ಮಾಡುವವನು ಸೇವ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿಯು. ಇಂಥವನಿಗೆ ಭ್ರಮೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಇವನು ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಅತಿಗಳೆಯುವನು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತನು ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪಾದೋದಕಲಿಂಗಃ — ಇದರಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ ಶಿಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಮುಖದಿಂದಾದುದು ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕವು. ಇದು ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪಾದದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅನೇಕ ಉಪಭಾಗಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುವದುಂಟು. ಇವೆಲ್ಲವು ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಅವು ಶರಣನ ಮಲತ್ರಯಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವವು. ಶಿಕ್ಷಾಗುರು ಮುಖದಿಂದುಂಟಾದುದು ಶಿಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕವು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನಗುರು ಮುಖದಿಂದಾದುದು ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕವು. ಅದು ಪರಮಾನಂದೋದಕವು. ಅದು ತೋರಿಕೆಗೆ ಬಾರದೆ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅಂಗವಿಕಾರಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಮಲತ್ರಯಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪಾದೋದಕ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರಮಾನಂದೋದಕವನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಖಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅಂಗ ವಿಕಾರಗಳು ಲಯವಾಗುವವು. ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಸಂಬಂಧವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತಿರುವನು.

ಇದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಏನೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮವು ನಷ್ಟವಾಗುವದು, ಮಹಾ ಜ್ಞಾನವು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಅದು ಪ್ರವಾಹ ರೂಪಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಹರಿಯ ಹತ್ತುವದು. ಅದೇ ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕವೆನಿಸುವದು. ಪರಮಾನಂದ ರೂಪಾಗಿರುವದು.

ಇದೇ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವು ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವದು. ಅದು ಅವನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸುವದು. ಅದರ ಮೂಲಕ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅತ್ಯನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಇದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದ ಲೈಂಗಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು.

---

೧. ಜೀವಾತ್ಮಸ್ಥಲ.

(೧) ಸರ್ವ ಸಂಸಾರಿಯೊಡನಾಡಿ ಕಟ್ಟುವಡೆಯಿತ್ತು. ಮನದ ತಮಂಧ ಬಿಡದು. ಮನದ ಕಪಟ ಬಿಡದು. ಸಟೆಯೊಳಗೆ ದಿಟವಾಡಿ ಬಯಲು ಬಡಿವಡೆಯಿತ್ತು. ಕಾಯದ ಸಂಗದ ಜೀವವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಎಂದೂ ಭವ ಹಿಂಗದು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೨) ಇಂದ್ರದಳ ಅಗ್ನಿದಳ ಯಮದಳ ನೈಋತ್ಯದಳ ವರುಣ ದಳ ವಾಯುವ್ಯದಳ ಕುಬೇರದಳ ಈಶಾನ್ಯದಳ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ. ಇಂದ್ರ ದಳವೇರಲು ಗುಣಿಯಾಗಿಹನು. ಅಗ್ನಿದಳವೇರಲು ಹಸಿವನು. ಯಮ ದಳವೇರಲು ದುರಿತ ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗುವನು. ನೈಋತ್ಯ ದಳವೇರಲು ಕೋಪಿಸುತ್ತಿಹನು. ವರುಣ ದಳವೇರಲು ನಿದ್ರೆಗೈವನು. ವಾಯುವ್ಯ ದಳವೇರಲು ಸಂಚಲನಾಗಿಹನು. ಕುಬೇರ ದಳವೇರಲು ಧರ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಾಗಿಹನು. ಈಶಾನ್ಯದಳವೇರಲು ವಿಷಯಾತುರನಾಗಿಹನು. ಮಧ್ಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವಿಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವ ಬಯಸುತ್ತಿಹನು. ಇಂತೀ ಅಷ್ಟ ದಳಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಹಂಸನ ನೆಲೆಯ ಕೆಡಿಸಿ ಸದ್ಭಾವಿಯಾಗಿಹ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೩) ತನುವ್ಯಸನ ಮನವ್ಯಸನ ಧನವ್ಯಸನ ರಾಜ್ಯವ್ಯಸನ ವಿಶ್ವಾಸವ್ಯಸನ ಉತ್ಸಾಹವ್ಯಸನ ಸೇವಕವ್ಯಸನ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ. ತನುವ್ಯಸನ ವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಅನುಲೇಪನ ತಾಂಬೂಲವ ಬಯಸುತ್ತಿಹನು. ಮನವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ಕಳವು ಪರದಾರವನು ಬಯಸುತ್ತಿಹನು.

ಧನವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಧನ ಧಾನ್ಯವ ಬಯಸುತ್ತಿಹನು. ರಾಜ್ಯವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಸೇನೆಯಂ ಬಯಸುತ್ತಿಹನು. ವಿಶ್ವಾಸವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಕರ್ತವ್ಯವ ಬಯಸುತ್ತಿಹನು. ಉತ್ಸಾಹವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳ ಬಯಸುತ್ತಿಹನು. ಸೇವಕವ್ಯಸನವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾರೆ ಉಡಲಾರೆ ಕೊಳಲಾರೆ ಕೊಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಿಹನು. ಇಂತೀ ಸಪ್ತವ್ಯಸನಂಗಳ ಬಯಸಿ ಬಳಲುವ ಹಂಸನ ನೆಲೆಯ ಕೆಡಿಸಿ ಲಿಂಗ ವ್ಯಸನಿಯಾದ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೪) ಪೃಥ್ವಿ ಸಲಿಲ ಪಾವಕ ಪವನ ಅಂಬರ ರವಿ ಶಶಿ ಆತ್ಮ ಇಂತಿವು ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿವರ. ಪೃಥ್ವಿ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ತನುಗುಣ ಭರಿತನಾಗಿಹನು. ಸಲಿಲ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಭರಿತನಾಗಿಹನು. ಪಾವಕ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಸ ಭರಿತನಾಗಿಹನು. ಪವನ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಇರ್ದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಭರಿತನಾಗಿಹನು. ಅಂಬರ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ವಾಹನ ಭರಿತನಾಗಿಹನು. ರವಿ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಭರಿತನಾಗಿಹನು. ಶಶಿ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಭರಿತನಾಗಿಹನು. ಆತ್ಮ ಮದವೆತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಭರಿತನಾಗಿಹನು. ಇಂತೀ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳ ಗುಣವಳಿದು ಸದ್ಗುಣ ಭರಿತನಾಗಿಹ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

ಇಂತು ಜೀವಭಾವವುಂ ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೊಳಗೆ ಆತ್ಮವಿವೇಕಿಯಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಅಂತರಾತ್ಮಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨. ಅಂತರಾತ್ಮಸ್ಥಲ.

(೧) ಒಳಗೊಂದು ಬೆಳಗುವ ಜ್ಯೋತಿಯಂತಪ್ಪ ವಿಚಾರವದೇನೋ? ಅತ್ತ ಹೊದ್ದದು. ಇತ್ತ ಹೊದ್ದದು. ಬಾಹ್ಯವಿಚಾರವ ವಿಚಾರಿಸುವ ವಿಚಾರ ತಾನಾಗಿದ್ದುದನರಿಯದು. ಅರಿಯದೆ ಮತ್ತೆ ಮರೆದಿರದು. ಹೊದ್ದುವ ಕಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದದು. ನಿಃಸ್ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಹೊದ್ದಿಯೂ ಹೊದ್ದದೆ ಇದ್ದಿತ್ತು. ತುದಿ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ತುದಿ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಮೊದಲೆರಡನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಡುವೆ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಜೀವಗುಣವಳಿದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿರ್ದಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನವನರಸುತ್ತಿರ್ದೆನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೨) ದೇಹ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನ್ನೆ. ಅಂತರ್ದೇಹ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆಂಬೆ. ಜಾಗ್ರತ್ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನ್ನೆ. ಸ್ವಪ್ನ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆಂಬೆ. ಅಂತರ್ದೇಹಕ್ಕೆ ಆಕಾರವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಪ್ನಕ್ಕೆ ಬೀಜವಿಲ್ಲ ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ತೋರಿದನಾಗಿ ಅಕಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮುವ ಕಂಡೆ.

(೩) ನವನಾಳ ಪದ್ಮದ ಅಷ್ಟದಳದೊಳಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರು ನಾಳ ನೋಡಾ? ಸುಳಿದು ಬೀಸುವ ವಾಯು. ಒಳಗೆ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿ. ಅಲ್ಲಿಂದೊಳಗಿಪ್ಪ ಹಂಸನ ಗೃಹವ ನೋಡಾ! ಹಿರಿದೊಂದು ಭೂತವು ಹುದುಗಿಪ್ಪ ಭೇದವ ನಿಲುಕಿ ನೋಡಿಯೇ ಕಂಡೆನೆಂದಾತನಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯ.

(೪) ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತ ಪಿಂಡೈಕ್ಯ ಚಿತ್ತ ವಾಯು ಅದು ಪದ್ಮದಳದಲ್ಲಿ ಮೊಲೆ ಮುಡಿ ಬಂದಡೆ ಹೆಣ್ಣೆಂಬರು. ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಯಾದಡೆ ಗಂಡೆಂಬರು. ನಡುವೆ ಸುಳಿವ ಆತ್ಮ ಹೆಣ್ಣೂ ಅಲ್ಲ, ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ. ಅದರಂತುವ ತಿಳಿಯಲಿಕೆ ಶೃತಿತತಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆಂದಾತನಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ.

(೫) ಜಗವೊಂದೆಸೆ, ತಾನೊಂದೆಸೆ. ಮತ್ತಾ ಜಗದೊಳಗೆ ತಾ, ತನ್ನೊಳಗೆ ಜಗ. ಆಗಮವೊಂದೆಸೆ, ತಾನೊಂದೆಸೆ. ಮತ್ತಾ ಆಗಮದೊಳಗೆ ತಾ, ತನ್ನೊಳಗೆ ಆಗಮ. ವಿಧಿಯೊಂದೆಸೆ, ತಾನೊಂದೆಸೆ. ಮತ್ತಾ ವಿಧಿಯೊಳಗೆ ತಾ, ತನ್ನೊಳಗೆ ವಿಧಿ. ಕ್ರಿಯೊಂದೆಸೆ ತಾನೊಂದೆಸೆ, ಮತ್ತೆ ಕ್ರಿಯೊಳಗೆ ತಾ, ತನ್ನೊಳಗೆ ಕ್ರಿ. ಇಂತೀ ಜಗ ಆಗಮ ವಿಧಿ ಕ್ರಿ ನಿಷೇಧವಾಗಿ ಹೊದ್ದಿಯೂ ಹೊದ್ದದು ನೀರ ತಾವರೆಯಂತೆ ಊರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಅಂತರಾತ್ಮ ವಿವೇಕಾನುಭಾವಿಯಾಗಿರ್ದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವು. ಆತ್ಮ ವಿವೇಕದಿಂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ ಭೇದ ವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೩ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ಥಲ.

(೧) ಭೂತಳದ ಮತಿವಂತರು ಅಂತು ಮನಸ್ಥಲ ವಿಡಿಯಲು ಮಾಣಿಕವ ನುಂಗಿ ಜಾತಿ ಧರ್ಮವನುಡುಗಿ ಭ್ರಾಂತಿ ಭ್ರಮೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಚಿತ್ತ ಭಸ್ಮವ ಧರಿಸಿ ಅಣಿಮಾದಿ ಗುಣಂಗಳ ಗತಿಯ ಪದ ವನೇ ಮೀರಿ ಭ್ರಾಂತಳಿದು ಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:-- ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪು ತಾನೆಂದರಿಯದೆ ಮತಿಯ ಬಲುಮೆವಿಡಿದು ಆತ್ಮನ ನಿಲವನರಿದೆವೆಂಬುದೆಲ್ಲವು ಮಾತಿನ ಮಥನ ವಲ್ಲದೆ ನಿಜವಲ್ಲ. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ, ಆ ಮಾತು ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ರತ್ನವ ನುಂಗಿ ಉಗುಳದೆ ಇಪ್ಪುದಾಗಿ ಇದೀಗ ಭೂತ ಳದ ಮತಿವಂತರು ಆತ್ಮನ ಸ್ಥಲವಿಡಿಯಲು ಮಾತು ಮಾಣಿಕವ ನುಂಗಿತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇದರ ಸಕೀಲ ಸಂಬಂಧವನರಿದು ಜಾತಿ ವರ್ಣ ಆಶ್ರಮ ನಾಮ ಗೋತ್ರಂಗಳ ತ್ಯಜಿಸಿ ವ್ರತ ನಿಯಮೋಪಾಸ ನೆಗಳ ತೊರೆದು ಇತ್ಯಾದಿ ಭ್ರಮೆಯನು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಹಿಸಿದನೆಂ ಬುದೀಗ ಜಾತಿ ಧರ್ಮವನುಡುಗಿ ವ್ರತದ ಭ್ರಮೆಗಳ ಸುಟ್ಟು ಅವ ಶೇಷಿತವಾದ ಚಿದ್ವಿಭೂತಿಯ ಧರಿಸಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಅವ ಶೇಷಿತವಾದ ಚಿದ್ವಿಭೂತಿಯನು ಧರಿಸಲು ಅಣಿಮಾದಿ ಗುಣಂಗಳ ಪರವನು ಮೀರಿ ಸಕಲ ಭ್ರಾಂತಿಯಳಿದು ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಆ ಶರಣ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅಣಿಮಾದಿ ಗುಣಂಗಳ ಗತಿಯ ಪಥವನು ಮೀರಿ ಭ್ರಾಂತಳಿದು ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಆತ್ಮೋಹಂ ಎಂಬರು ತಾವಾತ್ಮವಿತ್ತುಗಳೆಲ್ಲ. ಆತ್ಮನಂತಹ ನಿಂತಹನೆಂದು ಕಂಡವರುಂಟೇ ಅಯ್ಯಾ? ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾತೋಹಂ ಎಂಬು

ದಕ್ಕೆ ಶೃತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಉಂಟು. ಆತ್ಮನು ವಾಙ್ಮನಕ್ಕಗೋಚರನಯ್ಯಾ. ಆತ್ಮನು ತತ್ವಮಸಿ ವಾಕ್ಯದಿಂದತ್ತತ್ತ. ಆತ್ಮನನರಿದಿಹೆನೆಂಬವರೆಲ್ಲ ಅರಿ ಮರುಳುಗಳಲ್ಲವೇ ಅಯ್ಯಾ? ಆತ್ಮ ತಾನಾದವಸ್ಥೆ ನೀರು ನೀರು ಕೂಡಿ ದಂತೆ. ಆತ್ಮನ ಕಾಂಬಡೆ ಕಾಯವಿಡಿದು ಕಾಣಬಹುದೇ ಅಯ್ಯಾ? ಆತ್ಮ ಪ್ರಾಣೇಶ ಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯ. ಆತ್ಮನೆಂಬಾತ ನಮ್ಮ ಉರಿ ಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ.

(೩) ಸತ್ವ ರಜ ತಮವೆಂಬವು ಪ್ರಪಂಚವೆಂದೆಂಬಿರಿ. ಆ ಸತ್ವವೇ ಪರತತ್ವ ಕಾಣಾ. ಉದಯಾಸ್ತಮಾನವೆಂಬ ಒಂದೆರಡೆಣಿಕೆಯ ಉದ ಯಾಸ್ತಮಾನ ಉಂಟೇ? ಆತ್ಮವಿತ್ತುವಿಂಗೆ ಉದಕವನುಂಡ ಲೋಹದ ಪರಿಯಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಮೂಗ ಕಂಡ ಕನಸ ನೀವು ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳಿರೇ. ಉಪಾಧಿ ಇಲ್ಲದುಪಮೆ, ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಭರಿತನು, ಇಂದ್ರಿಯವರತ ಪ್ರಕಾಶ ನೋಡಿರೇ. ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯ, ಕೇಳಲಿಲ್ಲದ ಉಲುಹು, ಬೇಡಲಿ ಲ್ಲದ ಪದವಿದು. ತೋರಿ ಆದಿ ಅಂತ್ಯ ಇಲ್ಲದ ತೃಪ್ತಿಯಡಗಿದ ನಿಜಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯುಂಟೇ? ನಿಜ ಭಾವವಳಿದಾತ್ಮ ನಿತ್ಯವೆಂಬುದನು ಎಲ್ಲ ಶೃತಿಗ ಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ. ಸುಖದ ಸೋಂಕಿನ ಪರಿಣಾಮದ ಪದವನು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವೇ ಬಲ್ಲ.

(೪) ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಕುಂಡಲಿಯ ಜ್ಞಾನವನರಿದು ಅಂಡಲೆದು ಅಧೋವಾಯುವನೂರ್ಧ್ವ ಮುಖವ ಮಾಡಿ ಷಡಂಗುಲವ ನೆತ್ತಿ ಊರ್ಧ್ವ ವಾಯುವಿನಧೋ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಂದು ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣಮಂ ನೇತಿಗಳೆದು ಪಶ್ಚಿಮ ಸುಷುಮ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಮನ ಶಕ್ತಿ ಸಂಧಾನ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಸಹಸ್ರ ದಳ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ನಾದ ಭ್ರಮರನೆರಗಿ ಮಹಾಮಾಸನಾಮೃತವ ದಣಿಯುಂಡು, ತ್ರಿಸಂಧಾನ ಒಂದಾದ ಬಳಿಕ ಆತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಇಂತಾಗಿ ಮರಳಿ ಅಂತರಾತ್ಮ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗದು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂದು ಮರಳಿ ಮಾನವನಪ್ಪಡೆ ಅದೇ ಪಾತಕ. ಹಸಿದವನಮೃತವ ದಣಿ ಯುಂಡು, ತ್ರಿಸಂಧಾನ ಒಂದಾದ ಬಳಿಕ ಮರಳಿ ಹಸಿದುಂಡಿಹೆನೆಂ ಬಡೆ ಅದೇ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣ. ಇದು ಕಾರಣ ಪರಮಾತ್ಮ ತಾನಾದಾ ತನು ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಭವಿಸಿರಬೇಕು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೫) ಉದಕದೊಳಗಣ ವಿಕಾರ ಪವನನಿಂದಲ್ಲದೆ ಉದಕ ಸಹಜ ಬೀಜವೆಂದರಿಯಬಹುದೆ? ದೇಹ ಪ್ರಪಂಚಿಗಳು ವಾಯುವಿನಿಂದಲ್ಲದೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಗುಣವ ತೋರಿ ಮಂಜಿನ ಉರಿಯು ಬಿಸಿಲಂಬಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚಡೆ ಕರ ಹೊಸತಾಯಿತ್ತು. ಸಹಜದ ನಿಲವು ಜೀವ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬೆರಡನು ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ. ನೆನೆವ ಮನ ತಾನೆಯಾಗಿ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಘನ ನೋಡುವ ಮೂರುತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ ಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ನಿರ್ಗುಣ ಮಹಿಮ ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದವನು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವೇ ಬಲ್ಲ.

(೬) ಜ್ಞಾತೃ ಜ್ಞಾನವ ನುಂಗಿ, ಜ್ಞಾನವ ಜ್ಞೇಯ ನುಂಗಿ, ಜ್ಞೇಯವು ತನ್ನ ನುಂಗಿ, ತನ್ನ ತಾನರಿದು ಶ್ರವಣ ಮನ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀಯ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣಂಗಳನೇಕೀಭವಿಸಿ ಒಂದೇ ಸಂಧಾನವಾಗಿ, ಅನ್ಯ ಸಂಧಾನವರತು ಪರಮಾಮೃತವೇ ಆಲಿಂಗನವಾಗಿ ಆಲಿಂಗನವೇ ಪರಮಾಮೃತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಅಪ್ರತಿಯಾಗಿರ್ದುದೇ ಭಕ್ತ ಜಂಗಮೈಕ್ಯ. ಇಂತಿರ್ದುದೇ ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಐಕ್ಯ. ಇಂತಿರ್ದುದೇ ಲಿಂಗ ಶರಣನೈಕ್ಯ. ಇಂತಿರ್ದಡೆ ಜೀವ ಪರಮೈಕ್ಯವಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೭) ತನ್ನ ತಾನರಿವುದೇ ಪರಮಾತ್ಮಯೋಗ. ತನ್ನ ತಾ ಮರೆವುದೇ ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧ. ಅಂತರಂಗ, ಬಹಿರಂಗ, ಪರಮಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನು ನಿತ್ಯ ನಿರಂಜನ ಉಪಮಾತೀತನು ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಕೇವಲ ನಿಃಕಲ ಸ್ವರೂಪನು. ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಅಂತರಾತ್ಮನೆನಿಸಿ ಸಕಲ ನಿಃಕಲನಾಗಿಪ್ಪನು. ಹೃದಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಜೀವಾತ್ಮನಾಗಿ ಕೇವಲ ಸಕಲನಾಗಿಪ್ಪನು. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಲ ಗುರುಮೂರ್ತಿ. ಲಿಂಗ ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಃಷ್ಕಲ ಪರಂಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ. ಹೃದಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಕಲ ಜಂಗಮಲಿಂಗ. ಇಂತೀ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮನೆ ಜೀವಾತ್ಮ. ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಗುರುಲಿಂಗ, ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಶಿವಲಿಂಗ, ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ. ಇಂತು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಪರಮಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವ

ಗತ, ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆತ್ಮಗತ. ಇದು ಕಾರಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಭರಿತ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ. ಇಂತರಿದುದೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಯೋಗ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಜೀವಾತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲಂಗಳೇಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ನಿರ್ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವ ಚರಿತ್ರವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ನಿರ್ದೇಹಾಗಮ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪. ನಿರ್ದೇಹಾಗಮಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಂತರಂಗ ಸನ್ನಿಹಿತ ಬಹಿರಂಗ ನಿಶ್ಚಿತವೋ ಅಯ್ಯ? ತನು ತನ್ನ ಸುಖ, ಮನ ಪರಮಸುಖ. ಇದು ಕಾರಣ ಕಾಯ ವಾಯುವೋ ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿರಾಳವೋ ಅಯ್ಯ?

ಟೀಕು:— ದೇಹ ಕರಣಂಗಳೊಳಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತರಂಗವಾಗಿಪ್ಪ ಚಿತ್ಪರಮಲಿಂಗವ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನತ್ವದಿಂದ ಕಂಡರಿದು ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅಂತರಂಗ ಸನ್ನಿಹಿತವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿತ್ತಾಗಿ ಬಹಿರಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಯುಳವಟ್ಟು ಸಕಲ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ದೇಹಸಂಸಾರ ನಿರ್ಲೇಪಿಯಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಬಹಿರಂಗ ನಿಶ್ಚಿಂತವೋ ಅಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಹ ಶರಣನ ತನು ಸುಖವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಕ್ಕಾಗಿ, ಲಿಂಗದ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖವೆಲ್ಲ ಶರಣನ ಮನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ತನು ತನ್ನ ಸುಖ ಮನ ಪರಮ ಸುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಶಿವಾರ್ಪಿತವಾಗಿ ದೇಹವಾಸನೆಯಳಿದು ದಗ್ಧಪಟದಂತಿಪ್ಪ ಹುಸಿದೇಹವಿಡಿದಿರ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಇದು ಕಾರಣ ಕಾಯ ವಾಯುವೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ವಾಸನೆ ನಷ್ಟವಾದ ದೇಹ ವಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಃಕಲ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿರ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿರಾಳವೋ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಮಲಿನ ದೇಹಿಗೆ ಮಜ್ಜನವಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಮಲ ದೇಹಿಗೆ ಮಜ್ಜನವೇಕೋ? ವಿಷಯ ಉಂಟೇ ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಶರಣಂಗೆ ಅಗಮ್ಯ ಅಗೋಚರ ಅಪ್ರಮಾಣ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೩) ಯತಿಗೆ ಲಾಂಛನವೇಕೆ? ಶುಚಿಗ ಮೊದಲು ಏಕೆ? ಕಲಿಗೆ ಕಜ್ಜೆ ಏಕೆ? ದಿಟವುಳ್ಳ ಮನಕ್ಕೆ ಆಚಾರವೇಕೆ? ಸಜ್ಜನ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಬೇರೆ ಸೋಂಪಿ ಏಕೆ? ಭೃತ್ಯಾಚಾರವಿಂಬುಗೊಂಡವರ ಮನವ ಮಹಾಂತ ಸಕಳೇಶ್ವರದೇವ ತಾನೇ ಬಲ್ಲ.

(೪) ಅಂಗವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದವರ ಲಿಂಗವೆಂದೇ ಕಾಂಬುದು. "ಕೀಟೋಪಿ ಭ್ರಮರಾಯತೆ" ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸೋಂಕಿ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ನೀವೆಂದೇ ಕಾಂಬುದು. ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿಯೇ ನಡೆ, ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿಯೇ ನುಡಿ, ಲಿಂಗ ಮುಂತಾಗಿಯೇ ನೋಡುವವರಾಗಿ ಅಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಾದವಾಗಿ ಕಾರಣ ಲಿಂಗವೆಂದೇ ಕಾಂಬುದು. ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೫) ಪದಿಗಳ ಪದಂಗಳ ವಿಚಾರಿಸಲು, ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪದವಿಯಿಂದ ಮಾನವರ ಪದವಿ ಶೇಷ. ಮಾನವರ ಪದವಿಯಿಂದ ಮಾನವ ರಾಜಪದ ವಿಶೇಷ. ಆ ರಾಜಪದವಿಯಿಂದ ದಾನವರ ಪದ ವಿಶೇಷ. ದಾನವರ ಪದವಿಯಿಂದ ದೇವಜಾತಿಗಳ ಪದ ವಿಶೇಷ. ದೇವ ಜಾತಿಗಳ ಪದವಿಯಿಂದ ಇಂದ್ರಪದ ವಿಶೇಷ. ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಪದ ವಿಶೇಷ. ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಪದ ವಿಶೇಷ. ವಿಷ್ಣು ಪದವಿಯಿಂದ ರುದ್ರಪದ ವಿಶೇಷ. ರುದ್ರಪದವಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಪದ ವಿಶೇಷ. ಲಿಂಗವಂತನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕರ್ತನಹ ಪದವಿಯಲ್ಲಿರ್ದು ಮಹಾಲಿಂಗವಿಂತು ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಭರಿತವಾಗಿರ್ದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಪ ಪದವನಾಸೆಗೈದಡೆ ಜ್ಞಾನಿ ಅಲ್ಲ ಭಕ್ತನಲ್ಲ ಶರಣನಲ್ಲ ಲಿಂಗವಂತನಲ್ಲ. ಅವಂಗೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲವಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ನಿರ್ದೇಹ ಚಾರಿತ್ರ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಾವವಾದಚರಿತ್ರೆ ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ನಿರ್ಭಾವಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೫. ನಿರ್ಭಾವಾಗಮಸ್ಥಲ.

(೧) ಮಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಹಾಳಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದಾತ ಒಂದು ಮಣಿಯ ಕಂಡ. ಕೈಯಿಲ್ಲದಾತ ಪವಣಿಸಿದ. ಕೊರಳಿಲ್ಲದಾತ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಸಿಂಗಾರಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಉಂಟೇ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

ಅರ್ಥಃ — ಮಣ್ಣೆಂದರೆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹೆಸರು. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹಧರ್ಮಂಗಳಿಲ್ಲವನು ತನ್ನಿಂದನ್ಯವೆಂದು ಅದ್ವೇತರದು ಎಂದು ಅರಿದ ಅರಿವಿಗೆ ಮಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಹಾಳ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮೂರುಲೋಕದೊಳಗೆ ಸಾರಿ ಹೆಜ್ಜೆಯ ನೋಡಿ ತೆರೆಯ ಬೆಂಬಳಿವಿಡಿದು ತೋಹಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಮೃಗವು ಸೋಹಂ ಸೋಹಂ ಎಂದೆನುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಇಹಪರವ ಮೀರಿ ಬಂದಿತ್ತು. ತೋರಲಿಲ್ಲದ ಬಿಲ್ಲು ಬೇರೆನಿಸಿದ ಬಾಣ ಅರುಹಿನ ಕೆಯ್ಯಲು ಕುರುಹ ಬಾಣಸವ ಮಾಡಿ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿದ ಬೋನವ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸುಖಿಯಾದೆನು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೨) ಆರು ಬಣ್ಣದ ಮೃಗ ತೋರೆ ಅಡಗಿತ್ತು. ಬಯಲು ಮೂರು ಲೋಕದೊಳಗೆ ಸಾರಿ ಹೆಜ್ಜೆಯ ನೋಡಿ ತೊರೆಯ ಬೆಂಬಳಿವಿಡಿದು ತೋಹಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಸೋಹಂ ಸೋಹಂಮೆನುತಿದ್ದ ಮೃಗವು ಇಹ ಪರವ ಮೀರಿ ನಿಂದಿತ್ತು. ತೋರಲಿಲ್ಲದ ಬಿಲ್ಲು, ಬೇರೆನಿಸಿದ ಬಾಣ, ಅರುಹಿನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕುರುಹ ಬಾಣಸವ ಮಾಡಿ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿದನು. ಅಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿದ ಬೋನು ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸುಖಿಯಾದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕುಃ— ಷಡುವರ್ಣಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಪ್ಪುದು ಮಾಯೆ. ಆ ಮಾಯೆ ಎಂಬುದು ಅನಿತ್ಯತ್ವವಪ್ಪುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ತೋರೆ ಅಡಗಿತ್ತು. ಅಡಗಿ ತೋರುತ್ತ ಇಪ್ಪುದೆಂಬುದೀಗ ಆರು ಬಣ್ಣದ ಮೃಗ ತೋರೆ ಅಡಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆ ಎಂಬಾ ಮೃಗವನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಹೆನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಲು ಆರು ವಿಷ್ವದೊಳಗೆಲ್ಲಿಯು ತಾನೆಯಾಗಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದನರಿದು ಆ ಮಾಯೆಯು ನಿಂದ ಲವನರಿಯಲು ತೊರೆ ಎಂದರೆ ಹರಿವ ಮನದ ಬಳಿಯಲು ಬಂದು

ಆ ಮಾಯಾ ಮೃಗವು ಆ ಶರಣನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಯಲು ಮೂರು ಲೋಕದೊಳಗೆ ಸಾರಿ ಹೆಜ್ಜೆಯ ನೋಡಿ ತ್ರೊರೆಯ ಬೆಂಬಳಿವಿಡಿದು ತ್ರೋಹಿನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಶರಣನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮಾಯಾಭ್ರಾಂತು ಜೀವನಸು ಸೋಹಂ ಸೋಹಂ ಮೆಂಬ ಪದದ ಅಹಂಕಾರದಂತರ್ಗತನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಹಂಕಾರವನ್ನೈದಿ ಇಹ ಪರವೆಂಬ ಸುಖವನು ತೋರಲೀಸದೆ ತಾನೇ ಘನವನಾಡಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಸೋಹಂ ಸೋಹಂ ಮೆನುತಿದ್ದ ಮೃಗವು ಇಹಪರವ ಮೀರಿ ನಿಂದಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯಾ ಮೃಗವನು ಭಿನ್ನಭಾವವಿಲ್ಲದ ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಏಕೋನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಭಾವ ತೊಟ್ಟು ಏಕಾಗ್ರದಿಂದ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಎಸೆದು ಕೆಡಹಲು ಆ ಮಾಯೆ ಅಳಿದು ಶುದ್ಧವಿದ್ಯೆ ಉಳಿಯಲು ಆ ಸದ್ವಿದ್ಯೆಯ ಕುರುಹನು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಮರಸಸಾರವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ತೋರಲಿಲ್ಲದ ಬಿಲ್ಲು ಬೇರೆನಿಸಿದ ಬಾಣ ಅರುಹಿನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕುರುಹ ಬಾಣಸವ ಮಾಡಿ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಸಾಮರಸ್ಯವಾದ ಮಹಾ ಪದಾರ್ಥವನು ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಸೇವ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಸುಖಿಯಾದನೆಂಬುದೀಗ ಅಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿದ ಬೋನವ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸುಖಿಯಾದೆ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೩) ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳಾತಂಗೆ ನಿತ್ಯನೇಮದ ಹಂಗೇತಕ್ಕೆ? ಸತ್ಯವುಳ್ಳಾತಂಗೆ ತತ್ವ ವಿಚಾರದ ಹಂಗೇತಕ್ಕೆ? ಮನ ಶುದ್ಧವುಳ್ಳಾತಂಗೆ ಮಂತ್ರದ ಹಂಗೇತಕ್ಕೆ? ಅರಿವುಳ್ಳಾತಂಗೆ ಅಗ್ಗಣಿಯ ಹಂಗೇತಕ್ಕೆ? ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ನರಿದಾತಂಗೆ ನಿಮ್ಮ ಹಂಗೇತಕ್ಕೆ?

(೪) ಒಂದೇ ಹೂ ಒಂದೇ ಅಗ್ಗವಣಿ ಒಂದೇ ಓಗರ ಒಂದೇ ಪ್ರಸಾದ ಒಂದೇ ಮನ ಒಂದೇ ಲಿಂಗ ಎಂದು ನಂದಾದೀವಿಗೆ ಕುಂದದ ಬೆಳಗು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪೂಜೆ ಒಂದೇ ಅನಾಹತವೆರಡಾಗಿ ಬರು ಮುಖರಾಗಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದರು ಗುಹೇಶ್ವರ.

(೫) ಒಂದೇ ಅರಿವು ಒಂದೇ ನಡೆ ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ಪ್ರಸಾದದಂತವನರಿವಡೆ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಪರಶಿವನು ರಾಮನಾಥಾ.

ಇಂತು ನಿರ್ಭಾವ ಚರಿತ್ರಾತ್ಮಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಚರಿತ್ರವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಆಗಮವಿರಹಿತವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದೆಡೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ನಷ್ಟಾಗಮಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೬. ನಷ್ಟಾಗಮಸ್ಥಲ.

(೧) ಬಯಲು ಬಯಲನೇ ಬಿತ್ತಿ, ಬಯಲು ಬಯಲನೇ ಬೆಳೆದು ಬಯಲು ಬಯಲಾಗಿ ಬಯಲಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ. ಬಯಲು ಜೀವನವೆಂಬ ಬಯಲು ಬಯಲಾಗಿ ಬಯಲಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ. ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿದವರು ಮುನ್ನವೇ ಬಯಲಾದರು. ನಾ ನಿಮ್ಮ ನಂಬಿ ಬಯಲಾದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಬಯಲೆಂದಡೆ ನ ಅಲ್ಲ. ಪರಶಿವಲಿಂಗವು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂದ ತಂದ ತನ್ನ ನಿರವಯದ ನಿಜವ ತನ್ನ ತಾನುದ್ಭವಿಸಿ ಬೆಳೆದು ಅಖಂಡ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಪ್ಪ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಅಂತಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು ತನ್ನ ನಿರವಯದ ನಿಜಭಾವದಲ್ಲಿ ಭರಿತನಾಗಿಪ್ಪನೆಂಬುದೀಗ ಬಯಲು ಬಯಲನೆ ಬಿತ್ತಿ ಬಯಲು ಬಯಲನೇ ಬೆಳೆದು ಬಯಲು ಬಯಲಾಗಿ ಬಯಲಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಹಾಲಿಂಗಾಕಾರನಾದಲ್ಲಿ ಆ ಲಿಂಗದ ತದಂಶಿಕವೇ ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬ ಅಂಗವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬುದೀಗ ಬಯಲು ಜೀವನವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಂಗಭಾವ ಘಟಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಯಲಭಾವನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಲಿಂಗಭಾವ ಘಟಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾದೇಹವೆಂಬ ಬಯಲು ಬಯಲಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆತನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಬಯಲಾಯಿತ್ತೆಂದೀಗ ಬಯಲು ಬಯಲಾಗಿ ಬಯಲಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶಿವಭಾವ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಮನ ಭಾವಂಗಳೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗವೆಯಾದ ಬಳಿಕ ತಾನೇ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಅಭಿನ್ನದರಿವಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಟಿಸಿ ಲಿಂಗವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಅರಿಯಲಿಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವೆಯಾಗಿರ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿದವರು ಮುನ್ನವೇ ಬಯಲಾದರು, ನಾ ನಿಮ್ಮ ನಂಬಿ ಬಯಲಾದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಮಹಾಮೇರುವಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿರ್ದು ಭೂತದ ನೆಳಲನರಸುವ ಕರ್ಮಿ ನೀ ಕೇಳಾ! ಆ ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನವೆಂದೇನೋ? ಪರಿಮಳ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪವೆಂದೇನೊ? ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಧೂಪ ದೀಪಾರತಿ ಎಂದೇನೋ? ಅಮೃತ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆರೋಗಣೆ ಎಂದೇನೋ? ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಂತುವ ಬಲ್ಲವರಾರೋ?

(೩) ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರವಡೆ ನೀನು ಶುದ್ಧ ನಿರ್ಮಲದೇಹಿ. ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಡೆ ನಿನಗೆ ಗಗನಕಮಳ ಕುಸುಮದ ಅಖಂಡಿತ ಪೂಜೆ. ಧೂಪ ದೀಪಾರತಿಗಳ ಬೆಳಗುವಡೆ ನೀನು ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನು. ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡುವಡೆ ನೀನು ನಿತ್ಯ ತೃಪ್ತನು. ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವಡೆ ನೀನು ಮುಟ್ಟಬಾರದ ಘನವೇದ್ಯನು. ನಿತ್ಯ ನೇಮಂಗಳ ಮಾಡುವಡೆ ನಿನಗನಂತ ನಾಮಂಗಳಾದವು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೪) ಎರಡೆಂಬರಯ್ಯ ಕರಣದ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದವರು. ಎರಡುವನತಿಗಳೆದು ಒಂದೆಂಬರಯ್ಯ. ಕಾಮಿಸುವದಿಲ್ಲಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸುವದಿಲ್ಲಾಗಿ ಭಾವಿಸುವದಿಲ್ಲಾಗಿ ಬಯಸುವದಿಲ್ಲಾಗಿ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದಿಲ್ಲಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಬಯಲೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ.

(೫) ಶ್ವೇತ, ಪೀತ, ಹರಿತ, ಕಪೋತ, ಮಾಂಜಿಷ್ಠ, ಕೃಷ್ಣವೆಂಬ ಷಡುವರ್ಣವೆಂದೆನ್ನ. ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ ಎಂದೆನ್ನ. ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಎಂದೆನ್ನ. ಲಿಂಗವಿಂತುಂಟೆನ್ನ. ಲಿಂಗೈಕ್ಯವ ನುಡಿಯ. ಅಭಂಗನ ನಿಲವ ಭಂಗಿತ್ತರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು ಗುಹೇಶ್ವರ?

(೬) ಸಾರಾಯ ಪದಾರ್ಥವನಾರಯ್ಯ ಅರಿವವರು? ಆರರಲ್ಲಿ ತೋರಲಿಲ್ಲೆನಿಸಿತ್ತು. ಹೆಸರೆನಿಸಿಕೊಂಬರೆ ಹೆಸರಾಗಿಯೂ ಕುರುಹಿಲ್ಲ. ಹೆಸರೆಲ್ಲವು ಪರಿಣಾಮಿಸಲಾಯಿತ್ತು. ಕಂಡೆನೆಂದಡೆ ಕಾಣಲಾಯಿತ್ತು. ಕಂಡು ನುಡಿಸುವಂತಹದಲ್ಲ. ಕಂಡಾತ ಕಲಿಕೆಯೊಳಗಿಲ್ಲದಂತಿಹ. ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಕರ್ತ ನೂರರಿಂದತ್ತತ್ತ. ತಾನಿಲ್ಲೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಆನು ಮಹಾನುಭಾವ ಶರಣ ಫಲಸಂಬಂಧವ ಮೀರಿತ್ತು.

(೭) ನೆನೆ ನೆನೆ ಎಂದಡೆ ಏನ ನೆನೆವೆನಯ್ಯಾ? ಎನ್ನ ಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸವಾಯಿತ್ತು. ಎನ್ನ ಮನವೇ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಎನ್ನ ತನುವೇ

ಪೆಜ್ಜೆಯಾಯಿತ್ತು. ನೆನೆವಡೆ ದೇವರುಂಟೇ? ನೋಡುವಡೆ ಭಕ್ತರುಂಟೇ? ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಲೀಯವಾಯಿತ್ತು.

(೮) ಉಟ್ಟುದ ತೊರೆದವಂಗೆ. ಊರೇನು, ಕಾಡೇನು? ನಷ್ಟ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಕುಲವೇನು ಛಲವೇನು? ಹುಟ್ಟುಗೆಟ್ಟಾತಂಗೆ ಪುಣ್ಯವೇನು. ಪಾಪವೇನು? ಅದು ಕೆಟ್ಟುದು ಕೆಟ್ಟುದು. ತನ್ನ ತಾನರಿಯದೆ ಬಟ್ಟ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಅಜಗಣ್ಣ ತಂದೆ.

(೯) ನೋಡಲಿಲ್ಲದ ಶೃಂಗಾರ, ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದ, ಹಾಡಲಿಲ್ಲದ ಸ್ವರ, ಜೇಡಲಿಲ್ಲದವರ ನೋಡಲಿಲ್ಲದ ನಿರಾಳ, ಬಾಡಲಿಲ್ಲದ ಶಶಿಯ ಬೆಳಗು, ಕೂಡದೆ ಕೂಡಿತ್ತೊಂದು ಸೋಜಿಗವ ಕಂಡೆ ನಾನು. ಇಲ್ಲದು ಪಕಾರ ಮೆಲ್ಲದ ಸವಿಯಿಂದ ಸುಖಿಯಾದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೧೦) ಭಾವ ಭಾವಿಸ ಬಲ್ಲುದೇ? ಭಾವ ಭಾವಿಸಲರಿಯದು. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುವ ಭಾವಿಕ ತಾನಾಗಿ. ನೇತ್ರ ನೋಡ ಬಲ್ಲುದೇ? ನೇತ್ರ ನೋಡಲರಿಯದು. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ನೇತ್ರದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನೋಡುವಾತ ತಾನಾಗಿ. ಶ್ರೋತ್ರ ಕೇಳ ಬಲ್ಲುದೇ? ಶ್ರೋತ್ರ ಕೇಳಲರಿಯದು. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ಶ್ರೋತ್ರದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕೇಳುವಾತ ತಾನಾಗಿ. ನಾಸಿಕ ಪರಿಮಳವ ವಾಸಿಸ ಬಲ್ಲುದೇ? ವಾಸಿಸಲರಿಯದು. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ನಾಸಿಕದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು ವಾಸಿಸುವಾತ ತಾನಾಗಿ. ಜಿಹ್ವೆ ರುಚಿಸ ಬಲ್ಲುದೇ? ಜಿಹ್ವೆ ರುಚಿಸಲರಿಯದು. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ಜಿಹ್ವೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದು ರುಚಿಯ ನಿಶ್ಚೈಸುವಾತ ತಾನಾಗಿ. ಜಂತ್ರಗಳಾಡ ಬಲ್ಲವೇ? ಜಂತ್ರಗಳಾಡಲರಿಯವು. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ಜಂತ್ರಗಳನಾಡಿಸುವ ಯಂತ್ರವಾಹಕನಾಗಿ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಿ.

(೧೧) ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬ ಸಂಕೊಲೆಯು ಹರಿಯಿತ್ತಯ್ಯ. ಕ ವ ವೆಂಬ ಕಂಭ ಕಿತ್ತೀಡಾಡಿತ್ತಯ್ಯ. ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಮಾವತಿಗನ ಮೀರಿತ್ತು. ಆಶೆ ಎಂಬ ಅಂಕುಶಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದು. ಮಾಯಾ ಪಾಶವೆಂಬ ಪಾಯದಕ ಅಂಜಿ ಓಡಿತ್ತು. ಮದಗಜವೆಂಬ ಆನೆ ಉಳಿದ ಬಳಿಕ ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ

ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ 'ಆನೆ' 'ಆನೆ' ಎಂಬುದೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತು.

(೧೨) ತಾ ನಡೆದಡೆ ನಡೆಗೆಟ್ಟು ನಡೆಯಬೇಕು. ತಾ ನುಡಿದಡೆ ನುಡಿಗೆಟ್ಟು ನುಡಿಯಬೇಕು. ರೂಹಿಲ್ಲದ ಸಂಗವ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಬೇಕು. ತಾನಾವನೆಂದರಿಯದಂತೆ ಗುಹೇಶ್ವರ.

(೧೩) ಅಂಬರವಿಲ್ಲದ ಮೇರುವ ಅಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿದ ಗುಣ್ಪವ ತಂದವರಿಲ್ಲದೆ ಬಂದಿತ್ತು. ನಿಂದಂತೆ ನಿಜ ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತು. ಸಾಧನವಿಲ್ಲದ ಓಗರ ಭೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ನೋಡಯ್ಯ. ಕ್ರಿಯಾವಿರಹಿತ ಯೋಗ ಫಲದಾಯಕ, ಹೀನ ಭಕ್ತಿ ಆಯತ ಸ್ವಾಯತ ವರಿಯದೆ ಹೋಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೧೪) ಮಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಹಾಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದಾತನೊಂದು ವಿರಳವಿಲ್ಲದ ಮಣಿಯ ಕಂಡ. ಕೈಯ್ಯಿಲ್ಲದಾತ ಪವಣಿಸಿದ. ಕೊರಳಿಲ್ಲದಾತ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಸಿಂಗಾರಕ್ಕೆ ಭಂಗವುಂಟೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

ಇಂತು ನಿರ್ದೇಹಾಗಮ ನಿರ್ಭಾವಾಗಮ ನಷ್ಟಾಗಮವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಸ್ಥಲಂಗಳೇಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಆದಿಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೬ ಆದಿಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ.

(೧) ಮದ್ದ ನಂಬಿ ಕೊಂಡರೆ ರೋಗ ಹೋಗದಿಹುದೇ? ಸಜ್ಜನಿಕೆಯುಳ್ಳರೆ ಪ್ರಸಾದಕಾಯ ಕೆಡುವುದೇ? ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾದರೆ ಪ್ರಾಣ ಜೇರಿಪ್ಪುದೇ? ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ತೀದು ನೋಡಿ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಯದ ಮುನ್ನ ಆದಿಯ ಪ್ರಸಾದವ ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡರು ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು.

ಟೀಕು:— ಸಜ್ಜನ ಸದ್ಭಾವ ಸದಾಚಾರದಿಂದ ಕಾಯದ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದು ಲಿಂಗವೇದಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವಾದ

ಬಳಿಕ ಆ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಕೇಡಿಲ್ಲನಾಗಿ ಮದ್ದನಂಬಿಕೊಂಡರೆ ರೋಗಹೋಗ ದಿಹ.ದೇ, ಸಜ್ಜನಿಕೆಯುಳ್ಳರೆ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯ ಕೆಡುವುದೇ, ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಇದ್ದ ಬಳಿಕ ಬೇರೆ ಮತ್ತೆ ವಾಯು ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾದರೆ ಪ್ರಾಣ ಬೇರಿಪ್ಪುದೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅದು ಕಾರಣ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವನು ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ಅರ್ಪಿತವಿಲ್ಲದ ಮುನ್ನವೇ ಅನರ್ಪಿತ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿಪ್ಪ ಆದಿ ಪ್ರಸಾದ ವನು ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆ ಎಂಬ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಕಳೆಯದ ಮುನ್ನವೇ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂ ಬುದೀಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಯದ ಮುನ್ನ ಆದಿಯ ಪ್ರಸಾದವ ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡರು ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಿಯೆ ಸಂಪಾದಿಸನಾಗಿ ದ್ವೈತಿಯಲ್ಲ. ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆ ಸಂಪಾದಿಸನಾಗಿ ಅದ್ವೈತಿಯಲ್ಲ. ಮೀರಿ ಜಾರ, ಹದುಳಿಗನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಿಯಲ್ಲ, ಅಪವರ್ಗಿಯಲ್ಲ. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತ ನಾದ ನಮ್ಮ ಗುರು ಬಸವಣ್ಣನು.

(೩) ಶಿವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲಾದ ಪದಾರ್ಥವ ಕಿಂಕಲದಿಂದ ಅತಿ ಪ್ರೇಮ ದಿಂದ ತನು ಮುಟ್ಟಲೀಯ್ಯದೆ, ಮನ ಮುಟ್ಟಲೀಯ್ಯದೆ, ನಾಸಿಕ ಮುಟ್ಟ ಲೀಯ್ಯದೆ, ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡುವುದು. ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಸತಿಸುತಾದಿ ಗಳಿಗೆನ್ನದೆ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದು. ಪ್ರಸಾದ ಬೀಸರವಾದರೆ ಭಕ್ತಿ ಸಹಜವಾಗದು. ನಿಮಗೆಂದಿಗೂ ದೂರ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೪) ಅರಸು ಮನೆಯೊಳಗಿರ್ದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಪದಾರ್ಥವ ತಂದು ಅರ್ಪಿತವೆಂದರೆ ಅರ್ಪಿತವಹುದೇ? ಅವಸರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಅರ್ಪಿ ತವ ಮಾಡಿ, ಅಶನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಸಲ್ಲಿಸಿದಡೆ, ಆತ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲ. ತನ್ನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಾರದ ರುಚಿಯು ಕೃತ ಕಿಲ್ಬಿಷವೆಂದುದು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನ ವಚನ.

(೫) ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಪ್ರಸಾದಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡೆವೆಂದು ನುಡಿವುತಿರ್ಪರು. ಇನ್ನೆಂತಯ್ಯ? ಶಿವಾಶಿವಾ, ಅರ್ಪಿತವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸಾದ

ವಾದ ಪರಿ ಎಂತಯ್ಯ? ಆವಾವ ಪದಾರ್ಥಂಗಳನು ಆವಾವ ದ್ರವ್ಯಂಗಳನು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಿರಿ ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ! ಪ್ರಸಾದ ಹೇಗಾದುದು ಹೇಳಿರೇ. ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ ರೂಪು, ರಸ, ಗಂಧಂಗಳನು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಿರಿ ಹೇಳಿರೇ. ಅದು ಹೇಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬಹುದು? ಪ್ರಸಾದವಲ್ಲದೆ ಕೊಳ್ಳೆನೆಂಬವರು ಅರ್ಪಿಸುವುದಂತಿರಲಿ. ಮುನ್ನ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಅನರ್ಪಿತವ ನೆನೆವ ಪರಿ ಎಂತೋ? ಅನರ್ಪಿತವ ನೋಡುವ ಪರಿ ಎಂತೋ? ಅನರ್ಪಿತವ ಕೇಳುವ ಪರಿ ಎಂತೋ? ಅನರ್ಪಿತವ ರುಚಿಸುವ ಪರಿ ಎಂತೋ? ಅನರ್ಪಿತವ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ ಪರಿ ಎಂತೋ? ನೆನೆಯಬಾರದು ನೋಡಬಾರದು ಕೇಳಬಾರದು ವಾಸಿಸಬಾರದು ರುಚಿಸಬಾರದು ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ಶಿವಶಿವಾ, ತೊಡಕು ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲಾ! ಅನರ್ಪಿತವ ಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅರ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇನ್ನೆಂತಯ್ಯ? ಆವಾವನು ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಅನರ್ಪಿತವ ನೆನಯಬಾರದು. ಅರ್ಪಿಸುವ ಪರಿ ಇನ್ನೆಂತಯ್ಯ, ವರ್ಮಜ್ಞಾನಾಗದನ್ನಕ್ಕ, ಭಾವ ಶುದ್ಧವಾಗದನ್ನಕ್ಕ, ಆ ಲಿಂಗವಂತನು ಲಿಂಗಪ್ರಾಣವಾಗದನ್ನಕ್ಕ, ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಂಗವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ? ಇದು ಕಾರಣ ವರ್ಮಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಭಾವ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಂಗದಿಂದರಿದು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡು ಮುಕ್ತರಪ್ಪುದಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೬) ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಸಾದಿ. ಜಂಗಮವಾರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಿ ಮಿಕ್ಕುದು ಪ್ರಸಾದ. ಇದೇ ಪ್ರಸಾದದಾದಿ ಕಾಣಯ್ಯ. ಮುನ್ನಾದಿಯ ಪ್ರಸಾದವ ಭೇದಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಇದೇ ಕಂಡಯ್ಯ. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡದೆ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನೀಡದೆ ಕೊಂಡಡೆ ಹುಳುಗೊಂಡದಲ್ಲಿಕ್ಕುವ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೭) ಬಯಸಿ ಬಂದುದು ಅಂಗಭೋಗ. ಬಯಸದೆ ಬಂದುದು ಲಿಂಗಭೋಗ. ಅಂಗಭೋಗ ಅನರ್ಪಿತ. ಲಿಂಗಭೋಗ ಪ್ರಸಾದ. ಬೇಕೆಂಬುದು ಕಾಯಗುಣ. ಬೇಡೆಂಬುದು ವೈರಾಗ್ಯ. ಬೇಕೆಂಬುದು ಅಲ್ಲ. ಬೇಡೆಂಬುದು ಅಲ್ಲ. ಈ ಉಭಯ ವನತಿಗಳೆದು ಭೋಗಿಸಬಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೮) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಯ್ಯ. ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಲ್ಲದೆ ಅನರ್ಪಿತವ ಮುಟ್ಟಲೀಯನಯ್ಯ. ಅಂಗಗುಣಂಗಳನೆಲ್ಲವ ಕಳೆದು ಪ್ರಸಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನು.

(೯) ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಗ್ರೋದಕವ ತಂದು ಲಿಂಗವನುವನರಿದು ಪಾದೋದಕವ ತಪ್ಪದೆ ಕೊಂಬನು. ತನ್ನವಸರವೆಂದರಿಯದೆ ಲಿಂಗದವಸರವೆಂದರಿತು ಮಹಾ ಮಜ್ಜನಾದಿಗಳಂ ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಸಾದದರಿವನೊಮ್ಮೆ ಅರಿವನು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ.

(೧೦) ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಾದವೆಂತುಂಟೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡಡೆ ಹೇಳಿಹೇ ಕೇಳಿರಿ. ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗ ಮುಖದಿಂದ ಬಂದುದು. ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ ಜಂಗಮ ಮುಖದಿಂದ ಬಂದುದು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಬಂದುದು. ಇದರೊಳಗಾವುದು ಘನವೆಂಬೆ ಆವುದು ಕಿರಿದೆಂಬೆ ಘನಕ್ಕೆ ಘನವಾದ ಮಹಾಘನ ಪ್ರಸಾದವು? ಗುರು ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ತನುಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು. ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮನ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು. ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು. ಶರಣ ಸಂಗದಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡೆನ್ನ ಭವಂ ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು.

ಇಂತು ಶುದ್ಧ ಮುಖದಿಂದ ಆದಿ ಪ್ರಸಾದವ ನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಮುಖದಿಂದ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಸಾದವ ನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

೮. ಅಂತ್ಯಪ್ರಸಾಧಿಸ್ಥಲ.

(೧) ಆತ್ಮ ಲಿಂಗ ಪರಮಾತ್ಮ ಜಂಗಮ ತನು ಮಧ್ಯ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿವಾಸವಾಯಿತ್ತು. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣರ ಸಂಗದಿಂದ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿವಾಸವಾಯಿತ್ತು.

ಟೀಕು:—ಗಣಸಮ್ಮೇಳದಿಂ ಶ್ರೀಗುರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಕಳಾ ಸಂಬಂಧವ ಜೀವಾತ್ಮಂಗೆ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಜೀವ ಭಾವವಳಿದು ಶಿವಾತ್ಮನಂ ಮಾಡಿದರಾಗಿ ಆತ್ಮ ಲಿಂಗನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ ಭಾವ ವಳಿದು ತನ್ನನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಂದೇ ಕಂಡ ಪರಮ ಚೈತನ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪ ಜಂಗಮನೆಂಬುದೀಗ ಪರಮಾತ್ಮ ಜಂಗಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಅರಿವ ಪರಮ ಚೈತನ್ಯ ಜ್ಞಾನವೇ ಜಂಗಮವಾಗಿ ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಬ ಜೀವಾತ್ಮನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವಾಗಿರ್ದ ಶರಣನ ದೇಹ ಸುಖಂಗಳನರಿದು ಅರ್ಪಿಸುವ ಅರಿವೆಲ್ಲ ಜಂಗಮವ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಭೋಗಿಸುವದೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವಾದ ಕಾರಣ ಅರ್ಪಿತವಾದ ದೇಹಾದಿ ಸುಖಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವಾದನೆಂಬುದೀಗ ತನು ಮಧ್ಯ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ ಭಾವವಳಿದು ದೇಹ ಲಿಂಗವಾದ ಬಳಿಕ ಭವಬಂಧನದ ಚಿಂತೆ ಹೋಗಿ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿವಾಸವಾಯಿತ್ತು ಶರಣಂಗೆ. ಅಂತಾದ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಸುಖವು ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಅನುಭಾವ ಸಂಗದಿಂದಲೆಂಬುದೀಗ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿವಾಸ ಲಿಂಗದಲಾಯಿತ್ತು, ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣರ ಸಂಗದಿಂದ ನಿಶ್ಚಿಂತನಿವಾಸವಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಯನರಿಯರು. ಭಕ್ತರಾದ ಪರಿ ಎಂತಯ್ಯ? ಭಾವಶುದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಮಹೇಶ್ವರರೆಂತಪ್ಪರಯ್ಯಾ? ಅರ್ಪಿತದನುವನರಿದು ಅರ್ಪಿಸಲರಿಯರು. ಪ್ರಸಾದವ ಅವಗ್ರಹಿಸುವ ಪರಿ ಎಂತಯ್ಯ? ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ವರ್ಮವ ನಾರಿಗೂ ಅರಿಯಬಾರದು. ಈ ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮವನರಿದಾತ ಪ್ರಸಾದಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೩) ತನು ಒಳಗಿರಲು, ಪ್ರಸಾದ ಹೊರಗಿರಲು ಏನಯ್ಯ? ನಿಮ್ಮ ಮನಕ್ಕೆ ಮನ ನಾಚದಯ್ಯಾ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡೊಡೆ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೪) ಅಚ್ಚ ಪ್ರಸಾದಿಗಳೆಂದು ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಹುಸಿದು ವಾಯು ಬೀಸುವಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಜೆರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸುಖವು ಲಿಂಗ ವಿರಹಿತವಾದಡೆ, ಸ್ವಯ ವಚನ ವಿರೋಧ. ಸಕಳೇಶ್ವರ ದೇವನಳಿ ವಾಡಿ ಕಾಡುವ.

(೫) ಅಚ್ಚ ಪ್ರಸಾದಿಗಳೆಂದು ನಿಚ್ಚ ಹುಸಿದು ತಮ್ಮ ಮನದ ಹವಣಿಕೆಗೆ ಗಡಣಿಸಿಕೊಂಡುಂಬರಯ್ಯಾ. ತನು ಮನ ಮುಟ್ಟದೋಗರ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಲ್ಲ, ಅನರ್ಪಿತ. ಅಂತದನುಂಡು ಅಚ್ಚ ಪ್ರಸಾದಿಗಳೆಂಬ ರಯ್ಯಾ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ ಶರಣರು ಮೆಚ್ಚರು. ಬಂದ ಪದಾರ್ಥವ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯಂಗರ್ಪಿಸಿ ಕೊಳಬಲ್ಲಾತನೇ ಅಚ್ಚ ಪ್ರಸಾದಿ.

(೬) ಘನವೆಂಬ ಮನದ ತಲೆವಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿಪ್ಪೆ ಯಯ್ಯಾ. ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದು ಬಹ ಸುಖಂಗಳ ಅವಧರಿಸುತ್ತಿಪ್ಪೆಯಯ್ಯಾ. ನಿಮ್ಮ ಮುಟ್ಟಿ ಬಂದಲ್ಲದೆ, ಎನ್ನ ಮುಖಕೆ ಬಾರದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮ ದೇವಾ. ಲಿಂಗ ಮುಟ್ಟದೆ ಮುಟ್ಟೆನಯ್ಯಾ, ಅನರ್ಪಿತವೆಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲಾಗಿ. ತಟ್ಟನೆ ಮುಟ್ಟದೆ ಮನ ಸೋಂಕದೆ, ಆನು ವಿನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಬ ಭೇದವ ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿಯೇ ಬಲ್ಲ.

(೭) ರುಚಿ ಎಂದಡೆ ರೂಪಾಯಿತ್ತು. ಸವಿ ಎಂದಡೆ ಸಂದಾ ಯಿತ್ತು. ರುಚಿ ಎಂದಡೆ, ರೂಪೆಂದಡೆ, ಭವ ಹಿಂಗದು ನೋಡಾ. ರುಚಿ ಎನ್ನದೆ, ರೂಪೆನ್ನದೆ, ಸಂದೆನ್ನದೆ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನು. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿಯೇ ಬಲ್ಲ.

(೮) ಅಂಗ ವಿಕಾರವಳಿದು ಸತಿಸಂಗವರಿಯ ನೋಡಾ. ದೇಹ ಗುಣಂಗಳಳಿದು ನಿರ್ದೇಹಿ ಪ್ರಸಾದಿ ನೋಡಾ. ಅಶನ ವ್ಯಸನಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಇರಲಂಜಿ ಹೋದವು ನೋಡಾ. ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣಂಗಳಳಿದು ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿ ನೋಡಾ.

(೯) ಭಾವದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಸಂಬಿಸಿ ಪದಾರ್ಥದ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದನು ಶರಣನು. ಮನ ಮುಟ್ಟಲೀ

ಯ್ಯದೆ ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ದೂರವೆಂದು ಭಕ್ತರ ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ದಲ್ಲಿ ಪಾವನವೆಂಬ ಶಬ್ದ ಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗದು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಆರೂಢ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಪ್ರಸಾದಿಯಾದೆನು.

ಇಂತು ಸಿದ್ಧ ಮುಖದಿಂದ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮುಖದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಸೇವ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೯ ಸೇವ್ಯಪ್ರಸಾದಿಯುಸ್ಥಲ.

(೧) ಆದಿ ಕುಳ ಸನ್ಮತವಾದ ಏಕಾದಶ ಪ್ರಸಾದದ ಭೇದವ ತಿಳವಡೆ, ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಗುರು ಪ್ರಸಾದ, ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದ, ತೃತೀಯದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದ, ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಸಾದ, ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ಆಪ್ಯಾಯನ ಪ್ರಸಾದ, ಷಷ್ಠಮದಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಪ್ರಸಾದ, ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ವಿರಹಿತ ಪ್ರಸಾದ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಅಂತಃಕ ರಣ ಚತುಷ್ಟಯ ವಿರಹಿತ ಪ್ರಸಾದ, ನವಮದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವ ಪ್ರಸಾದ, ದಶಮದಲ್ಲಿ ಸಮತೆ ಪ್ರಸಾದ, ಏಕಾದಶದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದ, ಇಂತೀ ಏಕಾದಶ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ಥಲವನತಿಗಳೆದ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನು.

ಟೀಕುಃ— ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಗುರುವ ನರಸುವಾತಂಗೆ ಗುರು ಕರುಣಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾದುದೀಗ ಪ್ರಥಮವಾದ ಕಾರಣ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಗುರು ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಲಿಂಗವು ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪ್ರಸನ್ನವಾದುದು ಎರಡನೆಯದೆಂಬುದೀಗ ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗ ಕಳಾ ಚೈತನ್ಯವೇ ಜಂಗಮವಾದ ಕಾರಣ ಆ ಲಿಂಗ ಕಳಾ ಚೈತನ್ಯ ಅರಿವಿಂಗೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾದುದೀಗ ಮೂರನೆಯದು ತೃತೀಯದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದ ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ

ಪಡೆದಿಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳೇ ಅನುಭಾವ ತನ್ನ ಅರುಹಿಂಗೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾದುದು ನಾಲ್ಕನೆಯದೆಂಬುದೀಗ ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪ್ರಸಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಶಿವಶರಣರ ಅನುಭಾವ ಸಂಗದಿಂದ ಅರುಹಿಂಗೆ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಆಪ್ಯಾಯನವೇ ಘನವಾದುದು ಐದನೆಯದಾದ ಕಾರಣ ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ಆಪ್ಯಾಯನ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಶಿವಶರಣರ ಅನುಭಾವ ಸಂಗದಿಂದ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆ ಘನವಾಗಿ ಶಿವಲಾಂಛನವೆಲ್ಲ ಶಿವನೆಂಬ ಭಾವ ಘಟಿಸಿ ಅವರ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡುದು ಆರನೆಯದೆಂಬುದೀಗ ಷಷ್ಠಮದಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಲಾಂಛನವೆಲ್ಲ ಶಿವನೆಂಬ ದೃಢಭಾವದಿಂದ ಶಿವಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ರೂಪಾದಿ ಪದಾರ್ಥಂಗಳನರ್ಪಿಸಿ ಪಡೆದ ಸಮಯ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದವ ಭುಂಜಿಸಿದಡೆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಅಂಗರೂಪಿಯಾದ ಕಾರಣ ಅದು ಏಳನೆಯದೆಂಬುದೀಗ ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ವಿರಹಿತ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿದ ರೂಪಿನೊಳಗಣ ರುಚಿಯ ಪ್ರಸಾದವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಪ್ರಾಣ ವೊದಲಾದ ಅಂತಃಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವಾಗಿಪ್ಪುದು ಎಂಟನೆಯದೆಂಬುದೀಗ ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯ ವಿರಹಿತ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸಗುಣ ಪ್ರಸಾದವ ರೂಪು ರುಚಿಗಳ ಆನಂದ ಪ್ರಸಾದವ ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಭಾವಲಿಂಗವಾದುದು ಒಂಬತ್ತನೆಯದು ಎಂಬುದೀಗ ನವಮದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಒಳಹೊರಗೆನ್ನದೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಭಿನ್ನದೋರದೆ ಇರ್ದ ಶರಣಂಗೆ ಲಿಂಗವು ದೂರಸ್ಥವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು, ಬೆರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅವಸ್ಥೆಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವನೆಯ್ದಿರ್ದುದು ಹತ್ತನೆಯದಾದ ಕಾರಣ ದಶಮದಲ್ಲಿ ಸಮತೆ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಭಿನ್ನಾವಸ್ಥೆಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಾಧಾನಿಸಿ ನಿಂತ ನಿಲುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಲಿಂಗ ತಾನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಪ್ಪ ಅಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸುಖದಲ್ಲಿಪ್ಪುದು ಹನ್ನೊಂದನೆಯದಾದ ಕಾರಣ ಏಕಾದಶದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪ್ರಸಾದ ಹನ್ನೊಂದನೆಯದೆಂಬ ಖಂಡಿತವಳಿದು ಅಖಂಡಿತ ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಬೆರೆದು ಬೇರಿಲ್ಲದಿಪ್ಪ ಕಾರಣ ಭೋಗಿಸುವದೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಾ

ರ್ಪಿತವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದವಪ್ಪುದು. ಅಂತಪ್ಪ ಅಖಂಡಿತ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ದನು ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಇಂತೀ ಏಕಾದಶ ಪ್ರಸಾದವನತಿಗಳೆದ ಐಕ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ನಿರಾಳ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಿರೋಧ ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲಾ. ನಿರೂಪಿಂಗೆ ಭಂಗ ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲಾ. ದೇಹಾರವ ಮಾಡುವರಳಿದರು. ದೇಹಾರ ದೇಹದೊಳಗಡಗಿದುದೆಂತು? ದೇಹಾರ ಆಹಾರವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದಿ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲದ ಹುಸಿಯಿಲ್ಲ.

(೩) ಶಬ್ದವೆಂಬೆನೆ? ಶ್ರೋತ್ರದೆಂಜಲು. ಸ್ಪರ್ಶನವೆಂಬೆನೆ? ತ್ವಕ್ಕಿನೆಂಜಲು. ರೂಪೆಂಬೆನೆ? ನೇತ್ರದೆಂಜಲು. ರುಚಿಯೆಂಬೆನೆ? ಜಿಹ್ವೆ ಎಂಜಲು. ಪರಿಮಳವೆಂಬೆನೆ? ಘ್ರಾಣದೆಂಜಲು. ನಾನೆಂಬೆನೇ ಅರಿವಿನೆಂಜಲು. ಎಂಜಲೆಂಬ ಭಂಗವಳಿದು ಬೆಳಗಿನೊಳಗಣ ಬೆಳಗು ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೪) ತನ್ನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಕೊಳ್ಳನೆಂಬ ಶರಣನು. ಬಿಸಲಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಬೇಕು. ಧೂಪ ದೀಪ ಪರಿಮಳ ವಾಯು ರುಚಿ ರೂಪನು ಕಾಯದ ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ಅರ್ಪಿಸುವುದರಿದಲ್ಲದೆ, ನಿಲ್ಲು, ಮಾಣು, ಭಾವ ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆಂಬರು. ನಾವಿದನರಿಯೆವಯ್ಯ. ನಯನೇಂದ್ರಿಯ ಶಯನ ಅಶನ ಸ್ಪರ್ಶನ ನಿರವಯ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ. ಈ ತೆರನನರಿಯ ಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಆತ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿ.

(೫) ಲಿಂಗದ ಬೆಂಬಳಿಯುಲು ಭಂಗವೆಂದರಿಯರು. ಅಂಗದ ಬೆಂಬಳಿಯುಲು ಭಂಗವೆಂದು ಪ್ರಸಾದಿಯು ಅರ್ಪಿತವನರಿಯ- ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಯಾಗಿಹ ಘನ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಮುಂತಾಗಿ ಅರಿವೇ ಆ ಭಾವವಾದ ಪ್ರಸಾದಿ.

(೬) ಆಯತ ಪ್ರಸಾದಿ, ಸ್ವಾಯತ ಪ್ರಸಾದಿ, ಸನ್ನಿಹಿತ ಪ್ರಸಾದಿ. ಸಮಭೋಗ ಪ್ರಸಾದಿ. ಪ್ರಸಾದವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದವು ಪ್ರಸಾದಿಯ

ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪುದು. ಪ್ರಸಾದವು ಪ್ರಸಾದಿಯು ಏಕವಾಗಿದ್ದ ಡಾನು ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೭) ಅವಿನಾಶಂಗೆ ವಿನಾಶವನರ್ಪಿತವ ಮಾಡಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸಾದಿ. ಅಪ್ರಸಾದ ವರ್ಣ ನಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸಾದಿ. ಅಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬ ವಿನಾಶಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೮) ಕಾಯ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದಡೆ ಕರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಜೀವ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದಡೆ ಜನಿತವಿಲ್ಲ. ಭಾವ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದಡೆ ಭ್ರಮೆ ಇಲ್ಲ. ಅರಿವು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಸಾದವನಗ್ರಹಿಸಿದನಾಗಿ ಕುರುಹು ಇಲ್ಲ. ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚುವನತಿಗಳೆದು ನಿಮಗರ್ಪಿಸಬಲ್ಲನಾಗಿ ಆತ ಶರಣನು. ಬೆಚ್ಚಂತೆ ಬೆರಸಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತೆ ಅಪ್ಪು ಒಳಕೊಂಡ ವಾರಿ ಕಲ್ಲಂತೆ ಜ್ಯೋತಿಯುಂಡ ತೈಲದಂತೆ ಜಲ ಉಂಡ ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಬಯಲುಂಡ ಬೆಳಗಿನಂತೆ ಇರ್ದನಾಗಿ ಮಹಾಘನ ಸದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಹೆಸರಡಗಿದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರೆಂಬೆ.

(೯) ಅಂಗಕ್ಕೆ ಆಚಾರವಳವಟ್ಟಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆ ಅಂಗವೇ ಅರ್ಪಿತ. ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರಾಣವೇ ಅರ್ಪಿತ. ಮನವು ಮಹವನಿಂಬುಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆ ಮನವೇ ಅರ್ಪಿತ. ಭಾವಕ್ಕೆ ಭ್ರಮೆಯಳಿದು ನಿಭ್ರಾಂತನಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭಾವವೇ ಅರ್ಪಿತ. ಜ್ಞಾತೃ, ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞೇಯ, ಸಂಪುಟವಾಗಿ ಅರಿವು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಕುರುಹುಗೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆ ಅರಿವೇ ಅರ್ಪಿತ. ಇಂತೀ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ಲಿಂಗಕೊಡೆತನವನಿತ್ತ ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ತಾನೆನಲೊಲ್ಲದೆ ನಿಂದ ನಿಜ ಪ್ರಸಾದಿ.

ಇಂತು ಆದಿ ಪ್ರಸಾದಿ, ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿ, ಸೇವ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವು ಏಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಮಲತ್ರಯ ನಿರಾಹರಣ ಕಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

೧೦ ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕಸ್ಥಲ.

(೧) ಪಾದೋದಕವಿಡಿದು ಪಾದೋದಕವ ಧರಿಸುವ ಕ್ರಮವೆಂತಯ್ಯಾ? ಲಿಂಗೋದಕವಿಡಿದು ಲಿಂಗೋದಕವ ಧರಿಸುವ ಕ್ರಮವೆಂತಯ್ಯಾ? ಪ್ರಸಾದೋದಕವಿಡಿದು ಪ್ರಸಾದೋದಕವ ಧರಿಸುವ ಕ್ರಮವೆಂತಯ್ಯಾ? ಈ ತ್ರಿವಿಧೋದಕದ ಭೇದವ ಭೇದಿಸಿ ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೨) ಸದ್ಗುರು ಸ್ವಾಮಿ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಅನುಗ್ರಹವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಪಂಚಕಳಸದ ನಿರ್ಮಲ ಜಲವ ತನ್ನ ಕರುಣ ಜಲವ ಮಾಡಿ, ಆತ್ಮ ಜನ್ಮದ ಮೈಲಿಗೆಯ ಕಳೆಯಲು, ತಾ ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ ಲಿಂಗವ ಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆಯ ತೊಡಗಿ, ಮಜ್ಜನೋದಕವನರಿದೆ. ಲಿಂಗ ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದ ಪಾದೋದಕವನರಿದೆ. ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಭೋಗೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತ ಪ್ರಸಾದೋದಕವನರಿದೆ. ಅರಿದು ತ್ರಯೋದಕವ ಮರೆದು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ತದ್ಗತನಾಗಿರ್ದೆನಯ್ಯ ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರಾ.

(೩) ಲಿಂಗಾರೋಪಿತ ಮುಖದಿಂದ ಬಂದುದು ಪ್ರಸಾದೋದಕ ಮಜ್ಜನ ಭೋಜನ ಆರೋಪಿತ ಮುಖದಿಂದ ಪಾದೋದಕವ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನೇ ಬಲ್ಲ.

(೪) ಪಾದೋದಕವಿದು. ಪಾದೋದಕವ ಧರಿಸುವ ಕ್ರಮ ಭೇದವೆಂತಯ್ಯ? ಲಿಂಗೋದಕವಿದು. ಲಿಂಗೋದಕವ ಧರಿಸುವ ಕ್ರಮಭೇದವೆಂತಯ್ಯ? ಪ್ರಸಾದೋದಕವಿದು. ಪ್ರಸಾದೋದಕವ ಧರಿಸುವ ಕ್ರಮ ಭೇದವೆಂತಯ್ಯ? ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧೋದಕದ ಭೇದವ ಭೇದಿಸಿ ಗ್ರಹಿಸ ಬಲ್ಲ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೫) ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕ, ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೋದಕ, ತೃತೀಯದಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನೋದಕ, ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶನೋದಕ, ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ಅವಧಾನೋದಕ, ಷಷ್ಠಮದಲ್ಲಿ ಆಪ್ಯಾಯನೋದಕ, ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತೋದಕ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮೋದಕ, ನವಮದಲ್ಲಿ ನಿರ್ನಾ

ವೋದಕ, ದಶಮದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯೋದಕ, ಇಂತೀ ದಶವಿಧ ಪಾದೋದಕವ ತಿಳಿಮು ಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

ಇಂತು ದೀಕ್ಷಾಗುರುತತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪಾದೋದಕ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ಶರಣನಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಾಗುರು ಮುಖದಿಂದ ದೃಷ್ಟ ಪಾದೋದಕ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಶಿಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೧೧ ಶಿಕ್ಷಾಪಾದೋದಕಸ್ಥಲ.

(೧) ಕರುಣಜಲ ವಿನಯಜಲ ಸಮತೆಜಲ. ಕರುಣಜಲವೇ ಗುರು ಪಾದೋದಕ, ವಿನಯಜಲವೇ ಲಿಂಗಪಾದೋದಕ, ಸಮತೆ ಜಲವೇ ಜಂಗಮಪಾದೋದಕ. ಗುರುಪಾದೋದಕ ಸಂಚಿತಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ. ಲಿಂಗ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ. ಜಂಗಮಪಾದೋದಕ ಆಗಾಮಿ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧೋದಕದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ ತ್ರಿವಿಧೋದಕವ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಬಲ್ಲ.

ಟೀಕುಃ— ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರು ಪಾದೋದಕವ ಸೇವಿಸಿದಾತಂಗೆ ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮವಪ್ಪ ಜನನದ ಅಜ್ಞಾನದ ಭವಿತ್ವವಳಿದು ಶಿವ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನವ ಕೊಡುವುದೆಂಬುದೀಗ ಕರುಣಜಲ. ಗುರುಪಾದೋದಕ ಸಂಚಿತಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗದ ಪಾದೋದಕವ ನಿತ್ಯ ಸೇವನೆಯ ಮಾಡಿದಾತಂಗೆ ಇಹ ಲೋಕದ ತನುಭೋಗವಪ್ಪ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವಳಿದು ಶಿವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಯಾಗಿ ಇತ್ತ ಬಾ ಎನಿಸಿಕೊಂಬ ಪದವಹುದೆಂಬುದೀಗ ವಿನಯ ಜಲ ಲಿಂಗ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕವ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯ ಸೇವನೆಯ ಮಾಡಿದಾತಂಗೆ ಲಯಧರ್ಮವಪ್ಪ ಆಗಾಮಿ ಕರ್ಮವಳಿದು ಇಹಪರ ಕ್ರೀಡೆಮಾಡುವ ಅವಸ್ಥೆಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ

ಸ್ವಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಪದವಹುದೆಂಬುದೀಗ ಸಮತೆಜಲ ಜಂಗಮಪಾದೋದಕ ಆಗಾಮಿ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತ್ರಿವಿಧೋದಕದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಬಿಡದೆ ಮಾಡುತ್ತಿಪ್ಪ ತ್ರಿವಿಧ ಪಾದೋದಕವ ನಿತ್ಯ ಸೇವನೆಯ ಮಾಡಬಲ್ಲಾತನೇ ಶಿವಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧೋದಕದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಕರ್ಮನಾಸ್ತಿ. ಇದು ಕಾರಣ ತ್ರಿವಿಧೋದಕ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಅಂಗವ ಮುಟ್ಟಿ ಆಚಮನವ ಮಾಡುವರು ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳಲ್ಲದವರು. ಕೂಡಿ ಮಾಡಿದಡೆಯೂ ಮಾಡಲಿ. ಲಿಂಗ ಪಾದೋದಕವ ಧರಿಸಿ ಮರಳಿ ಅಪವಿತ್ರ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಆಚಮನವ ಮಾಡಿದಡೆ ಅಘೋರ ನರಕದಲ್ಲಿಕ್ಕುವದಯ್ಯ, ನಂಬುವದಯ್ಯ. ಪರಮ ಪಾವನವಪ್ಪ ಪಾದೋದಕವ ನಂಬದವರು ಬಸವ ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯಂಗೆ ದೂರ.

(೩) ಆಸರಿನ ಭಕ್ತಿ ಜಡರುಗಳು ಬೇಸತ್ತು ಜಂಗಮಕ್ಕೆರಗಿ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಯಂ ಮಾಡಿ ಪಾದೋದಕವ ಧರಿಸುತ್ತಿರ್ಪರು. ಆವುದು ಕ್ರಮವೆಂದರಿಯರು. ಅಂದಡೆ ಪಾದೋದಕವ ಅರಿಯದಿರ್ದಡೆ ಬಳಿನೀರೆಂದರಿಯರು. ಅರಿದರಿದು ಬರುದೊರೆ ಪೋದರು ಮಾನವರೆಲ್ಲ. ಅರಿವು ಸಾಮಾನ್ಯವೆ? ನಂಬುವುದು. ನಂಬದಿರ್ದಡೆ ಮುಂದೆ ನರಕ ತಪ್ಪದು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೪) ಲಿಂಗೋದಕ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ, ಪಾದೋದಕ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಚನೆ, ಪ್ರಸಾದೋದಕ ಪ್ರಾಣಾರ್ಚನೆ. ಲಿಂಗೋದಕ, ಪಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದೋದಕ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಉದಕವನಲ್ಲದೆ ಮುಟ್ಟಲಾಗದು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೫) ಸಮಯ ವಿರೋಧವಾದುದೆಂದು ಪಾದಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವರಯ್ಯ. ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಪಾದವಾವುದು, ಅರ್ಚನೆಯಾವುದು ಎಂಬ ತುದಿ ಮೊದಲನರಿಯರು. ಉದಾಸೀನದಿಂದ ಪಾದಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿ ಪಾದೋದಕವ ಧರಿಸಿದಡೆ ಅದೇ ಪ್ರಳಯ, ಕಾಲ ಜಲವರ್ಮವನರಿದು

ಕೊಂಡೊಡೆ, ತನ್ನ ಭವಕ್ಕೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲ ಜಲ. ಈ ಉಭಯವ ಭೇದಿಸಿ ಸಂಸಾರ ಮಲಿನವ ತೊಳೆದಡೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಲ್ಲ.

ಇಂತು ಶಿಕ್ಷಾ ಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟ ಪಾದೋದಕ ಲಿಂಗವು ತ್ರಿಪುಟಿ ರಹಿತವಾಗಿ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ಗುರುತತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೧೨. ಜ್ಞಾನಪಾದೋದಕಸ್ಥಲ.

(೧) ನಿತ್ಯವೆಂಬ ಭಕ್ತನ ಮನೆಗೆ ಘನಚೈತನ್ಯವೆಂಬ ಜಂಗಮು ಬಂದರೆ ಜಲವಿಲ್ಲದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಪಾದಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿ, ಆ ಪಾದೋದಕವೇ ಮಹಾಪಾದೋದಕವಯ್ಯ. ಆ ಪಾದೋದಕದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪರಿಣಾಮಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೨) ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂದ ಬಟ್ಟೆಯನಾಲಿಪದೆ ವಾಯು ಬಂಧನವ ಮಾಡಿ ಪಶ್ಚಿಮ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಶರಣನು ಅಧೋನಾಳದಲ್ಲಿ ನಿರುತ, ಮಧ್ಯನಾಳದಲ್ಲಿ ನಿರಾಳ, ಊರ್ಧ್ವನಾಳದಲ್ಲಿ ಸುರಾಳ. ವ್ಯೋಮ ಕುಸುಮ ಕೊನೆಯ ಶಶಿಕಲಾಮೃತವ ಧರಿಸಿದ ಘಟಕ್ಕೆ ಕೇಡಿಲ್ಲಾಗಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಒಂದೆಂಬ ಕಾರಣ ಅಚಳವೆನಿಸಿತ್ತು. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಭವವಿಲ್ಲ ಬಂಧನವಿಲ್ಲ.

(೩) ತಾನು ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ಲೀಯ್ಯವಾದ ಬಳಿಕ, ಇದು ಚಿನ್ನ ನೋಡಯ್ಯ! ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಪಾದವೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪಾದಾರ್ಚನೆ

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪಾದೋದಕ ಸೇವನೆ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲವಯ್ಯ! ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಪರಮ ಜ್ಞಾನ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸಂಬಂಧ ಸಮರತಿಯ ಸೋಂಕಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವೇ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪುಳುಕಿತವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು ಆ ಪರಮ ಸುಖಸೇವನೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕ ಸೇವನೆಯೇ ಈ ಪರಮಾಮೃತ ತೃಪ್ತಿ ಬಸವಣ್ಣಂಗಾಯಿತ್ತು. ಆ ಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ಬದುಕಿದೆನಯ್ಯ ಕಲಿದೇವಯ್ಯ.

(೪) ಅಂಗವಿಕಾರ ಆಚಾರದೊಳಡಗಿ ಆಚಾರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಗುರುವಿನೊಳಡಗಿ ಗುರುವೆನ್ನಂಗದೊಳಗಡಗಿ ಅಂಗಲಿಂಗ ತೃಪ್ತಿಯೊಳಗಡಗಿ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆ ಅಂಗದಾಚರಣೆಯ ಆಚಾರವಾವರಿಸಿ ಆಚಾರದ ನಿಲವ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯಾವರಿಸಿ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯು ಸರ್ವಾಂಗವಾವರಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗವ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆಯಾವರಿಸಿ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆಯು ಸಾವಧಾನವಾವರಿಸಿ ಸಾವಧಾನವ ಸುವಿಚಾರವಾವರಿಸಿ ಸುವಿಚಾರವ ಮಹಾಜ್ಞಾನವಾವರಿಸಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನದೊಳಗೆ ಪರಮಾನಂದ ನಿಜ ನಿಂದು ಆ ನಿಜದೊಳಗೆ ಪರಮಾಮೃತ ತುಂಬಿ ಮೊದಲ ಕಟ್ಟೆಯ ನೊಡೆದು ನಡುವಣ ಕಟ್ಟೆಯನಾಂತು ನಿಂದು ನಡುವಣ ಕಟ್ಟೆಯೂ ಮೊದಲ ಕಟ್ಟೆಯೂ ಎರಡು ಕೂಡಿ ಬಂದು ಕಡೆಯ ಕಟ್ಟೆಯನಾಂತುದು. ಈ ಮೂರು ಕಟ್ಟೆಯೊಡೆದ ಮಹಾ ಜಲವನು ಪರಮ ಪದವಾಂತುದು. ಆ ಪದದಲ್ಲಿ ನಾನೆರಗಿ ಪಾದೋದಕವ ಕೊಂಡು ಎನ್ನ ನಾನರಿಯದಾದೆ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರ.

ಇಂತು ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ, ಶಿಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ, ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲಂಗಳೇಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಕ್ರಿಯಾ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ.

ವಿವರಣೆಃ— ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಲಿಂಗಗಳಾದ ಶಿವಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು ಉಚ್ಚತರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಕೆಳಗಿನ ಶರೀರಗಳಾದ ಸ್ಥೂಲ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮುಂದಿನದಾದ ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತೋರಹತ್ತುವವು. ಇವು ತೋರಹತ್ತಿದ ಹಾಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಮಹಾಲಿಂಗ ಇವುಗಳು ಉಜ್ವಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ರೀತಿಗಳು ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಮತ್ತು ಅವೆಲ್ಲ ಮಹಾಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಡೆಗೆ ಬಯಲಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಮಹಾಲಿಂಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದ ವಿಭಾಗಗಳು ಆವವೆಂದರೆ—

ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಅವು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಲಿಂಗ, ಆಕಾಶಲಿಂಗ, ಪ್ರಕಾಶಲಿಂಗ ಎಂದು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಆರಂಭದ ಸ್ಥಲವಾದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಲಿಂಗ ಇದರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಆಕಾಶಲಿಂಗದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕ್ರಿಯೆ, ಭಾವ, ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸುವದೇ ಈ ಲಿಂಗದ ಅಂತಿಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವು ಈ ಸ್ಥಲದ ಕಡೆಯ ಮೆಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದ ಅಂಗಸ್ಥಲವು ಶರಣನಿದ್ದು ಶರಣನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವದು.

ನಿಷ್ಪತ್ತಿಲಿಂಗಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಭಾವನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗಾನುಭವವು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲುಂಟಾಗಲು ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು. ಅದು ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಭಾವನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು. ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು.

ಆಕಾಶಲಿಂಗಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಾಕಾಶ, ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ, ಮಹದಾಕಾಶ, ಎಂಬ ಮೂರು ಭೇದಗಳಿವೆ. ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನವು

ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸತೊಡಗುವದು. ಆಗ ಶರಣನ ಚಿತ್ ಪಿಂಡವು ಮಹತ್ ಪಿಂಡ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವದು. ಇದು ಲಿಂಗವು ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪಿಂಡವು ನಿರ್ವಯಲಾದ ಬಳಿಕ ಅದು ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿ ಕೇವಲ ಶರಣನ ಅರುಹನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಮುಂದೆ ಈ ಅರುಹಿನ ಕುರುಹೂ ಕೂಡ ಅಳಿದು ಮಹಾಘನ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆರೆಯುವದು. ಇದೇ ಕಡೆಯದಾದ ಮಹದಾಕಾಶವು.

ಪ್ರಕಾಶಲಿಂಗಃ— ಮುಂದೆ ಕ್ರಿಯಾ, ಭಾವ, ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಘನ ಚೈತನ್ಯವು ಪ್ರಕಾಶರೂಪಾಗಿ ತಲೆದೋರುವದು. ಹೀಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶ, ಭಾವಪ್ರಕಾಶ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕಾಶವು ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿದರೆ ಅದು ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶವು. ಭಾವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿದರೆ ಅದು ಭಾವ ಪ್ರಕಾಶವು. ಮುಂದೆ ಅದು ಎಲ್ಲ ತರದ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನಳಿದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಕಾಶಲಿಂಗದ ಭೇದಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಈಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು ಒಂಬತ್ತು ತೆರದ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಪೂರ್ಣಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದ ಪ್ರಗತಿಯು.

---

೧. ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಲ

(೧) ಲಿಂಗವಿಡಿದು ಲಿಂಗಮಹೇಶ್ವರನೆನಿಸಿ ಕೊಂಬೆ. ಲಿಂಗ ವಿಡಿದು ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಬೆ. ಅರಿವರತು ಕ್ರಿಯಾನುಭಾವವಿಡಿದಿಹರೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮನಾಥ.

ಟೀಕುಃ— ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಶರಣನ ಅಂಗಪ್ರಾಣ ಭಾವಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಯಾಗಿ ಲಿಂಗ ತಾನೆಂಬ ಅಹಂಭಾವದರಿವು ಆಡ

ಗಿರೆ ಅಭಿನ್ನವಾಗಿರ್ದಡೇ ಭಕ್ತಿ. ಅಂತಪ್ಪ ಭಕ್ತಿ ಈಗ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿ ಎನಿಸುವದು. ಅಂತು ಮೀರಿದ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿ ಇಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವು ತಾನಾದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗ, ತನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಲಿಂಗ, ಆಯತವಾಯಿತ್ತಯ್ಯ. ಪ್ರಾಣ ನಚ್ಚಿನಿಂದ ಸ್ವಾಯತವಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ. ಉಭಯ ನಚ್ಚಿನಿಂದ ಸಂಗಸಾಯಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ.

(೩) ಅಂಗದ ಲಿಂಗ ಲಿಂಗವೆಂದು ಪೂಜಸುವೆನೇ? ಅದು ಅಂಗದ ಲಿಂಗವಲ್ಲ. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ಅದು ಅಂಗದ ಮೇಲರತು ಮುಂದೆ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗವೆಂದು ತೋರಿತ್ತಾಗಿ. ಜಂಗಮಲಿಂಗವೆಂದು ಆರ್ಚಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನೆ? ಅಂದು ಜಂಗಮಲಿಂಗವಲ್ಲ. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೆಂದು ತೋರಿತ್ತಾಗಿ. ಆ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗವೆಂದು ಅರ್ಚಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನೆ? ಅದು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಲ್ಲ. ಅದೇನು ಕಾರಣ? ಮುಂದೆ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ತೋರಿತ್ತಾಗಿ. ಆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೇ ನೀನಾಗಿ ಸುಖಿಯಾದೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವ.

(೪) ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಭಕ್ತಿ ಸಂಪುಟ. ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸಂಪುಟ. ಕ್ರಿಯಾನುಭಾವ ನೆಲೆ ಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಮನಲಿಂಗ ಸಂಪುಟ. ಮನ ಲಿಂಗಲೀಯವಾದ ಬಳಿಕ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಕುರುಹಳಿದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಂಗೆ ಸುತ್ತಿರ್ದ ಪ್ರಪಂಚು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಚ್ಚುಗವಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂಗಿದವು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ.

(೫) ಇಹಪರವೆಂಬ ಇದ್ದೆಸೆಗಿದ್ದೆಸೆಯಾದವನ ಪರಿ ಹೊಸತು. ನೆಯಿ ಹತ್ತದ ನಾಲಿಗೆಯಂತೆ, ಹುಡಿ ಹತ್ತದ ಗಾಳಿಯಂತೆ, ಕಾಡಿಗೆ ಹತ್ತದ ಆಲಿಯಂತೆ ಇರ್ದೆನಯ್ಯ. ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಆಚರಿಸದಂತಿರ್ದೆನಯ್ಯ.

(೬) ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಗವು, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಯತವಾಯಿತ್ತಯ್ಯ. ನಿಮಿಷ ಕರಸ್ಥಲ ಹಿಂಗಿದಡೆ ಭಂಗವಯ್ಯ. ಕಂಗಳೇ ಕರುವಾಗಿ ಲಿಂಗವೇ ಗೂಡಾಗಿ ನಿಂದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೭) ಆಚಾರಲಿಂಗವಿಡಿದು ಅನುಭಾವ ಲಿಂಗಸಿದ್ಧಿ. ಅನುಭಾವ ಲಿಂಗವಿಡಿದು ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ಲಿಂಗಸಿದ್ಧಿ. ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯಾ ಲಿಂಗವಿಡಿದು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗಸಿದ್ಧಿ. ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವಿಡಿದು ಕ್ರಿಯಾ ನಿಃಷ್ಪತ್ತಿ ಲಿಂಗಸಿದ್ಧಿ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಲಿಂಗ ವಿಡಿದು ಲಿಂಗಸಿದ್ಧಿ.

(೮) ಆಯುತ, ಸ್ವಾಯತ, ಸಂಯೋಗ, ಸಂಬಂಧಿಯ ಆಚಾ ರವಡಗಿತ್ತು, ಅನುಭಾವ ತೊಡೆಯಿತ್ತು, ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಬಂಧಿಗೆ.

(೯) ಲಿಂಗವಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಆಚಾರ ಪ್ರಾಣ ದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣ ಉಭಯ ಪ್ರಾಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ.

ಇಂತು ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಅಂಗದಲ್ಲರತು ಪ್ರಾಣದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ತೋರುವ ಭಾವದೊಳಗೆ ಭಾವ ವಾಗಿ ತೋರಿ ಆ ಭಾವ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದು ದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಭಾವ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨. ಭಾವನಿಷ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಲ.

(೧) ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವರತು, ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಂಗವ ರತು, ಭಾವ ತುಂಬಿ ಪರಿಣಾಮವರತು, ನಾಮವಿಲ್ಲದ ದೇವರಿಗೆ ನಾಮ ವೆಲ್ಲಿಯದೋ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

ಟೀಕು:— ಮಹಾಘನಲಿಂಗವೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಶರಣನಂಗವ ನೊಳಕೊಂಡು ಆ ಅಂಗದೊಳಗೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವೇ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಂಗ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಭೇದವಳಿದು ಅಂಗ ಮನ ಭಾವವೆಲ್ಲ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಲಿಂಗವೆಯಾಗಿ ಲಿಂಗಾನಂದ ಶಬ್ದ ಪರಿಣಾಮ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಶಿವೋಹಂ ಮೆನುತಿರ್ದವಾಗಿ, ಆ ಶರಣನ ಶಿವೋಹಂ ಮೆಂಬ ಮಹದ ಅಹಂಕಾ

ರದ ಅರಿವಡಸಿ ನಿಂದಲ್ಲಿ ದೇವಭಕ್ತನೆಂಬ ನಾವು ನೀವು ನೇಮ ಯಂತ್ರಗಳೆಂಬ ಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮಹಾಘನ ಲಿಂಗವೆಯಾಗಿರ್ದ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಸುಳಿದು ಸುತ್ತುವ ಮನದ ವ್ಯವಹಾರವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಶಿವಪಥವ ನಾನರಿಯೆ, ಅರಿಯೆನು, ಅರಿಯೆನು, ಅರಿಯೆನು. ಗುಹೇಶ್ವರಾ. ನಿಜವನರಿದ ಬಳಿಕ ಲೋಕದ ಗತಿಯನು ನಾನರಿಯೆ, ಅರಿಯೆನು, ಅರಿಯೆನು, ಅರಿಯೆನು.

(೩) ಕರಣಾದಿ ಗುಣಂಗಳಳಿದು ನವಚಕ್ರಂಗಳು ಭಿನ್ನವಾದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನೇನೋ? ಇನ್ನೇನೋ? ಸ್ವರ್ಗವಿಲ್ಲ ನರಕವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನೋ? ಇನ್ನೇನೋ? ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲ, ಪಾಪವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನೋ? ಇನ್ನೇನೋ? ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗ ವೇದಿಸಿ ಸುಖಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನೇನೋ? ಇನ್ನೇನೋ?

(೪) ಎನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪಥವಯ್ಯ. ಬೆರಿಸುವಡೆ ಪ್ರಾಣದ ಮಥನ ಭಾವ ನಟ್ಟು ತನುಸ್ಥಿತಿಯು ಮರೆದು ಭ್ರಾಂತು ಸೂತಕವೆಲ್ಲ ವಿಪರಿಸಿ ಹೋದವು, ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ.

(೫) ಅರಿವ ಅರಿವಿನ ಮುಂದಣ ಅರಿವುದಿರ್ದೇನೋ? ಅರಿವಿನ ಎರಡರ ಅರಿವು ನಿಃಷ್ಪತ್ತಿ ಮಾಯೆಯ ಮುಂದಡಗಿತ್ತಲ್ಲಾ. ಅರಿದಡೆ ಹಿಂದಾಯಿತ್ತು, ಮರೆದಡೆ ಮುಂದಾಯಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಸಾರ.

(೬) ಉಗುಳ ನುಂಗಿ ಹಸಿವ ಕಳೆದು ನಿದ್ರೈದು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸುಖಂಬಡೆವೆನಯ್ಯ. ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ವಿರಹದಲ್ಲಿ ಕಂಗಳೇ ಕರುವಾಗಿರ್ದೆನಯ್ಯ.

(೭) ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಘಾಯವನಾರಿಗೆ ತೋರಬಹುದಯ್ಯ? ಮನ ಸೋಂಕಿದ ಸುಖವ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಬಹುದೇ? ಆತ ನಿಂದ ಸುಖ ವಾತಂಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಆತ ನಿಂದ ನಿಲವನೇನೆಂಬೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೮) ದೃಷ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು ನೋಡಾ. ನಟ್ಟ ತೆಗೆಯಬಹುದು ನೋಡಾ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತಿದ್ದಿತ್ತು ನೋಡಾ. ಆಶ್ರಯವ ಗೆಲಿದು ನಿರಾಶ್ರಯದ ನಿಃಷ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದನು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೯) ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವರತು ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಂಗವ ರತು ಭಾವ ತುಂಬಿ ಪರಿಣಾಮವರತು ನಾಮವಿಲ್ಲದ ದೇವರಿಗೆ ನೇಮ ವೆಲ್ಲಿಯದೋ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೧೦) ಆನು ನೀನೆಂಬುದು ತಾನಿಲ್ಲ. ತಾನರಿದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದ ಇಲ್ಲವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಪ್ಪುದೋ? ಅನುವನ ರಿದು ತನುವ ಮರೆದು ಭಾವರಹಿತ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೧೧) ನೆನಹಿನ ಸುಖವ ನೋಟ ನುಂಗಿತ್ತು. ನೋಟದ ಸುಖವ ಕೂಟ ನುಂಗಿತ್ತು. ಕೂಟದ ಸುಖವನಾ ಲಿಂಗ ನುಂಗಿತ್ತು. ಆ ಲಿಂಗದ ಸುಖವ ಸಂಗ ನುಂಗಿತ್ತು. ಸಂಗದ ಸುಖವ ಸಮರತಿ ನುಂಗಿತ್ತು. ಸಮರತಿಯ ಸುಖವ ಪರವು ನುಂಗಿತ್ತು. ಪರದ ಸುಖವು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ತಾನೇ ಬಲ್ಲ.

ಇಂತು ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ ತ್ರಿಪುಟಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಅರಿವಿನೊಳಗೆ ತಾನೆಯಾಗಿ ನಿಂದು, ಆ ಅರಿವು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೩ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಲ.

(೧) ಸತ್ತ ಕೋಳಿ ಎದ್ದು ಕೂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಮೊತ್ತದ ಮಾಮರ ನುಲಿಯುತ್ತ ಕಂಡೆ. ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತ ಕಂಡೆ. ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಹೊಲಬುದಪ್ಪುವುದ ಕಂಡೆ. ಇದೇನು ಹತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಏನಯ್ಯ ಗುಹೇಶ್ವರ?

ಟೀಕು:— ಸತ್ತ ಕೋಳಿ ಎಂದರೆ ಕುಕ್ಕಟನ ಗುಣಧರ್ಮವಪ್ಪ ಪ್ರಾತಃಜ್ಞಾನಧ್ವನಿ, ಅಂತಪ್ಪ ಸತ್ಪ್ರಾಣ ಉದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸತ್ತ

ಕೋಳಿ ಎದ್ದು ಕೂಗಿತ್ತ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸತ್ಪ್ರಾಣ ಉದಯವಾದಲ್ಲಿ ಷಟ್ ಚಕ್ರದ ಐವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಷರಂಗಳೆಲ್ಲವು ವಿವೇಕ ವೃಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿ, ಶಿವೋಹಂ ಮೆಂಬ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬುದೀಗ ಮೊತ್ತದ ಮಾಮರನುರಿಯಿತ್ತ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಾವ ಕಾರಣ ಅಜ್ಞಾನ ತಿಮಿರವಳಿದು ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವಾಯಿ ತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಗಾಯಿತ್ತ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸುಜ್ಞಾ ನೋದಯವೇ ಹೊತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸರ್ವತೋ ದಿಕ್ಕು ತಾನೆಯಾಗಿ ಖಂಡಿತ ಹೊಲಬುದ ಪ್ಪಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹೊತ್ತಾರೆದ್ದು ಹೊಲಬುದಪ್ಪುವದ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಲಿಂಗಗ್ರಾಹಕನಾದ ಶರಣನೀ ತರವನರಿಯದೆ ಇದ್ದ ನೆಂಬುದೀಗ ಏನು ಹತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಏನಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಹಿಡಿದ ಕೈಯ್ಯ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಲೆಯಯ್ಯಾ. ನೋಡುವ ಕಂಗಳ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಲೆಯಯ್ಯಾ. ನೆನೆವ ಮನೋಭಾವದ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಲೆಯಯ್ಯಾ. ಕತ್ತಲೆ ಎಂಬುದು ಇತ್ತಲೆಯಯ್ಯಾ. ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದು ಅತ್ತಲೆಯಯ್ಯಾ.

(೩) ಪವನದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯಲಿ ಹರಿಯಲಿ. ನೆನಹಿನ ಬಳಿ ಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಲಿ ಸುಳಿಯಲಿ. ತಾಗಿದಲ್ಲದೆ ಬಾಗುವುದು ಉಂಟೆಂಬ ನ್ನಬರ ಬಳಸಲಿ ಬಳಸಲಿ. ಇಲ್ಲವೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇನ್ನೇನ ಬಳಸಲುಂಟು ?

(೪) ಕಾಯಗುಣಂಗಳಳಿದು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾದ ಬಳಿಕ ಸಮ್ಯ ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದೊಂದು ಶಾಂತಿಯು ದೊರೆಕೊಂಡಿತ್ತು ನೋಡಿರೇ. ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೆಂಬವನರಿಯನಾಗಿ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವ ನೀಕರಸಿ ನಿರ್ವಾಣ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನನುಪಮ ಸುಖಿ ಯಾಗಿರ್ದ.

(೫) ಭಿತ್ತಿ ಮೂಎರಡನೆಯ ಭಿತ್ತಿಯ ಚಿತ್ರ ಬಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಮೂರನೆಯ ಬಿತ್ತಿಯ ಚಿತ್ರ ಹೋಯಿತ್ತು. ಮರಳಿ ಬಾರದ ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಈ ತ್ರಿವಿಧದಿಂದತ್ತತ್ತಲೆ.

(೬) ಘನವ ಮನ ಕಂಡು ಅದನೊಂದು ಮಾತಿಂಗೆ ತಂದು ನುಡಿದು ಹೇಳಿದಡೆ, ಅದೇ ಕಿರಿದು ನೋಡಾ. ಅದೇನು ಇಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸಂಗದ ಸುಖವು ಗುಹೇಶ್ವರ.

(೭) ಆ ಮಾತನೆ ಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಸತಿಯ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನಿಭ್ರಾಂತಿನ ಕದವನಿಕ್ಕಿ ಸೂತಕವಳಿಯೆ ಸುಯಿಧಾನವು. ಇವನರಿದು ಮರೆದವರ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನೀನೆಂದೆ.

(೮) ವಸುಧೆ ಇಲ್ಲದ ಬೆಳಸು, ರಾಜಾನ್ನದ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಓಗರ, ವೃಷಭ ಮುಟ್ಟದ ಹಯನು, ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹೊಸೆದವರಿಲ್ಲದೆ ಕಂಡೆ. ಶಿಸು ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದು ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಬಯಲು.

(೯) ರವಿಯೊಳಡಗಿದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ ಹಿಡಿವರಿಗಳವಲ್ಲೆಂದಿರಬೇಕು. ಅಣ್ಣಾ, ಅಣ್ಣಾ, ನಿನ್ನೊಳಡಗಿದ ಭೇದವ ಭಿನ್ನವ ಮಾಡುವರೇ? ಎಲೆ ಅಣ್ಣಾ, ಅಣ್ಣಾ, ನಿನ್ನ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಾದವೇ? ಎಲೆ ಅಣ್ಣಾ, ಕೊಡನೊಳಗಣ ಜ್ಯೋತಿಯಡಗುವ ತೆರನ ನರಿಯದೆ ಮಿಗೆ ಉರಿದಂತಾದೆಯೋ ಅಜಗಣ್ಣಾ.

ಇಂತು ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಭಾವನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧಸ್ಥಲಂಗಳೇಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಪಿಂಡದೊಳಗೆ ಚಿತ್ ಪಿಂಡದೊಳಗೆ ಮಹತ್ಪಿಂಡ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿದ ಪಿಂಡ ನಿರವಯುವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಪಿಂಡಾಕಾಶಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪. ಪಿಂಡಾಕಾಶಸ್ಥಲ.

(೧) ಮರದೊಳಗೆ ಮಂದಾಗ್ನಿಯನುರಿಯದಂತಿರಿಸಿದೆ. ನೊರೆವಾಲೊಳಗೆ ತುಪ್ಪವ ಕಂಪಿಲ್ಲದಂತಿರಿಸಿದೆ. ಶರೀರದೊಳಗಾತ್ಮನ ನಾರೂ ಕಾಣದಂತಿರಿಸಿದೆ.. ನೀ ಬೆರಿಸಿದ ಭೇದಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾದೆನಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ.

(೨) ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು, ಏಳು, ಎಂಟು, ಒಂಬತ್ತು, ಹತ್ತೆಂಬ ಮಾತು ನಿಮಗೇಕೆ ಹೇಳಿರೇ? ನಾದ ಮುನ್ನ ಉತ್ಪತ್ಯವೋ, ಬಿಂದು ಮುನ್ನ ಉತ್ಪತ್ಯವೋ? ಈ ನಾದ ಬಿಂದುವಿನ ಕುಳಸ್ಥಲವ ಬಲ್ಲಗೇ ನೀವು ಹೇಳಿರೇ? ಈಡಾಪಿಂಗಳ ಸುಷುಮ್ನ ನಾಡಿಗಳ ಭೇದವ ಬಲ್ಲರೆ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲು ಮಾಣು.

(೩) ಒಂದನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮನವಿಪ್ಪದು. ಎರಡನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನೆನಹಿಪ್ಪದು. ಮೂರನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಭಾವವಿಪ್ಪದು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನವಿಪ್ಪದು. ಐದನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಯೋಗವಿಪ್ಪದು. ಆರನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಷಟ್ ಸ್ಥಲಂಗಳಿಪ್ಪವು. ಏಳನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರಿಪ್ಪರು. ಎಂಟನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಪ್ಪರು. ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನವಚಕ್ರಂಗಳಿಪ್ಪವು. ಹತ್ತನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಿಪ್ಪದು. ಒಂಬತ್ತು ಬಾಗಿಲ ಕದವ ನಿಕ್ಕಿ ಹೃದಯಾಕಾಶವೆಂಬ ಬಯಲೊಳಗೆ ಭರಿತನಾಗಿರ್ದ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೪) ಉದಕ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಉದಕವಾಯಿತ್ತು. ಪಿಂಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಲಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಾಪ್ಯವಾಯಿತ್ತು. ಸ್ವದೇಹ ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಪೂಜೆ. ಗುಹೇಶ್ವರ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂದುದುವೋ.

(೫) ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಗಗನ ಮೇರು ಮಂದಿರ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಸಕಲ ಭುವನ ಸತ್ಯಲೋಕ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ನಿತ್ಯ ನಿರಂಜನ ಪರತತ್ವ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಚತುರ್ವಳಯ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ ತಾರಾಮಂಡಲ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಅಂತರ ಮಹದಂತರ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಗುಹೇಶ್ವರ ತಾನಿರ್ದಲ್ಲಿ.

ಇಂತು ಪಿಂಡಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿರವಯನಾದ ಲಿಂಗವು ಪಿಂಡ ಮಧ್ಯಸ್ಥನಾದ ಚಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವನೈದಿ ಬಿಂದುನಾಮ ನಷ್ಟವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

೫. ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶಸ್ಥಲ.

(೧) ಆಡಬಾರದ ಬಯುಲು, ಸುಡಬಾರದ ಬಯುಲು, ಹಿಡಿಯು ಬಾರದ ಬಯುಲು, ಒಡಲಿಲ್ಲದ ಬಯುಲು, ಒಡಲೊಳಡಗಿದ ಭೇದವ ಲೋಕದ ಜಡಜೀವಿಗಳೆತ್ತ ಬಲ್ಲರಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ?

ಟೀಕುಃ – ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ ಚಿದ್ಬೆಳಗಿನ ಬಯುಲು, ಅಂತಪ್ಪ ಬಯುಲನುಪಮಿಸಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಆಡಬಾರದ ಬಯುಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ರೂಹಿಸಿ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಸೂಡಬಾರದ ಬಯುಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪರಬ್ರಹ್ಮವನು ಮನಭಾವ ಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತಂಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ಹಿಡಿಯು ಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಹಿಡಿಯುಬಾರದ ಬಯುಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ದೇಹಕರಣಂಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಒಡಲಿಲ್ಲದ ಬಯುಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ತನ್ನ ತದಂಶವನೆ ಜೀವಾತ್ಮನೆನಿಸಿ ದೇಹಕರಣ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಶಿವನಿಪ್ಪನು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ನಷ್ಟ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಅಂತು ಶಿವನು ಆತ್ಮನ ಕೂಡೆ ತದಾಕಾರವಾಗಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿರ್ದು ಆ ಜೀವಾತ್ಮನ ಕೂಡ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಂಗಳ ಹೊದ್ದದೆ ತನ್ನ ನಿಜವ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ಜೀವಂಗೆ ಅರುಹದೆ ಅಡಗಿಪ್ಪುದು. ಅಂತು ತನ್ನ ನಿಜದ ನಿಲವಪ್ಪ ಪರವಸ್ತು ತಾನರಿಯದಿಪ್ಪುದು. ಜಡದೇಹ ಸಂಬಂಧ ಜೀವಿಗಳೆಂಬುದೀಗ ಒಡಲಿಲ್ಲದ ಬಯುಲು. ಒಡಲೊಳಡಗಿದ ಭೇದವ ಲೋಕದ ಜಡ ಜೀವಿಗಳು ಎತ್ತ ಬಲ್ಲರಯ್ಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಮನ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು. ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವಡೆ ಭಾವ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯದೋ? ಪತ್ರೆ ಪುಷ್ಪ ರಂಗವೋಲೆಯ ನಿಕ್ಕಲೇನು? ಭಿತ್ತಿಯ ಚಿತ್ತಾರವೇ? ಅವರು ಕಾಣಬೇಕು, ಇವರು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯು ಭ್ರಮಿತರು ಅಂಗಹೀನರು. ಮನದಂಗವನಗಲದು ಕೇಳಿರೇ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯದೋ? ಸದಮುದವಳಿದು ನಿಜವನರಿದಡೆ ಅದೇ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ನೋಡಾ! ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಸರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿಹನು.

(೩) ಏಳು ತಾಳದ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವ ಸುನಾಳದ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೈಲಾಸದ ರಭಸ ಗಂಗೆ ವಾಳುಕ ಸಮ ರುದ್ರರ ತಿಂಥಿಣಿ ಗಗನ ಗಂಭೀರದ ಶಿವ ಸುತ್ತಿಯು ನೋಡಲು ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಾಯಿತ್ತು ಅಖಂಡಿತ ನಿರಾಳ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೪) ಪಂಚವರ್ಣ ಬಿಂದು ಪ್ರಪಂಚವನಳಿದುಳಿದಿರಲು, ಸಂಚರಿಸುವಡೆ, ಆ ಎಡೆಯು ಇಲ್ಲ. ನಿಂದ ಪ್ರಭೆಯಂಗವ ನೆರೆ ನುಂಗಿ, ಹಿಂದು, ಮುಂದು, ಎಡ, ಬಲ, ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗೆ ನಿಲ್ಲಲು, ಆಧಾರ ಮೊದಲಿಂಗಿಲ್ಲ, ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ನಿಲುವೆನೆನಲು ವ್ಯರ್ಥ. ಎಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ನಾನೇನಾಗಿರ್ದೆನೆಂದಡೆ, ತನ್ನೊಡಲೊಳಗೆ ಒಡೆದು ಮೂಡಿತ್ತು. ತನ್ನಂತೆ ಬಯಲು. ಈ ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣವ ಜಡರರಿವರೇ? ಇದನರಿದು ನುಡಿದು ತೋರಿದನು ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನು.

(೫) ತೋರದೆ ತೋರಿದ. ನೆಳಲಿನ ಬಿಂದುವ ನುಂಗಿ ಬಾರದ ಬಯಲು ಕೂಡಿದ ಕಾರಣವೇನು? ಬಿಂದುವರಳಿದುದರಂದವ ತಾನರಿಯದು. ಅದು ಭೂತಪ್ರಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬುದನರಿಯ ಬಂದುದು. ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದುದು. ನಿರವಯುವು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ.

ಇಂತು ಬಿಂದುನಾಮ ನಷ್ಟವಾದ ನಿರ್ವಯಲ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಅರುಹಿನ ಕುರುಹಿಂದೆ ಆಶ್ರಯುವಾಗಿರ್ದ ಮಹಾಘನ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರುಹಿನ ಕುರುಹಳಿದು ನಿರವಯುವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಮಹದಾಕಾಶ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೬ ಮಹಾದಾಕಾಶಸ್ಥಲ

(೧) ಖಂಡಿತವಿಲ್ಲಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವು ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು. ತಾನಲ್ಲದನ್ಯ ವಾಸನೆ ಇಲ್ಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಮಹತ್ತಪ್ಪ ಪೃಥ್ವಿಯಡಗಿತ್ತು. ಖಂಡಿತವಿಲ್ಲಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವು ಜಿಹ್ವೆಯಾಯಿತ್ತು. ತಾನಲ್ಲದನ್ಯರುಚಿ

ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹತ್ತಪ್ಪ ಅಪ್ಪುವಡಗಿತ್ತು. ಖಂಡಿತವಿಲ್ಲಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವು ನೇತ್ರವಾಯಿತ್ತು. ತಾನಲ್ಲದನ್ಯರೂಪಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹತ್ತಪ್ಪ ಅಗ್ನಿಯಡಗಿತ್ತು. ಖಂಡಿತವಿಲ್ಲಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವು ತ್ವಕ್ಕಾಗಿತ್ತು. ತಾನಲ್ಲದನ್ಯ ಸೋಂಕಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹತ್ತಪ್ಪ ವಾಯುವಡಗಿತ್ತು. ಖಂಡಿತವಿಲ್ಲಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗನೆಲ್ಲವು ಶ್ರೋತ್ರವಾಯಿತ್ತು. ತಾನಲ್ಲದನ್ಯ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹತ್ತಪ್ಪ ಆಕಾಶವಡಗಿತ್ತು. ಇಂತು ಪಂಚಭೌತಿಕಂಗಳಡಗಿದರೆ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಯವಾಯಿತ್ತು. ಅದರೊಳಗೆ ಜಗತ್ತಡಗಿದ ಭೇದವ ಅದೇ ಪಂಚವರ್ಣಾತೀತವಾಗಿ ಮಹತ್ತು ಮಹತ್ತನೊಳಕೊಂಡ ಶರಣನ ಭೇದವನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆನಯ್ಯ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

ಟೀಕು:— ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಗವಾಗಿ ಭೇದವಳಿದು ಅಂಗವಿಲ್ಲ. ಅಖಂಡಿತ ಲಿಂಗವಾದ ಶರಣನ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚ ವಿಷಯ ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗನೆಯಾದ ಕಾರಣ ಶರಣನ ಸಾಕಾರವೇ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು. ಅಂತು ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನೊಳಕೊಂಡು ಅನಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪಮಪ್ಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಯಾಗಿಪ್ಪನು ಶರಣನು. ಅಂತು ಜಗದ್ಭಾವನೆಯಳಿದು ಅಖಂಡಿತ ಲಿಂಗನೆಯಾಗಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಚಾರಿತ್ರವನುಪಮಿಸಿ ಹೇಳಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಕಾಮರಾಶಿಗೆ ಮಾಯದ ಕೊಳಗ ಅಳೆವುದು. ನೆಳಲು ಹೋಹುದು. ಬಯಲು ತುಂಬಿಹೆನೆಂದಡೆ ತುಂಬಲುಬಾರದು. ತುಂಬಿದ ರಾಶಿಯ ಕಾಣಲುಬಾರದು. ಅಳತೆಗೆ ಬಾರದು. ಹೊಲೆಗೊಳಗಾಗದು ನೋಡಾ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ಮಿಗೆ ಬಯಲು.

(೩) ಪ್ರಾಣಾಪಾನ ಮೊದಲಾದ ದಶವಾಯುಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡದು. ಜ್ಞಾನದಿಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವುದು. ನಿರಾಲಂಬದಲ್ಲಿ ಆಡುವುದು. ಹೃದಯ ಕಮಲ ಪದ್ಮ ಪತ್ರದ ಸರವ ಲಾಲಿಸಿ ಸಂಪುಟ ಜಂಗಮದಾಟವ ನಾಡದು. ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವುದು ಕಲಿದೇವ ನಿಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನ ನಿಲವದು.

(೪) ಏನೆಂದು ಎನಲಿಲ್ಲ. ನುಡಿದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಬೆರಗು ಕುರುಹರಿವುದೇ? ಮರಣ ಹರಿದು ಹತ್ತುವದೇ ಬಯಲು?

ಅದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನಾದ ಬಯಲು ತಾನಾದ ಘನವು ಇನ್ನೇನನರಸ ಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುನ್ನವೇ ತಾನಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ.

(೫) ಅನಾದಿ ಶರಣ ಹೃತ್ಕಮಲ ಮಧ್ಯದ ತೇಜೋಮಯವ ನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆನಯ್ಯ! ಜಲವೇ ಪಾದಶಿಲೆ, ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಪಿಂಡಿಗೆ, ಆಕಾಶವೇ ಲಿಂಗ, ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಂಗಳೇ ಪಂಚಾಮೃತ, ಮೇಘವೇ ಅಗ್ಗವಣಿಯ ಬಂದುಗೆ, ಮಳೆಗಾಲವೇ ಮಜ್ಜನ, ಚಂದ್ರಮನೇ ಸೊಸಲ ಗಂಧ, ನಕ್ಷತ್ರವೇ ಅಕ್ಷತೆ, ತರು ಮರಾದಿಗಳೇ ಪತ್ರ ಪುಷ್ಪ, ಒಳಗೆ ಪಂಚ ಮಹಾ ವಾದ್ಯ, ಮಾಗಿ ಎಂಬ ಪರಿಯಾಣವ ಬೇಗಿ ಬೇಸಗೆ ಎಂಬ ಓಗರವ ಗಡಣಿಸಿ, ಸರ್ವ ಪರಿಮಳವೆಂಬ ತುಪ್ಪವನೆರೆದು ಪರವೆಂಬ ಮೇಲೋಗರವನಿಕ್ಕಿ, ಬೆಳಗು ಕತ್ತಲೆ ಎಂಬ ಕನ್ನಡಕವ ಕಟ್ಟಿ, ಇಂತು ಲಿಂಗಾರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಿಸಿ, ಸುಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೈಗರೆದು, ಭಾವವೆಂಬ ವೀಳೆಯವ ಕೊಟ್ಟು, ಆನು ನೀನೆಂಬ ಅನುಲೇಪನ ಗಂಧವ ಪೂಸಿ, ವಾಯುವೆಂಬ ವಸ್ತ್ರವನುಡಿಸಿ ಎಲೆ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರ್ದ ಬಳಿಕ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವ ಠಾವಾವುದೈ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ.

ಇಂತು ಪಿಂಡಾಕಾಶ ಬಿಂದ್ವಾಕಾಶ, ಮಹದಾಕಾಶವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲವು ಏಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಶರಣನ ಸರ್ವಕ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೭ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶಸ್ಥಲ.

(೧) ಕಾಲ ಸಡಗರ ಕಯ್ಯಲಿದೆ. ಕಯ್ಯ ಸಡಗರ ಕಂಗಳಲಿದೆ. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ, ಕಂಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿ. ಒಂದು ಮಾತಿನೊಳಗೆ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗೆ ಕಾರ್ಯವಿದೆ. ಇದೇನು ಕಾರಣ ತಿಳಿಯದು ಹೇಳಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

ಟೀಕು:— ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯ ಸ್ವಾಯತವುಳ್ಳ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಸದಾಚಾರದ ಚರ್ಯವೇ ಚರಣವಾಗಿ ಸತ್ಪಥದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಲೀಲೆಯಂ ನಡೆವುತ್ತಿಪ್ಪುದಾಗಿ ಕಾಲ ಸಡಗರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸದಾಚಾರದ ಸಚ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃ ಸ್ಥಾನವಾವುದೆಂದಡೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಆಚಾರವಾದ ಕಾರಣ ಆ ಲಿಂಗ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಪ್ಪುದು ಎಂಬುದೀಗ ಕಾಲ ಸಡಗರ ಕಯ್ಯಲಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಕರಸ್ಥಲದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೋಟವೇ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಕೂಟಕ್ಕೆ ನೋಟವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ ಕಯ್ಯ ಸಡಗರ ಕಂಗಳಲಿದೆ ಕಂಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಪಥವನರಿದ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಅರಿವ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ಮಾತು ತನ್ನನಾಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಬ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಅದು ಏಕ ವಾಕ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರಣದಿಂ ಒಂದು ಮಾತಿನೊಳಗೆ ವಿಚಾರವಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡಲು ತನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತನ್ನ ತಾನಿದಿರಿಟ್ಟು ನೋಡಿ ಕಂಡು ತನ್ನನರಿವುದೆ ಸದ್ವಿವೇಕವೆಂಬುದೀಗ ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗೆ ಕಾರ್ಯವಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ವಿವೇಕವ ತಿಳಿದವರು ಅಕ್ರಮಿಗಳೆಂಬುದೀಗ ಇದೇನು ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಲರಿಯದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಅಯ್ಯ ನೀನು ತತ್ವಂಗಳ ಮರೆಗೊಂಡಿಪ್ಪನ್ನಕ್ಕರ ನಾನು ಕಾಯುವ ಮರೆಗೊಂಡಿರ್ದೆನಯ್ಯ. ನಿನ್ನ ಬೆಡಗಿನ ಬಿನ್ನಾಣವ ನಾ ಬಲ್ಲೆ, ಎನ್ನ ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣವ ನೀ ಬಲ್ಲೆ. ಮರೆಗೆ ಮರೆಯನೊಡ್ಡಿ ಜಾರಿ ಹೋದೆಯಲ್ಲಾ. ಈ ಬಿನ್ನಾಣದ ಮರೆಯನು ದರುಶನವ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮೊಳಗೆನ್ನನಿರಿಸಿ ಎನ್ನೊಳಗೆ ನಿನ್ನನಿರಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಾಣವ ಸಂಯೋಗವ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಗುರು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರ.

(೩) ಜಲ ಮಲಿನವಪ್ಪವ ತೊಳೆವಂತೆ ಮನದ ತಮಂಧವ ತೊಳೆದು, ದರ್ಪಣದೊಳಗಣ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತಿಪ್ಪೆಯಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(೪) ಲಿಂಗವನು ಪ್ರಾಣವನು ಒಂದು ಮಾಡಿ ತೋರಿದ ಗುರು ವಿದ್ವಾನಲ್ಲಾ! ಲಿಂಗವಿದ್ವಾನಲ್ಲಾ! ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ

ಜಂಗಮವಿದ್ವಾನಲ್ಲಾ! ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ದೃಷ್ಟವ ಕಂಡು ಬೇರೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನಾನು ಬೆರಗಾದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೫) ಮಾಡಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬ ಉಭಯ ಒಂದೇ ಲಿಂಗ, ಒಂದೇ ಜಂಗಮ, ಒಂದೇ ಪ್ರಸಾದ, ಒಂದೇ ಒಂದಾದಲ್ಲಿ ಎರಡಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನು ನೀನೇ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೬) ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದನುಮತವಾದ ಕ್ರಿಯೆ ಅಹುದಾಗದೆಂಬ ಸಂದೇಹ ಬೇಡ. ಕ್ರಿವಿಡಿದು ತನುವ ಗಮಿಸುವುದು. ಅರಿವುವಿಡಿದು ಮನ ಗಮಿಸುವುದು. ಕ್ರಿಯಾನುಭಾವದಿಂದ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀಯ ತದ್ರೂಪ.

ಇಂತು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಲಿಂಗವು ಮಹದೈಕ್ಯನ ಮಹಾನುಭಾವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಸ್ವರೂಪು ತಾನೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಭಾವ ಪ್ರಕಾಶಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೮. ಭಾವಪ್ರಕಾಶಸ್ಥಲ.

(೧) ಆಚಾರ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಆಯತವಾದುದೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ. ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಿಡಿದಿಹುದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ. ಸ್ವಾಯತ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಉದಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಕಾಣಬಾರದು. ಈ ಭೇದವ ಭೇದಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಾಣಾ.

ಟೀಕು:— ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸ್ವಾಯತವಾದ ಭಕ್ತನು ಕರ್ಮಕ್ರಿಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಏಕಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠಾವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವದೇ ಆಚಾರ. ಅಂತಪ್ಪ ಆಚಾರನೆಡೆಗೊಂಡು ಭಕ್ತನ ಕರಸ್ಥಲನ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಕಳೆ ಇಹುದೆಂಬುದೀಗ ಆಚಾರವಂಗದ ಮೇಲೆ ಆಯತವಾದುದೇ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಾವ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಪ್ರಾಣನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಉದಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವ ಕಾಣಬಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳೆಯ ಕಾಂಬ ಭಾವ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾತಂಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿಲ್ಲ. ಇಂತೆಂಬ ಮರ್ಮವ ತಿಳಿದು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದರಿದು ಭಿನ್ನವಳಿದಿರ್ದ ಶರಣ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನೆಂಬುದೀಗ ಈ ಭೇದವ ಭೇದಿಸಿಬಲ್ಲಗೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವೆಂಬೆನೆ? ಪ್ರಾಣದ ಹಂಗಿನ ಲಿಂಗ. ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವೆಂಬೆನೆ? ಲಿಂಗದ ಹಂಗಿನ ಪ್ರಾಣ. ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ವಲ್ಲ. ಉಭಯ ಸಂದಳಿದವರ ತೋರಿ ಬದುಕಿಸಯ್ಯಾ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗ ಮದೇವಾ.

(೩) ಉದಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವ ನೋಡಿ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಿ ನೀ ಕೇಳಾ. ಉದಯವೆಂದೇನೋ ಶರಣಂಗೆ? ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೆಂದೇನೋ ಶರಣಂಗೆ? ಅಸ್ತಮಾನವೆಂದೇನೋ ಶರಣಂಗೆ? ಮಹಾ ಮೇರುವಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿರ್ದು ತನ್ನ ನೆಳಲನರಸುವ ಭಾವ ಭ್ರಮಿತರ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವ.

(೪) ಎಲ್ಲಿಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಅಣ್ಣಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೇ. ಶಿವನಾವ ಆವ ಕಡೆ? ಭಕ್ತಿ ಆವ ಕಡೆ? ಉತ್ಪತ್ಯವ ಬಲ್ಲರೆ, ನೀವು ಹೇಳಿರೇ. ಭಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯವ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಗುರು. ಶಿವನ ಶಿವಂಗರ್ಪಿಸುವ ಪರಿ ಎಂತೋ? ಶಿವ ನಷ್ಟ, ಶಕ್ತಿ ನಷ್ಟ. ಉಭಯ ನಾಸ್ತಿಯಾದಡೆ ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗನೆಂಬೆ.

(೫) ಉತ್ತಮಾಂಗ, ಗಳ, ಕಕ್ಷೆ, ಕರಸ್ಥಳ, ಮುಖಸೆಜ್ಜೆ, ಅವಲೋಕ್ಯವೆಂಬ ಅಕಟಕಟಾ ನಿನ್ನ ವಾರ್ತೆಯ ಕೇಳಲಾಗದು. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಲಿಂಗವು ಸರ್ವಾಂಗವಲ್ಲದೆ ಕೇಳಲಾಗದು.

(೬) ಕಂಗಳ ಮುಂದೆ ತೋರಿದ ಮಚ್ಚು ಮನದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೋ! ಕಳೆಯಬಾರದು, ಕೇಳಬಾರದು. ಕಂಗಳ ಕತ್ತಲೆಯ ವನದ

ಮಿಂಚು ಇದ ಬಲ್ಲವರನಲ್ಲಿನಿಸಿತ್ತು ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ನಾಮದೊಡಕು.

(೭) ಆತನ ನೋಡಿದಡೆ ದೆಸೆಗಳ ಮರೆದೆ. ಇನ್ನೆಂತವ್ವಾ ! ಆತ ನುಡಿಸಿದಡೆ ಮೈ ಬೆಮರ್ದೆ. ಇನ್ನೆಂತವ್ವಾ ! ಅವ್ವಾ ಕೆಯ್ಯ ಹಿಡಿದಡೆ ಎನ್ನ ನಿರಿಗಳು ಸಡಿಲಿದವು ಎನ್ನೆಂತವ್ವಾ ! ಅವ್ವಾ, ನಮ್ಮ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗಜೇಶ್ವರನಪ್ಪಿದನೆಂದಡೆ ಆ ನಷ್ಟವ ಮರೆದೆನಿನ್ನೆಂತವ್ವಾ !

(೮) ಸಾವಯುವೆಂದಡೆ ನಿರವಯುವಾಯಿತ್ತು. ನಿರವಯುವೆಂದಡೆ ಸಾವಯುವಾಯಿತ್ತು. ಸಾವಯು ನಿರವಯು ತನ್ನೊಳಗಡಗಿತ್ತು. ಸ್ಫಟಿಕದ ಘಟದೊಳಗಣ ಜ್ಯೋತಿಯಂತೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣನ ನಿಲವು.

(೯) ಸ್ಥಲ ಹೋಯಿತ್ತೆನಗೆ. ನಿಃಸ್ಥಲ ಹೋಯಿತ್ತೆನಗೆ. ಗೋರಿಕಲ್ಲ ಮಾಡಹೋಯಿತ್ತೆನಗೆ. ಹುವ್ವಿನ ವಿಮಾನ ಹೋಯಿತ್ತೆನಗೆ. ಬಸವ ಹೋದನೆನಗೆ. ಬಸವನ ಮನೆಯ ಜಂಗಮ ಹೋದನೆನಗೆ. ಇನ್ನು ಬಸವಾ ಬಸವಾ ಎಂದೆನಾದಡೆ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮ್ಮಾಣೆ.

ಇಂತು ಭಾವ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನೈದಿದ ಅಂಗವು ಮಹದೈಕ್ಯ ಭಾವ ಭಾವಿಕ ಬಾವಿತ್ವಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನವೇ ತಾನಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

೯. ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶಸ್ಥಲ.

(೧) ಅರಸಲಿಲ್ಲದ ಘನವನರಸುವದದೇನೋ? ತಿಳಿವುದದೇನೋ? ತಿಳಿವಿನ ಮುಂದಣ ಸುಳುಹು ತಾನೇನೋ? ಸರದ ಸಮತೆಯ ಪರಿಣಾಮವ ನೋಡಾ. ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದು ಅದೇ ಕಂಡ್ಯಾ.

ಟೀಕು:— ಅರಸುವ ಅರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದ ವಸ್ತುವ ಅರಸಿ ನೋಡಿಹೆವೆಂದರೆ ಕಾಣಬಾರದು. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ ಅರಸುವಾತನು ತಾನೇ ಆ ವಸ್ತು ಆದ ಕಾರಣ ನುಡಿದ ಕುರುಹಿಗೆ ತಂದರೆ ಆ ವಸ್ತು ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮವೆನಿಸಿಪ್ಪುದಾಗಿ ನುಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆಂಬುದೀಗ ಸರದ ಸಮತೆಯ ಪರಿಣಾಮವ ನೋಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ನಿಜವನರಿದಡೆ ಬೇರೆ ಅರಸಲಿಲ್ಲ. ತಾನೇ ವಸ್ತುವೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಸುಖವ ಬಲ್ಲಾತ ಸುಖಿಯಲ್ಲ. ದುಃಖವ ಬಲ್ಲಾತ ದುಃಖಿಯಲ್ಲ. ಸುಖದುಃಖವೆರಡನು ಬಲ್ಲಾತನು ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮುನ್ನ ಸತ್ತವರ ಕುರುಹ ಬಲ್ಲಡೆ ಆತನೇ ಬಲ್ಲತನದ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ ಕಂಡಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೩) ಅನ್ಯಲಿಂಗ ಅನ್ಯಲಿಂಗವೆಂದೆಂಬಿರಿ. ಅನ್ಯಲಿಂಗವಾವುದು ಬಲ್ಲರೆ ನೀವು ಹೇಳಿರೇ. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವುಳ್ಳವರ ಮನೆಯ ಹೋಗಿ ಸಲಿಸಲಾಗದು. ಬರುಕಾಯರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗದು. ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದವರ ಕಂಡಡೆ ಮಾಡುವಾತನೇ ಭಕ್ತ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

(೪) ಕಾಯದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವೋ? ಜೀವದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವೋ? ಕಾಯವೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಸುರುವ ಖಂಡಿತರನೇನೆಂಬೆ? ಜೀವಲಿಂಗವೆಂದು ಪೂಜಿಸುವ ಉಪಜೀವಿಗಳನೇನೆಂಬೆ? ಭಾವ ಲಿಂಗವೆಂದು ಪೂಜಿಸುವ ಭ್ರಮಿತರನೇನೆಂಬೆ? ಕಾಯ ಲಿಂಗವೇ? ಅಲ್ಲ. ಜೀವ ಲಿಂಗವೇ? ಅಲ್ಲ. ಭಾವ ಲಿಂಗವೇ? ಅಲ್ಲ. ಲಿಂಗವಳಿದು, ಉಭಯಲಿಂಗವುಳಿದು ದೃಷ್ಟಲಿಂಗ

ದಲ್ಲಿ ನೆರೆಯಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಜ್ಜಲಿಂಗೈಕ್ಯರೆಂಬೆ.

(೫) ಕಾಯಾನುಭಾವಿಗಳು ಕಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತರು. ಜೀವಾನುಭಾವಿಗಳು ಜೀವದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತರು. ಪ್ರಾಣಾನುಭಾವಿಗಳು ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತರು. ಪವನಾನುಭಾವಿಗಳು ಪವನದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತರು. ಇವರನೆಂತು ಸರಿಯೆಂಬೆ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳಿಗೆ? ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತರು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು.

(೬) ಅಂತರಂಗದ ನಿರವಯವದು. ಅಂಗವೇ ಬಹಿರಂಗದ ಸಾವಯವವದು. ಜಂಗಮವೇ ಅಂತರಂಗದ ನಿರವಯವವದು. ಬಹಿರಂಗದ ಸಾವಯವವದು. ಮಾಂಸದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ನೋಡಾ. ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಉಭಯ ಒಂದಾದ ಭೇದ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ.

(೭) ಹೃದಯ ಕಮಲ ಕರ್ಣಿಕಾಕುಹರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕಾಂಬರೆ ಶರಣನು. ಜಿಹ್ವೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿವನೇ ಶರಣನು? ಪ್ರಕೃತಿ ತನು ಗುಣ ವಿರಹಿತ ಸುಕೃತಶೂನ್ಯ ಘನ ಮುಗ್ಧ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನು.

(೮) ಅರಿವಿನಿಂದ ಅರಿದಿಹೆನೆಂದರೆ, ಅರಿವು ಮರವೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಆ ಅರಿವಿನಿಂದ ಅರಿದಿಹೆನೆಂದೆಂಬಜ್ಞಾನಿಯ ಮಾತ ಕೇಳಲಾಗದು. ಭಾವದಿಂದ ಭಾವಿಸಿಹೆನೆಂದರೆ ಭಾವ ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಗಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಭಾವದಿಂದ ಭಾವಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಭ್ರಮಿತರ ಮಾತ ಕೇಳಲಾಗದು. ಜ್ಞಾನದಿಂದರಿದಿಹೆನೆಂಬರೆ ಜ್ಞಾನವಜ್ಞಾನಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದರಿದಿಹೆನೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಮಾತ ಕೇಳಲಾಗದು. ಸುಜ್ಞಾನಭರಿತ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೯) ಅರಿವೆಂಬ ಅಲಗಿಂಗೆ ಕುರುಹಿನ ಮೋಹ ನೋಡಾ. ಅರಿವರತು ಒಳಗ ನೆರೆಯಬಲ್ಲವರಿಲ್ಲ. ಶಂಕೆ ಸಮ್ಯಕ್ಕಿಲ್ಲಾಗಿ ಅಂತಿಂತೆನಲಿಲ್ಲ. ಅಂಕವ ಕಾಣದೆ ಬಾಳುವೆಗೊಳಗಾದಿರಲ್ಲಾ! ನಿರ್ಲೇಪವಹ

ಅಂಕಕ್ಕೆ ಹರಿವರಿವುದೇ ಗೆಲವು. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ವೆಂದೇನೋ ?

(೧೦) ಭಕ್ತಸ್ಥಲ ಘನವೆಂದು ನುಡಿವಿರಿ. ಭಕ್ತಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವೇ ಪ್ರತಿ. ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ ಘನವೆಂದು ನುಡಿವಿರಿ. ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವೇ ಪ್ರತಿ. ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ ಘನವೆಂದು ನುಡಿವಿರಿ. ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವೇ ಪ್ರತಿ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ ಘನವೆಂದು ನುಡಿವಿರಿ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಶರಣಸ್ಥಲವೇ ಪ್ರತಿ. ಶರಣಸ್ಥಲ ಘನವೆಂದು ನುಡಿವಿರಿ. ಶರಣಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವೇ ಪ್ರತಿ. ಪ್ರತಿಯುಳ್ಳುದರಿವೇ ? ಪ್ರತಿಯುಳ್ಳುದು ಜ್ಞಾನವೇ ? ಪ್ರತಿಯುಳ್ಳುದು ನಿರ್ಭಾವವೇ ? ಪ್ರತಿಯುಳ್ಳುದು ಮೋಕ್ಷವೇ ? ಇಂತೀ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಃಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಯುವದಲ್ಲಿ ಒಳಗಲ್ಲ, ಹೊರಗಲ್ಲ. ಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಸಂಗ. ಬಯಲು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೧೧) ಬ್ರಹ್ಮನ ಹೆಂಡಿತಿಯು ಹಿಡಿತಂದು ಅಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿಸಿದಾತ ಬಸವಣ್ಣ. ಹರಿಯ ಸಾಸಿರದೇಳುನೂರು ಕುಮಾರಿತಿಯರ ಹಿಡಿತಂದಾತ ಬಸವಣ್ಣ. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಸೋಂಕದೆಂದಾತ ಬಸವಣ್ಣ. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋದಾತ ಬಸವಣ್ಣ. ಬೀಳನುಟ್ಟು ಬಯಲಾಗಿ ಹೋದಾತ ಬಸವಣ್ಣ. ಆ ಬಸವಣ್ಣನ ಹಿಂದನೆ ತೋರು ಕಂಡಾ ಕಲಿದೇವಯ್ಯ.

ಇಂತು ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶ, ಭಾವಪ್ರಕಾಶ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲಂಗಳೇಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಮಹದೈಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮುಗ್ರಾಹಕವನೈದಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಭಾವವಳಿದು ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಯಾಗಿರ್ದು ಕೊಂಡುದೇ ಪ್ರಸಾದವಾದುದರ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಸ್ವೀಕೃತ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

ಮಹಾಲಿಂಗ.

ವಿವರಣೆ:– ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಅದು ಶರಣಸ್ಥಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬಹಿರಂಗ, ಅಂತರಂಗಗಳೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮುಂದಿನ ಸ್ಥಲವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲ ತೆರದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಡೆಗೆ ಆತನು ಶೂನ್ಯಸ್ಥಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಇದೇ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಅಥವಾ ಬಯಲು. ಇದರ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಪುನಃ ಮೂರು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಈ ಒಂಬತ್ತು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಯದು ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಸ್ಥಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೧ನೆಯ ವಿಭಾಗ:– ಕೊಂಡುದು ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ, ನಿಂದುದೋಗರಸ್ಥಲ, ಚರಾಚರನಾಸ್ತಿಸ್ಥಲ ಇವುಗಳು ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಾವವಳಿದು ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಯಾಗಿರುವದೇ ಕೊಂಡುದು ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯ ಲೋಲುಪತೆಯು ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಮುಂದೆ ಮಹತ್ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವದು. ಇದೇ ನಿಂದುದೋಗರಸ್ಥಲವು. ಆಗ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಸ್ತರಂಗವಾದ ಅಂಬುಧಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವನು. ಇದೇ ಈ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಆ ಬಳಿಕ ಏನೇನೂ ಚಲಿಸದೆ ಚರಾಚರವೆಂಬ ಉಭಯವೂ ನಾಸ್ತಿಯಾಗುವವು. ಇದು ಚರಾಚರ ನಾಸ್ತಿಸ್ಥಲ

೨ನೆಯ ವಿಭಾಗ:– ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾಂಡಸ್ಥಲ, ಭಾಜನಸ್ಥಲ,. ಮತ್ತು ಅಂಗಲೇಪನ ಸ್ಥಲಗಳು ಬರುವವು. ಹಿಂದೆ ೧ನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗವು ಏಕೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಂಗವೆಂಬ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವದು. ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತೆಂಬ ಸಕಲ ಕರಣ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗುವದು. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಅದು ಭಾಂಡಸ್ಥಲವೆಂದು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಮುಂದೆ ಈ ಲಿಂಗವು ಕರಣ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗಲು ಐಕ್ಯನಿಗೂ ಕೂಡ ಭಾಜನವಾಗುವದು. ಇದೇ ಭಾಜನಸ್ಥಲವು. ಮುಂದೆ ಆ ಮಹಾ ಲಿಂಗವು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಲೇಪಹೊಂದುವದು. ಇದು ಅಂಗಲೇಪನವು.

೩ನೆಯ ವಿಭಾಗಃ— ಮೂರನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪರವರಿಯದ ಸ್ಥಲ, ಭಾವಾಭಾವ ನಷ್ಟಸ್ಥಲ, ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಸ್ಥಲಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಕಡೆಯ ಮೂರು ವಿಭೇದಗಳು. ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಲಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಅಡಗಿ, ಸ್ವಯುವೆಂಬುದು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವದು. ಇದು ಸ್ವಪರವರಿಯದ ಸ್ಥಲವು. ಮುಂದೆ ಭಾವಾಭಾವಗಳೆಂಬೆರಡೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಲಿಂಗವು ಮೂಲ ಜ್ಞಾನವನು ಹೊಂದಿ, ಜ್ಞಾನವೇ ತಾನಾಗಿ, ಆ ಜ್ಞಾನವು ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವದು. ಇದು ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಸ್ಥಲವು. ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಲವು. ಹಿಂದಿನ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳೆಲ್ಲವುಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವದೇ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಸ್ಥಲವು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನರಿತವನಿಗೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಭವವಾಗುವದು. ಇವನೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಯು, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಯು. ಅವನೇ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹನು.

---

೧. ಸ್ವೀಕೃತಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ ಅಥವಾ ಕೊಂಡುದುಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ.

(೧) ಪುರುಷ ವಿರಹಿತ ಅರ್ಪಿತ, ರುಚಿವಿರಹಿತ ಪ್ರಸಾದ ಎಂದೆನ್ನದೆ ಮತ್ತಾರಿಗಾದಡೆಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿ, ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಎಂದೆನೆಂದೆ. ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಆದಡೆಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿ.

(೨) ಇಲ್ಲೆಂಬುದ ಇಲ್ಲೆನಬಲ್ಲಡೆ ಅರ್ಪಿತ. ಉಂಟೆಂಬುದನುಂಟೆನಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಪ್ರಸಾದವ ತಾನಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸಾದಿ. ಆ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪರಮಪರಿಣಾಮವೇ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ, ಆ ಪ್ರಸಾದವು ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗುತಿರ್ಪನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

(೩) ಆರು ಬಣ್ಣದ ಮೃಗವು ತೋರಿಯಡಗಿತ್ತು. ಬಯಲು ಮೂರು ಲೋಕದೊಳಗೆ ಸಾರಿ ಹಜ್ಜೆಯ ನೋಡಿ ತೊರೆಯ ಬೆಂಬಳಿ ವಿಡಿದು ತೋಹಿನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಮೃಗವು ಸೋಹಂ ಸೋಹಂ ಎನುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಇಹಪರವ ಮೀರಿ ನಿಂದಿತ್ತು. ತೋರಲಿಲ್ಲದ ಬಿಲ್ಲು ಬೇರೆ ನಿರಿಸಿದ ಬಾಣ ಅರಿವಿನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕುರುಹ ಬಾಣಸವ ಮಾಡಿ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಪ್ರಸಾದವೇ ತಾನಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಇಲ್ಲದ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿದ ಬೋನವ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸುಖಿಯಾದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೪) ಅರ್ಪಿತವಿಲ್ಲ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ. ಅನರ್ಪಿತವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಸಾದಿ ಶರಣಂಗೆ. ರೂಪಿಲ್ಲ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ. ರುಚಿ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರಸಾದಿ ಅರ್ಪಿಸಲರಿಯದ ಶರಣನು. ಅನರ್ಪಿತವನೊಲ್ಲದ ಪ್ರಸಾದಿ. ಇದು ಕಾರಣ ಮಹಾಘನ ಸದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧಸೋಮನೆಂಬ ಲಿಂಗವಿದು ತಾನಿಲ್ಲದ ಸುಯಿಧಾನಿ.

(೫) ನಿಜ ಉಂಡ ನಿರ್ಮಲದಲೊದಗಿರ್ದ ಜ್ಯೋತಿಯನು ಮರಳಿ ಪ್ರಸಾದರೂಪ ತಾನಾಗಿಯೋ ನಿಜ ಉಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಬೆಳಗಿ ತೋರಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಥಾ.

ಇಂತು ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಸಾದದ ನಿಜ ಸುಖವನಾಲಿಂಗಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಯಾದ ಲಿಂಗವು ಮಹದೈಕ್ಯನಲ್ಲಿ ತಾನು ತಾನಾಗಿ ನಿಂದುದೇ ಓಗರಸ್ಥಲವಾಗಿ ನಿಂದ ನಿಲವಿನ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಶಿಷ್ಟೋದನ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೨. ಶಿಷ್ಟೋದನ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ ಅಥವಾ ನಿಂದುದೋಗರಸ್ಥಲ.

(೧) ಮೇರು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಈರೈದು ತಲೆ ಧಾರುಣಿಯ ಮನುಜರು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿಪ್ಪರು. ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ರಸದಲ್ಲಿ ಓಗರವ ಮಾಡಿ ಆರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಿಪೆ. ವಿಷಮಾಕ್ಷ ಹರಭಸ್ಮ ವಿಭೂಷಣ ಶಶಿಧರ ಶರಣು ಶರಣೆನುತಿಪ್ಪೆನು. ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಯಮಪುರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ

ಹಾರವ ಬೇಡಿದಡೆ, ಖಂಡ ಕಪಾಲವ ಕೊಯಿದುಂಡು ತೃಪ್ತಿ ಅಖಂಡಿತ ನಿರವಯು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕುಃ— ಮೇರುವೆಂದರೆ ತನುತ್ರಯಂಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಕರ್ತುವಪ್ಪ ಅಹಂಕಾರ. ಆ ದೇಹದ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ದಶನಾಳ. ಆ ನಾಳಂಗಳೊಳಗೆ ದಶವಾಯುಗಳು ತಲೆದೋರುತ್ತಿಪ್ಪುವೆಂಬುದೀಗ ಮೇರು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಈರೈದು ತಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದಶವಾಯುಗಳ ಸಂಚವ ಕೆಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ರಸದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗವನು ಸಮರಸ ಪಾಕವ ಮಾಡಿ ಸುಖಿಪೆವೆಂಬುದೀಗ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ರಸದಲ್ಲಿ ಓಗರವ ಮಾಡಿ ಆರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಆರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಿ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ತಾನೇ ಶಿವನೆಂದರಿದು ತನ್ನ ತಾನೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ವಿಷಮಾಕ್ಷ ಹರಭಸ್ಮ ಭೂಷಣ ಶಶಿಧರ ಶರಣು ಶರಣೆನುತಿದ್ದೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ರಾಜಯೋಗಿ ಸಗುಣಯೋಗವ ಅಗ್ನಿಮಂಡಲದ ಮೇಲನೊತ್ತಿ ಕೋಣ ಮಂದಿರವೆಂಬ ಕುಂಡಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ಉರ್ಧ್ವಚಕ್ರವೆಂಬ ಇಂದ್ರ ಯಮಪುರದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವ ಸೂತ್ರವ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಪ್ಪ ಅಮೃತಾಹಾರವನು ಆರೋಗಿಸಿ ಇಂತು ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ಯೋಗಂಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಯಮಪುರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಹಾರವ ಬೇಡಿದಡೆ ಖಂಡ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಡು ತೃಪ್ತಿ ಅಖಂಡಿತ ನಿರ್ವಯಲು ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಸರ್ವಾಂಗವು ಲಿಂಗವಾದ ಆರೋಗಣೆಗೆ ಆಪ್ಯಾಯನವೇ ಕರಸ್ಥಲ. ಸಿಂದುದೋಗರ ಬಂದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಪ್ರಸಾದ. ಹೇಳಲಿಲ್ಲದ ಕೇಳಲಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಣಯ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲ ನೋಡಾ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವ ಬಸವನನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಿಂದ ನಿಲವಿನ ಸಹಜ ಉದಯಿಸಿದ ಲಿಂಗ ನಿರಂತರ ನಿಜದ ಪರಿಯಿಂತುಟು.

(೩) ನಿಷ್ಕಲವೆಂಬ ಭಾಜನದಲ್ಲಿ ನಿಜ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಕ್ಕಿಯ ತುಂಬಿ ಪರಮಾನಂದವೆಂಬ ಜಲವನೆರೆದು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪಾಕವಾದ ಲಿಂಗದೋಗರವು ಮಹಾಘನದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಘನ

ತೃಪ್ತಿಯು ನೀವುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ಕಾಣಿರೇ. ಅದನು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಕಂಡು ಕೈಯ್ಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಡು, ಬಾಯಿಲ್ಲದೆ ಉಂಡು, ತೃಪ್ತಿಯು ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಅರಿವಿನಿಂದ ರಿಮು ಸುಖಿಯಾದೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೪) ಭಕ್ತ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದವಾದ. ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ತನ ನುಂಗಿ ಭಕ್ತನಾಯಿತ್ತು. ಭಕ್ತನು ಪ್ರಸಾದವು ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಲಿಂಗ ಸಂಗ ಎರಡು ಭಕ್ತನೇ ಭವಿಯಾದ ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಸಾದವೇ ಓಗರವಾಯಿತ್ತು. ಮತ್ತಾ ಓಗರವೇ ಭವಿಯು ಓಗರವಾಯಿತ್ತು. ಓಗರ ಭವಿ ಎಂಬೆರೆಡಿಲ್ಲದೆ ಓಗರವಾಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ನಿಜದ ನಿಲವು ನಿಂದು ನಿಸ್ತರಂಗವಾದ ಅಂಬುಧಿಯಂತಿಪ್ಪುದಾ ಲಿಂಗವು ಐಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಚರಾಚರವೆಂಬುಭಯವು ಲಯವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಚರಾಚರ ನಾಸ್ತಿಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೩ ಚರಾಚರನಾಸ್ತಿಸ್ಥಲ.

(೧) ಸೊಪ್ಪಡಗಿದ ಸುಮ್ಮಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಗತಿಯನರಸುವರೇ? ಅವ ಗತಿ ಮತಿಯನರಸುವರೇ? ಅಂಗವಿಲ್ಲ. ಪಾವನ ಸ್ವರೂಪ ಲಿಂಗಲೀಯ್ಯವಾದವರಲ್ಲಿಗೆ ಗತಿಯನರಸುವರೇ? ಮತಿಯನರಸುವರೇ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ನಿಜವಿಡಿದವರಲ್ಲಿ?

ಟೀಕು:— ತನುವಿನ ಮರವೆ ಮನದ ವ್ಯಾಕುಳವಳಿದು ನಿಜ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪ ತಾನೇ ಎಂದು ಅದು ಮಹಾಲಿಂಗೈಕ್ಯನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನೈದಿಪ್ಪನಾಗಿ ಆ ಶರಣನಲ್ಲಿ ಅವಗುಣ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಂಗಳನು ಆರುಪಿ ನೋಡಿಹನೆಂಬರೆ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಈ ವಚನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಆಕಾರ ನಿರಾಕಾರವೆಂಬೆರಡು ಸ್ವರೂಪಂಗಳು. ಒಂದು ಆಹ್ವಾನ ಒಂದು ವಿಸರ್ಜನ, ಒಂದು ಸುರಾಳ ಒಂದು ನಿರಾಳ, ಉಭಯ ಕುಲರಹಿತ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ನಿಶ್ಚಿಂತ.

(೩) ವ್ಯಾಪ್ತ ವಾಪ್ತಿ ಎಂಬುದು ಲಿಂಗದ ಭಾವ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾ ನಿಂದುದು. ದೃಷ್ಟವಾಗಿ ಮೋಹವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾ ನಿಂದುದು. ಅರಸುವ ಬೆರಸುವ ಭೇದವು ತಾನಾಗಿ ನಿಂದುದು. ಮಹಾಘನ ಸೋಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದವನೊಳಕೊಂಡಿತ್ತು.

(೪) ಆಕಾರ ನಿರಾಕಾರಂಗಳೆರಡೂ ಸ್ವರೂಪು ನಿರೂಪಂಗಳು. ಒಂದು ಆಹ್ವಾನ ಒಂದು ವಿಸರ್ಜನ, ಒಂದು ವ್ಯಾಕುಳ ಒಂದು ನಿರಾಕುಳ. ಉಭಯ ಕುಳ ಸಹಿತ ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನು ನಿಶ್ಚಿಂತನು.

(೫) ಅರಿವಿನ ಹೃದಯ ಕಂದೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ಗುರುವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಬರಲ್ಲದೆ, ಗುರುವೆಂದೆನಲುಂಟೇ? ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಶಿಷ್ಯನೆಂದೆನಲುಂಟೇ? ಗುರುವಿಂಗೆ ಗಮನಾಗಮನ ನಾಸ್ತಿಯಾದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವೆಲ್ಲಿಯದು ಹೇಳಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೬) ಸ್ಥಲದಿಂದ ನಡೆನುಡಿಯಾಯಿತ್ತು. ನಿಃಸ್ಥಲದಿಂದ ನಡೆನುಡಿಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ನೋಡಲೊಡನೆ ಸ್ಥಲ ಹೋಗಿ ತೋರಿತ್ತು. ಅರಯ್ಯಲೊಡನೆ ನಿಃಸ್ಥಲವಾಯಿತ್ತು. ಸ್ಥಲವಲ್ಲ, ನಿಃಸ್ಥಲವಲ್ಲ. ನೋಟವೇ ಕೂಟ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ.

(೭) ಎರಡು ಬೆಟ್ಟದ ನಡುವೆ ಕರಡಿಯ ಮಿಳಿಯ ಮಾಡಿ ಹುಳಿಯನೆತ್ತುವ ಹೂಡಿ ಹೊಡೆದವರಾರೋ? ಎರಡರ ಎಂಟೆರಡರ ಆರರ ನಾಲ್ಕೆರಡರ ಶರಧಿಯ ಕೂಡಿ ಮೊರೆವುತ್ತಿದೇನೋ? ಕುರುಡ ಹೆಳವನ ಕೈವಿಡಿದು ನಡೆವಂತೆ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದು ನಿರಾಳದ ನಿಲವು.

(೮) ನುಡಿಯಿಂದ ನಡೆಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ನಡೆಯಿಂದ ನುಡಿಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಭಾವವದು ಸುಟ್ಟು ಅದು ತಾನೇ ನಾಚಿ ನಿಂದಿತ್ತಲ್ಲಾ. ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಅರಿವು ಸಿನೆ ಬಂಜೆಯಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ.

(೯) ಸೊಪ್ಪಡಗಿದ ಸುಮ್ಮಾನಿಗಳವರಲ್ಲಿ ಗತಿಯನರಸುವರೇ? ಅವರಲ್ಲಿ ಮತಿಯನರಸುವರೇ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ನಿಜನಿಂದವಲ್ಲಿ?

ಇಂತು ಕೊಂಡುದು ಪ್ರಸಾದಿ ನಿಂದುದೋಗರ ಚರಾಚರ ನಾಸ್ತಿ ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲಂಗಳೇಕವಾದ ಲಿಂಗವು ಮಹದೈಕ್ಯನ ಸರ್ವಾಂಗ ವೆಂಬ ಭಾವದೊಳಡಗಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತೆಂಬ ಸಕಲ ಕರಣ ದ್ರವ್ಯಂ ಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ಪುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಭಾಂಡ ಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೪. ಭಾಂಡಸ್ಥಲ.

(೧) ನರರು ಸುರರು ಕಿನ್ನರರು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರು ಪಿಂಡವೆಂಬ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹರಾಗಿ ನಾನವ ರೂಹಿಸಬಲ್ಲೆನೆ ಅಯ್ಯ? ದೇವಗಣ ರುದ್ರಗಣ ಪ್ರಮಥಗಣ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಭಾಂಡ ದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹರಾಗಿ ನಾನವರ ಭಾವಿಸಬಲ್ಲೆನೆ ಅಯ್ಯಾ? ಸತ್ಯರು ಮುಕ್ತರು ನಿತ್ಯರೆಂಬ ಮಹಾಮಹಿಮರೆಲ್ಲರು ಚಿದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹರಾಗಿ ನಾನವರನರಿದು ಬಲ್ಲೆನೆ ಅಯ್ಯ? ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಭಾಂಡವ ನೊಳಕೊಂಡ ಅಖಂಡಿತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಾಂಡವೇ ತನ್ನ ಇರವೆಂದರಿದ ನಿಜಲಿಂಗೈಕ್ಯನ ಉಪಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ಉಪಮಿಸಲಿಲ್ಲಾಗಿ ರೂಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ರೂಹಿ ಸಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅರಿಯ ಲಿಲ್ಲದ ಅರಿವೇ ತಾನಾಗಿ ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದು ಬೇರಿಲ್ಲ.

(೨) ಆಯತವಿಲ್ಲದ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬೋನವ ಮಾಡಿ ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಶಿವಕಾರ್ಯಂಗಳು ಬೋನವಿಲ್ಲದೆ ಅರಸಿ ಕೊಟ್ಟಡೆ ಆಪ್ಯಾ ಯನ ಆರಿಗೂ ಅಡಸದಿದ್ದುದ ಕಂಡು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಎಂದನು.

(೩) ತನುವೇ ಭಾಂಡವಾಗಿ ಮನವೇ ಸುಯಿಧಾನವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಾ ಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥವ ಮಾಡಿ ಶ್ರೋತ್ರ ನೇತ್ರ ಘ್ರಾಣ ಜಿಹ್ವೆ ಸ್ಪರ್ಶನ ಮೂರ್ತಿ ನೀನೇ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

ಇಂತು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳೆಂಬ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಾಧನಂಗಳ ನಿಂಬುಗೊಂಡು ಭಾಂಡ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದ ಲಿಂಗವು ಮಹದೈಕ್ಯಂಗೆ ತಾನೇ ಭಾಜನವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಭಾಜನಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೫. ಭಾಜನಸ್ಥಲ.

(೧) ಘನವಪ್ಪ ಬೋನವ ಒಂದನುರಿವ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಗುರುಲಿಂಗವಾರೋಗಣೆ ಮಾಡಿ ಮಿಕ್ಕುದು ಪ್ರಸಾದ. ಇಂತೀ ತೆರದ ಘನವಪ್ಪ ಲಿಂಗವನು ಒಂದನುವಿನಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿ ಘನವಪ್ಪ ಬೋನವನು ಲಿಂಗವಾರೋಗಣೆಯ ಮಾಡಿ ಮಿಕ್ಕುದ ಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸಾದಿ. ಇಂತೀ ತೆರನ ಬೆಸಗೊಳ ಬಲ್ಲಡೆ ಎನ್ನ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಯ್ಯ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಟೀಕು:— ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬ ಅಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ರುಚಿ ಅಳವಡಲು ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬುದೀಗ ಅಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ರೂಪು ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸುಖವ ಕೊಂಬುದೀಗ ಗುರು ಪ್ರಸಾದ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಾಣದ ಅಂಗಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ ಈ ತೆರನ ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನೇ ಬಲ್ಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಪರಿಯಾಣ ಭಾಜನವೆಂಬರು. ಪರಿಯಾಣ ಭಾಜನವಲ್ಲ ನೋಡಾ. ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಶ್ರೀಮನವೇ ಭಾಜನವು. ಬೇಸರ ಪೋಗದೆ ಮಿಸಲವಾಗರ್ಪಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪನು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನು.

(೩) ಸಾರಾಯಪದಾರ್ಥವನಾರಯ್ಯ ಬೇಕೆಂದು ಶರಣ ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಇಪ್ಪ ತ್ರೈದಿಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಭಕ್ತರ ಮಾಡಿ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದು ಕಲ್ಪಿತವಿಲ್ಲದೆ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಲು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯಂಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡಿರ್ದನಯ್ಯ.

(೪) ಸಹ ಭಾಜನ ಸಹ ಭೋಜನವೆಂದೆಂಬರು. ಭಾಜನವಾವುದು ಭೋಜನವಾವುದೆಂದರಿಯರು. ಭಾಜನವೇ ಅಂಗ, ಭೋಜನವೇ ಲಿಂಗ.

ಭಾಜನ ಸಹಿತ ಭೋಜನವ ಮಾಡುವ ಹಿರಿಯರು ಭಾಜನವನಿಕ್ಕಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೫) ತ್ರಿವಿಧ ಮಧ್ಯದಶೇಷ ತ್ರಿಕೂಟದ ಬೆಳಸು. ದೇವಮಧ್ಯದ ಪರಿಯಾಣ. ನಿರ್ಭಾವ ಮಧ್ಯದ ಧ್ಯಾನವನೇ ತಂದು ರತ್ನಾರಂಭದ ಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವನು ಸಂಹರಿಸುವೆ. ಹಿಂದೆ ನೋಡಿಯೂ ಆರುವ ಕಾಣೆ. ಮುಂದೆ ನೋಡಿಯೂ ಆರುವ ಕಾಣೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡು ಪೈಸಕ್ಕರ ನಾ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಯ ಬೇಡಿಹೆನೆಂದೊಬ್ಬ ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಭಕ್ತಿ ಶೇಷ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾದೆನು ಕಾಣಾ ಕಲಿ ದೇವಯ್ಯಾ.

(೬) ಕಲ್ಪಿತನೆಂಬ ಭಕ್ತ ಮಾಡಿದ ಸುಯಿಧಾನವ ನೋಡಾ. ಅನಂತ ಕೋಟಿ ಅಜಾಂಡಂಗಳೇ ಈ ಸುಯಿಧಾನವಾಗಿ, ಸವಿಕಲ್ಪ ವಿಷ ಯಂಗಳೇ ಶಾಕವಾಗಿ, ಸರ್ವವಾಸನೆ ಎಂಬುದೇ ಓಗರವಾಗಿ ಇವೆ ಲ್ಲವನು ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಎಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಉಣಬಂದ ಹಿರಿಯರು ಉಣುತಿರ್ದುದ ನೋಡಿರೇ. ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಿತನೆಂಬ ಮಹಂತ ಬರಲು ಸಾಧನವಡಗಿತ್ತು. ಭಾಜನ ಉಳಿಯಿತ್ತು. ಆ ಭಾಜನವನುತ್ತು ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಇಂತು ಐಕ್ಯಂಗೆ ಲಿಂಗವೇ ಭಾಜನವಾಗಿ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಐಕ್ಯನೇ ಭಾಜನವಾಗಿ, ಅವಿರಳವಾಗಿರ್ದ ಲಿಂಗವು ಮಹದೈಕ್ಯನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲೇಪವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಅಂಗಲೇಪನ ಸ್ಥಲ ವಾದುದು.

---

೬. ಅಂಗಲೇಪನಸ್ಥಲ.

(೧) ಅರುಹಿಂದಲಾದ ಮರಹಿನ ಶಬ್ದವನರಿಯಲಾಗದು. ಅರಿ ದಡೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಭಂಗ. ಅರಿವರತು ಮರಹು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ವೆಂಬ ನಿರ್ಣಯವೆಲ್ಲಿಯದು? ಜ್ಞಾನದೊಳಗಣ ಬುದ್ಧಿಯ ಭಸ್ಮವ ಧರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಸರ್ವನಿವಾಸಿ.

(೨) ಅಪ್ಪುವನಪ್ಪಿದ ವಾಯುವಿನಂತೆ ವಾಯುವನಪ್ಪಿದ ಪರಿಮಳದಂತೆ ಬಯಲನೊಳಕೊಂಡ ಜ್ಯೋತಿಯಂತೆ ಲಿಂಗವನಪ್ಪಿದ ಶರಣ ದೇಹಿ ಎನಬಹುದೇ? ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನ ಪರಿ ಇಂತು.

(೩) ಜ್ಯೋತಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಯೋತಿಯಪ್ಪವಯ್ಯ. ಸಾಗರವ ಮುಟ್ಟಿದ ನದಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಗರವಪ್ಪವಯ್ಯ. ಪ್ರಸಾದ ಮುಟ್ಟಿದ ಪದಾರ್ಥವೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಾದವಪ್ಪವಯ್ಯ. ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟಿದ ಅಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವಪ್ಪವಯ್ಯ. ಸಕಳೇಶ್ವರದೇವ ನಿಮ್ಮ ಮುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಂತಪ್ಪರಯ್ಯ.

(೪) ಗುರುವೆಂದಲ್ಲಿಯೇ ತಪ್ಪಿತ್ತು. ಲಿಂಗವೆಂದಲ್ಲಿಯೇ ತಪ್ಪಿತ್ತು. ಜಂಗಮವೆಂದಲ್ಲಿಯೇ ತಪ್ಪಿತ್ತು. ಪ್ರಸಾದವೆಂದಲ್ಲಿಯೇ ತಪ್ಪಿತ್ತು. ಈ ಚತುರ್ವಿಧ ಸಂಚವ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಬಲ್ಲಡೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿರ್ದಡೇನು? ಈ ಲೋಕದಿಂದ ಆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೇನು? ಆ ಲೋಕದಿಂದ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದರೇನು? ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕದೊಳಗಿರ್ದ ನಿಸ್ಸಾರಾಯಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಲಿಂಗಸಾರಾಯ ಮೋಹಿಯಾಗಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗವಾದ ಶರಣ.

(೫) ಅಂಗವಿಲ್ಲಾಗಿ ಅನ್ಯಸಂಗವಿಲ್ಲಯ್ಯ. ಅನ್ಯ ಸಂಗವಿಲ್ಲಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದ ವಿವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದ ವಿವರಿಸಲಿಲ್ಲಾಗಿ ನಿಸ್ಸಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ನಿರ್ಲೇಪವಾಯಿತ್ತು.

(೬) ತನು ನಿಮ್ಮನಪ್ಪಿ ಮಹಾಲಿಂಗವಾದ ಬಳಿಕ ತನುವೆಂಬುದು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯದು? ಮನ ನಿಮ್ಮನಪ್ಪಿ ಘನ ಮನವಾದ ಬಳಿಕ ಮನವೆಂಬುದು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯದು? ಪ್ರಾಣ ನಿಮ್ಮನಪ್ಪಿ ಪ್ರಾಣ ಪದದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣವೆಂಬುದು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯದು? ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲೇಪವಾಗಿ ಮೈದೋರದಿರವ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನೇ ಬಲ್ಲ.

(೭) ಆತನ ಬೆರಸಿದ ಕೂಟವನೇನೆಂದು ಹೇಳುವೆನವ್ವಾ! ಕೇಳಲುಬಾರದು. ಏನೆಂದು ಹೇಳುವೆನವ್ವಾ! ಶಿಖಿ ಕರ್ಪೂರವ ಬೆರಸಿದಂತೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗಜೇಶ್ವರನ ಕೂಡಿದ ಕೂಟವ ಹೇಳಲುಬಾರದು.

(೮) ಅಪ್ಪುವನಪ್ಪಿದ ವಾರಿಕಲ್ಲಿನಂತೆ ವಾಯುವನಪ್ಪಿದ ಪರಿಮಳದಂತೆ ಲಿಂಗವನಪ್ಪಿದ ಶರಣನ ದೇಹಿ ಎನಬಹುದೇ? ಬಯಲನೊಳಕೊಂಡ ಜ್ಯೋತಿಯಂತೆ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನ ಪರಿ.

ಇಂತು ಭಾಂಡ ಭಾಜನ ಆಂಗಲೇಪನವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ಥಲಂಗಳೇಕವಾದ ಲಿಂಗದ ಮಹದೈಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಾಹಂ ಎಂಬುಭಯವನರಿಯದೆ ಸ್ವಯನಿಜವಾಗಿರ್ದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ಪುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಸ್ವಪರಾಜ್ಞಾಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೭. ಸ್ವಪರಾಜ್ಞಾಸ್ಥಲ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಪರವರಿಯುದಸ್ಥಲ.

(೧) ನಲ್ಲನ ಕೂಡುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವನಿದಿರುವನೇನೆಂದರಿಯೆ. ನಲ್ಲನ ಕೂಡುವಾಗ ಎನ್ನವ ನಲ್ಲನನೇನೆಂದರಿಯೆ. ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಕೂಡಿದ ಬಳಿಕ ಆನೋ, ತಾನೋ ಏನೆಂದರಿಯೆ.

(೨) ನಾಮ ಅನಾಮವೆಂದು ನೀನು ನಾಮಕ್ಕೆ ಬಳಲುವೆ. ನಾಮಃವಾವ ಸೀಮೆಯೊಳಗಿಪ್ಪದು ಹೇಳಿಲೆ ಮರುಳೇ? ನಾಮವೂ ಇಲ್ಲ, ಸೀಮೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಒಡಲೂ ಇಲ್ಲ, ನೆಳಲೂ ಇಲ್ಲ, ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ನಾನೂ ಇಲ್ಲ, ನೀನೂ ಇಲ್ಲ.

(೩) ಅರಿವು ಆರಡಿಗೊಂಡಿತ್ತು. ಮನವು ಮಹದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಘನವಡಗಿತ್ತು. ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲ. ಬಲ್ಲೆನೆಂಬಡೆ ನೆರೆಯರಿವು ಅರತು ಘನಾಘನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ನಿರಾಶ್ರಯ. ಎಲ್ಲಿಯ ಶರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವ?

(೪) ತನು ತನ್ನ ಕಾಣದು. ಮನವು ತನ್ನ ಕಾಣದು. ಇದೇನಯ್ಯ? ತನುವು ಕೆಟ್ಟು ಮನವು ಕೆಟ್ಟು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತ್ತಿದೇನಯ್ಯ? ತನು ಮುಖ ಮನಗತವಾಯಿತ್ತು. ಹಿಂದು ಮುಂದುಗಾಣದು ಮುಂದು ಹಿಂದುಗಾಣದು. ಜೀವವಿತ್ತುಗಳಿಲ್ಲ ನುಡಿಗೆಟ್ಟು ನಿಂದವು. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೆಂದುದಾಗಿ.

(೫) ತಾ ಜಗ ಜಗವೆಲ್ಲ ತಾನೆಂದರಿತ ಘನವೇದ್ಯನು. ಭೇದ ರೂಪನಾಗಿ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅನ್ಯವ ನರಿಯದೆಲ್ಲಿಯದು? ನಿರಂಜನ ನಿಜ ಚಿದ್ರೂಪ ತಾನಾಗಿ ಅರಿವು ತಾನೆಂಬ ಮಮತೆಗೆಡೆಯೆಲ್ಲಿಯದು? ಅನ್ಯ ವೆನ್ನದ ತಾನೆನ್ನದಳಿದುಳಿಮೆಯನುಪಮಿಸಬಹುದೆ? ಅನುಪಮ ಸುಖಿ ಸಾರಾಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

ಇಂತು ಸ್ವಪರಾಜ್ಞಾ ಸ್ಥಲದ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಲಿಂಗವು ಮಹದೈಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಾವಾಭಾವವೆಂಬೆರಡು ನಷ್ಟವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಭಾವಾಭಾವ ನಷ್ಟಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೮. ಭಾವಾಭಾವ ನಷ್ಟಸ್ಥಲ.

(೧) ಸತ್ಯವನೊಳಕೊಂಡು ಮಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ. ಮಿಥ್ಯವನೊಳ ಕೊಂಡು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ. ಸತ್ಯ ಮಿಥ್ಯವನೊಳಕೊಂಡು ಮನ ಭಂಗ. ಮನವನೊಳಕೊಂಡ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಭಂಗ. ಜ್ಞಾನವನೊಳಕೊಂಡ ನಿಜಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಉಂಟೇ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

ಟೀಕು:— ತನ್ನ ತಾನರಿದೆನೆಂಬುದು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಾನರಿವುತ್ತಿರಲು ಅದೇ ಮಿಥ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಅದೇ ಭಂಗವೆಂಬುದೀಗ ಸತ್ಯವನೊಳಕೊಂಡು ಮಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಿಥ್ಯವನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಅಸತ್ಯಭಾವಕ್ಕೆ ಭಂಗವೆಂಬುದೀಗ ಮಿಥ್ಯವನೊಳ ಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸತ್ಯಮಿಥ್ಯವ ಎರಡನು ಇದಿರಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿಹುದು ಮನವಾದ ಕಾರಣ, ಆ ಮನವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಭವ ಉಂಟೆಂಬುದೀಗ ಸತ್ಯಮಿಥ್ಯವನೊಳಕೊಂಡ ಮನಕ್ಕೆ ಭಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಮನವನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಸಂಕಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವು ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಅಳಿದುದಾಗಿ ಅದೀಗ ಮನವನೊಳಕೊಂಡ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಉಂಟೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಜ್ಞಾನವು ನಿಜದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಪರಾಮರಿಸಿ ನಿರ್ವಯಲಾದ ಸಹಜಕ್ಕೆ ಭಂಗವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಜ್ಞಾನವನೊಳಕೊಂಡ ನಿಜಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಉಂಟೇ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

(೨) ಭೂಮಿ ಘನವೆಂಬೆನೆ? ಪಾದಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತ್ತು. ಗಗನ ಘನವೆಂಬೆನೇ? ಕಂಗಳಿಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಮಹವು ಘನವೆಂಬೆನೆ? ಮಾತಿಂಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಘನ ಘನವೆಂಬುದು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯದೆಲವೋ? ಅರಿ. ಲಿಂಗಾಚಾರವಿಲ್ಲ, ಕುರುಹಿಂಗೆ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಎಂದೆನು.

(೩) ಒತ್ತಿ ಹಣ್ಣ ಮಾಡಿದಡೆ, ಅದೆತ್ತಣ ರುಚಿಯಪ್ಪುದೋ? ಕಾಮಿಸಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಭಾವಿಸಿದಡೆ ಭಂಗ. ಭಾವಿಸುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಾವುದೇ ಲೇಸು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೪) ನೋಟವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಕೂಟ ಉಂಟು. ಭಾವವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಭ್ರಮೆಯುಂಟು. ನೋಟಗೆಟ್ಟು ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಮನ ಲೀಯವಾದ ಬಳಿಕ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಒಳಗೂ ನೋಡಾ ಹೊರಗೂ ನೋಡಾ.

(೫) ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುವವನಲ್ಲ. ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವವನಲ್ಲ. ಎರಡುವನತಿಗಳೆದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸಹಜ ನೋಡಾ. ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವಿಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ.

(೬) ಆನು ನೀನೆಂಬ ಮೋಹವೆಲ್ಲಿಯದು? ಭಾವನಿರ್ಭಾವವೆಂಬ ಪ್ರಸಂಗವೆಲ್ಲಿಯದು ಹೇಳಾ? ಮನ ಲೀಯ್ಯ, ಮನಲೀಯ್ಯಾಪು. ಭಯಭಾವರಹಿತ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವು.

(೭) ಎಲ್ಲವ ಕಳೆದು ಶರಣನಿಂಬು ಮಾಡಿದನಾಗಿ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಹರೆ ತನ್ನ ಕೊಳಲು ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ಲಿಂಗಸಂಗಿಯಾಗಿ.

(೮) ತಲೆ ಇಲ್ಲದಟ್ಟೆ ಜಗವ ನುಂಗಿತ್ತು. ಅಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದ ತಲೆ ಆಕಾಶವ ನುಂಗಿತ್ತು. ಅಟ್ಟೆ ಬೇರೆ ತಲೆ ಬೇರಾದರೆ ಮನ ಸಂಚಲಿಸಿತ್ತು. ಅಟ್ಟೆಯನು ತಲೆಯನು ಬಯಲು ನುಂಗಿವರೆ ಆನು ನುಂಗಿದೆನು ಗುಹೇಶ್ವರನಿಲ್ಲದಂತೆ.

(೯) ಸ್ಥಲವೆಂದೆನೇ? ನಿಃಸ್ಥಲವೆಂದೆನೇ? ನಿರ್ಣಯವೆನಗಾದ ಬಳಿಕ ಎತ್ತಲೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯ. ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವೆಂದು ಎನಗಾಗಿ.

(೧೦) ತನುವ ಮೀರಿತ್ತು. ಮನವ ಮೀರಿತ್ತು. ಮಹವ ಮೀರಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದತ್ತ ಭಾವಿಸುವ ಭಾವಕರಿಲ್ಲಾಗಿ ತಾರ್ಕಣೆ ಇಲ್ಲ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯನ ಬೆರಸಲಿಲ್ಲದ ನಿಜತತ್ವವು.

ಇಂತು ಭಾವನಿರ್ಭಾವವೆರಡು ನಷ್ಟವಾದ ಲಿಂಗವು ಮಹದೈಕ್ಯನ ಮೂಲಜ್ಞಾನವನಾಲಿಂಗಿಸಿ ಜ್ಞಾನವೇ ತಾನಾಗಿ ಆ ಜ್ಞಾನವು ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಶೂನ್ಯವಾದ ಭೇದವೆಂತಿರ್ದುದೆಂದಡೆ ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಸ್ಥಲವಾದುದು.

---

೯. ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಸ್ಥಲ.

(೧) ಅರಿವರತು ಬೆರಗು ಹತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಿದೇನೋ? ನಾಹಂವೆಂಬಲ್ಲಿ ತಾನಾರೋ? ಕೋಹಂವೆಂಬಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಾರೋ? ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸೋಹಂವೆಂಬಲ್ಲಿ ಮುನ್ನ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿರ್ದನೋ? ಚಿದಹಮ್ಮಿನ ಮಾಲೆ ಇದೇನೋ ಹೇಳಾ? ನಿಶ್ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಮುಚ್ಯತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ವಿಡಿದು ಬಳಲುವ ಕಾರಣವಿದೇನೋ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

ಅರ್ಥಃ— ಲಿಂಗವೇ ತಾನಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜವೆಂದರಿದು ಅಟ್ಟುವಡಗಿ ಬೆರಸಿದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಪದವ ವಿವರಿಸಿ ನುಡಿದರೆ ಅದೇ ಭಿನ್ನವೆಂದರಿದು ನಾಹಂವೆನ್ನದೆ ಕೋಹಂ ವೆನ್ನದೆ ಸೋಹಂ ವೆನ್ನದೆ ಚಿದೋಹಂ ವೆನ್ನದೆ ಇರಬೇಕು. ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮ ಮುಚ್ಯತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನು ನುಡಿಯದೇ ಇರಬೇಕು, ಎಂಬುದೀ ವಚನದ ಕಾಣಬಂದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

(೨) ಶ್ರೀಮನ್ಮನದ ಕೊನೆಯಿಂದ ನೆನೆದ ನೆನಹು ಜನನ ಮರಣವ ನಿಲಿಸಿತ್ತು. ಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿಯು ಉದಯ ಭಾನು ಕೋಟಿಯ

ಮೀರಿ ಸ್ವಾನುಭಾವದುದಯ. ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯದೊಳಗಡಗಿದ ಭೇದವನು ಏನೆಂಬೆನೋ ನೋಡಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೩) ನಮ್ಮವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ. ನಮ್ಮವರಿಗೆ ದೇವರಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮವರು ಜಂಗಮುಕ್ಕೆ ಮಾಡುವರಲ್ಲ. ನಮ್ಮವರು ಜಂಗಮು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಂಬರು. ನಮ್ಮವರ ನಮ್ಮವರೆಂಬ ಶಬ್ದ ಸತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮವರಾದ ಪರಿಯ ನಾನೇನ ಹೇಳುವೆ? ಇದು ಕಾರಣ ನಮ್ಮವರಿಗೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಎನಗಿಂತು ಇಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ.

(೪) ದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ ಮುಂದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದಡೇನಹುದೋ? ಮಾಡ ದಿರ್ದಡೇನಹುದೋ? ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಅರಿವಿನ ಕುರುಹು ಮುಂದಿ ಲ್ಲವಾಗಿ ಮಾಡಿದಡೇನಹುದೋ? ಮಾಡಿದಡೇನಹುದೋ?

(೫) ಮನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದ ನೆನಹು ಜನನ ಮರಣವ ನಿಲಿಸಿತ್ತು. ಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿ ಉದಯ ಭಾನು ಕೋಟಿಯ ಮೀರಿ ಸ್ವಾನು ಭಾವದುದಯ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯದೊಳಗಡಗಿದ ಭೇದವನೇನೆಂಬೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೬) ಉಪಮೆ ಉಪಮಿಸಲರಿಯದೆ ಉಪಮಾತೀತವೆನುತಿರ್ದಿತ್ತು ಅರಿವು ಮರವಿನ ಮರೆಯಲಿರ್ದುದನರಿಯದೆ ಅರಿವು ಪರಾಪರವೆನು ತಿರ್ದಿತ್ತು. ಧ್ಯಾನ ಧ್ಯಾನಿಸಲರಿಯದೆ ಧ್ಯಾನ ರೂಪಾತೀತವೆಂದು ಧ್ಯಾನ ತದ್ಧ್ಯಾನಗೊಂಡಿತ್ತು. ಜ್ಞಾತೃ, ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞೇಯಕ್ಕಿನ್ನಾವ ಜ್ಞಾನವೋ? ವೇದ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂದುದಾಗಿ, ತತ್ವಮಸಿ ವಾಕ್ಯಂಗಳೆಲ್ಲ ಹುಸಿಯಾಗಿ ಹೋದವು. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವೆಂದುದಾಗಿ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗ ಳೆಲ್ಲ ಸಂಹಾರವಾಗಿ ಹೋದರು. ಬಂದು ಬಾರದ ನಿಂದ ನಿರಾಳ ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರನು.

(೭) ಆನು ನೀನು ಅರಿವೆ ಮರೆದೆ. ಅಳಿದೆನುಳಿದೆನೆಂಬ ಸಂಶಯ ಭ್ರಮೆ ಆ ತತ್ವವು ತತ್ವವಿವೇಕ ಭ್ರಮೆ, ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಪರೀತ ಭ್ರಮೆ, ಪುಣ್ಯ, ಪಾಪ, ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ, ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರವರ್ತಕ ನಿವ ರ್ತಕ ಯೋಗದಾಸೆಯ ಸಿಲಕು ಭ್ರಮೆ, ಅಂತರ್ಮುಖ ಭ್ರಮೆ, ಅದ್ವೈತ ಭ್ರಮೆ, ಮಂತ್ರ ಭ್ರಮೆ, ತಂತ್ರಭ್ರಮೆ, ಆದಿ ಷಟ್ಕರ್ಮ ಹುಸಿ ಜೀವ

ಪರಮೈಕ್ಯಸಂಧಾನ ಭ್ರಮೆ, ನಾಹಂಭ್ರಮೆ, ಕೋಽಹಂ ಭ್ರಮೆ, ಸೋಽಹಂ ಭ್ರಮೆ. ತತ್ವವೇಷ್ಟಿತ ಜಗತ್ರಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಾಯಾಮಯ. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣಂಗೆ ಆವ ಭ್ರಮೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

(೮) ಏನೆಂದೆನಲಿಲ್ಲ. ನುಡಿದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಬೆರಗು ಕುರುಹರಿವುದೇ ಮರುಳೆ? ಹರಿದು ಹತ್ತುವುದೇ ಬಯಲು? ಅದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನಾದ ಬಯಲು, ತಾನಾದ ಘನವು. ಇನ್ನೇನನರಸಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುನ್ನವೇ ತಾನಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ.

(೯) ಘನವ ಕಂಡು ಮನವು ಗಮಿಸಿತ್ತು. ಕಂಡು ಕಂಡು ಮನ ಮಹಾಘನವಾಯಿತ್ತು. ತತ್ತತ್ ಲೀಯವಾಯಿತ್ತು. ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾದುದನೇನೆಂಬೆ ಗುಹೇಶ್ವರ?

(೧೦) ಬಯಲು ಬೆರಗಿನ ಸುಖದ ಸವಿಯು ಬೆರಗಲ್ಲದೆ ಕಾಣೆ, ಕಾಣೆ. ನುಡಿಗೆಡೆಯ ಕಾಣೆ, ಕಾಣೆ. ಕುರುಹಳಿದುಳಿದು ಅರಿವ ನೆರೆಯರಿದು ಬೆರಸಿದೆನೆಂಬ ಬರು ನುಡಿಯ ನುಡಿಗೆ ನಾಚಿದೆನಯ್ಯ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೧೧) ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಿತವೆಂಬ ನಿಜದೊಳಗಯ್ಯ. ನಿರಹಂಭಾವದಲ್ಲಿ ನಾನಿರ್ದೆನಯ್ಯ. ನೋಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿಹೆನೆಂದಡೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಘನ ನಿರಂಜನದ ಬೆಳಗಿಗಿಂಬಾದುದನೇನೆಂಬೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

(೧೨) ನಾನೆಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣು, ನೀನೆಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣು, ಸ್ವಯವೆಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣು, ಪರವೆಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣು, ಪ್ರಮಾಣೆಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣು, ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದೇ ಪ್ರಮಾಣು.

ಸಮಾಪ್ತ.

ಅನುಬಂಧ ೧.

ಸೃಷ್ಟಿಯು ರಚನೆಯು ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರಗಳು.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯು ರಚನೆಯು ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ತರದ ವಿಚಾರಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳು ಇತರ ವೇದಾಂತ ಮಾರ್ಗಿಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೋಲುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವು ಶಿವಾಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಶೈವರಲ್ಲಿ ಈಗ ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು, ಕಾಶ್ಮೀರೀಶೈವರು ಎಂದು ಮೊದಲಾದ ಭೇದಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿರುವರು. ಇದರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಿವಾಗಮಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ವಿಷಯ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಲೆಗಳ ವಿಚಾರ, ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳ ವಿಚಾರ, ಮೂರನೆಯದರಲ್ಲಿ ಷಡಧ್ವಗಳ ವಿಚಾರ ಹೀಗೆ ಭಾಗ ಮಾಡಬಹುದು.

ಜಗತ್ತು ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಮೊದಲು ಸರ್ವ ಶೂನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೂಲಕವೇ ನಾದ, ಬಿಂದು, ಕಲೆಗಳು ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ. ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಬೆರೆದುಕೊಂಡು ಮೂಲಪ್ರಣವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಮೇಲೆ ಜಗತ್ತು ಕೆಲವು ಸಾದಾಖ್ಯಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಪ್ರಕಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿದಲ್ಲಿ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳ ಹರಿದಾಟಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿರುವ ಷಡಧ್ವಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಶೂನ್ಯದೊಳಗಿಂದ ದೃಶ್ಯ ಜಗತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ವೀರಶೈವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯವೆಂದರೆ ಪರಶಿವ ಅಥವಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಎಂತಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಚನಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳ ವಿವರಣೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿರುತ್ತದೆ.

(ಅ) ನಾದ, ಬಿಂದು, ಕಲೆಗಳು.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಲೆಗಳೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವು ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವುಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂಲ ಚಿತ್ತುವಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣಮವು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಮಹಾಲಿಂಗದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. (ಪುಟ ೭ ರಿಂದ ೧೨ ರ ವರೆಗೆ ನೋಡಿರಿ.)

ಜಗತ್ತು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಶೂನ್ಯ ನಿರಾಲಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಕೂಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ತಲೆದೋರಲು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಚಿತ್ತು ಉದಯವಾಗುವದು. ಆ ಚಿತ್ತಿನಿಂದ ಆಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರಗಳೆಂಬ ಅಕ್ಷತ್ರಯಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಕಾರವೇ ನಾದ, ಉಕಾರವೇ ಬಿಂದು, ಮಕಾರವೇ ಕಳೆ. ಈ ಮೂರರೊಡನೆ ಮೂಲ ಚಿತ್ತು ಬೆರೆಯಲು ಓಂಕಾರವೆಂಬ ಪ್ರಣಮವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆಂದು ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ನಾದವು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಲುಗಾಡುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಹೊಯಿಲು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದೇ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವು. ಈ ಹೊಯಿದಾಟಿನಿಂದ ಬಿಂದುವಿನ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವು. ಬಿಂದುವು ಜಗತ್ತು ಘನೀಭೂತವಾಗುವ ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗೆ ನಾದ ಬಿಂದುಗಳು ಉದಯವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಯೋಗವಾಗುವದು. ಆಗ ಕಲೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲೆಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೋರುವ ದೃಶ್ಯಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರ ಮೂಲಕವೇ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಗಳೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಲೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಅಣುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ.

ನಾದವು ಮೊದಲು ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಓಂ ಓಂ ಓಂ ಎಂದು ಸುನಾದ ಘೋಷವುಳ್ಳದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಬಿಂದುವಾದರೂ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪುಳ್ಳುದು. ಅದು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಕಂಭದಂತೆ ಝುಗಝುಗಿಸಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪುಳ್ಳ ಮಕಾರವು ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಕಾಲದ ಪ್ರಚಂಡ ಸೂರ್ಯ ಕೋಟಿಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುವದುಂಟು.

ನಾದವು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೀಜ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಬಿಂದುವು ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥೂಲ ಸ್ವರೂಪುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಲೆಯು ಶಿವಶಕ್ತಿಯ ದ್ಯೋತಕವು. ಹೀಗೆ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಲೆಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳೊಡನೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂಲ ಚಿತ್ತು ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು. ಈ ಓಂಕಾರನೇ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಾದವೇ ಪ್ರಾಣವು, ಬಿಂದುವೇ ದೃಶ್ಯ ಶರೀರವು, ಕಳೆಯೇ ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮಕ ಮನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳು ಕೂಡಿದಾಗಲೇ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ, ಅಸ್ತಿತ್ವ, ನಾಶ ಇವುಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಲೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆಂದು ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

(ಬ) ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಗಳು.

ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಗೋಳಕಾಕಾರ ತೇಜೋ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಹಿಂಪೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಹಾಲಿಂಗದಿಂದ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಅದರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪಗಳೆಂದು

ಹೇಳಬಹುದು. ಇವು ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ಎಂಬವುಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲಿನ ಸಾದಾಖ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಆದರ ಮುಂದಿನ ಸಾದಾಖ್ಯವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥೂಲಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೀಗೆ ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಅವು ಉಗಮವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಐದು ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಕಲೆಗಳೂ ಅಂಗಗಳೂ ಪಂಚಾಕ್ಷರಗಳೂ, ಪಂಚಮುಖಗಳೂ ಕಳಾಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಅಧಿದೇವತೆಗಳೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. (ಪುಟ ೧೬ರಿಂದ ೩೩ರ ವರೆಗೆ ನೋಡಿರಿ.) ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡಿಯಲು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವಶ್ಯವಾದವುಗಳು. ಇವು ಕ್ರಮನಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದ ೧೮೬ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಹೀಗೆ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಧವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳುತ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾದಾಖ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ತರದ ವಸ್ತುಗಳೂ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸದಾ ನಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸದಾಶಿವ ಈಶ್ವರ ರುದ್ರ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ಈ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಇವೂ ಕಾರಣಗಳು. ಮುಂದೆ ಆಕಾಶ ವಾಯು ಅಗ್ನಿ ಜಲ ಮತ್ತು ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೂ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ತತ್ವಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಣಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. (ಪುಟ ೨೯ ನೋಡಿರಿ)

ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಶಿವನ ಪಂಚಮುಖಗಳೆಂತಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಐದು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯು ಪಂಚಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪ

ವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರಕಲೆ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲೆ ಶಾಂತಿಕಲೆ ವಿದ್ಯಾಕಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆ ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆ ಎಂಬ ಕಲೆಗಳು ಬೆಳಗುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಶಿವನ ನೆನಹು ಮಾತ್ರದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆಂದು ವೀರಶೈವ ತತ್ವಜ್ಞರು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ.

(ಕ) ಷಡಧ್ವಗಳು.

ಅಧ್ವಗಳು ಆರು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಮಂತ್ರಾಧ್ವ, ಪದಾಧ್ವ, ವರ್ಣಾಧ್ವ, ಭುವನಾಧ್ವ, ತತ್ವಾಧ್ವ, ಕಲಾಧ್ವಗಳಾಗಿವೆ. ಶಿವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಶೈವ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ವಿವೇಚನೆಯು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ ಷಡಧ್ವ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ವೀರಶೈವನು ನಡೆಯಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಈ ಷಡಧ್ವಗಳ ಬದಲು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಿಷಯಗಳು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಪರಶಿವನ ಮೂಲಕ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವವೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತಷ್ಟೇ. ಈ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವಾಗ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಚಲನೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಅದು ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಅಧ್ವವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರವಹಿಸಲು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಮಾರ್ಗವು ಅಥವಾ ಆಧಾರವು ಬೇಕು. ಈ ಆಧಾರವು ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆತಾಗಳೇ ಅದು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಆಧಾರವೇ ಅಧ್ವವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಅಧ್ವಗಳ ಮೂಲಕ ಶಿವಶಕ್ತಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ವಗಳು ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯು ಹರಿದು ಹೋಗುವಂಥ ತಾರಾಯಂತ್ರದ ತಂತಿಗಳಂತಿರುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ವವು ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಅವು ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧ್ವಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅಧ್ವಗಳು ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಮೂಲಕ ಹೇಳಬಹುದು. ಜೇಡಹುಳದ ಸುತ್ತಲು ಜಾಳಿಗೆಗಳು ಪಸರಿಸಿದಂತೆ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಜಾಳಿಗೆಯ ವಲಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ವಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಜೇಡಹುಳವು ಹೇಗೆ ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಆಯಾ ಜಾಳಿಗೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಕಡೆಯ ಜಾಳಿಗೆಯ ವರೆಗೆ ಸರಳವಾದ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಆಯಾ ಜಾಳಿಗೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಹೋಗಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಷಡಧ್ವಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಶಿವನಿಂದ ಶಕ್ತಿಯು ಹೊರಟು ವಿಶ್ವದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ವಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಆವಿರ್ಭಾವವು. ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಇರುವ ಮೂಲ ಪ್ರಪಂಚು ಈ ಷಡಧ್ವಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈಗ ಕಾಣುವ ಸೌಂದರ್ಯಯುಕ್ತ ಜಗತ್ತು ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಷಡಧ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಕೆಲವು ಸ್ಥೂಲವೂ ಕೆಲವು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ವಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹಳವಿದೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆಗಮಕಾರರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆರು ಮುಖ್ಯ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು.

ಈ ಆರು ಅಧ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದನೇ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಧ್ವ, ಪದಾಧ್ವ, ವರ್ಣಾಧ್ವಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಎರಡನೇ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭುವನಾಧ್ವ, ತತ್ವಾಧ್ವ, ಕಲಾಧ್ವಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಅಧ್ವಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವದರಿಂದ ನಾದದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿರುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಅಧ್ವಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವು ಬಿಂದುವಿನಿಂದಾಗಿರುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಉಭಯ ನಾದಬಿಂದುಗಳು ಕೂಡಿದಾಗಲೇ ಕಲೆಯು. ಆದ್ದ

ರಿಂದ ವರ್ಣಾಧ್ವದೊಡನೆ ಕಲಾಧ್ವವು, ಪದಾಧ್ವದೊಡನೆ ತತ್ವಾಧ್ವವು, ಮಂತ್ರಾಧ್ವದೊಡನೆ ಭುವನಾಧ್ವವು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಚಲಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಜೋಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಂತ್ರ, ಪದ, ವರ್ಣಾಧ್ವಗಳು ಶಬ್ದಸ್ವರೂಪವೆಂತಲೂ ಭುವನ, ತತ್ವ, ಕಲಾಧ್ವಗಳು ಅರ್ಥಸ್ವರೂಪವೆಂತಲೂ ಆಗಮಜ್ಞರು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವದುಂಟು. ಮೊದಲಿನವು ಶಬ್ದಾತ್ಮಕವೆಂತಲೂ ಎರಡನೆಯವು ವಸ್ತ್ವಾತ್ಮಕವೆಂತಲೂ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಗವು ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮಕವೂ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗವು ಸ್ವರೂಪಾತ್ಮಕವೂ ಎಂತಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಮಂತ್ರ, ಪದ, ವರ್ಣಾಧ್ವಗಳು ಶುದ್ಧಾಧ್ವಗಳಾಗಿವೆ. ಭುವನ, ತತ್ವ, ಕಲಾಧ್ವಗಳು ಅಶುದ್ಧಾಧ್ವಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಅಧ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸ್ಥೂಲವಾದುದು ಕಲಾಧ್ವವು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು ಮಂತ್ರಾಧ್ವವು. ಆದುದರಿಂದ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ವ, ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಭುವನ, ಭುವನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣ, ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪದ, ಪದದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಹೀಗೆ ಈ ಅಧ್ವಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಷಡಧ್ವಗಳ ಈ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಗತಿಯ ದ್ವಾರವು ತೋರಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಶಬ್ದಾಧ್ವಗಳ ಜ್ಞಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಮೂರು ಅರ್ಥಾಧ್ವಗಳ ಜ್ಞಾನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅವನು ಜ್ಞಾನಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು ಮತ್ತು ಮಹಾಮಾಯೆಯಿಂದ ದೂರಾಗುವನು. ಆಗ ಅಶುದ್ಧಾಧ್ವಗಳು ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಶುದ್ಧಾಧ್ವಗಳು ನಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗುವವು. ಮುಂದೆ ಈ ಬಿಂದುವೂ ಸಹ ನಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವದು ಮತ್ತು ನಾದವು ಪರಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗುವದು ಮತ್ತು ಪರಾಶಕ್ತಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅಡಗುವದು. ಆಗ ಮನುಷ್ಯನು ಷಡಧ್ವಗಳ ಜಾಳಿಗೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಹೀಗೆ ಅಧ್ವಗಳು ಆಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಮಂತ್ರಾಧ್ವಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಮಂತ್ರಗಳಿವೆ. ಅವು ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಗಳು. ಇವು ಐದು ಇವೆ. ಇವುಗಳೊ

ಡನೆ ಹೃದಯ ಮಂತ್ರ, ಶಿರೋಮಂತ್ರ, ಮೊದಲಾದ ಷಡಂಗಮಂತ್ರಗಳು ಆರು ಕೂಡಿ ಹನ್ನೊಂದು ಮಂತ್ರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಮಂತ್ರಾಧ್ವಗಳು. (ಈ ಗ್ರಂಥದ ೩೪-೩೬ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ.)

ಪದಾಧ್ವ:— ಇವು ೯೪ ಇವೆ. (ಗ್ರಂಥದ ಪುಟ ೩೫ ನೋಡಿರಿ.) ಕೆಲವು ಆಗಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಎಂಭತ್ತೊಂದು ಇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮಂತ್ರಾಧ್ವಕ್ಕೆ ಈ ಪದಾಧ್ವವೇ ಅವಲಂಬನವು. ಪದಗಳಿಂದಲೇ ಮಂತ್ರಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ವರ್ಣಾಧ್ವ:— ಇವು ಐವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು. ಪದಾಧ್ವಕ್ಕೆ ವರ್ಣಾಧ್ವವು ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ವರ್ಣಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪದಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಪದಗಳಿಂದ ಮಂತ್ರಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಂತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಿವೆ. (ಈ ಗ್ರಂಥದ ೩೬ನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿರಿ.)

ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಅಧ್ವಗಳು ನಾದಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ ನಾದದಿಂದಲೇ ಇವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ವೇದಗಳ ಆಗಮಗಳ ಉಗಮವು.

ಪದಗಳ ಸಂಘವೇ ಮಂತ್ರಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಗಳು, ಷಡಂಗಮಂತ್ರಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಗಳು ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮ, ತತ್ವಬ್ರಹ್ಮ, ಭೂತಬ್ರಹ್ಮ, ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ, ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ, ಎಂದು ಐದು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಕಲ್ಯ, ಶಾಂಭವ, ಸೌಖ್ಯ, ಸಾವಸ್ಯ, ಸಾಯುಜಗಳೆಂಬ ಪಂಚಪ್ರಣವುಗಳು ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಗಳು. ಶುದ್ಧಪ್ರಸಾದ, ಮೂಲಪ್ರಸಾದ, ತತ್ವಪ್ರಸಾದ, ಆದಿಪ್ರಸಾದ, ಆತ್ಮಪ್ರಸಾದ ಎಂಬಿವು ಪಂಚಪ್ರಸಾದಗಳು, ತತ್ವಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಗಳು. ಲ ವ ರ ಯ ಹ ಕಾರಗಳು ಭೂತಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಗಳು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಅಘೋರ, ತತ್ಪುರುಷ, ಈಶಾನಗಳೆಂಬ ಪಂಚಮಂತ್ರಗಳು ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಗಳು. ಈ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮುಖಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಕಲೆಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಂಚಮಂತ್ರಗಳು ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಗಳು.

ಇನ್ನು ಷಡಂಗ ಮಂತ್ರಗಳು ಶಿವಾಂಗ, ಭೂತಾಂಗ, ವಿದ್ಯಾಂಗ, ಕೂಟಾಂಗ, ಶಕ್ತ್ಯಂಗ, ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗ ಎಂದು ಆರು ತೆರನಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಆಗಮಕಾರರು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಭೇದವಿಭೇದಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಈ ಶುದ್ಧಾಧ್ವಗಳಿಂದ ಶಿವಾಗಮಗಳೂ ೨೦೮ ಉಪಭೇದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ೨೮ ಸಂಹಿತೆಗಳೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಂಥ ವಿಸ್ತಾರ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಇವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಲ್ಲ.

ಭುವನಾಧ್ವಃ— ಇವು ೨೨೪ ಇರುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವು ಪಸರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪುಟ ೩೬ ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ತತ್ವಾಧ್ವಃ— ಇವು ೩೬ ಇವೆ. ಇವುಗಳ ಸವಿಸ್ತಾರ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ೨ನೇ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವೆವು.

ಕಲಾಧ್ವಃ— ಇವು ಐದು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ನಿವೃತ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ವಿದ್ಯಾ, ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಲೆಗಳು ಪದಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ ಬೆರೆದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರವು ಏನೆಂದರೆ:—

ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಃ— ಪರಮಾತ್ಮನ ಅರಿವು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಲು ಈ ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಯು ಜಾಗ್ರತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಆಗ ಇವನು ದುಷ್ಟ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಕೂಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಅಧಿದೇವತೆಯು ಬ್ರಹ್ಮನಿರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆಃ— ಈ ಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷೋನ್ಮುಖನಾದ ಆತ್ಮನು ದೃಢಚಿತ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವೇ ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿದೇವತೆಯು. ವಿದ್ಯಾಕಲೆಃ— ಇಲ್ಲಿ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಶಾಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲಗಳು ದೂರಾಗುತ್ತವೆ. ರುದ್ರನು ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿದೇವತೆಯು. ಶಾಂತಿಕಲೆಃ— ಇಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವು ತೊಲಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾಧಾನವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅಧಿದೇವತೆಯು ಮಹೇಶ್ವರನು. ಶಾಂತ್ಯಾತೀತಕಲೆಃ— ಇದರ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಕರುಣೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಹೊಂದಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸೌಖ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕಲೆಗಳು

ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಸಾಧನಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಭುವನಾಧ್ವ, ತತ್ವಾಧ್ವ ಮತ್ತು ಕಲಾಧ್ವ ಇವುಗಳು ಬಿಂದು ರೂಪಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಷಡಧ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸುವವನು ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಬೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಧ್ವಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ಷಡಧ್ವಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಯು ಇದ್ದು ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವು ಈ ಗ್ರಂಥದ ೪೦ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ವದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಅನೇಕ ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಬೆರೆದುಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಅವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗುತ್ತವೆ.

ಈ ವಿಚಾರಗಳು ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಅಧ್ವಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವಾಧ್ವಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಅಧ್ವಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅನುಬಂಧ ೨.

೩೬ ತತ್ವಗಳು.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ೩೬ ತತ್ವಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಶಿವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ೩೬ ತತ್ವಗಳ ವಿವೇಚನೆಯು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಈ ಉಭಯ ವಿವೇಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಷಡಧ್ವಗಳನ್ನೂ ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಷಡಧ್ವಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ಕರಣ ಹಸಿಗೆಯ ಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಆರು ಅಧ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣ, ಪದ, ಮಂತ್ರ ಈ ಅಧ್ವಗಳನ್ನು ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಅದರ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಭುವನಾಧ್ವದ ವರ್ಣನೆಯು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಲಾಧ್ವದ ವರ್ಣನೆಯು ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವದುಂಟು. ತತ್ವಾಧ್ವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವೀರಶೈವರು ೩೬ ತತ್ವಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮ ತತ್ವ ೨೫, ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ೧೦, ಮತ್ತು ಶಿವತತ್ವ ೧, ಹೀಗೆ ೩೬ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಾಚಕರು ೪೪ನೆಯ ಪುಟದಿಂದ ೪೬ ನೆಯ ಪುಟಗಳ ವರೆಗೆ ನೋಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಇವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹೇಳುವ ಆವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ೨೫ ಆತ್ಮ ತತ್ವಗಳು ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ

ಪಟ್ಟವೆ. ೫ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ೫ ಕಲೆಗಳು ಕೂಡಿ, ಹತ್ತು ವಿದ್ಯಾತತ್ವಗಳಿವೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾತತ್ವಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆತ್ಮತತ್ವಗಳನ್ನು ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ೩೬ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಆಚರಿಸುವದು. ಸಾದಾಖ್ಯಗಳ ವಿವರಣೆಯು ೧೪೬ ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳ ವಿವರಣೆಯು ೧೯೭ ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಈ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಹತ್ತು ವಿದ್ಯಾತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ೨೫ ಆತ್ಮತತ್ವಗಳಾದ ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳು, ವ್ಯಾನೋದಾನ ಪಂಚವಾಯುಗಳು, ಮನನಾದಿ ಪಂಚಕಂಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳ ೩೬ ತತ್ವಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದ ೩೮ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳಾದರೂ ಅಧ್ವಗಳು. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ೩೬ ತತ್ವಗಳ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಅಧ್ವಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನಗಳೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುವದುಂಟು.

ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ೩೬ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ೨೫ ತತ್ವಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ. ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳು, ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಇವೆಲ್ಲ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವಾದುದರಿಂದ ಅವು ಅಶುದ್ಧ ತತ್ವಗಳು.

ಉಳಿದ ಹನ್ನೊಂದು ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ತತ್ವಗಳು ಮಾತ್ರ ಶಿವತತ್ವದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು ಶುದ್ಧತತ್ವಗಳೆಂತಲೂ ಅಥವಾ ಶುದ್ಧಾಧ್ವಗಳೆಂತಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವು ಪರಶಿವ ಶಕ್ತಿ, ಸದಾಶಿವ, ಈಶ್ವರ, ಮತ್ತು ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾ, ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಮುಂದಿನ ಆರು ತತ್ವಗಳು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವಾದುದ

ರಿಂದ ಅವು ಅಶುದ್ಧ ತತ್ವಗಳು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:— ಮಾಯೆ, ಕಾಲ, ನಿಯತಿ, ಕಲೆ, ವಿದ್ಯಾ, ರಾಗ ಎಂಬಿವು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ೬, ಮತ್ತು ಮೊದಲಿನವು ೨೫ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೩೧ ತತ್ವಗಳು ಅಶುದ್ಧ ತತ್ವಗಳು. ಇವುಗಳೂ ಉಳಿದ ಐದು ಶುದ್ಧ ತತ್ವಗಳೂ ಕೂಡಿ ೩೬ ತತ್ವಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಪಂಚದ ವ್ಯವಹರಣೆ ಎಂದು ಆಗಮಗ್ರಂಥಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ೩೬ ತತ್ವಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ ಏನೆಂದರೆ:—

ಶಿವತತ್ವ:— ಪರಶಿವನೇ ಶಿವತತ್ವವು. ಈ ಶಿವತತ್ವವೇ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆತನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಎಲ್ಲರೂ ನಂಬತಕ್ಕದ್ದು.

ಶಕ್ತಿತತ್ವ:— ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿತತ್ವವು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಕ್ತಿತತ್ವವೇ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕವೇ ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಭವವು.

ಸದಾಶಿವತತ್ವ:— ಇಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಚಲನವು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ನಾನೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚ' ಎಂಬ ಭಾವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಶ್ವರತತ್ವ:— ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನಾನೇ' ಎಂಬ ಅಹಂ ವೃತ್ತಿಯು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಮಹೇಶ್ವರ ತತ್ವವೆಂತಲೂ ಬೇರೊಂದು ಹೆಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನು ಸಕಲಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾ:— ಇಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನವು ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಜಗತ್ತಿನ ಉಚ್ಚತರ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಈ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧಾಧ್ವಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾದದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಮಾಯೆ:— ಇದು ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು. ಇದೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವು. ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಜಗತ್ತು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾಯೆಯು ಈ ಭೇದಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ೩೬ ತತ್ವಗಳು ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಅವುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಖ್ಯರು ಮತ್ತು ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಇವರಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ತಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆವಶ್ಯಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ೩೬ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಹೇಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದೆಂಬದನ್ನೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪುಟ ೪೦–೪೮ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ ೩.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಗಳು.

ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ:— ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ದೃಢವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಉಪನಿಷದ್ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಶಿವಾಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇವೇ ವಿಚಾರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವರು ಶಿವಾಗಮಗಳು ಉಪನಿಷತ್ ಗ್ರಂಥಗಳಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆಗಮ ವಾಙ್ಮಯವು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪರಶಿವ, ಶಿವ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವತತ್ವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಶೂನ್ಯವೆಂದರೇನು?:— ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವಶೂನ್ಯ, ಶೂನ್ಯ, ಬಯಲು, ನಿರವಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವರು ಜೈನ, ಬೌದ್ಧರಂತೆ ನಿರೀಶ್ವರವಾದಿಗಳೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಉಂಟಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿರಾಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಆಕೃತಿಯು ಇಲ್ಲ, ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವದೇ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಉಪಯೋಗಿಸುವದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾಯೆ:— ಮಾಯೆ ಈ ಶಬ್ದವು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವರು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯನ ಶುದ್ಧಾದ್ವೈತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಒಪ್ಪಿರುವರೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಬರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯನ ಮಾಯಾ ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅವನಂತೆ ಜಗತ್ತು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯೆ ಇದರ ಅರ್ಥವು ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಳಿಸತಕ್ಕ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಾಗುವಲ್ಲಿ ಈ ಮಾಯಾ

ಕಾಲಃ— ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಗಳ ರೂಪ ದಿಂದ ಎಣಿಕೆ ಮಾಡುವ ಜ್ಞಾನವೇ ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪದಾರ್ಥಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಇದಾದರೂ ಅವಶ್ಯಕವು.

ನಿಯತಿಃ— ಪರಮೇಶ್ವರನ ವ್ಯಾಪಕಶಕ್ತಿಯು ಸಂಕುಚಿತವಾಗಲು ನಿಯತಿಯೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆಯೂ ಇದು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಲಾಃ— ಇದು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಯು. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯು ಹೊರಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯ ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು.

ವಿದ್ಯಾಃ— ಪರಮಾತ್ಮನ ಸರ್ವಜ್ಞತಾ ಶಕ್ತಿಯು ಸಂಕೋಚತ್ವ ವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅದು ವಿದ್ಯಾತತ್ವವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಗಃ— ಅಭಿಲಾಷಾ ರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯವು ಇದೇ ರಾಗವು. ಇದು ವಿಷಯಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿಯು. ಮನುಷ್ಯನು ಕಾರ್ಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ರಾಗ ಅಥವಾ ಇಚ್ಛೆ ಎಂಬುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕು.

ಮೇಲಿನ ಐದು ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾ, ವಿದ್ಯಾ, ರಾಗ, ಇವು ಪ್ರಧಾನ ವಾಗಿದ್ದು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅವು ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕಾಲ ಮತ್ತು ನಿಯತಿಗಳು ಅಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಇವು ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಪುರುಷಃ— ಪರಶಿವ ಚೈತನ್ಯವೇ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿ ಸಲಾಗಿ ಪುರುಷತತ್ವವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಭೋಕ್ತೃವಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪುರುಷರು ಜೀವಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷಾರ್ಥವಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತಿಃ— ಬುದ್ಧ್ಯಾದಿ ಪೃಥ್ವ್ಯಂತಗಳಾದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಮೂಲಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಪುರುಷನಿಗೆ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತು ವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾಯೆಯ ತರುವಾಯ ಕಾಲತತ್ವವು ಇದ್ದು ಈ ಕಾಲತತ್ವದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವರೆಗೆ ಏಳು ತತ್ವಗಳು ಮಿಶ್ರಾಧ್ವಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಬುದ್ಧಿಃ— ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವ ತತ್ವವೇ ಬುದ್ಧಿತತ್ವವು. ಇದು ಸತ್ವರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯು.

ಅಹಂಕಾರಃ— ನಾನು ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನರೂಪವಾದುದೇ ಅಹಂ ಕಾರವು. ಅದು ರಜೋಗುಣರೂಪ ಪರಿಣಾಮವುಳ್ಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಾ ಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಾಹಕ ಸ್ವಭಾವವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮನು ಷ್ಯನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ತೋರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದ.

ಮನಃ— ಇದು ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಮನ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿದಾಗ್ಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳುಃ— ಶ್ರೋತ್ರ ತ್ವಕ್ಕು ನೇತ್ರ ಜಿಹ್ವೆ ನಾಸಿಕ ಇವುಗಳು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು.

ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳುಃ— ಇವು ವಾಕ್ಕು, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು ಉಪಸ್ಥಗಳು. ಇವು ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂಥವು. ಇವು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

ತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳುಃ— ಇವು ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧಗಳು. ಇವು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಿಷಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳುಃ— ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ತೇಜ, ಆಪ್, ಪೃಥ್ವಿ ಇವು ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು. ಇವುಗಳ ಮೂಲತತ್ವಗಳು ಜಗ ತ್ತನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ೩೬ ತತ್ವಗಳು ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಅವುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಖ್ಯರು ಮತ್ತು ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಇವರಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ತಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆವಶ್ಯಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ೩೬ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಹೇಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದೆಂಬದನ್ನೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪುಟ ೪೦-೪೮ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ ೩.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಗಳು.

ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೇ:— ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ದೃಢವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಉಪನಿಷದ್ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಶಿವಾಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇವೇ ವಿಚಾರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವರು ಶಿವಾಗಮ ಗಳು ಉಪನಿಷತ್ ಗ್ರಂಥಗಳಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆಗಮ ವಾಙ್ಮಯವು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಶೋಧಿಸಲ್ಪ ಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪರಶಿವ, ಶಿವ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವತತ್ವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಶೂನ್ಯವೆಂದರೇನು ? :— ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವ ಶೂನ್ಯ, ಶೂನ್ಯ, ಬಯಲು, ನಿರವಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವರು ಜೈನ, ಬೌದ್ಧರಂತೆ ನಿರೀಶ್ವರವಾದಿಗಳೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಉಂಟಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿರಾಕಾ ರನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಪರ ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಆಕೃತಿಯು ಇಲ್ಲ, ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವದೇ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಉಪಯೋಗಿಸುವದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾಯೆ:— ಮಾಯೆ ಈ ಶಬ್ದವು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವರು ಶಂಕ ರಾಚಾರ್ಯನ ಶುದ್ಧಾದ್ವೈತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಒಪ್ಪಿರುವರೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಬರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ಶಂಕರಾ ಚಾರ್ಯನ ಮಾಯಾ ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅವನಂತೆ ಜಗತ್ತು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯೆ ಇದರ ಅರ್ಥವು ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಳಿಸತಕ್ಕ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಾಗುವಲ್ಲಿ ಈ ಮಾಯಾ

ಶಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆಂತಲೂ ಆದರಿಂದ ದೃಶ್ಯ ಜಗತ್ತು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಂತಲೂ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳುಂಟು. ಸಂಸಾರಹೇಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯ ವಿವರಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೆಡಕು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಿಸುವದೇ ಇಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಉಪಾಸನೆ:— ವೀರಶೈವರು ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು, ಅವರು ಶಿವನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿವ ಇದರ ಅರ್ಥವು ಪರಶಿವ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಶಿವ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ವೀರಶೈವರು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ನಂಬಬಾರದು. ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ರುದ್ರ, ಪಾರ್ವತಿ ಇವರಾರೂ ದೇವರಲ್ಲೆಂದು ವೀರಶೈವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ವೀರಶೈವರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಇವರು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ೧೭ನೆಯ ಪುಟ, ೧೫೮ನೆಯ ಪುಟ, ೧೮೦ನೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ನೋಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರು ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು. ಆದರೆ ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮದ್ಯೋತಕ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೇಲಿನವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ನಂಬತಕ್ಕದ್ದು.

ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ:— ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯು ಇಲ್ಲ. ಶೈವ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆದರಣೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ವಚನಕಾರರ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳು ಪರಶಿವ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಅನುಬಂಧ ೪.

ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹೆಸರುಗಳು.

ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ ಶಿವಾದ್ವೈತ, ವಿಶೇಷಾದ್ವೈತ, ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ, ಭೇದಾಭೇದ, ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ, ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ವಚನಕಾರರು ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ವೀರಶೈವವು ದ್ವೈತವೂ ಅಲ್ಲ, ಅದ್ವೈತವೂ ಅಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಅಂದರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೀರಿದ್ದೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಇದಲ್ಲದೆ, ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವರು ಶೂನ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಈ ಮತವು ಭೇದಾಭೇದ, ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದ್ದುಂಟು. ಈ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ದ್ವೈತ, ಅಥವಾ ಭೇದ, ಆದರೆ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ಅಥವಾ ಅಭೇದ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷಾದ್ವೈತವೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಈ ಶಬ್ದದಿಂದ ಇದು ಯಾವ ಅದ್ವೈತವೆಂಬುವರ ಬೋಧವು ಚನ್ನಾಗಿ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವವು ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವವು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯು ಸಹ ಹೋಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರಸ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ನೀರು ನೀರು ಬೆರೆದಂತೆ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಭಾವವು ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತದಿಂದ ಹೊರಡುವದಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ ಅದ್ವೈತವು ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದಲ್ಲ. ಶಕ್ತಿಯು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಒಂದು ಸಾಧನ ಮಾತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಷ್ಟೇ ಸಾಧನವಲ್ಲ. ಸಾಮರಸ್ಯ ಹೊಂದಲು ಶಕ್ತಿಯಂತೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಉಂಟು. ಇವಾವವೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ೨೧೬ ಸಕೀಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ. (ಪುಟ ೨೨೪)

ಆಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎಂಥ ಅದ್ವೈತವೆಂಬದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯಾದರೋ, ಸಾಮರಸ್ಯ, ಲಿಂಗೈಕ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ, ಐಕ್ಯ ಇಂಥ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ವೀರಶೈವವು ದ್ವೈತವೂ ಅಲ್ಲ, ಅದ್ವೈತವೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವಡೆ ವೀರಶೈವವು ಶಿವಾದ್ವೈತವೆಂತಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುವದುಂಟು.

ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಡೆಗೆ ಶಿವ ಅಥವಾ ಲಿಂಗ ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವರು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಶಿವಾಚಾರ, ಶಿವಾನುಭವ, ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಿವಯೋಗ, ಶಿವಮೂರ್ತಿ, ಪರಶಿವ ಇತ್ಯಾದಿ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಅದ್ವೈತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿವಾದ್ವೈತವೆಂದು ಅವರು ಕರೆದಿರುವರು.

ಅನುಬಂಧ ೫.

ಕರಣಹಸಿಗೆ.

ಕರಣಹಸಿಗೆಯು ವೀರಶೈವರ ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಗಳು ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಶರೀರದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಗೋಚರವಾದದ್ವರ ಮೇಲೆ ಆದರ ತತ್ವಗಳು ನಿಶ್ಚಿತಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಪಂಚೀಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಕರಣಹಸಿಗೆಯು ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಕರಣಹಸಿಗೆಯುಮೇಲೆ ಷಟ್‍ಸ್ಥಲದ ವಿಭಾಗಗಳು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಷಟ್‍ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವು ಬಹು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಆಯ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು ವಿಸ್ತೃತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕು.

ಅನುಬಂಧ ೬.

ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೀರಿದಕ್ರಿಯೆಗಳು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿವರಿಸಿದ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಕಾರನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂತಲೂ ಮೀರಿದಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂತಲೂ ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ವಚನಕಾರರು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಬಹುಕಡೆಗೆ ಕ್ರಿಯೆ ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಮಹೇಶ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂತಲೂ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂತಲೂ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ತರಗತಿಗಳಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಪುನಃ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯ ಐದು ಕ್ರಿಯೆಗಳು ದೃಶ್ಯವೆಂತಲೂ ಆರನೆಯದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಐದು ಕ್ರಿಯೆ ಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ ಸಾಮರಸ್ಯ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂತಲೂ ಅದರ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಶೂನ್ಯಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತರವಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂತಲೂ ನಾವು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ವೀರ ಶೈವರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕಡೆಯ ವರೆಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ಒಂಭತ್ತು ಸ್ಥಲಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಇವುಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿವೇಚನೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಕಾರನು ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು, ಒಂಭತ್ತು ಉಪಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಸಕೀಲಗ ಳೆಂದು ಕರೆದಿರುವನು. ಮತ್ತು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕ್ರಿಯೆ ಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವನು.

ಮೂಲ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯ ವಿವೇಚನೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಗತಿಯ ಮಾರ್ಗದ ವಿವರವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ. ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮರುಗಳ ವಿಕಾಸ ವಿರತಕ್ಕದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಡೆಗಿಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗಿರುವ ಸಾಧನಗಳು ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಮೀರಿದಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಯ ವರ್ಣನೆ ಇರುವದು ಸಹಜವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನಾವು ಕಡೆಗೆ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಮೂಲಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಈ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನೈತಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಕೆಲವು ಯೌಗಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಗೂ ಬಹಳ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಈ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರೂ ವಿಷಯಗಳ ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಮರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಹು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ನಾವು ಬೇರೆ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವಾಗಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಲ್ಲ.

ಅನುಬಂಧ ೭.

ಸಕೀಲಗಳು.

ವೀರಶೈವರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಉಪಭಾಗಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳು ಬರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಒಂದೇ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವದೂ ತೋರಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಃ— ಲಿಂಗ, ಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳು ಅನೇಕರೀತಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಗೊಂದಲವನ್ನು ದೂರವಾಡುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ವಚನಕಾರರು ಸಕೀಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಕೀಲಗಳ ಮೂಲಕ ಯಾವ ಶಬ್ದವು ಅಥವಾ ವಿಷಯವು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡುತ್ತದೆ, ಆದರ ಭಾವವೇನು, ಎಂಬುದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಕೀಲಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಆಚಾರ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಕೀಲಗಳಮೂಲಕ "ಅರ್ಥ, ಅನ್ವಯ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಸ್ವರೂಪಾರ್ಥ, ಸಂಬಂಧಾರ್ಥ, ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಹಾಲುಕ್ಕಿ ಮೇಲುವರಿದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಚಿದಂಗ ಸ್ವರೂಪರಾದ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ ಶಿವ ಶರಣಗಣಂಗಳು ಅರಿದು ಆನಂದಿಸಿ ಸುಖಿಗಳಾಗುತಿಹರು" ಎಂದು ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವು ಷಡಧ್ವಸಕೀಲ, ಮೂವತ್ತಾರು ಸಕೀಲ ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು ಸಕೀಲ, ಐವತ್ತಾರು ಸಕೀಲ, ಅರುವತ್ತಾರು ಸಕೀಲ, ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಕೀಲ, ನೂರೆಂಟು ಸಕೀಲ, ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸಕೀಲ, ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸದೆ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲ, ನೂರೆಂಟು ಸಕೀಲ, ಮತ್ತು ಇನ್ನೂರುಹದಿನಾರು ಸಕೀಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿಯಬಹದಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಹಿರಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ನೂರೆಂಟು ಸಕೀಲಗಳು ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೂರುಹದಿನಾರು ಸಕೀಲಗಳು ಎಲ್ಲಕ್ಕು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ವ್ಯಾಪಕವೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಆಯಾ ವಿಷಯಗಳ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಹು ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಕೀಲಗಳು ಕೇವಲ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸದೆ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ೩ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವೆವು.

ಅನುಬಂಧ ೮.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಿಭಾಗಗಳು.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ಆರು, ಮೂವತ್ತಾರು ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೩ ಸ್ಥಲಗಳು ಸ್ಥೂಲಶರೀರಕ್ಕೆ, ೬ ಸ್ಥಲಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಕ್ಕೆ, ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳು ಕಾರಣ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ೩೬ ರ ತರುವಾಯ ೨೧೬ ಸ್ಥಲಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಉದಾಃ— ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತ, ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶನ ಭಕ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ಇವು ಆಚಾರ ವಿಷಯಕವಾದ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವದಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ- ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಡುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವು ಆಚಾರ ವಿಷಯಕವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ೩ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವೆವು.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗದ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಬಹು ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ವಿಕಾಸವು ಹೇಗಾಗುವದೆಂಬದು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತದೆ. ಅವರ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಮನುಷ್ಯನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಶಕ್ತಿಯು ಅಳವಡುವದು. ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗುವನು. ಆಗ ಅವನ ಗುಣಗಳೂ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಅನುಬಂಧ ೯.

ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲದ ವಿಭಾಗಗಳು.

ಈ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ೪೪ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೫೭ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಏಕೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ೪೪ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿ ಮುಂದೆ ೫೭ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಅಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚಾರ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಇವುಗಳ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ವಿವರಿಸಿ ಮುಂದೆ ೨ನೇ ೩ನೇ ಸ್ಥಲಗಳ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವರು. ಹೀಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರಿಬಂದರೂ ಇದೇನು ಮಹತ್ವದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ವೀರಶೈವನು ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಆವನಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲು ಮಾಡತಕ್ಕ ಆಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ತರುವಾಯ ಮಾಡತಕ್ಕ ಆಚಾರಗಳು ಹೀಗೆ ಭೇದಭಾವವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲದ ಎಲ್ಲ ಆಚಾರಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿರುವವರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳೂ ಶಕ್ತಿಗಳೂ, ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳ ವಿಚಾರಗಳು ಒಂದೇ ಇದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನತೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸಿ, ದೀಕ್ಷಾಪಾದೋದಕ. ಶಿಕ್ಷಾಪಾದೋದಕ, ಜ್ಞಾನಪಾದೋದಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನದಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಸೇರಿಸಿರುವರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಇವುಗಳನ್ನು ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವರು. ನಾವು ವಿಚಾರದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಇವು ಜಂಗಮ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವದರಿಂದ ನಾವು ಅವು

ಗಳನ್ನು ಜಂಗಮ ಲಿಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನವು ಇದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. (ಪುಟ ೪೩೫ ನೋಡಿರಿ.)

ಏಕೋತ್ತರದ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳಂತೆ ನಡೆದು ಮನುಷ್ಯನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಏಕೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದು ನಿಶ್ಚಿತಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇವು ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಆಚಾರಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಉಪಾಸನೆಗಳಾಗಲಿ ಅಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರಗಳ ಮರ್ಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಏಕೋತ್ತರವನ್ನು ತಿಳಿದಾಗಲೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ತಿಳಿದು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಅಳವಡುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಹು ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವು ಉಂಟಾಗಿದೆ.

ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದ ವಚನಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ವಚನಕಾರರು ಸೂಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಗೂಢವಾಗಿ, ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಅವುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆಚಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಠೋರತರವಾದ ಅಲುಗಾಡದಂಥ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಹಾಕದೆ ಆವ ರೀತಿಯಿಂದ ಕ್ರಿಯುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಅವುಗಳಂತೆ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೂ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಷ್ಟಾವರಣ ಮೊದಲಾದ ಉಪಾಸನಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ಭಾವಗರ್ಭಿತವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ ೧೦.

ಶಿವಯೋಗ.

ವೀರಶೈವರು ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಆಚರಣೆಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಅಥವಾ ಶಿವಯೋಗ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಠಯೋಗದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ತರದ ಯೋಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ೧೭೬ ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಚಕ್ರಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇರದು. ಇದರಂತೆಯೇ ವರ್ಣಗಳು ಪುಟ ೧೭೭, ಅಧಿದೇವತೆಗಳು ಪುಟ ೧೮೦, ಆಕೃತಿಗಳು ಪುಟ ೧೯೧, ಷಟ್ ಚಕ್ರಗಳು ಪುಟ ೧೧೫, ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ವೀರಶೈವರು ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಕಾಯಕ, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆ, ಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸು, ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕಳೆಗಳು ಆಯಾಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರಿಗೆ ಕಠೋರವಾದ ಯೋಗಮಾರ್ಗಾಚಾರವು ಅನಾವಶ್ಯಕವು. ಈ ತರದ ಯೋಗಮಾರ್ಗದ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಪ್ರಮಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಬಸವಾದಿ ವಚನಕಾರರ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಚನಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಠಯೋಗದ ವಿಚಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಪುರಾತನ ವಚನಕಾರರ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದುವಲ್ಲ.

ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ರೀತಿಗಳು, ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಕ್ರಮಗಳು, ಮಂತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನವು, ಈ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ೩ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವವು.

ಅನುಬಂಧ ೧೧.

ಉದ್ಧರಣಿಗಳು.

ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ಉದ್ಧರಣಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವರು. ಇವು ಆಕೃತಿಗಳು ಇದ್ದು, ವಿಷಯಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವಗಳನ್ನೂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದ್ಯೋತಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ವಿಷಯಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತಾರ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಉದ್ಧರಣಿಗಳು ೩೨ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವೋದ್ಧರಣಿ, ಶೂನ್ಯಲಿಂಗೋದ್ಧರಣಿ, ಷಡ್‌ಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಧರಣಿ, ಪಂಚಮೂರ್ತಿಲಿಂಗೋದ್ಧರಣಿ, ನವಚಕ್ರೋದ್ಧರಣಿ, ತತ್ವಪಂಚೀಕರಣೋದ್ಧರಣಿ, ಮಂತ್ರಪಂಚೀಕರಣೋದ್ಧರಣಿ, ಇವು ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ನೋಡಬೇಕು.

೩೨ ಉದ್ಧರಣೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಅವಾಂತರ ಉದ್ಧರಣೆಗಳೂ ಉಂಟು. ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಬಯಸುವ ಭಾವಿಕ ಜನರು ಈ ಉದ್ಧರಣೆಗಳನ್ನು ಯಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವದುಂಟು. ಆದರೆ ವಚನಕಾರರು ಹೀಗೆ ಎಂದೂ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ತೊಡಕಿನ ಭೇದಾಭೇದಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಉದ್ಧರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಡ್ರಾಯಿಂಗಿನ ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ ಬರೆದಿಡುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು. ಇವುಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಭಾವಿಕ ಜನರು ಅವುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಬಹು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ ೧೨.

ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು.

ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳುಃ— ವೀರಶೈವರು ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಜೈನ ಬೌದ್ಧರಂತೆ ತ್ಯಜಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಸಮರ್ಥನಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೆಗೆದು ಉದಹರಿಸುವದುಂಟು. ಈ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನಾದಿ ವೀರಶೈವಸಾರ ಸಂಗ್ರಹ, ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯ ವಚನಗಳು, ಗಣಭಾಷ್ಯರತ್ನ ಮಾಲಾ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಗ ಮೋಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಅವತರಣಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಸ್ಮೃತಿಗಳುಃ—ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಣ್ಯಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಆಚಾರ ವಿಷಯಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೂ ವೀರಶೈವರ ಆಚಾರಗಳಿಗೂ ಮಹದಂತರವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವರು ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲ.

ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗಗಳು:— ಇವುಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಬಹಳ ಅಂಶದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ವಿಚಾರಗಳು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಪುರಾಣಗಳುಃ— ಪುರಾಣಗಳು ಹದಿನೆಂಟು ಇದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಗಳು ಎಂಬ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಶಿವಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಆಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉದಹರಿಸುವದುಂಟು. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾಷ್ಯಗಳುಃ— ನೀಲಕಂಠಭಾಷ್ಯ, ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ ಇವುಗಳು ವೀರಶೈವರ ಭಾಷ್ಯಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಮೂಲ

ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಅವುಗಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಆಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿದರೂ ಅವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೀರಶೈವಪರ ಭಾಷ್ಯಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಆಚಾರಗಳು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲ. ವಚನಕಾರರೂ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇಂಥ ತಾತ್ವಿಕ ವಿವೇಚನೆಗಳಿಗಿಂತ, ಮನಸ್ಸು, ಕ್ರಿಯೆ, ಆಚರಣೆ, ಶಿವಯೋಗ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವದುಂಟು. ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಪದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವರು ಮನುಷ್ಯನ ಧ್ಯೇಯವು ಅದ್ವೈತವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ, ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಕಾರರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಧಾರಗಳೆಂದು ತಿಳಿದದ್ದು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಿರುವ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

ಆಗಮಗಳು.

ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿದೆ. ಆಗಮ ಮಾರ್ಗಾನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತಸ್ಥರು ಎಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು. ಆದರೂ ಅವರು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಂಧತೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆಗಮಗಳನ್ನು ಅವರು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಾಗಲೂ ಕೂಡ, ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿರುವಂಥ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ

ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಮುಗಳು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಮಹತ್ವವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವದೆ.

ಆಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶೈವ, ಶಾಕ್ತ, ವೈಷ್ಣವ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಈ ಕಡೆಯ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳು ವೀರಶೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಲ್ಲ. ಶಿವಾಗಮುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪಾಶುಪತ, ಲಕುಳ, ಸೋಮ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಕೆಲವು ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಶೈವಾಗಮುಗಳು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವವು. ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಜೈನ ಮತಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಅವುಗಳ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಇವು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿರುವವು.

ಆಗಮುಗಳು ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಇದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಶಿವಾಗಮುಗಳೂ ಹದಿನೆಂಟು ರುದ್ರಾಗಮುಗಳೂ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಗಮಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಉಪಾಗಮುಗಳೂ ಉಂಟು. ಈ ಯಾವತ್ತೂ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಉಕ್ತಿಗಳು ಲಕ್ಷ ಅಥವಾ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಇರುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿರದಿದ್ದರೂ ಈ ವಾಙ್ಮಯವು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಿರುತ್ತದೆಂಬುದು ನಿಃಸ್ಸಂದೇಹವಾದದ್ದು.

ಶಿವಾಗಮುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪಾದ, ಚರ್ಯಾಪಾದ, ಯೋಗಪಾದ, ಜ್ಞಾನಪಾದ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಕ್ರಿಯಾಪಾದಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನ ನಿತ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ದೇವಾಲಯುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ಮೂರ್ತಿಗಳ ರಚನೆಯೂ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಾಗಗಳ ವಿವರಣೆಗಳೂ ಲಿಂಗಸ್ಥಾಪನೆಯೂ ಅಲ್ಲದೆ ನಗರ ರಚನೆಯೂ ಇಂಥ ವಿಷಯುಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯುಗಳು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಚರ್ಯಾಪಾದಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಅರ್ಚನಾದಿ ವಿಧಿಗಳು, ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ರಚನೆ, ಅಗ್ನಿ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಹೋಮ ಹವನಾದಿಗಳು,

ಹೋಮದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕ ಶಿವ ಮಂತ್ರಗಳು, ದೇವಾಲಯುಗಳಲ್ಲಿ ಜರಗಿಸತಕ್ಕ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಗಳು, ಮಹೋತ್ಸವಗಳು, ಇಂಥ ಅನೇಕ ವಿಷಯುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ದರ್ಮಗಳ ವಿಚಾರಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ಅಷ್ಟ ವಿಧ ವಿವಾಹಗಳು, ದಹನ ವಿಧಿಗಳು, ಸಮಾಧಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಪಿತೃ ಯಜ್ಞಗಳು, ಪಿಂಡೀ ಕರಣವು, ದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಿಗಳು ಈ ಮೊದಲಾದ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಾಚಾರಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಇವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಶೈವ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕರ್ಮಗಳ ಮಿಶ್ರಣವು ಇರುವದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ಇಂಥ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ, ಅಷ್ಟಾವರಣ ಶಿವಯೋಗ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯೋಗಪಾದ:- ಇದರಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಗಳ ವಿವರಣೆ, ಯಮ, ನಿಯಮ, ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ವೀರಶೈವರು ಹಠಯೋಗದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಮಹತ್ವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು.

ಜ್ಞಾನಪಾದಃ— ಈ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಪತಿ, ಪಶು, ಪಾಶ ಇವುಗಳ ವಿವರಣೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ತತ್ವಗಳು ಇವುಗಳ ವಿವರಣೆಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಅಂದರೆ ಶಿವ ಶಕ್ತಿ, ಪತಿ ಪದಾರ್ಥ, ಪಶು ಪದಾರ್ಥ, ಪಾಶ ಪದಾರ್ಥ, ಈ ವಿಷಯುಗಳ ವಿವೇಚನೆಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೊಡನೆ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಗಳ ವಿವೇಚನೆಯೂ ಶುದ್ಧಾಧ್ವ, ಮಿಶ್ರಾಧ್ವ, ಅಶುದ್ಧಾಧ್ವಗಳ ವಿವರಣೆಯೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಮೃಗೇಂದ್ರ, ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಕರಾಗಮಗಳು ೩೬ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಡುತ್ತವೆ. ಸುಪ್ರಭೇದವು ಅಧ್ವಗಳ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ೩೬ ತತ್ವಗಳು ಅಧ್ವಗಳ ಭಾಗಗಳೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕಾಮಿಕ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರಭೇದಗಳು ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಸರ್ವ ಜ್ಞಾನೋತ್ತರವಾದರೂ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪೌಷ್ಕರಾಗಮವು

ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ತತ್ವಗಳ ವಿವೇಚನೆಗಳೂ ವಿಚಾರಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯೂ ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳ ವಿವರಣೆಗಳೂ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ವಾತುಳ, ಪಾರಮೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮಗಳು ಸಹ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕರ್ಮಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಚಾರಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧ ಮಂತ್ರಗಳ ಮತ್ತು ಮುದ್ರೆಗಳ ವಿಚಾರಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವು ಶಾಕ್ತರ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಇವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಗಮಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುವವಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಬಹಳ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳೂ ಕೂಡ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಇಂಥವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವರು. ಒಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಶೈವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಮಾನ್ಯವೆಂದು ಅಂಧತೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳುಃ— ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳೆಂದರೆ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಚನಗಳು ಕೇವಲ ಶುದ್ಧ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಈಗಿನ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ತಿಳಿದುಬರದೆ ಇರಲಾರದು.

ವಚನಕಾರರು ವಿವರಿಸುವ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಮತಗಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳು ಒಂದೇ ವಿಧ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು

ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ನೈತಿಕಾಚಾರಕ್ಕೂ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂಥವು ಇವೆ. ಅವುಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇದೆ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಆಗಮುಗಳು, ಸಾಂಖ್ಯ. ಯೋಗ, ಪುರಾಣಗಳು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಗಳೂ ಬಂದಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಕೊಂಡು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವು ಸುಬೋಧವಾಗಿ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ವಚನಕಾರರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ತಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಗ್ರಂಥವು ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ಇನ್ನೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವು ದೊರೆಯಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಖಂಡಶಃ ದೊರೆದ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ನಾವು ಪರಿಶೋಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಒಂದು ಮಹತ್ತರ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಇರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ವಿಶದಪಡಿಸುವಂಥ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ, ತೆಲಗು, ತಮಿಳ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕೆಲವು ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಚನಗಳ ದ್ವಾರಾ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ವೀರಶೈವ ಪರವೆಂದು ತೋರುವ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕರ್ಮಠ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ವಿಷಯಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೈವ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪದ್ಧತಿಗಳೊಡನೆ ವೀರಶೈವರ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ಮಿಶ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇಂಥವುಗಳು ಆಧಾರವೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಇವು ಆಗಮುಗಳ ಆರಂಭದ ಪಾದಗಳಾದ ಕ್ರಿಯಾ ಚರ್ಯಾಪಾದಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಂತೆ ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ ೧೩.

ಶೈವ ವೀರಶೈವ ಭೇದಗಳು.

ಶೈವರು ಆಗಮೋಕ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸುವವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದ ಭೇದಗಳು ಪೂರ್ವಕಾಲದಿಂದಲೂ ಉಂಟಾದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಭೇದಗಳು ಅನಾದಿಶೈವ, ಆದಿಶೈವ, ಮಹಾಶೈವ, ಅನುಶೈವ, ಅವಾಂತರಶೈವ, ಪ್ರವರಶೈವ, ಅಂತ್ಯಶೈವ ಎಂದು ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಜನರಿಗೆ ಶೈವದೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಚಾರಭೇದದಿಂದಲೂ ಶೈವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭೇದಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯಶೈವ, ಮಿಶ್ರಶೈವ, ಶುದ್ಧಶೈವ, ವೀರಶೈವ. ಈ ಶೈವರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಮೋಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳೊಡನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕರ್ಮಗಳೂ ಮಿಶ್ರವಾಗಿರುವವು. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ, ನಿರಾಭಾರಿ ಎಂದು ವರ್ಗಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಇವು ಆಚಾರ ಭೇದದಿಂದ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ ಭೇದದಿಂದ ಶುದ್ಧ, ಮಿಶ್ರ, ಮಾರ್ಗ, ವೀರ, ಅವಾಂತರ ಎಂಬ ಪಂಚವಿಧಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ, ಮಿಶ್ರ, ಶುದ್ಧ, ವೀರವೆಂಬ ಭೇದಗಳೂ ಉಂಟು. ಇದೇ ಗ್ರಂಥದ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ, ಅನಾದಿಶೈವ, ಆದಿಶೈವ, ಅನುಶೈವ, ಮಹಾಶೈವ, ಯೋಗಶೈವ, ಜ್ಞಾನಶೈವ ಎಂತಲೂ ಭಾಗ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗಾಣಪತ್ಯ, ವೈರಭದ್ರೀಯ, ಭೈರವ, ಶಾರದ, ನಾಂದಿರೇಶ, ಕೌಮಾರ, ಪೈಶಾಚ ಎಂತಲೂ ಭೇದಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಶೈವರೆಲ್ಲರೂ ತಮಗೆ ಯುಕ್ತತೋರಿದ ಪ್ರಕಾರ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸುವವರಾಗಿರುವರು. ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ, ನಿರಾಭಾರಿ ಎಂಬ ಭೇದಗಳೂ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಯು ಹೇಳುವ ಭೇದಗಳು ವಾಮ, ದಕ್ಷಿಣ, ಮಿಶ್ರ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಇರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಈ ಶೈವ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯಶೈವ, ಮಿಶ್ರಶೈವ, ಶುದ್ಧಶೈವ, ವೀರಶೈವ ಇವು ಇರುತ್ತವೆ. ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಯು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ, ನಿರಾಭಾರಿ ಎಂತಲೂ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು.

ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹ ಆಗಮ ಧರ್ಮ ಪ್ರತಿಪಾಲಕರಾದ ಶೈವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಭಿನ್ನತೆಗಳಿದ್ದವೆಂಬದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಿನ್ನತೆಗಳ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಈ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೇ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ವಾಚಕರಿಗೆ ನಾವು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವು ಆಗಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಮತವಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಮತಾಂತರಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದವು, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವದೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮುಂದೆ ೧೧-೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕಾಳಾಮುಖರೂ ಲಕುಲೀಶರೂ ಆಗಮ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಬಲರಾದದ್ದು ಶಿಲಾಲೇಖಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಾಹೇಶ್ವರರು, ಶೈವರು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವರೂ ಸಹ ಇದ್ದದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರ, ಗುರ್ಜರ ದೇಶಗಳಿಂದಲೂ ಬಹು ಜನ ಶೈವರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯಲೂ ಬಲವತ್ತರ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಶಾಕ್ತರೂ ಕಾಪಾಲಿಕರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿವರಣೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಸಮಾಜಗಳು ಉಂಟಾಗಿದ್ದುದೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಾಗಿ ಆಗಮಗಳ ಆಚಾರಗಳು ರೂಢವಾಗಿದ್ದುದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಸಾಂಪ್ರತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯವಾಯವಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಅದರ ನೆರೆ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರೂ ಈಗ ಮಹತ್ವದ ಸಮಾಜಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ತೆಲಗು ದೇಶದ ಉತ್ತರಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಶೈವ ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರೂ ಆರಾಧ್ಯರೂ ಮುಖ್ಯರಾಗಿರುವರು. ಕಾಶ್ಮೀರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೈವರು ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲ ಸಮಾಜವಾಗಿರುವರು. ಈ ಯಾವತ್ತು ಸಮಾಜಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಆಗಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂಥವಾಗಿವೆ.

ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿರುವ ಆಗಮ ಗರ್ಮಕ್ಕೆ ತ್ರಿಕ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಅದ್ವೈತಿಗಳು. ಆದರೆ ಅವರು ಜಗತ್ತು ಮಾಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಶಕ್ತಿಯ ಉದ್ಭವವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಪತಿ, ಪಾಶ, ಪಶು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ 'ತ್ರಿಕ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ತಮಿಳುದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಪೂರ್ಣ ಶಿವೋಪಾಸಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅದ್ವೈತಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅವರು ಕ್ರಮೇಣ ಅದ್ವೈತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಬಂದರು.

ವೀರಶೈವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಜವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಅದ್ವೈತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದೇ ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೊಂದಲು ಒಂದು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅವರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅದೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಒಂದೇಯಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿಶ್ಚಿತ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವದು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗದಂತಹ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ

ವೀರಶೈವರು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕರಿದ್ದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ಆಚಾರಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮತ್ತು ವೇದಾಂತ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆಗಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಚರ್ಯಾಪಾದದೊಳಗಿನ ಆಚಾರಗಳನ್ನೂ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ತೆಲಗು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದುದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಈಚೆಗೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳು ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವೀರಶೈವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ಮಲಯಾಳ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕೂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ಮಿಶ್ರ ಪದ್ಧತಿಗಳು ತಲೆದೋರಿವೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಪಂಗಡಗಳು ಕರ್ಮಠತನಕ್ಕೆ ಒಲಿದು "ಶೀಲ"ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದವು. ಈ ಶೀಲಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಕೆಳದಿಯ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹ ಅನೇಕ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಶ್ರವಾದ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ನಡೆದವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಆಗ ಕೆಲವು ಉಂಟಾದವು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಇರುವ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರೀತಿ, ನಡತೆ, ಆಚಾರಗಳು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ತೆರನಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವು ನಿಜವಾದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾದವುಗಳಲ್ಲ.

ಆದರೆ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ೧೫ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ವರೆಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ವಚನ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮಿಶ್ರಣಗಳು ಕಂಡು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂಥವೂ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರವುಳ್ಳವೂ ಇವೆ. ಇವು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿಶದಪಡಿ

ಸುವಂಥ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹಗಳೂ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದವು. ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂಥ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕೂಡ ಹೊರಟಿವೆ. ಮುಂದೆ ಜನರಿಗೋಸ್ಕರ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರು ಶಿವಶರಣರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ರಗಳೆಗಳೂ, ತ್ರಿಪದಿಗಳೂ, ಷಟ್ಪದಿಗಳೂ, ಸಾಧುವರ್ಯರ ಪದಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪುರಾತನ ಪರಂಪರೆಯುಳ್ಳ ಒಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಮಾನ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ.

ಅನುಬಂಧ ೧ಳ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಉಗಮವು ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರವರ್ತಕರು.

ಬೌದ್ಧ, ಕ್ರಿಶ್ಚನ್, ಮುಸಲ್ಮಾನ ಧರ್ಮಗಳಂತೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪುರಾತನ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ವೇದಾಗಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದುದೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ವಿವೇಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಬಲಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ವಿಚಾರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಆಚಾರ ವಿಷಯಕ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ತತ್ವಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲತತ್ವಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕರಣಹಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಸಂಸಾರ ಹೇಯಸ್ಥಲ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಸ್ಥಲ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ನೈತಿಕಾಚಾರಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಮೂರನೆಯ ಸ್ಥಲವಾದ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮದ ಆಚರಣೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವದ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಉದಾತ್ತತತ್ವಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೂ ಮತಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಾರವನ್ನು ಒಳಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಕೆಲ ಪೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ವೀರಶೈವವು ಶೈವಧರ್ಮೀಯರಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಅದು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳು ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಹು

ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಅಸಂಖ್ಯ ಶಿವಶರಣರು ಕರ್ನಾಟಕಾಂಧ್ರತಮಿಳುದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಇವರಿಂದಲೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ತತ್ವಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಹೊಂದಿದವು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ವೀರಶೈವ ಷಟ್‍ಸ್ಥಲ ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯವರ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಅವರು ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕರೇ ಹೊರ್ತು ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪಕರೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಹೀಗೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದರೂ ಅದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಉಗಮವು ಉಂಟಾಗಿತ್ತು ಆಗ ಅದರ ಸ್ವರೂಪು ಯಾವ ತರದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಸಂಶೋಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.